

Katholski Posol.

Ludowy czasopis,

wydawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Staatschty lětnik.

W Budyschinje.

Czischec Smolec Knihiczschezne w Macziejnym domje.

1895.

Wopſhijeczo.

	Strona
Budź khwalemu Jezus Khrystus	1
Swjata Marija we Valle di Pompeji	2, 11, 22, 31, 40, 52, 62, 72
Drobnostki wo swj. Tsjoch Kralach	4
Tsi najwjetzsche poczintki Maczerje Božeje	9
Drobnostki wo swjatym Bożenje	12
Serbiske džeczi a měsčanska tachantska šchula	17
Praha w ſuěz̄y	18
Letna wopomnjenka	29
Cypř a hréch	33
22. februar	37
Po 22. februaru	38
Stan ſluba — naſche chrfwje	39
Pražske Jezusdžecatko a joho česćowanjo	44, 45
Moje pučzowanjo	47, 61, 71, 79, 88, 103, 111, 125, 132, 153,
161, 176, 216, 224.	
Letniſcha kruta zjma	49
Luby Posole (liſt z Lubecka)	53
Měsčanski wuj	57
„Schtōž móže zrozemicž, njech zrozemi“	59
Luby Posole (druhi liſt z Lubecka)	64
Protestantſke rožnudý wo ſkutkowanju katholſkich miffionarow w Afric̄y	87
Něchtco ſerbiskej mlodoseži	90
Széchvki wobryczenja	92
Tsi ſchpichele	93
Poslednja nadžija	94
Skonecowanjo měſchnika wjercha Broglie-a	94
Swjatyň sakrament lubožę — Bože wotkaſanjo	99
Liſt z wuſtajeńcy	101, 121
Poselſtwa z druhoho živjenja	109
„Greenhahn“	112
Liſt swjatoho wóteca na jendželſti Lind	119
Wobraby ze Serbow	120, 145
Slawne relifkiije w Nachenu	131
Kupjel Wilsdungen a wokołna krajina	134
Swjatyň Liborius	139
Sedmistroň urodny dženj swjatoho Antonia Paduanſkoho	140
Schto pak to?	141, 154, 163
Hjſchče jónu wo towarzſtwach žonow	146
Prälat Jakub Buš †	151
Schto naſcha mlodosež ežita?	152
Prälat Jakub Buš †	159, 170
Zrudny jubilej	169
Kraſny zjawny počaz katholſkoho živjenja w ſerbiskej Lužic̄y	181
Wolby pſched durjemi	183

Kak ſwjeczimy najpschihodniſcho wažne kročele do živjenja?	184
Schto naſche džeczi wſchitko ſyſcha?	186
Wólba na ſejm w 5. wjefnym wokrjeſu	189
Czeſcjuſce Pražſke Ježus-džeczatko	191
Dobyczerſka brón w czeſkich čaſach	193
Rózowc w rukach zmužithch woſakow	194
Po wólbje	197
Nic politika, ale wo politich	199
Wuznaj ſwoju wéru bjez bojoſeže	200
Zapoſchtoſtvo módelna	207
Kmótja pschi kſhegeńč	215
Rózowc w rukach starých ludži	217
Nadícho nic	218
Pſcheſčehanjo Armenjanow	223
Za khorych a ſtronych	225
3 Lutjen a Saſteje	
3 cyloho ſweta	
Naležnosće naſho towařſta	
Dary za cyrkę Wutroby Ježusoweje w Baćonju	
" za cyrkvičku s. Józefa w Hajnicach	
" za cyrkę Maćerje Božeje w Radworju	
Dary za cyrkę w Lubiju, Kamjenicach a Plawnje	
Wjedelčiſm	
Raměňtſi.	

} ſtajne rubriſi.
} w někotrych čjiſtach.

Pſchis pomnjenjo.

Dokonjavſhi 33. lětnik naſchoho čaſopisa, zavdawamy najwntrobiňſhi
džak wſchitkim ſwojim ſobudželačerjam, kotsiž ſu z naſtafkami, dopisami,
z rozeſlanijom abo rozdawanjom „Poſola“ a tež z wobstaranjom pjenez tónle
naich zhromadny ſtulk podpěrali a ſpěchowacž pomhali. Próftwa redaktora
na zapoczątku dokonjanoho lěta, zo bychu pſcheſčeljo dobreje wéch joho dobro-
ćimy podpěrali, njeje podarivo byla.

Naſtaſki ſu pôdla redaktora podawali 17 ſpisowacžerjo a to 9 duchowni:
ff. ſcholaſtik Žuſczański, P. Tadej Ratusch, Jakub Rjencž, J. Libſch,
J. Nowak w Budyschinje a J. Nowak w Radworju, Jakub Schewczik a
Michał Schewczik a Michał Žur, kaplan w Rybniku; dale frater Damian
Delenk w Croghamje w Americh, theologaj Míklawſch Andricki w Praži a
Míklawſch Domaſčka w Oſku; 4 wucžerjo: ff. Adolf Černý w Kraloveje
Hradcu, powołany do Prahi, emer. J. Kral ſen., Wjentka w Rózencze a Něžak
we Wotrowje a f. Míklawſch Hófka. Politiski pſchehlad „3 cyloho ſweta“ je
tež w tutym ſeče hacž do oſtobra kniež ſarať Rjencž pôdla naſtafkow wo
ſwojim pucžowanju dobroćimy podawał.

Dopisy ſu pôdla wſchelatich hižo mjenovaných kniežow tež dobroćimy
iali: ff. fararjo a kaplanojo ean. Herrmann, Kubaſch, Vjedrich, Míklawſch
Žur, Žicka, Žichizank w Seitendorfje, Scholta w Kulowje; ff. wucžerjo
Brauner, Schewczik, Klimant, Weclich, Słodenk; f. theolog Žejduſčka;
ff. zapoſlanc Michał Koſka, Jakub Koſka a Michał Wanrik z Khróſčic a
Míklawſch Ryczerja z Ralbic.

Hłownu expediciju w Budyschinje je tež w tuthym lęcze kniez inspektor Jakub Wjenczka w Budyschinje že znatej sweru a wuſtojnoscju wobſtaral. Ženož luboſez k dobrej wech je joho poſhnicz mohla, zo je doſez wobcežne a druhy wotſudke dželv hiscežje dokonjal; poſchetoz hdyž z teje abo druheje poſhiežim „Poſol“ w prawym čzaſu njeje doežiſcežam, je čežko, za krótki čzaſ wſcho na wotpoſlanjo zrjadowacé a potom ſu něhdyžkuli poſelnikojo preež, a wulka staroſez, kaf pakety w prawy čzaſ dojenotliwych expedicijow wobſtaracé. Za wulku sweru budž hłownomu expeditorej woſebith džak!

Tež džakujenym ſo wſchitkim, kotiž ſu „Katholſki Poſol“ wjenotliwych wosadach roždželeli a zaplačenjo k nam ſtali. Běchu to, ſchtóž wěmy: w Króſcicach k. kaplan Just, poſchekupej Domania, a Barjeńk, we Wotrowje k. can. farar Herrmann, w Rjebjelžicach k. farar Kubasch, klamać Kubasch a Schweiđa, w Namjencu k. farar Hicka, w Róžencze k. administrator Natusch, w Kalbicach k. farar Bředrich, w Kulowje k. farar Krause a kaplan Scholta, w Radworju k. administratoraj Žur a Wjesela a kaplan Nowak, w Bačonju k. administrator Libšch a kublej Přech a w Ždžeri k. Čorlich. Tež tym, wo kotrychž njejjmy žhoniли, zo ſu za „Katholſki Poſol“ ſobu ſo prćowali, prajimy z wutrobu, zo džekl Boh jim mytowacé.

Ženož poſhez to, zo ſo wſcho taſle dobrocziwje a darmo wobſtara, je móžno, zo placzina za „Katholſki Poſol“ njepoſhemienjena moſtanje. Hdy by wſcho to poſt wobſtaracé dyrbjal, by „Katholſki Poſol“ tójsichto dróžſchi bycz dyrbjal.

Tuž proſhym wſchęch swojich poſhczelow a dobroczerjow, zo bychit nam tež w nowym lęcze swerni wobſtali a nam nowych poſhczelow dobycz pytali. Tež z mały m poſchinioſklem ſo wjele doepręje, hdyž množy poſhežene ſobuſtutkuja.

Na zafywidženjo w nowym lęcze!

w Budyschinje, 21. decembra 1895.

Redakcija „Katholſkoho Poſola“.

Katholicki Pojœl

Wudawa so
prénju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 1.

5. januara 1895.

Lětnik 33.

Budź khaleny Jezus Chrystus!

Tsiatſicytý fróz poſtronja „Katholicki Pojœl“ z tuthmi ſłowami na započatku nowoho lěta ſwojich lubych čitarjow a pſcheje jím z wutrobu zbožne a zbožowne nowe lěto. Tsiatſicytý fróz naſtaپuje ſwoj pucz do ſerbſkých domow, zo by porjadnje dwójcy za měsac ſwoj wopyt woſpetował a pſchinjeł powučenja, pohuwanja, powečeze a nowinki. Proſymy, zo byſheče joho pſheczelnie a doverňe pſchijeli.

W naſchich časach, hdžež pſhemnohe ſchpatne časopisju a pišma kaž lijencia ſwét potepjeja, je nuznje trěbne pišmowistwo, kotrež jo prouje wo zdžerzenjo nadobnych kublow člowieſtwa: wěry a pōcziwoſež. Naſch Pojœl je w 32 lětech ſwojoho wobſtača mjez najſwěrniſchimi a najkuečiſchimi čitarjemi tychle nadobnych kublow člowieſtwa wojował, ujeje ſo bojal hréč a njepončink porokowacž, býrnje ſo tutaj z býſhečzom tohole ſwěta wobdawaloj, a pōcziwoſež pſchipóznaſačž, býrnje khlude a ſproste jeje woblečenjo bylo.

Wěru a pōcziwoſež, nabožnoſež a na uju ſo zepjerace kheſčanske živjenjo ſwojomu lubomu narodej zdžeržecž pomhacž, budže tež dale přeni a ſwiaty nadarvk naſchoho časopisa. Hdž jón docepčez pytanju, ſtukujentu w duchu joho załožerja, naſchoho njezapomnitoſho Hōrenka.

To je za naſch čas nuznje trěbne. Tež do naſchoho ludu je ſo w běhu lět dobywacž počzał zly duch pſheczinjenja pſheczivo wěrje a pōcziwoſeži abo, praſmij zjawiſe, wopacžny liberalismus, a dyrbimy ze zrudobu wobfedžbowacž, zo tam a ſem je tajkomu duchej ſo pſchitup dowoliš. Ta

starošlawna ſerbſka ponižua wěra, njeſhablača d o wěra, pſchikladna p ōcži = w o ſež, njeponalna ſwěra a wutrobnia Luboſež njeje wſchudžom ſchfödnyim wliwanem euzoho njeſcheſzaniſkohu ducha jo ſprěz zamohla. Tajkim wliwanem dyrbim ſo zmužicē ſtajecē. „Katholſki Poſol“ budže tohodla tež dale wo zdžerženjo tuthch drohotnych kublów naſchoho naroda wojowacē, njech je prawje abo wopati. Proſumy wſchitich, kotiž maja hiſchež ſchfriežku Luboſež k ſvojmu narodej, zo vychu naſ w tymle prćewanju podpěrali.

Bóh zdžerž naſch narod wěriwy a p ōcžiwy, to je naſche pſcheſz u „na nowe lěto“.

W Buduſchinje, 1. januara 1895.

Nedakcija „Katholſkohu Poſola“.

Swjata Marija we Walle di Pompeji.

W rjanej, ſlonežnej Italſkej leži, na krajinym mórkym brjozy wupſcheſtrene, wulke město Neapola. Sydnijech-li ſo tam na železnici a wjezech ſo k dolhomu ranju, pichijedžech nimu luboznych měſtačkow a wjeſkow do — Walle di Pompeji, do Pompejanſkohu dola, rozloženohu pod wohéñſapacej horu Vesuvom.

W tuthym Pompejanſkim dole ſtojeſche w dawnych, dawnych časach ſtare romske město Pompeji, kotrež bu lěta 79 po Khrýſtu ſe žehliwym popielom hory Vesuva zaniczene a — zaſypane wjele loheži hľuboko. A hdyž běſche pſched krótkim hiſchež howrň holk a hara wulko města, tam rozloži ſo někto mortwa čiſhina . . . A knježeſche tu mortwa čiſhina dlěje haež tyſac lět . . .

Hakle w nowichim čaſu Walle di Pompeji zaſy wožwi. A w zrudnej krajinje, hdyž bě ſtaléta doſho jenož žarowanjo z domom, hdyž jenož ptacžit ſtruchle hloſhy zanoſcheſche, hdyž cyprea zrudne haložy wěſchesche — tam ronja ſo někto ſylzy wjeſela a džakowanja.

A čižhodla a pſched kum? Pſched trónom naſcheje ſubeje ſuijenje ſwja- toho róžowca, kotraž je tu zaſvili ſtan hnady. Nic w khudej cyrkvičezin — ale w bohatym domje Božim, kotryž ſo tu mórenje wupina nad roziwalinami pohanjskohu města. Wo ſriedž cypresow a woliowych ſhtomow pozběhuje ſo tuta pſchekraſna ſwiatnica, natwarjena z marmora, běloho jako ſněh — a na jeje wjeríšku zyboli ſo wulki požločzam ſwiaty hřiž.

K tutej ſwiatnicy naſchuije, že njej žada naſcha wutroba. Hdyž ſe złotom a dejmantami wupſchena ſtoji lubožne ſwjeczo Naſcheje ſuijenje . . . Mıldne róže rožſherjeja pſched nim wopojaci wón, pjanacze złothych lampow je, wobſwěcziuje, a pjanacze njewinowatych džecži modli ſo tu wo dijo a w noch ſwiaty rozaři. Tak ſviate, k pobožnoſci pohmuvace je tute hnadowne městno, zo ſo jomu z hrázbu bliži pobožny pucžowar, zo ſo hižo pſched cyrkvi ſrije a nohajec ſwiat a zo — na wobliczo padmivých a poſwjeſzem ſzemju woſkoſhivých, k ſwjeſcež ſo pſchiblízuje.

A wjele pobožnych pucžowarjom wob lěto ſem pſchikadža. Njeſiežene tyſacy. Skoro jako do Lurdow w Francijskej, jako na ſwiatu Hornu w Čechach.

A tola bě hřeče w započátku lěta 1870 Valle di Pompeji zapomněna, wopuštežena puščina. Z cízníkow zabloudit jsem sedma jedyn za džesacž let, a ta hnadna horška wobydleri, kotrež so tu bědne živječe, bě do cyla wot světa vzdělena. Njebě tu ani šhule, ani pschijstojneje cyrkvički. Ženicežka kapalka, natvarjenia z pjenjež, z pschedatoho zwoua wimikovaných, bě tak wuzka a mala, khubička a žanjerodzena, zo býstop z Tola fararjej poručí, zo by džel farj pschedal a za te pjenjež kapalku dal porjedjež a powjetšicž. Tola nješnadno je porjedjež, powjetšicž — hdyž njemóžejch. Kapalka bě tak bědna, zo bě rozpadnýla, hdyž běchu murjerjo so do njeje dali. Samón woltar̄ so cíly wjezešče. Mjež starymi kamjenjemi, z kotrychž bě natvarjeny, mějachu svøje borla myšče, jehožec a bruk.

A tak bě Valle di Pompeji wopravdže zrudne, wopuštežene, struchle . . .

Tola schtò bě tehdom myslí, kaf wulke wěcy budža so tu w krétkim času stawacž! Schtò bě so nadžal, zo bě mjez tym hžo njebieška kralowa runje na tutém zapuščeném dol svovéj milosřívej woči zložila, zo sebi tu hžo pschihotuje trón hnádow?

Nímale tak džě bě tež w Lurdach. Schtò značesche mjeno Ourdes, schtò wědžesche něčto wo tutym zapomněným městacžku w Pyreuejach psched tamními žjevjenjemi pola Mařjabilie? Tute žjevjenja žčinichu Ourdes znaće we všchém svěze — a cyrkej tam je nětkole jena z přenich mjez katholíkimi svjatnicami.

Podobny wosud wočakowaſche Valle di Pompeji.

* * *

W samym času pschebywaſche w Neapolu muž, wneženy a wote všchech wuley čeježenym, z mjenom Bartolo Longo, tehdom 33 lět starý. Tutoň muž bě prawa študoval — ale pschi tým wěru ſwojeje mlodošeže zhubil a jo ſchfónym towarzstwam pschidał, kotrež spiritismus, magnetismus a podobne djaboliske wuežby tehdom we všchech wjetšich městach Italskeje rozhýberjachu. Tola Bartolo Longo mježesche dobru wutrobu a běše wočakowaž, zo tak dobra a sprawná dušcha, fajkuž wón wobedžesche, w tajkých pschindérkach, w tajkim njerozomje a čeježowanju djabola měra njenamaka, ale zo so býrž zaž k wěrnoſti wróci, kaž ju katholska cyrkej wueži.

A tak so ſta; haj ſta jo hřeče wjac̄: Runje tohole človjeka bě Boža njewušledžita rada ſebe zhlaſala k wulčim ſtutkam, kotrež mježesche wuwijecž k čeježt Maczereje Božeje. Pschetwož Bartolo Longo bu tware kraſueje ſvjatich kralowny ſwjatoho róžowca we Valle di Pompeji.

Tola ſkýchym joho ſamoho:

„Něhdy — bějhe to w oktobru lěta 1872 — čwilowasche mje žmutskowny njemier bôle hač hdy předy. Struchložc mje nadpadže a zrudoba jako dotal nihdý; ſkoro chejch žadwelowacž. Wopuštežich vissu, kotrež njedalo ko Neapole z mandželskej wobydlačnou — a čeřkach z tutoho městna njepkoja won — won pschež horn a dol. Njewdžach, hžde chcu — ale běžach bjež rozmýſla dale a tak pschindžech k uajdžiwischomu městmu we Valle di Pompeji.

„Kolovotolo bě čícho. Wohladných ſo, ale nihdže živoho ſvorječežka. Ženož wutroba mi pukotaſche. A hdyž ju zaſkyſach; tak njemore ſukoc̄, tu bu wutroba z nowa poňna warnowaceje blukovčeze. Tu ſezda ſo mi w tej njezměrej struchložci, jako by mi hlaſ do wicha ſchukotal. Tafo by mi ſchukotal ſowa, kotrež běch dawno, dawno raz čítal a kotrež bě mi mój ſpoředník často

wospjetował: Cheesch-li zbożny być, dokoniej nějšto za ſlawu ſwiatohō róžowca. Sežinich-li to, budzesh zbożny. Maćz Boża je to ſwiatomu Dominikej pſchilnibila.

(Pofrakjowanjo.)

Drobnostki wo ſwiatnych tſjoch kralach.

W Něhdzečanskej cyrkwi bě zwóńk pſched ſwjedźenjom ſwj. tſjoch kralow zabył jich poſtawu (ſtatuy) na „Boži narod“ itajic. Duchowny, kotrež ſo toho dohlada, cheyſche joho na to dopomiež a rjeſuy: „Zwóńko! Tjyo kralowje tu hiſcheze ujeſju.“ Tola zwóńk wędzeſche ſo wuryezeč a wotmolwi: „Ach, knjeże! džensja je tajta wějencja; to ſu woni najſterje w Kamjencu pſchez nôc wostali; to woni zaweſeže jutſe pſchiadu.“

Něhdze druhdze praſhesche ſo duchowny w ſchuli, z wotkel ſu ſwj. tſjo kralowje zhomili, zo je ſo w Bethlehemje Jezus-džeczatko narodziło. Mludry Petřk ſo khetſe pokaza a wotmolwi: „to je w »wochniblocze« ſtało.“

Hiſcheze druhdze bě w přjedawſich czaſach waſchnijo, zo pſchi domy- ſwjeczenju z duchownym cyrkwinym wuezér a kębeter ſobu khodzeſchtaj. Kębeter pak rěkaſche: Věrk. Tohodaſ prajachu tam, zo z piſmiki C. M. B. nad durjemi rěkaſa: Kaplan, Meſſtr a Věrk.

*

Z Lujzich a Sakskeje.

Z Budyschina. W minjenym lęče bu w naſhej woſadze a ſem pſchi- pokazauej diaſporje kſchezenych 158 džecži, 74 hóležatkow a 84 holežatkow; nimo tych běſche tu hiſcheze 1 holežka, kotrež 5 hodzin po narodze ujekſchezena wumre, a 2 mortwionarodzene w Lubiju; 3 króz běſhi dwójniſi. Z tutych 158 džecži bu kſchezenych w Hajnicach 32, w Lubiju 19. Njemauhzelſtich běſche 23, ſchtož je wulka ſicžba; tola běſche z tudomieje woſady, a to z města, jeno 4, žane wot jerbkſteje macjerje, dale z druhich jerbkſtich woſadow 2, wiche druhé z dalskich krajow a krajinow, z wjetſcha ze Schlezyñſteje abo Gęſteje. — Werowanijow mějachmy w minjenym lęče jeno 21 (z nich 4 w Lubiju), mjez nimi 6 měchaných porow, a wjiche toho hiſcheze 14 pſchipowědanijow (z nich 7 w Lubiju). — Pohrjebanych bu wſcho hrromadze 100 woſobow, 57 muſkoho a 43 žónſkoho ſplaſha, a to tudy na Miſlavskſt 85 (loni 73) a w Miſchoneu 15 (loni 20) 3 czeſta, kotrež ſem ſluſchachni, buchu druhdze pohrjebana, za to pak 4 czeſta z dowolnoſežu k nam, mjez nimi běſche baronka von der Goltz z Barlina, kotrež bě w Kſchijchowje pola Wóſportka wumreła. Mjez zemrětymi běſche 54 džecži hač do 14. lěta (29 džecži do lěta), doroszezenych 46. Z tutych zemrětu: 1 do 20., 5 do 30., 5 do 40., 8 do 60., 12 do 70., 9 do 80. lěta; 5 woſobow pſchetročji 80 lět a jena žona z města, kotrež bu k nam hrjebana, bě pſchez 90 lět. Rjezeniemych běſche 10, ženjeniemych mužſtich 16, ženjeniemych žónſtich 9; wudowcow 3 a wudowow 8. Mjez zemrětymi běſche tež naſch wjelczeſezeny a wjelclobowanym knjež ſcholastitus Michal Hórnik, kiz je pſchez 20 lět naſchu woſadu z wuryadnej proču a pſchech jenakej ſvěru jako farač naujedowaſ. Rozprawa z wutrobnym džakom na zemrětovo knježa ſpomina a wjichc cžitarjow Katholſkoho Poſola z nowa proſy, zo cheyli w ſwojich modlitwach ſo cžaſto do- pomiež na joho lubu dneſhu. — K ſwiatomu wopravjenju pobu w Budys-

ichinje 7560 (toni 900 wjac!), wyjše toho tójsichto spowědnich, kotsiž druhdže, woſebje w Filipsdorffie k ſwiatomu woprawjenju džecihu, w Lubiju 622, w Hajnicach 225. — Winoſchki woporow w farſkej cyrkwi běſche: za miſſionem w Afriey 31 m., za Lyonſke miſſionſke towarzſtvo 54 m. 67 p., za Žózefowe towarzſtvo 25 m. 30 p., za Boniſaciowej towarzſtvo 54 m. 51 p., pětrowoſho pjenježka 68 m. a winoſchki 12 woporow za twarem fond naſcheje dičeſhy 177 m. — W tachantskej cyrkwi meſachu ſpojujene woporow tóni winoſchki: za miſſionem w Afriey 8 m., za Lyonſke towarzſtvo 19 m. 60 p., za Žózefowe 23 m., za Boniſaciowej towarzſtvo 21 m. 57 p. a pětrowoſho pjenježka 50 m. 60 p. Žchromadny wopor za towarzſtvo ſwiatoho rowa w Jeruzalemie winoſchesche 72 m. 20 p.

Z Nadwoſrja. W zaſdzenym lécze je ſo w naſheri woſadže 47 (toni 62) džeczi (28 hóležatkov a 19 hóležatkow) narodžilo, mjez nimi 3 njemandželske katholiske wot woſadnych macjerjow, 3 wot enzych abo macjerjow z drugich woſadow a 4 lutherſke. — Wumrelo je 39 woſobow (19 mužſkich, 20 žónſkich, 17 dorosłych a 22 džeczi). — Psichipowědanych bu 19, tudy wérowaných 14 porow, mjez nimi 1 měchanc mandželskwo. — K Božomu bliđu je pobyla 3600 woſobow (nimo toho píchez 200 woſobow w Zdžeri). — Do bratſtva Ježuſowę ſmijertueje ſtyſkuſe na kſiži da ſo 11 woſobow zapíſac̄. — Doma woſtaranych bu 64 woſobow.

Z Lubija. W naſheri woſadže narodži ſo w zaſdzenym lécze 21 džeczakow, 13 hóležekow a 8 hóležekow. Mjez nimi dwójcy dwójniſti, 3 njemandželske a 2 mortwionarodženej. Tsi ſi wumrele, tak ſo je hiſteče 10 hóležekow a 6 hóležekow žiwyh, kotrež njech k Božej čeſceji a ſwojim staršim k wjeſelu wotroſtu. — Poſla ſvj. woprawjenja pobu 662 woſobow porujo 360 w píchedkhdžachym lécze. Domawoſtarani bě 7 a w jutrownym čaſu wudželiſchtaj ſo tjom woſobam w klobže ſvj. ſakramentaj pokuth a woltaria. Psichipowědani meſachmy 12, wérowanii 4. Za ſwoje wiſchelakore cyrkwinſke potrebnoſeje naſvda khuba woſada 1106 hrivnow. To wiſežini na htowu hrivnu, tak ſo ſebi naſcha woſada ſwojeje woporuňoſeje dla zaſveječe wjehu kchwalbu zaſluži. Z dobom pak je z tym tež dopofazala, ſo je cuzeje podpjery hódná. Hlej, bylyſi woſada z 10 abo 15 týſacami dñiſhi byla, bychym ſtěnje píchez 10 týſac hrivnow ſkladowali a bórzy cyrkje zaplaćenni, ſhulu a ſari natwarjenu a křehow ſupjenu měli, bjez cuzeje pomocy; ale tak je nam bjez cuzeje pomocy njemózne, daň za cyrkje zehnač a wjete mjenje dolh wot placječez a na tač muzih twar ſchule myſtiež. Tuž njezabudź lubu čítařio, tež w nowym lécze najkhubſcheje a podpjery hódneje woſady luboje ſužiſkeje domizym.

3 chloho ſwēta.

Němſta. Namjet píchezivo wiſhem, kotsiž cheedža z mocu kniježerſtvo poſtorečic̄ a ludowe kniježenjo załožic̄, potajſkim woſebje píchezivo anar-achiftam zloženy, je někto woſjerwjem. Ale tónſamym žane politiske wot-đželenjo njeſpoſkoji. A prenjuomu by tónſamym anarchiftam najmjenje ſchkođzał, a k druhomu by někotryžkuli ſwérny poddan, kž traſch jónu njepſchemyſlene ſlowečko praji, po nim čežke khostanjo doſtal. Tohođla namjet, kaž je někto wudželcan, na žane waſchnjo w ſejmje njepſchenidže. Vědma móžemy ſo na-đžječz, ſo ſo komiſſiji k nowomu wurađowanju píchehpoda, a traſch potom wuſch píchemenjem a woſlabjeny píchiwozniſje. Alle to wjeho je zaſy nowy

dopokaž, zo krute zakonje njemóža lud polépsjicž, ale zo to jenož móže físhezaujstvo, wéra a nabožina. Nejeh so tohodla cyrkvi jeje prawa zaří dadža, njech so w schuli zaří nabožina wueži, kaž předy, njech so ludej a wójsku wéra zaří da — jenož potom móža so straschné bludy našich dnow wofstronicž.

— Piwowry boykot w Barlinje je zbehnjeny. Boykot wobitoji wo tym, zo wěste towarzstwa abo cykle wsy a města mjez ſobu wuzinju, zo njechadža wot tutoho abo tamnoho pſchecupea nicžo wjac kupowacž. Tak běchu ſocialni w Barlinje a wokolnoſći wobzankli, ani krepti piwa z wěſtých piwarijow, z kotrejmiž běchu njeſpolovni, piež tež žanu korežmu abo ſalu, hdyž ſo tajke piwo porjedža, wopytačž. Dokelž Barlinje ſocialni po ſto tyjacach ſieža, mějachu tute piwarije, ſo rozymi, wulku ſchodus. Tich akcije ſpadowachu, wone móžachu jenož malo piwa waricž, a za te hýſeče píjerow mjenamatach. Tohodla dyrbjachu ſo tulicž, a ſocialnym jich pſchecža dopjelniež. Boykot, kotrejž je na poł ſéta trał, je ſo z prěním januarom zbehnhy, tak zo nětko ſocialni zaří wšehe piwa piya.

Wuherſſa. Skonežnje wjeſela povičejž. Weckerle, kotrejž je civilne mandželſtvo wutrōkał, je nětko tola ze ſlužby puſchězeny. Wuheriſki lud ſo ze wšehe mocu pſchecžiwo nowomu mandželſtvu zepjera.

Rom. Švjanath wótc je doſpolnje ſtrony. Hdyž kardinalojo jomu zbožo pſchecachu, wón w dlejszej rneži wotmohwi, na to pokazujo, zo ju ſo wjerchojo a ſnežerjo pſchepokazali po nazhnjenjach poſledních ſet, zo móže jenož wéra jich tróny zdžerzež, a wón tež ſwoju radoſež wuprají na tym, zo wſchidžom zaří nabožnoſć poczina pſchiberač.

Ruſſa. Kejžor Miklavich II. dale ſprawne knježi. Nimo Gurk bu tež guverner Klingenberg, kotrejž bě na cykle wěch w Krudžhe, kotaž telko Polakow do jaſtva pſchijnjeſe, wina, že ſwojoho mějtna wotſadženy, a wotſudženi buchni wobhnadženi.

P. P.

Na Waſu mi derje znatu přečelnioſć a darniwoſć twarjo dowolam ſebi, Was z tutym wo přinošk za wobzanknjeny nowotwar naſeje farskeje cyrkwe podwołne proſyć. Tutón nowotwar, hižo dawno žadany, bu w nowišim času wot duchowneje wyšnosće za nuzny wuprajeny, dokelž nětciſa cyrkej potřebnosćam časa wjacy njedosahuje a dokelž ſo na wězi kaž na cyrkvi ſamej wſelakore ſkody pokazachu, kotrejž porjedzenjo by jenož z wulkimi pjenježnymi wudawkami móžne bylo. Wotrowska wosada ſo toho dla z wuwjedženjom nowotwara dleje komdžić njemóže a njecha; tola ſama mała, traš najmjeňa wšitkich katholskich wosadow we wobémaj naſimaj wótſynamaj diöcesomaj, a we wjetſinje jeje sobuſtawow ſkerje khuda hač bohata, je nuzowana, k wuwjedženju ſwojoho nadobnoho, na powjetšenjo Božeje česče zloženoho wotmyſlenja tež na cuzu pomoc ſo ſpušćeć, nadžija pak ſo, zo ji tuta pomoc zapowěđena njebudže, hdyž džen je, kaž je znate, za cyrkwinske potřebnosće tež druhich wosadow kaž powſitkownje za cyrkwinske zaměry z podwołnej wutrobu přecy tak nahladnje přinošowała. — Zo bych ſebe wěſty přehlad dobył, na kak wysoke pjenježne ſředki móžemy ſo ſpušćeć, bych Was z doboem proſyl, mi wysokoſć Waſhoho wotmyſlenoho přinoška traš w běhu dweju

njedzelow k wędzenju dać; přinošk sam by so trjebał hakle wokoło jutrow a po żadanju tež hiše pozdžišo wotedać. Boże żohnowanjo, časne kaž wěcne, budže Wam Waś nadobny dar wěscé bohaće mytować; my pak njechamy přestać, za Was naleźnje wo to prosyć.

Wotrow, w decembru 1894.

Jakub Herrmann, kanonikus a farař.

Naležnosć našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 1—25. z Budyšina: Can. Cap. Senior Monsignore Jakub Kućank, Can. Cap. Cantor Hermann Blumentritt, Can. Cap. Scholastikus Lusčanski, farař Jakub Skala, direktor wučeřskoho seminara Franc Löbmann, direktor tachantskeje šule Jurij Kummer, kaplan Jakub Rjenč, tachantski předař Jakub Nowak, registrator Jurij Banda, cyrkwiny inspektor Jakub Wjeňka, zwóńk Franc Jænich, Jan Nowak za 2 exemplaraj, Mikławš Šram, Mikławš Ledžbor, Angust Wjerab, Marija Bětyna, Mikławš Schafrig, Hana Póžerjowa, Hana Rychtarjowa, Jurij Schenker, Pawoł Wehnert, Khata Pawlikęc, Marija Špitankowa. Khata Dućmanec; 26. P. Malachias Stingl w klöstrje Marijnym Dole, 27. 28. z Różanta: administrator P. Tadej Natuš, Jakub Šotta, 29—33. z Khróscic: kaplan Jan Just, Michał Hojeř, Michał Wawrik (Skala), Hana Hejdanec, Hana Słodeńkowa, 34. 35. z Baćonja: administrator Jurij Libš, wučer Jan Symank, 36. Mikławš Libš z Českic, 37. 38. z Haslowa: Jan Hendrich, Michał Zopa, 39. Jakub Jawork, najeňk w Skyricach pola Brüxa w Čechach, 40. 41. z Pozdec: Mikławš Cyž, Mikławš Cemjera, 42. Michał Budai z Nadžanec, 43—46. z Bělcec: Jan Krasa, Hana Rězakowa, Pětr Měrčínk, Mikławš Schuster, 47. 48. ze Slonejce Boršće: August Filip, Mikławš Heina, 49. Hana Měrčínkowa z Hrubjelčic, 50. Michał Rječka z Małych Bobole, 51. Handrij Dubski ze Židowa, 52. August Kokla ze Zajdowa, 53. Jakub Křížanek z podhroda, 54. Marija Pietašowa z Drježdán, 55. kaplan Michał Šewčik z Ralbie, 56. Marija Bukowa z Nowej Jaseńcy, 57. 58. z Jaseńcy: Jakub Just, Michał Just, 59. Mikławš Just z Leubna pola Naundorfa, 60. Fr. Pankrac Glawš kapucin w Brnje, 61. 62. klöstr Marijina Hwězda, 63. Michał Horjeń z Pančic, 64. Haňza Wawrikowa z Nuknicy, 65. 66. z Pěškic: Michał Mjechela, Pětr Šotta, 67. 68. z Hórkow: Pětr Šilak, Michał Jacsławek, 69. Michał Wołdrich z Brjemjenja, 70. Jan Bryl z Drježdán.

Sobustawy na lěto 1894: kk. 533 534. z Bělcec: Jan Krasa, Mikławš Schuster, 535. wučer Jurij Šewčik z Ralbie (zabyte kwitowanjo), 536. Hana Měrčínkowa z Hrubjelčic, 537. Marija Bukowa z Nowej Jaseńcy, 538. Michał Kokla z Khróscic, 539. 540. z Budyšina: Jurij Šenker, Marija Rječyna, 541. Jakub Walda z Drježdán, 542. 543. z Haslowa: Jan Hendrich, Michał Zopa, 544. Michał Horjeń z Pančic, 545. Mikławš Khola z Českic, 546. Mikławš Suchi (kubler) z Różanta, 547. Hana Kralowa z Małsec, 548. Jakub Wencel z Dzěžnikęc, 549. Michał Krawc z Koslowa.

Sobustawy na lěto 1893: kk. 648. Jakub Walda z Drježdán, 685. Jan Hendrich z Haslowa, 686. Michał Horjeń z Pančic, Michał Krawc z Koslowa.

Na lěto 1892 dopłaci: k. 708. Jakub Walda z Drježdán.

Dobrowólne dary za towařstwo: Monsignore senior Jakub Kućank 3 m. 50 p., scholastikus Jurij Lusčanski 1 m., P. Malachias 1 m., A. W. 25 p., M. Sch. 25 p., M. Š. 25 p., M. R. z M. B. 30 p., J. J. z Kh. 75 p., M. Š. 50 p., klöstr Marijina Hwězda 2 m., M. L. z B. 50 p., K. D. z B. 50 p.

Zemrěty sobustaw: Jurij Šoltka z Rachlowa R. i. p.

Za cyrkvej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena dař wučinještej 109,276 m. — p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 m.

Hromadze: 109,277 m. — p.

Za cyrkvičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 12,211 m. — p.

Dale je woprował: r. 1 m. — Hromadze: 12,212 m. — p.

Za cyrkvej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale je woprowała: Koklic swójba ze Zajdowa 5 m.

Za cyrkej w Lubiju: k Božomu džesću: z Budyškeje wosady: N. N. 10 m. swójba A. W. 2 m., njemjenowana k wopomijeću na njeboh nana 5 m., Louise Hirsch 2 m., Maria Mjenjowa 5 m., njemjenowana za khude duše 10 m., njemjenowana swójba 8 mk., Kubicec swójba 7 mk., njemjenowana swójba 2 m. 75 p., H. L. ze Ž. 3 m., njemjenowany 1 m. a njemjenowana swójba 5 m.; njemjenowani přez wučerja Sewčika w Ralbicach 23 m., přez Jurija Bětka z Workle 10 m. 60 p., njemjenowana z Noweje Jaseńcy 3 m., Jan Kubanik z Wutolčic 5 m., P. T. N. z R. 14 m. 95 p.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): přez knjeza wučerja Šewčika w Ralbicach 3 m., z Budyšina: Marija Mjenjowa 5 m., Kubicec swójba 3 m., H. L. ze Ž. 3 m., Jan Kubanik z Wutolčic 10 m., M. Z. z Banec 3 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: Zemrèle su: Madlena Domaškic z Ralbic; dale sotje Marija a Filomena. R. i. p.

Wozjewjenjo za Nadwořsku wosadu.

Dokelž so porjad **domy-svjeczenja**, kaž so wón z kletki wozjewja, druhdy pozabudźe, podawany jón tu tež číščenjam. Swjeczenie budže so po ſczehowacym rjedźe: **prěni** tydženj (6.—12. wulkoho róžka): pónidželu: Nadwoř, preňja polojea, — wutoru: Nadwoř, druga polojea, — ſchtwórtk: Bronjo, Nowe Bronjo (a Lipoj), — pjatk: Kamjenej z Hajom; — **druhi** tydženj (13.—19. wulkoho róžka): pónidželu: Měklow, Lutowęz a Boranecj, — wutoru: Kħelno, — ſchtwórtk: Hodler, Stržijschezo a Milkech, — pjatk: Kħasow a Luh. Za poczecz budže so w Nadwořju w **1**, w druhich wſach w **2** hodžinomaj.

P. P.

Čeſčenym wobydlerjam Kukow a wokolim podwolnje wozjewjam, zo jnym na džensnijchim dniu wěc a dželo mojoho nana pſchewzał.

Projchu, zo by so dowěra, kotaž je so mojomu nanej tak bohacze wo-pokazovala, tež na mnie zložila, a budu so pſchec prćovaciež, zo bych wſchě mi dowěrjene džela k połnomu ſpokojenju swojich čeſčených ſlazowarjow wuvjedl.

Z dobom so porucžam za wuvjedzenjo načziskow (projektow), rysow za tvaru a pſchedpoloženja pola wýschnoſće, načziskow kóſtow a t. d.

W Kukowje, 1. januara 1895.

Z počeſćowanjom

Jurij Bulant,

pruhowany twarſki mīschtr.

N.B. Pſchisponiež jebi dowolu, zo mam pſchec bohaty ſkład ſtrówych a ūchich deſkow, dołkich a tolstych, kažkuli so požadaja.

K r a j a n za lěto

1895

je pola redaktora „Katholſkoho Poſoła” hiſheže we mnohich exemplarach na ſtadze.

 Pſchipołożene je džensnijchomu číſlu **Dvojsvijeczo a pſchisponienjo** za dokonjaný 32. lětnik 1894.

Číſticę Smolerjec hiſtežiſteženie w Macziejnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posad

Wudawa so
prēnju a třeću sobotu
něsaca.

Plaći lětnje na pōsće a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawaný wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodiya w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 2.

19. januara 1895.

Lětnik 33.

Šti najwjetsche pocjinki Macjerje Bojeje.

(Za živjedženj Marije.)

1. Jeje njezranjena čjistota.

Swjaty Augustinus preduje, mjez wšchēmi wojowanjeni tudy na zemi je najčežšte wojowanjo za čjistotu; wjcheduje mamý bědzież, poređko pak dobuđenju. Tohodla njemidžem ſo Bohu dodžatovac̄, zo je nam w tutom načupanju we Mariji tak wulkotny pschitklađ wobradžil. Wona mijenuje ſo knježna wšchēk knježinow; a to ze wšchim prawom. Pola židow placzesche ſtajne knježništvo a njeplodnoć ſa nječežez, mjez tym zo ſo kóždomu na ſheroke a daloke pscheczelſtvo bjež zdaſche. Marija běſe prenja, kofraž Bohu knjezej ſtajne knježništvo woprowaſche. Za njej ſu potom týach a milliony kročili. — „O knježna, ſchtó je tebje wucžil, zo budže ſo twoje knježništvo Bohu tak spodobac̄? Šchtó je tebje wucžil, na zemi jandželske živjenjo wjeſež?“ „Tule najčežžihu a njezranjenu knježnu wuzwoli ſebi Bóh za macjer, zo by wona wſchitkim pschitklađ zatwostajila.“ Wona je lilija mjez černjeni. A tomu Dionyſius Kartuſki pschispomni, zo ſu druhe knježny černije pak ſebi ſamym, pak drugim. To běſe pola ſwateje Marije cyle hinač; pschez jeje napohlad bu kóždy z čjistymi myſlemi a žadosežemi napjeljenyi. Swjaty Hieronymus něm, zo je swjaty Józef pschez wobkhad že ſwatej Mariju ſwoje knježništvo wobkhował. Iako bludny wucžer Heliodiūs knježništvo ſwateje Marije prejeſe, wotmołwi jomu ſwjaty Hieronymus: „Ty prajisch, zo Marija njeje knježna wostała, ja pak wobkručzam, zo je Józef píchez nju ſwoju čjistotu wobkhował!“ Tónele ſlawim cyrhwinski wucžer wucži, zo by jo ſwata Marija wzdała hnady, macž Boža bjež, byli z tym ſwoj knježniſti wěnc pschijadžiež měla. Tohodla wuzběhuje cyrkje Macž Božu wjſhe wſchitkich ſtworjenjow, jo modljen: „Marija je wotblyſtež wečzinoho

swęcka. Wona je rjeſiſcha dyžli ſluno a čjicežiſcha dyžli pruhi swęcka. Ženož Bóh je pſehez iju; wona paſ je wyſche wſchich ſtvorjenijow. Woſ natury je rjeſiſcha dyžli ſherubim, Serafim a wſchitte khory jandželow. In hōdnie čjeſeſieč ujezamōža ani jaſyki jandželow. Twoja ſwiatotęž, o najjeziſežiſcha injezna, uapjeluſja jandželow ze ſpodziwanjom."

2. Jeſe dobrówolna thudoba.

"Cheſchli doſpolom byež, dži, pſchedaj wſcho, ſchtož maſch, roždawaj thudym a pój a ſežhuj mie!" Tajku radu da naſch Anjez a Zbóžnik boha- tomu młodzencej. Schtož paſ je tule dobru radu lepje dopjeliſil, dyžli joho ſamſna macz! Joachim a Hana ujebeſchtaj thudaj. Marija zaſtupi jako tſi- lętnia holečka do knięzow, kotrež běchu fo Bohu woprowaſe a pſchi templu bydlachni, dželene woſ starſcheju. Tam pſchinjeſe Joachim rjanu nadobu ſobu a woprowaſe bohate dary pſchi jeſe zaſtupje do temple. Tola wjedziechii woni doma thude živjenjo. Wſcho roždawachii do temple a thudym. Tich čeledž zaplaćichu derje a hotowachii ju. Hana ſama je doſti čzas jenož hymne jebze wužiwala. Tajka thudoba po duchu a po czele pſchenidze na jej užęežo Mariju. Wſchitko, ſchtož jej woſ starſcheju namre, roždželi potřebnym; jenož telko ſebi zdžerža, zo by fo že ſchizom a podobnimi rucžinimi dželami zežiwiſla. Wona tohodla ujezaci thudoho čjeſle, ale zwěrova fo z Žózefom. Swjeczi tſjo kralojo woprowachu Ježus-žęežatku bohate dary. Marija paſ teſame bórzy thudym ludžom roždari. Tohodla ujemóžeſche na ſchtyrczym dniu pſchi woprowanju ſwojoho ſynka Jane jehnjo — kaž bě za zamóžtich ludži pſchedpiſane — ale jenož wopor thudych: dwě tuijawcy woprowacé. Ma- doba ſwiateje ſwójby bě chle jednora. Štwa ſwiateje Marije wopſchijesche jenož khamor, bličko a ſawku, pſchi kotrež ſo modeſche. Po ſmjerze ſwojoho Bójkohho Syna ujemóžeſche ſo ſama zežiwič, ale bu pſchepodata ſtarſeſi wuežownika luboſeže. Po ſebi jenož, kaž pobožne podawizny powědaja, dwě ſukni (abo płaſtežaj) zavostaſi, kotrež žonomaj roždželi, kic̄ ju na poſledku woſhadowaſtej. Swjatej Brigicze je ſama zjewiſla, zo ſu jej zemſke bohat- ſtaq tak woſhidne byſe, jakož bledo.

3. Jeſe njewobmjezowana poſtuſhnoſež.

Wſchitej Swjeczi ſu ſo we poſluſhnoſeži wuznamjenili; mjez wſchemi paſ najzbóžniſcha knięzna Marija. Pſehez herbſki hręch je naſcha wola na zle žložena, a dyrbimy ſo prówocacé za dobrym. To běſche pola Marije eyle hinał. Bjez herbſkoho hręcha podjata a narodžena, ujebiſaſche ſo w njej ani najmjeniſcha žadoſež za złym; dobre dokonjeſz, ujebe ſej pröca kaž nam. Hdyž běſchtaj ju Joachim a Hana do temple pſchinjeſloj, praſteſeſche ſo wona naj- prýdy wſchich towarſchów, hacž cheedža ju do ſwojeſe ſrježdżimy pſchijecz. Bohu woprowane holečki dyrbjachii w temple ſruke živjenjo ſebjezaſprečza wjeſcz; wone mějachu ſo wſchelakich jędžow zdžeržecz. Hdyž ſo jeſe měſchnik praſteſeſche, hacž chee ſlubiež tajku zdžeržliwoſež, woſmolvi, zo ujecha ani miſa, ani ryb, ani mloka, ani wina, ani kisala woptacé, ale jenož wužiwacé, ſchtož najkuhudiſchi ludžo k ſebi bjeru. Tež wſchelake ežeſke dželo mějachu dokonjeſz, mjez a płoſacé. Mariju chevch upeſtaj tajkim dželom pſchelutowacé, doſelž bě bohatu nadobu do temple pſchinjeſla. Wona paſ woſmolvi: "Tež tajke dželo chci rady dokonjeſz, ſymli toho hōdnu." Jeſe starſchej ſpłaſkiſtaj nad tajkej

pošlušchnoſežu a po nižnoſežu. Wſchitke poruczoſeže duchowneje a ſwētneje wyſchmoſeže dopjelni wona rucze a rady. Čzohodla wuñdze wukaznja, zo dyrbi runje Marija do Bethlehema hicž ſo zapiſac̄ dacz; njemóžesche tale kaſnja na mužſtich ſamych zložena bycž? Denož zo by mohla ſwoju poſlužnoſež wopofazac̄. Wo ſrijedž zymy puczowasche pſched porodom 15 mil daloki pucž z Nazaretha do Betlehema. Schto mějeſeſche tehdom wſcho wuſtač! Z tej ſamej ſpěſchnoſežu khwataſche, hdyž ju Žózef wo ſrijedž noč wolaſche, a pucž do Egiptowſkeje naſtupi. — Cyle čeřepjenjo ſwojoho Bojskohu džereža widžesche w duchu do předka; a tola wopruije joho rady k wſchomu horju. Haj, ſwiaty Ildefonſ praři, zo bě wona hotova, ze ſwojimaj ſamnymaj rukomaj ſwojoho syna na hčiž pſchibicž, njebychu-li tam wojach byli; a to z poſlušchnoſeže pſchecziwo Božej woli.

J. R.

Swjata Marija we Valle di Pompeji.

(1. pokračowanjo.)

„Wlyſtej runja pſchejedzechu mi tele ſłowa hłowu a wutrobu. A jaſniſcha bu hłowa a wutroba. Kaž cžémna noc, hdyž plomio blyſka jeje ſežiny pſchetorhuje. Satan, kif mje ze ſwojimi pažorami džeržesche, cžujeſche, kak puta popuſczeſea. Ale njemóžesche mje hižo do ſwojich ſyčzi zadžermyč. Bitwa bě dobita a dobyta.“

„Běch w tutom wołomiku wſchitkón poahnuty, a hłowu a rucy k njebyju požběhnywſchi, džach k nojzböžniſchej kujeźnje: Je-li wěrno, ſchtož ſy ſwiatomu Dominiſej lubila, zo budže tón, kif róžowe rožtcherjuje, zbbödm, potom tež ja zbböym budu. Pſchetož ja z tejele krajinu njewotemendu, khiba zo ſym tu ſwiaty róžowe zawiedl.“

Nichto mi njewotmołwi. Wſchitko bě cžiho. Ale ſłodki měr, kotryž w diſchi naſta, mi wobſywdečeſche, zo ſym prawje ryczał, zo budże moja prōſtwa wuſkyschania. Z dobowm zaſkyſchach z njedaloka eunje zynki zwona: bě to jandželske powitanjo. Padžech na kolena a modlach ſo paczeř, kotryž w tu khwiliu njeliczonna ſyla wěriwych Mariji, mačzeri Božej, ſežele. Hdyž ſtamych, cžujach ſo poſylniem. Šylzu cžujach we wóczku.“

Tak powěda nam Bartolo Longo.

* * *

Makazany da ſo piłnje do džela; modleſche ſo ſam wſchědnie ſwiaty róžowe a namolwjeſche tež druhich, zo bychu tak cžinili. Z dobowm pſchindže jomu myſlicžka, nad kotrejž ſo wosebje Nolanski biskop radowasche: rožjudži ſo mijenuey, zo pſchede wſchim cyrkę w Pompejanſkim dole natwari, wjetſchu dželi dotalnu, zo bychu wopuſtcezeni wobydlerjo mohli z najmjeñicha ſwoje nabožne pſchisluſchnoſeže dopjelnicž, Pobožna, ſwérna mandželska podpjero-wasche joho ze wſchěm mocami w tutym rjantym wotmyſku. Dari ſama kruch kraja k twarej cyrkwe a zberaſche pjenjezy za nju mjez bohatynii w Neapolii, — Bohužel wſchak ſo ludžo, za kotrejž dyrbjesche dom Boži bycž, pſchemalo wo njón zajimachu. Pſchinoſchowac̄ drje derje njemóžachu, doklež běch u jara kudži — ale ani k bratſtwu ſwiatoho róžowca nocheinu pſchistupowac̄

(Pokračowanjo.)

Drobnostki wo swjathym Boszjenje.

Íbniu pšchińdže Schmirkowſki burik na dnju pšched swjathym Boszjanom do H.....a. Dokelž bě we woſadže doma lubjemu póstnu džen, ſkaza ſebi wón, kaž ſo ſluſcha, tež w H.....ſkim hoſejencu póstnu jéđ. Někotři pödla ſedžacy tamniſchi ſchewcy, kotřiž to wiďzachu, počzachu poſezenjo wu-jiñeſhecz a chechcu joho woſebje z praſchenjom, ſchto wot poſezenja ma, čzohodla ſo po prawym poſezi, do wuzkoſeze zehnacž. Tola ſerbiſki burik wědžesche jím wotmołwicž. Wón rjekny: nō; wina, čzohodla ſo poſezi, je cyle jednora. Wěc ma ſo takle: hdyž jmy žně domoj zdrželali, wobliczimy ſebi, kaf daloko wone k jéđzi doſahaja; ſchtož ma ſlēto wjac̄ dnow, te ſebi na wſchě měſach ſtajnje rozdělimy. Druhdy jedyn hľdny džen, to ſo zniſeſe. A tak tež khlude žně na cyle ſlēto doſahnu. Wy H.....ſey „byrgario“ je hinal čziniče. Wy jéſeſe, domiž ſchto maſe. A hdyž je do čžafa wichy, potom pšchińdžecze k nam do Serbow po proſhenju. — Kotre dha je bôle „nobl“?

Pobožny, ale trochu njerozlučený čłowiſek ſo na to hněwaſche, zo dyrbi we wérje, w ſłowach „čzépjeſ pod Ponciom Pilatom“ mieno po hanſkoſko bohoſota ſobi mjenowacž. Wón mějeſche za wjele doſtojniſche, zo buchu ſo tu za to radſho někotre ſvjate ſlowa naſložowale. Tohodla ſkuečnje woſidnoho Poncia Pilata z wérzy wuftoreži, ſtaji na joho měſtno mjenia džensniſcheju ſvjateju a ſpěvaſche wot toho čžafa: čzépjeſ pod Fabianom a Boszjanom.

Z Lujich a Saſſteje.

Z Radworja. Nědželu po hodžoch mějeſche tudomna „Katholſka Bjeſada“ zaſhy ſwoju porjadnu zhrademdžiznu, kotruž pſchedyda z měſac̄nej rozpravu wotewri. Wona jednaſche woſebje wo nadžiomnym zjednoczenju grichiskeje (ruſkeje) cyrkwe z Romſkej a wo pſhcezelnym zmyſlenju ruſkoſo cara (kejzora) napscheežo Polakam. Na to wopija nam knižev wuečeř Kral w dlejsim pſchednosku ſiňvenjo wjelemejenowanohu ſchwedſkoſo kraja Guſtava Adolfa a joho wójnu, w kotrež je wón týſach měſtow, hrudow a wſow ſpalil a cylu Němſku zapuſežil. Woſebje wažny bě dopofaž, kaž to tež wſchě njeſtroniske ſtaſižný wueža, zo wón njeje k zakitanju lutherskeje wérzy do Němcow pſhiežahnył, ale jeniečen, zo by ſebi džel němſkoſo kraja dobył a je-li móžno, němſke kejzorſtwo na ſo ſtorhnył. Skončnje jednaſche ſo hřeſeče wo zarjadowanjo zaſojeſiſko ſvjedženja a poſtaji ſo woſebje, zo maja ſo w pſchi-čhodnici zhrademdžizne loh ſkazac̄ a wotewacž. — Zatko nowe ſobinstawu zaſtupic̄hi: Jakub Pawluſcha, Michał Rieczka, Šuriš Schram, Jakub Běrk a Jakub Bryc̄ka, wſchitcy z Radworja.

Z Radworja. Wot 1. januara ſem je ſo pola nas nowa policaſſka ſtac̄ja zaſožila, a buchu jej ſezhovace wſy pſhídželeno: Radwoř z Čornym Hodlerjom, Boraneč z Nowymi Boranecami, Bronjo z Nowym Bronjom, Čamjenej z Hajomaj, Haſlow, Čahow, Luh z Poſtróžkom, Lupoj z Bulowku a z Lüpjanſkej Dubranku, Lutowecž, Měrkow, Milkeč z Wulkim a Małym Pſchedrjenjom, Banech, Wutolčich, Khasow, Baręcž, Stróžiſchežo, Wbohov a Króuca.

Z Bacžonja. Tu syny pónadželu 14. wulkoho róžka pothowali čeſčomownoſtne ſtarea, knjeza Pētra Wjenku, fiž bě předy dothi čas vyczeſtubleski najeńk w Zdžeri. Kunjež bě hízo we wylokej ſtarobije — dočeře híz mała 76 let — bě tola hiſcheže w mnohim naſtupanju dželawu hacž do poſledka. Taſ je ſebi tež woſebje wo wotyfaujo, rozměrjenjo a wutwarjenjo tudomuho poſrjební ſchęža wulke zaſlužby dobył. Taſko wučenym a wuſtojnym hajuk je wón dwaj nadrobnej a doſpolnej planaj wo wobmęzowanju johojenotlivých dželbow zhotowil; dale je ſo wo živým plót wokoło poſrjebnischię poſtaral, ſupki kolwokolo naſchoho domu Božoho a z kóždoho boka ſrjeđneje ſchęžek ſajadžał a woboje ſlěto jako ſlěto z fedžbijnym wóczkom a ze ſtaroſežiwej rutu hladal a hajl. Tež wobžeshe dobrohých znathych k pjenježum woporam namolovicz, zo bě možno, na ſrjeđ poſrjebnischię mōem wulki křbiž ſtajiež a pſchi zaſtupej rjane železne wrota natwariež. Tute a druhe mjeňſche a wjetſhe węch za wutwarjenjo a dohotowjenjo naſchoho poſrjebnischię je naſch njeboh pſcheczel z njeſeſteſnej luboſežu wobſtaral. Tohodla njech je tež w naſchim čaſopisu džaknje na njoho ſpominane. — Njeboſežek — ruženym z Wutoležic — bě tež ſwérny syn ſerbiſkoho ludi, pilny wotebjerař a cítař ſerbiſkých čaſopisow a písmow a nimale wot ſpočatka ſtajmje ſobuſtaſtow towarzſtwa „Maćicy Serbskeje“. Šwojoho dobroceživoſtne a pſcheczelniwoſtne waſčinu dla a tež ſwojeje nauvědžitoſeže dla bě wón pouſhiftonje čeſčenym a lubowany. To počala ſo tež dženja z wjeleſtronſkim wobdželeniom na joho poſrjebje. Wjac̄ ſtřež, že ſwiatym ſakramentami derje doma wobſtarany je jow w domiznje ſwojeje mačzerje, w ſwojbie ſwojeje ſubeje džovki, pſak w noči zbožnje a čiſtice wiſnuyl. Njech nětko joho ſpřeće ſtawy ſlódey wotpočuña w ſwiatzenej roli, kotruž je tež ſam ſobu pilnje pſchihotowac̄ pomhał, joho duſchi budź węczym mér a pokoj! Joho mjeño paſk wostaní w kužu pſcheczelow a dobroczelow naſcheje cyrkvię a woſadž, z kotrychž tak mnozy hízo tudy wotpočuña, z čeſču a z džakom zapíjane.

J. L.

Z Khróſežic. W zaúdženym lěče je ſo w naſchej woſadže narodžilo: 145 džecži, a to 68 hóležatkow a 77 holežatkow, mjez nimi bohužel 13 njeſmandželskich. Wumreļo je 111 woſobow, a to 49 mužskoho a 62 ženskoho ſplaha. Pſchipowědaných bu 41 porow, jow werowaných 29 porow. Šwiatym woprawjenijow bě tu 13883, w Bacžonju 1523, w Worklecah wokoło 600 a w klóſtrje Marijinej Hwězðe na 18000. W Bacžonju běſche 15 ſchęženjow a 8 poſrjebow.

Z Njebjelczie. W l. 1894 narodži ſo w naſchej woſadže 19 džecžatkow; z nich bě 6 hóležatkow, 13 holežatkow, 18 mandželskich. Ženreļo je 20 člowjekow, a to 10 dorofejených, 10 džecži. Pſchipowědaných bu 6 porow, nich 4 tudy werowaných. — K ſwiatomu woprawjenju pobu tu 4508.

Z Woſtrowa. W minjenym lěče je ſo w naſchej woſadže narodžilo 16 džecžatkow, (loni 15), ſwiatu křeženici paſk ſich dosta 17, dokelž bě 1 křežene džecžatko z Khróſežanskeje woſady, mjez nimi zaſy dwě njeſmandželskej. Khronawanych bu na naſch křehow 17 čelów (loni tež) 8 dorofejených a 9 džecži. Pſchipowědaných bu 8 porow, loni 10, werowaných 3, loni 6. K Božomu blidu pobu 3003, loni 3135. Wunoſké cyrkwiſtich woporow bě ſzčhowac̄: za afrikanske miffiony 50 hr., za Lyonſke miffionſke towarzſtvo 115 hr. 87 ip., za ſwj. Józefowe towarzſtwa 35 hr. 34 ip., za ſwj. row w Jeruzalemje 34 hr. 10 ip., za towarzſtwo ſwj. Bonifacijsa 65 hr., za ſwjatohoho wócea 155 hr., za

Skutk džeczatstwa Žežuſowoho 115 hr., za tvarjomne cyrkwie 119 hr. 5 np., a za mōſchiniczkę 209 hr.

Z Kamjencza pod Schpitalom. W minjenym z Bożej pomocu dokonanym lēce je ſo tu narodzilo 37 džecz, z tuthych bě jich 27 woſadnych a 10 w prufej diaſporje Nědžichowje; běſehe 20 hóležatkov a 17 holežatkov, mjez nimi 1 njemandželske. Zemrělo je 12 woſobow, 7 z woſady a 5 z Nědžichowa, 4 mužskoho a 8 žónskoho ſplaha, 5 džecz a 7 dorozjezenych. Pschipowčedanjow bě 8, t. j. 4 cyle katholſke a 4 měſchane; wěrowani bě tu 6. K ſvijatemu wopravjenju je bylo 3073. Domawobſtarajow bě 71. — Do bratſtva ſvjatoho Žoſeſa da ſo 93 woſobow zapiſac̄.

Z chloho swęta.

Němſta. Kejzor je wónody parlamentarſki wjeczor wuhotowau, te k otromuž běchu ze vſichch wotdželenjow ſejma někotři zapoſlanchy pſcheproſcheni, ſo rozymi z wuvinčazom ſocialnych a druhich na lewej ſtronje ſedžanych. Kejzor je, prjedy hač ſo k wjeczeri džecze, $2\frac{1}{4}$ hodžimy dolhi pſchednoschi měl wo němſkej marinie. Wón ſkonči, zo ma ſo za němſku marinu hiſceže wjele činiež, zo ma ſo wjac wójuſtich hōdzi twarejež, a zapoſlancam dale praji: „Szdiuče Bismarckej k joho 80-lětnomu narodnomu dnjej te wjelco a dowoleže to.”

— Duchowny radžiczel Müller w Barlinje je w starobje 76 let zemrěl. Njebohi bě w Schlezyjskej rodženy, hōdež tež prěnje ſčeta ſwojeho měſchinſkoho powołania ſtuktowasche. Potom pak bu powołany do Barlina, hōdež je 42 let hač nanajpłodniſcho ſtuktowal. Skoro vſichc z mnohich Barlinſkich katholſkich towarzſtwow, zjednočezenjow a bratſtrow je wón załožil, je jako pſchedſtojeſer naujedowal a jim ſwój najlepſchi čas woprowal. Wón je w Barlinje hafte katholſke živjenjo, kotrež ſo ujedžiuvaſo na wulku nuzu dla mało a malych cyrkwiow rjenje wuviwa, wubudžil. Tohodla tež Barlinſke katholſke towarzſtwa wntrobnje žadachni, zo by wón mjez nimi w Barlinje po hrjebam byl. Tuž tež joho čelo z Neiſſe, hōdež je radžiczel Müller zemrěl, do Barlina pſchewjezechu. Wulkotne bě wobdželenjo na joho po hrjebe. Boh daj jomu wěčny wotpocžink!

— Namjet zakonja pſche pſchewrót, po němſkim: „Umfurzvorlage”, ſu w němſkim ſejmje cykly zaúdžený tydženj wuradžowali. Namjet nikoho njeſpokoji, khiba tych, kotsiž ſu jón ſobu wudželali. Někotrym bě hiſceže mało fruth, druhim nie jaſnie dojež w ſwojich woſebitých paragrafach wuprajemy, a zaſy druhim do cyka njeſpochiomny. Někto je ſo, letož hīzo poſledni fróč wozakowachmy, komiſſiji, a to 28 muži ſhlnej, pſchepokazał. Bot centra je woſebje Gröber ryczał a pokazał, zo zakonje ſame ženje njezamóža ludži polepſhiež, ale zo to jenicež može wéra do naſchoho Zbóžnika Žežuſa, nimo kotohož njeje žane ſpomoženjo. Tuž je prěnje a najnužnijche, cyrkje w jeje ſtuktowanju wuſwobodžic̄, zo by možla njezadžewana ludý kę Chrystuſej wjeſc̄.

We Wuherſkej drje maja někto nowe ministerſtwo, ale nic khmańsche hač prjedy. Nowy pſchedſyda je v. Banffy, runje tak liberalný kaž Weckerle.

Nom. Swjath wótc je ſo lohey nazymnili, taž zo dýrbi wó jſtvje woſtarac̄; tež poſtajene audiencey je woſtorežil. Tola njeje za joho živjenjo w tu khwilu žadny strach.

Z Francózskieje pschińdu pschekhwatace powięźce. Zo je ministerstwo Dupuy wotstupiło, njeby tak zło było, to jo w Francózskiej dżen často stawa, ale też preſident republiki, Casimir Perier, je po 203 dniowym kniezenju jo swojego městna wzdal. Hjichče njeſu hacž do tutej hodźinu pſtichźinu doſęſ znate, kotrež ſu joho k tomu pochnułe.

Bołharska. Tudy ſo spodźiwnie węch ſtawaja. Stambulow, prjedawſchi dohoſetny pschedyda ministerſtwa, a prěni muž w kraju, fotromuž ma jo tež wjerch Ferdinand džakowacž, zo hjscheze na bołharskim trónie ſedzi, je eyle do njehnadn yadmny. Zapoczątk junija zañdzenohho lěta bu wot ſwojego wyjokohho městna z mocu wothadženy, a nětk cheedža joho ſamo zajecž, dokelž je jo, kaž praja, ſobu wobdzelił pſchi morjenju węſtoho Beležewa. Wóh we, ſchto na tej węch je? Hacž je Stambulow woprawdze winowaty, abo je joho rufki rubl tak ponizil, a ſkončinje do tajich ryežow pſchinjeſt? Stambulow je mjenujey najkruczjchi njepſtachzel rufeje politiki, ale Ruſijo tajich pſchęſ ſwoje pjenjezy postwrczicž pytuja. Spodźiwnie pſtachzelenjo wjercha Ferdinanda z Ruſami, kotsiž ſu joho prjedownika, Alexandra z Battenberga, z mocu z tróna wuhnali, a hjscheze dženjuiſchi džen ſamia za Bołharskej žadaja, je pak jo hižo dlejſhi czaſ tež wobfedzbowalo.

Ajja. Japanscy ſu na ſwojim puczu pſtachzino chinesiſkomu hłownomu městu Pekingej Chinejow z nowa pſchedobyli. Chinejovo ju hižo wjac kręž pytali, z Japanskimi měr wobzamknęſ. Tola, dokelž Japanczy pſtachjara wiele žadaja, żenie k tomu pſtachzlo njeje. Japanczy prjedy wo měrje niežo wędzeſ njechadža, doniž njeſu jo murje Pekingu pſchedobyły.

Naležnosće naſoho towaſtwa.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 71—75. z Budyšina: Karl Mišnař, Hainza Schneiderowa, Mikławš Mjeň, Hana Bukec, Hana Jenicheck, 76. Maria Zmijowa ze Židowa, 77—80 z Radworja: administrator Mikławš Žur, cyrkwin wučeř Pětr Sołta, Jakub Hołbiłk, Mikławš Brycka, 81. Mikławš Kubaš z Khasowa, 82. 83. z Khełna: Khrystina Donatęc, Michał Ćunka, 84. 85. z Kamjenej: Mikławš Wincař, Jan Handrik, 86. Jakub Cyž ze Stróżišća, 87. Michał Wels z Hněwsec, 88. M. S z M. 89. 90. z Njebjelčic: farar Kubaš, wučeř H. Brauner, 91. 92. ze Serb. Pazlic: Pětr Wawrij, Jakub Krawčik, 93. 94. z Hrubjelčic: Marija Welsowa, Hana Siebarjowa, 95. Hana Rječcyna z Džechorjce, 96—99. z Khrōscic: Jakub Holka, Jakub Pjech, Jurij Herrmann, Marija Pjetašeć, 100. Mikławš Lawkus z Łusča, 101. Marija Hajnowa z Bošic, 102. Madlena Pjechec ze Zejic, 103. Hana Koklina z Čaſec, 104. Pětr Nowak z Hory, 105. Jan Mjeň z Čemjeric, 106. Jakub Heša w Ronšperku w Cechach, 107. 108. Mikławš Domaška, klerik cisterciskoho rjada, theolog w Litoměricach za 2 ex.

Sobustawy na lěto 1894: kk. 550—554. z Radworja: Jan Lorenc, Mikławš Hejka, Jan Rječka, Mikławš, Brycka, zwóńk Jan Pjetaš, 555. Mikławš Wencl z Bronja, 556. Mikławš Cyž z Kamjenej, 557. 558. z Budyšina: Hana Jenicheck, Jan Rychtar, 559—563. ze Serb. Pazlic: Michał Lukaš, Jakub Robl, Michał Sewc, Jakub Zmij, Pětr Wawrij, 564—567 z Njebjelčic: wučeř H. Brauner, Michał Pječka, Mikławš Robl, Jakub Hostak, 568. Michał Lehmann z Pěskec, 569. Marija Hajnowa z Bošic, 570. Jakub Pjech z Khrōscic, 571. Hainza Šerakowa z Wudwora.

Dobrowolne dary za towaſtwo: N. N. 75 p., J. R. z B. 50 p., F. L. z B. 50 p., M. W. 75 p., Jakub Heša 1 hr., Mikł. Domaška 2 hr.

Zemrěty sobustaw: Pětr Wjeńka w Baćonju, prjedy najeňk w Zdžeri. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinjeſtej 109,277 hr. — p

K česci Bożej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 hr.

Hromadže: 109,278 hr. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 12,212 hr. — p.

Dale je woprował: r. 1 hr. — Hromadze: 12,213 hr. — p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: —š. farař 10 hr., kn. J. K. abo J. N. 15 hr. 50 p.

Za cyrkej w Lubiju: —š. farař 10 hr., wot někotrych terciarow měscánskeje wosady 9 hr. 55 p., njemjenowanej z Budyšina 5 hr.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): —š. farař 10 hr., njemjenowanej z Budyšina 5 hr., Mikławš Lawkus z Lusca 10 hr.

Zapłacić Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: Zemrěla je sestra Klara Hartmanec z Pancžic. R. i. p.

Listowanjo: Do Różanta: Knjez kapłan Rjenč wopisowanjo swojego pućowanja do Jeruzalema započnie so w našim časopisu za někotre njedžele, hdźż budźa wše přednoški dokonjane, kotrež je slubil.

Swojich česčených agentow prosymy naležnje, zo chcyli te exemplary **Podobizny Michala Hórniaka**, kotrež trjebař hišće na skladze maja, nam wróćić.

Redakcija „Katholskoho Posola.“

Pobočne Towarstwo Serbskich Burow za Ralbičansku wosadu

změje sobotu 2. februara popołdnju w 4 hodź. zhromadźiznu w Konjecach.
(Hnoje, symjenja, přinoški a zličbowanjo.)

K prawje bohatomu wopystej přeprošuje

předsydstwo.

P. P.

Čeſčenym wobydlerjam Šukowa a wokolim podwolnje wozjewjam, zo jnym na dženjiſtichim dniu węc a džělo mojoho nana pſchewzał.

Proſitbu, zo by jo dowěra, kotař je jo mojomu nancie tak bohacze wopakazowała, tež na miuje złóżila, a budi so pſchecy prócować, zo bych wſchě mi dowěrjene džěla k połnomu spokojenju swojich čeſčených ſkazowatjow wimyędł.

Z dobom jo poruczą za wuwjedzenjo nacziſkow (projektow), rysow za twarz a pſchedpołożenia pola wychodźce, nacziſkow koſtow a t. d.

W Šukowie, 1. januara 1895.

Z poczeſczowanjom

Jurij Bulant,
pruhowanym twarskim mīchtr.

N.B. Pſchijpomniciž ſebi dowolu, zo mani pſchec bohaty ſkład ſtrowych a ſuchich deſkow, dołhich a tolſzych, každuli ſo požadajā.

Bertha Bjenadžić w Budyšinje, na hornejerſkej drozy čzo. 34 po 1 ſtobdze, wuegi ſchati ſchicž a tež rzącž, tohorunia wuſchiwacž. Powietrſtviči swoje wobydlenjo, móže biſheče někotrych do pensiona pſchijec. Biſheczelne zaſtarano pſchi ſnadnych wumienjenjach.

Ceſiſciej Smolerjec Inhičijskiečezenie w Maciežijskim domje w Budyšinje.

Katholicki pōsac

Wudawa so
prēnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lētnje na pōsće a
we knihafni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p

Wudowy časopis.

Wudawany mot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 3.

2. februara 1895.

Lētnik 33.

Serbske džeczi a měščanska tachantska šhula.

Wjete je ſo hžo wo tym ryežalo a tež pižalo, hacž je za serbske džeczi
wužitne abo inadž třebne, zo do měščanskeje tachantskeje ſchule khodža abo
nic. Wulka dže je liežba woſebje hóležatow, kotrež ſwoju ſchuln w Budyschinje
wuhodža; nanopak je ſo w nowijskim časju tež hujzíjšcho ſtawalb, zo ſu
hóley z wjeſnje ſchule hnydom na ſeminar zaſtuwili, zo býchu ſo tu na
wojehiſche ſtudije pſchihotowali. Dokelž wobſtojnoscze ze ſamninho nazhonijenja
znaju a ſym tež ſkladnoſez měl, z druhimi wěčwutnoſtymi knježimi duchownymi
a wužerjemi wo tym ſo rozrtežowacž, chen tu někotre ſlowežka napiſacž, kotrež
moža ſerbifim starſhím trochu k radže býež.

Dwělowacž drje ſo njechodzi, zo džeczi w měščanskej ſchuli něſhto wjac̄
nawniku hacž na wſach, zo woſebje němku ryež doſkladniſho jezniča. Na
wjach khodža wſchidže jenož poſ diňa do ſchule, w měšeče cely džen: wjac̄
jeſhulſkich hodžinow pak poſteža tež wjac̄ rozvneženja. Němo toho ſu we
wjeſných ſchulach hžito jeſtyri rjadowiſe abo lētniki zjednočene, tak zo dyrebi
wužerj ſwoje ſtukowaujo bôle roždželiež a tak za kždy lētnik njeuje časa
ždžerži. Tola prajcha jo nětko, hacž je tutón wužitk woprawdze tak wulki,
zo dyrbjale tež džeczi, kotrež cheedža pozdžiſhco w burſkim powołanju
ſtukowacž, do měščanskeje ſchule pothodžiež, abo hacž njeje druhdy
ſchkoda wjetſha hacž naſpomujem wuſpěch.

Wjeſne ſchule ſu ſo tež dale a bôle wuwijale, a manu wſchidže tež
wužerjow, kotsiž ſwoju winowatoſez nie jenož po zakonjowym piſmitu, ale tež
po duhu doſpoliſe dopjelnjeſa. Nanopak paruje džeczi w měšeče runje w naj-
wažniſtich lētach starſhifkoho dohlada a wotwutnje tola něſhto burſkomu
žiwjenju, ſwojomu pozdžiſhomu powołanju. Tohodla měnju, zo za džeczi,
kotrež dale ſtudowacž njeſhydrbja, runje trjeba njeje, měščansku ſchulu wopytowacž,
woſebje potom, zda ſo mi to njeprawje, hdyž ſu wobſtojnoscze starſhich tajſe,

zo pod wulkimi wudawkami za drohu šchulu potom hospodařstwo čeřpi. Šchtóz k tomu ma, dyrbi pat, hdyž potom džecžo do města pôsobele, na to džinacž, zo tu do dobreje wójby píchjúdže, hdyž je wothladane, kaž wot starýchich tamyčh: hewak je moralistka schfoda za džecžowu duchu njevuprajomnje wulka; wužitk pat w tym, řehtož džecžo wjací nauwkuje, jara snadim. Powijschitkownje móžemny prajiež, řehtož bur za jo trjeba, nauwkuje dospolne na wjeřnych schulach: tež němčku ryež tak daloko poznaje, zo joho píchedacž njemóža: hdyž tež řlово druhdy kufk hubjénšeho wupraji, to něčo njevadži: wjehak Němen doceňla ſerbská njevuknu. Wjeřčauſku ſchulu wopřtowacž, wostau potaſkim za psichchodných burów něčeho jenož wujradne.

Cyle hinaſeha je wče, hdyž jo wo tajkich hóleach jedna, kotrež dyrbi na duchownjivo abo wuežerítvo ſtudowacž. Sym, hdyž wobſtojivojež híſcheže ze ſamnho nažhoujenja njeznaſat, myſlik a radží, zo móža džecži hmydom z wjeřnejce ſchule na ſeminar zaſtupeč. Někto pat dyrbiu prajiež: Hóle, tři dyrbi ſtudowacž, dyrbi po móžuofeži zahe, snadž z džesacžimi abo tola jednacžimi ſtami na nježčauſku ſchulu. A píchedacžina je nauwkujenjo němſkeje ryež.

Serbski wuežer, tři ſerbské džecži rozwiežuje, dyrbi píchi tym tež — mam to za joho wuwatoſež — ſerbsku ryež trjebacž, w něžichich rjadownjach z wjetſcha, we wjehchich z němſkej hromadže. Joho nadawku njeje a njedyrbi byež, džecži nauwcež, zo lohko a běžuje němſki ryeža kaž wóni ſam, ale zo nauwkuu, němſke ſady rožneměž a tworicež. Serbské džecžo we wjeřnejce ſchuli ma prawo žadač, z najmjeňſha po duchu, zo jomu wuežer wče, kotrež němſki píchednoſchowané cyle njeđorožemi, tež w macjerſtej ſerbské ryeži rozeſtaja. A tak drje ſerbský wuežerjo tež ze wjehém prawom wchudže činija. Píchi tym njehodži jo wče dospolna wobwjetnivoſež w němſkej ryeži docepeč a to njemóže jo tež žadač.

Píchjúdže li někto hólečec z wjeřnejce ſchule hórzu na ſeminar, dyrbi tu hmydom jomu cyle novu ſačonku ryež wukmež a tuta jo jomu nětko němſki píchednoſchouje. Tak ma dwoje dželvo. Na podložk, tři ſam híſcheže ſtrucze njeſtoji, na němſku ryež, dyrbi novu cyle njeznaſtu ſačonku twariež. Čežko ſejčhuije w započatku, zo z wjetſcha z druhimi ſobu ſročiež njemóže a ſchfodži wuežerovym ſłowani a něchtožkuž wojtanje jomu čežmuje. To pak ſchfodži za pozdžíche ſtudije, dokež dojež frutoho podložka njeđobudže. Píchikladow, tak čežke za tajkich wbohich hóleow nauwkujenjo a za wuežerja rozwieženjo je, možl wjací njeznaſacž. Tež ſoſcht na cylech ſtudijach jo hólcem kaž, hdyž dyrbiu potom džen wote diňa w twjerdej twalki ležecž hjez wulkoho wuſpěcha; jich wjeſolcež jo podtřežnije, hdyž píchi wjehéj prýc a pilnoſeži tola druhich doježahmež njemóža.

Zohodla z psichchodnymi ſtudentami zahe na tačantſku ſchulu! We wedomoſežach nauwkuu na wjeřnych ſchulach k zaſtupej do ſeminara cyle dojež; běžniwoſež a lohkoſež w němſkej ryeži pat jim ſerbska ſchula po ſwojim nadawku njemóže, haj njedyrbi poſtečecž.

J. N.

Braha w ſněžn.

Zda ſo mi, zo bě to loni abo tamne léto. Tehdom píchinjeſehu raz někajſke tudyſche nowiny wobrazk. Wibzachny na tym wobrazku krajinu, že ſněhom píchitkytu. Předku na wobrazku ſtojefše wulki ſněhový muž z čorutymaj wocžomaj a z koſchežom w njelepej ruci. No, kafkež dže te ſněhove

muž ſu. A woſolo tutoho muža ſkafotachu džeeži a ſunkachu do ſo že ſněho wymí kulemi. A pod woſražkom ſvojeſche:

Takle běſche něhdyn,
Hdyž ſo hiſcheze ſněha džeeſche.

Hdyž tón woſražk widžachmy, cheyſche ſo nam ſmjecz. Ale jenož khwili. Pſchetož tón woſražk mějeſche prawje. Njemožachmy ſo woprawdze dopomiež, tak težto to je, hdyž je ſo ſněha naſchlo. Dwé zymje běchmy ſkoro cyle bjez ſněha.

A lětja pſchihotowachu ſo podobne wěcy. Pſchiūdze oktober a november, ale iněh njeplihiūdze. Ně, ſuadz tola hody něchtu pſchinjeſu. Ale hdyž pat! Tež december mům ſo bjeze ſněha. Čzmorv a pomrčevu wſchak běſche dojež, ale ſněh njechaſche pſchincz. Powetr bě wložny, murje ſo poežachu kaž hevak woſolo wulkoho pjatka, a dložba (pleſtr) na drohach bě někak mydliznoſta. A hdyž ſo Bože džeežo ze ſwojim ſchěmlom poeža po mějeſe čzahacz, to bě tón wbohi ſchěml z blótom zapluſkaný haček ſedku horje. Wbohi ſchěml!

Hody ſo minychu a naſche nadžije na ſněh z nimi. Ale nadobo tu tón žadný hóſez bě, nahle, njenadžicy. Nadobo ſo to tam horjeka poeža prvež a torhačz, a czi dobri njebojeſchezenjo ſypachu z polnými horschežemi blyſtežatý možt ſwojich poſleſeſche na naſchu zemju. Za malu hodžinu běleſche ſo cyle měſto ze ſwojimi torhoježemi, hasami, třechami a wěžemi.

A powitachmy tu bělu plachtu z hovrſkej radoježu. Wjeſele woſlieža rozwjefelichu ſo bôle, zrudne a poſhmurjene ſo wujafniču: na kóždym woſpočzowasche wuraž ſpočinoſeſe. Kaž by rjekl, zo ma kóždy w ſapu wulki lós. A nictož jo ſněha njebojeſche. W cylym mějeſe njebe ani jenoho deſejčnika widžecz, ale radu hladasche kóždy, tak ſo huſte čzwaczk „wublejchowaný“ ſněha ſaje na drohi, na třechi, tak ſo na woſtu a na latarije wějdeja, a kóždy witaſche kóždy taſti čzwaczk ſněha, hdyž ſo tež jomu na ſabat abo na nós zalehny. Majwjeflha bě wězo radojež mlódých z naš. Wurojichu ſo ze ſchulow a wjeſele woſajen rozdželichu ſo po zaſtorženijich haſtach, z kotrychž buchu bórzy hotowe bitwiſeſcheza. Něhdze w kucze ležachu na hromadce ſchulſke knihi: jich měježeljo běchň na knihi a na ſchuln a na domi zabyli a dachu ſo do ſněha. Hdyž bě jene měſtro zapuſczenie, hibaſche jo čzrjóbkа kročzel abo dwé dale, domiž cyla haſka njebe zapuſczena. — Tón džen drje ſu czi mali ſtudencz wſchiten do jenoho trochu dleje „ſchulu měli“ haček hevak. A njewěm, tak ſu jich doma vitali. Bili drje jich za tón malý hrček tolq njeſſu. Za to z najmjeňſha ſwojim džeežom čzniš njebych. Tež my běchmy raz džeeži, a ſmylachmy ſo radu po Klamarjec horje, po Künbarfu abo na Bětnarjec hače. A njemějachmy „halifax“, ale běchmy w drje-wjancach.

Sněh ſajeſche ſo mjez tym poſtojnje dale, tež wječor hiſcheze. Latarnje ſněčachu ſo z někak blukim ſwětlom: wone dže mějachu te moſchlowe gardimy do ſchlečicom uawěſchane. A hdyž nazajtra ſtawachmy, poſlētowasche hiſcheze ſněh za woſtami, a deleta na haſy ſchrabasche ſo z kopačzem. W nowinach potom čzitachmy, zo je ſo ſněh ſchol cylu ně — nowinarjo dže ani w noči njeſpja, kaž je znate — nō, a ſkončenje bě to tež znacz hmydom hdyž na haſu muſtupičhmy. Sněh bě hižo wysche fulkov, a nimo naſch běhachu ludžo, kóždy z horschežu ſněha na klobucu a na ſabaeze. A ſkoro běchmy tež my runje tajey. Hdyž pak na moſt pſchiūdžechmy, zetkachmy ſo tam z čzrjóbu

dželacžeri, we wuchatych měcach a w jehřnych plataných abo neplataných fabatach. Nohi težachu w schornjach abo běchu z hadriječezemi zezarobalane. Na rukomaj měješče kózdy wulke paleate rukajey a w rukomaj kózchežo abo lopacž. Z hromadami sětašče sněh pščez kamjentne wobloženjo do rěki dele. Ale to bě vjcho mało. Pražski móst je dolhi — nimale kaž w Khrósečicach wot Hadamec k Hörnifecom. A hdyž tak na druhí kónie pščinidžechm, bě tam hido zaň polno sněha, derje pščeteptanoho. Pščetkož po našchim moſeže khodži kuf wjac̄y ludži hac̄ wot Hadamec k Hörnifecom, tež nježelu do kemšchi. — Pščed hodžinku běchu tu dželacžero pocželi schrabacž.

Ale wjelo hörje bě w měješe nutška. Tu jo sněh njehodži do rěki mjetacž; mjetajše jo pšči trotoirach na hromady, a bórzy pščijedžechu wožy, a „fóra“ za „fóru“ jo pjelniče. Na trotoirach pak dželachu domovních. Kózdy měješče svój džel wujedžiež a wischkrabacž. Kaž ruijace lawy khodžachu nimo nich policiſtojo, z wulftum želenym čečežom na klobuch, z brodu pod nošom a w cžmowých fabatach. Z kózdoho fabata kufaſche wona žadlawa knížka, do kotrejež kózdy jo zapisuje, šchtóž svouju wěc mječini, kaž byc̄ dybri. A z kisalym woblicžom domovních mječežehu a jehrabachu. Běchu to prěnje kisale woblicža, kotrež w sětíchim sněžy wohladach.

Bórzy jo mniožachu. Ludži bě wonka mjenje hac̄ wežora. A njeběchu to cži wežorawšchi. To běchu z wjetſcha jenož tajey, kofitž dyrbjachu won. A pščinječežehu sebi mniož z nich deſehežnik z domu, a wschitej nimale mjerzate woblicža. Jenož džeeži běchu jenak wjesole, uó, a wězo tež ja, to jo rozyni. Čžlowjek, kofitž je na wýš wotroší, njeje kaž mječan a brodži jo z radoſežu w sněžy, byrnejč do kolen bylo. Tež naſche džovni a kruvati, haj famo burske holey nimaja nicžo pščecživo tomu, zo jo jim čžwacžk sněha tež na čerěwjene liežko myje. Pražske knježnicžki dachu sebi tajke njehto jenož wežora lubicž. Čžensa maja ſchlenjet mjez woži, a kotrež ſchlewjeryja nimaja, milaja nervovinje z wobčkomaj a ſczahuja čerěwjene hubti do kſchivoseže. Ale njech jo knježnicžki změruja: mužscey njeſju lepſchi. Wnworhuja sebi ſcheroke kornarje zwjetſhníkow a khodža ze zababjentnymi hlowami, kaž cži Eſkimowje tam horjeka w lodomých trajinach, hdyž na hoňtu du za bělými barami.

Ale sněh padaſche najebacž to wſchitko wjeſele dale. Kózdy ſtolpik dôsta wýſoku bělú čzapku, kózda třeha tolste poſleſežo, a ſchpicate, róžkate wěže a wěžički buchn kulanovate dale a bôle. A na haſach, woſebje na wužſchich a ſthovaníſchich bě bórzy jako w ſerbſkej holi. Wožy, napjelnjene z lodom abo z wuſlom, zarežowachu jo hluwočko, ſchery, mazany sněh mjeleſche jo kaž drobný cokor konjom wokoło nohów a wokoło kofesow. Wbhoji ſkót njemóžeſhc wuežahnež, a kſchud mějeſche reju. Ale čežko bě pomhač.

Z wotkel dželacžeri dobracž? Dželacžeho jich drje 1400, ale cži dyrbjachu pſchede wſchim na hlowne drohi, hdyž hromady sněha roſežechu, kaž po deſehežku hriby. Na ſto wožow jězděſche ze sněhom z města won, ale ſchtó je to na tajku muňhoſež! Naſche „Wjac̄lavſke torhoſežo“ na pſchitklad podoba jo hotowomu bitviſežu, abo exerſiſežu. To žnu ſeje ſkerje jene widželi. Samy naſhp, ſame hromady pjerſeže. Jenož zo ſu to jow sněhove hromady. Po bokomaj ſepje sněha — a ſriedža hiſčeže wjetſche. Hdyž čžlowjek mjez tajke hromady zaúdže, jo w nich zhubi.

Ale cži horjela jo njeſmilichu, a sněh jo ſajeſche dale. Njebjeca woſtachu jenak woſtane, poſhmurjene. Ludžo jo pocžachu na drohach wobjuwacž, ſta

jo tu a tam tež ujezbožo. Tón bě ſebi nohu wiwimył, druhí abo druhá ſebi w ſchižu ſchodus ſejmila. Bě to zrudne, ale hladasche jo na to mjeſele, hdyž jo takle jednu wali, tak dolhi hač věſche, a potom ležo rozpominacše, hač ma ležo woſtač abo ſtanacže a za klobukom pohladač hiež. Tón bě wěžo woſtečaš, iſtò wě hđze. Kajke běchti to kóždy krčež ſničhi, možecže ſebi myſliš.

Tež druhé ujezboža jo ſtanachu. Nowiny nam pſchipowdachu, kaž je tu a tam wóz ze zmjerzlych koliji zjöl, czahi na ſeleznicach jo zapozdžowachu tji, iſthyri a wjac̄y hodžin. Nowiny pſchitkadhachu pozdže, woſebje te z Lüžicu, „Serbske Nowiny“ a „Katholſki Pojoł“, kaž by rjeſti, zo ſu na nas zabyle. Tež liſty ze Serbow ſo učtač dlijachu — a pjeniſežne liſty ujeſchimyndzechu z cyla žane. —

Nó, ale ſtonožnje jo wijaſni, po tých dnach połomych ſněha. Věſche wam to taſje mlhovne ranjo, ale po mlhovnym ranju ſežehowaſche jaſny džen. Mjeſejeja zwiaſzachu ſo zaž raz módrú ſanu, a učhodže w dalokofiji zažyboli jo ta zlota kuſa, kotraž rěka ſloneco. Swěczeſche tak lubozuje na naſchun Ŝemju, ale malo wořewaſche. A běſche to derje: hewak býchmy jo w bledože zatepili.

Ale hewak woſta wſcho, kaž bě bylo. Dželaczerjo z kopačemi a z taſhceſeni na wſchech róžlach — a po tých ſwětlych drohach jěždžachu ſanje. Bule, male a cyle drobunichke — ale do wſchech běſchtaj dwaj koujej za-vihebujenaj, z czerwieno-bělymi abo žolto-czerwienymi czeceſeni na kourotach. Pſchimyſlje ſebi k tomu klinke ſwóneži, a macže hotowych ſerbskich fernutich-tow, kotiž mojedla do Žurie abo do Žožerje na fernutichu jědu. Nimo toho wſchoho wjeſeſeſche jo naſch Ludžik na lodi. Pſchi zwuſtach hudižby a pſchi elektriſkim ſvětle ſo to rjeſe ſunja.

Haj, učtač hafle pravje poznačmy, iſto je nam tón ſněh wſcho pſchinjeſt. Vjele, pſchez měru wjele krajuho. Proſchin was, hido tónu pohlad na Prahu, na „Prahu w ſnězy!“ Mjevnuprajieje krajmy. Stojicže na moſeže. Pod wam ſchumi rěka, ale njeſlyſhieje jeje. Kaž džé učtke z cyla w Praži žanohu hofka ujeje, thiba klinkota ſwónežkow. Maſcha Woſtava drje ſchumi, ale ſchumi pod tolſtym lodom — a na lodi zaž leži tolſty ſněh. Kaž jo tón ſněh zažyboli we wjeſzonym ſluen! Šafo ſamón kryſtal. A napſhеcžo wam leži Maſla Štrona, a kaž diadem ju wěneuje kralowſki hród. Widzieje te zažbolate woſta a na třeſche ſněhowny wodžew. Wſcho je ze ſněhom pokryte; jenož iſhpicata třeſha cyrkije ſwj. Vita woſtava cziſta. Tam jo ujecha Žadym ſněh naučeſteč.

A učhodže w dalokofiji ſo zhubja ſelezna konſtrukcija „Eiffelowejce wěže“ na Lavarjencowej horje, a na prawej ſtronje kralowſkohu hrodu Belvedere z hrodom kejžora Ferdinandanda. To wſcho pluwa w czmě . . .

Ach, w czmě pluwa w zymje tež tak muohi cžlowjek. W czmě hubjeniſtuva a muzy. Zyma a muza ſtej dwójnikaj. Rjeſe wam kóždy tak zbožowny, zo jo w czołym kožuſche narodži a w rukajecach. Rjeſe ježdži jo w zymje na lohſich ſantach do džiwiadla, na bal a do koncerta. Ale zrudna je zyma ſhdomu. A tých je, kaž znajemy, wjac̄y na ſněče, dyžli bohatych. A za nich zuamjenjuva přeňi ſněh na třeſche cylu cžrjodni wſchelakohu hubjeniſtuva. Přeňi roztorhaný proſchei, kotrohož w ſnězy a mrožu zetkače, was na to dopomni. Boh wě, hđze bydlí? Pod třeſhu horjeka abo deleka w pinech? Tu a tam ujevočauje joho ničzo hač te hole ſežem, počrte ze zmjerzlymi trjeſjemi.

Smiležje jo nad nim. Khudži njebydla jenož w městach, ale tež na wjach, a tež na serbskich wjach bydla khudži. Womka thermometer pada — a zo by čim bôle thermometer wašchich wntrobów stu pał, zo bychu tola waſche wntroby jo zhrše, čim bôle womka mjerzuje, a ze ſwojej ſkutkownej luboſčju wohrewale zmierzle bydla khudžim! — i.

Swjata Marija we Valle di Pompeji.

(2. pořacžowanjo.)

Tak wlečjeſche ſo wěc tſi poſne lěta, a na ſw jedženju ſwjatoho róžowca lěta 1875 njebe Bartolo Longo dale hac̄ na zapocžatku. Stara cyrkje bě drje wuporježana, ale k twarej noweje njedostawaſche ſo dotal niežoho. A njebeſche-li biſkop z Nola ſam ze wſchej mocu na tutón twar čiſhcežal, běſchtej inadž na poſledku wobč woſobje, kotrejž jo wo wěc zajimowaſchej, nadžiju zhubilov, wuhladawſchi na wſchech ſtronach tak wulku lohkomylnoſč. Tež tu jo zjewi, tak wohežne je ſwetej wſchitko dobre a tak jo wſchitko, ſchtož ſo k Božej čeſeži ſtava, wot ſveta pſchecžeha — a tak Bbh lubuje, z najmjenſtich ſredkow zroſež dac̄ ſwojim wulkim ſkutkam. —

Štož njebe Bartolo Longo dokonjal, ſchtož ani Nolanski biſkop njezamoh, to dokonja ſam Bbh pſchez tjoſch miſſionarow, kotsiž lud napominachu, zo by jo kózdy džen ſwjatih róžowc modlił, a kotsiž na to dopominachu, tak jara ſo runje tutón pacéřer najzbóžniſchej knježnje lubi a tak móeny je pola Boha. Zo pak by ſo lud pſchitnuſči, dženit wote dňia róžowc ſo modlič, ſezda ſo Bartolej Longej nuzne, zo by ſo ſvjecžo ſwjatoho róžowca w cyrkvi wuſtajilo, hdež móhl ſo lud kózdy wječor k pacéřerjej zhrromadžic̄. Tak poda jo Bartolo Longo ſam do Neapole. A tak ſo jomu tam wjedžeſche, tak tam ſadane ſvjecžo ſlavněſje tola dňsta, wo tom rožprawia nam ſam takle:

Dopomnich ſo, zo ſym pola wěſtoho pſchekupca wſchelake nabožne ſvjecžata widžał a khwatach tohodla k njomu. Duch po pucžu zetkach pobožnoho dominifana P. Radente, kotorož hižo 10 lět znajach. „Lubh wótcze“, prajach k njomu, „to nije ſvjecela, zo was runje dženja widžu“, a powědach jomu hmydom, ſchto ſo we Valle di Pompeji ſtava: wo miſſionach, wo pſchekupce biſkopa z Nola, wo ſwojim pſchedewazču, zo cheu tam cyrkje twaric̄ a brat̄tvo ſwjatoho róžowca załožic̄ — a na poſledku wo ſvjecžecu, kotrej cheu dženja kupic̄.

Mjez tym donidžechmoj hac̄ k wonomu pſchekupcej, a wopravdze namakachmoj tam mjez druhimi ſvjecžo ſwjatoho róžowca. Tola nic z pjatnac̄imi potajnoſčemi. Tež běſche wono jara mólicžke. Pſchekupe ſadajſche za nje 400 lirow (= 320 hrivnow). Tola to ſezda ſo mojomu pſchewodžerjej, kotrejž ſo na tajke wěci wuſtojeſche, wjele, a ſiwny mi tohodla, zo býchmoj ičloj. „Czohodla tajſke pjeniez za jeniečke ſvjecžatko! Hdyž cheeče cyrkje twaric̄, to budžecže ſwoje pjeniez na nužniſche wěch triebac̄. — Kunje ſo dopominam, zo pſched wjach lětami ſotje Mariji Concepce de Vitala w khězi za khudych pola wrotow Medina ſtare ſvjecžo ſwjatoho róžowca darich, kotrej běch za tſi liry (= 2 hr. 40 np.) pola žida kupil. Džic̄e k njej je wobhlaſac̄; bndžeſli ſo wam Inbiež, dari je wam wona z radoſežu. Stare wſchaf je jara, rjanouſež nima wjele, ale za proſty lud we Valle di Pompeji budže doſahac̄.“

Khētse khwatach do wuſtawa khudych a praschach so runu mēru za ſotru Mariju Concettu. Praschach ju wo ſpomijene ſwječo a pschiſpomimich, zo checđa je miſſionarowje hižo dženja wjecžor k čeſečenju wuſtajic.

„To nije vülcj ſwjeſela“, wotmołti pobožna domuſka, „zo jo ſwječo, na poł zabyte, z tak rjanej ſkladnoſću zaſy wuzije a k čeſeči pschiſtde. Hn̄dom po nje donđu.“ A za někotre wołomift je knježna pschiſtne. Tola ja ſo wſchón zaſtrózich, hdjž je wuhladach. Starc, wobnosćene, a ſmjerež hubjenje mołowanje. Hotowa mazańca. Njemóžach ſo zdžerzeč a prajach: „Božo, ſchtó je tola teſe ſwječo mołował? Šchtó rjetnu tajfonu ſwječatku luđo we Valle di Pompeji? Njebudže jum ſkerje k pohóſchfje hacž k pobožnoſćí?“ — Šwječo bě woprawdže žadlawe. A k tomu hifčeze njechle. Šwiatej knježenje pobrachowasche ehy truch hlowy, jeje plasheč bě rozpukam a wot mołow pschiſkuſam. Barby nječe na nim ſkoro pŕoſchka. Ma prawich flečesche ſwjath Dominik, kotorhož možesche ſo ežlowjet naboječ. A na ſewich bě ſwjata Roja Limanſka, z róžowym wěnczkom na hlowje. Alle tež wona bě woħidnje namołowanana, jako ehy ſwječo. Njewedžach ſebi radu, hacž je mam wuzac̄ abo nic.

Tu praji ſotra: „Tenoz njeſtuduječe dolho. Wzniče ſebi ſwječo a džice. Ze drje ſchpatne, ale tola ſnadž hōdne, zo ežlowjek Woteženash psched nim wuſpēwa.“ Z dobom pschiſtde za nnu do wuſtawa moja žona, a jej rjetny ſotra, jako wot wjehiſcheje moch pohnuta: „A wy te ſwječatko dyrbicze pschiſječ — a to hn̄dom.“ A woprawdže moja žona ſwječo wza, zo ſebi njebh dobreje ſotry rožněwała, a zawaſi je do rubiſcheža. Běſche z ramom metr dolhe, 40 centimetrow ſcheroſe. A woſalichmoj ſo.

Za pak njez tym pschemiſlowach, kaf by ſwječo hifčeze dženja wjecžor najlepje do Valle di Pompeji pschiſchlo. Pschi tom ſo dopomuſich na pôſelnika, kotorž druhdy z Neapole do Pompeji ježdžeſte. Donđzech k njomu a praschach joho, zo by ſwječo na wóz wzal a hifčeze dženja wjecžor miſſionaram na ſarje w Pompejach wotedal. „Derje“, praji pôſelnik, „hn̄dom to wobſtarom; konjej ſtej hižo zapſchehnjenej.“ — Wjecžor donđechmoj potom tež moj ze žonu a z honičmoj, zo je pôſelnik ſwječo drje wotedal, ale je na hn̄vijnym wozu pschiſwježl. A to naju jara mjerazasche.

Tola ſchtó bě ſo nadžal, zo budže bōržy tutōn bēdmu wobraž, kotorž z hriwne a 40 pjenježlow plazeſeſche a kotorž ſo na hn̄vijnym wozu do Valle di Pompeji pichiwjeze, tak wysoch čeſečeniy! Zo budže bōržy w drohich ramach, wudebjeny z drohotnymi kamjeniem i z weucowm dwanaczi hwězdow, zo budže na woſebnym trónje ſtač, nad kotorymž ſo kraſna cyrkli pozbějnje. Haj, tak ſlawne je tute ſwječo, zo pućowarjo ze wſtjitiſkih krajow, ze staroho a nowoho ſvēta k njomu pschiſlhadžeja, zo ſam ſwjath wótc Leo XIII. tutu ſwjatnicu wza pod ſwoj woſebith ſchfit, a zo k jeje poſwječenju poſla woſebiſtoho zapóſlanca, kardinala Monaco la Valetta, kotorž potom woprawdže cyrkli woſwječi a ſwječo, z džiwami, kotrež ſo tam ſtawaju, w ehy ſwēže znate, ſwjatocžne krónowasche!

(Poſtrac̄zowanjo.)

* * *

3 Ruzicy a Sakskeje.

3 Budjicha. Ma poſlednjej hlownej zhromadžiznje Macicy Serbskeje wuprajichu někotre ſobuſtawu Macicy pschiſco, zo by ſo ryčezſpytny wotſjad

Maćieju zaří vobnowiu. Tajte píšeczo knjeg lic. farář Žmíšich tehdy slubi dojelnicz a rycerzyskym wotriad z nowa zaří założicž. Píšeprósheni wot knjeza Žmíšcha zhradženiu jo 3. wulckohu róžka 8 knjegojo w tudomnej Reibetancec (Thiermanec) restauraciji, hóžez jo rycerzyskym wotriad z nowa zaři. Knjeg Žmíšich w powitacej ryczi na to písoni, jchto je píchi poslednjej hlownej zhradženiu Maczicju řubil, a miliži, fakt pomožnje je w předawanych latach rycerzyskym wotriad řutkowal a serbiskomu písmowstwu wschelaku pucz pořazoval. Wobnowienju tajtakho wotriada je wuzjitec, haj nižne, dokelž je jo do serbiskohu písmowstwa wjèle wschelakosče a wopacznoſcze dobylo; píšezejenojež w písonju dočpěcž, to budže hlowny nadawc z nowa zařozomnouho wotriada. Po dlejsihej rozmoluje wo knjeza Žmíšowych słowach praſteſeſe ſo ē. Žmíšich píšitomnych, hac̄ chedža bycz ſobystawy rycerzyskynoho wotriada. Wschitc̄ ſo zwolniwi wuprajichu. Béchu tu píšitomni ff. lic. Žmíšich, dr. Kalich, dr. Muka, farář Gólcž, wuežer emer. Bartko, redaktor Smolec, wuežer Sommer a farář Škala. Dale maja ſo k zaſtupej do wotriada píšepróshę ſcholaſtikus Luežanſki, farář Ženež, dr. Sella, seminaristi wuežer Fiedler, administrator Libeň, kaplán Škal, tež híšeze druzy ſerbjen ſpijowaczeljo, a chce knjeg Žmíšich to wobſtaracž. Hdyž bě wotriad z tutym z nowa zařozem, wuzwolichu píšitomni za joho píšeſydu knjeza lic. Žmíšcha, za město píšeſydu knjeza dr. Muku a za písmamjedžerja knjeza fararja Škalu. Tež ſo hmydom wobzamku, zo ma wotriad za léto 4 poſedzenja wotbyez a to w jutrovnych, wulckich, Michałskich a hodovnych průzdninach. — Hmydom píchi tutym přením poſedzenju zryčzachu ſo píšitomni, zo chedža wot nětka w písonju doſlednje tuto wobſedžbowacž:

- We hlownych ſadach budžemy verbum finitum abo prädikat jeno wurjadniſe na započatku ſady ſtajecž, w relativnych ſadach pak wobſebje pomocne ſlowejo (verbum auxiliare) ženje na kónie.
- W druhéj konjugaciſi píſamy particip. perf. act., nauknič, naukli, naukli atd., to placži wo ſlowejach, kotrychž zdonk ſo njeſkonečni na ſamožnyh.
- Genitiv. dual. ſłowa džecžo je: džecžow.
- Píſamy dwaceži, prvéj (nie dwaceži, prvce), t. j. za twjerdžmi ſyčzawfami píſamy město e: **y**.
- Za m. = mark píſamy: **hr.** = hrinna.
- Píſamy: **widžal**, nie khežor.
- Píſamy: **kaisar**, nie khežor (grecki Kaisar).
- Twórby padnuči, padnuč, padnuwchi maja wſhndze ſpadnycž, a píſamy powschitkowuje **y**: padných padnýč, padnýwoschi.

Skonečnje ſo wobzamku, zo maja ſo rozprawu wo rycerzyskym wotriedze tež w naſich ludowych časopisach wozjewjecž, zo by ſo z tym píšezejenoſcž w písonju dočpela.

Z Radworja. Minjemu nježelu mějſeſe tudomua „Bjeſada“ zaří zhradženiu. Nježacznou rozprawu ſežehowasche píšeſednoske, w kotrym knjeg wuežer Štodenek ſchwendſku královnu Křyſtinu, džowku wjelemjenowanohu Guſtava Adolfa, wopija, wobſebje, fakt wona ſwoje knjezeſtvo zloži, potom po Evropje wokolo puczowasche a ſo ſkonečnje w Romje zaří do katholskeje cirkviſe vrdeči. Potom jednachmy w píſihotach na „zařozenski ſvjedzeň“, kotryž ſo na pôſtnej pořadu (25. małohu róžka) poſtaji. Tako nowe ſobu-

starzy zaśpiciachu: k. wiceżer Janii Bieli w Zdzieli, Jakub Kryzterja z Rafałowa, Jan Kowala Kawka, Mieławich Brycka a Jan Pawłuscha z Radwórza.

Z Kalbiczanskiej wojadze. (Łetna rozmowa wo „Katholickiej Bjezdźce“ Kalbiczanskej wojadzy z lata 1893—1894.) Nasza katolicka biełada wotnē w lęże 1893 porządu kózdu prěnju njedźelu mějaca swoju zhromadźizmu a njedźelu 19. februara jenu wyrjadni zhromadźizmu k wopomijeczu 50-lětnego biskopskiego jubileja swiatoho wóteca Leona XIII. Pschednojški mějachny szczehowace: Cześćzwanie swiatych relikwijow; wo swiatym wóteci; wo swiatoho Malachiajsowym wěschęzeniu; Handrij Hofer; kichž naſchoho Žbóžnika; wo hnadowym mějede Loreto; zmeženje kłoschtrow w 16. lětostku; hamž naſlednik swiatoho Pětra; swiata Marija, maečer dobreje rady w Benazzano; wo žbóžnym Gerhardze Majelli; wo starobie Kalbiczanskej wojadzy; wo Kolumbuſu; maečeć a jeniecki syn a t. d. Njedźelu 19. maloho róža, taž tež na swiedźenju swiatej Symana a Judy dōstachu sobustawu zhromadźizne swiataj sakramentaj pokutu a wołtarja. — Tež w lęże 1894 wotmewachu jo porządu prěnju njedźelu mějaca zhromadźizmy. W tutym lęże mějachny pšchi wotwierjeniu biełady pschednojški: wo swiatej Mariji, maečeri Bożej; taž tež szczehowace: Zwom a jich naſtačo; swobodni murjerjo; njeboh scholaſtik Michał Hóruń; trjebanjo 5 świeckow w człowieczim žiwenju; Johanna d'Arc, kniežna w Orleansu; naſtačo hnadownego swieczečza a městna w Kořenčze; swiataj Cyrill a Metodij a t. d. Njedźelu 17. junija swieczečske naſcha biełada swój założenſki swiedźen, na kotryž tež wyšokodostojny kniež administrator Hück z Kamjencea pschiindže a nas z rjawnym pschednojškom zwiesili. W měsaci septembra pschepołoži jo naſcha biełada do Kalbic a wotmewa zhromadźizmy porząduje pola pschekupca Bręzana. Tęcži njedźelu adventa dōstachu sobustawu zhromadźizne swiataj sakramentaj pokutu a wołtarja. Sobustawow mamu 118. — Mieławich Kryzter, pišmanojedźer.

Z Kalbic. W zańdżenym lęże namjetowasche jo w naſcej „Bjezdźce“, zo by jo w njej „Spěwanski wotrjad“ założił. Množy z podpišmom hundomu pschijstup wuprajichu, ale podarimo čzakachu na założenje tutoho wotrjada. Tu ſta jo w zańdżenjej „Bjezdźce“ z nowa naſtorf. Taž jo ſkouěźne nowe towarzystwo dźeń 24. januara w Konjceach założi nie pak jako „wotrjadne“ towarzystwo „Bjezdźdy“ ani tež wojskowego towarzystwa, ale cyle ſamostatne pod mjenom: „Spěwanske towarzystwo za Kalbiczansku wojadu“. Zaměr towarzystwa je hajenjo cyrkwienskoho a wosebje tež serbskoho ludowoho spěwa. Pschijstup ma kózdy mužki dobroho česnoho mjenia, kich je 18. lěto doepěl. Spěwanske hodźiny změja jo w „Bjezdźzimy“ lokalu w Kalbiceach a to kózdu sobotu wjeczor $\frac{1}{2}$. Soboty w „poſeže“ cheem na nauklenjenjo nowych khoralnych melodiow nałożić, na kotryž hžo žedźmje tak dolho čzakomy, w kotrychž pak jo dowěriwje nadžijamy, zo je haež do „posta“ dōstanjem. Taž w „Božim mjenje“ na nowe dźělo! Boh wjerschim pak daj zaměram tuttoho najmłodschoho wosadnouho towarzystwa swoje żehnowanie! — **(Nowe towarzystwo witamy wtroubnje a pschejemy jomu dobrej wispěch. Ned.)**

— W zańdżenym z Bożej pomocu dokonjanym lęże je jo w naſcej wojadźce narodžilo 31 dźeči: 30 buchu w farſkej cyrkwi kichezene, 1 z naſcej kichezene doma wobstarane, mjez nimi 2 njemandželské; nimo toho 2 morwonarodženej. Pschipowiedanjow bě tu 12, weroوانjow 9. Źemrěto je 40 wosobow, 18 mužskoho, 22 žónskoho ſplaha, 13 malých dźeči. Swiatych woprawienjow bě 5897.

3. Rusowa. W minnym lęce bu w naszej wosadze ksheznych 129 dżeczi, 64 hóleżatow a 65 holężatow; njemandżelskich we wosadze bę 1 wot katholskeje serbiskeje maeżerje a 1 wot lutheriskeje a 1. wot maeżerje, tig bę zwonka wosady. Wmrelo je 94 wołobow, a to 54 mužskoho a 40 žonykoho spłaha. Weronowanju mějachmy 34.

3 cyloho swęta.

Renuka. Centrum je z nowa, kąc je koñsche lęto slubil, w sejmje namjet stajil za wotstronjenje jesuitskoho zakonja. W przem a druhiem čítanju ju namjet też pchija. Tojamo ju zandęce też w tseczim čítanju stanje. Potom pak dyrla wobzamkienjo rajchstaga hiędeče też w zwiażkowej radze (Bundesrath) wjetshimu namakač. Tam ju koñsche lęto namjet wot-pokaza. Szktó wę, kaf lęsha budże? Tola je nóżno, zo ma nowy kancler dobry wutlu na żobuñtawu zwiażta. Zeli pak ju lęsha hiędeče njeradzi, potom pak zawęscze w jemym z pchichodnych lęt.

— W cylym kejzorstwie jo njezdzu 27. januara narodny dżen kejzora swjetejšeho. Kejzor je wołejie na wójsko tutón króz wjacore wozjewienja zložil, z nowa na to spominajo, zo je jo bërtk lęstotka nimyl, hdyz wójsko pośledni króz swoje krawne dżel dołonjiesche, a je napominal, pchecen zažy hotowi byc, tamne dobyčza zaſtitowacę.

Francoszka. Dwaj dnaj po wotstupjenju Casimira Perier-a jo w Versaillesu pola Pariza nowy preſident republiki wuzwoleſeſe. Pchci druhej wólbje dôsta Félix Faure doſahacu siežbu hloſow a bu preſident. Nichto ſebi na njoho prjedy myſlit njebe, ani wón sam abo joho najbliszchi jo toho njenadžiachu. Joho mandželska a dżonka na njoho čakajtej, hdyz ze Versailles pchijnęc a jimaj myjeno nowoho preſidenty ſobudżeli. Mało jo njeſtróžnichtej, hdyz wón na dobo ze ſchtyrjom pchijidze, częſtnie pchewodzam wot schwadrom kuraſſirów. Wón bęſehe hač dotal marinſki minister (za wójskofódzne naležnoſeſe). Szktó manu nětko wot njoho wočakowacę, nje-hodzi jo hiędeče praciež. Wón placzi jako měreniy ežlowiek. Socjalne a radikalne nowiny jomu dołhe kujeſtwa njewěſeſa.

— Wschelake měnjenja wobſtoja wo tym, ſchto je Periera pohnuło tak nahle wotſtupicę. Majſterje mjeſeſche wón syte z njekhmanikami, fotiž maja w Francózſkej čaſtu najwyhſeſe městna, kujeſež. Wotſtroniež jich njemóžeſe, a tohodla radischo ſam džeſe. — Wjele prjedy je jo žadało, też nětko nowe ministerſtwo powołać. Skonczenie po dwieſtedziestim spytowanju je Ribot je tola zwiedł. Ribot je pchedžda, a tež druži ministerſto ju hižo prjedy z wjetſcha ministerſke městna poměši.

Rusſa. Minister zwontownych naležnoſeſow Giers je zemrēl. Giers ma najwyhſeſe zaſtužby wo Rusſu a ſkonczuje wo cylu Europu. Čaſeſzjego, hdyz mjež Rukę a druhiemi kujeſeritwani ujelubožnoſeſe wudzychu a hdyz w bližſhim čaſu wójna hróžesche, wón pchecen zažy wſchuo wuhladkowa, taf zo mér zdžerža.

Naležnosće našoho towarzſtwia.

Sobustawy na lęto 1895: kk. 109. Jakub Stranc, kapłan w Lipsku, 110. Jakub Libš z Hornjoho Wunjowa, 111—116. z Radworja: kapłan Jakub Nowak (za 2 ex.), Hana Liſcyna, Mikławš Sołta, Hanža Hórnikowa, Karl Nawka, 117—119. z Khełna:

Hanža Khežcyna, Michał Bjars, Jan Krawc, 120—122. z Borance: Hana Kubanikowa, Jan Hawk, Mikoławš Kašpor, 123 124. z Kamjenej: August Helas, Jan Winař, 125. 126. z Khróscic: Marija Zyndžic, Hana Skalic, 127. 128. z Kozaric: Jakub Kopri, Madlena Kralec, 129. Hana Nowotnowa z Nuknicy, 130. Marija Šoltčina z Lejna, 131. 132. z Worklec: Marija Lipičowa, Michał Žur, 133. Jakub Šewčik, administrator w Lubiju, 134. Jurij Jakubaš z Bojswec, 135. Madlena Dućmanowa z Hněwsec, 136. Jan Mónik z Čemjeric, 137. Handrij Mónik z Dalic, 138. 139 z Budyšina: Jan Wjergač, Jakub Mječhela, 140. Marija Nágelka, hospoza w Kukowje, 141. Miklawš Rycerja ze Sernjan, 142—144. ze Smjerdzaceje: Miklawš Matka, Michał Kurjat, Pětr Krawc, 145—150. z Wotrowa: can. farař Jakub Herrmann, Michał Robl, Miklawš Böhme, Michał Rjeda, Pětr Nowak, Hana Bukowa, 151. Miklawš Krawc z Nowoměstačka, 152—154. ze Žurie: Marija Měřšowa, Jurij Cyž, Michał Krawčik, 155—159. z Kanec: Pětr Libš, Pětr Kocor, Miklawš Cyž, Jan Pječak, Miklawš Corlich, 160—162. z Krjepec: Pětr Haška, Jurij Koch, Miklawš Pjech, 163. Jakub Kober z Koblic, 164. Michał Zynda z Banec, 165. Jakub Zopa z Hornich Sulšec, 166. Hana Rebišowa z Haslowa, 167. 168. z Cornec: Miklawš Robel, Jakub Weikert, 169. Michał Měškank z Nowoho Lusča, 170. 171. z Baćonja: Miklawš Handrik, Jakub Wjerab.

Sobustawy na lěto 1894: kk. 572 Jaknb Sócka w Filipsdorfje, 573. 574. ze Zdžerje: Jan Fulk, Jan Šmarander, 575. Jan Müller ze Slonejce Boršče, 576 Marija Zyndžina z Khróscic, 577—579. z Radworja: Michał Čemjera, Pětr Kurjo, Jakub Zmij, 580. August Glücklich z Bronja, 581. Michał Glawš ze Swinařnje, 582. 583. z Kukowa: Madlena Kubášova, Marija Zimmermanowa, 584. Miklawš Rycerja ze Sernjan, 585. Jakub Hančka z Różanta, 586—588. ze Smjerdzaceje: Miklawš Čornak, Michał Kurjat, Pětr Krawc, 589—595. z Wotrowa: wučeř Jan Rězak, Jakub Symank, Miklawš Rab, August Rychtar, Hana Lebzyna, Jakub Čemjera, Madlena Čornakowa, 596—598. z Kašeč: Jakub Šolta, Jakub Rjeda, Michał Mětk.

Na lěto 1893: kk. 688. Jan Müller ze Slonejce Boršče, 689. Marija Zyndžina z Khróscic, 690. Jakub Hančka z Różanta, 691. 692. z Kukowa: Madlena Kubášova, Marija Zimmermanowa.

Na lěto 1892 doplači: k. 709. Marija Zyndžina z Khróscic.

Dobrowolne dary za towarzstwo: kapłan Jakub Stranc 7 hr. 40 p., Jakub Libš 1 hr. 75 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadżena daň wučinještej 109,278 hr. — p

K česći Bozej a k spomoženju dušow je so dale woprowało přez redakciju „Katholisches Kirchenblatt“ w Drježdananach 1 hr.

Hromadźe: 109,279 hr. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 12,213 hr. — p.

Dale je woprowało: r. 1 hr. — Hromadže: 12,214 hr. — p.

Za cyrkej Maćerje Bożeje w Radworju.

Dale su woprowali: njemjenowana z Khelna 10 hr., tohorunja z Khasowa 2 hr., Hanža Zyndžic, služowna w Radworju, 3 hr, njemjenowana z Radworja 3 hr. 30 p., Jan Handrika z Kamjenej 6 hr. 50 p. M. H. z Drježdanan 5 hr., Marja Kórjeńiec, służowna w Čornecach, 2 hr, njemjenowana z Boranec 5 hr.

Za cyrkej w Lubiju: M. ze Smjerdzaceje 5 hr., K. ze Smjerdzaceje 2 hr., K. z Budyšskeje wosady 3 hr., Gr. z Budyšina stary francózski toler 2 hr., po wotkazanju njeboh M. P. z Kh. 50 hr.

Zapálać Bóh wšem dobročerjam!

Za terciarow: Zemřela je Madlena Pjetarjev w Khróscicach předny w Budyšinje. R. i. p.

Kowáńja w Haslowje

ma ſo pſchenajecz abo pſchedacz. Wſcho bližjche je žhonicz pola wobſedžerja w Haslowje ežiſlo 11.

15.000 hrivnor na prěnju hypotheku na deje ſo zadaniacu ležomnojeſ ſo pyta. Blízſche je zhourieſ w redakciji „Kath. Posola“.

„Čeſćowanjo Pražskeho Jézus-dzěćatka“, mała knižka za rozwučenjo a pobožnosć, je wuſla a je dóstać pola kk. wučerjow Wjenki w Róženče a Rězaka we Wotrowje, tež pola redaktora „Kath. Posola“ po 20 p. Tutón **cyły** wunošk je postajeny za katholske missiony. Wyše toho daruja Worklečan knježa tesame tamnišim khudym dzěćom darmo.

F. R.

Khwalče Knjezowe mjenø,

Modlitna kniha za katholskich křesčanow wot H. D. — Druhi wudawk, je zwiazany do kože ze złotym abo rjanim lwězkowym rězkom na předaň za 3 m. w redakciji Katholskoho Posola.

P. P.

Czeſčenym wobydlerjam Kukowa a wokolny podwołuje wozjewjam, zo ſym na dženjiſtchim dnu věc a džělo mojoho nana pſchewzał.

Proſhu, zo by ſo dowěra, kofraž je ſo mojomu nanej tak bohačeſe wopokazovala, tež na muje zložila, a budu ſo pſchech prōcewacé, zo bych wſchě mi dowěrjene džěla k połnomu ſpokojenju ſwojich czeſčenych ſkazowarjow wuwiedl.

Z dobom ſo porucžam za wuwiedzenjo uacžikow (projektow), rjſow za tvaru a pſchedpołożenja pola wyschnojeſe, uacžikow kóſtow a t. d.

W Kukowje, 1. jannara 1895.

Z počeſczowanjom

Juriij Bulant,

pruhowaný twarski miſchtr.

NB. Pſchiſpomnieſ ſebi dowolu, zo mam pſchee bohaty ſklad ſtróvych a juhých deſtow, dołhich a tolstych, každuli ſo požadaja.

Banth na hlowu, pod brodu a wokolo paſa
w nowych, jara rjamicach druzinach a barbach, kóždeje ſchérje we wulkim wubjerku po znatych jara tunich placziznach porucza

Leopold Poſner, pſchekupſtwo pſchijných a wołmianych tworow w Budžiſchinje na bohatej droži číſlo 7.

Runklowe ſymjo. Blód z originalnouho ſymjenja wot tutoho ſo njerozeznawacy, tola wjele tuniſchi. **Ovendorſſte** (žolte plačzite), **Eckendorſſte** (dołhe czerwone), **Centewicſſe** (kulwate žolte). Punt 40 p. hac̄ do domu. W centuarjach a wjetſkich poſylkach tójschtu tuniſche. • Wſchě zahrodniske ſymjenja, roſliny, ſichtomy, róže a t. d. najtuniſcho. — **Agenturn:** rataſke wohenzawěſčenjo, ſewjeroviemſte zavěſčenjo pſche kruſobiežo, ſafffe ſkotowe zavěſčenjo. — **Luhowe a ſchwablowe kupyjele z pſchebnwanjom (penſiju).** — **Wumjetſſe a pſchekupſte zahrodniftwo a pſchekupſtwo ſymjeni.**

M. Kokla w Kupjeli.

 Pytam wuežobnouho hóleca.

Číſicę Smolerjeſ ſnihičiſteſteſte w Maciſčnym domje w Budžiſchinje.

Katholicki pohledy

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětne na poscę a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p

Liudowy czasopis.

Wudawann mot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 4.

16. februara 1895.

Létnik 33.

Lětna wopominjenka.

Zyma třechyška. Na woknach zafeřewaju květki. Žlonec drje na uje
hvězdi, ale to je zymiske žlonec, to ju zymne pruh, a tohodla ju tute květki
všecky tak blěde, bjez barvy a bjez živjenja. Přichladowach khlivku, tak
jtvielec pšchi jtvielec, klopjeschko pšchi klopjeschku, květka pšchi květen na
lodžanej luežen ipřehnije přichibywa a dleje na tutom přehkrajinu zymiski
wobraz zhladowach a vězčíšcho jo mi zdajše, zo je wokno potne njezapom-
niezkow. A pšehojach ſebi, zo moht je všecky zefchepac, do blyſtečatoho
wěnca zwiež a połoziež k wopominjeežu na row — ach, zavěžeze wy
wjehitý zhudačež, na čejji row. Přehetož ſchtó moht ſyn serbiskeje zemje bjež
a njewědzeč, zo je runje lěto a džen ſo minylo, zo ſu do rowa połozili
Michala Hörnila, wóteca wótežim!

Tola ředma běch ſo do tutoho wobraza na woknje prawje zahladal a
do myſli hľubšcho ponuril, bě tež žlonec hžo kročalku vyjeho ſtipilo a
z měnější pruh ſo myjeje čjehoje jtviečki pohladalo a jtvielec po jtvielec
klopjeschko po klopjeschku, květka po květen wjadnijeho, bjinjeho, zhubinovsche
ſo. Zrudny přichladowach, zrudny nie pšche tute lodowye zymne květki, ale
zrudny pšche njedzakowne wntropy, kotrež ſo tutym lodowym zymnym
květkam tak jara runou.

Wuzka bu mi zymna jtviečka, wzech ſwojoho ſvérnhoho pšehewodnika,
juj ſej, a naftajich ſo na wltihod. Kraſna ſwiatuica ſtoji pſchede innu,
a jchtó moht zabyež na tych, kotiž ſu pröeu a zamozienjo woprowali, zo by
to byla najrejnejcha mjeze wschemi ſwojimi jotrami w serbiskim kraju. A mjez
najprecitimi, kotiž ſu dželo, pröeu a ſrđki na to woprowali, bě Michał
Hörnik. Zaſtupich do cyrkije. Zymiske žlonec rožjaňsche wobraz Wutroby
Ježuſowej we woknje nad woltarjom, a kaž z mjebjeſkej luboježi rožhorjenia
jtvorjeſche mje poſtava naſchoho Zbóžnika. Z čjichoj modlitwu pořežich naj-

smilujschej Wutrobie tu swérni duschni, fotraž bě tak počna sameje nješbicězneje lubočeže. Zdychných pſched woltarjom na lěvich k maczéri Božej, k maczéri tróſchta a wotſchewjenja, zo by ze ſwojej mōcnej próniuv tež jomu bórzy wěczne wotſchewjenju wuproſyla.

Wot woltarja ſvjateje Marije podach ſo k woltarjej ſvjateju Cyrilla a Methodija, a tu zwostach dženja dléje. Zo je naſch Hórník runje tutón woltar daril, ma wěſeže wjac hač jenu wažniu winu. Zabyte, haj bjez mała doſpolnje zabyte běſehe mјeno tuteju ſvjateju mjez Serbami a tola ſtaj wonaj, jeli nie ſamoj, dha tola pſehes pomovenikow ſchěſčanſku wěru mjez pohanſtmi Serbami rožtěrjaloi. To hodži ſo z mnohich ſlowow naſcheje ręče jaſnje dopofazac̄. Tola z tajfim dopofazom nočen dženja myſle wot naſchoho nezapoſumitohu Hórnika wotwobročež. Runjež ſu tež pſched nim híž muozu wjelc dokonjeli, dyrbimy tola Hórnikej tu ſlawu pſchicpēz, zo je hafle wón ſerbſkomu piſmowſtwu kruhy podložk dal, woſebje paſ ſo za katholſtich Serbow a jich cyrkwinſke ſchulſke a duchownie potřebujoče ze wěchmi mocami ſtaral. A tak je wón, mohl rjec, herbitvo ſvjateju Cyrilla a Methodija, fotraž ſtaj ſlowjanſke a z tym tež ſerbſke piſmowſtwu załožiloj, naſtupil: to poſkražoval, ičtož ſtaj wonaj zapožaloj, a tohodla je wón tež z dobrým prawom ſtutkowanjo za ſerbſke piſmowſtwu pod jeju zaſit ſtajil a towařtvo, fotraž je ſo k tomu załožilo, z jeju mjenomaj zjednoežil, taž mōžejch předku na nadpiſuje tohole časopisa widzež.

Po prawom běſehe to woſebje ſvjath Cyrilli, kž za ſlowjanſka ręce tóſchto nowych piſmow pſchivinamaka, zo mohl tak wšehe zynki pſchekražneje ręce naſchich wótcow woſnamjenic̄ a ſvjate piſmo tež do jich ręce pſehetvožiež. Haj, nie jeno to, tež knihi za Božu mſchu wida we ſlowjanſkej ręci, a tak je pódla ſac̄zanſkeje a grichſteje runje ſlowjanſka ręč bjez mała jemčka tež wot ſamych bam̄ow za khmann a za doſtojnu pſchirpožnata, zo mědžeſehe ſo w njej najhwježiſchi wopor nowoho zakonja dokonjowac̄. A to ſtava ſo w někotrych, tež eyle katholſtich, biskopſtvač híſcheže dženja. To, luby čitarjo, je nowa wiha, zo dyrbisich ſebi wažic̄ ſwoju ſerbſku ręč, kž džé je jeno wotnaha ſtaroſlowjanſkeje, pſchelubzna džonka takle ſlawneje, tež wot ſvjateje cyrkwe woſebje czeſeženeje maczerie.

Eyle bjez dživa potajfim, zo Hórník, fotraž mějeſche za ręce woſebity dar wot Boha, w tutej ręci ſvjatohu Cyrilla naježiſchi ſe živo ſpózna, z fotrohož mohta tež naſcha maczereſčejina nowe živjenjo, nowu mōc a rja-noſež čerpac̄. Nea tutym podložku załoži wón nowy prawopis, z fotrymž mōže ſo wſchitke zynki doſpolnje a jaſnje woſnamjenic̄, prawopis, po fotrymž mōže džec̄zo ſnadnje a derje čitac̄ naukuſtnež. To wſchitko je bórzy a z malej přeči prahene, ale ſchtó mohl dowoſpiſac̄, ſelfo čjasa, proč, mocow, haj, ſelfo ſtrwoth a živjenja je naſch Hórník na to woptroval! A ſchtóž je híſcheže wažniſche, ale tež wobžarujoſniſche, we ſwojim živjenju je mało džaka a híſcheže mjenje myta za te džstal. Tohodla ma ſerbſki lud híſcheže wulki džak ſtrwotu oſče wotplacžic̄, jeli nie najhwjetchomu, dha wěſeže jenomu že ſwojich najhwjetchich dobročelov!

Wěžo njebe to zlóſež, fotraž je mnohich Serbow tak ſiňkých napřehežo ujonomu woſtajila, ale z wulkož džela njevodomoſež. Mějež naſchint ludom bě a je wjelc tajfich, fotſiž, ſchulu wulhodžwitschi, ženje wjac do ſerbſkoho piſma ujehladaja a tohodla wo ſwojej ſamuej maczenej ręci a wo ſerbſkim piſmowſtwje ręča, taž ſlepý wo barbach. A tola, kak rjana a kak

mōena we swojich słowach a we swojich prajenjach našcha serbichežina je! Rjebe-li tomu tak bylo, zavěšeže tak wulki duch, kajkiž Hórnik běše, ujebě chle swoje živjenjo woprował, zo by tule twoju ryc̄ studoval, naprawiał a w jeje přenjotnej čistosezi a krahnosezi we swojich pišmach tebi pshed woeži stajaſ!

Pření a najlepši džak, kotrež dyrbisch jomu za to wotložiež, je tón, zo radý a husto serbske knihi kupujesch, čitash a wosebje tež we swojej swobje stajniſe na to fedžbujesch, zo džecži a domiach ſo radny serbskich knihi a časopisow pshimaja. Z tym spóznajech hafle džen a lepie, ſchto ma maczerna ryc̄ na ſebi, a ſyli ſu spóznal rukui cí za to, zo budžesych ju tež džen a bôle čeſtežicž a lubowacž. Ryc̄ mina hidžerja, khiba tajkoho, tiž jeje njeznaſe. — A tomu njeje trjeba, zo by člowijek wulſich ſchulow woprytowal. Tež njez njeſtudowacym je wjac hacž jedyn, kotrež serbichežinu nie jeno jarę derje čita, ale tež wubjernje zuaje a wnstojnije w njej piſa.

Węzo bjež pŕbey to nichto njeđocpěje. Abo kotre ſoluň nadžija ſo bohatych žnyw tam, hdžez njeje ani woprał, ani huojil, ani ſył? Nimo toho dyrbisch ijerodž torhačž, trawu plečž, ſymjo wjèle krócz riedžiež. Potom hafle ſměſch ſo nadžicež, zo budža ſo twoje zahomu z čežkem, nadobnym a čiſtym žitom zmahowacž. Cyle podobnje dyrbja tež Serbja na to dzerzečž, zo pjanke eužych ſłówow z ryče wuplěwaja a derje a čiſce ſerbifki ryc̄. Ale tež k tomu je nuzne, zo člowijek fedžbujie a hūto čita, zo by tak dobre serbske ſłowa spóznal a ſebi ſpomjatkowal.

Bohužel najeſteſche dželo, za kotrež je ſo Hórnik hacž do poſlednjoho wokonifa ſwetu ſobu prćowal, njeje wón ſam hotovo widžecž mohl. To je „Nowy Zakon“ w serbskej ryc̄, kotrež budže Serbam to, ſchtož je pſchelozk ſwiatohu piſma wot ſwiatohu Cyrilla přenim ſłowjanſkim kſcheczanam był. Tola wěm, zo budže w joho duchu dohotowiem a za krótki čas serbifku ludej pſchepodat.

To ſu někotre myſle, kotrež mi pſchindžechu pshed wołtarjom ſvjateju Cyrilla a Methodija. Poruczich jeju zaſtupnej prćitwoje dñſchu naſchoho Hórnika a podach ſo na ſwoj wjehedny wulhód. Pod nohovimaj tſchěſkaſche, a zymſti měſacž a zymſte hveždy zhladowacžu na ſerbifnu ſenju a kaž demanty zybolacžu ſo ſtěhovne kryſtalle. Tak budže ſo tež zavěſeže njeſmertna króna w njebieſach zybolicž nad hłonje tych, kofikž ſu ze ſłówom a piſmom, we wutrajnym woporniwnym džele hacž do ſoneca ſo wo to prćowali, zo byſchtej ſo z wutroby naſchoho ludu ſiň a zyma zhibiloj a w njej rjeſteſche naſečzo čerſtwoho kſcheczanſkoho živjenja wocučiſlo.

Zaſtupich do ſtřivcžki, z nowa kſežachu njezapomnički na woknje w bělém mejačkowym ſvětle: ty pał, luby čitarjo, daj we swojej wutrobje začezž cžučan džatowuſeže a pobžnoſeže a zvíj je do wěnca modlitbow a polž je na row naſchoho njezapomnitohu Hórnika, wosebje na dnju joho ſmjerze!

Z. L.

Swjata Marija we Valle di Pompeji.

(3. poſkracžowanjo.)

Hdyž tehdom poſelnik, že ſvjecžecžom do Valle di Pompeji dojewiſhi, je hýdom do cyrkwi pſchinjeſe, njezdžachu ſo pſchitomni ſměchow zdržerzeč. Tak hrozne bě ſvjecžatko. Sami miſſionarowje měnjaſchu, zo ſo ſvjecžo tajſe, kajkež je, njemóže wuſtajicž a zaczeſežu je do čemuňohu kuta jezady wołtarja.

Nazajtra pôsťachmy po molerja a pîchepodachmy jomu ſvjeczo, zo by je uporjedzať. Prajichmy pať hmydom tež, zo to porjedzenjo njejmô drohe byč. Moler wza ſvjeczo pod pažu a ſlubi, zo ſejzini, ſhtož je možno. Njez tým bêchu jo mišionom minyle, a mišionarowje bêchu jara ſpokojom z ich plodami. Wobydlerjo wjeſti Valle di Pompeji z hromadzachu jo nětko hižo kôždu wjesczor w cyrkvi a modlachu ſo rôžowce. Tola njeponinje ſo tuta ſvjata pilnoječ, hdyž tu njebudže ſvjeczeča, kotrež by k pobožnoſći pohnuvalo? — Hladach za ſwojim molerjom, ale tydžen po tydženju ſo mûm, a ſvjeczo ſo hiſcheze njevŕdeži. Njez tým bê ſo tež kanoniseň bratstvo ſvjatohho rôžowca we Valle di Pompeji założiło, biskop z Nola pſchijsa jeho wuſtawki. To bê z konc leta 1875.

Ale hafle započiatk ſežehowacoho léta dôstachmy poweſčz, zo je moler ſkônežne hotowy. A kôždu bê wežipn, kaſke težto ſvjeczo budže. Tola kať ſo ſtrôžichmy! Prjedy bê ſvjeczatko hrozne — nětko bê žadlawe; prjedy bê z najmienšcha na neschto podobne; nětko bê z barbam iſče ſaplacane. Na žort wopraſchach ſo „molerja“, ſhto ta mazanec placzi — a woprawdze: nje možach ſo ſmechow zážerzeč, hdyž zhorích, zo 60 ſirów (= 48 hrinow) placzi.

„Schto“, zavołach injerzaty — „za eyle ſvjeczo njeſach wjac haež 3 ſiry, a my cheeče za ſwoje mazanjo 60 ſirów nječ?“

„Haj“, wotmolkwi mužik, kotrež ſo moler injenowaſche — „60 ſirów. To placza barby a ſiriuij ſame. Za dželo ani niečo nježadam.“

„Hdyž ma ſo wée tak“, zavołach eyle rožnemidrjeny, „potom wam eyle te ſvjeczo radſeho darju. Wznieže je a pſchedawacie je ſebi, kaž droho cheeče. Za za waſche pancajio 60 ſirów njeſam, 60 ſirów wot kľudnych a bđdných ludži naproſchemych.“

Hdyž moler zaſkyſha, k čomu ma ſvjeczo byč, zážerža ſebi z 13 ſirów, kotrež jomu dawach, jenož 10. Zbytie z wróćzi mi ze ſłowami: Wznieže to, njech je to moj pſehinovskl.

Byli moler dženja hiſcheze žiwy był, by drje ſo jara wjeſelik, byli tute ſvjeczo w kraſnej cyrkvi wohlaſał. Wón dže bê preni, kotrež je na tutom ſvjeczeczu pomolował — wězo jara hubjenie.

Dokelž bê njez tým diplom za zavjedzenjo bratſtva ſvjatohho rôžowca hižo dôſchoł, njetriebachmy čakacž a môžachmy ſvjeczo hmydom poſvjeczieč a wuſtajieč. Dokelž pať běſchtej w cyrkvičezh jenož dwaj woltarzej, z kotrejuž bê jedyn Bójkovi Žbóžniček a drugi ſvjatotom Frantiſkej z Assisi poſvjeczeny, rožnudži ſo ſarač, zo dyrbi z biskopkej dovolnoječu ſvjath Frantiſkus najzbóžničej ſuježiye z pueča, z najmienšcha tak dolho, domiž njebudže w nowej cyrkvi preni jaſala hotowa. A tak ſo ſta: tutón môliežki woltar, a na nim hubjene ſvjeczo ſtujeſche 17 lét bratſtvu ſvjatohho rôžowca w Pompeji, kotrež bratſtvo ſo njez tým po cykym ſvēče rožthéri a kotrež ma nětko pſched dwaj millionaj ſobuſtawow, njez uimi mnogich biskopow, kardinalow, wjerechow a kralowow, a njez uimi tež najwjetſeho muža naſchoho létſtotka, ſvjatohho wóteca Leonua XIII.

Za tsi léta pôsla nam potom Bóh wuſtojuho molerja z Neapole, kotrež bê zwolniwy, ſvjeczo, kž bê mokrotý dla w cyrkvičez huklu ſchôdny brało, darmo ponowicž. Z tutej ſkladnoſci ſejzini wón ze ſvjateje Roſy z Lima ſvjatu Katherynu ze Siena, z černjowej, krónu na hlavje.

(Pofračowanjo.)

Cypn a hréh.

Spodžiwnie to znajomstwo! Dopomniech jo tak pšchipadnie na cypn, hdyž z kózdeje bróžni jich klepot škýchach. Sym ho sam tež něhdy z mimi poparał, tuž wém, zo možle dbitanie, schtóż je njelepje džerži. Ně, wýchak ně, njeje žana dobrota, wot ranja zahe hacž do wjedžora pozdje w bróžni itacž; a wopravdże je wěrno, zo „w kropje muta z bróžni tuka“. Tola pšchi wichim tym tajich wobžaruju, kotsiž jo cypow njepršchimaja, runjež kaž tamnych, kotsiž zahe womlóča. Nic jenož, dokelž by to znamjo ſuadnych žinjow bylo, ale eyle druheje pšchipicžny dla jich wobžaruju. — Je drje tak nimale poł prawa, zo ma wokolo poſtnic bróžnia ežista bycz. Potom pſchňudže pſchaza. A schtóż cheyl přeč pilnuož ſpěchimych poſtow! Wýchak dyrbja pſchelče z dobom ſobu wóchlówacž. Rajhluipischo je tehdom za hólcov: pſchetož eži moja něschto powrjetiow narvjazacž, abo někaſke druhie mjeniſche dželo. Druhdu pak ſo jin tola načechnje: maja na pſchazu kazane. Davno hžo wežipne woeži pſchez wokna poſladuja, hacž ſtoro njepršchídu. Nelko pſchęzałkow tež to ſo potom híšeze narvjerži? Pſchipodla džen ſo ſchalka wupije a pline zjě. Pſchaza bjež njeju by byla wulka kołbaſa bjež kołbaſu z kíjalym kałom, a to jo derje njehodži. Potajkim w poſeže džen wote dnja, w jemym dworje za druhim „Plinzenſchmaus“. To ſo traje, hdyž tola žanohu ežezkoho džela nježelam. Ma te waſhnijo ſebi mlečenjo wulhwaluiju; to bě ežezſche dželo, a michto njemějeſche khwile pliney pječ, jěječ a na nje khodžieč. Potajkim „wóchlowanjo“, wežipne wohladowanjo a wočakowanjo, njeponěroſč, pſcheturpienjo poſinjeje kazne, to ſu wěch, kotrež ſo do donu dobuđu, wiſaja-li cypn na hózde. Byli ſo z tym ſtaſilo, by wýchaku híšeze derje bžlo. Alle nowe lěto nam cypkwinſke powrjeſe bohužel híšeze wjac wozjewjeja .... Tute njeprčinku potajkim cypn wumlóča. Dyrbiſch pak kruče biež, hewač wýchak wone ani zornjatka njevuklepní. Z cyla cypn ſydm hlownych hréchow, kotrež rěkaja: hordoſč, nahrabnoſč, nječiſtota, zanvič, wožranſtvo a wopilſtvo, hněw a lénijoſč, z domu wubija. — To je znajomstwo njez cypami a hréchom, wěžo trochu njeprſchczęſſke, ale jara ſpomožne. Schtóż wot ranja 4 hodžin hacž do wjedžora 8 hodžin cypn zběha, zavěſeče zabudže, zo ſo wjedžor wokolo lažyž hodži, a je wjeſoly, zo mžde ſebi khribjet zrunacž. Rajhubejnſho je za tamnych, kotsiž ani žita, ani bróžnie, ani cypow nje-wobſhnu. Tola tež za tych je ſo Boža njevuſlědžita mudroſč a pſchedwidži woſež poſtarala, z ežimž móhli tajke hréchi zabiež. To ſamo mjenujej tež wopacž, widły, ſekera eyle derje dokonjeja. Denož wudželaj ſo ſpřevem. Tu teži ſchpat! Rimaſch-ſi domach žanohu džela wjac, chen tebi něſchto ſpomožne radžieč; Dži do Radwora abo Wotrowa a popomhaj ze ſwojimaj rukomaj nelko k Božej ežezſci; ty změjeſch z dobom dobrý ſkut. — 3 —

Z Lujzich a Saffkeje.

Z Budýſchina. Poſtnicy budže, kaž zaúdžene ſeta, tež lětja zaži zaſoženíſki ſwjedženíſti měſčanskoſtoho katholſkoho rjeſiſtſkiſtoho towarzſtwia (Rathoſchlicher Gesellenverein). Dokelž běſche w poſledních lětach pſchec ežiſehezeſſe pſchewulka a tam tež husto ludžo pſchikhadžachu, kotsiž po prawym do tajkoſtoho katholſkoho towarzſtwia njeſlužhachu, cheemy ſpýtač, zaſtup něſchto ežezſchi ſežinieč abo zavěſeječ. Schtóż chec tam potajkim pſchňueč, njech ſebi

doprědka khartu wobstara, najlepje z tym, zo w běhu tutoho tydženja tachantskomu předarjej knjezej Nowakej z listom abo z pôstnej khartu (an Herrn Domprediger Nowak in Bautzen) wozjewi, kielko městnow sebi pscheje, a sebi potom nježelu k njomu po khartki dôívže, předy hač so do tovaršchowuje poda. Zaſtup plaeži so hakle tam pschi kaſſy. Lubych Serbow z tym wot traſchic̄ nocheinmy, ſu nam piſehey witani; tutu malu wobezežnoſež pak nje-móžemy jim derje zalutować. Schtôz je ſo piſomne zamolwiaſ, móže ſwoju khartku, tak dolho hač doſahuja, tež hiſhčeze delka dôſtac̄. (Sl. nařečitk.)

Z Nadworja. Nježelu 3. maloho róžka mjeſečne tudomne tovarſtvo „Afrika“ w Polleňke hofc̄ezene ſwoju zymstu zhromadžizmu. Pschedsyda, knjež farſki administrator Žur, ju z powitanjom pschitomnych ſobuſtawow wotewri. Na to poda lètnu rožprawu a rožestaſa w zjednoczenju z njej wſchelake winy, kotrež dyrbja nas k woporluvoſči za wbohich pohanow pohnuvac̄. Po tym wopisowac̄he k. wiczeři Kral w dlejsich pschedniwoſčku rožſchérjenjo hiſhčezanſtwa w dotal hiſhčeze njeznatych krajach a naſpomni jako najwjetſchi zadžewk pschi pschedniupjenju pohanſkich kralikow (= malych vjerchow) jich mandželſtwa. Wot ſwojich mnohich žonow, kotrež ſu dotal měli, ſmědža ſebi po nowym hiſhčezanſtum waſchmju wězo jenž jemu zdžerzeč; druhé pak dyrbja wotedac̄ a to darmo, mjez tym, zo ſu je předy za drohe pjeniezy hromadu kipovali. Haj, tež tajey, kofij ſo cheedža hiſhčezanſtum zakonjam podčiňmež, nježedža ſebi husto doſez zarađeč, kofra by k zdžerzenju najthmańſcha byla. Tute powěſče wězo mjez pschitomnymi wulke ſpodžiwanjo zvidžichu. Tceži džel zhromadžizym wicžinieſe wupožežowaujo wſchelatich misionſkich knuhi a čapo-piſow (k čítanju) a plaeženjo pschinioſčkov, tak daloko hač ſo wone hiſh doprědka na ſarje wotedale njebečnu. Z tym ſo zhromadžizna ſkonči. — Pschitomnych běſe nehdže 30—40 ſobuſtawow.

Z chloho swěta.

Němja. Parolodž „Elbe“, tovarſtvi „Norddeutscher Lloyd“ ſluſchaca, je ſo na puežu do Ameriki říedž Žendželſteje a Hollandſteje podnuriła, a z njej je ſo 370 člownjekow zatepiło. Mały wulswon parník „Erathie“, Žendželčanam ſluſchacy, ju w noch do ſtromy tak móenje ſtorži, zo ſo hnydom woda do chloho mifkownohu ruma lóžje „Elbe“ lim, a wona započa ſpadovac̄. Něvotre čzokni, kotrež wulka lóžje pschech ſobi wježde, ſo do wody puſchežichu, tola ſo hnydom wot wulſkich zmohow powrōežichu a požrečihu. Ženiceži jedyn čzokni z dwacežimi čzowjekami wicžekny. Tceži ſu pak tež jeniceži, kofij ſu ſmjerzej wicžekli. Dwaceži minutou po tym, zo bě „Erathie“ do „Elbe“ ſtoržila, ſo tutu podnuri. Kapitan v. Góſſel, ſmjerzej psched wožemaj widžo, woſta na ſwojim městnje. Za wſchech druhich chysche ſo předy ſtarac̄, hač ſam ſa ſo. Bohužel mjeſečne jenž tak mało pomhač. Winu na njezbožu ma, kaž powschitkownje ſo ſudži, jendželska lóžje, kofraž móřſke pravidla wobledžbovala njeje.

— We Württembergu ſu psched krótkim katholikojo politiske wotdželenjo centrum po pschikkadže němſtoho ſejma załozili. Tute je pschi prěnich wólbach na württembergſki ſejm wulke dobyzezo dočpělo. Na dobo je 16 městnow dobylo, a wjac kroč hiſhčeze je we wuzſichich wólbach wobdželene. Liberalni, kofij mjeſachu dotal 40 žydlov, maja jenž hiſhčeze 7 (!). To wſcho je dopokaž, zo bě württembergſti lind z liberalnym knježenjem njeſpočojm.

Turkowſta. W Konstantinoplu je z nowa cholera wudyrila. Na ſio Główjekow je ſchorjelo a wokoło 30 je wumrělo. W miętowym džele Per, hóz̄ wosiebie Europeženjo bydla, njeje hiſteče nicto ſchorjel. Nadžichy ſo boroſez bórz̄ do cyła poduſy.

Wijka. Japaneſy ſu zaſy nowe twierdžizny a města Chineſow pſchedobyli. Chineſoj o ſo ſlabje a njeviſchifni wobaraja. Pſched bitvu ſo generalojo ſchowaja. Tež na morju ſu Japaneſy z tuijezom. Jeni wójmſtu lóž Chineſow po druhej ze ſwojimi torpedami zaničeja abo tak wohſchłodža, zo njemobje dale wojowač. Čaſežiſho hižo je ſo ſpatalo mér činiež, tola chineſiſej pôſlanch ujemějachu k tomu wot ſwojoho fejžora dojež moch a dwolnoſeže. Tak drje budže ſo bórz̄ ſtač, ſchtož je japoński general Yamagata vidi započatku wójny prieža prajíl: zo budža Japaneſu ſriedź murjow Peſinga, hlownego města Chineſow, wuměnjenja méra diftowac̄.

Naležnosće našoho towarzſtwia.

Sobustawy na leto 1895: kk. 172. Madlena Bělkec ze Serb. Pazlic, 173. 174. z Njebjelčic: Madlena Tkalc̄kec, Pětr Dornik, 175. Miklawš Biedrich z Marijinoho Dola, 176. 177. z Hórkow: Marija Mónkowa, Jakub Pječka, 178. Handrij Haša ze Zajdowa, 179. Madlena Kubašowa z Kukowa, 180. Michał Domš z Burka, 181. Jan Kral z Čemjeric, 182. 183. z Khróſcic: Haňza Šołćina, Khryſtina Wingerowa, 184. hrabinka Monika ze Stolberg-Stolberg nad Worklecam, 185. Jan Lešawka z Prawočic, 186. Miklawš Just z Noweje Jaseńcy, 187. Jurij Domaška z Lejna, 188. Madlena Pózerjowa z Wúckec, 189. Jurij Winger, stud. theol. w Prazy, 190. Michał Nowak z Lusča, 191. Miklawš Ješka z Kopšina, 192. Miklawš Čemjera z Ralbic, 193. Handrij Guda z Hornejce Kiny, 194. Miklawš Móniň z Budýſina, 195. 196 z Drieždzan: kapłan Jurij Kral, inspektor Pětr Lehmann, 197. 198. ze Sernjan: Wórsa Šemelowa, Pětr Žur, 199. 200. z Różanta: Jakub Wincař, Jak. Domaška, 201. Miklawš Mič z Dobrošic, 202—206. z Jawory: Jakub Bryl, Miklawš Krawčik, Jakub Wawrij, Miklawš Jakubaš, Pětr Krawe.

Sobustawy na leto 1894: kk. 599. Madlena Bělkec ze Serbskich Pazlic, 600. Madlena Tkalc̄kec z Njebjelčic, 601. 602 z Khróſcic: Haňza Šołćina, Jakub Jurk, 603. Jakub Hejduška z Hórkow, 604. Miklawš Ješka z Kopšina, 605. Miklawš Čemjera z Ralbic, 606. Miklawš Mič z Dobrošic, 607. Jakub Domaška z Różanta.

Na leto 1893: kk. 693. Madlena Bělkec ze Serbskich Pazlic, 694. Haňza Šołćina z Khróſcic.

Dobrowolne dary za towarzſtwo: H. H. 50 p., M. D. 75 p., M. P. z W. 2 hr., J. K. 75 p., P. L. 75 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 109,279 hr. — p
K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprowała hrabina S. w B. 5 hr.
Hromadže: 109,284 hr. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 12,214 hr. — p.

Dale su woprowali: hrabina S. w B. 5 hr., Handrij Dubski ze Židowa 1 hr., z Ralbičanskeje wosady přez knjeza direktora Kummera 2 hr.
Hromadže: 12,222 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: M. K. 20 hr. Handrij Dubski ze Židowa 1 hr., na Kneblec-Liškec kwasu w Haslowie 25 hr. 50 p., Jan Pjetaš z Měrkowa 5 hr., Miklawš Wólman z Luhu 30 hr., na Delanec kříčznach w Boranecach 2 hr. 50 p., ze zawostajensta Bernarda Lubka z Radeberga 10 hr., na Kubašec-Roztokec kwasu w Radworju 50 hr. 22 p.

Za cyrkej w Lubiju: Handrij Dubski ze Židowa 1 hr., ze Šunowa přez knjeza kapłana Šewčika 3 hr., Jakub Cyž ze Stróžišča 15 hr., hrabinka S. w B. 10 hr.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): M. K. 10 hr., z Ralbičanskeje wosady přez knjeza direktora Kummera 5 hr.

Zaptać Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: Zemčela je sotra Roja Marija Madlena Langowa z Kamjenca. R. i. p.

Listowanjo: Do Prahi. W tutym čisle njebe možno wozjewić. Wutrobný džak.

K wopomijecżu knjeza Michała Hórnicka

hejchmy na džený lětnohó wopomijecža jeho śmiercze (22. febr.) ſobuſtawam towarzystwa ſs. Cyrilla a Methoda woſebite ſwjezatka do modlejskich knih wudarę. Wobdarujemy, zo ujejjmý je w prawym časzu mohli hotowe dostać a nadžíjam ſo, zo budzemy je k píchichodnomu číslu píchipožičz mōc.

Redakcija

W o z j e w j e n j o.

Tajich, kotiž cheedža założenſti ſwiedzen̄ rjemieſniſkoho towarzystwa (Gesellenverein) w Budyschinje wopytac̄, proſzymy, zo bychú ſo předy wo zaſtupne ſhartki pola tachantſkoho předarja J. Nowaka pak ertnje, pak piſomnje zamókujeli. (Mladaj pod: Z Budyschina.)

Píchedsnydſtvo.

Towarſtvo Serbskich Burów.

Hłowna zhromadzizna budže ſobotu 23. februara popołdnju w 1 hodž. w Gudzie hotelu w Budyschinje. — Dženſki porjad: 1. Lětna rozprava a píſechný towarzystwovoho zamózeňua. 2. Píchedsydjojo poboczných towarzystw a družy, kotiž ſo na to wuſtoja, njech krótke píchednoſki wo naſtupauju ſwojich towarzystwów abo wo naležnoſzach powijsktonoho ſerbſkoho ratařtwa ſobu píchiniſtu. 3. Wſeheleczizym z naſchoho časa a eventualne namjetu.

Hoſzgo ſu witani. Wo bohaty wopyt proh

hłowne píchedsnydſtvo.

Runklowe ſymjo. Płód z originalnouho ſymjenja wot tutoho ſo njerozeznawacy, tola wjèle tuňſchi. **Obendorfſke** (kolte placžite), **Gendorfſke** (dolhe ežerwjene), **Leutewicſke** (kulvate žolte). Punt 40 p. hac̄ do domu. W centuarjach a wjetſkich poylkach tójschtu tuňſche. Wſehe zahrodniske ſymjenja, roſliny, ſichtomy, róže a t. d. najtuňſcho. — **Agenturh:** ratařſke woheńzawěſeňo, ſewjeroněmiske zawiſeňejo pſehe kripobiežo, ſaffke ſkotowe zawiſeňejo. — **Luhowe a ſchwablowe kupiele z píchebnywanjom (pensiū).** — Wumjelske a píchelupſke zahrodnisko a píchelupſtwo ſymjeni.

M. Kokla w Kupjeli.

 Pytam wužobnovoho hóle.

Banty na hlowu, pod brodu a wokolo pasa w nowych, jara rjanych družinach a barbach, kóždej ſchérje we wulkim wubjerku po znathych jara tunich placžinach porucža

Leopold Posner, píchelupſtwo píchich a wołmjanich tworow w Budyschinje na bohatej droži číslu 7.

Rátholskis Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na posće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Łudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodiya w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 5.

2. měrca 1895.

Lětnik 33.

---

22. februar.

(Wopomnjeću Michała Hórnicka.)

Tam w myslach steju nad rowom,
Hdžež són swój drěma z čicha,
Kiž najrjeńši bě Serbstwa štom,
Najrjeńša Serbstwa pycha.

Row prěni króć sněh pokrywa,
So z pjerjom na njón saje —
A delka hłowa spróčniwa
A pilna ruka tlaje ...

Pod murju cyrkwe w ruinach,
Hdžež bě Twój wołtař, Božo,
Hdžež Serb klečeše w modlitwach —
Je nětko jeho łožo.

Tam žarowacych Serbow nas
 Myslički nětko wodža —
 Tam nětk za lěpši, rjeński čas
 So Serbja modlić khodža . . .

O. wěm, zo duša Hórnička
 Te próstwy Serbow nosy
 Do njebla před trón Zbóžnika
 A sobu za nas prosy . . .

Adolf Černý.

Bo 22. februaru.

Loňsche lěto bě za nas zrudne lěto. Zrudne nie jenož za našehoho rólnika — mokre, dejčezkoje sčezo, hara ze žnijemi, bědne plaežizny pólnych plodow — loňsche lěto bě zrudne za nas wschitkých bjez wuwzaczha. Loňsche lěto je nam pšchinješlo ujezbožo, kotrež je ranilo wschitke serbske wutroby.

Loni wunre nam Hórnik. Runje w tomle časni, w malym róžku.

Tehdom rožžerjachu ſo z Budyschima powěſeže, ſo je Hórnik zaſy khorowaty. Tajke powěſeže nikoho njeſſu naploſchale. Stary čłowjek je čaſto khorowaty, a Hórnik bě w posledních lětach ujeſchědnie zefaril, woſebe wot ſwojeje poslednjeje khorovacze ſeni pſched 3 lětami. Tehdom, ſo wo njoho wopravdze bojachmy a modlachmy ſo, ſo by nam Bóh joho zdžeržal. A zdžerža joho. Haj, naſch luby Hórnik čujeſche ſo po wonej khorovaczi zaſy minale ſtrony, z khwilemi drje bě bóle kipry, ale bózny bu lepie. A tak jo tež loni w malym róžku nadžiachmy, ſo ta khorowatoſež pſchenidže.

Alle ſta ſo hinat. Žta ſo, iehuo uichto wočakowaſi njebe: Hórnik wunre, nahle, ujenadžiey. Přehi ſamym njebe ani iehuo wo tom zhonił, fakt ſo tón čeſečehodním itare tehdom 22. februara popołdnju k ſchitwórtej hodžinje, poła mwojoho pišanskoho blida ſtojo, nadobo zwjeze a fakt ſo jomu w ſamym wokomiku čolo pokry ze zymnym potom. Ženož pſchipadnje ujezemre Hórnik eyle ſam, ujevobkedažvouan. Z krótka: uichto njebe tehdom na ſnjerež pſchihotowanym.

Tohodla wona tež ſtukowacze jako blyſk z jaſnoho njebla. W Budyschinje, we wſchech Serbach, a tež z wonka serbskich honow, hōžekuli bija serbske wutroby a wutroby Serbam a Hórničej, pſcheczelne. A tych je wjele.

To pokaza ſo píchi joho khorowaju, kotrež bě tak bohate a wulfotne, ſo Budyschin tajkož hjsceže njeje widžal. Tajki pohrjeb dosta ſo Hórničej, kotrež bě w živjejui proſtota a počornojež ſama, tajka muohojež wěncow a paſniow pokrywacze kajhež toho, w kotrežmž njebe čeſečelakomnoſeže ani prýchka. A tjaen ludu, woſojeje narodnoſeže, wobojojho wuznača pſchewodžachu k rowu ſyna čaſto zaepětcho ſerbskoho naroda. Doho złota wutroba bě k jebi pſchipuatała wutroby wſchech iprawnych ludži. Wſchitkých, kotsižkuli ſu zbožo měli joho póznač.

Najbóle žarovachmy wo Hórnika my Serbja. Myj wščak w přením wokomiku ani prawje njezapschijachmy, sehto to je, bycž syrota, a tajke je to njezbožo za khude džeczo, hdvž jomu k rowu nječi starošeživu macž drohoho nana. Tak bě tóni nahleb blýsk nas pšehelhwatal a pohluščil. Halle pšehi wotewrjenym rowje, hdvž bě kaſčez w nim so zhubil, hdvž přenje hrizle padných na wěko, pod kotrymž wotpocžowasche lubusck wschohoh serbskoho luda — halle potom pschedre svoje brjohi te morjo bołosče, howrjace w naſchich dñschach. A hdvž naſch drohi pšehcęzel z Czech, kotryž bě z dalokosče pšehelhwatal, poſledni poſtron dawajche naſchomu wócej a wjednikej, a hdvž so joho ſlowa dñschachu w ſylzach, tehdom zalačhu so tež nam wſchém wocži ze ſylzami. Cžichi plaež, ale roždrewach wutrobu.

Z Budyschima wrócežichmy so potom domoj na naſche poſtoje wjefki a ſtatoki, ale žalosež woſta, a rumje nětke, hdvž je so wróežil džen Hórnikoweje ſimjereže, rumje nětke wróeža so z prénjej ſylnoſežu tež žalosež wo naſchoho zemřetoho wóteca a wjednika.

A ſchóžkuli ze Serbow tele dny do Budyschima pšehiudže — a množ z naſ ponšča tam ze zamyslom, a množ budža tam tola w duchu — my wſchitej budžemy nad Hórnikowym rowom. A budžemy ſpominaž na tu drohu hlowu, kotraž tu wotpocžuje pod zelenym dornom. Tón dorn so bórž gazelni z nowa, ale ach — hlowa, pod nim drémača, ta hlowa, z kotrejež so blýschežeschtej wonej dobrey miléj wocži, hlowa, kotraž njeje wo ničim druhim, na ničio druhie myſlila hač na cžesčez Božu a na Serbow ſpomoženjo — ta hlowa budže drémač dale. A tež ta złota Hórnikowa wutroba, kotraž zaſy ničzo nielubowasche hač Božu cžesčez a Serbow ſpomoženjo — tež wona netko ſpi, ſpi poſkryta z tej drohej ſerbskej zemju, za kotriž je bila hač do poſlednjoho woſomika. Hórnik zemře z pjerom w ruci, a hdvž so jomu wócežo ſamaſche, ſkhyňejſe poſlednie ſlowo, kotrež bě napíſal wo ſerbskich pſehelžtach biblje.

Kotra ſerbska wutroba mohla, hdvž to woſomina, njeponunta woſtač, kotre ſerbske wócežko, hdvž tajku. Luboſež widži, ujedyrbiſlo so tu zapławięž ze ſylzami džakownoſežce . . .

Haj, budžemy džakowni! A kotſiž z naſ 22. februara w Budyschiniye pobychmy, abo hdvžkuli, njezabudžmy na Hórnika, zańdžemy ſebi k joho rowu — a kotſiž to njemožemy, budžemy pšehi tomle rowje z najmjeñſha z myſlemi a pomodlmy so tam nutrny Wóteženajſch.

A woſnowym pšehi ſebi ſwjaty ſlub, zo budžemy pšehcęy a wſchudžom hajez a pſeježicž Hórnikowe heſlo: Bohu k cžesčez, Serbam k wužitku. Zo budžemy cžesčezicž joho dželo, ſežehowacž joho pſehitlak a zo woſtanjemy abo z nowa budžemy ſwěrni, pobožni a bohupodobni Serbja, tajkicž c̄hycſe wón nas měč a zdžeržecž.

Hórnikowa dñſcha paſ, kotraž, daſi Boh, nětko hižo w njeboſeſkich wjſchimach wužiwa myto za dželo swojoho žiwjenja, wona budže ze ſpodobanjom na nas žhladovacž a nas žohnowacž. — i.

Stan ſluba — naſche chrfwje.

Hdvž Móžzes přeni króž ſchtyrczji dñjow na horje pſehelywasche, bě jomu ſenjež wſchelake pſehikaznje wo zarjadowanju Božich ſlužbow dal. Móžzes naprawi pſehez wuſtojnych muži wſchitko tak, kaž bě jomu prajenc.

Uđ pač pschinjese złoto, srebro, drohe kamjenje a druhe drohotne węcy. Swjaty stan bu natwarjem z drohotnych deskow, ze złotom poczehnijenych. Swjate ſudobja běchu toſtu pozłozane, z džela z cjiſtoho złota. Tak kraſnje bě stan ſluba wuhotowanym, kotryž bu tola husto wottorhamy, dale ujeſem a druhdže poſtajem. Wjèle pschiniſchi a wulkotniſchi bě templ, kotryž Salomon w Jeruzalemie natwari. A ſchto ſo w tutym stanje, w Jeruzalemſkim templu khowajche? Taſli z Božimi kaziñemi a khleb, kotryž bě židow něhdyn pſched hłodom zakhował. A taſkule pſchu bě Boh porucził. Kraf kraſnem a wuhotowanu by ſebi Boh jemu katholſku cyrkę žadał, hdżez ſo njekhowaja jenož piſane kaziñe a pſchedznamienja staroho zakonja, ale zakonjedawań ſam, a wudželeř wſchēch huadów ſam. Rozwaž ſebi trochu rozdžel, kotryž wobſtoji mjez kaziñejnej taſli a Bohom ſamym, mjez manna, kotrež židža w puſežinje jako wſchēdnym khleb wužiwachu, a najſwojeſzjichim ſakramentom. Wo teſko wjetſcha a kraſnijha měla kóžda katholſka cyrkę bycz. Njemóžemy ſo tohođla džiwač, zo kſheſezenju přenich cžafow bohaté daru za twarjenjo a wupiſchenju cyrkwiow pschinojchowachu. Ale ſpodzivne je, zo ſu mjez naſchim jako pobožnymi znatnym ludom někotři, kotriž ſo njemóža dželicz wot procha, blota a mažanoſeſe w Božim domje.

Tu móžemy ſebi k dobroru pſchilladej bracž pſchimjcznych Čechow, kotrychž hewak za pobožnych nimaja jako naš. Ale jich cyrkvię a naſche cyrkvię! Bohu džak, zo je ſkoncziňe we naſ tež žadofez wotuczila, kotraž chec řeňezej pſchihodne domy pſchihotowacz. Wjcheje čeſeče a khwalby hōdne zaſteće je, ičtož je ſo w poſlednim ſteđeſatku ſtało. Pſchech imy woprowali a njehmy wokhudenli. Boh wſchak derje žadani, ſchtož jomu dowěrimy. Swjata kejzorka Helena da muohe cyrkvię natwarię; wjèle zamоženja rozdawa do nich, kaž tež khudym. Mrějo wuhlada, kraf Boh wſchitke tute wopory waži, a zo njebechu lohke. Dobre ſutki ſu potajkim pjenjež, w njebjeſach placzach.

Kóždomu ſo róczne cžasy w cyrkwi lěpje lubi, hdžez je cyrkę wumježena, plachty a hruby wuklepauje a wuežesane, lawki wutrěne, woltar wupiſcheny, měſchnik rjeňiſhu draſtu wobleczeny — abo je-li cyrkę pſchi wurjadnym ſwjedzenju na někakje waſchuijo wudebjenia. Tehdom kóždy cžuje, zo nije doma, ale w domje Božim. Tuž zložny pſchec naſchin staroſež na naſche cyrkvię! Zaſteće mamy hubjene cžasy, hdžez ničo njeplači a dawkom kóždoſetniye wjac naſtanje. Ale něhdyn njebechu cžasy lěpſche, hdžez kſheſezenam wſchē zamоženjo a wobſedzenſtwo rubjachu, kotriž dyrbjachu ſo potom khudži ſtarac̄, hdžez woſtanu. Móžemy jenož jich ſejerpnosež a darmiwoſež wobdžiwacz a ſežehowac̄.

Dopominajny ſo ſtajnje na to, zo Boh to mjenje placži, ſchtož nužowani činimy. Dawki za kraj a wojałow njeſiu runje Bohu date; ale połožmy radh dobrowólny dar do woporneje ſchliczki, zo bychmy něhdyn z pſalmiſtom ſpěvac̄ móhli: „Řeňeže, lubuju pſchu Twojoho domu a město, hdžez Twoja kraſnoſež bydli.“

— 3 —

Swjata Marija we Valle di Pompeji.

(4. poſtačzowanjo.)

Z dobom ſpyta moleč, kaž ſo to hiſcheze dženſa ſtawa, ſwjeczo na nowy plát pſchenjefez. A poradži ſo jomu to. Woſebje prćowasche ſo moleč, zo

by hlownej wosobje, najzbóžnišchii kniežnu a Ježus-džecžatko porjenišchil. Wobě dostaſtej na čolo diadem, a hvjata kniežna woſolo ſchije rječaz̄ drohotinych kamjeni, kotrež ſtivo „Rosario“ tworjaču. Z doboru dôta ſwjetzo nowe pozločzane bronzowe ramy, kotrež ſame 10,000 litrov (= 8000 hrušnom) płačzachu. Pjatnacze bronzowych medaillow, pſchedſtajaczych pjatnacze potajnoſci róžowca, ramy wobdawasche.

A hdyž ſkonečne ſwjetzo tajfele w cyrkwi wuſtajichmy, zezda ſo nam wjele rjeňiſche a lubožniſche, hac̄ běſche hdy předy. A hiſcheče dženja džina ſo kózdy, fotryž Valle di Pompeji wopyntuje, nad lubožnym, haj ujebeſkim wutazom woblicza najzbóžniſcheje kniežny a čuje ſo pochnutý k lubožci k Bohu, k modlitwie a dowérje. Tajka jaſnoſez a miloſez ryeži k tebi z tutoho woblicza najzbóžniſcheje kniežny, zo na kolena padnjeſch a nimowólniſe ſo modliſch. Toho pſchicžina wězo njeje ſwjetzo ſame; pſchetož manu bjez dwěla wjele rjeňiſche ſwjetzata najzbóžniſcheje kniežny, hac̄ je tute. Pſchicžina wſchoho toho je ſkerje potajna móć, fotraž hnuje a k wutrobie ryeži, tak zó kózdy, fotryž pſched ſwjetzeczom ſo modli, dowérku dôſtava: Bóh mój paczeř wuſlyſchi.

* * *

A woprawdze, Bóh hiſcheſche paczeř pobožnych duſehi, kotrež pſchez najzbóžniſchii kniežnu k njomu ſo woſlachu. Samym džen, hdyž bě ſo ſwjetzo wuſtajilo, ſta ſo podawł, fotryž Neapolu a wſchitku wokolinu dopomiu na nowe hnadowne mějtno kralowny ſwiatohho rózarija. Wěc mějeſche ſo talkle:

W khěji číſlo 62 na drózy „Tribunali“ w Neapoli pſchebnywasche pola ſwojeje četny ſlabuſtke džecžo, 12 lét ſtara ſyrota, z mjenom Clorinda Luca-relli. Tuta ſyrota mějeſche wot lěta 1874 ſem padawu khoroež, a najebaež wſchitke lekarſke ſredki bě jej tola dale a hórje. Starſchej a pſchivuzni strachowachu ſo ujemało, zo jím džecžo trjebaſ wumirje. Zo pak bychu tola wſchitko pſytali, pſchivujedzeczu na poſledku džecžo k wuwoſlowanomu profeſſorej na lekarſkej wuſlokej iſhuli w Neapoli, kniezej Antonio Cardarelli. Ale wón nje-wědžeſche ani wjach ani mjenje, dyžli druzy, pſchedpija ſamjne lekarſtwo jako woni, a pſchida k tomu wchomu, zo drje budže z czežka móžuo, džecžo ſiwe zdžerječz.

Mjez tym pſchiblizi ſo lubožny měſac meja, a na dniu ſwiateje Walpory lěta 1875 wjedžeſche četa, fotraž hžo zadwělowaſche, khere džecžo do cyrkvi San Nicolo Tolentino, zo by tam pſched poſtanu „njerwoſlowanohho podječza z Lurdow“ poſledni wucžef pſytala. Poda džecžu tež hojacu Lurdſku wodu piež a modleſche ſo z nim z cyklej wutrobu. Tola khoroež ſo ujemimy: na wopak: pſchithadžeſche na wbohu Clorindu džen a čaježiſcho, kózdy druhí abo tſeeži džen, a na poſledku wſchědnie. Póſlachm džecžo do druhjeje, ſtroweje krajiny, zo by ſo tam čerftwoho powětra naſrěbało. Ale ani to njeponhafſche. — A w novembrje ſkonečne četa pſchesta k lekarjam běhac̄: wona bě wjehu nadžiju zhubila — a čwěle wbohoho džecža pſchi tom ſtajnje pſchiberačtu.

Na Švěck Marije lěta 1876 pſchindže džecžo pſchi małym wo ſiwenjo. Četa běſche mału Clorindu na woſomik ſamu wostajila, a tuta zabeža ſo mjez tym na dworje k ſtudni, fotraž tu běſche. A hlej, tu pſchindže na džecžo khoroež z nowa — a Clorinda padže, tak zo hľoječta do ſudobja wijasche, z fotrymž wodn z hľubokeje ſtudnie čjeřpachu. Četa pſchindže hiſcheče w prawym wokoniku; hewaſ by ſo wbohe džecžo wobkuſilo a zatepiło. —

A nazajtra skorje Clorinda hisheže bble. Skorošč jeje njewopuſcheži chly džen. Džecžo pozhubi rozm a padaſche ſtajnje do womory.

Tola hižo bližeshe ſo hodžina wumóženja. Samym džen mijenujených pichindže k zrudnej čeče hrabinka de Tuſco a powědaſche jej wo zamýſlu ſwojoho muža, kotryž chec we Valle di Pompeji cyrkę ſwiatohu róžowca natwaricž.

Hdyž cžeta tole zaſlyſha, dosta ſo jej noweje nadžije. A wona ſlubi pſchi ſebi, zo budže, jeli ſo Clorinda wuſtrowi, twar tuteje cyrkwej ſpečhowač a modlenjo ſwiatohu róžowca rožtchrječ, ſchtož budže móžno. A praji hrabinci: Jeli najzbožniſcha knježna z Pompeji nam miloſč poſteži a moju wnučku wulekuj, budu waſha dochla. Ta ſama budu dom wot domu khodžicž a dary za cyrkę zberacž. Ta ſama darju koždy měſac 10 ſoldi (= 40 p.) — haj, zaplaču hnydom na cyłe ſte do předka a radu ſym zwólniwa, hisheže wjac̄ ežinicž, jeli Boh nas wuſlyſhi.

Hrabinka de Tuſco poſkojeſte wbohu cžetu, namolwjeſte ju k dowerje na Boha a poda ſo domoj. Ale wbohej Clorindže lepje njebu. — Tola džiw na džin! Džecž dñjow pozdžiſho — 13. małohu róžka ſéta 1876 — to je: ſamym džen, hdyž bě ſo bratſtvo ſwiatohu róžowca we Valle di Pompeji załožilo, bu mała Clorinda nadobo a dochla wuſtrowjena. A bětke po padanej khoroſči.

Za nekotre dny zetka hrabinka de Tuſco cžetu Lucarelli w Neapoli z wobemaj wnučkomaj, z Lauru a z Clorindu, kotař běſche nětko do cyla ſtrowa. A že ſylzojtypmaj wočomaj powědaſche nětko cžeta Lucarelli, ſak je ſo ſtalo, zo je Clorinda zaſy ſtrowa a praji: Hleječe, dwě cykle lěče ſym po wſchech cyrkwiach w Neapoli khodžila, zo bych wnučejer ſtrowotu wuproſyla — a něttle džemy ſamym pucž, zo bychmy ſo Bohu džakovali. A runy pucž z cyrkwej poſndu ſe kardinalej-archbijskopej Mario Sforza. Tomu ſym hižo tak ežaſto ſwoju nužu ſkoržila; jomu wupowědam tež tule radoſtu nowinku.

Z cyla wědžeshe wo tomle ſpodživnym wuſtrowjenju hižo cyłe město. W cykle Neapoli powědaſche ſo wo małej Clorindže Lucarelli. Haj, dwaj profesſoraj, Marcio Caſtronuovo a Salvatore Farina, kotař bětkaſtaj cyly ežas ſe khorej khodžiloj a ju pſcheptytawaj; njebojeſchtaj ſo pſched ſvětom wuſtupieč a zjawnje wuznač: Clorinda je ſo wuſtrowila z džiwom. — A tutón džiw ſtutkowaſche nowy džiw: bbržy ežecžowashe ſo w cykle Neapoli džiwycžinjaca Královna ſwiatohu róžowca we Valle di Pompeji.

Tute powſchitkowne zahorjenjo wužichu hrabinka de Tuſco a druhe po božne žonſke k tomu, zo mnohe woſebne a bohate woſoby, pſchede wſchim dobre katholſke zemjanſke ſwobjby w Neapoli pohnuchu, zo do bratſtwa ſwiatohu róžowca zaſtupičhu. ſak buchu zberki za twar bohatiſche, a pobožnaj mandželskaj nabývaſchtaj nadžije, zo budžetaj móć z twarom bbržy zapocžecž. — Tola zeňdže ſo jej u zamérej, jako wſchitkim dobrem ſtutkam: hdyž je khwilu ſkónčko ſwěčílo, potom zaſy khwilu krjepi — a móžno, zo tež za hrima, zo dyri blyſk. A tak naděndže tež tu po přením zahorjenju límkofeč, hréčhna lohkomyſlnoſeč; po přením wjeſelu naděndžechu njepríhceželſtvu, mjerzanja a pruhowanja.

Tola wſho to njemóžeſte zahacžieč, ſchtož bě ſo pocžalo: ežecžowanjo ſwiatohu róžowca po kracžowashe, pomalu drje, ale ſtajnje. Woſebje, hdyž ſo w krótkim nowe džiwnie wěcy ſtachu.

(Pofračžowanjo.)

3. *Ružica a Šaffkeje.*

Z Radworja. Kož bě postajene, swjeczešche tudomna „Katholicka Vježada“ pôstnich pôndželu svôj 21. załóżeníſki swjedžen. Přechodžda wotewri jón z powitanjom hoſči a poda krótki pſchehlađ towarzwowoho živjenja a štutko wanja w zaúdženym lēže. Potom bě zhrromadna wjeczeř a po njej towarzchna zabawa, wobſtojaca ze ſpêwom a žortnych pſchednoſchekow (deklamacijow). Špêvaſche ſo, z džela jenohbšnje, z džela ſchtyrikbšnje: „Pſchedla je Marja kudželku“, „Pod bělej brézvečku“, „Hanka, budž wjehola“, „Hale něhdž“ a „Sto lēt, kaž mi dženš je“. Ze ſpêwami wotměnjaču ſo deklamacije, kotrež běchň pak ze „Jeſlerja“, pak woſeboje za swjedžen žejtajane. Pſchednoſchowajche ſo: „Spodživny kvaš“, „Bochoženjo na Radwoſtej kerujiſchi“, „Radwoſta zeleznica“, „Duch z kerujiſche“ a „Měſečanſti wuj“.* Nimalo wſcho ſo derje wnuvjedže a je to ežim bóle pſchipožnačza hódne, dokelž bě to přeni poſpyt tajſke zabawy. (Zo bě wſcho jenož ſerbſke, ſo pola nas ſamo wot jo rozmí.) Poſledni džel swjedženja wuežinjeho wulvožowanju darow (lotteria), kotrež tohorunja wulfke wjefelo ežinjeho, tak zo zavěſeže nictó khwile zywac̄ njemějeho. Zbytkmy ežas hac̄ do 12 hodžin ſo hiſehe ſaž ſe ſerbſkimi ſpêwom a ežekim piwom wupjelni. W 12 hodžinach ſo ſpêchijnje minjem swjedžen ſe wjefolym „Boženje, na zažu-widženjo“ ſkónči.

Z Khrózejic. Džen 13. maloho rôžka wotměwaſche naſche ſpêwanje towarzwo „Jednota“ w tudomnym Wjenke ſtefzeniu pod naujedovanijom ſwojeho wuſtojnuho dirigenta knieza wuežerja Hile ſvôj ſetuſchi załóżeníſki swjedžen. Kjane zymiske wjedro veſche někotrohožkuli na ſantfí won wuwabilo, zo by na załóżeníſki swjedžen Khrózejickeje „Jednoty“ dojél. A woprawdže bě ſo tu nahladna ežrjodka pſchipoſluharjow zhrromadžila, kotrejñ ſo wjehitím z tutym pſchocézelym džak wupraja. Špêvaſche ſo tu pol ſerbſkich a pol němíſkých ſpêwom a jedyn němſki kouplej. Zo ſu ſo ſpêwy derje wnuvjedče, dopokaza po kóždym ſpêwje mbene pſchihloſowanjo. Po ſpêwje veſche zhrromadna wjeczeř, hdžez ſo netko wſchelake ſlawy pſchijneſechu. Hdžez bě kniez dirigent Hila na Joho Majestofež krala Alberta, jafo nam Žerbam pſchihilenoho wjehcha tſikrvežnu ſlawu wumjeſl, kotrež pſchitomni horlivje pſchihloſowachu, wuſpêwachu wſchitej ſtojo kralowſki ſalſku hymnu. Kniez ſejmiski zapóſlane ſo k ſlaſwieſche ſerbſki ſpêw a ſerbſke waschňo ze znathmi ſlowami: „Mlodži, starí, Boh ſpêw dari, pſchez ným wótežinstwo ſo twari, ſchtěž ſo za ſpêw zhréje, luboſež k Serbſtwu žněje. Duž, o bratſja, ſpêvaježe, zo nam Serbſtwo njezaúdže“. Kniez kowarſki miſchtr Weiz z Rukowa naſpomni, zo, hdžez je pſched wóſomnac̄ ſetami do Serbow pſchihol, je ſtaru ſerbſku žonku zetkał, kotrež joho ſerbſchen poſtrowi; wot toho ežafa je wón luboſež k Serbſtwu a k ſerbſkej ryeži wobkhonal a ſlawyſche tohodla rimoprawojež ſerbſkeje ryeže. Skónčnje dôsta tež ſpêwanje towarzwo „Jednota“ ſlawu wot knieza knblerja Cyža z Prawožic. A tak miny ſo wjeczor pſchi wjefolej zabawje a pſchi karanežku piwa, młodomu ludej pſchi rejach.

— Dowolam ſebi tu hiſehe ſe na ſwojbm ſwjedžen ſpomniež. Pſiatk 22. maloho rôžka ſwjeczeſchtaj tu kubke Herrmann a joho mandželska Hana ſvôj ſlèborny mandželski jubilej. Hdžez veſchtaj ranu pſchi woporje Božeje mſchě ſo Bohu za tak hnadije ſpožęzene pjež a dwacyeži lēt džakowaloj,

* Božiſtchec tuteje žortneje baſnje podamy w pſchichodnym ežiſle. Ned.

pschebuschtaj tón džen bóle w czechim rozmominanju. Tola na pschedwječoru běšejo so našcha "Jednota" zhrabala, zo by čežtnymaj mandželskimaj na pschihodne waſchnjo ſwoje zbožopſchečza z ryczu a ſpěvom wuprajila. Hdyž běchu jo pschihlýchne ſpěvy wupřewale, buchu ſpěvarjo pscheproſcheni, zo buchu zaſtupili, hdyž jimaj nětk knížez pschedyda "Jednoty", knížez Šubant, žbužo pschečza w mjenie "Jednoty" wupraji. Knížez a knjeni jubilarka poſlužeſchtaj potom ſpěvarjam z dobrým pývom a jédu a zabavujeſchtaj ſwojich poczeſčowarjow na zdobne waſchnijo.

Z Drježdžan. W hrodže prynca Friedricha Augusta na Taſchenbergu w Drježdžanach wudýri minjemu njedželu rano do 6 hodžu w oheń, kotrež je cyly rjad najpyschničhich ſtowow a ſalow wupališ. Rajſkerje je ze zatepjenych khachli jo palaca ſchęźpa widobyla a wulki tepich zapalila. Tak ſylm bě woheń, zo, hdyž ſo wot wonka pýtm, wokna rozpuknýwſhi, ze ſtowow přenjoho poſkhoda hižo hacž do třechi horje ſapaſche. Woheń drje bi potom w krótkim z mocu podniſhem, tola je jara wulku ſchfodn načzinil. Rajwacy kraňeje a drohotneje nadobry prynceſny Louiſy, woſebne dary prynca Friedricha Augusta z joho poczowanja do orienta, ſu zničežene; kaž z Drježdžan píſaja, wuežinja tale ſchfoda pſchez 400,000 hrivnow! Woſehe toho in ſo pryncowe zberki, kotrež jo z ničim zaruacž njehodža, ſobu ſpalile. Za pryncowu ſwójbu ſamui běſeje ſtrach, zo móhli ſo wichitej w kurje zaduhyč, hdy by ſo woheń pozdžiſho pýtm. Pryncowej ſwójbie Žoho Majestóſež kral w kralowſkim hrodže naſhwitne wobydlenjo pschihotovacž da.

3 chloho ſwěta.

Němjska. Namjet centra, zo by ſo jeſuitiſki zakon, kotrež jeſuitam pschebywanjo w němſkých krajach zaſazuje, zbehnul, tammy thdžen tež w třecím čítanju pscheňdže z wulkej wjetſchini. Tak daloko bě w loúšchimi ſeče tež. Nětko zaži wot zwjaſkoveje radý wotvíruje, hacž tomu pschihloſuje.

— Na zheromadžiſiune brandenburgskoho krajuho ſejma je fejjor rycž měl, w kotrež praji, zo chec že wſchej mocu ſo za pozběhnjenjo burſkých wobſtojnōſezon itaracž, hmydom pak tež psched tym warnuje, zo njebychu ničo njemžne ("utopije") wočakowali. Z poſledním chec woſebje pschehnalym žadanjam zwjaſka ratarjow (Bund der Landwirthé) napſchečež ſtipiež.

Awſtrija. Rjezbožo je cyly lejzorſku ſwójbu, haj cyly kraj pschechwataло. Je tam mjenijey archywójwoda Albrecht zemrěl. Bě to muž, kž bě dobroho waſchnja a poczeſčoſe dla wſchudže jako hódný ſtar w ſtareje habſburgſteje ſwójbu čeſežem, kž mějſeſhe jako najkhlmaňſhi awſtríſki wójnſki wjedník tež jara ſlawic mjeno w cylym wukraju. Tohodla z Awſtriju tež z njej zjednočenym němſki kraj žaruje, a pschede wſchim tež naſch kralowſki dom, dokelž njebočižki je džed naſcheje prynceſny Isabelle, mandželskeje prynca Jana Jurja. K poſhovanju, kotrež jo zaſidženiu witoru we Winnje ſta, běchu množi wjeſchojo, mjez nimi tež němſki fejjor a naſch pryne Jurij, parjchomjen pschihlci, druzy běchu ſo zaſtupicež dali. Za dobrý kharakter njebočižkoſho woſebje tež ſvědeži, zo njeje ſebi na kaſheč wěncow pscháš, ale proſíš, zo buchu ſo radſeho z tym nalitowane pjenjeſy khludym dale, a na Bože miſhě naſožile.

Pražske Jězusdžěćatko a joho česćowanjo. Po P. H. Konebérku přeserbščíl F. R. Z nakladom hrabinki Moniki ze Stolberg-Stolberg. W Prazy 1894. (104 str. w 16⁰; placi 20 p.)

Knižka z tymle napisom wuńdze hižo k hodom jako „Bože džěćo“ za našu młodosć — a čitarjo runjež kaž k. spisowar hižo dyrbja nam wodać, zo smy so hakle nětkole na nju dopomnili. Myslimy wšak, zo ani nětkle njebudze ze škodu, hdyž sebi slowčko wo tutej luboznej knižcy powěmy.

Pobožnosć k „Pražskomu Jězusdžěćatku“ w Serbach njeje njeznata, a w przedawšich časach bě hiše znaciša. Ale tež džensniši džen hiše je wjèle wobrazkow tutoho džěćatka w našich domach a maja so w česci — a runje w tu khwilu je podobizna Pražskoho Jězusdžěćatka we Worklečanskej dwórskej kapałcy k zbudżenju česćowanja postajena. „Zo by so to čascišo a lóže stało a přez to wosebje khudym w jich česnosćach pomhane bylo, napisa so tuta knižka.“

Tak čitamy w předsłowje tuteje knižki, kotraž so našim Serbam zalubi na prěnje pohladnjenjo. Tak rjaneje serbskeje knižki pola nas často njewohladaš. Šikowany, drobny format, jasny čišć, z laćanskimi pismikami, štož tu wosebje zaznamjenjamy. Přetož runje knihow z laćanskim pismom čišćanych, biše mnohich nimamy. Serbja pak so tež toho pisma njestróža, nawopak, budža so jim spodobne kulowate laćanske pismiki bórzy lépje spodobać dyžli róžkate němske.

K tomu je knižka postajena wosebje „za lube serbske džěćatka“, kotrež „nowe“ pismo znaja a kotrež změja a maja zawěscé nad tej knižku wulku radosć. Namakaja w njej w prěnim džěle dosc wobšerne stawizny toho džiwy tworjacoho „Pražskoho Jězusdžěćatka“, w druhim džěle přihodne modlitwy; přidaty je jara rjenje wuwjedženy wobrazk. Z krótka: knižka je „krasne Bože džěćo“ za našu młodosć.

Tohodla słuša wutrobny džak předewšim wjedostojnomu knjezej F. Rězakej, kotryž je luboznu knižku wobdžěał — ale nic mjenje smy dolžni džak „wysokorodzenej, česćehodnej knježnje swobodnej hrabinci Monicy ze Stolberg-Stolberg“, kotrež je spis poswiećeny. Wona je čišć a nakład wobstarala, z jeje šćedrości rozdželi so knižka khudym džěćem (předewšim wězo Worklečanskim) darmo, a štož zbudże, rozpředa so přez redakcję našoho časopisa a přez kk. wučerjow Rězaka we Wotrowje a Wjenku w Róženče za tunju płaciżnu 20 p. po exemplaru. Hrabinka Monika pak, z prawom mjenowana „sławna přečelnica serbskoho ludu“ zaslužuje za tutón nowy dopokaz wutrobneje lubosće a přikhilnosće k nam čim wjetšu lubosć a přiwiśnosć z našej strony.

Njemóžemy tute rjadki hinak skónčić hač zo was namołwjamy: kupče sebi „Pražske Jězusdžěćatko“, čitajće wo nim a česće je wšitcy, młodzi a stari! A njekomdžće so; přetož bórzy budže knižka rozpredata.

—i.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 207—212. z Radworja: Madlena Wünšec, Hana Bjeršowa, žiwnosćer Jan Pjetaš, Michał Pawlik, Meta Hesec, Marija Suchec w Hanowrje, 213. Mikławš Wolman z Łuha, 214. Jan Rěčk z Kamjenej, 215. Mikławš Šenk z Bronja, 216. Ernst Cymer z Khelna, 217. Marija Pjetašowa z Lutowča, 218. 219. z Budyšina: Marija Kubicowa, Jan Kućank, 220. Franc Gábler ze Zajdowa, 221. Mikławš Čemjera

z Ćemjeric, 222. Hana Kralowa z Małsec, 223. 224. z Różanta: Michał Jurk, Michał Frencl, 225. farań Bernard Hicka w Szpitalu.

Sobustawy na lěto 1894: kk. 608. 609. z Radworja: Michał Běrk, Mikławš Bělk, 610. Jurij Wincař z Kamjenej, 611. Jakub Böhmak z Radwořskoho Haja.

Dobrowolne dary za towarzstwo: M. K. 50 p., M. C. 25 p.
Zemręty sobustaw: Hana Kubankowa z Budyśina. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 109,284 hr — p
K česci Božej a k spomoženju dušow je so dale woprowało ze zawostajensta
njeboh Bernarda Lubka w Radeberku 5 hr.
Hromadze: 109,289 hr — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 12,222 hr. — p.
Dale je woprował: Jan Kućank z Budyśina 2 hr.
Hromadze: 12,224 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Jan Kućank z Budyśina 2 hr., na Kralec-Hokerec kwasu
w Radworju 23 hr. 50 p. Mikławš Wencl z Bronja 2 hr.

Za cyrkej w Lubiju: ze zawostajensta njeboh Bernarda Lubka w Radeberku
4 hr., Jan Kućank z Budyśina 2 hr., njemjenowana z Budyśina 2 hr., W. P. z Budy-
śina 3 hr., njemjenowana 10 hr.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): njemjenowana 10 hriwnow,
S. z Różanta 5 hr.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Wot redakcije.

W pschichodnym číſle započiujemy nastaw „Moje pucjowanjo“ wot
fueza kaplana Rjencza.

Wobraz

Michała Hórniaka

je w redakciji „Ratholskoho Poſola“ za 75 p. dóstaež. — Woſebje wšich ſerbſte
towarſtwa mèle jón na měſtne ſwojich porjadnych zhromadziznow mécž.

Diasanijowe ſchleczęzane ſwjeczątka (rjana deba do wołnow). Bohaty
wubjerf nabožnych pschedmjetow po ſlawnych wumjelcach jako: Bjezhréſhne
Podječzo, Madonna Sixtina a Madonna della Sedia (Rafael), Ecce Homo
(Renii), Mater dolorosa (Dolce), Swjata noc (Correggio) atd., kaž tež wobrazy
ze ſwojbuho živjenja, krajinow a kwětkow a druhé za kvaſne dary ſo woſebje
pschihodzace poručja za originalne płaczizny.

Rudolf Wilhelm, ſchleczęzérski miſchtr na ſerbſkej dróžy 16 w Budyſchinje.

 Dženjiſhomu číſlu je pschipołożene:

1. Wopomnjeńka na P. **Michała Hórniaka.**
2. **Poſtryčki liſt** najdoſtojnichoho **bifopa a tachanta Ludwila**
(pschelozjil Skala).

Číſlcz Smolerječ Inicjatice ſe w Macziczym domje w Budyſchinje.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Łudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a. Methodijs w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 6.

16. měrca 1895.

Lětnik 33.

Moje pucjowanjo.

Wat zapocjatka křečejanstwa sem běchu te městna, kdžez bě jo joho założer, našch bójski Zbóžnik narodžil, kdžez je wón swoje młode lěta pschebywał, kdžez je wón wucžil a swoje bójstwo z njelicžomnymi džiwami dopokazał, kdžez je wón ſtvořenje čerwiel a wumrel, kdžez pak je tež zaň jako dobryžeń nad ſmjerzu a helu pschebraňen był, a z wotkež je nam křečejanstwo psichichlo, wſchitkim křečejanam njewnprajicze wjgate a czečežomne. We wjehich čjaſach pschejachu jebi křečezenjo, tute městna wohladacž a je czečežowacž. Tutoň fraj, Palestina, abo w starym zakonju Kanaan mjeniowanym, wot Boha Abrähamej ſlubjeny, a wot joho potomnikow po egiptowskim wotročztwie wobydleny, je w běhu lětstotku wjèle nažhonił. Wſchelake ludy ſu nad nim kniježili. Za čjas Chrystusa ſluſchesche wón Ronjanam, pozdžischo běſe hufcijischo na krótki čas jamvítatny, doniž jón w lécze 636 Turkijo njewobſadžihu. Tuži putníkow, kotiž z cyloho ſveta ſem pschithadžachu, pscheſežachu, haj čaſto wurubichu a morichu. Swjate městna buchu wurrubjene a wonječežene. Zo by ſo tomu wotpomhało, zarjadowachu ſo wot 1096—1270 tak mjenowane křižne čzáhi. Pschez tute dyrbjeſe ſo wjath ſraj njewčirnym wotdobyęž. To pak ſo zaň jenož wjac króč na krótki čas radži. Swjate města buchu drje z nowa natwarjene a wudebjene, ale ſkonečnje zaš wjeho do rukow Turkow padny, a wobſtvojuſeže za křečejanow a křečejanſkich putníkow buchu tam zaň tak zrudne, kaž hdy předy. Hafle w najnowšim čjaſu, traſek za poſlednje 50 lět, je ſo wše wuley polepschila. Kraj ze wjehimi ſwiatnicami ſluſcha drje hiſcheze Turkam; tola ſu křečejanſke kralestwa a kraje tam konſulow pôſtaké, kotiž maja za tym hladacž, zo ſo putníkam z jich krajow žana křehwda njeſtanje. Turkowſta ſama dyrbi za to rukowacž. Tak dženjiujihi džen putník, kotriž ſo měrnje zadžerži, Turkow njefchežinwa, tež zwazniuň ujeje, a ſam wokoło njehodži, wulki strach wjac njehrozy. A tomu hiſcheze pschithadža, zo

so świataj kraj džens ze železnici a parolbodžu z wiele mjeńschej próci do-jezahmęz hodži, dyžli hdj předy. Ké čomuž so tehdom skoro cyk leto trje- bačhe, to dokonja so nětke za 6—8 njezdzel. Tohodla pōčini w našich dňach kóždoletniye týsac hylkoho pōčta świataj kraj wopytowac. Čenomu ja-momu tam pucžowac, njenouž so radžež. Tohodla píšečeh so towařstwa z 10—100 sobustawami zarjaduja, a tueži pod nazhonjemmi wjednikami hro-madže pucžuja. Taisce towařstwo mjenuje so karawana.

Moja karawana bě wotpóšlana wot: palestinskoho towařstwa němickich katholikow, fotrež ma pwoje sydlo w Aachenje. Karawana pak so w Kölne nad Rheinom zénđze. Tola mbožesche so tež kóždy jej pozdžischo píšečamkujež. So rozemi, zo so tež po pucži wsch, schtož je wobhladanja hōdne, wopyta, byrnjež tež k światomu krajej njepršíkluščalo. Tak tež my woſtachmy pol-dnia w schwajcařskim měsće Lüzern nad Biernwaldštádtkim jézorom, tež hohýkých horow, wojebje pod horomaj Rigi a Pilatus krajuje ležacym.

Wot Lüzerna po jézoru z parolbodžu jědžechmy hač do stacije Žtūelen, hdjž nas z nowa železnica píšečia a píšečez horu St. Gotthardt do Žtalskeje dowjeze. Tuta železnica je we wětym naštupanju najšlawnitscha na cyklu ſwěče, z najmjeńscha bě jeje twar najčežeschi. Najprjedy so 2200 metrow do wysokoſće wije hač k tunelej. Často ſkaly njejjn dowolile, pucž zwjerečha na horje twariež, a tohodla je do horu mits lamany. Pječ razow jědžech do horu mits, tam so cyk čzah kaž w koleju wije, píšečeji pak wysche ſtupajo, tak zo na ſamej ſtronje horu zažy wujedžeschi, hdjž ſy mits jěl, jenož někotre ſta metrow wysche. Hlubočko ſpody ſebje widžijich pucž, po fotrymž ſy mits jěl. Tak widžijich tež wži a jednotlivé twarjenja wjac króž, jenož píšečeji wotmě-njenjo, jónu na prawicy, potom na lewicy, potom zažy na prawicy a t. d., a kóždy raz in wone hlubjeho deleka. Tak píšečidžech hač k hlowinomu tunelej, kž píšečez horu St. Gotthardt wjedže. Wón je tak dolhi, kaž pucž njež Budž-ſchium a klóštrum Marinej ſwěždu, a kchwatacy čzah jědže z dojspolnicę ſpěchnoſće za 22 minutow píšečez ujón. Taisce dželo, ſajka próca je so dyr-bjala naložec, tak dolhi tunnel píšečez ſkaly wudypac! Hdjž ſy píšečez tunnel, dže zažy podobnje po horje dele; 2000 metrow pod ſobu widžijich folijs, po kótrychž za hodžinu pojedžeschi, hdjž ſy zažy w dole.

Potom džesche ſpěchhuje do Žtalskeje. W městačku Chiasso ſymychny so do italskeje železnice. Tak derje so tam njejedže, kaž pola nas. Wozu njejjn tak rjane a píšečeji píšepejelujene. Wžižo čzma, hdjž do Mailanda píšečijedžechmy. Tohodla wot města nježo njevohladachmy, dokelž híšeče- chechmy hač do Benia, fotrež wo polnocy dojedžechmy.

W Benia a na druhj džen w Piša wohladachmy přeni raz italske twarjenja, italske woblieža, držty a italske živjenjo. Wžeho je hincsche, jako pola nas. Wob džen in hajn kaž wotemrete. Schtož runje won njetrjeba, woſtanje doma, a to dla wilkeje horcocy. Ale wječor, hdjž je so ſkonej ſkhouvalo, so týsac w mječeje píšečekhodžuja. Do korežmy ſo mało abo do cyka njejhodži. Piša tam ſo mało piše, a to jenož wot euzych, tež palencia tam njeznaja, wino je wſchědomu ſudej drohe — a tak njewidžimy tam žanohu wopilea. Lud ſo ſpokoji, wječor w čerſtym powěſte, wjeſele powědajo, ſo píšečekhodžowac.

Na ſichtwórty džen rano dojedžechmy do wěžnoho města Roma. Wo-pišowanjo Roma a do cyka Žtalskeje mbožu ſebi zalutowac, dokelž je ſo to píšečed dwěmaj lětomaj wuſtojuje wot duchovního romskoho putnika ſtało.

Woſtachny tudy pječ dñjow. Ženož ſpomnuju, zo audijenecu pola ſwjatoho wóteca ujedostachny, kaž běchmy wočakowali, a kaž bě ſo nam ſlibilo. Wina na tym bějše kniež, kotrež dyrbjescze audijenecu wobſtaracž, a kotrež bě ſo pſche poždje za to ſtaral. Tola ſo nam pichiležnoſež poſkiči, ſwjatoho wóteca w jútinſkej kapali pſchi joho Božej mſchi widžecž. Dleje hač hodžinu mějachny joho bližko pſched wočomaj, a ſkychachny joho ryczecž. W kapali bě na 400 čłowjekow, z wjetſcha ujekatholſtich, z džela ſomu ujeběchui ani ſkhečezenjo. Tola na wſchech wobližach bě ſpóznacž, tak hluvoſti, haj pſchez naturſki zaežiſež bě ſwjaty wóte na nich cziuł. Po ežele drje je jara ſlaby. Žam ujemože po wołtarjowych ſthodženſtach horje a dele hiež, ale za kóždu ruku džerži joho pſchi tom jedynu z joho domjaech kaplanow. Toho hłos pak je wótry, kaž młodžencowy. Z kóždoho boka wołtarja ſtoſitaj dwaj „nobelgardistaj“ ežestnu iſražu. Nobelgardistojo ſu ſynowie zemjanow. W kapali pak „ſchwajearjo“ (bamžowi wojaech, kotsiž ſu z wjetſcha ze Schwajearſteje a kotsiž joho jeniežke wobſdženſtwo, hród Vatikan, ſchituj), na rjad hladachni, w rjanych ſtarſkich ſwjatočnych uniformach. Po Božej mſchi modyleſche ſo ſwjaty wóte hiſcheže poł hodžimy, injez tym zo jedyn domjaech kanonik Božu mſchu ſwječeſehe. Potom da ſo zaň na najwyjihſehi ſthodženſt wołtarja dwijecž, poſym ſo zaň a někotři, po zdaču wjetčhojo abo z najmjeſtſha, z najſlawniſtich zemjanow cyloho ſweta, ſmeđachu k ujonomu pſchitupiež a jomu nohni woſtochowacž. Pſchečeželuje wón z nimi ryczecze. Potom wza ſebi zaň ſtolu a widželſche wſchitkim pſchitomnym japoſchtolske požohnowanjo. Na to ſo do ſwojego wobhdenia wróci, pſchewodžem wot nobelgardistow a ſwojich domjaech kaplanow a kanonikow. Wjac króž hiſcheže ſo k euzym wobroęzi, pſchech z nowa žohnujo, z ruku božemje krawajo a ſo mile poſměvkujo.

W Romje pod wuſtojnymi wjednikami wſcho wopytachny, iſtož bě za naſch ſwótki ežas móžno.

Wot Roma podachny ſo do Neapole, hdyž $1\frac{1}{2}$ dňja woſtachny. Tež Pompeji zhrondnje wopytachny. Tola tudy hiſo pravý mér w karawanje wjac ujewě. Wočakowania pſchichodnych dñjow, preňjoho wjetſchoho puczowanja po morju, běchku karawanje mér wzače. Tohodla w Neapoli ſkoro kóždy ſwoje ſamjne pueže kłodžeſehe. Je ſpodžinwe zaežiſež, hdyž dyrebi čłowjek k preňjomu razej na wjac dñjow frutu zemju, na kotrež je joho noha zwučena, z malym ſwetom, kóždu, pſheměnietz a wulfzej wodže, kotrež hrady nima, ſo dovericž.

(Poſractowanjo.)

Letuſcha fruta zyma*

je woprawdze ſpodžinna zyma. Pſchi předku, kaž by rjeſt, zo ſo k uam njewě, zo ſebi njeweri. Hody měrjachny hiſcheže blvito. Ale nadobo tu to mějachny: ſučka cyłe horj, nô, a zymy, zo wſcho pikotaſche. W ſkoku zwučahachny z kamiorow ſwoje koſmate wuchate mocy a čzople palecate rukajey — a hladachny za kóžuchom, naſche žomu za kunituſhem. Tola: jedyn ma kožuch pola Mausicha w Kaniencu, druhi w Haſchtrrowje pola Weidliſcha. Bežachny tam, zawaſtachny ſo do čzoplych draſtow tak derje hač móżachny — a zwučiſtachny ſo na tu zymu. Druhe lěta hóſtachny ſo na 10 ſtopni zymy, ſkola je nam 20 ſtopni za žort.

* Rjamy naſtaſk budža naſchi čeſečezeni čitarjo tež hiſcheže nětko, hdyž je zyma popuſchežila, rady ežitarę.
Red.

Alle wſcho ſo woſtudži. Tež zyma, hdyž ſo bjez kónca waſa. Pſchajęž ſmy zabyli, na pola ujemozemju, a ſtajnje za kachlemi ſedžo ſo wohtrewacę, to ſo njecha. Hladamy do protki: haj, haj, ſmy hižo hľuboko w měru, a haje tón „Krajan“ něchtvo wo „pancathym wjedrje“. Krajan, Krajan, ujehrejeba eže hiſheče ſwědomju? Dolho doſez ſmy eži wěrili — a nětke na ſtarý džen thceſch nam wiſchi wutrcęž, ty ſchibaku!

Zawérnu, to je mi krafne „pancate wjedro“ — hdyž krej ſtudije w žílach, hdyž woda w ſtudijach mjerzni. A naſche wjefti ze ſněha ſkoru njeſu widzecę. Wožy ſu jězdzieč pícheitaše, po puczach klinotaja ſanje, a po honcę ma pěknje fedzbowacę, zo njeby pucza zmyſlil a učomu wuhenja njeponovaliſi abo na někajku třechu ujezaję.

Druhdže njeje lepje. Sněh a zyma wjchudžom. Samo w miléj Francózſkej maja ſurowe mječeze a ſurowe mrózy. Wjehoły Paríž běli ſo w ſněy, a hižo nježele doſlo běhaja tam ludžicžowje w kožnachach woſkoło, ze ſwěthymi ſmykaſcam i pod pažu. A w ſlonežnej Italskej! Rjebožatka, ludžo tam nimaja ani kachli we jſhwach, dokelž je kručiſcha zyma pola nich běla wróna. A lětja, ſchto ſo to nježini! Ze wſchěch kóněžinow ſwěta zjězdzowachu ſo tež lětja bohacę, zo bychu domjacej zymje wuežekli, do „raja“ Italskeje, na luboznu Rivieru, hdyž ležitej měſcze Monaco a Rízza. A kajke to tam namakachu. Morjo ſo kurjeſche, ujebo ſo mróveſche, a běly ſněh zyboleſche ſo na palmach a na mimozach. W Romje a Turinje dyrbjachu ſo píchez lody rubacę, hdyž chyčhu ſo čerſtweje wody napiež. W Neapoli, „w najkráſiſkim měſcze ſwěta“, ſchéri ſo na třechach a na wěžach ſazovitj ſněh, na torhoſeſzach leža joho cyle hory. A woheňlapach Vefuv ma lětja hoſviku wuchatu měci z blyſtežatovo ſněha.

Nó, a zo w Pětrohradže a w Sibirskej njeje lepje, to ſo ſamo rožemi. Alle tam ſi ludžo na taſke něchtvo toſla zwueženi; leſta manu ſo najkerje na to zwuežicę tež my; pſchetož wjele hórje drje ami w Sibiriji bjez ujemowę, hacę je lětja pola naſ.

Cyle dny a nježele ſu wſy a měſtacžka woſdželene wote wjehoho ſwěta. We wodach hini výb, w ſlach huije z hromadami zwěrina. Njemozę ſo píchez ſněh zemje dodrapacz a zelenoho ſopjeſchka, pod ſněhom drěmacoho, a ze zymu pícheſczehana a z hłodom, wuežeka ſo třichna k načhim woſydenjam. Mjerzni na polach a na zahrodach ſadove ſchtomy, mjerznu wiñich. Ludžo mjerznu wořijedž pucza, tež na morju zahadzeja ſtrachne mječeze. Kózdy znaje ſtrachnu katastrofu hoſvikeje hózde „Elbe“. Píchez 300 ludži ponuri ſo z ujej. Podobny woſud hrožeſche píchi ſamom francózſkomu parníkem „Gascogne“. Žedžeſche z New-Yorka, ale njeſpſchijedže a njeſpſchijedže. Telegraf mjez Ameriku a mjez Parížom hrajeſche bjez pſchetaſeža. Hacę „Gascogne“ hiſheče njejedže? Sta ludži ſu na ujej. Hacę ſnadž tež hižo zahinyli njejſu. Skončnje, po dolhím čzaſn hakle, doňdžechu powěſeže, zo je „Gascogne“ wumóžena. Kapitan pak dôsta wýſoki rjad, a be ſebi jón zaſlužil. 24 a 48 hodžin za ſobu bě ſo hózdy dyrbjala po morju honiež dacę, a dyrbjeſche mjeležecę. Pſchetož maſchina ſo koncowaſche. Alle zaſy a zaſy ju porjedžichu, a tak bu „Gascogne“ wumóžena, a ſta dujſhi z ujej.

Nimo toho wjeho wuſunyču ſo z koliſe cyle čzahi a — nó, ale ſchtó mohl to wjeho wumjenowacę: to je wuežinjene, zo je zyma 1895 jena z naj-kruczjich, kotrež je hdy načha zemja hoſpodowała, a naſchi wnuſowje budža wo njej powědač.

Budža na nju spominac̄, kaž my nětke spominamy na wulke a ſurowe zymy minjenych časow. Khroniſtowje nam wo nich piſaja, a jím hžo dyrbimy wéricz, cžim bóle, dokelž ſi ſwécy hžo ujeboh'. A tuž dha poſluchajmy:

W zymie ſeta 1126 zmjerzynchū ptacžki w powětſe, a pſichodne ſeto bě w Holſteinskej tajſta drohota, zo ſkot a ludžo z hłodom hinjechu.

Léta 1290 a 1305 zamjerzyn cyłe baltiske morjo, a wot Lübecka do Kopenhaſena khodžesche a jězđesche ſo z wozami a ze ſanjemii po ſcheroftm morju. Konjach kuper wodžachu ſo ze ſwojimi ſkotom po morju a na morju mějachu ſwoje ſtany, hždež móžachu duch po puežu wotpocžowac̄ a pſchenocwovac̄.

Léta 1513 pocža ſo ſurowa zyma hžo 1. decembra a trajesche hač do 2. małohu róžka. Młynym tehdom pſchěſtachu mlecz, ludžo dyrbjachu ſito tolc abo wariež.

Léta 1585 mjerzujeſche hač do ſwiatkow (30. meje). — Žurowa zyma bě tež w lětomaj 1658 a 1674.

Tohorunja lěta 1789/90. Tehdom zmjerzynchū wſchitke ſtojate wody, w hrjebjach a hatach zaduſychu ſo pod tolšym łodom wuhorje a wſchitke ryby, powětr bě tak hustý, že ani zwoñow njebe ſkyjhecz, hdyž zwoñiſachu. Čeło ſo ujemózachu khowacz; pſchetož zemja bě kaž ſamjen. Woſrjež ſitw ſchlaſcha ſo kachle, ale we wokuje mjerzujeſche woda. A hdyž ſo woda pomalchū z hornich woknow na dwór lijeſche, padaſche tam na zemju klinkotaty łod. Richtó ujewěrjeſche ſebi ze jſtwy. Pſchetož trjebaſche jenoz 15—20 kroczeli wěſticej napſcheczo hiež, a woblicžo bě połne pucher, kotrež jo hakle zhubicbu, hdyž buchu ze ſněhom wutřene. Kruhy a wonej mjerzynchū w hródžach, a w leſach hjerjeſche žałostni ſchodus ſwěrina. Schtomy zapuſchczichu w tamnym lěče hafle w juniju, róže kezjejachu w juliju a w auguſte. Skonc ſeptembra hakle běchu žně a běchu jara nadnie. Šežehowaſche wulka drohota.

Wulka zyma bě tež lěta 1845. 3. hapryla bě Lübjo hſcheže z łodom pokryte; hdyž pak ſo łodž lamačhu, mějachu w Prazy wulku wodu, kotraž ſurowe zapuſzenja načini.

Najhórſcha zyma w kſeječzanskich čaſach pak zathadžesche lěta 763. Tehdomi zaſta, kaž abbe Rohrbacher piſche, wſchitka wójna, haj, tež wſchitke pſchekupſtwo, wſchitkón wobkhód mjez ludžimi. W tom lěče ſo zdaſche, jako by člowieſtwo mělo zahinycz a pſchiroda wuhaſinycz. Hžo w započatku ſeptembra zamjerzyn Čorne morjo 45 stopow hluboko a na 30 mil wot brjohow. Na lđd pak napada ſněha do 30 stopow wyſoko, zo pſchez 4 mějach njebe rozeznac̄ frutu zemju a morjo, a zo najčežſche woži po morju jězdžachu. W malym wóžku lěta 764 pocža ſo lđd lamačz a nowalachu ſo joho cyłe hory, tak zo bě wobydleſtivo Garihrudu (Konstantinopole) w ſtraſe hač do 16. měrca. Wojeſche wſchak ſo naraza tych łodowych horow. W ſamjnych dijach ſwězjeſche ſo wſchitkón powětr jako z wohnjom, tak zo ludžo myſlachu: hneždy padaja, a kónce ſwěta je nadęſhol. — Pſichodne lěče bě jara ujeplodne a ſuſe, a ſtraſeſcie horce wěſtici dijachu, w kotrychž zaprahyňchū wſchē reſi a ſtuđiſe. —

Nó, — ale tak zlē lěſta tola hſcheže njebe, něvérno. Je fruta a źla, ta lětujcha zyma — to drje je wérno; ale wona pſchěſtajne a změjemy. Wóh daſ, po frutej zymje cžim rjeňſche načežo a lěče. A iſtož nas naſtipa, to hžo manu něſchtō ſudkow dynamita pſchihotowanych, zo móhli te metrowyſe

lody rožtělecž, předný hač lody k našim mořstam dojedu. Přichetovž Praha boji ſo lodi a vodný bble, dýzli wohnja.

Rum měru wſchaf hřečeze tón dynamit trjebacž njebudžem. Zyma jenož tak třebla, pod uchomaj pílove a žalovězí ſněh, a hlowa tuli ſo do zvjerěchňuka. Loni w tych časach khodžachmy hižo bjez zvjerěchňukow, kaž ſo uobi ludžom ſlnečha, a nie nawoblekam kaž měchi wotrubow. Loni w měrcu mějachmy ſiaſki w kněſlowej džerey, leſta zyboli ſo ſiaſka na noſu. Loni tele dny khodžachu Pražke knježnički hižo ze ſloučenžíkami po měječe, leſta ſtoja ſloučenžík hřečeze za křečeňčanymi wokluami naſchich pſchekupců. A ujejměch pſchejara dohlo na wſchě te rjanoječe ſtojo hladacž; hewač cži po khwili pödných pſchimjerzni k trottoirej. Haj, ſu ludžo, koſiž chechž wam narýzečež, zo leſta našečež a eyla wmořtanje, zo budže pſchichodne našečež, daſli Boh, k leſtu.

Za tym ludžom ujewerju: našečež budže a zavěječe budže. Šlouco itupa džen a wysche, wohrěna džen a bôle a dleje. A mi ſo zda, zo je hižo dženja tójichto lépje hač wězora. Čakaječe, tamle wiſa ujechtio kaž thermometer. Pöndu tam pohladacž. Ze 10 stopni zymy po R. — protkytu pokazuje 10. džen měrea; hleječe ludžo, kaž ſo to trjechuje! — i.

Swjata Marija we Balle di Pompeji.

(5. pořadování.)

Ujewerim ſebi rjec, zo běchti to džiwý. To jiné jenož cyrkwinjska myſhnujež, a ta ſo hřečeze ujebč wuprajila. Ale naſebacž: ſtachu ſo wěch, wot mnichich ſvědkow wobkružene, wěch, fotrež naſ zamozěja k dowerje na Boha pohnuež. Křždomu, kotrež wo tñtych podawkach hřečeche, woſebeje khoromu, pſchihadžejche myſlječka: Tomu a tamnomu je Mlač Boža pomhala: wona může tež mi pomhacž: haj, wona budže mi pomhacž. Čzohodla uje-dyrbjala? Čzohodla dyrbjala ruuie mje wopuſhečejež? Ujewerim my wſchitec jeje džecži? — Eyle ſtawizm hradmých mějtnow dže ujeſju ničo druhé, khiba eyla jvla džiwow, wuſkyšenijow, hojeni khorých, doſtatoho ujebejkoho měra. Tak bě w Loreče, w Řevelaern, w Lurdach. A tak je tež we Balle di Pompeji.

Ledma bě ſo ujenujcy Bartolo Longo dojjeſelil nad wuſtrowjenjom Clorindu Lucarelli, hdyž hižo dwaj nowaj podawkaj měc a milojež Kralovny ſvjatohho róžowca w hřečeze jaſuňchim ſwětle wožiwejſeſtaj.

Tola poſluchajim, ſchto wón ſam wo tom piſche:

„12. měrea leta 1876 zavołachu mje ujenadžich 3 telegramy za ſobu do Vatianu (w južnej Italskej) — ke khoromu ſo mojeje maczerje, fotraž bě ſo křeče lehnyka a fotraž pječza bjez nadžije na wuſtromjenju ſmijercz wo-čatuje. Hdyž w Neapoli tule powějež dōſtach, khwatach rumu měru do kapalh ticežoho rjadu pola porta Medina, a paduňwſchi na kolena proſchach pſched wolkarjom najzböžnijcheje ſujenju wo pomoc. Z doborom wobnowich ſlub, zo k ejeſeži Kralovny ſvjatohho róžowca we Balle di Pompeji natwarju cyrkę. Potom khwatach do Balle di Pompeji, zo bych hřečeze někotre wěch, naſtupace twar cyrkwi je zarjadowaſ. Tola hlej! Tu wožakowaſche mje druhá zrudna powějež.“

Nan mojoho najlepšeho pſchecžela, duchownoho Frederica, bě ſmijercz blízko. Zymica bě joſo hrabla, ryež a rozm jomu wžala, tak zo njemožeſche

ani poslednich svjatych sacramentow dōstac̄ ani poslednije wole napisać dač. Lekar bě jo nadžije wždal, cžim bôle — dofek bě khoru hižo 67 let. A pſchi tajkej starobje z khorovému njeje žortowac̄. Cžrijda džecži, njež nimi dwaj duchownaj, stojaču pſchi joho kožu a ronjaču ſylzy. A zruđoba wobja tež mje, hdž z widžach wſchitke tele ſylzy sprawnieje a duſchnieje ſwójsy, kotrejž hrožesche njezbožo tak nahle a njenadžite. W tejle zruđobje dopomnič jo tež na ſwoju mac̄, katraž ſuadž netkle mreže. Tola w ſamjnym wokomni dopomnič jo na Valle di Pompeji, hdžez běchmy ruje dženja mjeac džinwycinjace ſwieczo wuſtajili. A pomyslich jebi: Měla Kralowna ſvjatohu róžowca ruje nas, kofisj ſo najbóle wo rožscherjenju jeje čeječe ſtaramy, wopuſtečež? Měla jenož na nas zapomnič, hdž zola pomha druhim?

Swoju myſtiežku zdželich pichtomny, a duchownaj ſynaj khorohu prćowaschtaj ſo ze mnu, jomu ſt dōwérje dopomhač. A hlej, nadobo nabý itare rozmota a ryeže a ſlubi 425 ſirov ſt twarej cyrkve. A nimo toho ſlubi, zo budže darmo na twarje dželac̄ wuſtrowi-li ſo zaſy. — Wón bě murjeriſti miſchtyr.

Tak wopuſtečež w najlepſtej nadžiji tntón dom a wjeſelschi podach ſo na puć do ſwojeje domizny — za khorej macžerju. Raſajtra wječor tam dojedžech a namakach macž hiſcheže ſiňu. Ale bjez ryeže. A leđma ſwojoho ſyna pôzna. Tu započzach we wuzkoſeži wutroby ſvjatym róžowem ſo modlicž — a hlej, bbrzy wotewri tež khora zaſy hort a modlesche ſo tutu ſlôdku modlitwu ze mnu. A raſajtra da ſo pſchi dojpolnym rožomje doma wobitarač a wupraji ſwoju poſlednju volu notarej. Ale njebe toho hiſcheže trjeba.

Raſcha dobra macž ſo pomalu zaſy wuſtrowi. Za pječ dñjow, na ſvjatohu Žózeſa, ſedžesche zaſy wjeſola za blidom, wobdata wot ſwojich džecži, kotrejž běchu z daloka pſchischle, ju hiſcheže raz wohladac̄ a potom — ju poſkhowac̄ . . .

Podobnije ſta ſo w domje murjeriſkoho miſchtra Frederica we Valle di Pompeji. Raſajtra, hdž běch za macžerju wotpuežoval, ſo khorovéž zhorſci. Ale ruje, hdž bě khorovéž najhbrſcha a wbohi murjeri ſmjereži najblíže, tu nadobo khorovéž popuſtečež — a khoru modlesche ſo ze ſwojimi džecžimi róžowem. A džen ſvjatohu Žózeſa bě tež wón eyle ſtrony, kaž ſo mi piſaſche."

Tutaj nowaj dopokazaj moch a dobroćiwioſeže najzbóžniſeje knježny wožiwiſchtaj mōcenje dōwérju jeje piſnoho čeſczowaria Bartola Vonga. Tola bbrzy itachu ſo hiſcheže ſpodžiwiſeje węch.

(Poſtracžowanjo.)

Qubh Poſole!

Hižo raz* Tebje proſchach, zo by tola porjadnije mje wopytał tu w daloſtej czubje, ale zaſy ſy ſo zabludžil z poſlednim čiſtom a fe mni ujeſchiſchoł. Tuž chci. Čzi trochu wopijač, hdže ſym, zo by mi potom moħł porjadnije pichtomoschež poweſeže z luboje ſerbiskeje domizny.

Poſlamy wot duchowneje wyſchinoſe ſkutkuju jako kapłan w pôlſkej woſadže Horiſneje Schleſyjskeje. Wjes rěka Qubecko a leži na hórej njeſtaloko

* Ze zamolenjom je ſo tutón ſdrugi liſt knjeza kapłana Michała Žura z Hóſka přemi ſtajal. Toho přemi liſt podamý w bližšim čiſle. Red.

żeleznicę, kotaż wot Wrótkawja do Lublina (Lublin), našehoho wokrjeſnoho města, wjedźe.

Lublino leži nějchto mało pſchez 20 mil za Wrótkawjom; wobydlerjo z wuwzaczom někotrych zaſtovníkow móža ſkoro wſchitry póſki; ludži bydlí tam 2438 katholikow, 848 protestantow a — **307** židow. Lublino je tež ſtacijā za moju farſku wjefku Lubecku, $\frac{3}{4}$ hodžin wot tam zdaleku.

Tudy na wſach je wſchitko póſki a z malymi wuwzaczemi katholiske. W mojej woſadze mani n. pſch. 4000 katholikow, 85 protestantow a 2 židow (korčmar w jenej wſy je žid). Woſada Lubecku je potajkim po liežbje katholikow hſchitze kus wjeticha dyžli Kulowſka, dofełž Kulowſka ma 3642 duſchi.

Duchipaſthyrſtwo je tudy trochu wobčežne, z jeneje ſtronu dla wulkoho njedostatku měchňikow a z druheje ſtronu dla daloko wotležanych wſow. Sym tu za cyłe duchipaſthyrſtwo jam, dofełž moj kniež farač, kotrež je ſéta doſho jam tu wulku woſadu dyrbjal zaſtaracž, je tak na woži ſthorjel, zo móže mi jenož druhdy učhito w ſpovědnym ſtole poponhač; je tak thory, zo ani Božeje měchě džeržecž ujembož, a tohodla jenoz wſm tu wot duchowneje wſchitnoje pôſlam. Ŝewak w farach z 4000 duchemini fararjo tu w pôlknej Hornjej Schleſyjskej kaplana njedostanu, khiba zo ſu ſtarí ſlabi abo thori. Mamy wſchaf tu w Wrótkawſkej diœceji pſchemalo měchňikow. A iechyri a wjac̄ mil k poſdnju w ſtronach, hđezh horujoſchleſyjka induſtrija kežej a jo rozwiva, je hſchitze hörje dyžli pola naš. Tam pſchitndze na jenohu měchňnika 5000 hač 6000 duſchi!

Wóndu vě tudy jedyni farač z wonych ſtron na wopreže; je hſchitze mlody a ma w ſwojej woſadze 11,900 duſchi! Njedawno dôſta kaplana, ale jenoz na khwilu, dofełž tak khétiſe hač uehdže druhdže jedyni farač ſthori, dyrbí tam a joho zaſtuƿowacž — a tón farač budže za tak wulku woſadu jam. Ze pſchi tajkich wobſtojenjach džiw, zo ſpomnjenym farač, nětvoře drje hſchitze ſtronu, zo tak wuprají: „Njebudu wulkeje ſtaroby dovečez móć, dofełž dyrbju ſo tam do ſmjercze wotdělač”. Dale pøvědaſche, zo pſchez cykly džen ani 5 minutow za johu ſwobodnych uima, zo ua ſwoje pola za ſeto jenoz dwójec̄ pſchitndze wulkeje mužnoth a džela dla. A tak a hſchitze hörje je w tamich ſtronach wſchitdze.

Luby ſerbſki čitarjo, kotrež maſh nětko Bohu džakowanu telko měchňikow w twojej lubej domizuje, zo tajkeje myži ujeznajesel, kaſkaž pola naš knieži, wuprewaj pobožny: Wóteženash k ſwiatomu Čneje za hnadi, kotrež wujinwasel a proſh joho, zo by tež za ſuſodny bratrowiſti póſki lud a cykli naſchu wulku diœceni mnichich dželacžerow zbudžil do kniežowej winicy.

Druha wobčežnoſć tudomuho duchipaſthyrſtwo hi daloko wotležane wſy. Njajwjetſha wjes cykleje woſady, Gorowſki z 1200 ludžimi, je wot Lubeca 2 mili zdalenia a někotre džele teje wſy ſamo pſchez 3 mile, to je hſchitze dale dyžli Rakecy wot Budyschina. Tak daloko ma měchňik fe thromu jězdžicž, tak daloko maja ludžo fe myži khodžicž, tak daloko džecži na ſpovědnu wužbu... mani ſetka dweju z tych najdalekých „Puſtſkowiji”, kaž ſo te male, z 2—5 rozpierichemich ſtatokow wobſtojace koloniye imenuja. Zo maja či kuſt dale (3 mile) kaž wot Baczonja do Budyschina, je wějte.

W pſchitnianju podam tu mały ſtatistiku loňſhoho ſeta. Kſeženych je tu w ſežce 1894 218 džecži, poſrjebow vě 121 a werovalajow 43.

Farſka cyrk w Lubecku je najwjetſiſchej knieženje a mačeri Božej Mariji poſmježena. Mamy tež male hnadowne ſwjeczo ſw. Marije, kotrež

lud jako tajke češejči, ale duchowna wychowosz ujeje je hacž dotal hřebeče pſchijóznała. Dokelž je cyrkej sv. Mariji pošvijeczena, mamy tu na kóždym ſvjedzenju maczerje Božej wotpuſt. Bud, kotryž ſo pſchi tajkich pſchiležnoſeſzach tu zemž, nima, woſebje w ſeče, w cyrkvi ruma, ale dyrbi na ferchowje woſtač, hdžež ſo pſchi wulkim wotpuſtu na Do-njeboje-wzaczha ſvjateje Marije tež preduje. Cyrik je za netko wulku woſadu mała, hacžrunjež ma jenož pſchi ſeženach někotre ſarfi. Ludžo dyrbja pſchež eyle ſemſche ſtač, kleczež abo na zemi ſedzeč. Pódla ſarſkeje cyrkwie mamy hřebeče filialku w pol hodžimy zdaleñych Lagierwinkach. Tamna cyrkwička ſvjatemu Janej ſtehezenie pošvijeczena, je jara ſtará, drjewiana a — mała. Šu tam kóždu ſchtwórtu nježelu doſpolne Bože ſlužby hakle w 10 hodžinach dopoldnia ſo započzni, a to z predujanjom, a potom je Boža mſcha, tak zo je za mjeſchnika hakle $\frac{1}{4}$, a hdž je na filialech hakle $\frac{1}{2}$ abo hřebeče pozdžiſho možno ſnedacž. Wychitke wobčežnoſeſz tudomninho duſchipaſthritva zaruna bohače pobožnoſež, poſluſhnoſež a hoſliwoſež tudomninho poſliskoſho ludu. Tak bě na pſchiklad zaňdženni ſobotu nježivajo na wulki ſuč a wobčežnym dalofí puež z najdalſeſeje wſy woſadu džefacž a dženja 18 džejči na ſpovednej wuečbje, hacžrunjež běch jím prajil, zo w tajfim čaſni pſchijacž njetriebaja. A hdž mjeſchnik na kletech ſlowo Bože preduje, z tajkej nutroſeſzni a ſedžbnoſeſzni k ujonomu pohladuju, zo ſo nad tym wntroba zhréje a ráduje nad proſtym, ponížnym ludom, kotryž je z cykleje wntroby džakowym za kóžde, tež najkrótſe rožvneženjo. Je tu wſchitko burſki ratařſki lud. W kóždej wſy je knježi dwór a pódla toho eyla liežba burów z 30—70 jutrami pola. Lulkow maja tu mało, dokelž nimamym žeaneje réſi; tohorunja ſo ſes ſeto wot ſeta bble a bble zhubja, dokelž wulka muhoſež ludu chee jeſež a tohodla ſo wſchivo na pola pſchetwori. — Je pak tu jara mało zaſlužby, žona netkoſe n. pſch. pſchi mlveženju na džen 40 p. dôſtawa a žeane jeſež; wokolo hodow, hdž je džen krótki, hřebeče mijenie dôſtawaja. Je tohodla bjež dživa, zo wulka liežba naſchich woſadimy ſebi w dalofich, euzych krajinach zaſlužbu pyta, mjež tym zo maja pſchi tom naſchi ratarjo nužu wo čezeledž. Šu tež na to pſchijhotowanii; tak drje tu ſkoro žadny žhoſpodař we wſy njebudže, kotryž bu ſam mlvežaceje maſhym ujemel, kotryž z džela z rukomaj z džela z geplom wjercza.

Kaſke je tu w ſeniotských domach, tak ſo ludžo tudy na ſeniotsk pſchijhotowacž dadža a druhe zajimave węcy Čzi, luby „Poſole“ pozdžiſho raz zdroželi.

Dženja „poſtań z Panem Bogiem“.

Lubecko, 20. februara 1895.

Tvój
Mloňkec M.

3. Lutžich a ſarſkeje.

3. Radworja. W tudomnej woſadže ſtanje ſo wažne pſheměnjenju, kotrež drje je ſo hře dlejschi čas pſchijhotowalo, netko pak eyle ujenadžen do ſtutka ſtajilo. Naſch dotalny ſarſki administrator knjez Miklawſch Žur je ſvoje zaſtojnſtvo zložil a do duchownſtva Drježdanskeje diocesey zaſtupil. Na jeho mjeſtne je duchowna wychowosz knjeza Michała Wjelclu powołala, kotryž ſe dotal kaplan we Woſtrowcu, a kotryž ſo na nowy mjeac ſem pſchejdi. — Pſchejemym wobémaj knjezomaj, zo byſhtaj w nowych zaſtojnſtwach ze ſamym wuſpečhom a žohuwanjom ſtutkowaloj, kaž w dotalnych.

3. herbſkých krajow. W Markranſtadt pola Lipſka, hdžež bu pſched ſetom miſſionſka ſtacij, kotraž ſo z Lipſka wobſtara, założena, chee twarſki

mijehyru kujez Unfug, kiz je pschedsyda katholiskoho kasina, za katholikow cyrk-wiežku natwaricž. Zwontowny-twarzee wón za 6000 hrivnow dar mo natwaricž, mjez tym zo wojsada nuzne zwutskowne wypyschenju wobstara. Z tvarom budža huydom na lěto zapoczež. Kr.

3 cyloho sweta.

Niemyska. Kejžor je tuón tydžen statnu rady, wot njoho powołanu, z ryczu wotewrili. Teje nadawek je pschede wšchim, kaž kejžor sam w swojej ryczi praji, wuradžowacž, kaf mohlo jo z nowymi zakonjemi a z drugimi sredkami ratařstvu pomhač. Dla pschenizkich placziznow wschitkich ratařstkich wupłodow je strach, zo ratarjo džen wote dnja hulbšeho do dolha pschiidu. Wojsbeje změje statna rada wo sežehowacych praſchenjach wuradžowacž:

1. Kaf móza jo placzizny na ratařské wupłodny powyſhiež?
2. Kaf mohla jo pjenježna měna (Währung) pscheniencž, wojsbeje zo by ſlěbro wjac placzil?
3. Schto ma jo čimicž, zo by ratařstvo swoje plody tuňeho tworilo a lóže pschedawalo?
4. Kaf mohlo jo pschewulkomu pschežahowaniyu barſtich dželacžerjow zadžewacž?
5. Kaf mohlo jo krajny kredit lepje zarjadowacž?

Mjez ſobustavami ſu tež z centra předy derje znacži zapoſlancem Schorslerem Alſt, Hnene a druzy.

Tónamny džen z wotewrjenjom statueje rady je tež tak mjenowanym namjet Ranižowy ſo ſejmec pschedpołožil. Ma pak jara malo wuhladow, zo jo pschiwozmje. Hrabja Raniž mjenujen chee, zo by stat žito cyloho kraja pokupil a ſam zaſo pschedawal, z čimž by ſo wojsbeje ſchelodnej ſpekulaciji wobaralo. Snadž móže ſo píchi wuradženjach itatueje rady a ſejma namjet tak pschemiencž, zo by potom ratařstvu k zbožni byl.

Awstrija. Prince Eduard, syn wjeretha z Waldenburg-Hartesteina, je ujedželn 24. febrnara w Prazy, jako bě předy mjeñničku ſwecíznu dostał, do rjada Benediktinow zaſtupil a ſwiatocžne ſluby wotpołožil. Kr.

Rom. Swjath wóte je ſwoje 85. lěto dokonjal a je výchi tutych ſwiatocžnych audiencach jo ſtrony a čerstwy poſazal. Ze wſchech dželow ſweta je wutrobne zbožovysheža nic jenž wot duchownych, ale tež wot ſvětnych knježtow dostał. Tež kejžor Wilhlem II. je jomu pschedzelný líst poſkal.

Konstantinopol. Wotfađem egipciowſki khedive abo kral Ismael Paſcha je tudy zemrel. Je za Egipciowſtu wjele dobroho činiš, ale dyrbjachu joho ſkonečnje nježničnovo pschedzinenja dla wotfađicž. Čežlo bu do joho předawſcheje reſidenç w Kairo pschewjezene a tam poſhowane.

Wſchelcžizn.

* **Schto pjenyežki nježinja.** Towarſtvo džecžatſtwa Žežiſſowoho je w poſledním léeze za japoſchtolskich vikarow a pschedſtojerjow 166 misionickich wokrjesow hrromadže 2,134,824 hrivnow pschivobroczílo. Z tmy pschedzatkami je ſpomijene tak ſpomužnje ſtuklowace towarſtvo podpjeralo 687 ſyrotinjow, 3103 ſchulow, 393 katholiskich rjemjeſlinjow a 1096 misionickich ſčekaujow; 441,993 poħanskich džecži bu wukſhežených, 166,123 džecži kathol-

ſkich wocžehnjenjch. A to wjeho dvoſonjeja katholſke džecji cyloho ſweta ze
jnadnym pichinoſtком 1 pjenježka na tydžen!

Męſčanski wuj.

(Přednoſowane na załožeñskim swjedźenju Radwońska Bjesady.)

Posl'chaj, žona, sapriška!
Noš nam drastu hromadu!
Njezabudź tež na rubiška,
Kiž so hodža k brémješku!
Zjawnje widži z „Posola“:
„W Radworju je Bjesada“.

Tučne hunčo rězač lubja. —
Khata, kak je w myslach či?
Mi, hdyž z tajkej trubu trubja,
Wutroba so wjeseli. —
Khort naj naj. To hłupje njej'
Z Bjesadu tej Radwońska.

„Posol“ sam ju wozjewujuje,**
K wječeri nas přeproša. —
Tajka přečelnosc mje hnuje.
Njej' ta wulcy khwalobna? —
Sława pěknom' „Posołej“
A Bjesadžinom' předsydſtwej!

Žona, čer do Budyšina
Mi po nowu kholowu!
Krawca wšak, njeje-li hina,
Sam sej skazać poběhnu.
Ale, bjer so hromadze!
Tydžen doľho njetraje.

Wswětlych škórnjach, trubku w horſci,
A w tych nowych kholowach. —
To b'dza hladač w Kriwej Borſci,
W Boranecach na pućach.
Zemjan dyrbju so jim zdać;
Tajki chcu so zwoblekać.

Khata, ty pak ze mnu póndžeš.
Tuž tež ty so wupikaj! —
A zo hólčim syćam wuńdžeš,
Čěpc swój nowy so tež staj!
Přetož to ma dundera
Rjana žónska bjez čěpca. —

Spěwnik, wulkı lós a trubki
Z časom, žona, wobstaraj!
Njem'žu bjez nich być samlutki. —
Na pjenjezy njehladaj! —
Jónu jenož za lěto
Mamoj tute wjeselo.

Rejwanjo mje njelóštaje,
Kmótrenjo rad zabudu,
Kwas mje mało zwjeseluje,
„Bjesadu“ pak njespušču.
Tuž w póstnicy — přilubjam —
Radwoř wěscé wopytam.

* K zwjazanju dobytych darow.

** Číslo 3.

Naležnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 226—235. z Khróścic: Marija Nowotnowa, Jakub Smola, Jakub Dučman, Jurij Jacslawk, Jakub Šolta, Jurij Rjenč, Jakub Zarjenk, Mich. Serbin, Mikławš Kral, Marija Zyndzina, 236. Michał Rynč z Jaseńcy, 237. 238. z Noweje Wjeski: Michał Wobza, Jakub Šolta, 239. Pětr Ledžbor z Kozaric, 240. Jurij Žur z Ralbič, 241. 242. z Kukowa: Jakub Lehman, Marija Hórbaneč (ze Sulšec), 243. 244. z Pančić: wučeř emer. Mikławš Hicka, Mikławš Holka, 245. 246. z Jawory: Madlena Zarjenkowa, Hana Wičazowa, 247. Jurij Koplanski z Wěteńcy, 248—251. z Budyšina: Jan Wjerab, Jakub Laukus, Handrij Mótko, Hana Pjetašowa, 252. kantor Mikławš Bur w Königshajnje, 253. 254. z Radworja. Marija Libšowa, Franc Grubert, 255. Hainža Grólmusowa z Kamjenej, 256. Mikławš Rjehořk ze Stróżisca, 257. 258. z Lutowča:

Marija Jérchec, Michał Žur, 259. H. Hautušec w Žitawje, 260. Handrij Smoła z Baćo-nja, 261. Jakub Zynda z Banec, 262–264. z Haslowa: Pětr Kušk, Ernst Bermich, Ernst Leūs, 265. Mikławš Knebl ze Sulšec, 266. inspektor Jan Šolta w Marijnym Dole, 267. Mikławš Jórdan z Českec, 268–272. z Kulowa: kapłan Jan Šolta, mlynk Michal Graf, wuč emer. J. Šolta, Marija Handriječ, Mich. Kral, 273. Marijna Nykelina z Kulowca, 274. 275 ze Sulšec: J. Kummer, Mikławš Bala, 276. Pětr Popjela z Němcow, 277. Michał Haška ze Salowa, 278. 279. z Hóska: mlynk J. Žur, Pětr Kubas, 280. Jan Hančko z Rachlowa.

Sobustawy na lěto 1894: kk. 612. Franc Grubert z Radworja, 613. Marija Jérchec z Lutowěa, 614. Marija Nowotnowa z Khrōscie, 615. Jakub Zynda z Banec, 616 617. z Kočiny: Michał Jórs. Jan Salowski.

Dobrowólne dary za towarzstwo: M. H. 3 hr. 50 p., J. L. 50 p., R. z B. (sobu za nawěštk) 1 hr., H. S. (sobu za nawěštk) 2 hr., J. Š. 75 p.

Za cyrkej Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 109,289 hr — p. K česci Bozej a k spomoženju dušow je dale woprowala po wotkazanju M. P. 30 hr.

Hromadze: 109,319 hr. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 12,224 hr. — p.

Dale su woprowali: po wotkazanju M. P. 15 hr, třo młodzencowje 3 hr.

Hromadze: 12,242 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: po wotkazanju M. P. 40 hr.

Za cyrkej w Lubiju: njemjenowany z Pančic 5 hr., M. B. ze Š. 5 hr., E. T. k wopomnjeću na njehob nana 1 hr., ze zawoštajensta njehob Bernarda Lubka w Radewberku 3 hr., z Budyšina: njemjenowany 2 hr., njemjenowany 5 hr a M. Erdtlowa (póstna jałmožna) 5 hr., njemjenowana z Nowoslic 3 hr.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): M. B. ze Š. 5 hr., njemjenowana z Nowoslic 10 hr. njemjenowany z Budyšina 5 hr.

Zaptać Bóh wšěm dobroćerjam!

Za terciarow: Zemrěla je 4. decembra 1894 sotra Humiliana. R. i. p.

Exercicije w Filipsdorffje za žony a knježinu zapocžnu ſo pschichodnu pónďelu wjeczor w 6 hodžinach a budža tracž hačž do pjatka rano.

Diafanijowe ſchleńczane ſwycžatſta (rjana deba do woknow). Bohaty wubjerk nabožnych pschednijetow po ſlawnych wumjelcach jako: Bjezchréšne Podjeczo, Madonna Sixtina a Madonua della Sedia (Rafael), Ecce Homo (Reni), Mater dolorosa (Dolce), Swjata noc (Correggio) atd., kaž tež wobražy ře ſwójnho živjenja, krajinow a kwełkow a druhę za kwaſne dary ſo woſebye pschihodžace poručza za originalne placzizny

Rudolf Wilhelm, ſchleńcerſki miſchtr na ſerbſkej drózh 16 w Budyſchinje.

Młoda holca, kotraž chce ſchwalcžiſtwo naukuňycz, móže ſi jutram za-ſtupić pola Marije Delankoweje rodž. Pjetaschec w Budyſchinje Nordstraße 14.

Tene wobydlenjo w Bacžonju za dželaczeřku ſwójbu je na pschenajeczo. Wjeho dalsche je zhonič w Bacžonju číſlo 4.

Pschichodne číſlo „Kath. Pojola“ wuńdže za tsi njedžele (6. kapryla).

Ejtečej Smoleriec knihičiſtežerje w Macziczym domje w Budyſchinje.

Katholicki posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na posce a
we kniharni 2 m., pod kříz-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p

Sudowy czasopis.

Wudawan wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 7.

6. hapryla 1895.

Lětnik 33.

„Schtóž móže zrozemicz, njech zrozemi.“

(Mat. 19, 12.)

Hans Schphel — tak powěda ſebi ſerbiſki lud — pſchinjeſe měch kaſo-
wych hlowečkow do jſtvy a wujym je na zemju. Žena tuleſche jo jem,
druha tam. A Hans džeſche: „Hleječe, hleječe! »Hac̄ hlowečka, hac̄ waſch-
nic̄ko.“ Kóždy ma ſwoju hlowu a ſwoje waſchic̄. — Wo tom mózeſich
ſebi cyle rozpominanjo ježnic̄. Da ſo tež druhdy tak a podobuje zamyslu,
hdyž pſchez Pražſti mójt ſtupam a naſrjedž pola muſkohu ſvj. křižja pſchendu.
Jedyn zejma ſebi klobuk, druhia ſežini ſebi křižik, džeſeo ſvoj „knits“. Zaſy
jedyn dže nimio kaž pohanu. Tež tajeh njebrachuja, kotrejnž duch nimo wu-
jměchowacy poſnierek pod ſylnum wuzhibnjenym orientalſkim noſom pſchelec̄i.
Kaſku wſchelakosej hakle by pytiyl, hdy by mohl tym tyſacam ludži do wu-
troby pohlaſač, kofij tu wſchědnie pſcheběža: jeni bychň tam město Božeje
martry radſho Hujowu poſtawu ſtojaeu vidželi; druziž dželaja ze wſchěmi
mocami na to, zo bychu zaſy ſwojoho čeſkoho krala w Pražy krónowanohu
meli; někotři — to ſu woſebe ſchewej hólen — maja ſwoje wjeſelo na tom,
napiſma na twarjenjach z blótom poplacač. Hjheče nekotři ſměja ſo Čecham,
mjenujej ſměchnej zahorjenosći někotrych za narodnoſež, njeprýnnyſi, zo
ſami w tym naſtupanju wo prýšk khmańſchi njeſu. Schtóž pak ſam
w ſchleńčanym domje bydli, njeďyrbaſ do ſnjodow z ſamjenjemi mjetac̄.
Albo kaž ty prajíſh: kofol njeſmě ſo kachlonkej ſmječz, zo je čzveny, dokelž
ſam tež hinaſhi njeje. Skónečnje hoſpoduje Praha tež tajfich, kofij bombi
dželaja, kaž ſu tebi to twoje domjace nowiny w ſwojim čžaſu khvatuje wu-
powědale. — Kaſej ſu tola na ſvěče ludžo! „Schtóž móže zrozemicz, njech
zrozemi!“ — Tola to ſo bjeť na ſedžbu, wſchitko njeveři, iſtož ſo na Prahu
pſchilodža. Hdy by poſvycia wěrnia byla, by bylo tež zrudnije dojež.

Bjezpožni ludžo drje wschudżom najwjetšemu haru czerja, tola dobrych je dżawano Bohu drje hýsceze pschech najwach; tola w potajnym skutkuja po kowach Chrystusowych: „Hdyż tohodla jałmožnu dawaſch, njejdaſ z trubu psched ſobu trubieć, jako tajency činija w synagogach a na drogach, zo bych u čeſejeniu byli wot čłowjekow; zawěrno praju wam, ſu pwoje myto dbyſtali. Hdyż pak ty jałmožnu dawaſch, ujech twoja lěwica njewě, ſeho twoja prawa cžini, zo by twoja jałmožna w potajnym byla, a twój Wóte, fiž do potajnogo widzi, zapłacieſ tebi.” (Młat. 6, 2—4.) Tich skutkowanjo pschińdże jeno potom na zjawnic, hdyż něchtó pschedpadnie k tomu pschińdże, abo hdyż Bóh ſam ju psched džin wozjewi. Tajfim drje z rědka po jich ſmierci pomniki ſtajeja a t. r., ruijeſ bych ujebi to přenii zaſlužili. — Kaf luboźnje woteſtanwa ſwjate ſiwięſjo tajfich wot ſebičznoho a džiwoho zakhađenja naſchoho čaja! A tež Praha ujeje khuda na tajfich pwečiowych a ſprawnych diſchach. Ženo jedyn dopokaz:

Že tu rjad khudych ſłużownicow Chrystusowych. Su ſem z Paderbornſkeje diöceſy pschisckie; a jich zamysł je: khudych khorych wothladacž. „Schtóž móže zwozemieć, ujech zwozemi?” Njeje to rjekovski ſkut? Někotre pschikkady, tak woni to činija: Swój cykl čzas pschedbywaja pschi khorych, a to pschi khudych. Kt bohatym njendu a po ſwojej reguli njeſmedža hiež. Zónu běſeſe tajfa ſotſiečka do ſwojby powołana k wothladanju khoroho; a tónu běſeſe w ſwojim čjaſu wuečeř byl a mjenno professor dbyſtal. Joho pschedwuzni joho tež z tajfim titlom mjenowaczu. Ma jene dobo ſotſiečka wjaczy ſo njeſokaza. Znaeſi khoroſho džechu k pschedſtajnej ſknežnow wo pomoe proſhez, dōſtachu pak wotmowljenjo, zo žana ſotra wylie ſjeje. W ſwojej mocy wobroči ſo khory na duchownoho knjeza, fiž ma w tamnym rjedže dohlad. Tón bbrzy žhuda, tak wše ſtoji, a wujazni khoromu, zo ſo wón wot ſwojich „knjez professor” titulirowacž da, a tak ſu ſebi wbohe ſotſiečki myſliše: Hdyż je to knjez professor, dha to tola žadyn khudy ujeje, tajſi móže ſebi drugu pomoc hladacž. Hdyż pak potom žhonicu, zo je wopravdze w cyle hubjemych wobſtojeniach, njeſoſtiſtipi ſotſiečka wjaczy wot khoroſho. Ženo ke khudym potajfim khodža, bohatym za pjeniezy a dobre ſłowa nic. Za wothladanjo tež nižo njeſjeru. Proſhez je jin zakazane. Schtóž pak hdze dōſtanu, njeſmedža po jich reguli ſame za ſo zdžerzeč, ale rožnoscha wſcho zaſy do khudych ſwojbow, jeli dobrzečeř wosebje njeſokaza, zo je to jeno za ſotry. Hdyż je wonka ſetkač, maya ruc w ſwojich ſcheroſkich rukawach ſtyknjene a w rukawach pschedy něchtó za khudych khorych: khleba, miasa, abo druheje cyroby, ſamo drjewo a wuhlo k tepjenju noſcha w rukawach ke khorym, zo by to nichtó njevidzał. Zajimawe tež je, hdyż tute wbohe holežki, ſu džen z wjetſcha rodžene němcowki, potom wječeř pschi khorych ſedzich ſwoju čeſku ryčniu wuknu, k čomuž tola z cyka žanohu dara nimaja), zo bych u čeſku nauſkje a z ludžimi ſo zryčeſeč moſke. Kaf wohańbia z tym někotrohožkuli horodoſho ſtudenta, kotoromuž by to lohko bylo.

Kajkež ſiwięſjo, tajfa je ſmierci. Tute stare wěrne pſchiſlowo ſo tež tu a to ruije zańdzenu popjelni ſrjedu zaſy dopjelni, hdyż jena z tutych knježniczkow wumre. Samo trochu khora, běſeſe pak tola hýsceze cyku nbe wot pójtnich wutoru hacž do popjelnieje ſrjedy pola khoroſho pschedbywala. — Kaf muohe druhe holežki tule nōc w džiwich rejach pſchenjemendrichu! Kóžda dōſtanje něhdyn ſwoju mždu. — Nano pschi Bożej mždi běſeſe pola ſwjatoſho wopravjenja. Potom pak dyrbjeſche ſo hýdom lehmyč, dokoļ khoroſez frueče

psichiberašče. Psihiwołam kniež a wychscha kniežnom bórzy spóznaſhtaj, zo je khorosz strachna a zo ma khora poſlednie Bože wolijowanjo dōſtač. Hdyž wona to zaſhyſha, z wjefeloszcu wótko ſawola. Ta je je derje psichibotowana dōſtała, hdyž ſo na ſmiercz wjeleſeſche. Dako ſebi poždjičho pič žadaſche, rjeknū pſchedſtojičeſka: ta piše kaž mręjaca, wona wumrje. To ſo tež hiſheče ſamſu wječzor ſta. Hlej, tak wumrje iſprawny! Wón ſo na ſmierz wjeſeli. „Schtož móže zrozemicz njech zrozemi.“ —k.

Moje puežowanjo.

(1. poſtežowanjo.)

Něchtu hodžinow, prjedy hač dyrbjeſche hicž won do dalokohu morja, ſo hiž na lódz podachmy. Tola hdyž ju naſtupichimy, jeje wulkosz kaž tež navhlađ jeje wychlów a matroſow wýchch z dowěru napjelni. Bé na nich wižecz zo ſwoju minowatoſz dopielnia hač do poſlednjoho woſomka. „Preužen“ rěkaſche lódz a ſluſhesche towařſtvu „Norddeutscher Lloyd“; bě na puežu wot Bremera do Schangai w dalokoj Chineſſej. Něhdze 70 dnjow wona na jedyn tajſki puež trjeba. Wona pak po puežu zaſtawuje, twory a woſobhy pſchijimajc a wotedawajc, w Italskej, w Egipتوwſkej, w Arabiji, ſkonečnje tež wjac króč w Indiskej, w Colombo a Singapore. Mały wotdžel pueža běchmy na njej, wot Italskeje hač do Egipتوwſkeje. Schto tajſka lódz wſcho ſobu wjeze, je ſedma wericz. Wyſoka je, kaž tijſchoſne twarjenjo, tola wjetſcha poſoje je pod wodu. W najpôdnichim džele ſu wſchelate twory, kotrež Europa cuzym krajam pſchedawa, njeričomne fiſty a měchi. Na kraju bychu tſi tworowe čzahi (Güterzüge) trébne byle, tute twory wjezež. Dale je tam wulki ſklad wuhla, wjele lowrijow, dokelž maſhina njeje injeſcha, hač w naſich najwjetſkich fabrikach, a ta něchtu rjane wuhloweje cyroby trjeba. Potom ſu tam lodore pincy za piwo, wino a jēſc. Pječ ſtom ludži na wjac mějacob něchtu trjeba, a to dyrbi ſo wſcho ſobu brač; a ſkonečnje je tam wjac ſtudnijow połnych ſłodeke wody, dokelž mórkia woda je ſelenia a nje-hodži ſo wižiwoež. Za puežowace woſobhy ſu tſi rjadowanje: I. kajuta, II. kajuta, a tak njenowaný „ſrjedźny dek“. Šrjedźny dek je mały, z najmniejſha w pſchirunaju woſobow, kotrež tutu rjadowanju maja. Traſch pječ dželov wſchich ſobupuežowanych je na nim. Za to pak je tutu rjadowanju tež jara tunja. Druha a preñja kajuta ſtaſ woſebnaj hôtelaj, woſebje preñja. Hač na najbohačiſcho a najkraſiſcho je wona wudebjena. Wobě kajuce matej wulke jēžerneje za 80 woſobow. Tež telko loži w foždej je, a to pjehecy 2 abo 4 w jenej komorey. Komorki wſchak wulke njejſu, tola doſahaja, zo móžich ſo derje wuſleſacž, a tež ſwoje wěch wupſcheſtřež. Wſchudžom je eletrifika ſweca. Trjebaſch jenož honačik wotwjerſtnež, a wſcho ſo wobhwětlene. Dale ſu we woběmaj kajutomaj hudžbne iſtwy, hdyž ſtoji klavir a hdyž ſu druhe hudžbne instrumenty, iſtwy za žónſke a ſkonečnje tež woſebite iſtwy za furjerow a kharthhračkow. Šorka na lódzi je thódba, hdyž móžich ſo po luboſeji pſchekhodžowacž. Druhdy nas tež lódzna kapala, z pinczinkow, kotiž ſo tudy „ſtuartojo“ njenuja, wobſtojaca, z malym koncertom zwijejeli. Tak, luby čitarjo, widžiſh, kak je za wſcho ſtaranc, zo czi cžas njeby dothi byl.

Mę mějachmy nimo toho kózdy džen rano, prjedy hač běch druzy puežowach stanjeni, Božu mſchu na woltařku, kotryž mějachmy ſobu, a kotryž ſo na blido natwariež hodži. Dopoldnia a popoſoldniu ſo nimo toho na khódbje

zeńdżechmij, zo bychni hromadże róžowc spěvali. Prěnje razý drje druži ſobipucžowarjo kufk džiwiye na nas hladachu, tola bórzy jo tomu zwucžichu, a spóznachu to jako eyle w rjedže. Njedželu pak mějachmij wulké kemške z předovanjom, ke fotymž běchu tež všchitej katholſey matroſojo porucženi.

Tak je tajka lódź woprawdze malý płowach swět, hdžez maſch wſcho, ſchtož ežlowjeſ za čelo a duſchu trjeba. A ſpodiwne je, tutón cyh płowach swět ze ſwojimi tyjacami centnarjow ežež, jo jenož z jenym, traſch $\frac{1}{2}$ metra dołhim a meter ſchrotkim ſchrubom do předka ežeri, a to ze spěchnoſežu kchwatacho ežaha. A jenož z porſtom trjebaſch na koſo, kotrež z prawidłom (Steuer) zwiniuje, itležiež, a lódź jo wobroczi, wozmje hinajſchu ežer. Tak poſluſhna je ſwojim porucžnikam! Žadyn džiwi, zo jo tučzi tež tak na nyn zwucža, zo nihdze druhdze živi bycz njechadža.

Móřski powětr je tež jara ſtrony, woſebje na pluea czerwachym. A kajki hłod wón ſtajniye wubudža! Njemóžech wericž, ſchto tež hewak ſrjedžym jędź na wodze ſje. Rano ke koſej ſo hižo čopla pječeň z juſchku a z běrnami, potom čopla ryba a hiſhčeze pſchec ſymic mjaſo nanochuji. Pschipoldnu w 12 hłodz ſo ſwaczi, a wježor w 6 je wobjed; w 9 hłodz ſo hiſhčeze jónu ežaj (tej) z pječeňu dawa. Tak tam žaneje nuzy nječerwach. Schytri tučne howjada w hródzi ſtajachu, a tež bohaty kurienc mějachu ſobu. Pschi tajſich wobſtojnoſežach běchmij živi wot ſrjedny popoldnia hacž do njedžele pſchipoldnia. Tak dołho traje puež wot Neapla hacž do Port Said-a.

Běſche hižo čzma, hdž z Neapla wotjedžechmij. Tysach ſwěcor z brjoha kiwachu, nam božemje zandawajch. W měačkowym ſwětle ſo kupa Capri w nočnych wobrězach poſaza, a zady nas woheńpluwach Beſuw wot ežasa k ežasej ſwoju wnlku trubu kura wobhwělli. Na drugi džen rano njebe wot kraja niežo wjae widžecž, jenož njebjesa a woda. Pſched poſoldniom pak, kaž by z moria roitla, ſo wulka, tež woheńpliwaca hora Aetna, hiſhčeze ze ſněhovym wjerſchkom, poſaza, a bórzy bě tež kupa Sicilija na prawich, a Italſta na lewych widžecž, jędžechmij pſchec moryku wuzkočzinu (Meerenge) pola města Messina. Njenje kiwachje pſcheczelne městačko k nam, tola njezaſtanwci jędžesche naſcha lódź dale. Bórz y tež ſo wuzkočzina zaž wupſchěſtre do njeſchewižomnoho morja, a hodžimu pozdžiſho njebe wot kraja niežo wjac widžecž.

Wot ſchwartka pſchipoldnu hacž do njedžele pſchipoldnu po tajſim nihdze žadyn kraj. Tola tež morjo je rjane. Bone njeje ta pſchec jenaſta woda. Rano pſchi ſkončka ſchadženju, hdž prěnje pruhi ſo w nim kupaſa, je morjo žehliwe, eyle wóhnijowe; dopoldnia a pſchipoldnu je z wjetſcha ſchere, a popoldniu pſchivozmje wone rjanu, połun módruinu, kaž pola naſ ju na njebjesach lědma widžimy. Tež mróčeze ežahaja nad nim. Kus wichora je do chla zaž píchemení. Hladki ſchpibel, fotryž je dotal debjeſche, ſo wožiwi a tylach zmohow ſo na nim woža a lódź klobaſa. Tak kózdy džen ſwoje wotměnjenjo pſchinjeſe, dónž njedželn popoldniu w druhzej hodžinje Port Said dōſežechmij a Afriku naſtupichmij.

(Pſchipoldnje dale.)

Swjata Marija we Balle di Pompeji.

(6. poſtracžowanjo.)

Běſche 3. hapryla lěta 1876.

Tutón džen bě Bartolo Longo w Neapoli, zo by tu ze ſwojej pobožnej mandželskej woſebne ſwójby w tutom wulkim a bohatym měſeže wopytowaſ

a je wo miłosierne dary za twar cyrkwej swiatohho róžowca we Valle di Pompeji proyl. Wobaj běchtaj ſo na tutón, zavěſeje malo woskewiacy puež pſchihotowaný z tym, zo w cyrkwięzey pola porta Medina, kotraž bě swiatomu róžowcej pojmeczena, ſakramentaj poftny a woltarja dōſtaſchtaj. Pſchi cyrkvi ſo potom dželieſchtaj; kóždy dželieſche nětko ſwój puež, k ſwojim znatum a pſcheczelam.

Hrabinka de Žuſco zaſtuſi najprjedy do hrodu Mantone čiſto 81 na dróž Žanta Tereſa. Zej bě znaſte, zo w tutom domie bohata a jara dobro-čiwa knjeni bydli: Vaſtarella. Alle dženſa njemóžeske z njej vyczež. Knjenit Vaſtarella je pječza pola ſwojej khoreje džowki a njemóže wot njeje woteńč. Zeje džowka ma čežki porod, a lekarjo ſu jej wíchitej híž ſmjerč pſchi-powěđili. Nětko wočakowasche ſo jeje poſlednje zdychenjenio.

Tola, nječ tym zo ſlužobna hrabinec de Žuſco wſcho to powědaſche, pſchindže wboha macz Vaſtarella ſama. Wona běchté w pódlaſkej komorje cikli rozmoklou ſlužobnou a ſkoržeske nětko hrabinec de Žuſco ſwoje horjo.

„Wſchitko jmu ſpýtali“, praji, „džewječdijovſke pobožnoſeje k naj-pvječniſchej wutrobje Žežujiowej, k naſchej ſubej knjeni z Vourdes — ale wſcho nječo njepomha . . .“

„Tak dha ſpýtajęče“, doda hrabinka de Žuſco, „híšeje učekto. Wobročęze džé ſo raz na Králowunu ſwiatohho róžowca, kotrež k čeſtej ſi my we Valle di Pompeji cyrkej pſchihotujemy.“ A z dobom wupoweda wſchitke džinu, kotrež běchu ſo tam dotal ſtale, a ſkonči ze ſłowami: „Ja ſo Králowunje ſwiatohho róžowca do cyla doměřjam a wérju kruče: móena knježna z Pompeji budže tež wam pomhač, kaž je pomhała mnichim druhim.“

Tute ſlowa zaſkytha lekar, kotryž pſchi khorej runje běchté, a praji: „Luba knjeni, ujelubče tola pſchewjele. Khora je jara hubjena. Tu njeje híž pomocy. Za khwilu budže po njej.

„A hleječe, runje tohodla“, znapjehczini hrabinka, „runje tohodla ſpuſtejčzami ſo kruče na ujebjeſku pomoc — runje tohodla wočakuju, zo ſo cizm jaňujiſho poſkaže móce najzbóžniſcheje kniežym . . .“

„Tola wboha macz ſo njechaſche dacž ſpokojicž: „Ja žaneje wery hížo nimam“, zdychny placzich. „Wopomíčeje jenož tola; cyln ně ſmy ſo modlili, wſcho móžne ſmy lubili, jeli ſo porod poradzi. Alle wſchitko je podarmo. Ja ſo híž modlicž njemóžu.“

„Tuž dha híšeje ſlubče tež králowunje w Pompeji z najmjeñicha malicžkoječ, budžeſi wona pomhač!“

„Derje, pſchilubju wam, zo budžem, jeližo pomoc pſchindže, wíchitej hromadže k džatej do Valle di Pompeji pučowacž na dnju, hdyž budže biſkop zaſtađony kamjeni noweje cyrkwi ſwieječiž.“ —

Po tutych ſlowach běžejche Vaſtarella k ložn khoreje, kotraž bjež wědomja ležo w zatraſhnych boljeſzach ſo wíjeſche. Dolho khora njemóže hížo wutracž: wječor budže paſ eželo — abo budže ſtronva.

A hleječe: bu jej ſlepje. Wopoldinu w ſchytrjoch hodžinach poſla hrabinka de Žuſco staroho ſwérnoho ſlužobnika Domenica Ortuna do drohi Santa Tereſa, zo bu ſo wopraschal, kaf ſo khorej wjedže.

A kaf wulka bě radoječ, hdyž ſo poſol za poł hodžinu wróci a wjeſoku powěječ pſchijuje: ſta bene, t. j. derje ſo jej wjedže.

Kaf paſ bě ſo to ſtało?

Šdyž bě hrabinka de Žuſeo woteschla, poczeſtej ſo dwě pſcheſzelnich fhoreje kujenje, Elija Scotti a Julijs Torino, rózowc vichi uje modlič, a to cykly pſalter. — Tola hiſehe ſo ujebeſtej domodſiloj — a hýž thora zbožowniye porodži. Wopuſteſzichu ju wiſliſteča, a najebač wuprajenja leſtari, zo ſo wrbeža, njevrbežichu ſo zaſy. Thora ſo hladajch porjedzeſehe a za dwianacze dñijow, jutrownu ſobotu, móžeſehe knjeni Concetta Miccio-Bastarella domi wopuſteſzic a pſcheſzeli wopytač, kaž ſo to jutrownu ſobotu w Neapoli itava. Jeje itara macz plataſche z radoſežu, hdyž zaſy ſtronu koſchesche džowku, katraž ſo pſched dwemaj njedzelomaj hiſehe ze ſmjerežu bědzeſehe. Ale nie jenož wona, tež ſynk bě žinu a ſtronu, zo bě radoſež na njoho hladacž. A wſchitey běchu pſcheſwedeženi a wuzuwanachu: to je džin: dominikan P. Rafael Cocož wozjewi jóni z klétki, a bbrzy potom wudželaku pišmo, pod kotrež pjatnacze ſvědkow ſwoje mjenia da. W pišmje ſo powědaſehe, kaž je cyla weč ſo podala a kaž je tu Miacz Boža pomhała.

Cykly podawok pak mjeſeſehe wulſi začiſiſehe na wſchón wěriwy lud w Neapoli. A wſchudžom zbiudži wulſe zahorjenju za tu dobru, móemu knjeni. We wutrobomaj woſobow pak, kotrejž běſtej ſebi pſchedewzałoj, we Valle di Pompeji cyrkzej ſwiatohho róžowca natwaricž, woeniči horce pſcheſzo, z tvarom nětke woſtajniſchi wſchoho započež. „Rajzbóžniſcha kuježna chee tutu cyrkzej měcz: tohodla ſlukuje tajke džinu”, prajeſchtaj vichi ſebi a mandželski pohmuaſche mandželsku a nawopak: Započež nětke dyrbimoj. A radži ſo jumaj to. Pſchetož, hdyž Marija chee, potom ujezadžerži toho ſlufka ani čzlowieſta mōc, ani heſka zloba.

Wojtajiwchi wſchoho pſchihotowaſchtaj tohodla nětko kraj, hdyž mjeſeſehe cyrkzej itacž a poſtajiſchtaj z biskopom z Nole 8. meju lěta 1876, ſvjedžen ſwiatohho archyandžela Michala, jako džen, na fotymž mjeſeſehe ſo začadimy famjeń poňvjeſejeſež.

(Poſtežowanjo.)

Lubn Poſole!

Zym ſo tak daloko do wulſkoho ſwěta zaběžał, zo ſo wjac ſe mni nje-namakajch. Podarivo čzakach na poſlednje eziſla. Tuž ſebi dowolam, Tebi trochu wopijač, hdyž ſym a kaž ſo mi tu wjedže, zo by mi tež Ty potom porjadnje počač ponveſeje noňež a dalokoje ſerbſkeje domizny.

Ra ſwiatohho Michala rano $\frac{3}{4}$ ſo wopuſteſzich ſkulow a $\frac{1}{2}$ 6 jědžech z Wojerec. Hacž do Wrótſlawja džeſehe rumu ſmuhi bjez wulſkoho ſtačza a čzakanja; běch tam hýž $\frac{3}{4}$ 11. Je to 28 mili dolbi pucž abo po ſerbſkich měrah dobre 10 křivč tak daloko, kaž Nakach wot Budžiftina. We Wrótſlawju mějach někotre hodžimy čzafa, předy hacž móžach dale jecž. Wopjatavſchi jenu ze ſtudentskoho čzafa mi znatu ſwójbu z ſkulow, katraž we Wrótſlawju pſchebywa, džeſehe do leſtarinje, zo bych ſebi někotre male wěcki pſcheſzivo tholerje ſuvič. Dowimy mjenujich hýž dlejſiſti čzas viſachu, zo we poſlifich krajinach, hdyž ja chyč, tam a ſem tuton hrózbný hójež zaſhadža, a tuž chyč ſebi z najmjeniſcha někotre malicžkoječe pſchihotowacž a wobſtaracž, zo bych joho derje powitacž móhl, jeli by ſebi tež na mne zveril.

Něktoloe pak, lubn Poſole, njetrjebaſch ſo wo moje živjeſtežko wjac bojež, dofež we mojej woſadže, džak budž Bohu, žana tholera njeſkneži a tež we druhich ſtronach pſcheſtawa zaſhadžecž, tak zo ſu naſche pruſke wýſhnoſeže ruſku

mjezu zaſo wotewrili, to rěka: Nětko móže zaſy kóždy mazuch pſchez mjezu pſcheinicz, kajfiz je, mjez tym zo ſu traſch joho předy na mjezach z wodn a paru tróſchku njeſmiluje a kruže wumyli a potom jomu hakle do kraja dali, hdyž ſu požnali, zo kholeru ſobu nima. Nětko je potajſim najhórſchi ſtrach nimo. —

Z ſčekanje džech hifcheze jenoho měſchnika, knjeza Richtera z Kulowa, wo- pytac, kotrež we Wrótſlawju ſtuſuje. Tam kus povobjedowanſchi ſedzech na wſchē ſchtyri — věch tam mjenujeh trochu doſloho woftal na dwórníſchę, hdyž hifcheze tak pſchijedzech, zo mózach runje ſwoje wěcy wobſtarac, předy hac, cžah wotjedze. Be 3/4 popołdnju.

Wat. Wrótſlawia džech hifcheze koue po krajinach, kotrež věchu mi znate, hac do Sibyllenorta, hdyž ma kral Albert wulke wobſedzeniwa, rjamy park a hród. Věch to hido raz jako ſtudent wat Wrótſlawia ſem wopytał. Zadý Sibyllenorta počza jo nětko mi cyle euza krajina. Je to pólum nimale runy traj z nízimi, ale daloko jo pſchejceracimi hórkami; tam a ſem widžiſh tež cžvat leſa, ale nihdže žaneje rěki. Měſtačka, pſchez kotrež mje moj puež wjedzech, ſu Dels, Namyslo (Namslau), Kluczbórk (Kreuzburg) a potom Roſenberg. Hac do tutoho města bě trochu hwětlo, tak zo mózach ſebi traj wohhladac. Potom pak počza jo nahle cžmico, a hdyž khwiltu pſched 1/28 hodžin do Lubjenea pſchijedzech, bě tohla cžma. Tudy dyrebjach wuležed, dokelž věch za kaplana do Lübecka, wži blízko Lubjenea (Lüblinič) povołany. Vězech pſched dwórníſchę, hdyž věch ſebi wóz ſkazal, ale toho tu njebe. Šeho nětko zapocžez we cžmowej noch w cyle czym měřeje? Wohladnych jo trochu a tu wuhladach z nazdala ſwětleschko, kotrež jo khwatajen blízech. Njetrajeſche tež doſlo a tu ſtojeſche wóz pſchede minu. „Z Lübecka?“ jo praſchach. „Dó, ja“, bě wotmołwa. Nětko dach ſebi khetje ſwoje wěcy na wóz donjeſez a potom džechе won do cžmowej nocy. Hdyž, abo hac poſoneč prawje jědze, wo to jo njemžach ſtarac, bě džen mi wjeho njeznate.

Duch po puežu jo praſchach, hac je knjez ſarař a arcyměſchnit Her- mierzch, pola fotrohož man za kaplana byež doma abo nic. Ně, bu mi wotmołwene, wón je we Wrótſlawju w khorowni. Wbohoho knjeza bě Boža rucička zajaſla, a to bě ſo jomu do wozhov ſezahnýlo, tak zo je nimale woſlepil. Be předu, předy hac ja pſchijedzech, do Wrótſlawja wotjel, hifcheze niežo wo tom njeſedžo, zo kaplana doftanje. Sym ſo wěz̄o trochu ſtróžil, hdyž tak nahle zhonich, zo ſym cyle ſam w tak wulkej woſadze; mějach pak tola nadžiū, zo někaf pónďze, a džeché tež z Božej pomoci hac dotal.

Za dobre ſchťworeč hodžim zaſta wóz pſched khežnymi durjemi ſarſkoho domu. Hoſpoza mje tam powita a dowjedze mje do mojeje ſtvički, hdyž ſus mojeje nadoby, tak daloko hac bě to trébne, wulkadzech. Potom džech k wjecžeri. Tu pſchijndže ſtary „pan rektor“, je to přeni wucžer wži, kotrež je ſobu tež zwonik, organiſt, gmejnſki pijsman jedžer a ſchtó wě ſchto hifcheze wjac. Wucžerjo ſu tudy z wjeticha jeniczka woſoba w cyle wulkich wjac, kotrež móže telko němſki, zo móže jo ze wſchěmi ludžimi zryčeſz. Moj ſtary pan rektor mje powita a je mi hac dotal we wſchelatich wuzkoſejach ze ſwojej radu pomhał, je džen tu hido jara wjele lět w swojim zaſtojnſtwje a tuž wjeho derje znaje. Wat njoho tež hnydom zhonich, zo budža na druhı džen, ſchtóž bě njeſedžela 30. ſeptembra, ſemſche we Wullich Lagiewnikach. Je to filialka, 8 klm. (milu) wat Lübecka zdalena. „A hdy ſo zapocžnu?“, jo praſchach. W 10 hodžinach bu mi wotmołwa. To bě mi wěz̄o kus požde, ale

njemóże tu hinač być, dokelž su wŷ, kotrež do našcheje woſady ſluſcheja, jara daloko wotležane; tak je na pŕjeklado Sorowſki, w kotrymž 1100 ludzi bydlí, 15 km., to je dwę mili, zdaleny, a někotre džěle teje wŷ, tak njenowane Puſtlowije, su hiſcheje 8 km., to je dobrą milu, dale. Skoro kózda wjes ma tudy taſke Puſtlowije, su to jenotliwe statoki, kotrež su ſebi jich wobſedzerjo woſrzedź swojich polow a lulkow, čaſto daloko wote wŷ, natwarili. Puſtlowije pomjenuja ſo paſ po swojich wobſedzerjach, paſ po ležomnoſezach, na kotrychž ſu natwarjenie. Tak namakaſh tu Sofflowe, Staſchowe, Drindowe, abo Dombrowa = Dembowa góra (= Dubowa hora), Brzegi (brjohi). Poſlednijcha puſtlowija, džěl Sorowſkoho, leži eyle pſchi rufich mjezach, runje tak Dridowe a Staſchowe. Cyła woſada ma woſoko 4000 duſchi a hym tu eyle ſam za tak wulke ſtadko.

Michał Žur, kapłan w Lubecku.

3 Ruzicu a Saſteje.

Z Nadworja. Zaſidžena pónďzela pſchinjeſe nam wažne pſheměnjeſu, wo kotrymž hiſo poſledni raz piſachmy. Na tutym duju (ranu we 8 hodž.) woſpuſcheži naš naſch dotalny ſarſki administrator knižeſ Miklawich Žur. Pſched faru poſledniye „Božemje“ prajivſchi wotjedźe pſchez doſhi ſpalir, kotryž Katherolika Vjeſada, wojeriſke towařſtvo a ſchulſka mlodoſež tworjeſe. (Poſlednijcha běſehe jomu tež pod navodom ſwojeju wučerjow ſleboru tobakowu tyzku ze ſerbſkim napiſanom „k wopomnjeſu“ počeſtečila.) — Někotre hodžiny po tutym dželenju ſo zaſh zhromadzichmy; zo bychmy wjeleſtoſtynho knižeza Michala Wjeſelu jako ſwojoho nowoho administratora powitali. Bózby na- pſcheſeo-zwonenje woſjewjeſe, zo ſo wón po drozy wot Kheleña pſchiblizuje. Hdyž ſtončenje w předy wopisanym ſpaliru do wŷ, pſchijedźe a pſchi čeſtymych wrotach pſched faru z woza wnstupi, bu w mjenje eyleje woſady do ſwojoho nowoho zaſtojnſtwa powitam, na čož z dleſſeſej rhezu wotmoſki. W njej rozloži, zo „w mjenje Knjeza“ a poſlam wot dichoſtneje wýſchinoſeže k nam pſchihadža a zo chec wſhč ſvoje močy k zbožu a ipomoženju jomu dōwérje- neje woſady nałožec. — Pſchejemy jomu hnadi, zo by tute ſlubjenjo w prawje bohatej měrje wuwjescz a dopjelnicz mohl. Swjatočne zapoſazanjo w cyrkvi budže po jutrach

W přenim čiſle běžacoho ſtunika „Kath. Woſola“ bě proſtva wote muje wočiſtchana, zo chyli k wotmýlenomu nowotwarej tudomnieje ſarſkeje cyrkvi naš z pjenježnymi darami podpjeracž, kaž džen ſym tež my po poſchitkownej wědomoſeži k wſchitkum twarjowym cyrkvijam wobeju naſcheju diöceſou pſchecu uahladuje pſchiuoſchowali. Tuta proſtva hač dotal wjele wuſpeča měla njeje; k tomu pichnudźe, zo tež we woſadze ſamej přenoitne zahorjenjo jara bórz wuſtudny, zo zwady a pſchekovu najtachu, haj, zo ſo katherolicki woſadni nje- hańbowachu, ſo z druhowěriwymi zjednoſeži k zhromadnomu woſowanju pſche- ežiwo ſvojomu ſararzej a wjetſchinje eyleje woſady. K wotwobročenju dalszych poſbóřſhkov a dalszych zwady ſym po wurađzowanju z uajdostoj- niſchim knižežom biſkopom za uajpſchihodniſche ſpoznał, wot wuwjedženja tam- noho wotmýlenja wothladač a wſchitke hiſo činjene pſchihothy zaſh wrézgo wzacž. — Dokelž paſ běch předy wo tym proſtvrū do zjawnoszež dał, dyrbjach něk tež ſtončenje ſwojoho předawſchoho pſchedewzača na zjawnie pſchinjeſež.

Wotrow.

J. Herrmann, kan. a ſarāt.

3 Ameriki

Smjy powiejsz dōstali, zo je w mēsēje Crogħan-je w stacze New-Yorku w sierwnej Americy našch krajan frater Damian Deleant, rodžem⁹ z Wutoležic, lēta 14. januara swoje swjatoežne ſluby franciſtanſkoho rjada wotpołožil. Dokelž dyrbjesche pſched tym swoje čaſne naležnoſeže za-rijadowac̄, je wón, kaž dženſnijche čiſlo „Katholſtchoho Poſoła“ pokazuje, ſo na naſche cyrkvine naležnoſeže Luzzich a herbſkich krajow luboježinje dopomnił. Neschto pak dyrbim⁹ ſwojim čiſtarjam wozjewiež, ſchtož bjez dwela jako prēni tajki pſchitklad wſchelich zwjetſeli: ſenjez Delent je 100 hr. za naſche towarſtvo iſ. Cyrilla a Methodija poſtajil, zo by tak bjež moħl ſobuſtaſ na čas žiwenja. To je nētežiſchho redaktora poħmuļo, ſlubiež, zo chec wot nētka kózde lēto na dnju ſvjateju Cyrilla a Methodija, 5. julijsa, w cyrkvi Naſcheje Lubieje ſenjez w Buduſčinje, Božu mſchu za živych a wotemrečtych ſobuſtaſow towarſtwa iſ. Cyrilla a Methodija ſvjecžiež; tež wſchiten pſchichodni redaktorovo budža jo toho džeržec̄. Nadobiuomu dobroežerjej naſchoho towarſtwa pak z tutym ſwoj najwutrobińſchi džak wuprajamy a njekomidžim ſo ſlubiež, zo budžem⁹ jomu „Katholſki Poſoł“ porjadnicje ſlac̄.

Redakcija.

3 cyloho ſwēta.

Němjska. Póndželu 1. hapryla doſkoneži wjerch Bismarck, prjedawſchi kancler, swoje 80. lēto. Pſcheinatne večhu hołdowanja, kotrež ſo jomu wo- połazowachu. Be kaž khoroſež na lindzi pſchihchl. Pſcheinatne chensche jedyn druhoho pſchetrrejchic̄ w czeſćowanju Bismarka, jene mējto ſuſodne. We wſchelakich měſtach wot lēta 1870, hdyž ſo dobneža němſkich wójſkow wo- zjewjachu, ſo tak poņſhitkowne wudebjenjo domow a wječor wobſwětlenjo italo ujeje. Hdyž njeboh lejżor Wilhelm I. ſwoj 90. narodnym džen ſvjecžesche, ſo z dobom telko činiilo ujeje. Bismarck dale z cyloho ſwēta počle wožy czeſtnych darow dōta: koſbaſi, tkaneč, baby, ſorti, twarožki, zezaſčelani a žiwu ptacžinn, wſchelake pſcheinne wēchen, a ſamo dwaj biwolaj (Büffel) z Ameriki. Němſki abo feižorſtowony ſejm bě czeſćowanju Bismarka wotpoſazał. Tež centrum jenohōźnje pſcheinatne czeſćowanju Bismarka hloſowaſche, dopominiwſhi ſo na joho chensku politiku. Bismarck chensche džen němſkich katholikow nuziowac̄, wot Roma ſo wotprajiež a statnej cyrkvi, fotruž wón chensche za- ložic̄, pſchitupiež. Tutto je pſcheinatna „kulturkampf“, w fotrymž ſu wſchelacy biſkopja a množny duchowni a kofisžkuli za prawo katholiskeje cyrkvi wojo- wachu, w jaſtwach tež na dlejſchi čas poħbli. Njeležomne katholiske cyrkvi buchu zamknjene, jich zamkoženjo wot itata wotewzate, kloſchtrij zbehnjene a mnjicha a kniežny z kraja wuhnate. Hacžruniež ſo Bismarck, hdyž běſche ſo pſcheinatna, zo z katholiskej cyrkvi tola niežo wucžiniež njemōže, potom zaži hja maniſchi poħaza, dha pak tola katholiskojo joho zhromadjuje czeſćic̄ njemōža dla ſchłodow, kotrež je jim načinił, a kotrež hiſčeže z džela wobitoja. Dokelž bě tež centrum pſcheinatne Bismarkowomu czeſćowanju hloſowało, ſo wilcy na nje ſwarjeſche, ſo jomu zaepēžo wótcžinu a t. d. mumjetowasche. Pſched- hyda ſejma, v. Lewejzow, ſo ſwojoho czeſtneho mētua wžda, prajo, zo tajfonu njewočiñfkomu ſejmej pſchedhydowac̄ nochce, tohorunja liberalnym druhim na- městny pſchedhyda dr. Bürklein. Tačo pſchedhydſtwo ſu ſo nētka wuzvolili: prēni pſchedhyda ſvobodny kniez v. Buol-Berenberg (centrum), prēni naměstny

pschedsyda Schmidt (swobodnje zmyslem) a druhí naměstny pschedsyda dr. Spahn (centrum). A nětk w ſejmje tež wěc dale dže. Nejzor je runje na Bismarckowym narodnym dnju dweju pschedsydow z centra w audiencych pschijal, a jeju tež pschi ſwjedzeniſkej hoſčinje zdzeržał, pschi cžimž je ſo pschedzelnje z nimaj rozyrežoval.

— Wulku ſchodusu je cyla katholska Němska, a do cyla cyly němſki kraj czerpjet pschez ſmierz jenoho z jeje najſylniſčich a najſwérniſčich ſynow, swobodnho ſnjeza v. Schorlemet-Alſta=a. Wjele je tutón ſnjez ſtukował jako zapóſlane za ſwoju cyrkę, wón je ſtukował jako rycznik na hłownych žchromadžiſnach němſkich katholikow, je woſebje ſtukował za ratařski lud ſwojeje wijszcheje domowim, Westfalskeje. Ze wſchim prawom mjenuje ſo: „krat weſtſalſtich burow“. Zjednočenjo weſtſalſtich burow, kotrež ma ſtothſach ſobuſtaſow, a kotrež je pod joho nawjedowanjom wjele docepělo, je wón tež założil. Njebohi běſte rycerſki muž, zwonkowniſe kaž we wutrobje, ale wón běſte tež čas ſiwiſenja dobrn kſcheiſon, a je tež jako tajfi wimrěl. Wjednočenje žadaſche w khorocji ſvjate woprawjenjo, a ſtajnuje ſo mobleſche. Woſebje bě wón czeſezovał ſvjateje ſnježinu, wjehdnuje ſpěvaſche marianske dženiske hodžiny. Njech ma joho Bóh tež uſko zbožnoho w ſwojim krajeſtvje!

Schpaniſta. Liberalne ministerſtwo Sagasta je zafy powaſene a konſervative pod Canova je na joho město ſtuſilo. Tutej ministerſtwje ſo ſtajnje wotměnijatej. Pschivisk Sagasta Canovje wěſtečezi, že joho bórzy zaſy poſtoręſi.

— Schpaniſta je na morju wulke ujezbožo měla. Žedyn z jeje najwjetſtich wójnskich parníkow je na krótkim priežu wot Tangera do Gadix-a ſo podnuril. 17 wjehſkow a 582 móřſkich woſakow ſu morju k woporej padnily.

Wſchelczizm.

* (Schto mužow je a ſchto žony njenóža.) Wněžſti móže ze ſchtomow dom natwaricž, móže džiwe zvěřjata ſkludžicž, lawy moricž, z Wina do Barlina w pejči hicž; móže železnych twariež a cyłe kraje pschedobycž — ale njenóža ſebi žadyn ſneſl derje pschijſhiciž.

Žónſka móže z toho ſamoho mjaſa poliſku a pječeń zhotowicž, wudžela že ſtarych kholowow nowu ſuſnju za hóleca, wona móže na jene dobo Pawlka změrrowacž, jahly měſchecž, mloko wothladacž a kruwaku naſwarzecž, ale nje-móže ſwoju ſtarobu prawje wuznaež.

* (Kelko jo na ſvěče palencia wupije!) Kaf mócnje na ſvěče ſpiritus ſnježi a kelko milijonow jo kóžde léto pschedpije, wo tom nas powučzuje ſtatistika wo pschetrjebamym palencu. W Londonje pschedpije ſo kóžde léto 75 milijonow dollarow, w Žendželskej 1420 milijonow dollarow, w Americy 521½ milijonow dollarow. W Němſkej wudadža na palene 496 mil. hrivnow; w Belgiskej 27½ milijona frankow a w Rúſkej wunjeſe jenoz palencow w daw k 888 milijonow rublow, iehož tſečinu wjehſtich ſtatných dovhodow wuzčini. W Němſkej pschijpaduje pschiměrnje na jenoho wobydlerja 8,6 litrow, w Schweiſſkej 8,14 L na Rúſku 8,08 L, w Francózſkej 7,28 L, w Žendželskej 5,37, we Würtembergiskej 4,87 L, w Bayeriskej 4,31 litrow palanca wob léto. — Pschiuňdže na hłowu w Němcach 65 L, w Schweiſſkej 11 L, na Rúſu

4₆₅ l., na Francóza 21 l., na Žendželčana 143 l., we Würtembergskiej 203 l. a w Bayeriskej 262 l. piwa. — Najwajacj wina wupije so w Francózskiej a to wučini 119₂ l. na kózdu hlouwu. Najlepsie moža potajſim pić palene — Němcy, piwo — Bayereženjo, wino — Francózowje!

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 281. Miklawš Čornak ze Smjerdzaceje, 282. 283. z Pěskec: Jakub Klimank, Madlena Bardonjowa, 284 Miklawš Matka ze Sernjan, 285 Miklawš Šmid z Hórkow, 286. Michal Lehman z Łusca, 287. August Eisełt z Lejna, 288 Michał Lebz z Khróscic, 289. Miklawš Nowak z Hory, 290. Miklawš Knjež z Krjepec, 291. Jan Pjetas ze Žuric, 292. Hana Cyžec z Kaſec, 293. 294. z. Wotrowa; Miklawš Šołta, Michał Bulank, 295. Michał Žur kapłan w Lubecku w Slezynskiej, 296—297 z Haslowa: Jakub Měrcínek, Jan Knebl, 298—300 z Dzěžnikec: Hana Dućmanec, Marija Lehertowa, Hana Měrcínkowa, 301. Ernst Dućman ze Slonkec, 302—305. z Ralbic: Pětr Lebza, Juri Čornak, Pětr Žur, Jakub Śweda, 306—309. z Konjec: Michał Čornak, Jakub Čornak, Michał Woko, Jakub Matka, 310. 311. z Nowoslic: Jakub Jasławek, Jakub Pječak, 312. 313 ze Šunowa: Michał Rachel, Michał Bräuer, 314—319. z Radworja: wučeř emer. Jakub Kral, ſewc Jakub Delan, Jakub Kašpor, Pětr Rjehoř, Jan Hantuš, Jakub Nowak (z mlyna), 320. Miklawš Smola z Bronja, 321. Jan Połlenk z Čornocho Hodlerja, 322 Jakub Rječka z Kamjenej, 323. Marija Fórmanna z Lutowca.

Sobustawy na lěto 1894: kk. 618. Marija Zarjenkowa z Dzěžnikec, 619. N. N. z Wotrowa, 620. August Eisełt ze Lejna, 621. Michał Lebz z Khróscic, 622. Miklawš Nowak z Hory, 623 Michał Žur, kapłan w Lubecku w Slezynskiej, 624. Miklawš Šmid z Hórkow, 625—628. z Ralbic: Jakub Śweda, Michał Domaška, Madlena Wałdzina, Michał Čoška, 629—634. z Konjec: Pětr Janca, Kata Kowarkowa, Hana Bukec, Pětr Čornak, Michał Brézan, Jakub Čornak, 635—638 ze Šunowa: Michał Bräuer, Hana Krawžic, Madlena Wowcerkowa, Michał Rachel, 639. 640 z Nowoslic, Miklawš Lebza, Madlena Cyžowa, 641—643. z Koslowa: Jakub Kilank, Pětr Kubic, Jan Pječ, 644. Miklawš Körjenk z Trupina, 645—647. z Radworja: ſewc Jakub Delan, Jakub Kašpor, Pětr Rjehoř, 648. 649. z Kamjenej: Jakub Rječka, Miklawš Wičaz, 620. Marija Fórmanna z Lutowca, 651. Marija Smaranderowa z Luha.

Na lěto 1893: kk. 695. N. N. z W. 696. Michał Bräuer ze Šunowa, 697. Pětr Kubic z Koslowa, 698. Pětr Rjehoř z Radworja, 699. Marija Šmaranderowa z Luha.

Na lěto 1892: kk. 710. P. D. z S., 711. N. N. z W.

Na lěto 1891: k. 725. P. D. z S.

Za cyrkej Wntroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nähromadžena daň wučinjeſtej 109,319 hr. — p. K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: B. z Pěskec 3 hr. 50 p., njemjenowana 1 hr., frater Damian Delenk, franciskan w Croghanje (New York) w Americy 30 hr.

Hromadze: 109,353 hr. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 12,242 hr. — p.

Dale su woprowali: B. z Pěskec 2 hr., njemjenowana 1 hr., ze zawostajeństwa K. I. z K. 5 hr., frater Damian Delenk, franciskan w Croghanje (New York) w Americy 30 hr.

Hromadze: 12,280 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: ze zawostajeństa K. I. z K. 10 hr., frater Damian Delenk, franciskan w Croghanje (New York) w Americy 30 hr., Can. farař Jakub Herrmann we Wotrowie 100 hr., Jan Winař z Radworja 3 hr., Haňza Rachelec z Worklec 1 hr., njemjenowana z Klóstra 20 hr.

Za cyrkej w Lubiju: M. z S. 50 p., njemjenowana z Budyšina k česci swjatoho Józefa 1 hr. 50 p., a k česci swjatoho Franca Xaverskoho 1 hr. 50 p., za dweju wote-

mręteju z Khrōscic 4 hr., ze zawostajeństwa K. I. z K. 10 hr., njemjenowana z Budyśina k wopomnjeću na njeboh nana 1 hr., wot sobustawow žiwoho rōzowca w Budyśinje 5 hr., njemjenowany z Hórkow 4 hr., frater Damian Delenk, franciskan w Croghanje (New York) w Americy 30 hr.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): za dweju wotemręteju 4 hr., ze zawostajeństa K. I. z K. 5 hr., njemjenowany z Hórkow 4 hr., frater Damian Delenk w Croghanje (New York) w Americy 30 hr.

Za cyrkej w Sebnicach: frater Damian Delenk w Croghanje w Americy 30 hr.

Za twarjomnu khorownju w Khrōscicach: frater Damian Delenk, franciskan w Croghanje (New York) w Americy 40 hr.

Zapatać Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: Zemrēloj staj brat Feliz a sotra Franciſka Fröhlichec. R. i. p.

Pobocžne towarzstwo Serbskich Burow za Khrōscicę a wokolnoſć

zmieje jutrownu pónidżelu **15. hapryla** popołdnju w pječižch w Nowakac hoſczenecu we Budworju zhromadźizmu. **Pschedſydźstwo.**

Srđedu po jutrach (17. hapryla)

popołdnju w 3 hodžinach budze w Budyśinje w Gudžic hoſcencu

~~hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje~~

Na Walporu srđedu 1. meje pónidże **procession do Filipsdorfa.** We **Khrōscicach** budze rano w pječižch Boža mješa: kothiž pat na **Budyšchinje** pščindu, za tych je tam w 9 hodžinach Boža mješa. Naležuje proſchu, zo by jebi kóždy swoje mjevo do knihi napiſał, zo bych, hdžę ſu žane žhubja, wędział, tomu je wotedač; man hifcheže wot loňšeho dwoje knihi doma. Wysche toho chyli wšichcicy pjechi processionje na to fedžbowacę, zo, hdžę trasch wuzka ſežęſka wjedże, bych u pódla na polo abo łuku njeſtupali, pſchetož z toho najwjetſchi porok ſežehuje.

Jakub Schere, wjedniſ.

Khwalće Knjezowe mjeno,

Modlitna kniha za katholskich křesčanow wot H. D. — Druhi wudawk, je zwiazany do kože ze złotym abo rjanym hwěžkowym rězkem na pře- dań za 3 m. w redakcji Katholskoho Posola.

Banty na hłownu, pod brodu a wokoło pasa
w uowych, jara rjanych družinach a barbach, kóždeje schérje we wulfim wubjerku po znathch jara tunich płaczižnach porucza

Leopold Posner, pschedſyptwo pyſchnych a wołmijaných tworow w Budyšchinje na bohatę drozy číſlo 7.

Domske z hródzu a bróznu w Nowej Smjerdzacej ma ſo ze ſwobod- neje ruki **pschedacę.** K tomu ſluſha 1 kórc pola a poł kórcu łuki. Schtóż chyli kúpicę, njech jo pola wobſedžerja tam abo pola gmejnſkoho pschedſtojerja w Kóžencze zamólkwi.

Wobſedžer.

Číſhcz Smolerjec Knihicžiſtceńje w Maćicžnym domje w Budyšchinje.

Katholicki posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětneje na posée a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Udowy czasopis.

Wudawany mot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodijs w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 8.

20. hapryla 1895.

Lětnik 33.

Moje puczowanjo.

(2. počkaczwowanjo.)

Nascha lódź njebe hýcheze zaſtała, tu pšchijedže wot kraja sem na dwachezi čołmow, a w nich hoſćencarjo, z kotrychž chyjše nas kóždy za ſwój hoſćenc dobyč, zo bychmy tam bydlili. Tež pſchekupen abo jich pomocni pſchimndzechu a na lódź liſtna mijetachu, hdžez běchu jich twory z placziznami imenowane. Tak ſo woni hacž na lódź czym poruczecž pſchijidu. Dale pſtiplovachu arabiske cykle nahe hóley a činjachu ſwoje kumshthy n podnurjenju. Jenotliwe pjenječki, z lódže do morja činijnene, woni z dna zaſy pſchinjeſechu. A morjo dyrbi tam z najmjeńſha na 15 lóheži hluboke byč, hewal njebychu tam wilke lódże jězdzieč mohle. Nas wočakowajtaj dwaj čołmaj hotela Contineental, za kotrychž běchmy ſo z telegrafom pſchizjewili. Cykle hacž k brjohej wilke lódże ženie njemóža jěč, druhdy ſamo wjacy hacž schtwórcz hodžimy wot brjoha zaſtanu, a puczowacy ſo potom z čołmami hacž na kraj dowjezu.

Port Said je město z 50 000 wobydlerjemi. Wone je ſwoju wažnoſež a we wějthm naſtupanju tež ſławnoſež jeničen dótalu pſchez tak imenovaný Suejſki kanal, kotryž ſo tudy zapoczniſe. Pſched něhdže 25 létami je francouzſki hrabja Leſſeps tutón kanal dotvarił, a to podobne ſrědki nałożujo, kaž pozdžiſho pſchi pſcheklóežu, zemiskeje wuzkožiny (Laudenge) Panama, jenož z tym roždželom, zo ſo jomu to w Africe radži, w Americe pak nic. Dalsche drobnoſeže budža drje hýcheze wot proceſſa ſem zuate, kž pſched dwěmaj lětomaj ſydomdžesacž ſet staroho hrabju dla jebanstwa do jaſtwa pſchinjeſe. W čim pak nětko wobſtoji wilka wažnoſež tutoho kanala pſchez wuzkožinu Suejſku? Z nim je wjac̄ hacž położen bližſhi mórfi pucz do Indiſkeje, do Číny a Zapanskeje, do Austrálie a do južnonarańſkeje Afriki wotewrjeny.

Przed dyrbjachu wschē lōdże do tutykh krajinow wołolo južnogo róžka Afriki jézdzicę. Pierz njeđelj dlejschi běsche pucz a nimo toho dojez straschny. Niznym róžk Afriki njerěka podarmo „kap wichorow“. Nekotražkuli lōdż je so tam zničzila. Tomu wschomu je z tutym kanalom wotpomhane. Nětka jědu lōdże pschez sřiedznofrajne morjo, potom wot Port Said hac̄ do Sueza pschez tvarjem kanal, a potom ſu we wuzkym četwjetnym morju, a z toho pschindu do indijskoho oceania, do fotrohož móžachu hewak jenož wołolo Afriki pschinę. Tohodla lōdże za te połdra dnia, fotrež pschez kanal jědu, radę 30 000 hr. placza. Woni hiſcheze z tym pjenjezy zalutija a kanal ma swoju dobru zašlužbu, tak zo jo joho akcije stajnje poslepshuju. A w Port Said je tohodla wifikowanjo za cylu zemju naſtało abo je jo z Aleksandrije pschenjeſlo.

Přehod 25 lětami hiſcheze nichťo wo měſče Port Said ničzo njewěđeſche, to bě hubjena wjeska. Tak pak tež přeni napohlad powuči, zo je wýchitko z najwjetšhim kchwatkou natvarjenie. Twarjenja ſu wýchē drjewjane. Wozkaujen, zo ſo tudy něchtia zaſlužicę hodži, pschinđechu pschekupci, kipichu ſebi, tehdom hiſcheze ſrědž pola, čzwac̄k kraja a stajichu ſebi na ujón někajti drjewjanym stan, fotryž potom na drjewjane twarjenjo wutwarichu. Hakte w najnowšhim čžasu pōčznu ſo drjewjane twarjenja z kamjeñtnymi wuměnjeſ. Živjenjo na brjozy a na haſach je jara piſane. Přenjotni wobydlerji ſu Krabovo, z džela z wuhloczonym wobliczom. W swojich narodnych dolhich draſtach tu woni thodža. Tež běrč na haſach a pschi brjozy ſu z džela čzorni. A mjez tutymi mjećewja ſo Europeženjo wschěch narodow a ryczow. Tež někotrohožkuli tu zetkam, fotromuž bě domjaca zemja pod nohomaj pschezečopla a fotryž dyrbjach ſo z procha měč. Rjana nowa katholſka cyrkji tu je, a jeje duchowni ſu, kaž nimale w cylikm Orientze, franciskanowje. Superior je Něme z Westfalskeje a lubožnje nas tutón kniez pschiwža, a nas, hac̄zrunje bě najdostojnijski kniez archybiskop z Aleksandrije pola njoho na vifitaciji a ſ firmowanju, po měſče wołolo wodžeſche.

Wosebje běchmy w „klóſtrje dobroho paſtyrja“. Tutón je khorownja, wuczeńja, hrotownja, poslepſcherija paduijenych atd., z jenym ſlowom, njeje žadyn ſtuk kheſczanſkeje luboſče, fotryž ſo tudy njeby dokonjal. Mjez tneježnami běsche tež wjac̄ nemſtich. W hrotownii bě na ſto džeczi wýchitſich europſtich narodow; najbóle džeczi tudy ſtaženych starskich. Nak wjeſtelachu ſo wone nas wuhladacz, fotiž z krajow pschinđechnym, hdžez traſch běchu tež wone narodžene, abo hdžez mějachu z najmjeñicha pschezeſtvo.

Hewak Port Said niežo wojebite njepoſtieža. Tohodla chchmy, tak khětše hac̄ móžno dale nuts do Egipتوwſkeje, to rěka, jenož jene woldželenjo z naš, wobſtvojace z wóſom mužow. Druži hnydom dale jědžechu do ſwiatoho kraja, a to najprjedy z francófskej lōdžu hac̄ do Jaffa. Z brjoha widzachmy hiſcheze jich jónu a kivajey z rubiſhckami wołachmy: Na zaſhywidzenjo za hdžen w Jeruzalemje. (Pofracžowanjo.)

Swjata Marija we Valle di Pompeji.

(7. pokracžowanjo a ſkóneženjo.)

Prjedy pak, hac̄ ſo tole ſta, ſpodbabaſche ſo najzbóžniſchej knježnje, z nowym ſpodžiwnym wuſhyschenjom połozac̄, kaf ſpodbobu je jej tutón twar.

Duchowny Antoniu Varone, fotryž bě 56 lět starý a fotryž na drózy Paradiso alla Salute čžiſlo 65 w Neapoli bydlesche, dôsta woſrjedž měſaca

hapryla ſamſnoho ſeta hlowjaku khoroſcz, jara zku. A k njej pſchida ſo žadlany raf, kotryž wbohomu khoromu pſchežeraſche kožu na rukomaj, mjez woči a na nohomaj. Člowjek ſebi njewérejeſche, na tónle wohidny wobraz poſladacž. A khoroſcz poſtupowajſche móciue, tak zo bě hido za tydzeň po viſcej nadziji na wuſtroujenjo. Khor dôſta ſwjate ſakramenty.

Zoho lektor dr. Vincenti Marſilia njewédejeſche ſebi hido žaneje radý. Zymy wohén ſtajnje pſchibjeraſche. Tuž poſla w ſvojim ſtraſche po dwieju profeſjorow na lekarſtej ſakuleže w Neapoli, po Raſaela Valieri a Clementa del Gaudio. Tola ani wonaj njewédejeſchtaj wjac̄.

Tele znamjenja bjeznadzije zbudzicu w cyklym mjeſeje njemerny ſtrach a njemernu žaloſcz. Pichetož Antonio Verone bě wote wſchich czechowani, a libowanu jako wótc. Tohodla jo wſchiteh wuſtróžachu zhoniwſchi, zo jo jich wótc na ſmjerč hotuje. — Denož jedyn ſo njegaſtróži: duchowny bratr a pſchežel khorohho Frederico Caprioli. Wón bě wo džiwach ſluſchal, kotrež jo tón čas na zaſtupnu prôſtwu Kralowym ſwiatohho róžowca we Valle di Pompeji ſtawachu a proſheſche tohodla hrabinku de ſniſco, zo by raz khorohho ſama wopytała.

Hrabinka ſo zebra a džesche k njomu, a hlej chla kheža bě počna žaloſjeſach a plakach. Přehi khorym ſamym paſ běchu tjo duchowni, knježa Vincenci Bariele, Raſael Gaglielmi a Paſcal Barone — a uimo nich něfotſi najblížiſhi pſchiwuzni, zo bychu poſlednje božemje praſili khoromu, kotryž ſo ze ſmjercu bědzeſche.

A hrabinka ſo wuſtróža, hdvž khorohho wuhlada: tak běſche wohidny: woblicož běſche nadute a cykle brune, hubje móbrej a čzornej, wutroba puſtoſche njemernje, a pluca ſójachu za poſlednim dyhom. Z moeu dyrbjeſche ſo hrabinka pſchewinjež, zo by tola kroczałku bliže k ložu pſchiſtipila. Tola bě ſjlna žona, ſjlna, dokež bě napjelnjena z prawej luboſezu k bližichomu a dokež bě wſchitka zahorjena za čjeſez a ſlawu Kralowym ſwiatohho róžowca.

„Dofſtojný wótcze — džesche wona k njomu — njeſu wam wjeſolu poweſzej: naſcha luba knjeni we Valle di Pompeji ſtuktuje džiwy. Alle wona chce za to měcz cyrkę natvarjenu. Njewérno, tež wy ſo jej dowérječe, tež wy budzeče, je-li ſo wam wołóżnoſcz a ſtrwoſcz dôſtanje, jeje čjeſez a ſlawu hajcž a rožcherječ.“

Tute ſlowa pohnuchu dobroho muža k ſylzam. A rucy ſtyknywſchi zdyczyhny: „Wſchitko móžne z radoſezu dokoniam, ſhitož w myjim mjeſeje ſlubicž.“ Woſtoſtojacy paſ wuſpěwachu placzichy: Štrowa ſy Marija, a potom ſo hrabinka wotsali, hiſcheže raz napominaſche k dowérje.

Tuta dowéra njebu zjebana.

Hido ſamſny wjeſzor ſo khoru naſladiuje porjedzeſche. Zymica zaſta, zymy wohén ſo žhubi, jědmjenja žijachu. Młodna kóžka poczeſe woblicož, z jědmjenjem ſe ſchide, na poſtach rožkuſanc, na poſtach rožceſchi noheže. A w krótkim čaſu bě khoru duchowny zaſh doſpołniye wuſtroujeny. Wſchitey, kotriž běchu joho wiželi, ſo njemóžachu dodžiwač. Žomu ſamomu paſ bě wſchitko to jako ſón — a na kralowu ſwiatohho róžowca bě zabył. Denož ſlabje ſo hiſcheže dopominaſche, zo je wónidano nechtó pſchi nim pobyl a jomu wo ſvjatej Marii w Valle di Pompeji ryčał.

Tola zaſh ſta ſo nechtó ſpodživne. Antonio Barone bě nietko zaſh egle ſtrowý a poda ſo do cyrkve ſwj. Miklavjha z Tolentina, hdzeh ſo naſcha luba knjeni Lurdjska čjeſeſzuje. A pſched njej ſvjeteſche tež naſch wuſtroujeny

duchowym wopor Božjeje mſchě, myſlo, zo je to tola wſcho jene, hač ſo džakuje ſvjatej Mariji Lurdkej abo ſvjatej Mariji we Valle di Pompeji. Wſchak je jenož jena ſvjata Marija, Macz Boža. Ale najzbóžniſcha kniežna, kotaž často z pſciežinow, nam ujeznatych, ſebi měſtna wuzwola, hdyž chec wofebje čeſežena a wo pomoc proſchena byč, wona chyſche hinak. Wonam chyſche, zo by wuſtrowjeny duchowym, na jeje zaſtupnu prýſtu wuſtrowjeny, ſo jej džakowaſ ſe we Valle di Pompeji a z imenom „Kralowym ſvjatoho róžowca“ ju čeſežil.

Bě to 12. junija lěta 1876, něhdy 6 njedželi po wuſtrowjenju knieza Antonia Barone, hdyž hrabinka de Tuſeo zaſy raz k jomu pſchindže, zo by joho na tammy ſlub dopomnila. Tola kaf ſo knieni ſtróži, hdyž wuſtrowjeneho duchownoho namaka zaſy khoroho, w holoſezach ſo wijacohu.

Woprascha ſo joho, kaf dha je ſo ſtało, zo zaſy leži. Ale khouy winy njewědžesche. Tola wona pôzna ju hnydom, hdyž jej w ſmieronym ſtrase wuzna, zo je na ſvoj ſlub pozabyl.

Tuž joho hrabinka napominaſche k nowej dowěrje a pochnu joho k ſlubej, zo bndže, jelizo Macz Boža hſteče raz jomu ſtrowotu wuproſy, ſam k njej do Valle di Pompeji puežowac̄ a zo biſkopej a wſhomu ludej cyku wće wozjewi.

A hlej, ſedma bě to khouy zalubil — a zaſy ſo jomu pøjedžesche. Hſteče ſamym dženiu čujesche ſo ſtrowiſchi. A ſvjecžesche naſajtra, kaž něhdy w ſtrowych dijach Božu mſchu. Tola njezaby nětko tež na ſvoj ſlub, ale zebra ſo na dženiu ſvjatoho róžowca ſam do Valle di Pompeji a džakowaſche ſo, z radouſezu plakajo, ſvjatej Mariji, Kralowne ſvjatoho róžarija.

Cyky tutón podaňk ſo napija z podpísmami 22 ſwědkow. Věſche mjez nimi pječ duchownych a ſeňar Vicenti Marſilia z professorom Raſaelom Valieri.

* * *

Zakkadum ſamjeni cyrkvi ſvjatoho róžowca we Valle di Pompeji bu 8. meje lěta 1876 wot biſkopa z Nole położeny a poſvycžem. A 15 lět ſo potom njewinstawajch tvarouſe, předy hač bě nowy wulfotny templ Maczereje Božjeje hotowy. Zwonkowne murje drje ſtojachu hýž lěta 1883, ale dojpolnje wutwarjeny a tež znutſka wudebjem bu cyky tvar hakle za nowych 8 lět.

Dženja je cyrkvi hotova. Pſchewulka drje njeje: je jenož za 2000 woſbow. Ale wudebjena je krajne. Knadovne ſvjecžo ſame ſtoji na drohotnym pozłocžanym tróu, kotaž 200,000 ſirów (= 160,000 hrinnow) plačzi. Ramy ſvjecžę płačza 10,000 ſirów (= 8000 hrinnow). Drohotny marmor paſ, kotaž je ſo w cyrkvi wužil, pothadža ze ſkalou Bagneres de Bigorre w Pyrenejach pola Lurdow. Pſched tróuom ſamym ſtoji pječ jandželi a dwě poſtamje, hortní a rozpominach paczečé pſchedſtaſiacej.

Džen 7. meje lěta 1880 bu krajny hlowny woſtar „kraloweje ſvjatoho róžowca“ poſvycžem. A naſajtra donjese ſo hnadne ſvjecžo na wulfie na měſtne pſched cyrkvi, a bu tam po pořucžnoſeži ſvjatoho wóta Leonu XIII. wot kardinala Monaco la Valetta krónowane z krajnym diademom, wobſtojacym ze 700 drohich ſamjeni. Tute drohe ſamjenje běchu pobožni a džakni čeſežowarjo darili, kotaž běchu pſchi Kralowne ſvjatoho róžowca we Valle di Pompeji pomoc pytali a namakali. Samo dwaj židaj běchtaj do ſtrony 4 ſmaragdy dariloj, zo by króna ežim rjeňicha byla.

Džen 8. meje lěta 1890 wuſkladže ſo dno cyrkve z marmorom, a ſvjatemu Žofeſej poſvijeczji ſo krafny wołtar. Potom natwarichu ſo piſečezete, kotrež ſu z najkraſných a zwukow najpočuňšich w cykle Žalskej.

Džen 7. meje lěta 1891 dôsta huadne ſvjatežo druhi krónu, wobſtojaci z 12 hwěždom, a kózda hwězda wobſahuje ſyku najdrohotných kamuſekow. Tež tute drohotne kamjenje běchu pobožni puežowarjo uawdali, a to w krótkim času, kiz bě ſo wot přenjeho krónuovania ſem minylá.

A naſajtra ſkončzíje, 15. lét po poſvijeczenju zaſtađinohho kamjenja, bu cyrkej naanajhwijatocžnýho wot kardinala Mlonaco la Valetta poſvijeczena. Po poruežnoſći ſvjatoho wóteca Leonu XIII. a k wěčnomu wopomnijecžu na tutón ſvjedžen ſu na pravu ruku, hdyž do cyrkve zaſtupiſh, marmorowa taſla pſchibita, kotrejež lačjanſki napis je wot ſamoho ſvjatoho wóteca a kotrež ma ſo taſle:

Bóh je pſchez ſvjate ſvjatežo, kotrež ſo w huadownym měſeče Pompeji ežejčuje, ſta a týſac wěriwych křečeſzanow k tak jara ſpomožnomu waſcheinu, wſchědnuje ſo ſvjathy róžowé modlitž, zaſy wróžil.

Podpis Leonu XIII., džen 21. junija 1890.

Nímo toho wſchoho ma cyrkej hiſhče 13. krafnych wołtarjow, z kotrejch ſtej wołtar ſvjatoho Michała a Fežinowejce wutroby woſebje rjanej. Wěžo debja cyrkej tež rjane ſvjecžata a drohe freſti.

Cyrkej je elektřicen wobſwětlena. Wſcho hromadže pak placži cykly krafny templ Macerjerje Božeje 1½ missiona ſirów. A wſcho to ſu jenož dary luboſež a — džakownoſće.

Z cyrkviu zjednočenuej ſtej ſyrotnej wuſtawaj, jedyn za holežata, druhí za holežata. A wodnjo a w noč ſpěwaja tute ujewinovate džecži porjádu pſched ſvjecžezom najzbóžniſheje knježym róžowé a křwala z tuthym jeje ſtuki. —

Valle di Pompeji buđe ſnadž bóržy tak znate w cykly ſvěčeže jako Loreto. Ze wſchoho ſveta tam pſchithadžea puežowarjo, a na ſvjedženjach ſvjateje Marije njedosaha měſtna za pobožnych. Ale ani dželawohho dňa ſo njeminje, zo njebychu puežowarjo z daloka pſchithadželi, tež z najwoſebniſhich ſwójbów. A zo ſo njebychu Kralowej ſvjatoho róžowca porueželi, za jeje luboſežiwe dary ſo jej džakowali.*

* * *

Lubi čítarjo! Měſac ŭtober je ſo dawno minyl, hdyž ſo wſchědnuje modlachny ſvjathy róžowc. Alle njezapominajmy na róžowc ani nětko! Ma-wopak modlmy ſo tutón ſkódky pacžer tež nětko, modlmy ſo jón pſchec; haj, ſpěwajmy pſchecy a pobožnje w ſerbſkých domach ſwoj wſchědny ſvjaty rózarij! — Do Valle di Pompeji ſnadž uichto z naš njepljhíndže — ale čeježiež móžem ſerblownu ſvjatoho róžowca tež w Šerbach, hdyž k njej khoodžimy do Róžanta, hdyž ſo doma modlmy prawje často jeje ſvjathy róžowc. —

* Tež redaktor Poſoła mějeſche zbožio, 19. meje 1893, hdyž bě z Roma wuſet do Neapole a Pompeji ſčinil, na wulkim wołtarju pſched huadownym ſvjecžezom wopor Božeje měſhě ſvjecžiež.

¶ hdyž tute moje rjadki došpěja, zo ſo z najmjeňſha w někotrych ſerbſtich ſwójbach z nowa zaſydlí stare khvalobne waſcheinje, w ſchědnje ſwjath rôzové ſo modlicz — potom ſu ſwoj zaměr doſzahnye.

Miſlavſch Domajchka, mnich cisterciſkohu rjadu,
t. č. v Dſeku.

3 Ruzicen a Šaffkele.

W Budyschinje budže lěta ſwjatki pónudželu ſvjate ſirmowanjo, ſchtož tudy do předka wožjewamy.

— Šlowna z hromadzizna Maćicy Serbskeje wotbu ſo tudy ſejedu 17. hapryla. Rozprawu pſchinjeſem w pſchichodnym číſle.

— W Schweiđnicach je 25. měrca toho lěta w kloſchtrje Wörſchuſinkow zemrěla ſotra Antonija, rodzena Haniča Žyndžic z Žaſeinch, w 29. lečce ſwojoho živjenja, hdyž bědhe předy 10 měſacow čežen khora byla. R. i. p.

3 Nadworja. Pſchi rjanim wjedrje, kotrež jutrowniczka pſchinjeſe, móžeshe ſo kſhižerſke jechanjo z polnej ſvjatočnoſežu dokonječ. Rjeđiňnajo na to pak bě tudomnych kſhižerjow tola jenož 21 pſchahow (porow), vatajſim wurjadyne mało. Z toho wſebje czi wuknu, kofiz ſo cyle bjež wint wot jechanja wotwalaſu. Tež Budyschjska wofada mohla hſcheze doſpolniſho zaſtujiena byč. Pſchi jechanju ſamym pak wſebje ſo vſchecy poſtajenim rjad wobfedžbuje, t. r. zo ſo jechá, kaž ſo vſchijnđe. Z do-předka-puſcheženjom lohen ujetriebawſha vſchekora a druhé ujelubnoſež naſtauu. Z khvalbu pſchipózuac̄ dybri ſo na tudomnym kſhižerſkim processionje to, zo po móžnoſeži hoſpodarjo ſami ſobu jechaja. ¶ na to dybri ſo džerzeč, dokelž ſo z tym ſvjatočnoſež powjetſcha a najlepje poriad a pſchitnoſež wobfedžbuje. Tohorunja khvalby hódnue je waſcheinjo, zo ſo hoſpodarjo a hoſpozy, kofiz maja pohonežow z dwělomnym dobrym mjenom, na faru wopraſhceč pſchinđu, hač bych u jim jechac̄ dali abo nie. ¶ pſchi tutej ſkladnoſeži jich ſedžbnych činiňny, zo to wſebje ženje ujecěſtnym hólcam dovolili ujebchu; pſchetoz kaž ſo holec z ujecěſtnym živjenjom nie jenož wot druzženja, ale tež wot knótſenja a wſchitkých druhich wofadnych ſvjatočnoſežow wuzamku, tak je tež z hólcami pſchi jutrownym jechanju. Kſhižerſki proceſſion je čeſtnym wobrjad a tohodla jenož za muži a čeſtnych hólcow. Ujecěſtni žanohu prawa k tomu nimaja a dybja tohodla wuzamkujeni wotac̄. Hač ſu woni pſchipadnje runje pohonežowje abo nie, ſo na cyrkwinſkim waſcheinju niečo njeſcheměni. Kaž nječeſtna džowka njemóže ſvjatu Mariju noſić, tak tež ujecěſtny pohonež nic za kſhižeremi jechac̄. Hoſpodar, kotrež tajtoho pohoneža ma, ſme tule čeſeč z połnym prawom po ſwojej woli druhomu doſtojnitschomu pſchivobrocžic̄; pſchetoz konje ſu knjezowe a nic čeſladnikowe. — Tute počinu wſebje ſo k powjetſchenju ſvjatočnoſeže a doſtočnoſeže kſhižerſkohu proceſſiona pſchichodnje ſobu wobfedžbuja. (Za wobfedžbowanjo tajtoho rozděla mjez čeſtymi a nječeſtymi hólcami tež „Katholſki Poſol“ je a to, dokelž many hevak pola hólcow wjele mjenije pſchiležnoſeže, rozděl činič mjez čeſtymi a nječeſtymi džgli pola holev, a dale dokelž ſu předawſhe zjawné wobfedžbowanja tajtoho rozděla, kaž pſchi pſchipowědanju w cyrkvi, ſo puſchežiež dybjače.)

3 Ahroſzie. Tež lěta mějachny kraſnu jutrowniczku. Hevak běchu tak rjane jutrowniczki něſhto žadne, pak by bylo khětro zjma a mhłowe wjedro,

pak khétre bléžane, pak samo deshežovje abo sučhove wjedro, tola poslednje tři léta směša so do najrjeñších liežic̄. Jutrovnych fischízjerow bě řetja 84 porow, pſchec̄ doſez̄ nahladna liežba, tola pak 7 porow mjenje dyžli loujšche léto, schtož směša so ſkoro prajic̄, zo to pola nas wot posledních 35 let so ſtało njeje, ale smy pſchec̄ w liežbje poftrožovali. Pomjenovaných 7 porow brachowaſche nimale jenoz̄ z jeneje wſh; ſchto je wina, ujehodži so tudy ſudžic̄. Šewak je so fischízjerſki proceſſion w dobrym rjedze wotbyl, tež so Bohu džak wo žamym njezvoužu ſkyſchal o njeje. Boh daj, zo mohli pſchichodnu jutrovničku zah we wjetſeſej liežbje jechac̄.

M. Wawrik.

W Ahroſzic̄ach wotbu zjednoczenjo katholíſkich wuežerjow ſakſkeje wutoru a ſriedu po jutrah ſwoju létuſchu hlowunu ſchadžovaniſku. Nahladna liežba katholíſkich wuežerjow a tež duchovnych ze wſchec̄ krajinow ſakſkeje běſeſe so na zhrromadžizmu zechlo, kotrež bu tež z woprytom najdostojniſſeho knieza biskopa a tachanta Ludwika wuznamjenijena. Zhrromadžizmu naujedowaſche jako hlowim pſchedſyda kniez wuežer Šymank z Bacžonja, pſchi ſvijatoc̄nych Božich ſlužbach předovaſche kniez tachantſki předar Řeowak z Budjicha, hlowny pſchednoſtſki na zhrromadžizne pak mjeſeſche kniez wuežer Šila Ahroſzanski wo Don Boſku. Směmy ſo wjeſeje nadžijec̄, zo do pſchichodnoho čiſla wobhérnu rozprawu wo wažnej zhrromadžizne dōſtanjemy.

3 cyloho sweta.

Awſtria. Wulke zemjerženjo je ſo jutrovničku w noči w južnym džele Rakuskeje, w Boſnijskej a w połnöcnej Italskej ſtało. Raſiuroniſſeho poſazujia ſo ſčéhovki w mjeſeſe Lublanju (Laibach). Ma tſicyczi króč zemja zarža, a kózhož króč z nowa wuhenje, haj cylc̄ khéže ſpadowachu abo ſo ſtrachnuje puſtachu. Raſarmy artillerije ſo cylc̄ do hromady ſympychu. Ludžo čzelachu z domow na haſy, ſo modlach a žaloſc̄zic̄. Wóžim člowiekow, kaž je hac̄ dotal znate, je mortwych. Tež w mjeſeſe Cilli je zemjerženjo ſurowje zahadžalo. Něka Šave wuſtupi za mało mjeniſchinow pſchec̄ brjohi. Z Triesta a z druhich mestow pſchihadzeja hiſchec̄ pſchec̄ zrudne poweſcze.

Afija. Kaž je ſkyſhcz, ſtej Žapanska a Chineſiſka ſkonečnije ſo zjednaļov a mér wobzamkloj. Žapanska zdžerži najwjetſhi džel krajinow, kotrež běchu ieje wójska pſchedobyle, a nimo toho dōſtanje ſtu millionow dollarow jako zaručanijo za wudawki wójnywiedženja. Koreja woſtanje njewotwiſma.

Zeſi wěrno, ſchtož tež piſaja, zo je wýſhe toho Chineſiſka japanſkim wupłodam a tworam wjely mjeniſche cło napołožic̄ ſlubila dyžli druhim krajam, budže z tym Němska do wulkeje ſchfody ſtajena, dokelž runje Němska z Chineſiſkej w živym pſchekupſtrve ſtoji.

Z Ameriki. Noviny „New-York-Intependent“ piſaja, ſak ſu ſo wſchelake wěrywuznacža w taſ mjenowaných zjednoczených ſtatach pſchisporjaše abo woteberale, a to, ſchtož minjene léto naſtupa. Raſbóle je ſo katholíſka chrkej wypicheſtrewala, w zařízenym ſeče je ſo mjenujic̄ wo 2000 chrkujow pſchitvarilo a bě 1 243 568 komunikantow wjac̄ hac̄ léto prjedy. Po katholíſkej chrkej pſchiniđu Methodiſtojo, kotrejž je 352 245 komunikantow pſchiroſtlo. Potom pſchiniđu taſ mjenowani wuežownich Chrystuſa, ſekta, kotrež je w Europje njezvata, a po tutych hakle preſbyterianjo. Theoſofijo maja 1085 pſchivjowarjow wjac̄. Sobuſtawu 3 wěrywuznacžow ſu ſo khétre pomjeniſchili,

mjenujec němcsy Evangelisch, Jerusalemitojo a Universaliſtojo. Tola liežba Mormonow, kotrýchž jich wjelezonářstwa dla khétero podkléžuju, je navopak píšeſezhania dla, tola píšíbéralo. Z cyla ſo věry-wuznacža w Americy po ſtach lieža.

K.

Naležnosće našoho towarzſtwia.

Sobustawy na leto 1895: kk. 324. administrator Michał Wjesela w Radworju, 325. Boscií Pjeh z Njebjelčic, 326. Pětr Robl ze Štruchow, 327. 328. ze Serbskich Pazlic: Pětr Haška, Hana Glašowa, 329. Hanža Rjehořkowa z Němskich Pazlic, 330. Can Jakub Werner, farař w Khróscicach, 331. Alfons Parczewski, advokat w Kališu, 332. Jurij Křižank, kaplan w Seitendorfje, 333. Pětr Krawža z Khróscic, 334 — 341. z Worklec: wučer Herman Jurk, Jakub Mět zahrodník, Michał Herman, Mikl. Glaš, Jakub Mencel, Marija Rjelkowa, Madlena Lipičowa, Madlena Budarjowa.

Dobrowólne dary za towarzſtwio: M. W. 75 p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 109,353 hr. 50 p. K čeſci Božej a k spomoženju dušow je dale woprowaſ: r. za swjećene wěcy 50 p. Hromadže: 109,354 hr. — p.

Za cyrkvičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 12,280 hr. — p.

Dale je woprowaſ: r. 1 hr.

Hromadže: 12,281 hr.

Za cyrkej w Lubiju: njemjenowana z Budyšina 3 hr.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Pobožny wosadník,

Modlitwy a kěrluſche za katholickich Serbow. Brjadował a wudał

Michał Hórniſ,

je pola redakciora „Katholickoho Poſoła“ a w jenotliwych expedicijach píšeſey na píchedaní. Přeživny ſu: w najlepšchim zvijazku 4 hrivny; trochu mjenje píſchym ze złotym rězkom 3 hr. 50 p.; do kože wiazany z czerwienym rězkom 2 hr. 50 p., niewiazany 1 hr. 60 p. — Tež drohotniſche zvijazki ſo na žadanje wobſtaraja.

Exercicije w Filipsdorfje za žónſke budža wot píſchichodneje pónidžeſe wjedzor w 6 hodžinach hač do pjatka rano.

Katholickoho wolacoho, kž mož hnyd o m zaſtupic̄, pyta

hrabje Schönburgske ökonomiske zarjadniſtwo we Wechſelburgu
pola Kochliž.

Rubiško je namakane w Njebjelčicach. Môže ſo zaſy dôſtač pola
Jaluba Žura w Nowej Wjeſej.

Knjezej wičežnomu kublerjej Jakubej Nowakej
we Wudworju wuprajeja podpisani za luboſciwe přijeće dla katholskej skhadžowanki wučerjow najwutrobníſi džak

farař Rönsch w Grunawje, farař Hornig w Reichenawje,
farař Rotzinger w Sebnicy, kantor Buhr w Königshajnje,
wučer Endler w Seitendorfje, wučerjo Ernst, Hübner a Berger w Žitawje.

Gólikož Smolerjec knihičziliegeſteſe w Macžicžnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posel

Wudawa so
prěnju a třecu sobotu
měsaca.

Placi lětnje na posce a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 9.

4. meje 1895.

Lětnik 33.

Moje puczowanjo.

(3. pokraczowanjo.)

Železnica wot Port Said-a do Kaira wjedže hacž do města Ismailia stajuje pěchi Suejskum kanalu. Tak slavny a wulkowazym hacž tutón kanal, tak malki a wšchedny je joho napohlad. Na kóždej strouje je puńczina, kofraž stajuje wjele pěška z wětříkou do kanala mijeta. Tak maja ujepičeštanajey wjac'h parnych mašchinow („baggerow“) dželac'z, zo býchu pěš z wody wumjetale. Hewak mijenujey njeby woda došež hľuboka vostała, a kódze býchu so do návětoho pěška (pěščinov = Sandbänke) zarézle. Kanal je wokoło 25 metrow šcheroči a trasch kóžde pol hodžimy ma do jenoho brjoha wurežl. Hdyž cheetej so dwě kódzi zetkačz, ma jena w tajkim wurežku čzakačz. Jenož, hdyž tajka pšchezmóřská kódz pomału a majestotuje pšchijedž, je napohlad kanala trochu zajimawy. Zda so, wosebje hdyž w trasch pječz minutow zdalem, jakو by kódz w pěšku po brjusche ležla. Železnica ma tež někotre stacieje. Tute stacieje su na dobo male hermani. Wurja z wokolnoſeže pšchikhadzeja ke kóždomu čzahej a pšchinjeju wšchelake twory puczowacym na pšchedaní: wowcy (žiwe a zarézanie), hufy, kury, wšchelake plody a t. d. Ze živym ſkotom pak woni žaneje ſmilnoſeže njeznaja. Na konjoch abo woſolach jechajacy maja za ſedlo 4 hufych, abo 8—10 kur za nohi pšchivjažane. Hodžimy dohlo woni tak jechajia. Často so nôžki wbohoho ſkotu złamaja, ale nictó na tajke čzwilowanjo njekeďbuje. Za złamaniu nohu wbohe zwérjatko dale wiša. Čzi ludžo jo zadžerža tak, jakو by ſkoczo do cyla žanoho čzucza nje-mělo. To pak w cyhym oriençe widžiſh, drje wobžarujo, ale bjez toho, zo mohł tomu wotpomihac'. Hdyž su sebi wšchitcy puczowacy nakupili, čžohoz za ſwój dom potriebajiu, móže čzáh dale jec'z.

Tak pšchimžechmy za 5 hodžinow do městac'ka Ismailia. Tute městac'ko je wopravdžity paradiz. Najwjetscha plodnoſež wſchudžom. Zahrody

z tyłacami piętnymi kwietkow nas witaja, a pôdla twarzem pozbêhuja so dolne palmy ze scherofumi krónami. Městačko je mjeniune twarzene na oasie. Taža mjeniune je kózdy plódny bleczk w pujezini. Začijszczé plódnoścze tak je tuhy čim wjetshji, dokelž ze wsech stron widzjich njeľuboznu, mortvui pujezini. W Ismailiji pachiwza nas pachimy czah, ze Sueza pachilhadzach. Wón wot Sueza pachez Ismailiju do Kaira wulke kolo čini. Direktna linija Suez-Kairo je dawno zařa z wjele kohézi wysokim pěškom, kotrež kaž suňh wot pujeziny sem wěje, ale nietaje, wodzeta.

Zadny Ismailije zapożnuje so zařa pujezina. Zadny schtomik, žana traviecka, žane žive stwórjenijo — pěst, pěst — niežo hac̄ pěst, tak daloko hac̄ wóceko dosaha. Tak jehesch hýcheze na tsi hodzim.

Pola městačka Tell el Kebir pachemieni so krajina na dobo. Město pěška widzjich tu tuczni czornu zemju, a na ujej rjenje so zmahowace žita, pacheney a t. d., na lufach paju so tyjacu howjadow, a zeleny lejš woschewjeja wóceko. Hdyž ze železnici jehesch, je so tute pachemienieno we wokoniku, za sedma minutu italo. Tak je to možno? budzecze so, lubi czitarjo, praſhcecz. — Hlejce! plódnoſez a njeplódnoſez, zbožo a njezbožo cykle Egypckieje wotwisiuje wot jeje hlavnice réki Nil-a, kotrež pachez cyly kraj běži. Małeto, hdyž w joho maczennyr: kraju, hluboko w tropiskej Africę, tsi mjeach dolho so stajniye czople deſhceze du, wón wjele metrow narocze, a skonečnje z kózdeje stronu krajinnu wjele hodzinow daloko powodži a z plódnym czornym blótom pacheczchnije. Tak daloko hac̄ so to stawa, je najwjetšcha plódnoſez, što kroczeli date — pujezina. Egypcká plódnoſez je ze starých časow sem znata. Tsoje žne so tam za lěto z polov dom bjeru. Hdyž je woda přeni raz wotběžala, rólnicy khetse pola pachihotuji a woſuja. Pachihotowanjo polow k mywej je jara lohke. Pluh wobstoji z jeneje žerdze, do kotrejž je binvol zapachchniem. Na druhim koncu dolheje žerdze je na kichž z ujej położena krótsha žedka, wot kotrejž ma rólnik jedyn konc w ruce, a kotrejž druhí konc, že železom slabje wobbit, zemju trochu pachemjeta. To je cykle pachihotowanjo. Rynčki a woſy jedki so njeznaſa. Binsy (Büffel) ſu howjada, wjele mjeniše džiſi najche, že scherofumi czekani a do předka stojacymi rohami. Na tutej tucznej zemi, zjednoczeni z plódnym južnym slóncom, za 6—7 njedzeli wot wuſycza žito a pacheney k žnjam zeſrawitej. Hdyž ſu přenje žne dom, potom ſo puſtečadla pachez brjohi réki Nila wotewrja, a tak ſo krajina druhí raz powodži — a pozdžjich hýcheze raz. Preňe žne ſu ſriedž hapryla, druhé w juliju, a trecze (slabšche) započat k ſeptembra. Ale tak bjez pröey a džela pak tež tam zemja tute plody njeujeſe. Hdyž je woda powachitlowohnoh powodženja wuſthla a hdyž ſu role poſyte, potom pak Bože slónco, kotrež je tam wjele bóle horce hac̄ pola nas, za krótki čas wſho wipali. Tohodla dyrbja ratarjo ſwoje pola kózdy džen powodzec. A tak ſo to stawa? W dolinach ſu wulke hluboke jamy, kotrež ſo cisterny mjenuja. W tuthych ſo woda hrromadži a potom woſtanje. Z kolom, kotrež je podobne naſhomu mlynštoku kolu, ſo woda z cisternow zbehá. Kolko wjereži kon abo kamjel. Na kole ſu mniohe tónowe (hlinjane) karany pachivjazane. Hdyž ſo kolo wjereži, ſo kózdy karan delka načzéri a, hdyž je ſo kolo pol wobwjetlo, horfa do kanala wuprózdní. Pachez kanal, kotrež ſo do mjeniſchich kanalow dželi a tute zařa do haſkow, woda na pola běži. Wyšče ležace kruhji pola, kotrež woda na tajke waſchnijo doſzahmyež njemože, ſu tohodla žolte, wupalene, kaž mała pujezina ſriedž najwjetſhaje plódnoſeze.

Burja mjeniju su sellachoj. Tuži su jara sprčenivi, a tola sredž ploduošče svojich polow hac̄ nanaikhudjhi. Tich wobydlenja njemôža jo tvarjenja mjenovac̄; su fulvate, z hlini zlepjene, 2—3 metri wysoke kolože, bjez wotkow, bjez duri. Jenož džeru k nuts a wonkhodženju maja. Ludžo pak z wjetsha wonka pschebywaja, tež w noch wonka spja. Jenož w zymje a pchki deščežn do tutych koložow ležu. Nimo toho wbohi lud, kaž so praji, často ani wchédnoho khléba nima. Tich džecži pschibehnu, jenož w krótkej mazanej rožtorhanej koſchulec̄, haj čajto tež hiſčež bjez teje, hac̄ k stacijam železnic, zo bychu wo jałmožnu prohyle. Njemôžn prajic̄, čoho je wina, zo lud, kotromuž žemja pschi pilnym džele telko njeſe, tak khudy wostanje? Prjedy je so prajilo, zo egipcijski kral, kotrohož pscheežinjenje za lěto wjele ſtow millionow žada, jím wſchö z mocu wotewza. Hac̄ hiſčež tomu tak je, njemôžu prajic̄; traſch tola jo Žendželženjo, kotiž su kraj wobšadžili, za fellachow poſtaraja a jich hubjenſtvo polepšiha!

Tak pschindžem po wchelaſtich, zwijeselachch a zrudžachch, czubnika pak ſtajnje zajimachch zacžiſtežach, popołdnju w 6. hodžinje do hlownoho města Egipcijskeje, do Kairo.

3. Eužich a Sakſkeje.

Z Budýschina. Srjedni po jutrah mjeſečne Mačžica Serbska w tudomnym Gudžic hofžencu swojim létuſhu hlownu zhromadžizmu, kotrež bě něhdže wot poſ ſta ſobuſtaſow wopytana. Mačžica Serbska je lěta ſwoje 48. lěto doſončila. Věſte to lěto džela a prých, woſebje w mnohich wurađzowanjach dla Mačžicenoho doma, a zrudnych nazhonijenow, dokelž jo nam wjac̄ króž wjelewrađzowane a ze wſchej prouci vſchihotovane zamysly wotpoſazachu abo zanicejchu. Budala je Mačžica Serbska pódla protufi dwaj zechinikaj „Casopisa“, poſledni wot f. wychiſtchego wnučerja dr. Muſti redigowanym. Nowych ſobuſtaſow je Mačžica w minjemym lēče 24 dobyla; tež ſerbſey burjo počinjaja do naſchoho towařtva zaſtuſowac̄. Psich ſmijerež je towařtво do thoſtečnoho wubjektovoho ſobuſtaſa, knježa fararja Ženča w Palowje, zhubilo. Z wobdžiwania hōdnej pilnoſežu a wutrajnoſežu je wón kóžde piſmicežko, haj kóžde ſlово, kotrež pola Serbow w ežiſežu wuſidže, za Mačžien Serbſtu zberal a khwal. Dokhodow mjeſečne Mačžica Serbska w minjemym lēče 2636 hr. 96 p., wudawkow pak 2635 hr. 96 p., cyloho zamoženja pak 4933 hr. 50 p.; Mačžicen dom je towařtviu 882 hr. 38 p. wujiſel. Dyrbimy towařtviu pscheež, zo bychu ſo jomu po pschikladže minjenenoſežu lěta tež w urovym lēče bohačeze dobrowolne dary doſtawale. — Schtož nowotwar Mačžicenoho doma naſtupe, mamh tole rozprawiež: Podaloj ſtaj jo towařtviu dwaj rysaj za nowotwar, a to jedny wot f. tvarſkoho miſchtra Mauerera w Budýſchinje, druhí z pomocu f. tvarſkoho miſchtra ſtaupa tu wot f. architekta Grothe w Drježdžanach. Wobaj rysaj ſtaj jo krajuomu tvarſkomu miſchtrej knjezej Schmidtej w Drježdžanach, kotrež je zwolnivje swoju pomoc poſkiežil, dla rožjudzenja pschedpoložiloj. Knjež Schmidt bě ſrjedu woſebje do Budýſchinia pschijel a poda pschedpožitwu a tvarſkomu wubjerkę dopołdnja nadrobnu rožprawu wo wobémaj rysomoj. Po joho rožjudzenju, kotrež ſo popołdnju hiſčež ežitaſche, wobzamku hlownu zhromadžizna, na podložku Grothowovoho načiſta dale za nowotwar ſlutkowac̄. Wot ſuſodneje Eigneroveje ležomnoſežne ma ſo wothladac̄, a jeli žana nadžija njeſe, zo wot města něcht ležomnoſežne doſtanjem, dha dyrbimy hladac̄, zo na ſwojej ležomnoſeži twar wnuſedžemy,

śnano z wopredka jenož połocju, dokelž so nam stary dom dale dani. — W psichihodze chce Maćzica Serbska hiſheče bōle haž dotal za to skutkowac̄, zo by po mōžnoſći wjele a tunje ludowe spis̄y mjez Serbami rožschērjała. Za to budže so woſebje nowozalžomu belletriſtſki wotriad pod wodženjom knieza ſcholaſtika Luſčanskoho itarač. Zo mohl so ſerbiči ſpěw bōle rožſcherjowac̄, budže hūdžbny wotriad pod naujedowanjom k. Kocora a ſiedlerja ſerbiske mechane khory za wudacze pſchihotowac̄.

Z Nadwiorja. Učiſche mlode jutry běchu za naſchu woſadu zaſy wažnym džen, dokelž na nim ſwiatocžne zapokazanjo nowoho farſkoho adminiſtratora do jeho zaſtońſtwa ſwjeczachmy. Šwiatocžnoſć zapocža ſo ze ſwjedzeńſkim czahom, kiž z woſadnych towarſtow a wychiſcheju ſchulſkeju rjadowijow woſtſtojeſche a w fotrymž bu naſpominjeny kniez wot farzy píchez čeſtne wrata pſched ujej ſtojace do bohačeje wuprycheneje farſteje cyrkwe wjedzemy. Tu zanjeſe kerluſch: Veni creator Spiritus (= Pſchiudź, ſwiaty duch ſtworitzer), fotryž ſo wot woſady ſerbſti dale ſpěwaſche a z pſchiluſhnymi modlitwami woſbamkny. Ma to ſtupi wjſtobojtym k. ſcholaſtikus J. Luſčanuſki, fotryž jaſo zaſtupjeſe duchowneje wjſchnoſeje zapokazanjo naujedowaſche, k woſtarzej a pſchedſtaji nam nowoho adminiſtratora tuđomneje woſady. W dleſſeſej ryczi rožestaja jomu winowatoſež nowoho powołania, mjez nimi woſebje prędowanjo ſłowa Božego a wudželenjo ſwiatyñ ſakramentow, a wot woſdžowasche z toho diwoju winowatoſež woſady: kedažniye ſłowo Bože ſkyſhecz a piſlije ſwiate ſakramenty dōſtawac̄. K tomu pſchida jaſo wujadny naſtaſek tvar noweje cyrkwe, zaſy z próſtu na woſadnych, zo bychu w dotal wopofażanej woporiwioſci njewuſtali, ale jej ſwěrni woſtali, doniž ſo tvar njedoſtonja. Po tutych ſłowach mjeſeſche nowy kniez adminiſtrator naſtupne prędowanjo, w fotrymž wupraji, zo ſwoje zaſtońſtvo pſchijima na jenej stronje z bojoſežu, na druhéj pak tež zaſy z dowěru na Boha a na ſobu ſkutkowanjo woſady, koſraž je ſo dotal z tajkej poſluſhnoſežu, podwolnoſežu a luboſežu napſcheče ſwojim duchownym wuznamienila. Po prędowanju ſwjeczeho preni wopor Božeje mſchë za runje pſchijatu woſadu. Ze ſwiatym woporem ſo ſwiatocžnoſć ſkoneči. — Z. N.

Z Khróſcic. Kajke džiwy tola nalěco ſkutkowac móže. Wſudze ſpěw a kćew, wſudze wonjenjo a zybolenjo, wſudze radosć a nadžija! Do člowječeje wutroby, samo tež do teje, koſraž ma z horjemi a hórkoſcemi tutoho njedospolnogo swęta čeſcy bědić, wuliwa naletua krasnoſe swoje jasne pruhi. A cěmne myſle dwělowanjow, ſurowa bojosć před smjerću wopuſća dušu, hdyž jutrowničku w nocy zwony přez naletni powětr wjesołu powěsc sčelu: „Stanył je horje Jēzus Khryst!“ hdyž jutry rano ſkowronč swoje wjesołe „alleluja“ ſpěwajo z mortwychstanjenomu Zbóžnikej ſwoj preni wopor džakownosće přinjese, hdyž jutry připołdnju hłos křižerow po serbskej katholskej Lužicy zaklinči: „Zraduj ſo njebjes kralowna!“ Haj, štó njechał ſo ſobu zradować, štó njechał połny nadžije a dowěry k Bohu pohladnyć, hdyž jutry w rjanym naletu jeho k tomu tak luboznje pochnuwaja? Hdy drje mohl člowjek z wjetšim pokojom a z wjetſej zmužitoscu do přichoda hladać, dyžli jutry, hdyž cyła ſtώrba přez Khrystusowe horjestaćo překrasnjenia k nowomu žiwejnu wocuća?

Tohodla zmyslichu ſebi tež ſakſcy katholſcy wučerjo, ſwoje hłowne zhromadžizny jutry wotbywać, zo bychu ſo na tutych zhromadžiznach

z nowa za swoje čežke powołanjo posylnili a zahorili. Mnohosć saskich katholskich wučerjow (tolu bohužel nic wšitcy) stupi mjenujcy lěta 1891 mjeze sobu do „Katholskoho wučeřskoho zwjazka w Sakskej“. Kóžde lěto ma so w jutry hłowna zhromadźizna wotbyć. Prěnja bě w Lipsku (1891), druha w Drježdžanach, třeća w Žitawje, štvrta w Budyšinje, pjata w Drježdžanach a šesta wotby so lětsa 16. a 17. hapryla w Khrósicach.

Hdyž so za městno VI. hłowneje zhromadźizny „Katholskoho wučeřskoho zwjazka w Sakskej“ Khrósicy wuzwolichu, poča zarjadowacy wubjerk strach měć, kak wšitkich tych hosći, kotřiž so wěscie zamolwja, pod třechu dóstanu. Tola strach běše podarmo. Z přečelníwej woporniwosću wupomhachu nam z nuzy hospodarjo w Khrósicach, we Wudworju, Kozaricach, Prawoćicach, w Nuknicy, Zyjicach, we Łuscu a Jaseńcy. Tohodla wubjerk jim wšitkim na tutym městnje so wutrobnje džakuje. — Jutrowna wutora z rjanym wjedrom tu bě. Popołdnju w 4 hodžinach začahnychu přeni hosćo do hospodliweje wsy. Bórzy ze wšitkich stron jich wjacy přikhadžeše. Hižo z daloka witachu jich z cyrkwineje wěže khorhoje w jasnym nalětnym powětře so zmahowace. Tež někotre khěže, kaž tež městno zhromadźizny, běchu z khorhojemi wudebjene. Wječor w 8 hodžin. wotewri knjez Symanka-Baćoński předzhromadźiznu z postrowom: „Budź khwaleny Jězus Chrystus!“ Z krasnymi wutrobnymi słowami powita wšitkich přítomnych z blizka a z daloka w srjedźizne katholskoho serbskoho ludu.

Za předsydstwo potom přítomni wuzwolichu: kk. Symanka-Baćoński za prěnjo, kaplana Šoltu za druhoho předsydu, Klimanka-Khrósanskoho za prěnjo a Wjacławka-Konječanskoho za druhoho pismawjedžera. Zhromadźizna, na kotrejž so wo wučeřskich, šulskich a zwjazkowych naležnosćach jednaše, traješe nimale hač do 11 hodžin.

Nazajtra 17. hapryla džen hłowneje zhromadźizny, běchu w Khrósanské farskej cyrkwi swjatočne Bože služby $\frac{1}{2}$ 8 hodžin. Při tym spěwaše spěwanske towarzystwo „Jednota“ ze šulskimi džěćimi cäciliansku missu. Po swjatočnej Bożej mši, při kotrejž knjez kaplán Rudolph z Drježdžan a k. kaplán Just z Khrósic knjezej kan. a fararzej Wornařej asista-waštaj, wudželi so zhromadženym požohnowanjo z Najswjećišim. Mjez tym bě tachantski předař k. Nowak z Budyšina na klětku stupił, zo by w hnijacych słowach zhromadženym wučerjam winowatosć a wažnosć jich powołanja, přitomnej wosadže pak winowatosć napřečo wučerjam rozkładł.

Po 9 hodž. wotewri so we Wjenkec hosćencu z krasnym: „Veni creator spiritus“ hłowna zhromadźizna. W jeje srjedźizne běše tež naš najdostojniši knjez biskop dr. theol. Ludwik Wahl. Z nim běchu so zešli k. kan. kantor Blumentritt z Budyšina, k. kan. a far. Wornař z Khrósic a k. kan. a farař Herrmann-Wotrowski. Předsyda wysokodostojnych knježich powitawi, přepoda cyrkwinemu wučerjej Hili-Khrósanskemu słowo k přednoškej: „Dom Bosko“. Na najjasnišo rozestaji k. referent scéhowace: Dom Bosko, khudy a pócíwy duchowny w Ital-skej, kotryž je hakle před někotrymi lětami wumrěł, widžeše, kelko džěci bjeze wšeje wěry w njekhmanosćach a hręchach wotrosće a pozdišo jastwa napjelnjujcy skónčje za wěčnosć so zhubja. Joho wutroba pływaše w zrudobje, wón poča zabłudżene wowcki hromadžić. A hač-

runjež měješe sam lědma telko, hdžež mohł swoju hlòwu połožić, zwaži sebi tola, tute džéci hospodować, nasyćeć atd., jich při tom stajaje roz-wučuo. Wjacy króć bě w tajkej nuzy, zo dyrbješe z céekej wutrobu swojim džécom prajíć: „Lube džéci, dyrbiny so dželić!“ Žałostne plakajo bě jich wotmolwjenjo. Wšitcy so poklakných, jich luby nan srjedža mjez nimi a modlachu so z krutej dowěru k „pomocnicy křesčanow.“

A hlej, wjacy króć swjata Marija Dom Boskej na spodźivne wašnjo z nuzy wupomba. Z Bożej pomocu natwari Bosko wulke rjane khěže we wselakich italskich městach, w kotrychž so džensa wjele tysac džéci na dobrych katholskich křesčanow wukublue. Hlej, telko zamóže kruta dowěra k Bohu!

Po jara wuběrnym přednošku najdostojniši knjez biskop zhromadzeńych kk. duchownych a wučerjow prošeše, zo bychu přecy w přezjenosći po přikladze Dom Boska k spomoženju njewinowatych dušow skutkowali. Potom wudželi zhromadžizne biskopske požohnowanjo.

Joho Majestosći našomu lubowanomu kralej Albertej wotpósla so hołdowacy telegram. Po wselakich rozmołwjenjach skónči so zhromadzina popołduju w 2 hodž. z postrowom: „Budź khwaleny Jězus Chrystus“.

Při zhromadnym wobjedze poča žortniwy duch so hibać. Wselake sławy wunjesechu cuzy wučerjo, mjez nimi nic mało na hospodliwych Serhow. Wjacy króć so džakowachu tym, kotriž su jim, cužnikam, hospodu tak přečeluje poskičili. Kaž bě słyšeć, lubješe so tu wšitkim a mysla sebi, za něsto časa Serbow zasy wopytać. Wječor bě w Kupjeli zabawna zhromadžizna. Wjesołosć a žorty knježachu bjez přestaća a třeje brimotace „sława ‘ šumješe přez salu, hdyž wot Joho Majestosće krala Alberta džak za jomu připóslany telegram dóstachmy. Joho wótcowsku lubosć swjećachmy w spěwe: „Krala Bóh požohnuj!“. Rjane hodžinki so přejara khětře minychu, a hórzy nastą hórke dželenjo. Bóh dał, zo bychmy so k lětu wšitcy čili a strowi zasy widzeć móhli!

Klimank.

Z Prahì. Naich ſerbſki seminar mějeſche poſledni tydženj ſwjedženjske dny: powitachmy tu mjeniuej po dlějšíchim časju žaſy raz najdostojniſchoho knjeza biskopa. Psjhijedże sobotu 27. hapryla wot Wina do naſchoho města, a psjhivjeze ſo popołdnju wokoło 4 hodžin z knjezom präſejem Ž. Rězakom, kotriž bě ſo po njoho na dwórniſchę podał, ſo nam do seminaru. Wječor wuhotowachmy potom najdostojniſchomu knjezej malu akademiju, t. r. wuſpewachmy jomu ſpěvaj a pschedniſeſchmy někotre baňje. Ŝenjež präfes a präfekt joho pojtrwiſichtaj. Ŝenjež biskop, kotriž je ſo po swojej khorobje bohudžat žaſy zhrabal, podžatkowa ſo nam za naſchu luboſcz z wutrobnymi ſłowami a wobkručeſche nam wospjet, fakt ma wón tež nas libo, fakt nas a naich wustaw we wutrobie nosy. Tohodla chce tež psjhichodnje, hdyžkuli budže jomu móžno, psjhinež na nas poſladac̄. Mazajtra ſwjeczeſche knjez biskop w naſhei kapali Božu mſchu a porheža ſo nam tež wot wołtarja hnujace ſłowa wo nadobnoſeži powołania, na kotrež ſo psjhichotujemy, a pohoujeſche nas, zo bychmy ſo na uje doſtojnje psjhichotowali. — Pieczęt bohoſłowcam, kotriž ſetſa doſtudują, ſo ždželi, zo budža po žnjach 3 měsacy w Ěmauzſkim klóſchtrje w Pražy psjehuvać, bližcheje psjhiprawy na měſchiniſke powołanjo dla. — Po wobjedze ſo najdostojniſchi knjez z nami rožzohnuova a wotjedże ſo Drježdžanam, psjeh-

wodźany ze sprawuňmi pſchećzemi, zo by Bóh jeho zdžeršał ſtronovoho a čerſtvoho a bórzy joho zaſy pſchimjedł do naſcheje ſrjeđizym.

3 cyloho swęta.

Niemja. Pſchećz wulkotuňſche počinaja pſchihoty bycz k wotewrjenju kanala mjez Połnōcnym a Naraijskim (Baltijskim) morjom (Nordoſteekanal). Wschitke europiſe móvenařtwa, ſama Francózſka nie wiwzata, pöſzczelu wójniſte lódźe. Wokolo dwacytoho juniija zmęje ſo pſchi wójniſkich mórejkih brjohach pola Kielia internacionálna revúa wójniſkich lódži, kajfuz hícheže ſwët wiđzał njeje. Woſebite czahi z tuušchimi płacziznami do Kielia pojedu, dokołz tñacy a tñacy budža tomu pſchitomui bycz chyeź. Wažnojez kanala wobjitoji w tym, zo ſtej Połnōcne a Baltiſke morjo zjednočeſene, tak zo móža wójniſte lódźe paſk w tutym, paſk w tamnym bycz, za tym hač budža ſo w pichichodnej wójniſe trjebačz. Nimo toho paſk budža tež pſchekupſte lódźe ſmečz kanal wužiwačz. Mały kanal, ke kotromuž běſhe rěka Eider iohu wužita, dawnu wobitojeſche, hido z ežaſa ſem, hdyž kraj Danam ſluſheſche. Ale pſchećz tutón móžachu jenož male lódźe jezdziečz.

Francózſta. Murjowane brjohi wulkoho kanala de l'Éit pola wýj Boulen, ujedaloſko města Epinal, ſo tamón tñdzeń nadobo wot wody, kotraž běſhe tam zhrumadžena, rožkóvežichin. Cyla woda, na 7—8 millionow kubit-metrow, ſo pſchećz krajini wulſim. Wjac wſow bu potepjemych, twarjenja buchni wot wody wotmječeſene, a na 130 ludzi ſo zatepi.

Italiſta. Swjath wótc, kotrohož poſlednje pſcheczo, poſlednje prýcowanjo je, wſchelake kſehećzaniſte cyrkviſe z mačherin, z romiſko-katholſkej cyrkvi, zjednočeſz, je tež Žendzelčzanam wotewrjeny liſt pſchipóſtał, w kotrymž jich napomina, zo bychu ſo do mačherſkeje cyrkviſe wróčili. Kunie w Žendzelſkej móže traſh ſwiatoho wótcove ſłowo thmaňſchi wuſpěch něčz, hač hdož druhdze.

Afija. Skónečnije je mér mjez Žapanſkej a Chineſiſkej wobfruczeny. Poſkopa Korea, kotrejek dla bě wójna wudhyrla, wostanuje ſamoſtatna. Za to paſk ma Chineſiſka wulſi džel kupy Formoſa Žapanſkej wotſtipicž, a nimo toho 300 millionow płaciečz, jaſo zarumanjo wójniſkich wudawkov. Ale tež wuměnjenja je Žapanſka diktowala. Chineſiſka dyrbi mjenujici wulſe cła bracž wot wichch tñvorow, kotrež ſo do ujeje z Europu pſchivjezu. Žapanſka paſk trjeba za ſwoje tñvory, kotrež do Chineſiſkeje pſchivjeze, telko kož něčo dačz. So ſtvo ſzda, zo chee Žapanſka z tym cykle wikowanjo Chineſiſkeje z Europu zlemečz, a ſo chee ſama cyku Chineſiſki ſe wjchim trébnym zaſtaracač. Woſebje počzahuje ſo to na wólmjane a bałmjane tñvory. Hač budža europiſe móvenařtwa tomu tak změrom pſchihladowacž, dyrbimy hícheže wožatacž.

Naležnosće naſho towaŕſtwa.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 342 Pětr Ledžbor w Krupey, 343. J. D. z B. 344. Miklawš Hawk z Konjec, 345 Pětr Šolta z Dobrošic, 346 Michał Hajník ze Serb. Pazlic, 347. překupce Jakub Glawš z Rožanta, 348. Jakub Kilank z Hrańcy, 349. Miklawš Delan z Baćonja, 350. Hana Deleńkowa z Wutołčic, 351. Marija Suchowa z Nowoho Lusča, 352. Jurij Jawork z Nuknicy, 353. Jakub Šerc z Hórkow, 354. Pětr Krawča z Noweje Jaseńcy, 355. Michał Rjeda z Hory, 356. Mots Bódlík z Workleo, 357—368 ze Smječkec: Jakub Pjech, Jurij Trenkler, Jakub Šneider, Michał Symank, Michał Džisławek, Michał Kudžela, Michał Šiman, Miklawš Henich, Miklawš Jakubaš, Pawoł Šuster, Marija Fulkec, Marija Kholic.

Sobustawy na lěto 1894: kk. 652. Jakub Nowak z Radworja (młyna), 653. Hana Čehowa z Milčic, 654. Mikławš Hawk z Konjec, 655. Pētr Sołta z Dobrošic, 656. Jakub Šerc z Hórkow, 657. Michał Rjeda z Hory.

Zemr̄ty sobustaw: Mikławš Ejedrich z Radworja. R. i p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadżena dań wučinjeſtej 109,354 hr — p
K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: njemjenowany ze słowami! „Proše za jenu khudu dušu“ 50 hr.
Hromadze: 109.404 hr. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 12.281 hr. — p.
Dale je so woprowało: ze składa 1894 diöcesanskoho Bonifaciowoho towařstwa 399 hr. 39 p.
Hromadze: 12,680 hr 39 np.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali wot herbów njeboh Michała Špitanka: Čech z Radworja, Graf z Kulow, a Špitankowa z Budyšina, 15 hr. 50 p., po wotkazanju njeboh Mikławša Ejedricha z Radworja 10 hr., njemjenowany ze słowami: „Proše za jenu khudu dušu“ 25 hr.

Za cyrkej w Lubiju: z Budyšina jako džak za dōstatu pomoc 10 hr., Klk. z Pěskc 3 hriwny, z Różanta 2 hr. 53 p.

Zaptać Bóh wšem dobroćerjam!

Wozjewjenjo.

Knižka „Neuester Tanz-Unterricht“, kotraž bě poslední čas cyle wotebrana, je tu po dotalnej płaciznje (20 p) zasy na skladze. Tajkim, kotřiž přiležnosć nimaja, sebi sem po nju přiníć, ju tež z póstom scelu, hdyž sebi ju z listom skazaja a město pjenjez za 20 p. listowych markow do lista připoloža. — Tež swjēćatka Róženčanskeje swjateje Marije ze serbskéj wotpusknej modlitwu móža so tu dōstać. Adresa za listy rěka: **J. Nowak, Kaplan in Radibor, Bezirk Dresden.**

Pobožny wosadnik,

Modlitwy a fčrluſche za katholickich Šerbów. Zrijadovał a wudauł **Michał Hórnik,**

je pola redaktora „Katholickoho Poſoła“ a w jenotslivych expedicijach píchech na pschedaní. Platízny su: w najlepšim zwjazku 4 hriwny; trochu mjenje psjchym ze złotym rězkom 3 hr. 50 p.; do kože wjazany z čezćwjenym rězkom 2 hr. 50 p., njewjazany 1 hr. 60 p. — Tež drohotniſche zwjazki ſo na žadanjo wobstaraja.

Khwalće Knjezowe mjeno,

Modlitna kniha za katholickich křesčanow wot H. D. — Druhi wudawk, je zwjazany do kože ze złotym abo rjanym hwěžkowym rězkom na pře- daň za 3 m. w redakcji Katholickoho Poſoła.

Wobraz

Michała Hórnika

je w redakcji „Katholickoho Poſoła“ za 75 p. dōstac̄. — Woſebje wšich ſerbſke towařstwa mèle jón na městnje swojich porjadnych zhromadžižnow měc̄.

Katholicki pōsot

Wudawa so
prēnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lètnje na pōsce a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzystwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 10.

18. meje 1895.

Létnik 33.

Protestantske roszudy wo skutkowanju katholickich missionarow w Afrič.

We hłownym měsęze lutherstvoho danskoho kralestwa wukhadżace nowinu „Kopenhagener Zeitung” čízo. 327 1894 wozjewieja zajimawy naſtafk. W nim piša pućzowar Scavenius jako pschepołazan swědki wo skutkowanju katholickoho missjonistwa mjez čornochami (murami) w Afrič takle:

„Tudy w Tanga je němska protestantska missjonska stacijā, w Usambona stej 2 jendzelskej měsęze, injemuicy w Korogwe pola rěki Pangani a w Mzila na horach. Zane z nich nima hač dotal wopominanja hódmu wuspěch.

Schtož wobroczenjo muhamedanow naſtupa, su wschitke prćowcanja bjez nadžije. A schtož pohanow naſtupa, dha cži wbozy ludžo z cyła žanocho zrozemjenja nimaja za čznowy, strueky puritanismus, (protestantska ſekta z Tendželskeje wukhadžacea), kotryž jendzelscy missionarojo tudy prćduja.

Hdyž to wobhladaſt, je němôžne, pschirunano ežiniež mjez skutkowanju protestantskich a katholickich missjonarow, kotyž tudy pschecj wjacj duchownych dobyčow uamataſa. Dyrbiſto to jenicež w tym ležecž, zo su tidoſtini narodowcy hjszcze cyle kaž džecži, a so wot pschynych katholickich Božich ſlužbow bôle pohnući ežuju, dýžli wot huchoho čznowoho pietiſma, kotryž cchedža někotyž fanaticojo z Tendželskeje a Němſkeje do tidoſtine je zemje zaſadžiež? Za njewérju, zo je to jenicežka wina. Płodow polne ſkutkowanjo katholickich missjonarow dyrbí ſo, kaž ja za to man, w tym pytačž, zo w narauſschej Afrič wobdarjeni a duchownje wudoſpolnjenii mužowje ſkutkuja, kotyž su pschecj wjele lét tudy lud a ryč dospolnje ſpóznali. Su to mužowje, kotyž jem pschindžechu, zo bychu tu woſtali hjeze wſchecj pödlanskich wotpohladow, bjez žom a džecži, tejele pschecj trajaceje palaceje ſchfodj naſchich protestantskich missjonarow; pschecj ežile ſu pschecj to zadžewani, zo bychu ſo doſpolnje

svojim svjatym nadavkam podačž mohli: rožičkerjenju křečečjanščeho rožwieženja a kultury mijez titymi njewědomnymi, ale na žane waſčinjo njeprichti- stupnymi afrikanſtini ludami. Mijez tym, zo ſo čas na jendželſtich ſtacijach, ja praju to z nažhorjenja, na modlenjo a ſpěw naaloži, zbytku čas pak katechumenovje prozdní wokoło dundaja, je to na katholſtich ſtacijach cyle hinač. Tudy ſtej modlitwa a dželvo zjednočenej. We wulkej pſchitladej ſtaciji, w Bagamohu, kotaž je w cyklu ſvěče ſlawniſe znata, je 2000 křečečjanſtich ſvójbow a wiſche toho nětke hiſcheze 3—4000 katechumenow, kotaž ſo 2 ſeče předy dōstacža ſvateje křečečených rozwuežuju. K ſtaciji ſlužheja wulke, w dobrém rjeđe ſo namakace zahony, kotrež kraſny dobytſi njeſu. W nich dyrbja wobroženi pod namjedowanjom duchownych wótcow wýchodnje wěſte hodžiny dželacž. Tov njeplacži, kaž ſym to w Solbanci widžal, zo ſo ſlužownik missionara Ormroda zapově, blido k wobjedu kryž, dokelž je duch jeho pſchewzał a tohodla dyribi hnydom do cícheje komorki ſo modlicž hiež. A ſlužownik mi ſam to wuzna. Tenož zdwórlivoſez pſchecživo hoſpodliwomu knijezej mje wotdžerža, zo cíornomu ſlužownikej wopomnječo na pucž k jeho komorech ſobu njedach.

Pódlaſke ſtacije, hlownej ſtaciji Bagamohu pſchitluſchace, ſu pſchi južnym brjohu Victorija Ryhanza, w Ungantwesi a w Uſagara. Wýchudže pſchitladeja cíorni wobydlerjo z círjodami k nim. Kóžde ſeło tyſacy ſvatu křečečenici dōstawaſa a potom žohnowanjo kultury a plody jich dželov do dalskich kraji- now wupſchestrěwaja. Ja powědam cístu wěrnoſez ſtukow, kotrež ſame za jo rježa. Najbole ſo w protestantskich krajac̄h tón zmyſl wobeindž, zo njewuče- mych a njezdželanych cílowjekow jako miſſionarow wupóſčelu. W domizne- drje móže laſki předat ſchpruchi z biblike doſpolnje z hlowny; ale to je cyle hinač, džinich, duchownje njezdželanych cílowjekow k wueženoſeži, wěrnoſeži a kulturje dovjescž. Kóždy, kif ma rožomuie rožividženjo, dyribi mi tu prawje dačž bhež. Kif je tudy za miſſionara, je na pſch. něhduski cíeliſki towarſch, kif bu wot ducha za miſſionftwo zbudžent.

Katholſcy miſſionarojo ſu wopofazali, zo ſo plahowanjo koſeja a tobaka njedaloko mörſtich brjohow derje dani, kaž tež ſadženjo koſus-palmonow. Wot toho cíasa, hacž je tudemum ſraj pod nemſti ſchfit ſtupil, ſu ſo wobdželane hona jara pſchitpořite, woſebje koſejove pola, kotrež w Uſambarſtich horach pſbodnu krajinu a k tomu ſluſchace klima namakachu, ſhtož je, kaž nažhorjenjo wueži, k plahowanju koſeja runje najpſchihodniſche. Z džiwanjom na pſchit- chodne bohate žně tycle plahowniſchežow (Pflanzungen) ma ſo woſebje želez- nica tam tvaricž. Wulki ſtulk kulturj ſo z tym w Africu wutvjeđe. Kóždy dyribi po mocech na kulturnej twarbiſe ſobu ſtukowacž.

Pſchichodnem ſeſtovku bidže ſtulk z wjeſtloſežu powitacž. Budžemv trojich my, kotaž nět ſtukujemy, džen ſocžakacž móć, hdyž železnička Kairo z Kap- ſtadtom (pſcherežk wot horijeje hacž do delnijeje Africki) zjednoči."

Tak piſa protestantski rožprawnik. Z katholſkeje ſtromy ſo tej kħwalbi niežo pſchitajiež njetrieba.

K.

Moje pucžowanjo.

(4. počračovanjo.)

Kairo je hlowne město dženjiſcheje Egipتوſkeje, leži nad Nilom, a ma něhdže 700 tyſac wobydleri. Hdyž běſche žiwjenjo na haſach w Port

Said dojez pisané, dha pak so wone tola ani pschirunacj njejhodzi z tym, fotrež na haſach w Kairo ſo cuzomu poſkicza. Molet nima dojez pisané barby, zo by je jenož někaf hódnije mohl zwobrazowacj, wjèle mjenje ja ſłowa, zo bych lubym čitarjam je mohl psched woči wjeſež. Haſy ſu po naſchich wulko-měſtnych wopſchiſcežach wuzke, bjez pleſtra a bjez nabóžnych kłódbow. Twrjenja ſu z wjetſcha drjewjane, ale rjenje wudebjene. Jenož njeprorjadne ſtoja. Žene poſkazuje haſy ſwoju dolku ſtronu, druhe ſwile, a zaſy druhe ſtoji z róžkom na haſu. A kaž mrowiſchežo honja ſo po tutych haſach ludžo, a to fajc! Zda ſo, jako by cyly ſwet ſo tudy ſkaſał, a zetkaſ. Widžimy tu naj-prjedy wuhloczormych člowieckow, nibiſkoho naroda. Runje tuczi ſo radzi do dolhých bělých pláſtcežov drafeža. Na hlowje maja turban w noči a wo dnju. Wlohy ſu wotſihane a wottruhiſane, a turban ſo jenož z hlowy ſezechuje, hdyž dyrbí ſo to wobnowicž. Na nohach maja pak ſandale, pak čeřivjene črije. Dale widžimy tu wobhulerow arabiskoho ſplaha. Brune maja wobſicžo. Tež woni ſu woblečeni dolše, wot ſejcje hacj do ſulkow doſahace pláſtcež, a to wſchelakich barbów. Druzy wobhulerjo měſta ſu koptojo, jenicež pravi a poſledni potomnikojo starých Egypṭowčanow. Koptojo ſu kſchefeženjo, a z džela ſamo pod Romom itoja. Potom widžimy tu grichijich duchovnych w ich ičherotich, ſaldatich draſtach, a na hlowje klobut bjez ſtrony, a taň dolhi, zo dyrbí ſo njeboh džedowym wérowanym „achzenzoller“ psched nim iſhwacž. Tež romsko-katholickich mětchnikow, franciſkanow někotrych wuhladachny. A mjez tutymi tam domjacymi ludžimi mjećwja ſo njeležomni Europeženjo wſchěch ryczow a narodow, wſchěch powołaniow a wěrywuznacžow. Francuzejo w cylindrach wotměnjeja ſo z Žendzeležanami, kotsiž ſu zaſy we wulkoſtnej ſwetkej drafeže; dale tu pſchindu napſchecžo němcy „hantwarſey“, kotsiž naš wo dar proſcha. Tež europiſkich dželaczeri w módrých koſchlach abo klusach tu wuhladachny.

Na dobo naš něchtó mócnje na boč ſtoreži, něchtó po arabiskim woļajo. Młody člowiek, cyly wujachleny, w pisanej, že złotom wobſadžanej drafeže a z ſijom w ruci tu běži. To je pschedběhar' abo ſais, kotrež psched wozom ſwojeho knjeza běži, rum dželajo. Jenož najwoſobiſchi ſmědža ſebi wóz džerzeč. Hdyž jedu, běža ſaiſojo w ſkoku psched wozom a z dobom wo-zjewjeja, ſichto tón knjeza je. To ſiwo dopomina na ſtawiznym egypṭowskoho Žózeſa, kotremuž buchu, hdyž bě wón na město-krala wuzbehniemy, tajey pschedběharjo dacži, kotsiž mjejaču psched wozom bězeč a wołacz: „Klonče ſolena psched tutym, pschetož nětko pſchikhadža poſtajent nad cylu Egypṭowsku“. Z tamneje haſy jědže pomalu wſchědny wóz bjez ſydlow a bjez krywa. Na nim ſedži 10—15 žónſkich, po turkowſkim waſchinju, z podſunjenymi nohami. Wobſicža ſu wſchě pſchirkyte z čvorinym zaſvětſkom. Wone jedu na poſtrjeb-ničežo ſwojich woteriřech, zo bych u tam plakale. Šuhydom za nimi pſchindže čelo. Čzelowy wóz je čeřivjeny, a mino toho hiſheže z čeřivjenymi plachtami wobwěcham. Čeřivjena barba je tam barba zrudobý. Za wozom di najate žarowace žónſke (Klageweiber), fotrež maja z cyleje ſchije plakacž a wucž. Wone ſu jenicež, kotsiž čelo pſchewodzeja.

Dale tu nimo naš jěcha wjeſch beduwinſkoho ſplaha, kotrež z puſćium, že ſwojich lohkich ſtanow, do města pſchindže. Toho wobſicžo je wótre, kajež móže jenož puſćina wutworiež a tropiſke ſlonec. Toho draſta je woſbina, a w ruci džerži hlebiſu na pječ metrow dolku. Toho kón je najwoſobiſchi poſnokrejný arabčan. Grat je bohacže ze złotom a demantami wobſadžany.

Wopravdże napohlad połym kralowskeje majeſtoſcze. Za nim pſchiadźe kara-wana, trąch pjezdzęſat kamelow łylnia. Wone jn wſchē wobęzežene z kiftami a miechami, w kotrych ſu twory a płody miſtowucie Afrifi. Koſej, figi, oranže, datle, heleſantowe łyby a kože džiwičh zwěrjatorw a t. d. To ſo tudy k železnich njeſe, zo by dale k morju ſo dowlęzło, a potom po kódzach do Europy. — Sredź kamelow ſtuporta hromada zelenieje travy. Schto to je? Wosol je, na kotrohož ſu tefko travy uaklaſli, zo wot wobohoho ſkoſęceža do cyka niežo widzeež njeſe. Z połow maja wſchē płody woſoly dom znoſycež. Najprjedy ſo na nje ſchtelfi położa a na tute ſnopy abo trawa a t. d. Ćzaſto hiſcheže jedyn abo ſamo dwaj człowjekaj nimo toho na travje ſedźitaj. Tež wož po naſchim waſchiniu na namęſtnach mjeſtoſcia, ale woſoly, a ſchtóž njecha pěſchi hiež, dyrbji jehac̄. Potajkim, luby czitarjo, ſpoznaſejch, zo tudy ſiňvjenio knježi, zo tudy węcy widziſi, zo ſo cži za khwilu pōčuji hłowa wjereſež. Haj, czubnič, kotryž to wſcho k přenjomi razej widzi, pōčuji bjez džiwa ſo za wuſhomaj ſhežipac̄, zo by ſo pſchepoſkaſal, hac̄ je wopravdże łyby, abo je to wſcho jenoz ſou. Skoro ſo cži zda, zo jn do kuzlařskoho kraja pſchesadźem.

Zjawnych twarjeni a zajimowacych twarſkich pomnikow pak Kairo, z wuwzaczom moſchejow, nim. Moſcheji, to ſu turkowſke Bože domy, hdžež ſo woni modla, ma Kairo na tſi ſta. Wſchē maja czeinkie węže, kaž woſonki, a tute ſekaja minarety. Wſac króz wob dzeń z khödbi, kotraž wokolo minareta dže, wiwólaſ abo meddiun k modlitwy woła. A huijace je, tak Turkijo tomu poſluhaja. Wſchudźom widziſi jich potom k zemi padac̄, z wobliczom k ranju, do Mlečka, wobwozemych. Nekotre z tuthych moſchejow ſu wulkotnie kraſne a drohotne. Tola uěſhco ſpodźiwinie tu namakam, wone ſo żenje njeporjedzeja, a tak wjele do czasa zaſy rozpadni. Małe wuporjedzenio w prawym czasu by je lětſtotti dleje zdzeržalo. Ale to ſo njeſtanje. Wonidadža starej moſcheji rozpadmyež a pôdla nowu twarja.

Cheſch-li ſebi uěſhco ſukpiež, dyrbisich hiež do bazarow. Bazary wu-ćinja ſchtwóry džel cyloho města. W nich pak ſo te wſchelake twory jenoz njeſchedawaja, ale tež pſchihotuja. Ženotliwe rjemjeſtiſtwa ſu rozdželenie, tak zo ju na jenej haſu jenož ſchewej, na druhiej krawej, zaſy dale zamkarjo, potom kowarjo, tkalcy, złotnicojo a t. d. Twarjenja ſu wſchē na haſu wote-wrjene. Tudy ſedzi kniez, a zady widziſiſi joho pomocnikow. Hdžež ſo taj-komu bazarę bližiſi, kniez ſtanje, a předy hac̄ ſo ſchto wuprají, dôſtanjeſi ſchaltu koſeja. Potom hakle ſo wón za twojim pſcheczom praſcha, a hdžež ſo ſebi uěſhco wuzwolił, ſebi wón za to džesac̄ króz wſac žada, hac̄ je węc winowjta. So rozymi, zo njeſožesich ſam z nim ryčeſež, ale dyrbisich ſtanje ſwojoho tolmaczera abo dragomana ſobi miecz. Hdžež je cži węc pſchedroha, dyrbisich czinięž, jako by chycl dale hiež, k joho ſuſodej. Potom cže za kabat džerži a tebi za džesath džel płacziſi, kotryž ſebi předy žadaſche, węc wostaji. A potom hiſcheže pſchec hěſtym węſtym njeſhy, hac̄ dragomau, kotryž je cže k ujmu dowiedi, ſwoje procenty, kotrež, zo ſamo rozymi, ty płacziſi, njeđbitanje.

Tak widziſi, luby czitarſka, luby czitarjo, wſcho, wſcho je hinał, hac̄ pola nas!

Něſhco ſerbſkej młodoſći!

Pſched někotrym leżajom czitach, zo ſo ſerbſki lud hotuje, w ſrijedžizne ſerbſkoho naroda, w Budyschinje, ſebi wulkotny pomnik ſtajieſi; tak imenowanym

(Poſtracžowanjo.)

serbski dom natwariež. Prawje! Žara kvalobne wotmystenjo: píshetož wšchite narody maja pomniti, čzohodla nie tež Serbja?

Hdyž puczujesjch píshes krajiny sveta, widžijich rozpadanki, abo riuum předawšich časow. Widžijich stare cyrkije, hrody abo tež klóschtry. Na poslednišche chci, luby mlodženco, dženja twoju ledžbnoſež zložic̄.

Luby píshesželo, w tamnych starých murjach bydlachu píshed dolhím časom předawši svjeci mužojo, kotsiž píshes swoju bohabojoſež a pobožnoſež běchu puch a twjerdžina w často zrudnych časach. Ale čzohodla nětko tele rozpadanki? Čzohodla ſtoja tele twarjenja často prázduje? Bohužel tohodla, dokelž nětežišcha mlodoſež nochce te wopory píshuijesež a nima spodobanja za tajke živjenje ſebjezaprečza, abo, dokelž njecha džel brac̄ na tym njeſtravimym marträſtwje. Woprawdze pak je ſtar klóſchtyrſkoho živjenja (po měſchiniſtikm powołaniu) najdospolniſchi ſtar. Swjaty Hrehor z Lazaranze injeuje jón wuzwolem džel svjateje cyrkije. Zawérno, ſchtobž ſo Bohu ſluži, ſluži bōjskej wěcy. Klóſchtyrſke powołanjo je parolódž (Dampfſchiff), kž píshimma dūſche, kotrež checđa khetje a woprawdze k dospolnoſeži píshiučez, a zo běchu wězo jamo najmjeñſchim nadpadam čekli, a zawérno njebjefke kratitivo na ſo ježahmyli.

Luby píshesželo, ty ſnadž mi wotmowlivých, haj, ja wſchaf bých radlubje ſo Bohu ſlubil, ale w naſehim wótemym kraju niimach žamch klóſchtrów za mužiſtich. To je wěrno; proj wſchaf mi, kaf wulk dha je Šakſka? Budž tak zmužith a rozhladaj ſo trochu w ſvěže. Svět je wulki, a hdyb bých ſvjeczi japoſchtoſojo tež tak zmužleni byli, by ſvět dženjiſchi džen híſchče pohanſki byl. Tak injenowam kulturfampf je z najmjeñſchá z wjetjehoho džela nimo, a do wſchelakich krajow němſkoho fejzorſtwa ſu ſo wſchelake rjady zaň wróćile. K wjeſoloſeži katholſkoho ludu wotwirjeja ſo zaň wſchelake domy, kotrež běchu wjac̄ lét nježwiatym zaměram ſlužile, kotrež běchn ſo jako kaſarum, khostarjne, fabrifi atd. trjebače, ſu zaň wróćo date předawſhomu ſvjatomu zaměrej.

K čeſejzí Serbow dyrbji tuď ſpominic̄, zo serbski lud wulki podžel vjerje wo rozſherjenju měſchiniſtwa, dokelž dobročinje podpéra mlodžencow, kotsiž ſo píshihotuja na měſchiniſtvo. Slawa serbskoni narodej; zaneſeje wulkoho myta maja ſo nadžiſec̄ čzi, kotsiž ſu píshes swoju woporniwoſež móžne ježinili, zo ſo dželac̄erjo w ſvatej winich píshiporjeja.

Někotry mlodžene ſnadž praji, haj, duchowym bých ja rady byl, ale ſym ſo pozhe na to dopomil, nětk ſym starý, traſch 20—25 lét, nětko ſo wjac̄ njehodži, na měſchiniſtvo ſtudowac̄. Ty maſch prawje; ale maſch li woprawdze žadaujo za duchowym živjenjom, wěm čzi radžic̄, a ty móžech ſnadž híſchče k wjetſchej dospolnoſeži píshiučez jako hdyž by měſchiniſt byl. Zeli mi to njevěriſtich, chci čzi píshiplad powědačez we wěrnej ſtawiznje.

Píshed nie jara dolhím časom bě živa jara pobožna žóniſka, kotař ſo modlejſehe wo dnjo a w noči. Něhdyn w noči bě wuſla, a kaž to hýsto ſo čzlowjekej ſtava, džiſeſehe ſo jej něſchto. Mějeſehe ſón, widžeſehe, kaf w tej ſamej noči zemré jara wjèle ūdži; mjez nimi widžeſehe jenož tjoſch rumu puc̄ do njebies hic̄. A tež mjez tymi tjoſmi běſehe rozbžel jich zbožnoſeže. Ženu duchu widžeſehe píshejara rjani a jeje krafuoſež njehodžeſehe ſo wopſhijec̄. Jandžel píſtoni pobožneje žóniſeje ſo k njej píshiblizi. Z wjeſoloſežu wopraſcha ſo žóniſka jandžela, kaf ſo ma z krafuoſeži tamueje duchje? Wjez dwěla je wjèle ſkutkowała a čeſeſzena byla na ſvěže? Ně, wotmowlvi jandžel, njebe ſznata a čeſeſzena; ale jeje ſkutki běchu zapíſane do knihi živjenja. Nětk wopraſcha ſo žóniſka za

mjenom a powołaniem. Swjathj jandžel wotmołwi: to bě jenož khudy a po-niżnym brat tamnoho klóschtra z rjada franciskanow, kiž měrnje a pokornje stare a roztorthane habity swojich bratrow płataſche, potajkim běſche jenož krawe, za kotrymž ſo malo ludzi pralchęſche. — Ale tamna kraſnoſć a wulkotna hordosć? — Wě njeznamy a husto zapitý, běſche pak ežim bóle ſpotkojom a wjesoly, hdynž běchu druzy čeſčenii. A jandžel pſchiftaji: joſo měſtno je mjez Serafinami. Boh mjehlada na wulkoſć woſoby tohole ſwěta, ežim bóle pak na čłowječe počiniſti.

Njeje w tymle ionu wjèle k rozpominanju? Njeje tu wobraz za tebje, lubi młodženco? Zawěrno. Sy ſnadž krawe, ſchewe, bliðar atd., móžeſch tak rjenje a tak lohko ke klóſchtyrſtej doſpołnoſćzi pſchitnež, kaž ſchtó drugi.

Węchtó pak traſch praſi: haj, bých rád do minichow ſchol, ale, nan a macz mi dowolnoſć njeſdataj. Nan a macz tebi dowolnoſć njeſdataj? To njeniōžu ſtora wěrič, a tola je wěrno, husto ſo stanje, zo nan a macz wjchě ſrđki napinataj, zo buſchtaj ſwoje džeczi wotdzeržowalaſi wot tak dobroho wot-myſlenja. Schtwórtia kažnja Boža praſi: „Dyrbiſch nana a macz w cęſceži mēčz atd. Ale ſchtó wotmołwi bójſki Zbóžniuk ſwojimaj starſchimaj?“ „Nje-wđeſchtaj wój, zo dyrbji w tym byč, iſtož je mojoho wótea?“ Tele ſamne wotwukwienjo daj starſchimaj, hdynž nočetej tebi dowoličz, ſo Bohu cyłe po-wjecziež. Hdynž pak ſtaj kruitaj a ujechataj tebi dowolnoſć dacz, móžeſch tola hicz, tudy płacz Bože ſłowo: „Dyrbiſch Boža bóle poſluchacz, dyžli čłowjeſcow“. Starſchej uimataj prawo, tebje wotdzeržowacz wot bójſkoho powołania. Běda starſchimaj, kotařz ſtaj wina, zo jeju džeczi k zhubjenju du, dokelž mňžachu ſo wjchohoho zloho zaſtitacz, ale pſchez ich njeniudre wotdzerženjo ſu djabolej do rukow padnigli. Tohodla, lubi młodženco, dži w Božim mjenie a ſeždžui twoje ſwědomjo.

Fr. D. D.

Sczehwki wobryczenja.

Zedny farań ſaſeſche na ſinjernym łožu. Wón běſche wjèle ſet we ſwojej woſadze ſkutkowaſi a ſo prówowaſi wſchitko derje ſežiniež! Tola kaž wjehuđom, tak běchu tež tu uělotiſi, kotsiž joſo dobre wotpohladanja uje-pſchipbuzachu. Tón farań wſchelakim wopaczoſćzam wotpomhacz a wěſte njeniufchnoſeže wotſtroniež pytaſche. To pak bu ionu za zło brane, a tež ujeſpobrachowasche taſkich, kotsiž joſo zlě wobryczaſhu a ſo na njoho pſchi-kłodžachu.

Hdynž uětk joſo njeſcheczelovo ſkyſchachu, zo kniez farań doſko wjac ſiwy njebudźe, buchu tola njeměrni dla njeſprawnieſćzow, kotrež běchu ionu načzinili, a měnjaſhu, zo ſo njeſmě tak wot nich dželicz, bjez toho zo by jim wodaſi. Tohodla woſzamkuſhu, k ionu hicz a joſo wo wodaſzo proſhež. Kaž běchu ſebi zryczeli, tak tež ſežinichu.

„Mę uětk ipbuzawam, kniez farań“, praſachu, „zo ſmy wam wjèle njeſprawnieſeče načzinili, a dokelž ſkyſchachmy, zo ſeże khory, ſmy pſchischiſli, was wo wodaſzo proſhež. Mę wſchitko z cylej wutrobu woſzelnieſćzam, ſchtóž ſmy wam kſhiwdy načzinili, a chcenym tež wſchitko zaſy zarunacz! Młožecze, a chceče nam wodaſz?“

„Zm wěſtoježu, kniez!“

„Z wěſtoježu, kniez!“

„Dobre“, praji farač, „mam hischeče jenu proštву, chceče mi ju dopjelnicž?“

„Wschitko, schtožkuši sebi pscheječe, budžemy činiež!“ —

„Tak njech woznje jedyn z was tutou hlowat, njech dže z nim na cyrkvinu wěžu, tam jón rozpróje a njech da pjerju swobodnje wokolo lětač.“

Wschitomni hladachu so spodžiwajec na so, myslachu pak sebi tež, hacž knjez farač tola hischeče wě, schto ryeži.

„Smý wam tola prawje zwzemili?“

„Farač wošpjetowac̄he swoju proštву. Skonečnje wza jedyn tón hlowat, džesche z nim na wěžu a činjesche, kaž bě farač porucžil.

„To je spodžiwna proštwa“, prajesche sam pschi sebi, „ale hdyn je to wschitko, schtož sebi wón pscheje, čzohodla njedyrbjal tole činiež?“

„Tak, knjez farač, smý nětk wäscze pschečež dopjelnit?“

„To hakle je pření džel mojeje proštvy“, prajesche farač, „druhi džel nastupa was wschitkach; nětk budžeze tak dobrí a zhorradžeze wschitke jenotliwe pjeřka zaži do tohole hlowaka a položeze mi jón zaž pod hlowu, potom chcu spokojeny wumrjecž!“

Rajke čzinjachu woni nětko wulke wocži! „Alle knježe, to je cyle nje-múžna wěc; to bychmy dyrbeli na wsché třechi a schtomu lažyž; a pschi tym je wětší pjerjo do wýchach kónow swěta rozniest.“

„To je runje, schtož chych wam zwzymicž dacž“, praji mřejacy farač bolestnje ſo pošmewkujo. „Wy prajescheče, zo chceče wschitko zaži zarunacž — ale to mózecze wy runje tak malo, kaž te pjerja zežberacž, kotrež je wětší rozbrójil. Schtož někoho wobrycži, móže drje te wobryczenjo wróžo wacž; — ale schtož dospolnje dobru čziniež — ně! to njeńdže, pschetož pschech »wostanie něchto wišajo«.“

M. S.

Šti řchpihele.

Młoda holec, kotrež bě we wustawje na wocžehnjenju, njebě hischeče swobodna wot pschiniwoſeče a hordosče, a dokož swojim pschečzam doječzimicž njemóžesche, piásche k swojej macžeri líst, w kotrejž ju wo řchpihel proschesche. Za někotre dny dosta tele wotmowljenjo:

„Moje lube džecžo! Město jenoho řchpihela poſčezlu tebi tsi. W prěním budžesči widžecž, schto ty ſi, w druhim, schto budžesč, a w třecím, schto bycz dyrbíč.“ Tele dživne wotmowljenjo čzinjeſche tej holec wjele hlowylamajna, — ale wona njemóžesche zhubacž, schto mohlo z tymi ſłowami mějnene bycz. Tohodla bě njeječerpna a wocžafowac̄he ze žadoježu na pschithad řchpihelov.

Po třioch dnjach, kotrež buchu tej holec pschedolhe, pschitřeže ta potajna týza. Rajprjedy bětche w njej jedyn wopravodžith řchpihel, kotrež jej pořaza, kažka wona bětche, jeje rjane młode woblicžo, kotrež ſo jej samej tež pschejara spodobaſche. „Macž je tola jara dobročživa“, řchepny wona pschi sebi a položi rjany řchpihel na blidko, radostnje ſo pošmewkujen. Nětk wotewri druhu malu týzku, ale kaž ſo poitrži! Namaka w njej ſmertnu hlowu. To bě nětk swěrui řchpihel toho, schtož wona něhdyn budže. Nětk njeńdžesche jej wjac̄ na směchi, wona ſpózna derje wuežbu swojeje dobreje macžerje a wot-myšli ſebi, zo tute poſkaw ſebi k wužitku ſežini.

Nětk wosta hischeče třeža týzka wýſche. Móžesč ſebi derje myſlícž, z fajfek bojoježu wona tu wocžinjesche. Z třehepotacej ruku wuežeže wěc,

kotraž běšće do češnje tkaninu zavalena. Tola kajke pšehetlapjenjo! Běšće to rjana poštava bjez hrécha podjateje knježny Marije. Ze spodžiwaniom hladashche holca na luboznu poštawu Mlačžerje Božje, kotruž bě jeje dobra mačj jej pôstala. „Haj, haj!“ praji ta pšehna, ale tola hiščeze njeſtažena holca, „haj, to je, ſchtož ja bjez dyrbju, — a to chcu tež z Božej pomoci bjez a čzas ſwojoho živjenja wostaež.“

A wona je tež ſwojomu pſchedewzačemu ſwérna zwostała. Ma poſledni ſchpihel je ſo wona džeržala, pſched ním huflo klečala a do njoho je wſchēdnie hladala. Z nutnej pobožnoſežu k najzbóžniſchej knježnje eyle pſchewzata, p्रeconvaſche ſo, p'ceživnoſeže Mlačžerje ſwérne ſežhwac̄, woſebje w čiſtoſezi a njeviňoſeži. Wona bu bôržy pſchiklăd za ehyli wuſtaw a wuznamjeniſeſhe ſo pozdžiſhō w ſwojej ſwôbje a domižnje p'čeh ſwiatotež ſwojoho živjenja.

M. Sch.

Poslednja nadžija.

Mloda holea dyrbjeſche wumréež — wumréež jako zrudny wopor ſwětym zavjeſelenjow. Z jenohu wjedzornovho wjefela bě ſebi körjen ſhorotež pſchiniſla, tak zo učko pomaku huijeſche. Kóždy to wědžeſche, ſamо jeje wboha mačj bě ſtraſhnu wěroſež ſpóznała, z wotkel wina ſmijerež pſchijnđe. Holea pak nje myſleſche ſebi hiſcheze na pomaku ſo bližacu ſmijerež, ale drémaſche hiſcheze pſchec̄ w ſlôdkich nadžiſach na pſchichod, kotruž wjac̄ doživiež njeſmejeſche — pſchec̄ winu ſwojeje hordotež a pſchec̄ běhanjo za wjehoſežem.

Jenohu dnia pak bě jej tola, jakž býchu ſo ſmijertne pruhi na nju wupſchestrwale. W tymle wokomiku bu na dobo ſwětlo w jeje duſchi. Wona zrovemi, zo ſu wſchitke nadžije preč, zo dyrbji wumréež, a zo je wſchitko ſwětne jenož proždnoſež. Pſchi tých myſlach požběže wona ze zaſtröženjom ſwojej ruci, wobhlada ſebi je a da je zaſh ſpaduňež, woſlajen: „Hleježe jenož mojej ruci!“ Mlač ſhwatajcy pſchiběža a wopraſha ſo bovoſtnje: „Schto eži je, moja džonka?“

„O mojej ruci ſtej proždnej!“ bě wotmołwjenjo. „Ja njejjym niežo za Boha činiula, a učko dyrbju wumréež.“

Z tuthych ſłowow, kaž tež z poſladnjenja thoreje bě wiždečz bježtróſchtne zadwělowanju. Tu wza měſchnit, kiz bě tam runje na wopreže, Božn matru a ſwježo Najzbóžniſcheje knježnju a połoži jej do jeje proždneju rukow, kotrejž počiňuaschte hižo zvynic bjez. Žeje ruci njebeſtej něk wjac̄ proždnej; wona móžeſche ſwoje njevužitne a traſh hréſchne živjenjo z džela zaſh dobre čjiniež njeſkonečne zaſlužby Ježuſa Khriftu a pſchenadobne zaſlužby Mlačžerje Božje pſched trónom Božim jako zaplačenjo pſchedpołožič. Wona zwokoſha Božu matru a ſtveži ju na wutrobu.

Měſchnit wudželi jej poſledni króč ſwiate wotwiaſanjo, a za krótki čzas wumrē wona měrnje a z podačzom do Božje wole, ſwojej wóžey njejeſche zloženej na Božn matren, wot kotrejež ſo wona, jako wot ſwojeje poſlednjeje nadžije, wjac̄ dželič ſiemběſeſche.

M. Sch.

Skoncowanjo měſchnika wjercha Broglie-a.

Wo jara ſtruchlym podačku w Parížu tele dny wſchē nowiny powědaja. Tam je mjeniujcy jena drje wovrótnejena žona jara zaſlužbnoho měſchnika

zatsfēla. Podawł je z krótka tón: Spomijeny měschnik běsche abhē wjeřch Pawoł de Broglie, fiż bě w cylym Parizu jako jara wuſtojny, dobrý a wueženym měschnik znaty. Psched dolhimi lětami bě wjéřch Broglie swoju ſlužbu jako wjéſk pſchi mariniye zložil a do měschniſtſkohu povolania zaſtuſil. Žwojeſe wueženoſeſe dla bi jako professor na novu zaſloženmu katholſku univerſitu povołanym a ſkulowaſche w tutym zaſtojūſtvje muhohe lěta, w kotrychž cyly rjad wědomoſtnych theologiſtich ſpiſow wuda. Pódlia pak tež hoſlinje cžiche wiwotatoſeſe duschepaſtſtwa dopielnięſeſe. Abbé wjéřch Broglie běſche woſebnem a jara bohaty, pſchi swojim bohatſtvje pak tak nadobnym a dobročivym, zo minale wjeho roždawa. Toho wobydlenju bě jara ſnadne a ſproſte, a jam mějeſeſe tón kniez jemu jeriežku ſuſnju, kotaž pak bě učhdyžkuli prawje jara wotnoſhena. Wjeho zbytkne roždawa wón khudym.

Wo zrudnym ſkonečenju ſpodživnuho muža z Pariza tole wožjewjeja: Rjezeujenja žonſka 48 lét ſtara z injenom Amelot je njeſtuk wuwjedla. Ta bě předy jara wuſchikna klobukařka byla, a bě w najwoſebniſtchim tajfim pſchekupſtwje džělajey ſebi wjèle pjenjeſa zaſlužila, tak zo može nětto na ſtarý džen wot danje žiwa byč. Město toho, zo by pokornje ſwojom Bohu ſlužila, bě wona we wſchech cyrkviach znata jako wobožna a njewuſtata žonſka, z kotrejž mějachni duchowni ſwoj kſchiz, a kotaž ſo tež z uikim zinjeſeſe nje-možeſeſe. Woſebje bě ſo wona poſledni ežas na knieza Broglie rožniewala, kotrehož njeſchecitajne cžwiſlowaſche a nadběhovaſche, zo dyrbí wón „ſalschnie wobſkoržowanja pſchecíwo njej“ zaſh wibečv wzac̄, wobſkoržowanja a pſchiſtodenja, kotrež kniez Broglie ženje praſil njebe. Na dnji, na kotrejž wona ſwój njeſtuk wuwjedze, bě zaſh do cyrkvije na njeho pſchiběžala; kniez Broglie praſil jej, zo tudy njemóže a njeſmě z njej wo tym ryczeſ, ale zo chee ju doma wopýtač. To ſo tež ſta — a hodžinn poždžiſho pſchiběžda žonſka do klobučtra Mariftova k ſwojomu ſpovědníkce praſieſ, zo je wona runje knieza Broglie-a zatsfēla, zo dyrbí pſchiběž a tomule kniezej ſviate ſakramenty wudželič. Duchownym njechajde jej wěrieſ, džělēhe pak tola ſkonečnje ſobu — a namaka duchownuho bratra z krevju kaž polatohu hízo mortwoho w jeſi ſtvi ležacoho. Schyri kuli z revolvera běchti jeho trjechile. Z toho, zo žonſka pſchi wſchitkim ſpodživuje měrna ſo poſkazuje, zo ſama po policijnomoho komiſſara džělē, je widzeſ, zo je wona ſwój rozm ſhubila a ſo do ſpodživneje zaſalkoſeſe zaryla, w kotrejž wona praſi: Dokelž hym pſchecžhana, a wſchitý ſo wote mije wotwobročeja, dyrbju ja někajtoho měschnika abo jemu duchownu kniežni ſkonecowac̄. — Za morjenuho měschnika je pola wſchitkich jenož jene ſwedečejenjo, zo běſche jara dobrý a doſtojny měschnik.

3. Eužich a Šakſkeje.

Z Radworja. Njeſzelu 28. hapryla mějeſeſe tudomna „Wjeſada“ ſwoje měſac̄ne poſedženjo, kotrež měſtopſchedſyda kniez Smola-Bronjanſki po zwučenym waſhnuju wotewri. Na to poda kniez cyrkviym wuežer Šcholta pjenježniu rožprawni zaſlzenoſho lěta a po uim kniez wuežer Kral měſac̄nu politiſku rožprawu. Tuti ſežhováſche malý ſtanviſniſki pſchednoſk w naſtaču a rožſhérjenju Lutherſkeje wěry a wo wſchelatich wójnach, kotrež ſo pſchecž nju zbežechi. — Wjez tym pſchiběž tež kniez farſki administrator M. Wjeſela, kotrež jako ſobniſtaw zaſtuſil a bi na mějtno dotalnouho knieza administratora za pſchedſydn wuzwolemy. Skonečnje wobzamkiſhny hícheže, zo ma ſo knihownja z nowa zrjadowac̄. Tute džělo kniez wuežer Šlodenſ

pschedewza, fotrohož z dobom tež za knihownika wizwolichu. Tohodla ſo nětko ſobuſtawam knihi k čítanju na ſchuli wupožęſu.

Z Namjencem. Njedzeln 12. meje ſvjeczeſehe tu w hoſeženiu „pola města Drježđan“ naſche katholſke kaſino ſwbj 17. załožeňſki ſwjedźen, kij bě jara bohače wopytanu. Woſebje běchu wſchitey jara poežieſzeniu pſchez wopyt wjele wyſokodostojnych duchownych knježich. Běchu tu na ſwjedźen pſichjelkli knježa: farar Krauſe a kaplan Scholta z Kulowa, farar Bjeđrich a kaplan Schewczik z Kalbic a kaplan Jawork z Rjebjeležic; tež pjez ff. wuežerjow poežiežci nas z wopytom a to ff. emeritus Hieck z Pančic, Brauner z Rjebjeležic, Hila z Khrbježic, Koſmy a Reclaff z Kulowa; zaſtupejene běchu juſodne katholſke towarſtwa, tež pruje Rjeđichowſte. Po porovtanju hoſeži pſchez towarſtwowohu pſchedydu k farſkohu administratora Hiecku pſchednoſehowachu ſobuſtawu wſchelak ſperwy: ſola, duetty, tež kupleje a na kónci hrajaču jedyn džinadłowy kruch. Mjez jenotliwymi kruchami ryežachu wſchelach knježa, tak rozeſtaja nam knjež farar Krauſe z Kulowa w dlejszej ryeži wažnijež towarſtow za dobre katholſke živjenjo; knjež farar Bjeđrich z Kalbic tohorunja huijace ſłowa k nam ryežeſehe, ſpominajno na naſchoho hnađnuho knježa biskopa Ludwika; a proſteſehe, zo bych u jo wſchitey tež w modlitwach na najdostojniſchoho knježa dopomijeli, woſebje na diju po tuthym ſwjedźeniu, na kotrejž dce jedyn duchownym knjež naſcheje Lujzey na hnađowym měježe w Lourdes wopór Božej mřehě za njoho woprowač; ſwoju rjaniu ryež ſkonciž knjež farar Bjeđrich ze ſlawu na naſchoho najdostojniſchoho knježa biskopa. Dale wuijefechu ſo ſlawy na ſvjatohu wótea Leonu XIII., na ſakſkohu krala Alberta a ſkonečnje jena na lubych hoſeži. — Tak minychu ſo hodžimy pſchejpſehnje a pſehi dželenju praſachym ſebi „w Božim mjenje“, na zaſhwidźenjo w pſichjednym léeze. +

Z Woſtrowca. Ěudomniſchi knjež farar, kanonikus Anton Müller, ſvjeczeſehe 15. meje wulfotuje dwoji ſwjedźen. Džen, na kotrejž bu pſched 25 létami tutbū ſvěrim paſtyr do Woſtrowca za fararja pôſlamy a poſtajemy, cheyſehe džaktowna woſada, kotrejž wón z wóteowſkej staroſezu tak dolhe léta wueži a wodži, woſebieže wopominač, a knjež farar wužnamjeni tónle džen z nowym nadobnym woporem, wobradžiwschi ſwojej woſadže a ſyl, t. j. wuſtaw, w kotrejž budža dženji, kotrejž starich cyly džen w fabrikach dželajn, wot-hladane, a ſyrotu kublane. Tí miloſežive ſotry rjadu ſwj. Karla Boromejſkoho zaſtaraja ſpomožny wuſtaw, kotrejž ſo na ſamym diju poſvjeczi, zo by z ſcheczeſanckej miloſezu wſchelakom inzu polóżež pomhal. Wječor pſched ſwjedźenjom čeſtežachu katholſke towarſtwa jubilara z pſichnej ſerenadi. Na tři ita woſobow pſchicžahum z plomjenicami (ſakklem) a z hudžbu pſchez město do farſkohu dwora, hdyž mějčaujsta jubilarowe zaſlužby wo woſadu a město ſlawjeſehe, wſchelak ſperwy ſo pſewachu, a hudžba hrajeſehe. Kheže na hlownych mějčaujſkich haſach, woſebieže na ſuathym wulfim torhoſežu, běchu pſichhuije wobjnwětleno, rafety lětachu do wyschium a puſtachu ſo, ſchke ſo měněnym wrijeſkotom dele ſypanej. Na ſwjedźenju ſamym bě město z khorhovjemi a pletwami dehjene, dopoldnia w džewjeczh bu knjež biskop, kotrejž z Marijuho Doła pſchijedže, wot duchownſtwa a woſadnych, kotsiž w ryukach ſtojačhu, na torhoſežu powitanu, do cyrkwe wjedźem, hdyž mějčeſehe knjež jubilar ſvjatočežne kemjche, po kotrejž knjež biskop z flétki ze znatej zryčniwoſežu wo dwoujim ſwjedźenju wěriwych powuciž. Pſchez kerchow čežnjeſehe knjež biskop z duchownym a k tomu pſchepröſchenymi hoſežemi do bližkoho aſyla, hdyž

miloščiwe ſotry w kheži čakajecy joho do jenotliwych ſtow w jedzechu, zo by je ſvjeczil. Te Deum w cykwi z Božim požehnowanju wobzaſtym ſvjeczini. Přichopodnuji zjednocži kniez jubilar hečži, zaſtupjerow myſchuoſeži, woſadnych a wiſchelatorkych towařtowow, pſchi ſvjatožnym wobjedže, na kotrymž jo pſchež ſto woſobow wobdželi. Wječor běchu katholiske towařtwa jubilarej jara dostoju hužbnu a ſpěwnu akademiju pſchihotowale, fotraž ſo jara ſpodo- baſhe. Cykli wulfotym ſvjedženiu, kotryž ſo najrijeñcho poradži, ſvědeči zjawiſe, ſak dobra katholiska woſada ſwojohu zaſlužbnoho fararja lubuje a čeſteži.

W **Bisłopicach** ſu nětko k bždy měſac katholiske Bože ſlužby, a to w cyrkvičenj na kečhowje. Dny, na kotrychž tam lěta Bože ſlužby budža, ſu: 19. meje, 23. junija, 21. julija, 18. auguſta, 15. ſeptembra, 20. oktobra, 17. novembra a 15. decembra. Zapovězatf Božich ſlužbow $\frac{1}{2}9$; k ſponvědi je tam pſchiležnoſež wot $\frac{1}{2}8$ hodžin.

3 cyloho ſwěta.

Něm̄ſka. Zakon pſche pſchewrót, wo kotrymž je ſo cyku zymu w ſejmje jednało, a kotryž ſu tež we woſebitej komiſſiji wurađowali, bu nětko ſkonczenje wot ſejma wotpočazany, a tak na wčežne poſrjebanu. Knježerſtvo ſamo bě tutbū zakon namjetowało, ale wone nima w niežim wjac zbožio. — Řejm ſo zda ſpróveny byž, a praja někotři, zo hižo tutbū měſac ſo zvěhniſe hacž do nazymja. Druzy pak wobkruežeja, zo zmeje ſejm po ſvjetlach hřiſeže dlejſihi čas poſeženja, zo by ſkonczenje tola někotre z wažmych nadanekow, kotrež ma, wuvjedl, hewak by unmale cykle lětūſe ſedzenjo (ſeſtion) zhubjene bylo.

Auſtrijs. Z Wina pſchihadžeja ſtajnje dobre powěſcze. Hacž dotal wobſtojeſe mjenujey ſkoro cyla měježanſka rada z liberalnych a njewěrnych židow. W nowiſhim čežu pak ſo w cylym Wintſtim ludu poczyni ménje hibač ſpchežiwo liberalnomu knježenju města, a to z najlepſichim wuſpěchom. Do měježanſkeje rady bu njeđawno wjac dobrých katholikow woſemnych, tak ſo ma ſtrona „Kſchježanſko-ſocialnej“ hižo 64 ſobuſtawow, a džens pſchihidže powěſč, zo je derje znaty a zaſlužbny dr. Lueger za přenjohu zaſtupnovo měježanſtu města Wina wuzwoleny. Na tym ſo přenj měježanſta dr. Raimund Grübl tak ſtróži, zo hmydom ſwoje měſtnu zloži. Tak traſch ſamo njemžne njeje, zo dr. Lueger-a za přenjohu měježanſtu wuzwola. Tak wjele zbožia Wintſtim!

— Mjenje zwjeſelace ſu pak powěſče z Wuherſkeje. Tudu ſu někotři, kotriž chcežda na wiſchon gwałt tež ſwoj „kulturfampf“ měč, wo kotrymž ſu jo druhe mócnarſtwa dołho pſchepočazale, zo je ſtatej jenož k najwjetejſi ſchfodže. Cykle derje je nechtó prají: Wuherſka je porno druhiim mócnarſtwaim tſicheži lět zadý, a myſli ſebi nětko, zo dyrbí tež ze ſvěrnuſežu wiſchitke zmyſli wiobrincž, kotrež ſu druhe mócnarſtwa wobefchle. Woſebje je ſurowy nje- pſcheczel cyrkwe nětežiſki pſchednyda ministerſtwa, baron Bauffy. Bohužel je fejzor tak ſlaby, zo joho njewotſtronim. Tola ſu ſo tele dny najhórſehe para- grafy, kotrež chcežda wiſchu nabožinu wotſtronicž, w domje magniatow z malej wijetſchinu wotpočazale.

— W poſlednim woſomiku pſchihidže z Wina powěſč, zo je hrabja Kalnoſky fejzorzej Francej Žbžeſej z nowa žadańjo wuprají, zo dce ſwoje zaſtojnſtvo zložicž a zo je fejzor tón króž do joho žadańja zwolil. Tak je zaſ Wuherſka throbloſež dobyla. — Kaf daloko to hřiſeže pónidže?

Rom. Němſen pobožni puczowarjo, něchto pſchez 200, ſu, hnaďowne město Loreto wopytawich, w tu khwili w Romie. Džen 9. meje mějachu zbožo, pſchi Božej mihi, fotruž ſwjaty wóte w sala ducale we Batifanije ſvjeczeſehe, pſchitomni bjež. Wschiten mějachu wulku radoſež, hdvž mōžachu wiđeeſež, fakt je ſwjaty wóte pſchi wſchey swojej wysokej starobje (wón je we 86. lēcze) hiſcheze mlôdym a pſchi woltariu ſwjate wobrjady lohen wimwiedze, jeno tam a ſem trochu podpřaram. Po ſwojej Božej mihi bjeſche ſwjaty wóte hiſcheze pſchi tej pſchitomny, fotruž joho kapłan ſvjeczeſehe. Potom poſtrowi arcybiskopa Popiela z Warſchawu a biskopow Kleina z Limburga a Hötinga z Osnaſtrücka. Na to pſchija wjerchowku Löwenſtein z jeje džowku a ſynom a napominacze ſwoſbie toho, zo by ſwojoho naua we wěrmym katholſkim pſchepwedeſenju ſezdhowal. Tež dr. Pöſch ze ſwojej mačerju bu z woſebitej audiencu wuznamienjem, a pſchejſehe ſwjaty wóte tutej ežeczomnej žonſkej zbožo, zo ma taſkho dobroho ſyna, kij je za katholſku cyrkę w Němſkej dotal tak horſliwe ſkutkowal. Hiſcheze z druhimi poručzawſki da ſo ſwjaty wóte do loggijow pſchenjeſež, hdžež běchu puczowarjo z Němſkeje ſetupani. Drje z kóždym tam ſwjaty wóte luboſčinve ſłowa popowěda, tak zo ſu pobožni puczowarjo za wſchitke wobežnoſeže ſwojoho dothoho pucza bohače mytowanu, wohladawicſki a poſtroniwicſki ſwojoho luboſu ſwjatohu wóte.

Naležnosće našoſe towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 369 Mikławš Rychtař z Budyšina, 370. Kata Wjerſowa z Rachlowa, 371. Mikławš Cernak z Balbic, 372. kapłan Mikławš Jawork w Njebjelčicach, 373. Marija Königowa z Drježdān.

Za cyrkej Wutroby Jězusowej w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 109,404 hr. — p
K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: S. za ſwiećene wěcy 1 hr.

Hromadze: 109,405 hr. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 12680 hr 39 p.

Dale je woprowała jena ſwojba ze słowami „Swjaty Józefje, proš za nas!” 50 hr.
Hromadze: 12,730 hr. 39 np.

Za cyrkej w Lubiju: L. ze Smjerdzaceje 5 hr., P. T. N. z R. 2 hr. 30 p.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: Žemrěli ſu: bratr Fidelis Jakub Neumann a ſotſe Angela Hanža Wawrjenčec ze Schpitala poła Kamjence a Hana Remigija Luspiček. R. i. p.

Krajan, Katholska protýka na lěto 1895, je hiſcheze w někotrych exemplarach na ſkladze.

Ralbičanske Twarzſtvo Serbſkich Burow
změje na Božje ſtpěžo hmydom po myſhporyje zhrromadžiznu poła Brézanec w Ralbičach.

Pſchedsydſtvo.

Katholska Bjesada w Kukowje dowola ſebi z tutym, k. kapłanej Rjenčeſej w Budyšinje **najwutrobníſi džak** wuprajić za wulecy zajimawy přednošk wo ſwojim pućowanju do ſwjatohu kraja. Za njesebičny wopor, naſej Bjesadze přinjeseny, chcył joho ſkoſtowanjo žohnować.

Michał Wawrik, předsyda.

Céſke ſmolerječ ſnihičiſtſeſenje w Macjicznym domje w Budyšinje.

Raſholski poſor

Wudawa so
prěnu a třeéu sobotu
měsaca.

Plaći lětne na pósce a
we knihařni 2 m., pod kříz-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Wudowy cžasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 11.

1. junija 1895.

Lětnik 33.

Światy ſakrament luboſcje — Boje wotkaſanjo.

Zaſy bliži ſo ſwjedzeň Božoho Ćzela: ſwjedzeň džaka za njejměrnu luboſcę Syna Božoho k nam cžlowjekam: ſwjedzeň holdowanja wocžlowjecze- nomu pod woblecžwami khleba a wina mjez nami pschitomuonu Bohu. O njejměrnu luboſcę, o njedodnita mudroſcę! — Wón, kif je ſtworiczeř njebla a zemje, wocžlowjeczem Boh, wón ponizi ſo niže ſwojich ſtworjenjow, zo by byl mjez nami ſtajnje a nas poſylnilaſ na naſchim puežowanju pſchez doſ ſylzow, zo by nam ſo dał k cyrobje a pschihotowaſ naſ za wěčznu žbóžnoſcę.

Wſchedenje nazhoňamy: ſchtož cžlowjek wužívajo k ſebi bjerje, to pſchenidze jomu do krewje a do cžela. W tej doſpolnoſezi a ſwjatoſezi paſ, w fotrejž tutu cžaſnoſcę wopuſtečimy, w tej ſwjatoſezi zaſtupimy do wěč- noſeze a w tej měrje wulka budže naſchá žbóžnoſcę na wěki.

Tole rozpominaſ mořmy luboſcę Božu k nam a njedovšahni muđroſcę, kofraž je wunamakała potajnoſcę ſwjatoho ſakmenta wołtarja, zo bychmy byli ſwjatoſczeni a tu na zemi pſchihotowani za wěczne ſiwjenjo.

Kak wulki džak za to ſuň winojezi Bohu? Zaměje: eyle jomu ſo podačz ze wſchim, ſchtož mamý, by byl ſnadny džak a maše zarunanijo. Toho zaſy lubowacž z chlej mocu ſwojeje duſche a tule luboſcę wopokaſacž pſchez zjawnu cžejczomnoſcę a zjawnie holdowanjo z najmjeńſcha tak ſwjatočzne, kaž je wopokaſujemy mócnym zemje, to by byl najpſchihodniſhi wopokaſ džakneje luboſcę.

A ſchto ſo ſtawa? — Hlej, lubi cžitarjo, ſiukofcę mjez nami, kif my ſebi myſſlimy, zo ſwiaty ſakrament Božoho Ćzela cžejczimy; hlej, njeđak

człowiekow, kotšiž jón nječežeža; spomn na boharubjeństwa, spomn na hanjenja žlych, njewerivych, bohazabyšivych ludži! Šyn Boži ſam ſkorži w swoim ziemjenju zbožnej Marhacze Mariji Alakoque: „Hlej tu moju wutrobu! tak jara je lubowała człowiekow, zo je ſama na ſo zapomniwſchi za nich ſo woprowala a za to dōstawa njedžak!” — Nak tu trada bójſka wutroba za wotmcienjom z naſhej luboſežu! — Daj mi ſwoju wutrobu, tak chec Jezus prajiež, poſwjecž mi ju ze wſchemi jeje zaežucžem; poſwjecž mi a woprij ſwoje staroſež, ſwoje ſlutki — ſwoje wotpohladu zjednoč z mojimi zamyslami, staraj ſo, dželaj w mienjenju, z tym moju luboſež mi zarunacž; — ze ſwojimi myſlemi budž pola mje. Tak jara ſebi Jezus žada a je jomu trjeba naſheje wujednaceje luboſež, zo bohate hnady za ežas a węczęnoſež lubi tym człowiekam, kotſiž luboſež joho wutroby jomu zarunacž pytaſa.

Nětko bliži ſo ežas, kotryž je poſtajen ſo woſebitomu ežeſzowanju Božoho hordoho Ćzela, ſo woſebitomu holdowanju, z kotrymž zjawnje wuznamwany, zo je w ſwiatym woblatku zakhowany a pſchitomny wčrny Bóh, tworicžer a kniježicžer wſchoho ſweta. Tuž dha cheyli joho tež ežeſzicž, kaž je zdobne: naſhe wutroby jomu pſchihotowacž a z pokornym woprom a ežeſzowanjom jomu zarunacž pytač kſchividu, wot njedžakownych człowiekow jomu načinjene: cheemy zdobnie wupyschič domy a druhí, pſchez kotrež wón poczechnje, bôle dyžli je pſchimy ſo ežeſeži kotrohožkuſi mócenarja zemje.

Zarunanjo žada ſebi bójſka ſprawnoſež za kſchividu: za liwkoſež, zacpečzo a njedžak napschečežo njedodnitéj luboſeži Syna Božoho. Tohodla ſkorži Jezus zbožnej Marhacze Alakoque: „Hlej tu moju wutrobu, kotraž je człowiekow tak jara lubowała, za to dōstawa ſo jej njedžak”, a namowlja ju, zo by wona na měſeże njedžakownych ludži jomu wotproſchowała a druhich ſo wotproſchowanju namowljal, a pſcheje ſebi, zo by ſo za woſebite ežeſzowanju luboſeže tejele wutroby poſtajil pjatk po dohowanju Božoho Ćzela a dale pſchez cykle lěto kóždy pření pjatk w měſacu.*

T.

* Rozpominajo tute žedzenjo Žežuſoweje wutroby za zarunianjom je ſo po měćim wutworilo zjednočeſtivo węczęneje modlitwy (w Serbach dotal za wiedżene w kłójchtrje a w Rjebjeljeſicach), kotrohož ſobuſtawu ſo prćuja, Žežuſowej luboſeži doſežziniež z tym, zo, hdyž ſo hodži, byrnje tež na khwilkui, wopytuja w cyrkwi w tabernaklu Žežuſa, kotryž je tam we wotkaſanju ſwojeje luboſeže stajnje pſchitomny, ale tak ežaſto wopuſteženy, a z rozpominianjom a modlitwu tam wotproſchują njedžak człowiekow. Dale pač ma tež kóždy ſobuſtaw wſchēdnie jemu hodžinu wuzwoſenu, kotruž woſebje ſo doſežzinjenju bójſkej wutrobie poſwjecži, a wobstaraj o ſwoje wſchēdne džela, z najmjeñſcha w duchu ſo poda pſched ſwiaty ſakrament do cyrkwi, ſwoje džela a wobęczęnoſež město modlitwy ſo zarunianju woprujo.

Listy z wuſtajenich.

I.

W Pražy, 29. meje 1895.

Luby Poſole!

Praj mi z prawdu, ujje eži poſledni čas druhdy we wuſhomaj zyničalo, ujje eži mojedla z khwilemi tež „hikanka“ poſtorkała? Vidžo ménja, hdvž jo čłowjekej něchto tajke ſtarwa, zo ſo na ujho něhdžé ſpomina. Ně, a my ſuny ſo tele dny na tebje naſpominali doſež, ſuny na tebje ſwarjeli, ſantorili. Wěſh dha tež, čzohodla?

Zo ſy zabyl na naſchu narodoſiunu wuſtajeniu. Proſchu eže, kaž ſy jenož mohl na uju zabyež? Pſched 4 létami, to bě zyle hinač. Tež tehdom mějachmy tu wuſtajeniu — wotewri ſo 15. meje. A hlej, moj pſchečežel pſchinjeſe hižo 2. meje, potajkim dwě njedželi do ežafa, wobſchermu naſtafk: „Krajna jubilejna wuſtajenica w Pražy“. Věſta pak — ně, ja njerěm, haž ſy ſebi zadřemyl abo wiđiſih tak bližko, zo ſo ani píchez te zeleno-běle mězniki njedomaſaſch — lěſta nimajch dotal ani ſlowežka wo naſtej „narodoſiunej wuſtajeney“.

Haj, haj, my mamu hižo zaih wuſtajeniu, dwě njedželi ju hižo mamu. Wotewrichmy ju 15. meje, ſamý džen, kaž lěta 1891 wonu „jubilejnu“.

A wona je zavěſeže tak kraſna, haj, wona je rjeiſcha, kraſnijcha, dyžli jeje ſotra pſched 4 létami.

A tola bě „Jubilejna wuſtajenica“ wěſče kraſna, běſhe wulkotna. Ve drje to jenož krajna wuſtajenica, ale w minohim naſtipanju bohatſcha, dyžli někota ſwětova. Cykle pſchirodne bohatſtwo čzěſkoho kraleſtva bě w tutej wuſtajeney wiđecž, běchu w njej wiđecž pſchekraſne wuplody pſchemysla — induſtrije —, z krótka wiſchito, ičtož ſpróčniwa ruka a jaſna hłowa w Čechach wutworilſtej za ſto lět. A všeče te poſkady běchu w kraſnej pſchehladnoſći wuſtajene w kraſnych tvarjeniach. Někotre z nich podobachu ſo hotovym hrodam.

Alle něchto we wuſtajenycy bě, ſchtož ſo mohl rjec prawje ujehodžeſche mjez wonie horde hrody, mjez wonie ſchkleňežane, murjovane abo rjenje z deſkow natvarjene pavillony. Měnímy naraňſhi fut wuſtajenycy, hdžej bě proſty burſki ſtatof, ze ſlomu a ze ſchindželom krythy: Štatof, kajfichž je w hornich Serbach hižo khětro porędko; wjacich jich namakaſch w Delanach.

A tola, runje tónle proſty pſchibyt k wjeſnemu ludu wabjeſche ſeſbi hoſeži muhoſež — a wiſhem ſo lubjeſche. Z prawej džesčovſkej radoſežu hladachu wiſchitej na wonu jednoru burſku ſtu z molowanymi polecami a z hlinjanymi a kwětkowanymi talerjemi na nich, z křejiſeňčku w durjach a w leňvym kueže mórene kachle. A za kachlemi bě hela, napſchečež ſtojeſche pſchi ſeženje njedželinicze ložo z bělojajnymi ujebjeſami, že ſeženow pak hladachu ſtaré zaſtarlate ſwjecžata, a z wjeſcha wiſaſhe holbit — ſwjath duch — a hibotaſche z khidleſkonomaj nad dubowym blidom, na kotrymž bě do ruba zavalena poſkuta khleba.

Z krótka „czěſka chalupa“ ſo ſpodobaſche, wona běſhe ſtajniſe wobſchowana wot Pražanow a wjeſnjanow, w njej ſo zrodži myſlička, pſchihoto-wacž wulku nowu wuſtajeniu: „Czěſka chalupa“ z jubilejneje wuſtajenycy bu maczter narodoſiuneje.

Rozumičež někto, „ičto ta narodoſiuna“ je? Wonon je wulka „czěſka chalupa“.

Z jenoho burškoho statku bu cyla wulka „česká vjes“, a z jenoho dwora naroječe cyla byla statkow ze wšichch krajinow, hdzejz hydla Čechowje, z Čech, z Morawy, ze Schlesyjsseje a tež ze říšského kraja we Wuhrah. Wohladacze tu wſchitko wot bohatoho dwora wot Turyuova abo z bohateje Šaneje hac̄ f běnej khězey morawskoho Kopanicžara. A dokelž je češki lud pobožny, bohabožny, wohladacze tu tež cyrkej, tajku zaſtarſku čeſcežehodnu cyrkej, ze ſchindzelom krytu, z woltarjemi a z piſchezelemi, poſvycězenu ſwiatomu Prokopem, wobdatu z keřchowom. Na prawu ruku wot cyrkvi je hac̄, hdzejz ſo rjane karpy jenož tak pſchemjetuja a w ſuſoduej rybařſkej khězey ſo potom pjeku a ſmaža — a nehdže na ſewich je korežma. Skoro kaž w Serbach, niewěru?

A hdyz tak na wšy ſtojích, z mlodýnmi lípkami wohſadzanej a kołowokoło widžijch wſich te ſlomjane třechi, hdyz widžijch wulki barbjeny ſwiaty třchi z ploczíkom na nauſy, ſwiaty třchi z pſched Božim domom a Boži dom ſamón z wypoſej wěžu, z kotrejz runje ſwiaty wicežor zvonja — njeje wam tu čoplitsko wokolo wutroby, ujezda ſo wam tu, zo ſeže nehdže 30 mil wot Prahi, w Delnich Sulfach pſched kapalku abo w Höſtu na nauſy?

„Čeſka vjes“ je jedny hlowny džel wuſtajeney; ale narodopisna wuſtajenica wopſchija wjacy, jee program je ſo boryz rožkheril, na nadrobny wobraž wſchodočho čeſkoho ludu a joho živjenja nehdji a nětko.

Tohodla mamy tu tež měřežanské živjenjo zaſtupjene — w Staré Praži. Stara Praha pſchedstaja nam male torhoſchežo Staroho města w Prazy, kajkež ve w 16. ſetſtoku. A woprawdze ſo ſpodžiwacze, hdyz ze starožitnymi wrotami zaſtupicé mjez te ſtare, ſchědžiwe domy z wuzkimi ſwiſlemi do torhoſcheža, z wuzkimi barbjenymi woknami, wuhotowane po zaſtarſku ze wſchelakini wobražami a ſpodžitnymi napiſiami. A potom poſladajzé na tych ſtarych Pražanow, kaf ſo pſched 300 ſetami dræſejach. Stara Praha ma 27 čiſłów z někotrymi korežniczkiами (dobre piwo je na pſchiklak „poła zelenieje žaby“) a z cyrkvi ſwiatoho Linharta (Leonharda).

Čeſka vjes a Stara Praha we wuſtajeney najbbe „čezhniſej“.

Nimo toho pſchi wuſtajenici ſtary hród „Kokorín“, cyle wěrije naſtwarjeny po ſwojim modelu wot Mjelnika. „Kokorín“ ma ſwoj ſpadach móſt, ſwoju hlođnu wěžu, hdzejz ſo zlóſtñich čzwělowlachu, ma ſwoju wuſtajenici čeſkoho wójnictwa atd. atd. Tež zaſtarſki wóz tam je, na kotrymž njenamakaſch ani jenoho hoždža.

Samo ameriſch Čechowje wuſtajeja. Maja tu najprofeſijsche wobydlenjo tých, kotſiž na hořtvije za tym wſchodnymi khlebičkou runje piſhež morjo pſchijedžechu a ſebi w praſeſu bědnú budku ze ſchtomikow tvarja, maja tu hródzik bohatoho farmarja, amerikański ſalon (hoſeženc, w kotrymž wam čzorný pincziny čzorne a ſwětlé piwo nosy, kajkež chceče). A ſkonečnje je tu přenja cyrkej amerikaňskich Čechow. Tež modlicz ſo čzlowiek na wuſtajenych může tak wjele hac̄ chce. Na „jubilejne“ toho njebe.

Wulſtne poſklady ludowoho wumjekſtwa, žadne wuſchiwanja, ludowe draſty, wuplody cyrkwinſkoho wumjekſtwa, leža wuſladžene w „ſchufskim“ pavillonje, w „palaſcze města Prahi“ a pſchede wſchim w „Narodopisnym palaciſe“. Tam je tež woſrježa pod baldachinom wulka poſtawa ſwiatoho Wjacſlawia, pſched nim wohladivých ſf. Cyrilla a Metodija.

Tole wſcho je wězo jenož mały pſchehlad toho, ſchtož ſebi boryz nadrobniſchho poſkazamy. Dženſa chězch was jenož dopomnicz, ſo je w Praži

zaſy raz něſhto „lôs“ — pſchichodnje budu was po wustajenich pſchewobžec̄ — nô, jenož ſo mojomu wjedniſtwu dōwěrce* — a potom ſebi jednotliwe džele tohole wulfotnoho narodnoho džela wobhladam.

* * *

Sedžu w „ſlowaſſkej forežmje“ pſchi ſchkleńych Penziáſkoho wina. A hladam na tu lieatu pinežnu wot Tatranſkich hór w pſchnej narodnej draſcze a poſlucham na ſlowaſku kapalu a na cžichotručkle a hnydom zaſy wóhnirwje wjesele zwuki „čardascha.“

Tola ſchkoda, zo ſhm tu ſam. Rad bych hiſcheže takle někoho pſchi ſebi měl, mojedla někoho ze ſerbow, a rad bych jomu poſtažal wſchē kraſnoſeže, kij tu wiđu. Zaweſče, pſchekraſny wuhlad. Ze zady cžennozeleny Schtomorňik, cžěſka wjes a Stara Praha — a za kaſtanijowej aleju pſchede mnú horni džel wustajeniſcheža. Narodopisny paſlaſt ze ſchkleńčanej třechu a z rjanej kopulu, pod nim twarniſchežo fontanu, z kotrejž budža ſo mjetacž ſnophy wodý, wobhwtleneje z barbym elektřiskim ſvětlom. A trochu k lewicu rozpadaňki „Kokořína“ z kulojtej wěžu, wulke twarniſchežo amfitheatra, hdyž zmeje 9000 ludži města, pſchihladowachy ludowym ſvjedzenjam a wuſtupowanju balona „Rejsla“ — a eyle k ranju hiſcheže cžrjóda fulowatych a róžkatych pavillonow, a ſtönežne cžěſka Amerika z cžěſkej chalupu.

A nade wſchim w hýtej zeleni cžerwienobělý ſeřdze z elektřiskimi lampami a z módenymi cžerwienobělými forhovjemi. Zawérno, wobkuſlach wobraz.

Alle tajke něſhto dyrbí ſo wiđeč, wopisacž ſo to njechodzi. A zavěſče, budžem tu tež witacž wjele, wjele ſerbow. Su-li na „jubilejnu“ pſchijeli množu, na „narodopisnu“ pſchijedu pſchemnožu. Pětine by bylo, hdy by ſo, jako ſo w druhich ſlowaſkých krajach pſchihotuja wulke wustajeniſne cžahi, tež w Serbach zebrała z najmjeñſhā nahladniſcha cžrjódku, fotraž by ſo do Prahi zhromadnije pſchěžila, nawjedowana wot jenohu ze ſerhſkich wótežincow. Šchkoda Hórnika! Wón by ſo takle za wjednika hodžal. A kaf je ſo na tu „narodopisnu“ wjeselil — a ujeje jeje dočzakal.

Tola doſez — naſhí ſwatkowni hoſćo njech wam powědaja, hdyž ſo do ſerbow wróća, kaf je bylo. Mamy jich tu nědže 10 — a mjez tym, zo wý tule moje rjadki cžitacze (a móžno, zo na te „blady“ tež ſantoriče) — mjez tym khodžimy my po wustajenich, a ſnadž tež jedžimy pſchi penziáſkim winje abo piwje — naſhe žony wěžo pſchi koſeu. Za wſcho je tu ſtarane, za duſchu a tež za cželo, doſez na doſez. — i.

* Po tutej poſtažen to libjerad ſejnimi. Najlepje budže, hdyž ſebi hnydom passepourt-khartu woźnijemy. — Wutrobný džaf! Ned.

Moje pucžowanjo.

(5. pokračowanjo.)

Džens, tebję, lubi cžitarjo, z krótką dovwjedu do wokolnoſeže, poſledni fróč wopisanoho města Kairo. Dyrbiſch ſo dopomniež, zo Kairo leži w krajinje, w kotrejž bě wysoka kultura a zdžělanoſć hýzo pſched týſiacami lét, w cžafu, hdyž hiſcheže w naſhei domiñne niežo druhe njebe, hač nje-pſchewinomny lés, do kotrehož hiſcheže žadyn cžlowiek ſwoju nohu ſtajil njebe. Wſchē europjske ludy tehdom hiſcheže hromadže w nawiežornej Aſiji vydlachu,

a ujeběchu dželene do Serbow a Němcow a t. d. Wokolo Kairo ſu hřeče nětko někotrežkuli povoftanki z tamnoho minjenovo časa. Woſebje ſu tři mětña, kotrež chci wopisacž, mjenujich: Memfis, Pyramidy a Heliopolis.

Memphis bě hlowne město starých egyptovskich kralow, a to wot 2800 hacž 2000 do Křyſtuſa. Džens po železnich jědžesich hacž do Bedraſchen. Tam woſoly čataja, zo bychu cze do Memphis donjeſli. Hodžinu jěchaſh, najprjedy ſriedž rjainych polow, a pſchez lěhy a potom ju w puſčinu. Tudy zaň něčo ujewidžiſh, hacž pěſt a kamjenje. Zane ſtvjelo twoje wóčko uje woſcheje, žane živne ſtvorjenje tu ujewidžiſh, khiba někotre woſoly (hodlerje), kotrež wot čela padnjenovo kamela abo woſola dypaja. Bot pucža njeje něčo widžecž, dofež drobnih pěſt kózdu ſtopu z dobom zaň zawěje. Tola pak puſčina njeje doha pěſtova runina. Wjele ſtałow, horow a dolinow ſo ſtajne wotměnjeja. W zemjepisu ma tutu puſčina mjenou: Wulka libiſka puſčina. A tudy je něhdyn ſlawne a krajne město Memphis ſtał. Tehdom pak hřeče je tutón džel puſčinu plódny byl, dofež nil hacž ſem ſvoje wodn ſeželeſche. Rozpadanki twarjeni tuttoho staroho města ju drje hřeče mnohe, ale wone wotpocžuju wjele metrow ſpody pěſka, a pěſk tež to, iſtož je w najnuwišchim časju wuryte, pſchecž zaň powečz hrozy. Woſebje běchmy w někotrych rumach, kotrež ſu ſchereke murjowane temple. Kaſeheze ſu do Kairo pſchenjeſene. Na ſeznach tych wſchelakich iſtrow rowa pak ſu ſo wobrazu jara derje zdžeržale. Wone živjenje tudy wotpocžowacoho pſched woeži wjedu. Barby tuthych wobrazow ſu tak čerſtve, zo ſo zda, kaž bychu hakle wežora měchane byle. Dale ſu widžecž někotre temple, hřeče ſu Egiptowczenju ſwojich pſchibohow čeſczowali. Poſkady, kotrež ſo tudy w templach a rowach namakachu, widžachmy pozdžiſh w muſeu w Kairo. Pſched templami ſtojachu z kamjenja wurubane wobrazu kralow, kofiz tež jako pſchibohi placzachu. Tute wobrazy ſu z jenoho kamjenja rnbane a na džesacž metrow wyjope. Samo, hdýz tajki hoře je powalený, jomu na woſole ſedžo lđdma hacž k ſchiji doſahajich. Tute pak ſu tež jemicke povoftanki stareje krajnoſće.

Ruňe tak je w Heliopolis. Heliopolis leži ruňe na druhéj ſtrouje Kaira, kaž Memphis, mjenujey k polnoči. Heliopolis rěka: město ſlouca. Pohanjen Egiptowczenjo čeſczachu ſlouco jako boha, a to woſebje w tuthym mějeſe, kotrež bě do cyla ſloucu k čeſczi twarjene. Město wobmjezowaſche na ſchtyrcenči kamjenitnych ſtolpov, wſchě na 40 metrow wyjope, a wſchě z jenoho kamjenja bite. Wſchě běch, ruňe kaž tež te mnohe temple, pſchecž cylo ze zlotom poežnijene. Maſch čas ſebi tutu krajnoſć a bohatoſć do cyla wjac pſchedſtajiež ujembož. Tefko zlota nadobo w naſchini časju nichťo wjac widzaſ njeje. A iſto džens Heliopolis je? Hubjena wjeſta, z roztorhauymi, proſchachymi wobydlerjemi. Sic transit gloria mundi („taž zańdže krajnoſć ſwěta“). Jednu ſeuički z tych kamjeni hřeče ſtoji a uas dopomina na ſtaru krajnoſć. Ale joho zloto je tež dawno dele. Tanne kamjenje rozbite pod zemju wotpocžuja, abo ſu do druhich wulkich městow pſchenjeſene, a debja jich naměsta. Tak widžachmy pozdžiſh tajke w Konſtantinoplu, w Parizu jedyn ſtoji, a tež obelisk na ſwj. Petrovym namějeze w Romje je něhdyn tudy ſtał.

Za naš kſchecžanow pak ma tudy něčto druhé wažnoſć, mjenujich tak mjenowana: Šwjateje Marijna zahroda. Pobožne podawizny powědaja, zo je w tutej zahrodze ſwjata ſwjoba pſchi čeſkanju do Egiptowſkeje wot-

poczowała. Też schtom ſo tu pokaizuje, je to ſtara ſykomora, pod kotrejž je ſwata ſpójba jedzała, a ſtudnia, z kotrejž je piła. Też tehdou pak bě ſtare město Heliopolis runje tajke, kajkež je džens, ſtara kraſnoſež bě dawno zaſchla.

A nětko k pyramidam. Poſlednje ſéta zaúdzenoho leſtovka ſranicózſti kejzor Napoleon I. na Egypṭovſku czechneſche, zo by ſebi ju počeſiym. Runje ſrjeđ pyramidow, kotrychž je jich hromadže 67, běſche bitva. Napoleon ſwojich wojakow napominaſche: Woujuježe zmužije, pſchetož pjež tyſac lét na was hlaſa! A to tomu tak je. Tak dolho někotre z tutych pyramidow, hiž ſtoja, žana pak njeje mlôdscha, hač ſchtyri tyſac lét. Kac dolhi ežas! Schto je ſo injez tym na zemi wſcho ſtało! Abraham je tute twarjeniſcheža hiž widział, a Jakub je na nje hladal — a hiž běchu wone tehdou ſchedźivey, na poſdra tyſac lét ſtare, ktoro tak ſtare, kaž dženſniſchi džen rozpadańki ſtaroho romſkoho časa w Romje abo Pompeji. A wone pſcheey hiſchež ſtoja, a khwalbu ſwojich twarjerow wozjewjeja.

Někotre ſlowa wo wulkosći pyramidow. Najwijetscha rěka Cheops abo Chufu, dokelž tak jeje twarječ rěkaſche. Sto tyſac čłowjekow ſu 30 lét dolho na njej twarili. To pak tež, luby čzitarjo, wopſchimneſch, hdyz eži praju: zo ma wona 2,825,000 kubickych metrow kamjeni. Z tutymi kamjenjemi jenickeje pyramidy by mohl ehy němſki kraj z jenej murin wobdać, kotraž by 2 metraſtyska a poł metra tolsta byla.

A tute pyramidy běchu tež rowy egypṭowſkich kralow. Wone ſu cyłe z kamjenjemi wupjelnjene, a jenož ſrjeđa je mała komorka, w kotrejž kamjeńtu kafšež ſtojeſche, a do kotrejž nižka khôdba wjedże. Czela pak ſu nětko z nich zebrane a ſeđa w ſchleńczanych kchinach w muſeju w Kairo. Wone ſu jo wſchę derje zdžeržale, dokelž ſtari Egypṭowczenjo hač na najkhmauſcho rozemjaču žalby pſchihotowacž, a z tymi czela mazać a potom je z platom wobwicž, tak zo žadyn powetr k nim nijemózeſche, a zo tak tež njetwajachu, ale jenož wuſknychu. Tak pſchihotowane czelo mjeniuje ſo mumija. A tudy můžech nětko tym ſtarym kralam do woblieža hladacž, do ſamjnoho woblieža, pſched kotrymž ſo něhdh wſchitke kolenia zhíbowachu. Tudy woni nětko k wobhſadowaniu ſtoja, po čziflach zrjadowane. Tak je tež jich kraſnoſež, jich móć zaſchla, a woni ſluža nětko ſpołożenju wežipnoſeže.

Wot Kairo ſo wróćichmy po ſamjnym pucžu do Port-Said, a wot tam džesche do ſwjatoho kraja.

(Poſtracžowanjo.)

3 Lujzieh a Sakſteje.

Z Budyschina. Knjez Jakub Schewcžik, dotalny přeni katholicki duſchepaſtý a administrator nowej cyrkwi w Lubiju, kiz je w poſeże jara čezku khorosz pſchětrał, dyrbi ſwojeje ſlabey ſtrowoty dla tute zaſtojnſtwo zlužiež. Lubijska wosada, hdzež je ſebi knjez Schewcžik wjele luboſče a doverý dobył, joho wotklađ jara wobzaruje. W ſwjatkownym thđzenju pſchejidl ſo knjez Jakub Schewcžik do Worklec, hdzež je zaſtojnſtwo hrodoſkoho kaplana pſchijal. Na joho městno pſchimdže joho bratr, knjez Michal Schewcžik, dotalny kaplan w Ralbicach, do Lubija. Kaž ſkyſchimy, ſo městno Ralbičanskoho kaplana zas wobſadži, tak rucze hač budže móžno.

— W Husen je najdvojtojnijši knjez biskop minjenu wutoru n o w u hrodoſkemu kapalu ſwjecžil. Wo nadobnej ſwjatocžnoſci pſchinjeſemy w pſchichodnym čzifle drobnischem rozprawu.

Z Radworja. Hdyž loni nazymu prynceſna Isabella, mandželska prynceſna Žana Jurja, w naſzej wſy pſchebywaſche a pſchi tym tež tudomne mjeđželske Bože služby wopyta, ſo jej woſebje družki wurjadniſe jara lubjachu, fotrež ju w ſwjedženſtum ežahu do cyrkvi pſchewodžachu. Tohođla naſta tu myšl, jej k wopomnječju na tutu ſwjatocžnoſež „ſerbiſku družku“ daricž. Tutón wotpohlad jo po dokonjamych pſchihotach lětſa naleto wuwjedže. Družka běſche něhžé metr wyſoka popa z hibitnymaj woſemaj a wopravdžitnymi pleczenymi wlojami, w žoltozelenym wokolo-paſacym a mr̄běželovým hlowjachym baneže z bleďezelenym, pſchez baut deſc doſahowacym podwodžakom a bjez krótki wokolo rukow — wſho po najnowiſchej mōdze prěnjeje rjadowiſe. Tež iſhnořa za mału družku dyrbjeſche jo hafle woſebje dželacž dacž. — Na napraſhovaujo dwórfkeje knjenje z Einſiedel nad Radworjom wupraji prynceſna pſchečežo, zo by hotowańiečja ſama do Drježdžan pſchijela a jej družku pſchepodała, ſchtož ſo tež ſta. Prynceſna ſo na pyšnej Šerbowej wulecy zwijeseli a dari družynej hotowańiečji ežeku złotu broſchu (johlu), wobſtojacu z piſmikow J(an), I(zabella) a z kralowſkej krónu. — Tak je družča draſta zaſy k wulfkej ežecži pſchijela a dawa z tym ežestnej mlođoſeži nowe napominanjo, zo by ſebi družču draſtu prawje wažila a pſchec̄y pilnje trjebała.

W Chróſcziach budže ſwjatſti pónodželu $\frac{1}{2}10$ cyrkwiſa ſwjatocžnoſež 50-lětnoho mandželskoho jubileja knieza wuežerjae mer. Miklawſcha Hieck, prjedy w Ralbicach, nětko w Pančičach, a jeho mandželskeje Kath rodženej Žurkec z Róžanta. Kniezej Hieck, naſhomu ſvěrnomu ſobuſtawej, fotrohož imeno ſo hižo w 3. ežiſle prěnjoho lětnika „Katholſkoho Poſola“, lěta 1863, prěni króz zapíſane namaka, pſchec̄emy na wurjadny džen z wutrobu zbožo a Bože žohnuwanjo.

Z Marijinej Hwězdy. Pónodželu 20. meje pocžecži Žeje kralowſta Wyſokoſež prynceſna Mathilda tudomny klóſhtyr ze ſwojim wopytom. Pſchijedže w 1 hodžinje pſchipoſdnju a bu wot wyſkodostojnovo knieza probſta z krótkej ryču powitana. Kniežna Hilic z Budyschina pſchedniſe powitanijo we wjazanej ryči a pſchepoda rjamy buſet. Tudomniſche twarſitwa a ſchulſte džecži, njez nimi tež małe ſerbſke družki, tworjachu ſchpalir wot wrotow hacž k cyrkvi, do fotrež ſo prynceſna najprjedy poda. Bobhladawſchi cykly klóſhtyr a powobjedowawſchi tu, wotjedže wyſoki hóſež wjecžor $\frac{1}{2}7$ hodžin zaſy na dwórníſchež do Budyschina a wot tam do Drježdžan. Pſchijihlna, njeniuežena pſchecželnoſež prynceſny je ſebi tu z razom wutroby wſchech dobyla.

Z Kamjenca. Džen 21. meje bu w Njedžichowje, hdžež ſo hacž dotal nabozinſka wuežba wot Kamjenſkoho fararja dwójej wob tħdeň wudželeſche, nowa katholſka wuežerja wotewrjena. Žako prěni katholſki wuežer ſkutkuje tu kniez Steuer, kž bě hacž dotal wuežer w Kūſtrinje. Džecži, fotrež do noweje wuežerje khodža, je 66. — Za krótki čas dotvari ſo tam tež katholſka cyrk, a nadžija je wulka, zo tam potom tež bórzy duchowny pſchidže, ſchtož je jara nuzne, dokelž katholſka woſada tam jara pſchibera. — Wuežerja kaž cyrk ſtej w kraſnym ſtyli twarjenej, tak zo budžetej, hdž ſo wſho dotvari, najrjeñſha pſcha cyleje wulſkeje wſy. +

Z chłopieństwa.

Niemcy. Kieżdżostwowyj jejm bu posledni tydżenj pjatk hacż do nazymja zamknijeny. Wscho bę pschepołazane, zo też nowe pschedysydźwo pod za-półancem centra v. Buol-Berenberg zhromadźizny derje a k powiścikownej psokołnoſeži nawjedowacż rozem. Tohodla też konserwatywny zapółanc v. Mann-teuffel ʃlawu na pschedysydzu wunjeſe, kotrejż cyly dom mōcjenje pschihloſowaſche. Skončzne paſ ʃlawesche pschedysydza z tiftręznej ʃlawu fejzora. Socjalni bęchu jo prjedy wothalili.

— Wjeŕch Bismarck hiſhęcey pscheciy deputacieje wschelakich miestow a krajow pschijuna, kotrejž jomu k joho 80-lětnomu narodnomu dnjej zbožy psicheja. Tak bęchu tam psched někotrymi dnjem i tež Lipczeſzenjo. Ma rycz jenoho z nich dopomni Bismarck na lěto 1866, prajo: tehdom bę bjez małohu tuſka po Sakſkej było. Pruska mějeſche ſebi wolię mjez Hannoverſkej a Sakſkej. Skončzne roziudźi ſo, na pveruoſz njeboho krała Jana a króla Alberta pod nowymi wobſtojnosciami twarjo, za Hannoverſku.

— Z morja pschihadzeja ſkoru wschedne rozprawu wo nowych njezbožach. W Kielu bę Turkowſta nowu wójnſtu łódź twariež dała. Pschi prením pruhowacym jědzenju rozbuchny parowy fotol a mori na mějeze džewjeſcz muži, a rani druhich něhdże pjatnacze. Pola někotrych njeje žana nadžia. — A z nowa pschidźe poweſcz, zo je ſo francózſka łódź „Dom Pedro“, kotař do Buenos-Aires jědzeſche, pschi iſhpauſiſkich brjohach podnurila. Tež tudy bę parowy fotol ſo rozpuſtysł. 110 woſobow ſo zatepi. Woſujo ze zatepijemych bęchu Němczy. Ženoz 38 woſobow živjenje ſo džerža. — Samym džen tež w Lissabonje patniuk rozlečza a ſchęć dželacjerow mori.

Awstrija. Ma Kalnoh-oho mějtno bu jako ministeř zwonkowymch naležnoſcioru powołany hrabja Goluchowſki. Tón samy je Polak, bę dolhe lěta w Parizu, a ma tež francózſku mandželsku. Wón je Francozam, kaž ſo praji, pscheczeluje zmyſlent. Tohodla w Francózſkej a tež w Rúſkej joho powołanjo jara ſpočoja. Goluchowſki paſ je tež pschewcędžent a dobry katolik. Tohodla mózemy ſo nadžiyež, zo wón ſo njeſteſteſzanskomu duchę, kotrejž w Awſtriji ſo tak wuley čim, pschecžiwi.

Italia. Crispi ma pschi wólbach za ſejm pschewulſte zbožo. Dwě tſecinje zapółancow ſu joho mužojo. Tak změje wón we wsčim wjetſchinu.

Naležnosće našoho towarzſtwia.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 374. Hana Zmijowa z Haslowa, 375. Jakub Pjech z Baćonja, 376 Jakub Henčl z Hórkow, 377. Jakub Čornak z Koslowa, 378. Michał Winkler ze Słoneje Borſcę, 379–381. z Khróſcie: Pětr Šram, Jakub Šerc, Bernard Krawża, 382. August Rychtarz z Nowych Bobole, 383–389. z Miłocic: Michał Wornač, Jakub Mětk, Jakub Brusk, mlynk Jakub Šolta, Michał Kušk, Michał Jawork, Michał Handrik, 390. Jakub Měrcík z Hory.

Sobustawy na lěto 1894: kk. 658. Jakub Henčl z Hórkow, 659. Jakub Čornak z Koslowa.

Na lěto 1893: kk. 699 Jakub Henčl z Hórkow, Jakub Kocor z Noweje Wjeski.

Na lěto 1892: k. 712. N. N.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinjeſtej 109,405 hr. — p

K česci Bożej a k spomoženju dušow je dale woprował: Fillipsdorfski procession na dompuću w Baćońskiej cyrkwi 10 hr. 42 p.

Hromadže: 109,415 hr. 42 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadźe: 12,730 hr 39 p.

Dale je woprowala jena swójba z Budyškeje wosady 10 hr.

Hromadźe: 12,740 hr 39 np.

Za cyrkej Maćerje Bożeje w Radworju.

Dale su woprowali: njemjenowana swójba z Budyškeje wosady 20 hr., na Justec kwasu w Nowej Jasenicy składowane 15 hr., wyše toho z jenoho blida na tym kwasu 1 hr.

Za cyrkej w Lubiju: wot jeneje swójby z Budyškeje wosady 20 hr., na Justec kwasu w Nowej Jasenicy nahromadżene 10 hr. 30 p.**Zaptać Bóh wšem dobroćerjam!**

W redakcji „Katholicko Pojola” je na pśchedań knižka

Marija,**Macjer dobrzej rady.**

Knižka za sobuštawu Pobožneje Jednoth k čeſćenju Macjerje dobrzej rady a za drugich čeſćzowarjow ſ. Marije. — Też najniuzniſche modlitwy ſo w njej namakaja.

Wiązana do płatu ze złotym ręzkom płacźi knižka 1 hr.

Duchowna

Różownia

Swjateje Marije, maćerje Bożeje a přeocy čisteje knujezny.

Spisal Handrij Duēmann.

je na pśchedań w redakcji Kath. Pojola. Płacźina: wiązana do kože ze złotym ręzkem 4 hr., z čeſćwientym ręzkem 3 hr., z kožanym kribjetem 2 hr. 50 p., niewiązane 2 hr.

Pobožny wosadnik,

Modlitwy a kierluſche za katholickich Serbow. Brjadował a wudał

Michał Hōrnik,

je pola redaktora „Katholicko Pojola” a w jenotliwych expedicjach pśszych na pśchedań. Płacźiny ſu: w najlepšim zwiaźku 4 hrivny; trochu mjenie pśszych ze złotym ręzkem 3 hr. 50 p.; do kože wiązany z čeſćwientym ręzkem 2 hr. 50 p., niewiązany 1 hr. 60 p. — Też drohotniſche zwiaźki ſo na żadanjo wobstaraja.

Hłowna zhromadźizna Towarstwa Serbskich Burow

budźe 9. junija popołdnu w Kobanic hoſczencu w Małym Wielkowje.

Dnijowy porjad: Wozjewienja, namjety a pśchednoskif knieza krajuſejmikoſkoſta a kublerja Smolny Spyteczjanſkogo.

Bohaty wopyt ze strony sobuſtarow, kaž tež hoſczi wočzatuje, woſebje wuzwolerjow ſ. wólbnoho wokrjesa **hłowne pśchedniſtvo.****Zjawný džak**

wuprajam z tñtym k. blidarje Michałej Źenczej w Khróscicach za krasne požłoczeniſo Bożeje marty, z kotrejž w processionach khodźimy, a ſchtož je nam egle darmo ſejniū. Toho runja tajki džak knijezej Žaf. Klimanlej w Khróscicach, kotryž je noty za serbske kierluſche nam tež egle darmo wobstarał.

Jakub Schere, wjednik processionow.

Czisćej Smolerjec knihičiſtejne w Macježnym domie w Budyšinie.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na posće a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 12.

15. junija 1895.

Lětnik 33.

Poselstwa z druhoho živjenja.

Zo móža so dusché wotemrétych z Božím wjedženjom tež živym na žvěče zjewicž, to je wěrnoſez, fotruž svjate piſmo ſamo wobſwědeča. Tak ſo zjewi duschá wotemrétoho Samuela Saulej a fuzlánicži w Endor. — W živjenjopisu někotrych zbožňnych ſu tež podobne zjewjenja, woſebje khudých duschow w cžíſežu, ſpomnjené. — Tež w nowiščim cžasu ſu druhdy khude dusché z cžíſeža pobožnym a ſvjatym cžlowjekam na zemi ſo pokazovale. Richtó pak njejmé tajkim „duszhacym žonam“, fotrež žane woſebite znamjenja wobhnadženja a wjetſehe ſvjatoſeze njedawaja, wěriež, hdyž praja, zo ſu khude dusché pschi nich byle. To je najbóle jebanstwo zloho ducha, jeli zo tajka woſoba ſama na jebanstwo njeúdže, zo by z tajkimi ryežemi ſebi něchtoto zaſlužila. Pręcz njecham, zo ſu tam a ſem woſoba w duchu tak zamolene, zo wſchelake wečy widzeč měnja, fotrež njeſju, khiba jeno w jich zabludžených myſlach, ſchtož ſo „hallucinacija“ mjenuje.

W lěće 1872 wuda měſchnik z Metza w Lothringſkej knihi, w fotrejj ſu wſchelake zjewjenja z druhoho živjenja wožjewiene a wopíſane. Tale kniha bu wot archibiskopſkoho konfijatoria (kurije) w Mechelnje (w Belgiskej) approbowana a wjac křeč w francózſkej a italskej ryeži wudata.

W tyhle knihach powědaja ſo widženja jeneje klóſchtyrſkeje knježny Marije Serafiny, fotrež je jejé njeboh nam ſo zjewil, kž bě w cžíſežu.

Spomnjená knježna běſche předy pſchewza jara wjefola a pſcheczelna byla. Tola z jenym dobom pſchewza ju jeno ſutrova ſtýſkoſez a zrudoba. Zej bě, jako by njevidžomna móć, cžorný ſežin ju wſchudžom pſchewodža. W cali, w khře, za blidom a džen a něc njemjedſe žanohro měra. Wona cžujeſe pſchimanjo a cžahanjo za draftu, za ſkapulir. Džen 29. junija 1870 dôſta jota Maria Serafina z Francózſkeje líſt, w kotrymž ſo jej zdželi, zo je jeje

nan wumrēl. Tu zaſłyſha kniežna ſtonanjo a žaloſčenjo ſwojoho njeboho nana, a bjez pſchecarča ſlyſcheske ſłowa: „Luba džowka, ſmil ſo nadę minu!“ Džen 14. oktobra wuhlada Marija Serafinia w ſwojej cali ſwojoho nana, fiž bě cyth z woſnijom wobdaty a w najwjetſchej zruđnoſeſi. Zaſtróžena kniežna zažaloſči wótſe.

Telo zjewjenjo ſta ſo wot nětka čaſečiſčho, doniž njebe nan z čiſeſza wumóženym. Hdyž nědhy kniežna Serafinia wjedzor po wiſpěwanym Salve regina ſwojoho nana wuhlada, myſleshe ſebi, že jeje nan ſnadž někajteje w žiwjenju wobeidženeje njeſprawnoſeſe dla czerpi; wón pak jej praji: „Né, ja njeſtym žaneje njeſprawnoſeſe winowath; ja czerpiju tohodla, dofelež ſym w žiwjenju ſtajne njeſczerpm byl a tež druhe male hréchi wobefchol.“

Dla wulſich boſtečow a njevuprajitohu žedženja za Bohom zda ſo khudym duſcham w čiſežu čaſ wjele dleſſchi bycž, dyžli wopravdže je; zda ſo jím, zo ſu hižo doſlo w čiſežu. Tež tudy ſo to poſkaza.

Hdyž bě duſcha kniežnje porokowała, zo ju wona taſ doſlo bjez pomoch woſtaji, pſchistaji: „Ach, ty njevěſch, kaf we wěžnoſeſi je. Taſ khětſe hač duſcha Boha wuhlada, naſtanje w njej palaca žadoſč, Boha wobſedžecž. Ža mam hiſcheže ſchěſč měſacow w čiſežu czerpječ, tola, jelizo za mnje klóſchtrſka zhrromadžzna wjele pacžeri ſpěva, móže moje kfoſtanjo na polocu ſo pſchirſtſciež.“ — Tehdy žadaſche ſebi woſebje Bože mſchě a wopnyt kſchizowoho pučza, fiž by za nju ſo dokonjal.

Džen 17. oktobra, hdyž bě ſo Serafinje njeboh nan zaſy zjewil, praſeſche mjez druhiim: „Ja nježadam, zo by ſo wobſtajnie za mnje modliſa, ale zo bych ſo mi pſchez dobre měnjenjo zaſlužby dobrých ſtutkow a wotpniſkow pſchirwobročiſle . . . . Hladaj na tuſe woheňſapacu ſtudnju, do kotrejž dyrbju zaſy zaſtupiuč. Hdy bych ſiſlowiekowje rozpominali, ſchto je čiſež, dha bych ſiſhodſho wſtupito czerpjeti, hač zo nědhy do čiſeſza pſchirnudu.“

Druhi króč praji duſcha: „Swět njevě a njecha wěrič, zo je woheň čiſeſza podobny helskemu woſniju. Schtóž by mohł ze živých jenož jedyn woſkomik čiſež widžecž, njeby ſamowolnje žadyn mały hréch wobefchol.“

„Na dnju wíchitkých khudych duſchow“, praſeſche njeboh nan 3. novembra, „dóſtačným wjele troſchta, a wjele khudych duſchi bu do njebieſ pſchirvzatých“. Někotre z dalſich wuprajenjow tejele duſche běchu: „Najpotajniſche dobre ſtutki, kotrež něchtó za nas wopruje ſo nam wožewja a nam poſbženjo poſtieža. Moja najwjetſcha čwila woſtovi w njeſpofojenym žadanju Boha widžecž a wobſedžecž. — Ja ſo ſtajne proučuju, k Bohu ſo pozběhnyč, tola čzuju ſo pſchecy zaſ wot Božeje ſprawnoſeſe do tejele hľubinu ſtorčenym.“

Wot 3. dec. hač do 12. a wot 14. hač do 25. njeſeſeſche Serafinia žane widženjo. — W nocy naroda naſchoho Zbóžnička poda ſo do klóſchtrſkeje kapale, zo by Božn mſchu ſlyſchała. — Mjez pſchirzhoſnuowanym wožewi ſo jej jeje nan a praji: „Ja ſym wumóženym a pſchirnudu, zo bych ſo tebi a klóſchtrſkim wobydlerjam, kotsiž ſu ſo wjele za mnje modliſi, džakowaſ. Wot nětka budu ſo za was modlicž.“ —

Poſledni króč zjewi ſo kniežnje jeje nan, hdyž bě wona do ſwojejecale zaſtupila. Wón ſo ſwězeſche w njebieſej jaſnoſeſi a praji: „Wuproſchu tebi wot Boha doſpolne podzjiſenjenjo do Božeje wole“. Nětka wopta kniežna wulſi zmuiſkownym poſkoj a wjeloloſeſz a z tym zaſeſzenjo, zo to žane jebanſtwo žloho ducha njeje bylo. Po krótsim kniežna čeſčy ſkhorje, z podačom zjifeſe wſchitke czerpjenja hač do ſmjerze, kotaž ju 23. junija ze ſwěta woſwola.

Njech sebi čeſečenij cítać wo zdželenych podawkach myſli, kaž a ſchtož chee. Wo jenym paſ ſym pſchejwedezeny: Kóždy z nas ſo z novra da pohmiež, zo z modlenjom a druhimi dobrymi ſlukami khudym dufcham w ejiſežu na pomoc khwata. Potom paſ dyrbjale rozpominajo wulfich čerpjenjow, kotrež maya khude dufche pſchetracž, kóždoho pohonječ, ſo malých hréchow na fedžbu hraež. Hdyž injeſeche nan tejele knježny njeſečerpoſeče a někotrych druhich malých hréchow dla tajſe čeſerpienja wutracž, kaſ hakle ſo tajſkim pónidže, kotsiž djeń wote dnja īa, druhich wobrięza, ſo hněwaja atd.? Wěſeže kóždy wěriwý, za ſwoje zbožo ſtaroſežiwy kſheſežan budže na ſo fedžbowacž, zo njeby zhréſchil, a ſo prćeowacž, zo by ſwoje hréchi jow w živjenju zapokucžil.

P. T. N.

Moje pucžowanjo.

(6. pokracžowanjo.)

Bě njedželu dopošnja, hdyž ſo na naſtej ſódži „Ettore“, awſtriskomu loydej ſluſhacej, wſcho na prawu ſtronu tloczeſehe. Tam dyrbjefche ſo bórzy ſwiaty kraj poſazacž. A woprawdze, z morja roſeſehtej, itajne pſchiberaſej, wobjwětlacej wěži (Leuchttürme) města Jaffa. Tutej ſtojeſchtej potajſkim hýo na ſvijatej zemi. Tajſe wěže ſu pſchi wſchech mórfiſtich brjohach a dyrbja w noč ſódžam wozjewjecž bližkoſcž kraja. Za khwili tež ſvijatý kraj ſam z morja ſkhađeſehe. Wſchelake, drje hiſhceže zmiežene wobrazh ſkalow, ſichtomow, wſow ſo poſazachu. Woſebje ſo pſchede wſchim druhim wuznamije-njeſeche měto Jaffa, w kotrejmiž tež my chchym na ſvijatý kraj stupicž. Tola traſeſche hiſhceže na tsi hođzim, předy hacž móžeſehe ſo to ſtačž.

Luboznje ſiuwaſche Jaffa ſt nam. Bone je na eyle naſhlu, do morja naſhilenu ſkalu twarjene. Taſ z ſódže eyle město pſchewidžiſh. Morjo bě změromne kaž ſchpihel, a tohoſla pſchimndzechmy vjez ſtracha ſt brjohu. Tola tomu njeje pſchech taſ. Pſchi brjozh hladaja mnoge ſkalu z morja. Mórfiſke ſódže tohoſla na pol hođzim daloko w morju woftamu, a z malymi čołinami ſo pſchez tute ſkalu jědže. Hdyž nětk po morju ſo dom-wyſoke žołnhy waleja, je čežko čołnik wot ſkalow wotdžeržowacž. Často ſo čołm wo ſkolu dyri a potom je rozbith, a wſchitc, kotsiž běchu w nim, ſu zhubjeni. Taſ je ſo tam w běhu poſledních wójsm lét 54 čołmow na ſkale rozbilo a wjach ſtoru ſudži je pſchi tym živjenjo pſchihadžiſo. Hakle w poſledním čaſu je ſo tam dohlađovaſtvo zaſožilo, kotrež ma fedžbowacž, zo ſo pſchi tajſkim njeměrnym morju žane čołnym wot kraja njewotpuſcheža. Ale potom ſo pucžowac̄, kotsiž chchmu tudy na kraj, traſeh tſiceezi hođzinow dale ſobu wozmu, z wjetſcha hacž do Beyruṭa w Syriſej, a tam ſo hakle na kraj wiſadža. „Staraježe ſo nětko, kaſ dale pſchimndzechze“, potom rěka. Taſ bě ſo tež naſhím ſobuputnikam zechlo, kotsiž Egiptonſku njewopytachu ale hnydom do ſvjatoho kraja jědžechu. Žědnacže hođzinow je jich francófska ſódž pſched Jaffu na khmanſche wjedro čaſakala. Wſchitc pucžowac̄ běchu ſurowe wot mórfiſkeje khorofeže čwiliowani. Potom ſo wobaj rječazaj, z kotrejmiž ſo ſódž za kótwic̄ (anker) džerži, rožtoržeschtaj, a ſódž dyrbjefche do wyſokoho morja čekinječ. Tam jej wětr ničo ſchkoždeč njemóže. Naſchi ſobuputních dyrbjachu tohoſla ſwoj pucžowanſki porjad runje pſchewobrožieč. Měto zo běchu wot połnoch ſt južnej ſtronje ſvijatý kraj pſchepucžowacž. Tola nam bě Bóh, hacžrunjež po njeměrnej, nadžije ſlabej noč měrny a wěſty zaſtup do ſvjatoho kraja wobradžil.

Taffa ma 15 000 wobydleri. W starym wěku rěkaſche Topp e. Wone je wjele nazhoniło. Wszeché wójny, kotrež so pſchecživo a za ſwjath kraju wjedzechu, so tudy poczachu. Taffa njeje tohodla w běhu lětstotkow so mjenje hač 11 krócz do cyla zapuſčilo, a pſchecž zaſy z nowa natvarilo. Woſebje je wjele čerpjelo w časju křižnych čzáhov, a poſledni krócz hafle bu ſpalene wot Napoleona I. w leče 1800, hdyž ſebi tutón chyſche ſwjath kraju pod-čiſnycz.

Taffa je hižo biblijska zemja. Hač je tež naſeh býſki Zbóžník tudy byl, wo tym ſwiate piſma ničo njeſpomnja. Ale druhe podawki ſu ſo tu ſtale. Tak Jonafa, hdyž ſo wón ſpjeczowac̄he, wobydlerjam města Riniwe pokutu předowac̄, tudy Bože kloftanjo doſczeze. A tudy mějſeſte ſwjath Pětr ſpodžitne wiđenjo, že kotrymž ſo jomu woživjewi, že ma tež pohanam ſwjate ſezenjo předowac̄. Hdyž wón mjenujej něhdy wokoło pſchipołdnja na plonu tſechu ſwojeje hoſpody pſchiūdže, že by ſo modlit, wiđesche multí rub ſo z njebeſes pufchecž, a w rubje běchu wſchelake žwěrjata. Hłos z njebla rječny: „Štaú, Pětrje, zarěz a jěz!“ Pětr woſtołovi: „Na niho, kniež! pſchetovž ſenje njeſtym ničo nječiſte jěd!“ A hłos zaſy praji: „Schtož je kniež wu-čiſczil, njemenuj ty nječiſte!“ A to ſta ſo tſi krócz. Z tuthym bu Pětrej poruczene, nic jenož židam ſwj. ſezenjo předowac̄, ale tež pohanam!

(Pofracžowanjo.)

„Greenhahn.“

(Z Ameriki.)

Luby pſchecželo, hdyž pſchiūdžesch jako paſažir z Evropy ſem do Ameriki, wiđi býzby kóždy Amerikan, že ſy hiſcheze nowacž abo tak mjenovanym „Greenhahn“. Hižo na twojej ſuſni a na twojich kholowach je znač, že ſy hiſcheze cyle njezraly! Naijbóle pak pada kóždomu do wočzow, hdyž nimaſch trébnoho a doſpolnoho reſpektu pſched tak mjenovanym „ladys“ abo knienjemi a kniežnami. Hdžez jenož poſhladaſch, wonja za tuthym woſtudlym kultom ladijow abo ſerbski prajene: za „pſchibójſtwom ze žónſkimi“. Wſchudze dyrbisich na to hladac̄, že ſo njeby pſchecželi a na žane waſchnjo žanu „ladu“ zranil. Pſchiūdžesch-li na pſchikkad do woza na železnicu, a tudy poſbrachuje měſtna, dyrbisich pſchede wſchim na to hladac̄, že maya tola „ladys“ ruſia doſez, byrnjež ſy tola tak derje ſwoje pjenyeži zaplačil, kaž kóždy druh. Činisch-li na wopak, ſluſchisich býzby mörkotanjo a pſchimjena „Greenhahn“. Najlepje je potaſkim, a že ſo njeby do taſkohu njezboža podal, že woźmiesch ſebi trubku a ſynjesch ſo do woza za kurjerjow (Smookar).

W Americh je waſchnjo, že namakaſch jenož jenu klasu (nic kaž w Němſkej I. Klaſſe II. Klaſſe III. Klaſſe atd.) a w jenym a týmſamym wozu zetkaſch praſidenta a tež najnižſchoho dželacžera. We wozu je cyle čiſho, njeryczi ſo ſkoro ničo; wſchitko je nanajwoſobiſche; wſchě měſtna ſu pôlſtrowane a ze ſomotom poczehnjenye.

Je wſchak prawje, a kóždy rozomny muž změje telko pſchitvnoſežę, rozoma a čuzča, že ſlabſchomu člowejſtomu ſplahej rad lubje z pſchecželnoscžu napschecžo pſchiūdže, ale že w Americh kóžda njezrała holca, kotrež do fabriki klobži, ſebi myſli, že ma prawo na tym, že mužſki pſched njej stanje a praji: „please take this seat“ (proſchu, wžmicze tele měſtno) z wulfim komplimentom, že tola zavěrno ſkoro pſchewjele.

Zedzech psched někotrym časom z najdostojnichim knízezom biskopom M. V. Wiggerom z Newark; tóni wysofodostojny kníez bě sebi trubku zabyl. Schto nětko činicž? Wón spózna mje, dokoře bě psched někotrym časom nas wopytal, tohodla woprasha so mje, hac̄ nimam wjac̄y trubkov. Z wjehoščezu poskiezich jomu jenu, a wón bě jara wješoku, zo všecky jomu k pomoci. Chcu tudý pšchispomniež, zo w Americej njemóžejch w habitu a tež nie w clerich jec̄, ale wšeho civil, jenož žónse kláschtyrského rjada widžišch w jich draſtach.

Rajdostojnišchi kníez praji potom, zo sym jomu prawje k rufomaj byl a jomu z nužy pomhal, wón tež pšchistaji: nětko móžu tola wo mérje dale jec̄ a njetrjebam psched kóždej nejezaléj holcu stanyc̄ a prajic̄ „please my lady and take this seat“ (heli jmén proshéz a wzmiež sebi tele město).

Něchtó traſh na to praji: haj, tak dha móžesčid widžec̄, zo je tónle muž biskop? Kóždy Amerikan widži na přenje pohladujenjo, koho ma psched jomu; pšchetož biskop ma romski tornáč a módrý pšchedkoſchku, tak tež kóždy superintendent druhovériwych. Tohodla njech maješ wěru ſajkuž cheſich, widžišch, zo je wysofi muž cyrkwoje psched tobu. Ale pšchemudry Amerikan ſtará jo wo to malo; kóždy myſli, zo ma jo ta „lady“ czeicžiež.

W předawšchim času trjebaſche ſo ſlово „lady“ jenož za woſobnych, nětko pak za kóždu holcu, kiz hinsto uima tak wjele, zo by ſwój ſchlemječ pſched wočomaj (kiz ženje njepobrachuje) plaežila byla. Z toho widžiſch ducha jaſnoſeče a hordosje w tymle kraju.

Kak pak mělo to hinač byc̄? Hijož džec̄ ſo na tele waſhnujo wočahnu. Ma pſchillad widžiſch holca a holcu do ſchule hic̄. Holczeč z rožtorhannym kholowami, z wózrinym nosom, bjez črijiow, klobuka abo čapki. Holca, o ta holcza! ta hotova „lady“ wuhotowana jako kralowska prynechyna. Hdyž je holczeč 12 let starý, dyrbí bórzy do fabriki, a dyrbí nanej ſobuzajlužic̄, zo móža te „ladies“ kóždy tydžen abo měſac novou módn ſobuziniež. Ta „lady“ ſedži mjez tym za pianom a pintači macžeri někhto do wuſchow a cžerti hevak druhé tryski. Ze-li holczeč nětko pſchejara starý (20 let), ſtara ſo, zo by ſo woženil, je wſchaf nětko tola bôle „gentlemen“. Schto pak ſtanuje ſo nětko z naſhei „ladiju“? Za njecham wědzeč. Muž ſtanuje rano zahe a warí tej „ladiji“ koſej atd. „Lady“ namaka čzoplí jſtuři a hotowe „preakfeast“, ſnedanjo. Potom khwata muž do fabriki, zo by někotre dollars zaſlužil, a naſche „ladys“ dadža ſebi doma derje byc̄ a myſla na nove klobuki a druhe wěcy. Njewidžiſch z toho, ſajtovo ducha tudý namakaſh.

Fr. D. D.

3. Lužich a Šakskeje.

Z Budynčina. Druhi dženj wjatkow, 3. junija, wiuozciu naſvouſtwujiſciu kníez biskop w tudomuej tachantíkej cyrkwi 323 woſobnam ſwjaty ſakrament ſirmowanja. Mejež ſirmujomuhy běſehe tóſſchtvo dorofežených, woſebje čeſkých a polskich dželaczeſerow a dželaczeſek.

— Sobotu pſched ſwjatej Trojici je ſo tudomua Büchleč fabrika wot-palička. Wohen je pječža zaſloženy byl.

Z Radworja. K towařtivam, kotrež dotal w naſhei woſadže wobſtojachu, je ſo w běhn ſetujchoho lěta hýſcheže jene pſchitowáſchilo. Ze to ſerbske pšewatſke towařtivo „Meja“, kotrež kníez wnežet Šlodeňk po nowym lečež zaſloži a kotrež je nětko ſkonečnje ſwoje hamſkohejtmanſke wobkruženjo dostało. Za pſchedsydu wuzwoli ſebi towařtivo wulfzinnwoſeſerja a gmejnſkoho pſchedſtojerja Žana Hantuſcha-Radwoſkoho, za dirigenta (= wiuuežo-

warja) pak ſvojoho załožerja k. wucžerja Slodeňka. Sobuſtarow je něhdže ſo, jich ſiežba pak ſtajnje pſchibera. Šehto towařtvo chce, to přeni wotréz (§) joho wuſtaſkow praji, kotryž rěka: zaměr towařtwa je hajenjo ehrwinkoſkoho a towařtchnoſkoho ſerbſkoho ſpěwa. Pſchiftavč, kotryž někotre towařtwa maya, zo dyrbí ſo pödla ſerbſkoho tež němſki ſpěw hajic̄, ſmy po ſvojim ſerbſkim Radwoſkym waſchnju wuwoſtaſili. Zo by towařtvo hnydom z polními mocami do džela ſtipic̄ mohlo, kapi ſebi tež rjany piano, pſchi kotrymž ſo k ſvojim týdženjím wuwičowanjam iſkhađuje. Zo towařtvo ſwój nadawč derje dopjelnja, najlepje ze žinjenja ſamoho ſpóznamy. Hdyž ſo prjedy do ſerbſkoho ſpěwa tola tu abo tam tež někajki „gaſſenhouer“ zabludži, dha je tajki njeſerbi ſpěw nětko cyle wotmjeſtnyl. Na kwasach a ſchinczach, dučy z reji a na reje, wječor po ſwiatoku a pſchi kajfichzkuſi z druhich pſchiležnoſezach, wichudžom ſlyſhijich nětko jenož kraſne ſerbſke ſpěwy za noſchowac̄. A tak je prawje. Pſchi tym chcemy woſtač. Nochcemy ſwoju ſerbſku narodnoſez w ničim z njetrébnym němcowanjom zapřewac̄.

V Huſey bu 28. meje tam dotvarjena hródowſka kapala ſwiatoc̄nje ſvjecžena. Za ſwiatoc̄nje běche ſo wjes Huſka a woſebje hrabiniſki hród ſwiatoc̄nju pychu woblečl. Pſchede wſu pſchi hródowej zahrodze běchu pýchne čeſtinie wrota natvarjene, tak tež pſched rjenje z khorhovjemi wupyschenym hrodom ſamym a pſched kapalu. We wſu pak ze wſchelatich domow wějachu khorhovje jako znamjo, zo tež wobydlerjo wſu, byrnje katholſcy njebyli, wjeſpolý podžel na podawku bjeru, tiz je na wſchě čaſy wažny za jich knjejſtvo, hrabiniſku ſwójbu Schallec-Riaucombe. W 8 hodžinach dopoldniſa pſchi-jedže uajdostojniſchi knjez biſkop z knjezomaj ſcholaſtikom Luſčanjskim a fararjom Skalni z Buduſchina, a bórzy započa ſvjecženjo rjaneje ſwiatuſich pſchi aſſiſteney ſpomijeneju knjezow z Buduſchina a knjezow P. Leandra z klóſchira Gmaua w Prazy a hródowſkoho kaplana Engelka. Tež młodaj pynci ujeboh hrabje Karla Schalla, majoratiſkohu knjeza nad Huſtu, Hadam a Handrij, dokonjeſchtaj pödla ſlužbu jako ministrantaj. Zaſtup do kapale, nad kotrymž je rjany moaikowý wobraz najzbóžniſcheje knjezny wo wobſtajnej pomoci, běche kraſne wudebjem. Hdyž bě ſwiaty ſkut pſched týmle hłownymi durjemi kapale započał, wobenžde uajdostojniſchi knjez biſkop cylu kapalu, ju z wonka krijeſto a požohnujo. Ma to zaſtupi knjez biſkop ze ſvojimi aſſiſtentami do kapale, zo by tež jeje zniutſkownie z pſchedpiſanymi modlitwami požohnował. Za duchovnymi zaſtupičku hrabina wudowa (rodžena ſwobodna knjeni z Fürſtenberg), innožy wyſoc̄y hoſežo, domjach Schallec domu a wſchelach družy, tak zo bu kapala hač na poſlednje měſtno napjelnjena. Tež farař Huſčanskeje woſady, knjez Handrik, běche pſchitomu. Hdyž bě požohnowanjo kapale po ritualu doſvijane, započa ſo ſvjecženjo abo konfeſracija kraſnovo marmorowovoho woltaria po kraſnych a hļuboko wažnych wobrjadach romiſkoho pontiſkala. Krótki wopis tychle wobrjadov je „Katholſki Poſol“ hýžo w lécje 1887 číſlo 11 podař. Do woltaria zamkny uajdostojniſchi knjez biſkop retiſviſe ſvjateje ſilumeny a ſvjatych marträjarov Trieskich. Po dokonjanje ſvjecžizne bu woſtač krajinje wudebjem, a nětko na nim woprovaſche uajdostojniſchi knjez biſkop přeni króč uajſvjecžiſchi wopor Božej mſčě. Pſchi ſwjatym woporje ſpěwachu někotre ſpěvaki němſke kérliſche z pſche-wodowm harmonia, na kotrymž k. wyſchſci ſeminariſki wucžer Plewka z Buduſchina piſkaſche. Po ſeženju mějeſche uajdostojniſchi knjez biſkop požnuwace předovanjo, w kotrymž ſwoju radoſez nad dokonjenjom tutoho nowoho měſtca

modlenja a čeſćenja Božoho wuprajiwſhi wutrobne pſchečzo wozjewi, zo by kapala byla žorlo bohatohu žohnowanja za hrabinſki dom a za wschtich, kотiž w kajkeguli nuzy a naležnoſeži ſem pſchińdu ſebi pomoc abo poſjenijo wuproſyč. Hdyž bě ſwjathy wopor ſo kóncej pſchiblizil, pſchinjeſe hrodowſki kaplan Rajswjecžiſchi Sakrament z dotalneje kapale w hrodze. Pſched Rajswjecžiſhim krocžachu dwaj ſynaj a dwé džowey njeboh hrabje, běle zhotowane, a hrabina wudowa ze ſwēcam. Nětk zanjeſe kniez biſtop Te Deum, po kotrejž požohnowanju z Rajswjecžiſhim wudzeli. Swjatočnoſež běſche něhdže poſtečeža hodžimy trała. — W 12 hodžinach ſežehowaſche ſvjecženjo kapalnouho zwona, kž ma z małeje wěže wěriwych k Božim ſlužbam wołac̄. Zwón, dwaj centnarjej ežeſki a wot Bierlinga w Drježdzañach laty, běſche pſched kapalu na wobwěncowanے róſchty powiñnem. Pſchi ſvjecženje ſtojeſchtej z kóždohu boka malej hrabinje Marija Theresijsa a Almalija jako kňotje zwona. Hdyž bě ſvjecžizna po wobrjadach pontifikala, naſchim ežitarjam hžo znathch, dokonjana, a t. P. Leander ſvjate ſeženjo ſvjatocžnje wuppewał, bu že zwonom přeni króz zwoniene, pſchi ežimž ſo pſchitomni přeni króz „Sandžel Anjež“ modlachu. — Kapala je w kraſnym romanskim ſtili ze ſamoho pěkowca twarjena. Pſched hłownymi durjemi a nutſka na ſchytrjoch rožkach kuple ſtoja drohotne ſtolpy z marmora. Wofna ſu molowane, taž wołna Worfleczanskeje kapale, w Londonje dželane. Woſebje drohotny je wołtar z kraſnoho běloho marmora natwarjeny. Tež cyła podloha kapale je z marmora. Wumolowanjo kapale budže ſo halle mōc poždžiſho ſtač. — Skónčzymy ſwoju rozprawu z pſchečzom, zo by tež z tutoho města wukhadžalo powjetſchenio wjetſcheje čeſće Božej a ſpomoženjo njeſinertních duſchow.

Z Pancziec. Kaž bě hžo w poſledním ežiſle „Katholickoho Poſola“ pſchijewjene, ſvjecžesche tu ſvajati pónidželu, 3. junija, kniez wučeř emer. Hic ka z joho mandželskej złoty kwas. Chrkwinska ſvjatočnoſež wotby ſo w Khróſčicach a to w 10 hodžinach. Pſched wołtarjom na dwenaj ſtóležkomaj, katraž běſchtaj z pletwami rjenie wobwěncowanaj, mějeſchtaj jubilarnaj mandželskaj ſwoje městno. Kniez kanonikus a farař Werner z Khróſčic w dlejschej ryczi wažnoſež dnja rožestaja a z wutrobnymi ſłowami na minjene 50 lét ſpominatice poſazuju na Božu hnadu, katraž je mandželskeju hacž dotal wjedla, a rožestaja, taž je tutón džen woprawdze Anježový džen. Po hnijacych ſłowach wudzeli kniez kanonikus mandželſkimaj ſvjate požohnowanjo a na to ſežehowaſche ſpěvana Boža mřcha, kž ſo ze ſvjatocžnym „Tebje my Boha khwalmu“ ſkóneži. — Po chrkwiſkej ſvjatočnoſeži ſo potom najblížiſhi pſchečzeljo, kотiž běchu wschtiche w chrkwi pſchitomni, pſchi malej hoſčinje w Pancziecach zhmadžiſhu, zo bych ſo tež hiſcheže domach zwjefelili na žadnym ſvjedženju.

Ze Seitendorſa. Z 30. meju bě za wjedostojnoho knieza kanonika Karla Junge, Seitendorffskoho fararja, džen pſchischoł, na kotrejž mōžesche na 80 lét ſwojoho žiwenja hladacz. Hdyž čłowjek ſtarobu 80 lét docepeje, je to wěſeže něcht žadne, poređiſho paſ hiſcheže ſo ſtawa, zo je w tutej ſtarobje do cyła ſtronu na cžele a duchu, taž zo mōže wsče winowatoſeze ſwojoho zaſtojnſtwia dopjelnicž. Za tule wot Boha z rědka hdy ſomu taſ dospolnje darjenu hnadu mōžesche ſo mjenowanym kniez 30. meje džakowac̄. Tu chcemy pſchiležnje z krótka wažniſche podawki joho žiwenja podač.

Narodženy 30. meje 1815 w Rychnowje (Reichenau) w Saſkej a požnawſki ſwoje powołanjo za měſchniſki ſtar, poda ſo do Prahi, zo by tam w ſerbſkim ſeminaru na nijn ſo pſchihotował. Po dokonjenju ſwojich ſtudiijow

bu 3. decembra 1840 na měschmitka svjetcenym. Swoje přeníje zaſtojnſtvo dosta jako kaplan pola fararja Spantiga w Königshainje, z wotkelž dyrbjeſche ſo že ſwojim fararjom hižo po 10 měſacach do Woſtrowca jako přeníi kaplan pſcheſholicz. Po ſmicerzi Seitendorffſkoho fararja Alcta (numr 28. decembra 1855) naſtupi knyez Karl Junge 2. hapryla 1856 zaſtojnſtvo Seitendorffſkoho fararja, w fotrymž je nětke 40. leto. W tutym čaſu pomjenova joho Budylki kapitel svj. Pětra za ſwojeho čeſtnego kanonika. Leta 1890, 3. dec., ſvjeczeſche knyez kanonikus ſwoj 50. letnu měſchniſti jubilej, pſchi fotrymž bu k pſchipóznaču žohuowauho ſtukowanja ze ſakſkim Albrechtſkim rjadom I. rjadyvuje wuznamjenjeny.

Zaduchoho dnu dla, na fotrymž mjenowanym wjeledostojny knyez 80. leto živjenja ſtoučži, mějſeſte tež woſada za winowatoſež, zo by jomu ſwoju džafuovoſež za 39. letnu paſtýeſke proćowanijo wopokaſala. Tutón džak jomu wižschi wuberk woſady ze ſlowami wuprají a jako trajace wopokaſno ličbu wiſchelatich pſchiprawow za Seitendorffski Boži dom, kotrež večhu ſo hižo 1890 k joho 50. letnomu měſchniſkomu jubilej w wjele pſchipovile, wo někotre poujekſchi. Duchowniſtvo patronata Marijnoho Dola, kotrež bě ſo w nimale doſpolnej ličbje zhrromadžilo, jomu joho wobraž, z krydu ryžbowanym, poda, zo by tu na farje pſchech jako wopomnježo wofatał. Pſcheežo, kotrež wiſchitke pſchi tutej ſkladnoſeži ryczane ſlowa wopſchijachu, bě, zo by Boh wjeledostojnoho knyeza kanonika a fararja, kotrež je nětke w Saſkej najstarschi duchowny w zaſtojnſtvje, hiſheče mnohe lěta k ſpomoženju woſady w ſtrowej starobie zdžeržal.

Z kraja. Stojimy gaſu w čaſu Božoho Čežela. Njelubu pſchipad pak je cheyl, zo je nježela mjez Božim Čeželom runje tež měſaczná nježela za reje. Katholich korežmarjo drje, kaž ſo ſamo rozemí, w tutym ſvjatym čaſu ſwoj dom rejam njezotewrja, tola družboze budža reje, a je ſo hižo ſtało, zo ju ſamo holey druždy do družich zdaleinych wſow na tajke wjeſelo khodžile. Tohodla wuprajamy najnaležniſche napominanjo, zo bych u z najmjeñſcha mjez Božim Čeželom pſchijſtajne doma wofatale a tak tutón ſvjath čas ſvjecze pſchezinile. Zeſli trébue, ſebi něhbje zańež, bych jara zdobue měſtno za wuthód w tymle čaſu wědžal: keřhov. Dufche tych, fotiž ſu tam po hrjebaní, ju jo dawno na tele ſvjate dny „mjez Božim Čeželom“ wjeſeliſe, w fotrymž jim telfo tróſhcia a wofkhemjenja do jich čzwilow kapa. Njeſtomž ſo, jim ſobu k pomoch pſcheiň! Ja ſym pſchejwedežem, na keřhovje, hdžež traſh móža tebi (byrenje mlödſchi byl abo mlödſha byla) hiſheče ſetſa komorku ryež, zańdu tebi myſle na wjeſelo a zabawu, kotaž ſo po prawom ženje njeſluſha, w tychle wjyočen ſvjatych a zbožných dnjach pak ſo najmjenje pſchihodži za katholickoho mlödzenca, za katholicku knyeznu.

Z chloho ſweta.

Rěmſta. Zańdženy třoženj je ſo pſched ſudniſtвom w Aachenje proceſ wotměl, wo kotrež hiſheče ſu pſchech wiſchě nowiny polne. Hoſczenear Mellage bě knížku ſpišal a wudal, w kotrež wón bratrow ſvjatohho Alexia (mučichow podobných mlödſzivym bratram) winowatſche hruboho a nječlowjeſkoho zadžerženja pſcheziwo tym, kotrež dyrbja wothladac̄. Alexianowje pak maja w svojich khorownijach jenož po duchu khorých, abo na čzuwach

(nervach) słabych. Dokelž mniejche stat dohľadovaťstvo w týchto hojnejach, tute porokovania tež jomu placzachu. Tohodla statne rycznistwo (Staatsanwaltschaft) skoržbu zapocza, a jako poboczni skoržerjo běchu bratřja dla ranjenja na czelezi. Z procesjom wschak je so wukopalo, zo je so w khorowni Mariaberg wopravdze pschečzivo khorym neschtožkuli stalo, schtož so stacž njedybri. Tola tohodla so zašlužby Alexianow powšchitkovne wo wothladanjo duchakhorych na žane waſcheinjo njepschitrotſcha. Liberalne nowiny namakaja pak w tym pschečzinu, powšchitkovne pschečzivo wschém kloſchtram la duchownym rjadam wustupowacž haj, wone na tym samo dopokazacž iſpytują, fakt nizne dohľadovaťstvo stata nad cyklej katholskej cyrkvi je.

— Prénje wójske lóðže z druhich statow su hižo Kiel doſčahnyłe, zo bychu so na wotewrjenju kanala, połnöne a rantsche morjo zjednoezačocho, wobdzeli. Najdalschi pschindu pschech najprjedy. Tak tež schtwórtk rano prénja cuza lóðž z Ameriki pschijedž. Tež awstrijske su hižo na puežu. Francóziske chedža hmydom po officalnym poswjeczenju zaſy wotječ, bjez toho; zo bychu dalsche, k čeſečzi cuzym wyschlam wuhotowane swjedženie wocžafali.

— Wulke njewjedra zańdženy tydženj su surowu schlodu načinile, woſebje we Württembergſkej. Městačka a wsi Barlingen, Laufen a t. d. su do cyla powodżene, a na tſicyczi čłowjekow je so zatepiło. Wježor w 9 hodžinach, hdyž so k měru podachu, so kuf ūdechęzík pschekapowaſche, a w 11 hodžinach buchu jim hižo twarjenja wot pschibězaceje wody wottorhane, a sami běchu wbozy ludžo zhubjeni.

Austria. Zemjerženjo w južnych džéłach Rakuskeje a w połnönej Italiji hřichče pschech njecha kónic měč. Tak bě zańdženy tydženj zaſy w předy hižo tak wobſchodziennym Lublanju (Laibachu), potom w Zahrejbe (Agram) a w Florencu. Do cyla móžemny pschech wobledžbowacž, zo stajniye blíže k nam pschindže. Psched něčto lětami bě stajniye w Małej Ásii, loňsche lěto w Konstantinoplu, a nětko w Italiji a Rakuskej, a samo w Schlezyskej bu tamny tydženj wobledžbowane.

Ásia. Japanska Chinesow z mocu brónjow nuzuje, wuměnjenja měra wobledžbowacž. Chinesojo zaſy stajniye podleža. Ale schtož je najhubiejsche: nětko woni pschech rubienjo wjow a městow chedža so wotrunacž. Tež na missionarow wjehach křeſtežanskich wuznacżow chedža swój hněv wutſchajecž. Po najnowijskich nowinach su hižo wſchelafore ſurowoſcze pschečzivo nim wobehſli.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 391. Jakub Klieman ze Špitala, 392. Heinrich Kubaš, hajník w Zdžeri, 393. + Miklawš Bžedrich z Radworja, 394. 395. z Boranec: Hanža Wičazowa, Hana Mikličec, 396. Hana Kubaňkowa z Kamjenej, 397. Michał Wičaz z Miškec, 398. Michał Konjecht z Bronja.

Sobustawy na lěto 1894: kk. 660. Hana Kubaňkowa z Kamjenej, 661. Michał Konjecht z Bronja, 662. Hana Mikličec z Boranec.

Na lěto 1893: kk. 791 N. N. 702. N. N.

Dobrowólne dary za towařstwo: Towařstwo Serbskich Burow w Ralbicach 2 hr., M. Kokla w Khróscicach 1 hr.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 109,415 hr. 42 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: S. za swjēcene wěcy 1 hr. 10 p.

Hromadže: 109,416 hr. 52 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 12,740 hr 39 p.

Dale je woprował r. 1 hr.

Hromadze: 12,741 hr 39 np.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: **Najdostojniši knjez biskop a tachant Ludwik Wahl 1000 hr.**, N. N. z Workle 3 hr., N. N. z Bronja 15 hr, na Rehorkec-Löbmannec kwasu w Radworju 18 hr. 10 p., N. N. z Radworja přez Jak. Hantuša z Radworja 135 hr. (za srjedžanske wokno při wulkim wotarje).

Za cyrkej w Lubiju: njemjenowana 1 hr., přez knjeza kantora Buhra w Königs-hajnuje 15 hr.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: Zemrěla je sotra Alojšia. R. i. p.

Lstowanjo. Do Prahi: Dopis hakle dóstachmy, hdyž bě číslo za číše hižo hotowe, tuž do přichodnoho čísla Wutrobný džak.

Zena žiwnoſć w Serbſkih Paźlicach ma ſo ze ſwobodneje rufi pſchedacž. Žiwnoſć ma nimale 10 kórcow grunta, $\frac{3}{4}$ kórca ūki hmydom pſchi zahrodze, je číſta bjeze wſchóho wumjentka. Pſchedacž ma ſo wicho, kaž ſtoji a leži, z cyklimi žijemi. Dalshe je tam poła gmejnſkohu pſchedſtojicžerja žhonięž.

Slankowiski proceſſion do Albendorfa wotjedze **24. junija** ze Zhorjelca. Schtóż chec ſo wobdzelię, dyrbi na ſpomijentym dñin dopołdnja z přením čahom (8 hodž) do Zhorjelca wotjecž.

Džak.

Při naju złotym kwasu, kiž smój z Bożej hnadu swjatki pónďelu swjećiſloj, su na naju ze wſeh stron w lubosći a přečelniosći spominali, tak zo mamoj za swoju winowatosć, zo tu zjawnje za tajki dopokaz lubosće ſwoj najwutrobiňi džak wuprajamoj, wosebje pak płaci tutón džak wysokodostojnemu knjezej kanonikej a fararjej **Wernarowej** w Khróſcicach za tak rjanu cyrkwiſku swjatočnosć, z-kotrejž je naju zwjeseliſt.

W Pančicach, 4. junija 1895.

Miklawš Hicka, wučeř emer.,
a mandželska.

Při skladnoſći naju **25 lětnoho mandželskoho jubileja** smój wot lubych přečelow rjane dary lubosće, kaž tež mnohe ertne a pisomne zbožopřeča **z blizka a z daloka** dóstaloj. Za to prajimo wſem tutym lubosćiwym a swěrnym dušam wutrobnje: „Zaplać Bóh“, a přejemoj jim wſitkim Bože žohnowanjo. — Tež towarzſtu „Jednoće“ džak za přijesene zastaničko.

Michał Kokla a mandželska
w Khróſcicach.

Psichodne čiſlo „Kath. Poſoła“ wutudze za tſi njeđele (**6. julijā**).

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na posée a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 13.

6. julija 1895.

Lětnik 33.

List swjatoho wóte na jendželski lud.

Swjaty wótc Leo XIII. pröcuje so njepřestawajey, zo bychu so wot
srjedźiny cyrkwy wotwobroczenie křečjaniske ludy zaſy ſo njej wróczęli. Wón
to czini jako wérym naměſtník Křyſtuſowý z luboſęju a miłoſęju, ze ſłowom
powuczenja a z modlitvu. Tak poradzi ſo jomu, wſchelake wot cyrkwy dželenie
ſlowjaniske ludy zaſ z japoſchtolskim ſtolem zjenočic; w uajnouwiſhini czaſu
wuda wokoły list na jendželski lud, zo by „kraleſtvo Bože w jenočej wéry“
pytał. A jenočej wéry chec bamž zabludženy lud z wótcovskéj luboſęju wró-
częic. Zoho powuczenja namaſka w Jendželskej mócnym wothlōs. Jendžel-
čenjo ſu wažny a nabóžny lud, kotryž za wérnočju ſledži a ju namaſkawſhi,
tež pſchiwozimje, ujedžiwajey na napschečiwnie zadžewki. Pilnje ſchitudoju
w Jendželskej ſtamizm a winy nahloho dželenia ludu wot katholiskeje cyrkwy,
a wuczyb, z kotrymiž ſo wot katholiskeje wérnočje rozeznawaja; tež zaweduju
w swojich Božich ſlužbach wotrjadi, podobne na te katholiskeje cyrkwy. Množi
duchowni, wuczeni a zemjenjo, zaſtupicu w nowiſhini czaſu do klinu kathol-
iskeje cyrkwy. Rola za wótcovské napominanjo swjatoho wóte je tohodla
pſchihotowaná, móžemy ſo nadžiceč, zo na njej bohate žně zroſtu. Swjaty
wóte dopomnia na ſlawnu zańdžitoſez jendželskoho ludu w katholiskich czaſach,
bjez poroka ſpomni na zrudne podawki, pſchez fotrež bu jendželski lud wot
japoſchtolskoho ſtola dželeny, z cžimž tež tamni swjatu wérnoč ſchisadži,
fotraž bě jón na tak wysoki ſtupjeň zdželanoče a ſlawu pozběhyla. Swjaty
wóte njerani nikoho, ale pröcuje ſo, nabite ranu zahojec, a zabludžene wóceki
z jeniečkim wot Křyſtuſa poſtajenym paſthyrom zjenočic, a žada ſebi tohodla,
zo bychu ſo wſchitých modlili, zo by „dobry paſtýr“ ſwoje kraleſtvo na zemi
w jenočej wéry wobkruczał a rožebíerjal. Dobročiwe ſlovo ſwj. wóte pſchijia
ſo w Jendželskej tež wot protestantow z wulkej ſedzbioczu, wot mniohich
z wérnej pſcheczelnoſću. Lětuſhej hłownej zhromadžizuje protestantskeje jendžel-

ſkeje cyrkwię chec pſchihotowacy wubjerk tole wobzamkujenjo poruczeć: „Wobzaronwanja hōdne je njezbōžne roźkolenjo, z kotrymž ſo kſcheſčanſtvo dželi, a tohodla witamž z nutnym džakom liſt, kotryž je Leo XIII. jendželskomu ludej piſał. Pſchihotujem ſwiatomu wótcę, zo je wobſtajna a zhromadna modlitwa najwěſežiſhi puež na kotrymž ma ſo wot Boha wujednanjo kſcheſčanſtwa dobyež, a proſymy ſwoje ſobiſtawy, zo bych u na prōſtu bamžowoho liſta a na ſłowa arcybifkopa Kauterburſkoho ze zhromadnym a wobſtajnym modlenjom dojpolne zjenočenjo we wěrje a luboſeži wuſtukowacž ſo prōcowali, w kotrejž chyſte ſuijez wjecžor pſched dokoujeniom ſwojohu wujednacohu wopora wſchitlich zjenočenych mēč, kotriž do joho nijena wěrja.“

Taſke pſcheſčelne ſłowa wubnđeja nadđiju, zo jendželski lud po ežaju pſchecy jaſniſhho ſpōznaje, zo bu wo ſwoju wěru zjebamy, a zo ſo ſe katholſkej wěrnoſeži a ſrijedzinje zas pſchihamkuje.

Z boſežu manym pał wuznacž, zo wjedziečerjo Lutherſkoho Indu w naſchich krajinach pſcheſčiwo katholſkej cyrkwi tak pſcheſčelnje zmyſleni njeſi, ale zo w nowinach a wſchelakich konferencach pſcheſčiwo njeſi ſchězuwaſa. Tak ſta ſo to lom w Lubiju, ujedawno w Budjichinje a Miſchnie. Wſchědnje w nowinach ujewernoſeže ſtoja, abo wſchelake podawki ſo ſtronich, ujeluboznije rožuđeja. Same wſchinočzne nowiny „Leipziger Zeitung“ číſlo 144 tele ſchězuwajue nowinam porotnje a jich dopomina, zo maja katholſich teſame prawo na kraju jako Lutherſey a zo ujehmēdža ſo tohodla wot wjetſchimy haniež. Swjaty wótc je katholſki wěrt napominat, zo bych u ſo pſched ſwjatkami zjawnie abo privatne pobožnoſeže wſchidže wotmiewali, zo by Duch ſwjaty naſchich we wěrje dželenych bratrow rožiwtli, zo bych u katholſtu wěrnoſež prawje ſpōznač ſo prōcowali a potom jej wěſež pſchihloſuja. My zuajem ſylo ſurowe hubjenſtwo, kotrež za kraj a lud a za wſchitke wobſtovenija z wobzaronwanja hōdnoho wotpada pſchihadža, ujehamž tohodla pſcheſtacž po wotpohladanju ſw. wótc ſo modlicž. Dobra modlitwa nikomu njeſchkođi.

Wobrazh ze Serbow.

I.

Mōenje zaklinęjuja žohnowane hloſy krafnych zwonow w Ralbicach a pſcheproſchuja wosadnych, zo bych u pſchihchli a džel brali na njezapomnithch wobrjadach pſchi ſwjedzenju Božego Ćžela a joho oſtavy. Hac̄ runje tež wſchědnje luboznije klineža, zda ſo tola, jakož by Boža wſchobomoc na wulfich ſwjathich dnjach jich zwukow krasnoſež powjetſchila a kaž bych u dopominacž mēle na hloſy z njebjes. Ze wſchich ſtronow khwataju wosadni ſ farſkej cyrkwi, zo bych u tu Bohu ežesž a khwalbu dawali, kaž je stare serbſke waſchnjo. Mjez ſwjatočnje zdraſeženych kenscherjow měſheja ſo male družki jako parle a koħož wutroba njeje zatwjerdnenia w ſahariju za ſwetnymi kublami, toho duch ſo njeſchědnje pozběha ſo wótcu w njebjeſach. To je lubozna ſtrona naſchoho wobraza. Tola ma Bohužel nimale kóždy — a tak tež naſch wobraz — ſwoju ežemnu ſtronu. Moler abo wobrazowař trjeba ežemnoſež, zo by ſwětlo tak prawje wuzběhnył. Naſch wobraz pał by ežim rjeñſhi był, ežim mjenje ežemnoho by na nim bylo. Naſche wóčko widzi we wulfie muňoſeži ſtarzych a młodych, woſebnych a khudych, hospodarjow a czeledž, ale, ale widzi tež, zo tu něſchtco hospodarjow njeje. Swječza džen Božego Ćžela pał doma pał — ſchtó by to wěril! — na wilkach w Ramjencu.

To je čžemnošč wobraza. Byli prýnc abo kral do woſady pschijel, bychu jnadno wſchitec pschischli a to by jara prawje bylo; hdyž pak kral kralow a jenički syn živooho Boha w ſwiatym ſakrameceneže wobkhad dzerži, potom tu njeſju, a to je jara wopak. Woſada, kotaž ſo w połnej licžbje na Bože Čelo njezhrromadži, je runja regimenter, z kotorohoz rjadow ſu mnogu ſpadali. To zrudzi krala! Kótra bitwa pak je nam naſchich bratrow rubila? ***

II.

Smy na keřchowje. Číchi měr nas wobdawa. Nam k nohomaj wotpočuju naſchi lubi a ſpja ſpar zbožnych. Kaf ſu tola hižo w živjenju za měſtačkem, na kótrymž nětko leža, žedžili. Njeſju ani próſtrow, ani pieniez lutowali, zo by ſo jim runje tute městno ſkhowalo. Haj, ſmjerež je wubjerny změre. Po ſmjereži ſmy wſchitec a pschech na woſadnym theřchowje hromadže. W živjenju ſo tu často njevidžimy. Kafka to njerunoſež. Hdyž ma naſche čželo po ſmjereži pschebywacž, te měſtačko dyrbimy ſebi tež za živjenju hižo wažiež a je wopytowacž. To je deba kſheſczana, zo že zmužitoſeži farſki keřchow wobkhodži, hdyž ma mucžne čželo ſpacž, hdyž je něhdy wtroba biež zaſtała. Tohođla pojmy tehdy, hdyž w Róžencze Bože ſlužby njeſju, do Ralbic, zo bychmy ſo tež hižo w živjenju zechli, hdyž mam ſo po ſmjereži ſtorvarſchicž, a zo bychmy ſo woſchewili na napohladze městna, na kótrymž mam ſo něhdy drémačž hač do ſudnoho dnia! ***

III.

„Budž kchwalemy Žežus Khrystus!“ — „Do wěžnoſeže. Witaj k nam!“ — „Schkleńcu piwa a trubku!“ — „Podaj wſchal mi nowiny!“ — „Tu masch „Kamjenſke“, „Budyſke“, „Barlinske“, „illuſtrowane“ a „Kladderadatsch“. Njeje eži na tym doſež?“ — „Ně.“ — „Schtoto dha cheſch to wjac?“ — „Rimacze dha žaných katholſkich nowinow?“ — „Ně.“ „Božemje.“

Hdy bychu hoſčo wſchudže tak ežinili, bychu w naſchich hoſčenecach katholſke nowiny ležale. Tak pak je podarmo pytam. ***

Listy z wuſtajených.

II.

w Prazy, 2. juliya 1895.

Tak ſo čžlowjekoj wjedże, hdyž njeje we woſakach pobyl. Woſebje, maſi z tajkim woſakom wobkhadžowacž, taſkiž je „Poſol“. Beze žorta: Poſol je woſak, wón wě, ſchto je čaš, wě z nim wobkhadžowacž. To ſo trjebaſch ze ſwojim liſtom jenož někaſju hodižinku zakomdžicž, a Poſol eži poſaže durje a rječnje: Poždze! Za 3 nježele zaſh!

Tak, lubi ludžo, zehdže ſo mi njeſawno. Mějach wam taſki „hmujach liſt z wuſtajených“ pschihotowaný, ale běſche — poždze. A wy ſnadž ſeže mi za to nadawali ſidworow.

Tola k dželu! Hewaſk mam něchto podobne wočakowacž, kaž psched 3 nježelemi. Pschede wſhem něchto wo naſchich ſerbſkich hoſčeočch.

Přeni tu pobuſhu. Schtyrjo hoſčo z naſchich wſow, wot Vělczech hač k Wěteńych: dwaj buraj a dwě bantatej, ſchnórkatej — a z Freiberka dr. Mučka, redaktor „Lužicy“ a „Casopisa Maćicy Serbskeje“. Kaf je ſo jim lubilo?

Knjezej doktorej wěžeje wubjernje. Pschijedže swjatkownu ſobotu, a wot ſoboty do ſrijedy, hdyž je zafy wotjel, bě ſtoro ſtajnje we wuſtajenych, wot ranja hacž do nocy. W 11 hodžinach ſo mijenujcy wuſtajenica zavjera — a runje hdyž je najrjetiſcho, njewěrno, trubi „wajchtař“, trubi přeni, druhí a třecži, poſledni krčž, a někto wopuſtečeje taž najwutrajinjschi woprytowarjo wuſtajenčne měſtno. A wuſtajenica, kofraž bě tu khwili hiſcheze polna holkota a ſchumota a ſvětla, wona woněmja a nuri ſo do cžmy. Taſko z měſtna hajki ſahaja z njeje te wěže a wěžički k hwezdojtomu njebju. — Knjezej Muchy ſo wot nas njechaſche, ale dyrbjeſche; za to budže tu za 4, 5 njeđzel zafy.

A naſchi burscy hoſežo? Nô, čzi hižo ſu wam ſwoje wipowědali. A wěſeže, kali ſo njeſſu, ſu-li lětſa ſwiatki ſwjecžili w Pražy. Proſchu was, hižo Praha ſama! Taſko njejesta ſo wam zjewi w najfrajnjiſchej pyšce ta zlota, ſtowěžata ſlowjanſka Praha. Stojimy na zelenym Belvederje a hladanym na nju. Na prawu ruku, hiſcheze na Belvederu Ferdinandem ze zelenym mjeđanym krywom, dale majestatne Hradežamy z kralowſkim hrodom a z wulkotnym domom ſwj. Vita woſrježa, hiſcheze dale, bôle k poſlunu mlodny Petřin abo „Lawrjencowa hora“, kaž jomu Serbja po němſku rěkaja, zawaſeny do morja kženjow, z luboznej cyrkwičku ſwj. Lawrjence a ze železnej konſtrukciju 60 metrow wyſokieje Eiffeloweje wěže. A pod tym wſchém a pod nami te ſamjenitne morjo, holkate a ſchumjate, z 9000 khežemi a z muhohoſciu cyrkwiow a hrodow. Cyle k poſlunu pak wupina ſo mocny Wyschehrad, a za joho ſkalatym ramjeniom zaſtujuje do Prahi Woſtava, a wiſe ſo wottnd jako ſleborň bant pſchez cyle město, pſchepaſana z 8 mostami, poſyta z mlodijnimi kipami. — Njeđzinam ſo ſlawnomu Humboldtě, kofrž, wobkuzlamy z tutym napohladom, Pražy w tomle naſtupanju wuměri ſchtívorte město njeze wſchěni měſtami ſvěta. Prěnje je Caryhród (Konstantinopola), druhé Neapola, třecži Lissabon a ſchtívorte — Praha.

Alle dlěje itacž njeſměny — cžas lecži kaž pod nami Woſtawine žolny, a naſchim hoſežom ſeže na starojež dom. Tuž ſpěchňuje dale! Dale po khlodnych promenadach, po živých Holeschowicach — Bubnach, VII. dželu města Prahi, poſlunu fabrikſich wuhem — k wuſtajenych.

Njeatraje to doho — a ſynječe-li ſo na elektriſku železnicu, je to hiſcheze přejdy — a „Schtomownik“ je tu. Znaječe jón? Pražen ſtudencži znaja jón doſež a doſež; khodža do „Schtomownika“ w zymje, w lecži, kóždy tdyžen' dwójey, trójey a cžaſežiſcho. „Schtomownik“ je pak, po jendželsku wuhotowanym, z frajnymi alejemi, z hatom, z facžkami a karpami, z frajnej kwětkowej pyšci a horjeka z lětnym hrožkem kejžorowoho nameſtnika. „Schtomownik“ leži we hļubokim dole, kolkovoko běži Woſtava, wobrubjena z hórkami. A na raňšim kóncu wulkónča „Schtomownik“ wuſtajenica.

Kaž džeežko w moſckowym zahľvežku, tak tu pſched nami leži w mlodnej zeleni wuſtajenica a zejhrawa w pyſche kohromi cžerweno-bělých, we wýſtachych žwukach hudžbnych kapali, kotrež jo k nam horje dobywaja.

Schtó by také mohl hnydom deſe ſkočiſz do toho mrówisheža, mojedla tamle do „wuſtajenčne wý“. Kajte tu živjenje! Kaž by rjeli, zo maja tu džensa kermuſchu. Karuſele, amerikanske cžumpjele, kellerjo na powjazach a na zemi, džiwaďla, male a wulke, poprjancowe budý a t. d. a t. d. A pódla na „dumpářni“, tam hudža hercy, a mlodži hóly a bryſchne holcy porjedžeja ſebi pódniſche — nô, runje kaž w Serbach něhdže kermuſchu; jenož zo ſo tam druhdy z bijeňežku ſkoneža, tu pak ſu wſchitey jako bratr a ſotra.

Ó, hdy byšeže takle wědželi, kaf zbožowni su wobydlerjo wuštajenčneje wšy! Su drje ſo k nam ſežahnyli ze wſchech kňoneow čečkohho kraja, ſu mjez nimi kňudži, kaž ſtudenta duey na prbždninu, a ſu mjez nimi bohacžem, a maja ſtatoki „jako hrody“. Ale pſchegjenſez knieži mjez nimi, kaž mjez njebojeſkimi jandželemi. W tutej wſy njeje wólbow, njeje zwady, ſchtó budže lěta gmejnſki pſchedyda abo ſchtó budže nócm, kotrež by trubil a dawki hromadžil. Pſchetož tu njeſu ani dawki žaue — a ekfekcije — Boh zvarnui! Poweda ſo hižo, zo ſo židža na wjes měrja; proſchu was, wſcho na přenju hypothetu! A ſkonečnje je to přenja čečka wjes, a ſchtó wě, hacž ne přenja na cylym ſwecze, kotrež ma elektriſke ſvetlo.

Tola, uajebež to wſchitko njeſu ſnadž wobydlerjo wuštajenčneje wſy někajey bjezbózni ludžo. Navopak: maja na nawý rjannu Božu martru, z ploczikom wobdatu, a tež cyrknej maju, koſtel mjenowanu, taſki prawy zaſtarjki drjewjamy koſtel.

Čečhowje mjenowachu hacž do 16. lětſtotka kóždu drjewjanu cyrknej, kaž my, církve, kamjentne pař rěkachu koſtel. Dženſa rěkaja wſchitke cyrkwe koſtel.

Najſkerje, dokelž je tych drjewjamych cyrkvicžkow hižo tak jara mało. Wérho wſchak je, něchtio jich hiſcheze namakacze, wosebje w ſevjernej Moravje. Naſch „wjeſny koſtel“ pothadža z wulkoho džela z Podušlau (Podwólschau) pola Pardubic w Čechach. Tola tam ſtojeſche te drjewjane njebožatko hižo pječz lět prbždne, wopuſtežene a wocžakovasche zrindujiſhle ſvoj ſudny džen. A taſka čečež je ſo joru ſtała! Dohlada ſo na drjewjanu cyrkvicžku zaſlužnym architekt Emanuel Sochor a wuproſy ſebi dowolnoſez, zo mohla ſo cyrkvicžka do Prahi píſhervjeſz. Dowolnoſez ſo da — a tuž móžem ſic, mojedla k myſhporu. Že runje w 3 hodžinach popoſduju.

Pſched cyrkvicžku widžimy zafy Božu martru a rěčku, pſchez ſotruž podmurjowanym drjewjam kryth moježit vjedže do zwónicy, do zwónich z 3 wo- prandžitymi starožitnymi zwonami. A wulka a ſcheroſa ta zwónica je, z mó- nymi, ſylmymi hrjadami. Pſchez wýſoki próh pſchimdžecze ze zwónicy do cyrkve.

Njendžecze ſami. Wulka čeřjóda ſemjherow dže z wami, a druzy ſo čečežna napſheczivo wam won — a wſchitej ſežahuja ſebi klobuk a zmajieneja ſo ze znamjenjom kſchiza. Z polním pravom. Pſchetož widžicze pſched ſobu wopravodžitu cyrknej z wulkim woltarjom, ſwj. Prokopem poňuježnym, a z dwěmaj mjeuſhimaj pobočnymaj. Aui zwónik tu njeobrahuje w dolhím čořonym woblečenju, aui lávki — a nimowolnje ſo do jeneje ſynječe a pomodlicze ſo. Widžicze pſched ſobu něchtio ſtarych žónkov, mutnje ſo modla, a rózovce ſo ſima po lávce. Pſchiklady „čahnu“. Ževož duchowny a ministrantaj hiſcheze — a myſhpory mohla ſo započeež. — Wróžbamy ſo z cyrkwe, pohladamy hiſcheze na khor z píſhcezelemi a na 8 pomolowaných, wurézanych ſtolpov, kotrež to wſchitko njeſu — a hižo ſmy zaſy w zwónicy.

Chečež hiſcheze wjacý? Ně tak, dha pónďemny hiſcheze na ſém boř ze zwónicy do kryteje kňóuby, kotrež tule cyrknej wobdawa — a pſchimdžemny na kerchow, zaſy wobdaty z deſklowanym plotom. Wohladacze tu čeřjódku ſtarych ſeleznych kſchizow, wohladacze tu tež mary a kaſhež na nich, z dnou, kotrež ſo hodži nadžběhnež. Haj, haj, Čečhowje ſu praktiſch — abo ſlepje: běchu; pſched 100 lětami, to ſo hiſcheze kňudži ludžo takle k rowu noſhachu: w kaſheze donjeſe ſo čelo k rowu, ale nad rowom ſo z kaſheza wuežeže dno

a czechó puczowacze do khłodnieje zemje bjez kaſcheza. Kaſchez paſt puczowacze naſpjet a czakaſche na nowoho hoſeza.

Wjeſna cyrkę poſkieža tež zwonka jara doſtojny napohlad. Wyſoka czernjena wěža — na 33 metrow —, ſchtyriczata, ze 4 mjenſhimi wěžiczkami w róžkach, a wyſoki kryw cyrkwie, wězo cyły ze ſchindželom. 60,000 ſchindželi je kniež Sochor na kryw zakupił.

Hewak ſo zda, zo je cyrkę filialna — dokež tu njeje ſary. Ale iſhuln czechka wjes ma, a do ſchule pónidžemy za 2 nježeli.

Za dženjiſche je tole doſč. Hewak kniež redaktor ſvari, zo ſo nje-móžu wumajac, a cxitarjo ſnadž tež. Jenož ſlowežko mi hiſcheze popſcheječe; něchtó malo k ſtaſiſnam wuſtajeńcich wam hiſcheze powěm, zo by kromka byla doſpołna.

* * *

Wuſtajeńca roſeže, a roſeže luboſež k uje. Kóždu nježelu a ſwiaty dženj majch tu žadny ſwiedžen. 16. junija witachny tu hoſezi z Ameriki. W Americy je wjele czechickich koloniow, město Chicago ſamo ma ſwoju czechku ſichtwórež z 80,000 Czechami. A hłowna wěc pschi tom je, zo Czechowje ani w dalokoj euzebje ujezbywaja na ſwoju staru wótežinu. Waža ſebi rycz maczeciku, maju w Americy czechickich duchownych, czechske ſchule, na 30 czechickich czechopisow, mjez nimi wjac hzenikow.

Americy Czechowje czują ze ſwojimi bratrami doma, rudža ſo z nimi, raduju ſo z nimi. Tuž je bjez džiwa, zo tež pſchiplunachu k wopytej narodo-piſueje wuſtajeńcich. A hdźiž běchu ſo pſchez morjo pſchewjezli, witachu jich hižo w Hamburku bratja z droheje domowiny, a z hobrskim zahorjenjom buchu americy Czechowje witani po cylez jězbje w Czechach. Prawe kralowſte powitanjo paſt jim pſchihotowa kralowſka Praha. Hižo dołho do pſchipoldniu, hdźež mjeſečne czech pſchijeež, pſelinachu ſo z ludom wſchitke drohi, kotrež k dwórniſhczu wjedú a po kotrežd mjeſachu hoſežo do města jěz. Źto wožow, wudebjenych z krohoježkami a z lipowym liſežom, na nich czakaſche.

Skončjuje zahwizda lokomotiva — a z týſac ſchiji wuronu ſo hrimotaca „ſlawia“. A wot toho wokonika „ſlawy“ hižo njebe kónca. Kóždy wóz, w kotrejž bě něchtó z womych 314 Američjanow, bu woſebje witany — ze zahorjenosču, kafkuž jaſy jenož namafacze poſla wochnivych Czechow. Množy czechiczychachu ſo k wožam a běchu zbožowni, hdźiž mbožachu ſebi z něktim podacž bratrowſku prawicu. Kewétki ſo na hoſezi ſypachu. Žežba americkich Czechow do Prahi a po Pražy bě triumfalny czech. Triumf ſwyczeſche w nim ta ujezmierňa luboſež k wótežinie — luboſež, kotrež bě k dołhomu ſtrachnomu puczowanju zamohla ſta ludži, nic jenož muži, ale tež žony z džeczini. —

Po americkich ſwiedženjach ſezechowacze džen džeczi, a tele dny ſluſcheja ſokolam-turnarjam. Z nimi a jich dla pſchijedže 80 woſebithych wuſtajeńczych czechow. Z cyła wopyta wuſtajeńcu do dženjiſhchoho dnia pſchez 570,000 placzacych. — —

Kelko bě mjez nimi Serbow? Napisach horjeka něchtó wo prěnich ſerbſtich hoſežoch. Czi drje dołho ujewostachu prěni: pſchijedžechu bórzg ſtudeneži z Lipſka a z Hale a hiſcheze něchtó mało druhe. Žutſe tohorunja hoſezi wočkajemy. — Ale to wſcho je hiſcheze mało. 19. julija pſchijedže z nowa do Prahi dr. Muſka — a něchtó ſo ſchukoce, zo ma wón bjež

wjednik cyłoho serbskoho wustajenčnoho čzaha. Myślicze, zo to njeje móžno? Zawieczę je; jenož hdź budże tu trochu dobreje wole a mały kuff woporniweje myśle. Serbja maja často dość pjenjezy na węch, kotrež so z wustajeniu njejhodža ani pschrinacž, maja pjenjezy tež na jehpatne węchy. Tuž jenož to pěknje zawieczę, a potom skoku do Prahi!

Serbskomu wustajenčnomu čzahemu wjele zboža!

Moje pucżowanjo.

(7. pokraczowanjo.)

Twarjenjo, na fotrohož třešče bě so to stało, šluſcheſche Simonej, harwarjej. So rozemi, zo tute ſamſte twarjenjo wjacj njeſtoji. Alle měſtuo, hdźež je itało, je hýcheže znate, a mohamedanſki Turka ma nětko na nim ſwój dom. Wón ſedzeſche na kamjenju pſched domom, wodown trubku furjo, a ſedma na naſch poſtrów wotniſki. Tola pak thym mnohim thſacam, haj ſamo traſh ſtam thſacam za léto bjez placzimy dowoli, na třechn hicž. Wot wonka ſkhód na runu třechn wjedże, a kóždy kſcheiſčan, fotryž do Jaffa pſchiūdže, tute měſtuo tež wopyta. Je tak rjec přeňje měſtuo, kotrež wopomijecžo na biblijſki podawſk w ſebi khowa. W klojchtrje franciſtanow namakajch duičnui hoſpodu. Bratr, fotryž jěſcz pſchinotruje, je z Hollandſkeje a móže tež k niuzi nemſki. Nowy farar w Jaffa pak je němc, z Tirolſkeje. Na dobo z nami wón do Jaffa pſchiūdže. Thđzeň priedy hýž bě ſpytał, z naſchimi ſobuputnukami. Tola tehdom ſo jomu ſeňdže, kaž Móžesej, wón z morja ſwoju faru widzeſche, ale wichora dla ju naſtupiež njemóžeſche, a dyrbjeſche ſobu hacž do Beyrúta. Druhi poſpýt, wot Beyrúta pſchijewſchi, ſo zaſy njepradži, dyrbjeſche wróčzo do Port-Saïda. Hatle tſeči raz, na dobo z nami, móžeſche ſwoje měſto doježahnyež.

Wot Jaffa do Jeruzalema je na djeſacž hodžinow. Priedy móžeſche putnik z wožom tam doječz abo jehacž. Džens tam tež železnični namakajch ſwojej wulkej boſoſci. To czini na tebje podobny zacžiſchež, kaž hdź ſtaroſlawne murje Miklawſchka w Budyschinie widžiſch, kotrež eže w duchu do starodawnych čzaſow pſchesadža, a nad nimi grothy telefona z bělymi porecelino-wymi hlowežkami. Zeleznica je nimo toho njeprajadna, ſchtyž čzaſ naſtupa, a wožy a ſamki ſu mazane, woſtna rozbite, a čaſto ſo njezboža tam ſtanavaju. Wožy za nami njeje wjac nježeli do cyla jězdžila, dokelž dyrbjeſche jeje pucž ſo na wjacorych měſtach wujporjedziež. W druhej hodžinje w Jaffa wotjedžech. Naijpriedy dže pſchez wulku runinu. Zeleznica ma dwě ſtaciji: měſtaczey Ramlej a Lydda, wobě w ſwajetje ſtanivje čaſto imenowanej, a wobě ze železnicę derje widžež. Potom pak pucž wjedże pſchez židovſke hory. Pusty a njeplóny zacžiſchež teſame zavostaſa. Zane poło, žane ūki tu njevidžiſch. Ženož tam a ſem ežrjody koſoz ſporu cyrobu ſcheziſpaja. Tak pſchiūdzeſch wječor woſkolo ſedmich do Jeruzalema. (Pokraczowanjo.)

3 Lužic a Sakſkeje.

Z Budyschina. Knjez prälat Jakub Bułk je w tu khwilu w kupjelach Wildeſten we wječhovſtwje Waldeck. Wyſoki knjez je ſo dyrbjal tam boſtnej operaciji podežiſhycž, kotrež pak ſo njeje derje radžila, a ma tohodla nětko hýž wjac nježel jara wulke boſoſce wutracž. Poslednje poweſcze wot

tam njebechni jara pokojace. Prozymy swojich lubych czitarjow, zo bychu w swojich modlitwach na wysoch czesczomuoho syna nasheje Lujicy spominali, kiz je jo pschech jako najswernijcki pschechez a dobroczez swojich narodobratow wopofazowa, zo bi Boh jeho khorosz zas f lepschomu wobrocziez chzyl.

Ze Scherachowa. Mesto Scherachow wopominaſche 4. julijsa z wulfotnymi swjatočnoſćemi džen, na kotrymž bu psched 50 lětami do ſakſkoho podanſtrwa zaſtiſnilo. Tamniſchi wuečer, faktor Stoy, bě jara zajimau ſtwiziu niesta wudal a z tym na wažnoie wopomijenſkoho dnia pſchihotoval. Kano zahe buchu wobydlerio hewak czichohoho města z hudźbi wubudženi, me wósmich běchu swjatocze ſemjche, na kotrychž běſche měſčanska rada, katholſek tralowſch zastojnich, wſchelake towarzſtwa a woſada pſchitomua, wulka chrkej bě pſchepelijena; po Božich ſlužbach běſche w ſchuli swjatocze za džeczi a psched wobjedom hrajeſche hudźba na torhoſčežu a kniez wokrejnym hejtman Boſje pſchepoda měſčanoſeže Albrechtowu ryežefſki rjad II. rjadowuſje. Po wobjedze bu woprawdze kraſny czah zarjadowanym, kotryž jo wot woſebitoſho pſchihuſje zdraſczenoſho poſoła na konju naujedowasche a w kotrymž mějeſche jo pſchestajie, tak je jo město pod ſakſkim knježeſtviom woſebje w rjemieſle wuwilo a wndospolniło. W czahu džecchi najprjedy ludźo, žony a mužyjo, tež wojaſch a nónym ſtražnik tak zdraſczeni a wobronjeni, kaž psched 50 lětami khodžachu, potom ſzéchowachu wſchelach rjemieſnicy na krajinie wuhotowanych woſach, ſriedža njez nimi wſchelake towarzſtwa žoſtſkich a mužtſkich. Czah bě wohladanja hódym, z wokolnoſeže a tež z daloko džiwachu ſo tħach nad kraſnymi wobrazami. Wjeczor běchni wſchitke domy rožwetlene, a wohniostroj, kotryž jo na bliſtej horje wotpali, ſkóneči swjatocze, z fortejž Scherachowſch woziewidhu, tak ſpokojeni jo czuja, zo f ſakſkej ſluſheja.

Z Nadworja. Minjenni njedzeli mějeſche tudomna „Bjeſada“ swoju porjadniu zhromadžizmu. Pſchephýda, kniez farſki administrator Bjeſela ju po zwučenym waschnju wotewri a poda měſacznju rozprawu, w fortejž woſebje na ſtoržbu napſchečežo Alexiſkim bratram w Aachenje a na wotewrjenijo Kejzor-Wylemowohu kanala ſpominaſche. Na to poda kniez wuečer Kral pſchehlad ſtwiziu ſzemjanſkeje ſwiby ze Schönburg-Waldenburg, jeje rozdželenja do 4 linijow a ſkónečnje wažny podawf, zo je nahladny pryne Biedrich Wiktor ze Schönburg-Waldenburg wot lutherſeje wery do katholſkeje chrkuſje pſchepipil. (Ze to ſamſnu pryne Schönburg, kotryž běſche w poſlednich manevrach pola tubleria Grömlinga w Kamjenej na hoſpobze.) Škonečnje poſtaſiſhmy po dležſhim jednaniu, zo ſo towarzſtwe knihu na preni mějac darmo wupožežnija. Schtóż pak je potom wręczie, abo z nowa wupožežiež zakomđi, ma 10 p. khofstanja placziež; pſchetož kaž wſchudże druhdże, dyrbi tež tu porjad bjež. Knihu wupožežnija ſo kóždu njedzeli po ſemſchach pola knieza wuečera Słodenka. — Dokelž ma „Bjeſada“ tutón mějac proždium (serije), budže pſchichodna zhromadžizna hakle w auguſteže.

Z Nowoſtie je ſtrichla poweſež pſchichla. Pſchi njewjedrje wjeczor psched ſwjetzeniom Domapytania ſwiateſe Marije dyri blyſt krtko po $\frac{1}{2}11$ hodžin do hródze Inraſec mlynna. Wobſedzeſt Jakub Serbin bě hiſcheče ſtanjeniu, hdyz Bože njewjedro dyri. Hdyz běchu ſo rncze wſchitce zwolali a zhromadžili, ſtwiadli nie jeno hródze, ale tež hižo domy, wſcho ze ſlomu ſkute, w połnych pſomjeniach, fortez w drjewie a ſlomje, z horcotu ſejſiſhennyh, bohatu cyrobui namakach. Prjedy hacž móžachu wſchon ſkt pſiſhečezež a jeno něſchtu domjaceje nadoby wohnjej wutorhnyč, ſypaſche ſo hižo žehliwy

krw z těchow. Příči tutohym průcwanju so mlynk Šerbin sam a wotročk, woſebje pak tsi wotroſežene džowki ſurowje wopalichu. Dvě z ujeu dyrbieſtej ſo rucze do Šamjenſkeje hoječeje pſchewjeſez a je wulki strach wo jeju živjenjo. Mlyn je ſo ze vſchěmi pódlaſtini twarjenijemi do ejiſta wotpalil, tež učchtio ſkotu je ſo ſobu ſpalilo. Wobſedžec njemějeſche zavěſežene. (Hladaj prôſtu na kóneu dženſuſhoho ejiſla.)

Z Drježdžan. Na ſvjedčeſenju Domapytanja pñj. Marije dôſta diakon kniez Alfonſ Žeſchka, rođem z Drježdžan, měſchniſtu ſvjecžizn. W Praži w ſerbſkim ſeminari ſoni ſvoje theologiske ſtudije dokonjawiſhi, ujemnožeſche hſicheže za měſchnika ſvjecžem bvež, dokelž trébuu starobu docepěl ujebe; bu tohodla do ſeminara w Mainzu poſlany, hdžej w běhu léta druhe ſvjecžizm dôſta. Njedželu 7. juliia pſchinjeſe mlody měſchniſt w farfci cyrkvi Novych Drježdžan ſwoj prěni wopor Božeye mſchě.

Z Drježdžan. W Czoplaciech je 5. junija pnyne Bředrich ze Schönburg-Waldeburga katholſke wěrywuznačzo wotpoložil. Tutohym pnyne je jenieſki ſyn pnyne Bředricha, pſchichodnoho majoratnoho knižeza nad wjerchowſtvom Schönburg-Waldeburgom a knižeza nad knijstvami a kublami w Gauernicach vola Mifchna, a w Bayerskej nad kublami w Schwarzenbach, Förbau a Bugu. Wóni je ſo 1872 w Gauernicach narodžil a ſtoji jako výſchl vola gardyjedznych w Drježdžanach. Schönburgska ſwójba, kotaž ſo „recefkujeſtvo“ a „reichsumittelbar“ njeniue, ma wſchelake woſebite prawa,* kajkež druhe ſenjanſke ſwójby nimaja, je najnahladniſha ſwójba we wótemym kraju. Wona dželi ſo do 4 ſwójbnych wotschěžekow abo halzow, do 2 wjerchowſtejn a do 2 hrabinskeju ſwójbow; ſwójby ſu tež po wěrywuznaču dželene.

Přenja wjerchowſta ſwójba Schönburg-Hartenſtein, z reſidencu nad Hartenſteinom w Sakskej, bydli z wjetſcha na ſwojich kublach w Rakuskej; ta je pſchecy katholſka woſtala. Z tuteje ſwójby, kaž je „Katholſti Poſot“ hižo lom ſobudželil, je jedyn pnyne na kóneu minjeneho léta měſchniſtu ſvjecžiznu dôſtal a do klöſchtra Ěmauſa w Praži zaſtupil. Šwójba je dobra katholſka a je, hačrunje jenož z ežafami na hrodze w Hartensteinje pſchelywa, tola w hrodovſkej kapali 4 krbczne katholſke Božje ſlužby za zaſtojnifikow a wokolnych katholikow fundirovala.

Druha ſwójba je wjerchowſka ze Schönburg-Waldeburga, kotaž je wot naſtačza lutherſkeje wěry protestantska. Tuta reſiduje w Waldeburgu a do teje ſlužba horjela naſpomnijený pnyne Bředrich.

Do 3. wotdželenja ſlužba hrabja ze Schönburg-Glauchau, kis w hrodze Wechſelburgu reſidiuje. Tón je ſo w lécze 1869 ze ſwojej manželſtej w Romje do katholſkeje cyrkvi wróčil, a je wot toho ežaſa cyla hrabinska ſwójba katholſka. Šwójba džerži ſebi woſebitohu duchownohu, kis w hrodovſkej cyrkvi, něhduskej krajej klöſchtyrſkej cyrkvi Coeleſtinow, wſchědnuje Božje ſlužby džerži. Tež je hrabja we Wechſelburgu katholſku wiczeńju załožil, kotaž bě w zaúdženym lécze wot 19 džecži wopytana. Toherunja mōzachu ſo wot njoho podpérane miſſioniske ſtaciye w Glauchawje a Penigu załožic̄.

* Ke fruthym pravam woſebje ſlužba, zo mōža ſo ſobuſtawu z knižeſteſtvi ſwójbami woženicež, a pod wětym wuměnjenjemi tež trón naftupiež. Tež w Lužic̄ mam ſajku ſwójbu: hrabjow Lippe nad Čechoucami a Bartom, koſiž maja wuhlady, zo mōže jedyn ſtar ſwójby wjerchowſki trón w Lippe-Bückeburg naftupiež.

Schtwórtá ſwójba je hrabinska ſwójba, Schönburg-Hinter-Glauchau mjenovana, kotaž w Rochsburgu reſiduje; wona je lutheriſta.

Pſcheſtup mjenovanohho wjercha, kaž tež tehdom wróženjo hrabje Schönburga je zas wulku haru w nowinach najchoho kraja zbudžil. Mjez druhimi tak znate „Dresdener Nachrichten“ najbóle haruja a we wulkich artiklach jěd a woheň pluwaja. Wone namjetuju mjez druhim, zo dyrbjalo ſo faktſe kniježerſtvo na rakuſke kniježerſtvo wobročeſie a lutheriſki farač w Czoplicach wobſkorčeſie, zo je ſo mało za to ſtaral, zo je ſo tajki njezakonuſti pſcheſtup itac̄ moſt. Tež dyrbí rakuſke kniježerſtvo kruče za tym ſledzieſ, hac̄ traſej njebn mlody, njenazhonjem pryne pſchez jeſuitſke wobročezenjo lutheriſkej wérje njeſhwéry ſežinjem. A možeſi ſo něſhto wunamakac̄ dyrbí ſo kruče thooſtač. Tež faktſe kniježerſtvo ma prynca do pſcheſkychowania wzac̄, hac̄ je zakonuſte poruczoſte pſchi tym wobledzbowal a tež jako officir wo kralowſku dowolnoſez proſyl. Rjejeſi to ſo wſchitko ſtało, ma ſo jo ho pſcheſtup jako njeđowolem a njezakonuſti wróžo wzac̄, a pryne Vjedrich dyrbí ſo, jelizo pſchi ſwojim pſchedewzaču woftanje, z wójska wuſtorčeſie. Kr.

Z Lipſta. Na ſwjedženju ſwjatych japoſchtolow Pētra a Pawoła ſirmowaſche kniez biſkop w Grimmje a njeđeln 30. junija w Lipſku.

3 cyloho ſweta.

Němſta. Najwažniſhi politiſki podawki w tutym čaſu je wotewrjenjo kauſa, kiž z jednoča polubne z noraiſchim morjom, pod mjenom „Kaiſer Wilhelmi-Manal“. Zapoczina ſo w Brunsbüttel, w połnocnej Hamburga ležaceho, wiedże pſchez Schleswigſku poſkuſu a ſkonczi ſo w Holtenawje poła Kielia. Wozym lét je ſo na nim twarilo, a je to nětko tvar, kotrež w ſwecze ſwojoho runječa nima. Najwjetſche mibrſte kódze móža pſchez ujon pſchejčeſ. Twar je ežim wulkotniſhi, dokelž ſo w pěſlowej zemi twjerde brjohi jenož ežežko tvarja.

Wotewrjenjo a ſwjedženje, kiž ſo tomu pſchizamkuſchu, trajachu, wot džewiatnatoho junija započzane, nimale cyly thđzen. Kódze wſchęch druhich wulkomocow, nie jenož z Eurupy, ale samo z druhich džélów zemje běchu tu zaſtupjene. Tež wſchitke wjetſche nowiny cyloho ſweta běchu tu ſpiſaczelow poſtlali, zo bychu wo wſchém, ſeſtož ſo tu ſtawaſche, hmydom poweſze měli. Sředu wjetzor pſchihotowa město Hamburg fejzorej a druhim wjercham, z kotrejž běchu tam němſey nimale wſchitey, wulku hoſežinu, na kotrejž fejzor w ſwojej ryči zjawnje wupraji, zo dyrbjal nowy kódzy puež pſchede wſchém měrej a nic wojne ſlužieſ. Schtwórtk rano běſche wopravodžite wotewrjenjo, pſchi kotrejž 22 woſebitých poſtajenych kódzi, fejzor ze ſwojej „Yacht Hohenzollern“ w předku, pſchez cyly kanal pſchejčeſe. W Kielu zhrromadžene kódze powitachu fejzora z kanonami. Wudawki pſchi ſwjedženjach drje ſu jara wulke, za to pak je tež zac̄iſk cyloho ſlutka na cuzy ſwet ežim wjetſchi a mieno naſchoho wótnoſho kraja je na naſladnoſci dobylo.

— Dla tak mjenovanohho „Mellage-proceſſa“ w Aachenje njeſtu ſo uěmſte, woſebje liberalne nowiny pſchecy hiſcheze změrowale. Kaž po ſo kſeſe njepruhičej, doniž je hiſcheze ſchlapka njaſa na ujej, tak tež tucži piſarjo ſo njepruhičea wěcy, doniž móža hiſcheze někto napſchečevo katolſkej cyrkwi z ujeje wukuačej. Dale a bble pak ſo poczimaju rozmomi ludžo změrowac̄. Wězo ſu tamni Alekſianej bratſja pſchez někotre hruboſeže napſchečežo thorym ſo

pschehrjschili, ale dyrbinu pschi tym rozpominacę, zo su to jenož učotni byli, fiz za to swoje krute krostanje dostaui, a zo su tajcy khoru husto jara spiecjivi, a zo je tohodla jara czejko z nimi wobkhadzecę, a zo su podomne wech też w drugich wystawach zo drugih stawał.

— Kaž zo piša, wożakuje zo w fejżorſkej swójbje wjeſoly swójbym podawki.

Awstrija. Ministerstwowy pschedyda wjercz Wiedenshgräz je zo swojoho městna wždał, a jeho nathwilnym naſtupnik je hrabja Kielmansegg. Tóuzamy je z Hannovera, ale hžo dolski czas w awstrijskich ſlužbach. Napoſledku bě bohot (Statthalter) w delnej awstrijskiej provincie. Wón ſluſcha politiskomu wotdželjenju liberalnych a placzi jako njepřečezel antiſemiton, kottjž pak su ruje w poſlednim ežaſu w cylym kraju, a woſebje we Winnie teſko dobyli. Katholikowjo njemóža wulke nadžije na njoho ſtajicę, dokelž jich cyrkvi njeſluſcha.

Gendželska. Tež tu je nowe ministerſtwo. Na měſtu liberalnomo minifterſtwa Roſeberry je konſervativne minifterſtwo hžo dawnio znatoho hrabju Salisbury ſtupiło.

Turkowſta. Turkowſkej počinaju europiſke módenaſtwa kručiſhho za kžu hič, dokelž wuſrajiných, ale tam bydlacyh, hubjenje ſtřitnuje, a zo tež napřečezo Armejenam, kottjž ſu kſcheczenju, njepřaujuje zadžerži.

Naležnosće naſoho towarzſta.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 399. Miklawš Müller ze Sloncje Boršče, 400. 401 z Njebjelic: Marija Žurowa, gymnasiast Jakub Žur, 402—404. ze Sernjan: Jakub Dórník, twarski miſtr Rocho, korčmař Mich. Bjenš, 405. Marija Zarjenkowa z Dobrošic, 406—410. z Wotrowa: Hanu Nowakowa, Michał Cyž, Michał Bräuer, Mich. Lusčanski, Michał Wjenk, 411. Jakub Cumpjela z Kaſec.

Sobustawy na lěto 1894: kk. 663. twarski miſtr Rocho w Sernjanach, 664. wučeř Karl Wjenka w Róženče.

Dobrowólne dary za towarzſto: M. M. 75 p.

Za cyrkej Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 109,416 hr. 52 p

K česći Božeſ a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 hr.

Hromadze: 109,417 hr. 52 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 12,741 hr. 39 p.

Dale je woprował r. 1 hr.

Hromadze: 12,742 hr. 39 np.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: wot Grolmusec z Radwora 135 hr. (hžo raz hinak kwitowane), na Lebzec-Čunkec kwasu w Khelnje 16 hr., na Hórnikec-Gudžic kwasu w Hornjej Kinje 52 hr. 55 p.

Za cyrkej w Lubiju: přez r.: njemjenowana 2 hr. a druha njemjenowana 3 hr., třo njemjenowani z Khrósćic 30 hr.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Za terciarow: Zemrěla je Francisca Karolina Kargelowa ze Schpitala poſta Kramjence. R. i. p.

Exercicije w Filipsdorſje

za žónske budža wot pondželu 8. julijsa wjedzor w 6 hodžiuach hacž do pjatka ranu.

Přeprōšenjo.

Kaž hižo naše časopisy (Lužica, Serbske Nowiny, Katholski Posol) wozjewichu, bu w českéj Prahy wotewrjena wulkotna narodopisna wustajeńca, kotrejež rjanosće běchu hižo w mjenowanych časopisach wopisane. Z daloka přijězdžuja wopytowarjo; mjez wopytowarjemi z Němskeje móžemy mjenować sławnoho Barlinskoho professora Virchowa, kiž bě so z najwjetšíej khwalbu wo wustajeńcy wuprajil. Wézo tež ze Serbow pojedu mnozy do Prahi, a tajkim budže zawěsće lube, hdyž tam změja wjednika, w Prahy znatoho. Tuž namjetuju, zo bychu wšitcy, kotriž chcedža wustajeńcu wopytać, zhromadnje do Prahi přijěli, hděž jich budže podpisany wočakowac. Česa jich budža wutrobnje witać, wosebje hdyž wohladaju naše rjane družki w jich pyšnej drasce. Jako dzeň zahromadneno wuléta do Prahi postajmy sebi **sobotu 20. julija**; čah wotjědže z Drježdžan w 7 hodžinach rano a přijědže w 11 hodžinach 14 min. do Prahi. Kotrymž njeby tónle čah příhodny był, či móža wotjěć z Drježdžan w 11 hodžinach 25 min. dopołdnja a budža w Prahy w 3 hodžinach popołdnju. Budže mi lube, hdyž kóždy, kiž tón dzeň sobu do Prahi pojědže, mi to hač do 15. julija z lisíkem wozjewi. Potajkim na wjesole zasowidzenjo na Pražskéj wustajeńcy.

Adolf Černy.

Hradec Králové (Königgrätz, Böhmen).

Sjawna próſťwa.

Pónđelu wjecžor $\frac{1}{2}11$ hodžin spali ſo z blyškem **Juraseč mlyn** w Nowšicach. Wobſedžer Jakub Serbin, joho wotroček a tři joho wotroſczenie holcy ſu ſo vſchi njezbožu ſurowje wopalili. Dofelž potajkim nichtó z nich do serbſkich wſow a woſadow hiž njemóže, zo by wo ſórę proſyl, ſtaja „Katholſki Posol“ w mjenje tač cžegž domapýtaneje ſwójbý na wſchitkých Serbow blízſcheje a dalscheje wokolny wutrobnu proſťwu: Wožče wſchitej a po móžnoſći bóržy **Kamjenje** kóždy z najblízſcheje ſkały, zo by naſch wobſhködženy bratr možl hnydom zaſ twaricž. Bóh wam zapłacži!

Redakcija „Katholſkoho Posola“
w mjenje Serbince ſwójbý.

Džak.

K wopomnjenju dnja, na kotrymž před 25 lětami swjaty sakrament mandželſtwa dóstachmoj, bu namaj wot přečeli a lubych znatych z ertnymi a pisomnymi zbožapřečami, jakož z mnohimi krasnymi darami wérne wjeselo ſcijnjene. Wſitkim, kotriž namaj tak luboſć wopokazachu, ſo z tutym wutrobnje džakujemoj.

W Budyšinje, w juniju 1895.

Jan Handrik a mandželska.

Katholicki Posł

Wudawa so
pręnju a trecią sobotu
měsaca.

Płaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod kríž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 14.

20. julija 1895.

Lětnik 33.

Slawne reliktwije w Aachenu.

Starošlawne katholické město Aachen khowa w swojej wijskej cyrkwi Lubeje Krjenje pschedrohe reliktwije, kotrež so kózde sedme lěto pobožnomu ludej pokazuja. Tež lěsta wot 10. hacž do 24. julija stava so to, a týsach a týsach pobožnych ze wschech krajow pschedradzeja, často w swjatočnych proceſjiach, zo bychu swjate powoſtanki ze žimjenja naſchoho Zbóžnika a jeho swjateje Maćerje čeſcili. Mócený kejzor Karl Wulfi, kotrež najradšho w Aachenje bydlesche, mjenatwari ſebi tam jeno pschedny hród, ale tež krasny münster, t. r. wulfotnu cyrkej, w kotrež jo z woſebitej swjatočnoſežu Bože ſlužby wotměwachu a w kotrež drohe reliktwije khowaſche, kotrež mórem kejzor z cyloho křeſćanskoho swěta, woſebje tež z raňšeho kraja dōſtawasche. Stavizn za to ſvědča, zo ſtaj tehdomuſiſti khalifa, t. j. mohamedanſti wjéech, Harun al Raſhid, kotrež nad swjatym kraju křeſćeske a Jeruzalemſki patriarcha do Aachena reliktwije z raňšeho kraja ſlało. Z wiſkeje mnogoſež tamniſtich reliktwijow čeſcje ſo woſebje 4 wulfe; mjeniujey pjeruſki naſchoh o Zbóžnika; ſu z cžemno-žoltej wolem klane, Jeruzalemſki patriarcha dari je najprjedy narac̄homu kejzorej w Byſanci abo w Konstantinoplu a wot tam dosta je kejzor Karl Wulfi; rub, kotrež mějesche naſch Zbóžnik, na křižu wiſajo, na swojich ledžbach; je z rubjanoho njeblejchowanoho platu, kotrež je z krvju cyle pschedlóženy; ſuknię ſka Mařa z býžniſcheje křežny Marije, je cženka platorva klanina, w starym čaſu byſsus mjenowana; je něſchtó pschedz meter dolha, liwy rukaw je hido w starym čaſu wotrěſnjeny, wokoło prawoho a na wureźku ſchije, taž tež na delnjej kromje je rjenje wiſkita. Tež tale reliktwija pschedlóže z Konstantinopla do Aachena; rub, w kotrejž bu wotczata hlowa swjatohho Jana a jeho čelo zavalene a poſrjebane, je platorwy a taž wulfi, jakož wiſchēne ruby na blido a tež wot swjateje krvje pschedzijſchzan. Sulniežka swjateje Marije

jo pschi pořazowanju wupřehestreje, druhé pak jo jenož zavalene pořazuja. Dokelž ludowe čírjovy, kotrež ſo k počeſtezowanju ſvjatych relikiwijow vſchēdne zešdu, 60 090 a vjachy, w domje Božim města namakač njemόža, pořazuja ſo relikiwie z galerije wěže, a lud ſtoži na torhoſtežu woſko ſyrfu, a ze vſchitkich woſkow a ze ſamých třechow pschiſladuja ludžo z nutnym počeſtezowanjom wulfotnej ſvjatočnoſeži, kotrež ſo dopołdnja w džesacích započzina. Mjez dwěmaj ſvěcomaj, kotrež ſo wot duchowneju ujeletej, pschiſthadža wyjoki duchowny, na přením a poſledním dnu jedyni biskop, z přenjej relikiwi a ſpěva wóthę po starſku: „Nětka wuhladacže pjetluschki, do kotrež bě Ježiſus Khriftus po narodze wot ſwojeje maczerje zavithy. Proſcheče Boha, zo vychym ſo na tele relikiwie tak dživali, zo vychym z tym Božu čeſez rožscherjeli a ſebi ſamym hnadi a žohuwanje dybyli. Amen.“ Tak pořazuja ſo jenotlive wulke relikiwie vſchēdne, a to kóžda ſchtyri kráž k ſchtyrom róžkam ſvěta. A wobzamknjenju kóždodženſkeje ſvjatočnoſeže žada měſchinik, zo vychu ſo wěriwi modlili za bamža a biskopa, za krala a joho ſvójbu, za duchownu a ſvětnu wýſchinoſež, za město Aachen, za vſchitkich, kotsiž ſu tudy pschitomni a kotsiž hřečeze pschiſtu, za wotemrjeſtich wěriwych, za vſchitke naležnoſeže ſchecenſtwa, za rožscherjenjo katholskeje cyrkvi a za mér a pokoj w ſvěze. Hdyž ſu wěriwi na relikiwie hladali, něhdž tak doſho, kaž jo „Bóteže naſch“ ſpěva, dawa ſo z nimi Bože požohnowanjo. Všeſtice kleeža, a pschi poſledním požohnowanju zwonj zvonja k jandželskemu powitanju a wozjewjeja, zo je ſvjatočnoſež za tón džen ſkónčena. Poſołdnju ſu tele, jafož tež druhé tak mjenowane mjeniſche relikiwie w cyrkvi wuſtajene; pobožni wěriwi čeſeža je nimoduc̄; wjedžor w 8 hodžin zavala ſo do ſidu a ſthowaja ſo do drohoho kaſcheža, w kotrež ſo něhdž króna a druhé drohotne ſudobja romſkoho krajeſtwa khowachu.

Dwě hodžinje wot Aachena zdalena leži starodawna abtija Kornelimünster, w kotrež ſo tež mnoho ſlavnych relikiwijow khowaja a z Aachenskimi zjawanje čeſeža, jakož rub, w kotrež bu čelo ſchriftiſtowe pohrjebane, pótym rub, do kotrehož bě najſwjetzijſcha hlowa zavalena, a kotrež po wot ſmjereže wſtaczu w rowje wosta, a toho runja tež trjenjo, z kotrež wopasany Zbóžnik ſwojim japoſchtolam nohi myhesche. Hacž do ſvjatoho Jakuba je hřečeze čeſas, do Aachena dojež a ſvjate relikiwie počeſtežie.

Moje pucžowanjo.

(8. poſtracžowanjo.)

Hdyž w Jeruzalemje z čaha wuſtupiſch a za ſvjatym městom hlaſač, kotrež ſy ſebi wot mlodoježje jako na horje twarjene, z mōcnymi murjemi wobdate, z wězemi wudebjene, pſchedſtaſaž, ſy jara zjebany. Něčož tajke abo podobne ſo twojoru woběžku njepokaza, ale ſtojíſch ſriedž rjaneje, pſchneje, čiſteje wj. Runy haſy z pſhcezelnymi twarjenjemi, pſched kotrež ſu derje plahowane zahrođki, tu ſu. Twarjenja ſu do cyha po europiſtm, haſ, po domjachym waſchhijnu twarjene, z mnohimi woſkami, w kotrež ſamo zavětčki widžiſch. A ludžo, kotsiž pſched nimi ſtoja, ſu po domjachym waſchhijnu zdraſeženi, a tebje tak pſhcezelnie z „Grüß Gott Landsmann“ poſtrowia. Kajti dha to Jeruzalem je, budžež ſo praschež? Dwórniſhčežo leži mjeniujich male pol hodžin pſched Jeruzalemom w dolinje Refaim, a tudy ſu ſo woſko ſeta 1860 Němcy z Württembergſkeje zaſydlili. Boni ſo mjenuju

templerjo — dokelž dyrbi, kaž drje so to w swjatym pišnje praži, kóždy čłowiek templ swjatoho Ducha byž. Ale woni pak su so w nabožinje bohužel daloko zabłudzili. Samo křečeženču ju jaſo njetrébnu wotſtronili. Kewak pak ſu jara pſchečežni, hospodliwi a dželani ludžo. Młody lud je hižo tudy rodženy, a křečež ſwoj wótem kraj widžał ujeje. Ale swoje domjace waſchinja a rycž, ſamo ze schwabskim dialektom (Schwabſojo ſo Württembergſcy mjeniuja) je zdžeržal. Templerjo ſu mnogo kraja, kotryž wot započatka turkowſkoho knjeſtwa ſem, potajkim wot hýdomohho leſtota, puñtih ležeſche, z nowa wobdzélali a rjane plody plahowali. Wokolo Jeruzalema woſebje wino dobydu, kotrež Turka, dokelž je po ſwojej mohamedanskej wérje piež ujeſmě, do cyla tež ujeplahuje. Tež wſchelake rjemjeſtviſta ſu z nim do kraja pſchižle. Samo piwaenju ſu tu natwarili, ale jich piwo — budž jim Boh miloſćiw — nikoho k piežkej ſežiniež ujebuđe. Wonu drje je ſam tež ujepija, ale je jenož za Turkow warja. Po kóžschim wukladženju jich kazui je mjeniujen Mōhamedanskim drje piwopieže dovolene. Ale najſkerje cheedža templerjo jim ze ſwojim piwom tež to wotwucžiež. Niemo tuteje kolonije w Jeruzalemje maja templerjo tež jenu w hižo wopisowanym Zaffa, kotruž pak njewohladachmy, a jenu w Haifa, hdžež ſo tſi njedžele požđiſiho čaſto wotſchewyachmy. W Haifa ſu woni woſebje ratarjo a pſchekupej. Ale wſchitę, tež tudy rodženi, ſu němcy poddanjo, ſtoja pod němſkim konſulatom a tež pod němſkim ſudniſtwom, kotrež je z konſulatom zjednočeſne. Za male pſchenženja jich němſki konſul z pjenezami abo z jaſtvom thoſta. Dyrbjalo-li pak ſo neſhco čeždže woſeńč, potom ſo hnydom ke knježerſtwowomu ſudu (Reichsgericht) do Lipska pſchepodaja. Toſame pak placži tež wo wſchitkich družich němſkich poddanach, kotriž tam jako putnikojo pſchebywaja. Kóžde ſeo wokolo ſwiatków pſchijedže tež ſem němſka wójnſka lbdž, a wſcha woborwinowata młodofež dyrbi na lbdž na měru. Kotriž ſo wužběhnu, dyrbjia w běhu pſchichodných lét do Němſkeje, zo bychu ſwoje winowane wojeſtvo wuſlužili. Tola ſo jich pſchecy mało wužběhnie. Někotri ſo tež dobrowolnje zamolwjeja. Telko wo templerjach. Pola nich je potajkim wſeho tak rjane, tak domjace, ale runje tohodla ſy zjebany, parujiſeh Orient, parujiſeh ſtavížniſke dopominjeníſti.

Hakle na ſamjeſtnym pucžu pócžuje ſo ſwiate město ze ſwojimi ſwiatnicami poſtažowacž — a na jeho prawej ſtroni „Woliowa hora“, jenički njedwědomije weſty ſwědk wſchitkich tych podawków, kotrež ſu ſo tudy ſtało. Tola luboznomo napohlada, kotryž ſo nam křečež poſticiž, dyrbiju ſpomnič.

Bě runje njedželu. Hižo z čežaha widžachmy na brjohach črjodý žónſtich ſedžo, wot nohov hacž k hlowje w ſchlejerberlej linanej draſeže, haj, tež hlowa je z njej woſhwita. A tajke črjodý tež netko zaſh naſ zetkachu. Běchu mjeniujen křečežanči. Njedželu te mřchi wonie hinač ujeňdu, hacž w tutej bělej draſeže, a potom cylu njedželu tajke wostanu. Ženje ujejnym tak začžul, zo je woprawdze jeničeh běla barba a běla draſta ſwiatocžna a radoſčiwa. Tohodla je jara k wobzarowanju, zo tež w naſtich jerhſkich woſadach žónſke ani na wulfich ſwiatych dnjach, ani k Božom bliſti wjac powſchitkownie w ſwojich rjanych ſwiatocžnych pſashečežkach khodžiež nochcedža.

Pod tajkimi začžiſčežanmi a rozpominanjeni a wóczku ſtajnje na netko ſo pomolu ze zemje wužběhovace ſwiate město zložien, doſežežemny naſchu hospodu, uěmſki katholíſki hoſpic mjenowanu. Tón ſamy ſlučha paſtinstkemu towarzſtu němſkich katholikow, z kotorož karawanu, kaž hižo w zawodze praſach,

sym puczował. Dwań němſkej měchnikaj jomu pschedſtwitaj, a to jaſto direktor P. Schmidt z Westfalskeje a P. Richer wot Rheina jaſto hospodar. Wobaj pschiffuschataj pola naš drje do chla njeznamomu, tež runje jesuitam z kraja wupołazauomu rjadej Lazaristow. Hospic wobſtoji z dweju twarjeni, a ſriedź njeju je rjana zahroda. Tež zahrobnik bě z Němſkeje. W jenym z tych twarjeni je katholſta ſchula, na kotrejž baromejerki ſtutkuja. Womu ſu tež mot maczterſkoho klóſchtra Trebiuž ſem poſlane, ale ſwoj noviciat ſu w Alegan-driji címlil. Džeeži wuknu arabiflu rycz, ſwoju maczterſhczinu, a maya k tomu tež ſwētnu arabiflu wuczecku. Potom pak wuknu tež němſki. Starſche džeeži móžachu ſo wſchē derje němſej zryezech. Poždžiſcho hiſcheze jónu na wot-pohladanje a zaměř tajſkoho wotezehnjenja pschindu. Džens jenož telko: bě kraſne začuečo, hdyž do hoſpody pschindzechmy, do rjanych wulſich cíſtich jittow, a hdyž móžachmy ſo preni raz wupſchestręć, dokelž tudy chyčhmy dwě njedželi woſtacz. Prjedy pak hiſcheze w kapalech, kotař tam tež je, krótku džakowunu modlitwu wotmęjachmy za Bože ſchfitowanjo hacž dotal. Džeež bě w hoſpode jara dobre, preni raz zaſy po domiacym waſhynju pschibotowane. Wot Italskeje ſem běchmy wſchō z wolijom warjene a pječezenie džitali, kaž ſo to tam je. Wino doſtachmy darmo. Hoſpoda placzeſche za bleſchu 11 cent. = 9 pjenięžkow. Za bleſchu piwa pak ſo žadacſche 1 fr. 50 cent. = 1 hr. 20 pjenięžkow.

Tež dwań duchownaj knijezaj naš wokoło wodzeſchtaj, uam wſchitko rož-kladujey. Tak bě to rjanych 13 dnjow w Jeruzalemje!

(Pokracžowanjo.)

Kupjel Wildungen a woſolna krajina.

Wildungen je městacžko we Waldeſſkim wjeſchowſtwje. Žeđe ſo tam pschez Dreježdany a Lipſk, pak na Halle, Nordhausen, Kassel; pak na Weimar, Gotha, Erfurt, Eisenach, Kassel. Z Kassela dže železnička, a to ta, kotař do Frankfurta wjedże, hacž do Babern. Wot tam je poſlanska abo ſekundarna železnička położena hacž do Wildungen.

Runje tale železnička dže pschez jara wažnym hiſtoriſki kraj: pschez tamnu krajinu, kotař je ſwaty Bonifacius ze ſwojim předowanjom křečeſtanſtwa poſwiecził.

Druha ſtacija tuteje železniček je Friſklar, tamne město, kotrež je hýo z ežafa ſwjatoho Bonifacia znate. Njedaloko tohole praſtaroho města ſtojeſche pola wjefki Geismar a tamny wulkotny dub, kotrež tehdomniſchi pohanajo jako pschibovoje Tonarej poſwieczenym ežesčachu a kotrež ſwaty Bonifacius poruba. Hdyž pschezivo jich wozkawaniu ſo ſwiatomu bikkopej pschi a po puſteženju „ſwjatoho duba“ ničo njeſta, Tonar žadyn blyſk na njoho nje-poſla, počachu pohanajo ſpóznawacž njemoc ſwojich pschibohow a bichu pschistupni předowanju ſwjatoho evangelia.

Friſklar je hiſcheze džens jara zajimave městacžko, poſle praſtarých powoſtankow. Kołwo koło města hiſcheze ſtoja mnohe wěže, kotrež na to poſkazuja, kaž je zwonkowna a nutkowna murja tuteje něhduscheje twierdžizmu wokoło města wjedla. Woſebje zajimavý je dom, kotrehož džele ſu hiſcheze z ežafa ſwjatoho Bonifacia. Je w romanſkim ſtalu założeny, poždžiſcho po zapuſczeniju z wohnjom w gothicim ſtalu z nowa wutwarjenem a poņjetiſheny, ma wulſe krypty abo podehrkwe. Dwe mōcnej wěži, kotrejž k njebejſham ſo

pozběhujetej, wobknježitej mějto a chlu krajinu, dokelž je město na hóru natvarjene. Tára drohotný poklad mnichů, praštarchů a wumijeschých wudželanjých cyrkwiných ſudowjow w tymle domje ſtoji porno druhim podobným pokladam v Němcej.

Woſebje wuznamjenja ſo, hdyž nimo města jědžejch, wulki kloſchtr Wörſchulinkow, kotrež maja tam penſionat za holežata. Kriylar leži pſchi rěch Eder, ſluſchesche do ſta 1866 Hefſen-Kaſſelskemu kurwjerchowſtu, a je pſchi-dželene do diöceſy Fulda.

Hdyž je železnica w Ungedanken, wjesy z katholſkej cyrkvi, pozaſtała, pſchekroči hnydom do Waldeſkoho wjerchowſtu, hdyž ſtej hiſcheže ſtaciji Mauderne a Vega. Hijo widžiſch wot nazdala wyſylo na horje ſtojacy hród Friedrichſtein, a woſolo njoho leži wupſchestrjene měſtačko Oberwildungen.

Trochu niže ležace, ale tež na hóru tvarjene je město Wildungen, w kotrejž ſu te kupjеле. Tež tute město je jara staré a dopomina w někotrych partijsach na přjedawſchu „Mniſchu cyrkej“ w Budyschinje. Kheze, někotre khěro wyſoke, ſu nimale wſchě z drjewa tvarjenc. Tež cyrkej je jara stará, z katholſkich časow, a ma rjanu zaſtarlsru. Božu matru, wo kotrež je ſlawny ſtaviznař Janzen, kž je tež Wildungſke kupjèle wopytovař, piſal.

Male pol hodžin wot měſtačka zdalene ſu kužoly ſtrouveje wody, kotrež ſu Wildungen woſebje w nowiſchim čaſu jara znate a ſlawne ſezinile. Woda tutych jenotliwych kužolow abo žorłów (Viktor-, Helene-, Königs-Stahlquelle a t. d.) na woſebje tu ſamotnoſež, zo znutkowne dželo jérchenjow polža a podpjera. Tohodla woſebje tajch khori Wildungen wopytuju, kotsiž maja někajke puherjowe abo jérchenjowe čerppenjo. Woſebje wjele operacijow na kamjeň čerppachych ſo tu ſtawa, a tajke operacije ſo z wjetſha jara derje poradža. Mjewuprajite dyrbí bycž woſoženjo, kotrež ſo tajkim khorym dōstanje, hdyž je ſo operacija radžila. Wſchelach potom kóžde léto na někotre njedžele do Wildungen du, zo bycž ſwoju ſtrowotu z nowa zas wobkručzili.

Pſched dwěmaj ſetomaj ſu tu katholſku cyrkvičku natvarili, k čomuž ſu tež woſebje kupjelsch hoſežo ſobu pſchinoſchowali. Tola duchowny tu žadyn njeje, ani zwónk a ministrant, zo by k woltarjej ſlužil. W cylym Waldeſkim wjerchowſtu ſtej, kaž ſkyſchach, jeno dwě katholſkej farje. Tára za Wildungen je w Arolſen (hlownym měſče Walde), iſtož je 6 mil zdalene. Hdyž khec Arolſenſki farat do Wildungen že železnici jěc̄, ma jara daloko woſolo, nimale pol dnja, jěc̄. Tohodla je jomu jara witane, hdyž tu žadyn katholſki duchowny na ſtroujeniu je, kotrež može potom z najmijenſha njedželu Bože ſlužby za katholſkich džerzeč. We woſolinje je w lécje tež wjele pôlſtich dželacžerjow.

3. Lužich a Sakskej.

Z Budyschina. W khoroči knyeza prälata Žatuba Buſka, kž hiſcheže we Wildungen kruče leži, ſo dotal wjele pſheměnilo njeje. Katorhalne bohoſeže drje ſu jo pomjeniſhilo, powſchitkowna ſlaboſež khorocho knyeza pak je tak wulſta, zo ſo we kožu ſam ani wobročiž njemöže; a to traje někto hijo wot 10. junija; hdyž bě ſo operacija ſtała. Blízki ſtrach wo živjenjo wjeležejzenoho knyeza drje ſo zda wotwobročený bycž, tola předy haž ſo moc̄ tak pojhluſia a pozběhnu, zo mohł knyez prälat ſo do Drježđan wrdežic̄, budže hiſcheže njedžele, ſnadž měſach trac̄. Wulki tróſcht za wjſotodoſtojnomoho knyeza ſu

powěſcze wo mnogich modlitwach, kotrež ſo za njoho we wótcnym kraju zjawnje a privatuje ſtawaja. Njepſchiftupi-li niežo druhe, njewocžkane, zdžerži drje ſo tón króč ſoho živjenjo, tola je wulki strach, zo pschi ſwojich letach (je pschež 70 let) wulku kiproſež za ſwoje dalsche živjenjo wobthowje. Njeh ſo naſchi lubi Serbja tež dale za wjelezaſlžbnoho knieza pilnje modla; to je jeniečka pomoc, kotrež može ſo jomu w tu khwili poſticžiež.

Z Budyschina. Hijo psched dleſchim čzafom je ſo naſch krajan, knieza Michał Eyd, rodžený w Žuricach, jako ryczník pola nas zaſydlil. By ſo pſchihodžalo, zo bychu naſchi Serbja, hdyž radu trjebaja, ſo jomu dowérlili, dokelž wón jako Serb naſche wobſtojnoscze najkhmaňcho znaje. Tbuſam ma ſwoju expediciju na zadnej bohatej haſy čiſlo 1, a je tež kóždy ſchtwörtk popoſdnju w 5 hodžinach w Hohſfeldec hoſeſcenu w Pančićach k ryczam.

Z Radworja. Na tudomnym cyrkwiſkim twarñiſchežn je po dokonjamych jednaniach z twarñimi miſchtrami a wychnoſczeſimi nowe živjenjo wotnežilo. Hdyž ſo njedželn psched tydženjom wosadym woſjewi, zo ma ſo z twarom noweſe cyrkwe w najblížlím čzafu započež a zo ſo w ſkale wiacy dale dželačz njehoži, dokelž je z kamjenjem pſchepjelijena, počza wſchō zaſy do džela ſtupacz, burja z konjemi, mjeñſchi hofpodarjo pak z rucznym dželom. Tež něktoſi burja z Budyschinſkeje wosadny běchu ſwojich pohončow pôſlali. Tak ſo za krótki tydžen nowa njepſcheladna ſeř kamjeni natwožy. Poſlednju kročež bliže k węchym pak ſkončenje zańdženu pónidželu ſčinichym, hdyž ſo z twarom ſamym započa. Wnle dželo wotewri ſo ze ſwiatocžnej Božej miſchu a dalschej pobožnoſczi psched wintajenym Božim Čzélom k wuproſcheniu hnády, zo by ſo twar derje radžil a hiez ſchfody a mježbožow za wosadu abo dželačerjow wotefchol. Na to pſchimdzechi dpoſdnja preni polerowjo a dželačerjo, zo bych u híchže trébne pſchihoth k twarej ſamom ſčiniuli. Někto ſo hido pěſſowce a kalk pſchivožuje a w blížlích dijach ſtpia tež murjerjo a kamjenjo-čeſťarjo do džela. — Dwaricž budže nowi cyrkę murjerki miſchtr Kaup z Budyschina pod dohľadom twarikoho radziečera Giesy z Drježđan. — Šwiatocžne zapołożenjo a poſwječezenjo zaſkadnouho kamjenja budže, ſchtož ſo pſchewidzež hodži, najſkerje w druhej połoſy augusta.

Z Malbic. Njedželu 7. juliya wotbywaſche ſo tu, taž pſchech na prenjej njedželi měſaca, katholſka Bjeſada. Po krótkim a dleſchim pſchednoſchku ſtoji ſo uamjet, zo by ſo na to dželalo, ſerbſke katholſke Bjeſady w tym naſtupanju zjednocžiež, zo bych ſu buſtanu jeneje w druhej pſchednoſchowali. Tak čzinja mjenujen w Němcach woſoko Woſtrowca a knieži tam čeritve živjenjo. Ma-li Bjeſada pſchech na tych ſamjnych pſchednoſchowachych poſluchacž, zhubi žinu ſedžblivoſež. Ryczi-ſi pak druhy cužy, to bôle zajima. ***

Z chloho ſwēta.

Němſta. Z Roma je powěſcze pſchischla, zo je tam baroneſſa Frida Ranhan, ſotra pſchihodnogo ſyna wječha Bismarka, 21. juliya w kapali němſkoho kollegia katholſke wěrywuznaežo wotpožila, a bě na to 23. juniya preni króč na Božej miſchu, kotrež bamž ſam w ſwojej privatnej kapali ſwječeſche. Kr.

— W hannoverskim měſeſe Meppen bu 16. juliya pomnik ſwječezen, kotrež bu ſlawnomu zaſtupjerzej tohole města pſchi němſkim rajchſtagu, dr. Windthorſtej, ſtajen. Windthorſt bě dohvoſtym wjedžiečer katholikow Němſkeje,

sluſha ſt najwoſobniſhim ryežnikam naſchoho čaſa, tež wot pſchecežnviukow wilec waženj.

— Z Kölca. 16. julija je August Reichenperger 87 lét starý wumrel. Ze ſvojim mklodſkim bratrom Pětrom, kotrež ſo 1. januara 1893 ze ſveta miny, ſluſtečne wón ſt najmužiežiſhim ryežnikam katholſkeje ſtronu, kotrež njebojažnje prawa katholſkeje cyrkwe hajach. R. i. p.

Wjerichomſtwo Neuz-Greiz. Tudy, hdyž bě haež dotal jenož katholſka woſada w Greicu, kotrež duchowny z Reichenbacha w Sakſkej wobſtarasche, je ſo druha katholſka woſada w mětac̄ku Frauenreuth założita, a poſlednju nježelu junija běchu tam přenje Bože ſlužby, kotrež běchu jara bohače woptyane. Budža tam nětko porjednje we wotnajatej ſali miſſioniske Bože ſlužby. Rabožna wuczeńia tam hižo wobſtoji.

Kr.

Rom. 13. julija ſwjeczeſche ſlawny kardinal hrabja Ledochowſki ſwoj 50 létym mjeſciuſki jubilej z wulfotnym wobdzěleujom cyloho katholifkoho ſveta; kardinal je praſtel, t. r. pſchedsyda propagandy, tamneje cyrkwinſeje radu, kotrež w injenje bamža nabožne naležnoſeže wſchitkých diöceſow cyloho kſcheſčanskoſtoho ſveta rjaduje, kotrež njepoſrednje pod bamžom njeſtoja. Tež naſchej ſakſkej diöceſy ſtovitaj pod nim. Kardinal Ledochowſki dbita píchi tutej pſchiležnoſeži muohu dopofażow wérneje luboſeže a czeſežovnoſež; polſki lud, nětko hižo pſchez ſto lét třiom kejžorſtwam poddaty, pſchejeſche ſwojemu ſlawnomu ſynej z muohimi addressami zbožo a pſchipoloži k nim drohe dary: rakuſki kejžor ſpožči jomu najwyſchſhi rjad, wulfotſki rjadu ſwj. Schezepana; tež naſch knjez biſkop bě jomu zbožo pſchal a rjanu iſhalku z Miſchinjanſkoho poreclina, na kotrež bě wobraž kralovſkeje cyrkwe, pſchipoſtał. Kardinal Ledochowſki mjeſeſche jako předawſki archbiſkop diöceſy Poznań-Gniezdow najwjaey wot pruſkoho knježeſtwa w čaſu „kulturkampfa“ czerpječ, bu čaſto wobſkorženj, pjenježne kroftanja, kotrež bu wotſudžem, wuczinjachu 90,000 hriwnow, bu čaſam, joho cyle biſkopske wobvydlenjo bu wironiwanie, a 3. februara 1874 bu archbiſkop jath do mětac̄ka Oſtrowa wotwiedzenj a pruſke knježeſtvo joho wothadži. Směſchna kelflia! 12. měrca 1874 bu jako jath biſkop za kardinala pomjenovaný, a 3. februara 1876 bu wot knježeſtwa že zajecza pſcheženj a pſchehydi ſo do Roma, a 1886 wžda ſo ſwojoho wyſokoho měſtna, dokelž ſebi bamž to pſchejeſche, a 1892 bu za praſekta propagandy pomjenowany. Boh zdžerž joho hiſcheze doſho na nadobnym mjeſež e ſpomoženju cyrkwe.

— Italſki ſejm je 8. julija wobzamknę, zo ma ſo 20. ſeptember, džen, na kotrež pſched 25 létami italske wójſko „Rom dobu“, jako narodny ſwjedźeň ſwjeciež. Wěny, zo tole dobyczo ſlawne njebě, a zo italski ſejm po prawym njeſlawny podaw ſwjeciež poſtoji. Katholſki ſwét njebudže ſt tonu mjeſečez.

Volharſka. Tudy je ſo w hlownym mjeſež Sofiji ſurowy nadpad na předawſkoho pſchedsydu Stambuloffa wobeschol. Haež pſched ſichtwórež létom bě Stambuloff přemi muž w cylym kraju. Móže ſo z dobrym ſwědomijom praſež, zo ma ſo wjeſt Ferdinand jenicež jomu džakowacž, zo hiſcheze je z knježerjom. Stambuloff je joho pſchi wſchěch ſtrachach z mócnnej ruku džeržal. Dla joho wobdarjenoseže a krutoſeže njeniue ſo wón po cylej Europje „volharſki Bismark“. Wón pak je njeprſchezel Ruffow, a cheyſthe russi wulin w Volharſkej do cyla poſlóbciež. Věta doſho ſebi za to džat ſwojoho knjeza zaſluži. Alle hižo, hdyž njeboži rufi kejžor na ſmjetnym ložu ležesche, ſo w Volharſkej ſpodižwne, haj, njezrozymliwe pſhemienjenjo ſia.

Ruskonjepščeczeńska politika bu na dobo ruskopščeczeńska, a Stambuloff dyrbjeſche ze ſtvojohu měſtua. Pſčeczeńswoj Ruskow zaſy kniežachu. Stambuloff bu nětko na wſchě mžne woſtchujo haujem, wſchě ujeſtſki na njoho tufachu, ſamo woſtforžem bu a frótki čas zaſaty. Dotek derje wedžeſche, zo chceđa joho njepſčeczeńswoj wotſtroniež, chenſche do wuſraja, ale ujeđbita žane pavyjer. Póndželu wjedzor w 8 hodžinach, potajſkim hiſčeže na ſwětlym dnu, jědzeſche wón z pſčeczeńslem z towařiwa. Pſchi tym joho wóz tjo mužojo nadpadnýchmu a joho ſurowje rožkalachu. Sto džerow mějeſchtaj woſoj ruch. Žene wočko jo jomu wukałym, a mniohe džery dôsta do hlowy. Woſoj ruch dyrbjeſchtaj jo jomu wotewdačz. Tola je kuf nadžije, zo živjenjo zdžerži. Spodžinuje je, zo móžeſche jo to na ſwětlym dnu na haj ſtačz, hdžež bě wjele živjenja, a najspodžinuſcho, zo móžachu ujeđocinſki, kofniž běchu to wuwjedli, wutkóchnyčz. Hač dotal hiſčeže, hacžrujuje buchu za nich 10,000 frankow wuſtajene, niežo ujeđda. Wopravdže ujelubozue woſtſtojuſeſe! Po najnowiſtich poweſežach je Stambuloff ſchvórtk 18. julijsa rano $\frac{3}{4}$ hodžin wumrēl.

Naležnosće naſoho towařſta.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 412 Jakub Lebza z Nuknicy, 413. Marija Mudrochec z Wudworja, 414. Jakub Mjechela z Lusča, 415. Hana Ćyžowa z Hory, 416. Hana Jérſikowa ze Staréje Cyhelnicy, 417. Jakub Pjetas z Nowoho Lusča.

Sobustawy na lěto 1894: kk. 665. Marija Mudrochec z Wudworja, 666. Hana Jérſikowa ze Staréje Cyhelnicy.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 109,417 hr 52 p
K česći Bozej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 hr.

Hromadze: 109,418 hr. 52 p

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 12,742 hr 39 p.

Dale je woprował r. 1 hr.

Hromadze: 12,743 hr. 39 np.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Michał Wencl z Bronja 10 hr., na Liškac-Rjenčec kwasu w Radworju 57 hr. 95 p., N. N. z Radworja 2 hr., N. N. z Radworja 3 hr.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): na Šołcic kwasu w Pěskacach 3 hriwny.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

W redakcji „Katholſkoho Poſola“ je na pſchedaní knižka

M a r i j a, Maćer dobreje rady.

Knižka za sobustawy Pobožneje Žednoth ſi čeſczenju Maćerje dobreje rady a za druhich čeſczenwarzow ſi Marije. — Tež najmužniſche modlitwy ſo w njej namakaja. — Wjazana do platu ze złothym rězkom placzi knižka 1 hr.

Sředu 31. julijsa póndže z Budyschina rano w 7 hodžinach procession do Rumburka. **Zalub Schere,** wjedniſt.

Še pſchenajecž ſtej **dwe woſydeni**, kóžde z něchto poſtom, jelizo jo to pſcheje. Dalshe je žhonicž w Milocžicach číſlo 3.

Ejteſeč Šmolerjec knihičiſtečeſte ſo Macžiczym domje w Budyschinje.

Katholický časopis

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod kříz-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 15.

3. augusta 1895.

Lětnik 33.

Swjathý Liborius.

Minjenu njedželu swjeczeńsche Paderbornska diöcesa swjedženj swojoho hlownoho patrona, swjatoho Liboria. Tež nowa cyrkvička we Wildungen je tutomu swjatomu posvjeczena. Dokelž žu našchi lobi čitarjo wo tuthym měsće krótku powěscě dóstali, chcemy tež wo patronje cyrkvički něfotre powěscě podačz.

Swjathý Liborius běše syn pobožnej staršeju w Francózskej. Wón narodži ſo wokoło řeta 310 w provinçy le Maine. Zahe poſtaža ſo w džízaju powołanjo, za fotrež bě je Bóh poſtaſil: kaž lilija zroſze a kežejſeſe hólcžec w swojej pobožnej ſvójbje. Hdyž ſéta dowolichu, bu hižo do duchovních khóřskich knježich biskopſkeje cyrkwi w Mans pſchivzathy. W ſwojim zaſtojnſtwie wuznamjenjeſe ſo z tajkej čiſtou živjenja a z taikmi blyſtečzom pōcziwoſeze, zo bu po ſmjerzeji swjatoho Pavacia wot duchovníſta a věriwych za biskopa Mlanskéje diöcesy wuzwoleny. Vědmo 30 řet ſtary naſtrupi wažne swjate zaſtojnſtwo. Z japoſchtoſkej horliwoſežu naſjedowasche nětko 50 řet ſebi dowérjenu woſadu. Bóh ſam wuznamjenjeſe joho ſwjate živjenjo z darom džízow, tak zo na joho zaſtupnu proſtvo množ ſlepi widženjo, hluſchi ſlyſhenjo, wobſyñjeni wumóženjo wot zloho ducha, a wſchelachc druzh khori wuſtrowenjo dóstachu. Za čas swojoho biskopſtwa widželeſe 96 króž ſwjate ſvjecziny a vjach ſtow měřhnikow a diakonow dóstta z joho rukow ſwjate dostojuſtwo; 17 cyrkwiow natwari ze ſwojich ſrědkow. W 50. řečze ſwojoho biskopſtwa poda ſwoju duſchu ſwojemu ſtvoriceſerzej; ſwjathý biskop Měrczin, joho ſwérny pſcheczel, běſe ſe k joho ſmjeritnomu ložu pſchijſchol a podpěraſche joho w poſlednim běženju. To běſe wokoło řeta 390. Čežo ſwj. Liboria bu w cyrkvi ſvjatých japoſchtołow w Mans pothowane.

Hdyž běchu Šakſo kſcheczanſtvo pſchijeli, założi ſejzor Karl Wulfi tež biskopſtvo w Paderbornje. Po ſmjerzeji prěnjojho biskopa Žatumara

pschijja nawjedowanjo tuteje diöcesy swjath Badurad. Zo by kschesčansku wéru a kschesčanske žiwjenje swojich wojsadnych wobkrczil, staji so oje biskopstwo pod zakit swjatoho Liboria. Tohodla pôla deputaciju duchownych w lèce 736 do Mans-a a wuproshy sebi wot tamnišchoho biskopa relikwije swjatoho Liboria. Z pschizwolenjom biskopa a kejzora Ludwika Pobožnogo dôstachu zapóslanej swjathy poklad. Tola hdøy so cželio swjatoho Liboria pozběhny, stachu so tak mnohe džiwy, zo so lud pschecživo tomu spjeczowasche, drohotne relikwije wotnjeſcz dac̄; hakle pschiryežowanjo biskopa a kruta porucžnosć kejzora ich zmérowa.

Na puczu z Mans-a do Paderborna stachu so wschelake džiwy na khorych a brascnych. Z wulkej čeſeču bu cželio swjatoho Liboria do doma w Paderbornje donjesene a tam na wulkim wołtarju pokläwanie, hdzej hischéze dženjinski dženj je. Vjezbózny Khrystian z Brunšvika drje drohotny fléborony kaſchę ze swjatymi powostankami z Paderbornskej cyrkvi z moen mza, fléborony kaſchę na pjenježu zbič a swjate powostanki do ruba zaſchic̄ da, tola Bože khostenja joho ponuczichu, tak zo slonečne relikwije swjatoho Liboria woteda. Filip Oto hrabja w Rheinje wjeřich w Salmje a joho mandželska Khrystina rodž. z Eroi vrbežischtaj swjate powostanki zas Paderbornskej cyrkvi, hdzej so z nowa w drohotnej kschinje na wulkim wołtarju pokläwanach.

Swjaty Liborius je so woſebje jako zakitai biskopstwa w Paderbornje a hižo wot starých časow sem jako pomocník khoroſeže kamjenja wopokazal. Tak dôstachu kejzor Ferdinand III. w Regensburgu, wójwoda Maximilan Bayerski a množi druži pschez zaſtupnu próſtvu tohole swjatoho spěchnu pomoc w swojich wulkich bulovczech, psche kotrež lekařka pomoc nicio nimejmožesche. Tež we wschelakich diöcesach Francózskoje, Štalskeje, Rakuskeje na Morawje a Němskeje runje tychle khoroſežow dla swjatoho Liboria čeſeča.

Swjaty Liborius je potajſim woſebith pomocník tajſich, kotsiž we Wildungſkých kupyelach hojenjo pytaja. Tohodla bu tež nowa cyrkwička k joho wopomuſežu poſwyczeńa. Wobraz swjatoho Liboria, kaf wón khorych wuſtrowaja, je w hlownym wotknie nad wulkim wołtarjom z molowanej ſchleńich rjenje wuwjedzenym. Hac̄ do lèta 1878 dyrbjachu katholcę, kotsiž na hojenajo do Wildungen pschindzechu, abo hewak w krajinje rěti Eder bydla, na njedželach a swjatych dnjach do Frizlara abo Ungedanken k mſchi khodžic̄. To běliche jara wobežezne. Tuž sebi lèta 1878 we Wildungen woſebitu ſtu a 1885 malu ſalu najachu, zo bych tu potajſtwa swojeje swjateje wéry ſvjecžiež mohli. Tola pschi mnohoſeži kurových hōſeži to wjac njedžahasche.

Z pomocí Bonifacijowoho towarzystwa a wschelakich nadobnych dobročeſrjow bu móžno, w lèce 1889 dôstojnu cyrkę natwaric̄, kotsiž je wulka doſez, zo by tajſim potřebnoſćam dosahala. Cyrkwička je hischéze khetro prýdna a bjež nutkownoho wupýſchenja; loni je rjany wulki wołtar dôſtała. Něhdže 7000 hrinow dolha hischéze ma.

Sedmstoň narodných džení swjatoho Antonija Paduańskeho.

Džen 13. maloho róžka lèta 1894 zaſvji so w Rómje bratstwo k čeſečji swjatoho Antonija Paduańskiego. Tute bratstwo chce, zo by so ſwj. Antonius zaſv čeſečil, kaž w starých časach, zo bych potřebni z joho zaſtupnej próſtvu pomoc dôstali za cželio a duschu, zo bych ſo njewerivi a zaſakti

hréjštnich nařazali. Sobustawny tutoho bratstwa dobuđu, hdyž ſo kóždy džen „wózje naſch“ a „ſtrowa ſy Marija“ modla, mnogho wotpuſkow, nijedospoļnych a někotrych doſpoļnych.

Kóždu mutoru ſo za nich Boža miſcha w Romje wopruje, nimo toho maja podžel na wſchitlích pacžerjach, kotrež rjad jw. Franciſka ſo wſchidnije modli.

Nochcu tu dale wupiſowacž, kelfo proſtwow je pſchez ſwiatohho Antonija Boh luby ſenje wuſlyſchal. Jenož jednu pſchipad najponiſju. W Schpaniſtej wunre kralowſta prynceſna. Jeje macž plakalche wo dnjo a w noč, proſchelche ſwiatohho Antonija, zo by jej džonku zaſy wožiwił. A hlej, na trecim dnju wožiwi džonka. Macž ſo džiwaſche a praschelche ſo džonki, kaf je ſo to ſtało. Wona praji: „Luba macž, ja běch w njebjeſach a běch njevnprajomni zbožna. Dokelž pak ſy tak pobožna a dokelž ſy tak jara ſwiatohho Antonija proſyla, zo vých zaſy na zemju k tebi pſchischa, je ſwiaty Antonius Boha za tebje proſyl.“

Boh pak praji mi: „Tutomu ſwiatomu ſym ſlubil, zo kóždu joho proſtwu wuſlyſchu; wróz ſo tohodla k ſwojej macžeri“. Ja pak proſchach Boha, zo vých ſměla w njebjeſach woftač. A tež moju proſtwu je Boh wuſlyſchal. Trjebam jenož 15 dnjow tu na zemi woftač.“ Tak ſo tež ſta. Za 15 dnjow wunre prynceſna zaſy a tež macž ſo někto hižo njerndželche. — Rajbóle joho ludžo cžefcža, hdyž ſu něchtó zhubili, a kaf čaſto ſu joho pomoc na ſpodživne waſchňio zhomili, to kóždy ſam wě. Alle čaſto ſo ſtanje, zo něchtó ſwoji duſchu pſchez imjertny hréch zhubi, zo je w hréchach živý a ſo njecha nařazacž. Tež w tutom pſchipadze je ſwiaty Antonius čaſto na ſpodživne waſchňio pomhał, hdyž ſo pſcheczeljo abo znaci za tajfoko hréſchnika wo pomoc na ſwiatohho Antonija wobročenich.

Lěta 15. augusta budže ſedm ſton lét, zo je ſo ſwiaty Antonius w Liſſabonje w Portugalſkej narodžil. Tutón džen chee katholifſti ſvet ſwiatocžnje ſwjecieſč. Wulke ſu pſchihoth, kotrež ſo tohodla ſtawaja. W Padumje w Štaſkej budže wuſtajenica knihi a ſwjecieſtkow ſwiatohho Antonija. Sydm lét dohlo traja hižo tute pſchihoth. W Liſſabonje budža měſečenjo wulke twarjenja twarieč ke ſchítcej mlodych ludži, a tute budža ſwiatomu Antonijej poſwjeczenie.

Zavěſeče budže ſwiaty Antonius na tutym dnju wulke dary wudželeč. Nejeh tohodla ſo něchtó njezakomdži, joho wo to proſheč ſchtož ma na wutrobje. Woſebje placži to za ſobuſtawny bratſtwa ſwiatohho Antonija, kotrejchž je tež w Serbach mnogho. Woni moža ſo z džewječźnijowſkej pobožnoſežu na tutón džen pſchihotovacž a na dnju ſamym (15. augusta) abo pſchidhodnu nježelu ſwiate ſakramenty dôſtač. Tich pröca njebudže podarmo.

Miklawš Domaška.

Schto pak to?

Mam někto khwile, tuž druhdy kufk wokolo dundam po lubych Serbach. Schtož tu pſchi tajfum dundanju wohladam, ſym drje tež hižo prjedy widžał, ale hdyž čžlowiek trojčku w czubje pobudže, haſke ſebi domjace wažicž wě, a tež na to bôle hlada, čžomuž prjedy žaneje wažuoſeže pſchilicžl njeby. Tak dže ſo tež mi.

„Mjez Serbami ſtatok mój!“ Kaf ſym ſebi tola za ſtudentke lěta ſvojich Serbow wukhwaloval, kaf jich pobožnoſež a ſprčenivojoſež wužběhował — a někto, hdyž zaſy mjez nimi ſym — ach, haj, njecham, njezwěrju ſebi to prajieč, ale dundam ze ſkhilenej hlouſi zamyſleny po ſamotnym pucžiku;

dundam a dundam, doniž ſo do něčoho njezakopnū a potom wuražy mi z horta: „Schto pak to?“

Tak tež wóndano, hdvž po Schibjeńcy džech, „Poſol“ w ruch a ſij pod pažu, fedžbni ežitajo, ſo z dobom zakopnych a džach: „Schto pak to?“ „Do cžo ſo zakopny, ežesčený Dundato?“ praſcha traſch ſo njeoežaſliwy ežitač; „do titki jedu? abo běchu tſi? je to wěrno? je tam ta žónſta je za- hrjebane měla?“ Smorže je měla, jomu praju, a njejšym ſo tuž tež do titki zakopnych mohl, hdvž tam žaneje njebe, ale neſchto druhohho ſo za- kopnych, do — „Poſola!“ a praſach: „Schto pak to?“

„Do „Poſola?“ Ty mój luby, do „Poſola“ a ſo zakopnyč? Do „Poſola?“ — Haj, mój luby, do „Poſola“, a to do joho 13. číſla strony 127. Ežitach tam wo prynce Schönburg-Waldenburgu, kotrž je ſo, wěroňeſ ſatholſkeje wěry ſpóznawſchi, naſebacž wſchech pſchecžiwnoſci a ſchczuwani 5. junija do klina ſatholſkeje cyrkwe wrózil. Wo tutym podawku ežitajo, wjeſelach ſo, tak naſch luby „Poſol“ tež ſo z naſwoſobniſchimi ſwójbami wóte- noho kraja znaje, tak derje wě ſwojim ežitarjam zajimale wobſtojiwoſeje mjenowaneje wjerchowſkeje ſwójby rožestajieč.

Ežitach daſe pod ſmuſhku a pſchijpomujenjo, zo mamy tež we Lužic̄y podobnje naſladnu ſwójbu ze ſamnymi prawami: hrabju Lippe nad Ežichou- cami a Bartom. A tu ſo zakopnych: „Schto?“ ſebi praſach, naſch „Poſol“ ſo njeje na runje tak woſobnu ſatholſku ſwójbu we Lužic̄y dopomnił, na ſatholſku hrabiſku ſwójbu Stolberg-Stolberg, kotrž ma tu w naſchej domiznje dwě wotnózey, w Brunowje a we Worklecah, a kotrž je tola tež „reichs- unmittelbar“ a „rečeſtnejeſtwo“!

Hlej, hlej! ſebi praſach, naſch „Poſol“ eži tež po ſerbiſkých honach kchodži, kaž tón, fiž ženje „w euzbje“ pobyl njeje. Budu jón dyrbjecž druhdy na neſchto fedžbny ſežinieč, z lubeje ſerbiſkeje domizny jomu to a druhe, do cžohož ſo runje zakopnu, naſchmörnycž.“

To ſebi pſchedewzach a hlej, hijo tu ſym z něčim. Wězo njewěm, hacž ſym rady widžany a hacž mje kniež „Poſol“ z mojim ſchmoranjom won ujeſchmörnje. Nó, mojedla, ale ſpýtač budžemy. Tu je mačeje:

I.

Naſche ſvjate kſhiže.

To wóndano po Wonecach zamýſleny kročach a „ſchto pak to?“ za- wołach ſo zakopnywſchi, zo bych pſehi ſamym zemju zwoloschal. Ležejſe tu pſehi ſamym puću kloc drjewa, starý, jara starý a z ežerwjeni pſchetocžem a ždaſche ſo, zo je něhdý woſarbjeny byl. Wobhlaſtach ſebi jón, a hlej, ſchto to bě? Stará „Boža martra“, kotrž bě naſkerje wěſtił pomaſił. Šwjecžo Zbóžnika na njej abo w njej wjach njebe, jenož ze znatych žarežkow na horniſkim kóncu bě widžecž, zo je tam předy bylo. Wboha „Boža martra“, ſebi myſlach, zo eže tola ludžo z najmjeňſcha njeſhrowaja abo njeſpala, hdvž ſo staroby dla wjach poſtaſieč njehodžiſch, a dale kročo myſlach ſebi na naſche ſvjate kſhiže.

Jónu praſeſhe mi wucžer že zahodneje ſakskeje: Tu pola was w Serbach rěka: po tejele abo tamoleje „Božeje martry“, pola Scholęžic, Škorežic, Bartec atd. ſvj. kſhiža; pola naſ ſak jo praſi: tam, hdžej je tón abo ta ſo woſwěſmyla, tón abo tamón ſo zatiſliſ! Wot toho ežaſa wažach ſebi naſche ſvjate kſhiže hiſheze bble hacž předy, a hdžkuli bych do wóte-

noho kucžika zemje so wróžil, by přeni swj. křiži, psched fotrymž bých klobuk sejmował, mi rjekl: nět sy zaši doma! Haj, zavérno, křiži w našich wjach a píšti našich puežach je jena z najprénjichých puežow lubeho serbíkohho kraja. Wone nam předuja, kaf czežki křiži je Ježus za nas mješ a kelfo je za nas czežpil, a z tym nas wueža, kaf dyrbimy tež my kóždy swój křiži bjež mórkotanja njež a kaf so zdalowac̄ toho, schtož je Ježuha na křiži píšibito: hrecha. Swjate křižiwoznamjenjeja, zo je jo wjes abo statok stajil pod schaft křižiwoznamjenja, zo kaž pucž wote wsh t' wsh, tež pucž prawohho křižečzana ze sweta do njebjes njeje bjež křižiška. Schtaž by řebi tuž swj. křiži we wjach abo na puežach a sežežlach wuleh njevažil?

A tola so mi wsho na našich wjatych křižiach ujelubi.

Pschede wshim poroukuju tým, fotrychž trječi, zo ſvoje ſvjate křiži njevurjedža, zo je, hdvž je trjeba, ponovicž njeadaža a zo, kaž to na wjele ſvjatych křižiach widžach, wopravdze hrozne woznamjenjenja Křižtužwovoho ſvjatohho czežla z doſtojnymi njeſchemenja. Woſebje pláči to wo někotrymžkuli „gmejñstiu ſvjatym křižom“. Tute ſtoja czaſto kaž ſyrotki, mjez tym zo ſv křiži jenotlívnych statokow w kraſnej pýſche hordža. To njeje prawje. Wjes, fotraž telko vjenjez nima, zo mohla swój ſvjath křiž doſtojuje ponovicž dac̄, cžini lepje, zo jón cyle wotſtroni: njeje joho hódnia a njeada ſo z najmjenjicha poħóřiſtla. A bur, fotraž ma myſle, psched ſvojimi wrotami nowy křiž poſtajicž, mjez tym zo widži, kaf wjeſný wſchón hromadu jéđe, njech rádiſho tutón z nowym zaměni, a joho dobrý ſkut budže znamjenicžiſchi, hacž hdvž by ze ſvojim mjenom wudypam kaničen píſched ſwój dwór stajil. Alle tu bohužel, huſto ſchpat teži: Někotryžkuli da ſvjath křiž poſtajicž a ze ſvojim mjenom wobznamjenicž, zo by ſvet joho dobrý ſkut widžał. Dobrý ſkut je týjac króž zaſlužbniſchi, hdvž ſo potajuje cžini, hdvž ſo píšti nim njevpta křvalba ludži. Tohodla bých rádiſil, zo býchu ſo

1. najprijeđi ſtare, woſebje wjeſne ſvjate křiži wobnowiſe, prijeđi hacž w jich bližkoſeži ſo nowy poſtaſi;
2. zo býchu ſo we wjach abo na puežach, hdžež hižo doſež a rjanych ſvjatych křižow mamy, vjenjez radíſho na wupyschenjo woſadneje cyrkwe dali, hacž na nowy křiž; a zo býchu ſo
3. tam, hdžež ſvjath křiž poſtajicž ſo pſchihodži, tola prawje doſtojna Boža martra ſo kupila, kaž je na pſchiklad Hórnikec ſvjaty křiž píšti ſežežey z Worklec do Křiževic, fotraž je híſhče njeboh ſcholaſtikus Hórnik wobstarala.

To je křiž, nimo kotorohž nicto njeponiđe, zo njeby na njón pohladnywjschi hľuboko hnutý byl. Taſti křiž ryči t' nam doſež bjeze wſchoho napíſma. Tam njeje trjeba taſlicžku pſchilepačž z nadpišmom: „Das Leiden und Sterben Jeſu Christi“, kaž je to bohužel czaſežiſcho na družich křižiach widžecž, tam nam mrějace mócežko Ježuſowe ſamo praji, kelfo a kaf je za nas czežpil.

Wézo njeje wopravdze rjany a doſtojny křiž ničjo tunje. Tola, schtaž t' tomu doſež vjenjez nima, njech za te hrivny, fotrež by naļožičž chehහ, traſych nad wrota abo nad křežne durje da poſtajicž pſchihódnu figuru, abo njech je woprue za potřebnoſežte teje abo tamneje cyrkwe abo za wupyschenjo ſwojeje woſadneje. Njech je cyrkej abo woltař tak rjany hacž chce, za poſtajnoſežte, fotrež ſo tam džen wote dnja ſvjecža, njebudže ženje pſcherjam.

Moje puczowanjo.

(9. pokraczowanjo.)

W Jeruzalemje siedma městnačko namakašch, kotrež někaſku dopomijenku na tón abo tamón ſwiaty podawki w ſebi wobjimało njeby. Ale praſiež dyrbimy, zo z wulkoho džela tute městna prawe njeſju, t. r. podawki, kotrež ſo jim pſchipiſuju, ſo woprawdze na nimi ſtałe njeſju. Njeje paſ jebanjo, kotrež tym wſchelakim měſtnam tajſe pſchipiſuju, ale jednore pobožne zmýſlenjo přenich kſheſczanow chyſche za kóždy bibliſki podawki tež měſtno měč, hđzž by jón čeſečiež mohlo. Pozdžiſche narody ſu to potom pſchipiwal, a taſ ſo tute měſtna hſchčež dženjiſchi džen ſu pokazuja, bjez toho, zo by ſo tež ſtawiſniſki dopokaz wjeſej hodžał. Haj, čaſto je ſamo napscheczomny dopokaz, t. r. do- poſta, zo ſo tute podawki tudy ſtałe njeſju, wjetſhi a ſwetliſhi. A tomu hſchčež pſchipiſadža, zo ſu tež Mohamedanojo cyly ſtarý ſakon a mnnoho z nowoho ſakonja wobkhowali, a ſebi tež ſwoje woſebite ſwiatnich k dopomijeczu na bibliſte podawki wuzwolili. Tohodla ani njeje móžno, ani by wužitka mělo, wſchitko napiſowac̄. Jenož wo najwažniſich měſtnach chcu wopisowanjo podač ſpystac̄. Su woſebje ſchtyri ſwiatnich, kotrež maya naj-wjetſhi wažnoſez a ktrychž prawoſez je njedwělomna. Tute ſchtyri ſwiatnich ſu: Pohrjebna cyrkvi, templowa hora, woſijowa hora a hora Zion.

Kaž w Romje kóždy putnik najprjedy k ſwiatoho Pětrowej cyrkvi dže, taſ w Jeruzalemje k pohrjebnej cyrkvi, abo k cyrkvi Božeho rova. Tuta mjež ſwojimi murjemi a pod ſwojej tſechu tej najſwječiſchej měſtnaczej wobjima: rów naſchoho Zbóžnika a kalwarſku horu. Hac̄ ſtej tutej prawej, wo tym ſu ſo hižo telko knihi piſałe, zo bych u ſjanu bibliotheku wuežinile. Spominež ſo dyrbí, zo paſ to žadyn poſtaſ wěry njeje, zo nichto nuzowanym njeje, to wěriež. Može kóždy wo tym měnic̄, ſchtož chce, a woprawdze ſu tež mnozy wěriwi a pobožni wueženi dolho tute měſtna za njeprawe, z naj-mjeniſcha wulkodwělowne měli. Hafle wot poſledních dwachczi lét ſem ſu ſo wſchitej, tež njeſerini, koſiž jenož ze ſwetostawizniſkim wotpohladami je pſchepytowachu, k pſchepofazanju wobroęzili, zo wone tola ſu prawe. Tohodla chemy tež dopoſta za to wjeſej ſpystac̄.

Přenim kſheſczanam bě Žežuſowý rów a kalwarſka hora znata, dokež wjele z nich běchu džé wot naždaſla ſwědkojo joho kſhizowanja a widžachu, taſ bu do rova położeny. Hdyž bě Žežuſ wot ſmjerče ſtanył, woni joho rów čeſečachu a čaſto wophtowachu, kaž pobožne žoſte ſutrowničku rano. Taſ drje woſta tehdom wſcho znate. Ale w ſeſte 70 po Khrystuſu, potajſim 37 lét pozdžiſho, pſchipińde njevurjeknite njezbožo na Jeruzalem. Romſki wojniſki wjednik a pozdžiſchi fejžor Titus cyłe město taſ zapuſći, zo ſamien na ſamienju njevoſta, kaž bě to Žežuſ ſam njeputnou městu ſwědčil. Njeſtej tehdom kalwarſka hora a Boži rów ſo tež ſobu zapuſćilo? To drje. Ale ſtawiſnarjo nam powiedaja, zo židža po zapuſćenju ſo zaſh do města wrbęžichu, a zo rozpadauki ſwojich domow ſebi pytachu, a z tutych nowe twarjenja twarjachu. Taſ ju tež začeče kſheſczenujo te najſwječiſche, ſchtož tam mějachu, pytali, a tež namakali — a dale čeſečzowali. Za to ſwědči nam ſamo pohanſki fejžor Hadrijan. Tutón na tym pohořſkѣ bjerjeſche, a, zo by kſheſczanow wot dalschoho čeſečzowania wotdzeržował, wón na Boži rów a kalwarſku horu templ k čeſečzi bohoniſti Venus natwariež porucěži. Na tħwili drje wón docepe, ſchtož wotpohladowach: kſheſczenujo na tute měſtna njeſchipińdzechu — ale

w Božej ruchu wón runje pšehez to šredk, zo so te městna zabyčí nje-možachu. Prěni křesťanskí kejžor, svjaty Konstantin, namaka hřeče tutón templ, dha jón wottorac̄ a na joho město nětežíšku pohrjebnu cyrkje twaric̄. Ta sama drje je so w běhu lětstotkow wjac̄ krvež pšchemeniła, ale pšehez pak njeđwělomnije hac̄ na džensnišchi džen na samym blaku nastala. Tutoň dopokaz drje je sam na sebi jaſny, a wěc by dobra byla, njebyli wón napschezo ſtał swjathym ſezenjam a židomſkomu prawu. Pola židow jo nje-ſmědžesche ričto z nutſka měřčanskih murjow pohrjebac̄ a ſviate ſezenja tež wſchitke praja, zo so křižovanojo a pohrjeb z wonka města ſta. Boži row pak a kalvarſka hora ſtej nětko z nutſka města. A cyle město tehdy tež nje-možesche hinač ležec̄ kaž džens, dokelž je wone na horu twarjene a jeje murje tež nje-možachu wužsche byč̄ hac̄ džens, dokelž měřesche Jeruzalem tehdy 4—5 krvež wjac̄ wobydleri. Tajke roſpominanjo, kotrež ma zavějeze ſvoje prawo, bě mnichich wottraſchilo, na prawoſez tuteju ſvjatnicow wěrič! — Tola ruské palečtinſke towarzſtvo je pſched dwachęzimi lětami někotre twarjenja blízko cyrkvi kupilo a tam ryc̄ dalo. A ſhoto ſu tam namakali? Staru měřčanskú murju, kotař je za Křyſtusowý čas město wobdała. Tuta je derje ſpôznač, ma wſchelake wudebjenja, kaž je měřčanské murje mějachu a ma tež z wonka hřebju, do kotrejž jo pſchi zakitovanju města woda puſcheži, zo so njeſpchezel njeſohl tak lohcy pſchibliz̄. A tuta ſtara murja wuzamkuje Ježiſowý row a kalvarſku horu z města. Wonej potajſim tehdy wopravdže z wonka města ležeschtej. Nimo toho ſu tež hřeče druhe rowy namakali, tež dopokaz, zo bě to wſcho z wonka tehdomnho města. Stara měřčanská murja drje ſkoro tak wokoło města džesche, kaž džensniſcha, z mějtnami pak dale won doſahasche, dokelž bě město wjetſche, pſchi pohrjebnej cyrkvi pak jo w wótrym růžku k městu wobroc̄i — runje kalvarſku horu a Boži row zwonka wostajo. Tak je nětko tež poſlednje dwělowanjo na prawoſez tuteju ſvjatnicow zvěhñjene, a putník ma pſchehwědženjo, zo na wopravdžitce kalvarſkej horje klečži a zo je wobdaty wot ſamych muri, kotrež Ježiſowe ſviate cželo tſi dny khowachu.

Wobrazh ze Serbow.

IV.

Na čzmonowym njebju torha ſo blyſk za blyſkom; hrimot wrjeſtota. Hřečeze blyſk a wrjeſtota a njebjio — jo zacžerwjeni. Wone žaruje krej-ežewjeno na čzornej poſčehňje wo ſtary, ſtary ſerbſki ſtatok, wo domežk luby, kотryž je lětſtoki doſho hōſpodowal ſwérnu, pilnu, wěriwu ſerbſku ſwójbu. We wutrobach ſerbſkich bratrów pak wubudži zrudnij holk ſmilnoſez a ſobu-želnoſez z wbohimi, kotsiž prýzdni ſteja pola hromadki popjela, pola padacých murkow narodnho domu. A njeje hřečeze ploomjo haſnylo, tak hibaja ſo wſchě ſuſodne ruch, zo by ſo čzim ſkerje zaſh wupjelnilo mětno, na kotrejž běſche dotal ſtatot ſtał. To je Serbow hódný narod!

W čzic̄ej ſtwiežch klečži mac̄ ze ſwojimi džežatfami. Nimaſa, čzhož mohle wbohim dac̄, a njemoža z rucžnym dželom pomhač. A tola móćenje ſobuſtkuja, zo by ſo njezbožowym pomhalo. Styknýwſchi rucžki klečža wokoło mac̄erie a proſčha njebjefkoho Wótca za lubych ſerbſkich ſobu-bratrów; wone wuknu miloſez, kotař ma nas debič̄, do jich wutrobow za-ſchczępi ſerbſta mac̄ ſerbſku pōcziwoſcz ſobuželnoſez a ſtukowneje luboſeze.

Tak wotroſeže ſplah, hódný ſwojich předowníkow a to je Serbow hódný narod!

***

V.

Je po jutrah. Schula wotewri ſo tym, kotsiž prěni raz do nijeje pſchińdu. Smęjo, placzo, zmuzicze a ze ſtrachom bliža ſo tak wſchelako wpihanomu městnu. Džeczi tajſich, kotsiž ſu ſami radu a z dobrym wuſpěchom do ſchule kholozili, ſu dobręje nadzíje, mjez tym, zo džeczi tamnych, kotreymž běſche ſchula měſtna, hódzę ſim dženiu wote dnja kholowanjo hrožesche, dyrkotaſo pſchińdu. Šežhwk zlotho wſchaf je, zo pſchech dale zle plodži. Prěnja rozmolkwa wucžerja a katechetu z džeczimi je, zo ſo modla. W modlenju džeczeža widži wucžer, widži katecheta kharakter starſhiskohu domu. Njechamny niežo wo ſwobſje wjedžec; widžimy-li pak to džeczo ſo modlicz, wěmū doſč, a prěni zacžiſczež wotanje.

Pobožnych, porjadnych starſhich džeczi modla ſo z nutrnoſežu, wuprajeja kózde ſłowo modlitwy čiste a zrozumliwje, modla ſo, kaž dyrbja. Naropak je modlenjo druhich džeczi z pohóřſkom. Njemóža hiſhceze Wóbczeniach, a ičtož ſpěvaja, je ſtepfane, njezrozenijene a njezrozenliwe. Kózdy džen ma kheſežanska macz ſamo to a ſwoje džeczi pruhovacé, kaž modlenjo wucži a kaž ſo modlicz wuknu. Na prěnim diju, hdyž džeczo do ſchule pſchińdu, wiži ſo, kaž ze ſwobſu ſtoji. Schto pomha wſcho druhe, hdyž je džeczo preuje lěta ſwojoho živjenja, hdyž je wutroha najmjejhſcha, pſchečzniſlo, ani zo by ſo modlicz naukuňko!

Zadajče najprjedy za kraleſtwom Božim; wſcho druhe budže wam pſchidate!

***

Hiſhceze junu wo towarſtwach žonow.

Najbóle pſchihilem k towarſhnoſeži je žónſki ſplah. Dobre pſcheželki džerža kruže hromadu a nijeſu ſtowe, njemóža-li ſebi najnowiſche wupowědač. Pſchi tym pak čajto niežo dobre njewuňdže, ale wobožnoſeže wſchich družinow. By-li ſo tuta žadosež k ſtowarſchenju wot prawych rukow wodžila, by-li ſo po zaſadach a prawidłach wěrnoho kheſežanstwa wudoſpolniſala, potom bychu ſo ranjace kleſkanja w Serbach zhubile a towarſtwa žónſkich bychu w duchownym živjenju runje tak kraſne plode nijeſle, kaž nětko wſchelake towarſtwa mužſkich w materialnym nijeſu. Zo nimamny žónſkich towarſtwow, je ujeroda naſchoho čaja.

Kaž mnoho dobroho mohle ſtukowacé; kaž mohle ſo ſtaracé wo wudebjenjo cyrkwiow a woſtarjow mjez Božim Čéšlom a na róčnych časach! Kaž mohle ſo rozmolkweč wo wocžehnjenju džeczi a kaž mohle wužitnje ſtukowacé pſchežiwo pſchelhvatnym a nierožmyſlennym a kaž mnoho pſchežiwo pſchežakamym žeitwam! Nětko ryčzi ſo tež jara wjele wo tutych wěcach, ale bohužel z wjetſcha z pſchehréſchenjom.

W bližkim čaſu mamy tu manevry. Schto zupuſeža, nijeje k wuprajeniju! Schto pſchińdže po manevrach ſmierſtnych hřechow na zjawnie a ſchto ſo jich zamjelči, nijeje k ſiczenju. Towařtwa žónſkich bychu naturske ſtraže były pſchežiwo złomu w čaſu manevrow, a nimo toho ſtraže, wobrónjene a wopasane z brónju towarſhneje modlitwy, z brónju, kotaž moch hele wějče pſchewinje. Tak minje ſo lěto wot lěta a zahubjenju duſchow ſo njewobara, z najmjejhſcha nic towarſhneje. By-li pak kózda ſerbſta

katholska woſada towarzstwo žónſtich měla, bych u ſredki namakale, wabjeňskim pſchiležnoſćam manevrow napſcheziwo dželac̄: zhrromadna ſpovijec̄, zhrromadne modlenjo a powucžowanjo w zhrromadžinach. Pſchichod Serbow wotwrujuje runje tak wot pocziniwoſće žónſtich, kaž wot hódnoſće muži. Čohodla dha njezběhaja ſo wſchudžom hloſy za towarzstwa žónſtich? Młamy dha jenož wutroby za pſchitomnoſć a nie tež za pſchichod naſchoho naroda? Hrozyli ſtrach duſcham naſchich knježnow, ſchtó ma prěnju winowatoſć, jim na- pſcheziwo ſtupac̄? Rjeſju to naſche maczerje, rjeſju tu naſche knježny ſame? Alle njeryežmy jenož pſchece, ale ſkutujmy tež!

Schtož zapoczinam ſa porjenschenju cyrkow, woſtarjow a Božich ſlužbow, ſa njejmjertne duſche naſchich lubych a za pſchichod naſchoho naroda, to žohnuje Bóh!

***

3 Lúžich a Sakskeje.

Z Budyschinia. Mojch doſholſetny wuſtojny redaktor, knyez farar Jakub Škala, kotrež hižo ſchwórty tydženj w knjelach Wildungen pſchelywa a tam czežko khoroho jerbiſkoho wótcjina, knyeza prälata Jakuba Buſka, poſkoja a woſhlađac̄ pomha, bu pſchi pſchiležnoſć ſwojich lětuſtich mjeniinow woſebicze czeſejem a nutrni ſwjeteljeny; knyez tachant pomjeniowa joho z pſchi-hloſowanjom kapitularow k czeſtnomu kanonikej kapitla ſvj. Pětra w Budyschinje, ſo by z tym njeſebične zaſlužbne ſkutowanjo knyeza fararja w duchovníſkej ſlužbje, w zarjadowanju a pročy połnym wodženju wſchelatich towarzſtow a pſchi piſanju a wudawanju „Katholſkoho Poſla“ pſchipóznał. Nětežiſhi naſhwilny wobſtarat „Poſla“, jaſož tež wſchitej čitarjo ſwjetelichu ſo nad tutym zjawnym wuznamjenjenjom ſwojoho redaktora a pſcheje jomu, ſo by hiſčeze mnoho lét na krutej ſtrwoſći ſpomožnje ze ſłowom a písmom dželac̄ moħl.

— Khorosć knyeza prälata Buſka hiſčeze njeſpchemenita dale traje. Pſchewulſka ſlaboſć njeđa eželu ſo zhrabac̄, ežim mjenje, doſelz tež appetit ſo njecha vrbežic̄. Bóh čeyl pomhač ſa zaſtupnu proſtstu ſwjatoho Liboria!

— Sobotu 27. juliya popołdnju w ſchtwórtej hodžinje mějachmy w Budyschinje a we woſkoňnoſći wulke kruhy, kotrež wjele ſchkody na polach, w zahrodach a tež na woſknach načzinichu. W ſerbſkej cyrkwi je pſchez poł ſta woſknow rozbithych. Kruchi lodu, kotrež ſo z mrdežele ſypachu, běchu wulke jaſož wloſke worjeſti. Zahony w Hrubjelcžicach, Sezijecach, Ratarjecach, w Budyschinje, Wownjowje, Maſecach a Šněvſecach buchu naježežiſho trjechene.

Z Radworja. Njeđelu 14. juliya tudomne ſpěvaſke towarzſtvo „Meja“ přeni raz zjawiue wuſtupi, a to ſe ſpěwanjskim ſwjedženjom, kotrež pod nařjedzenem ſwojoho dirigenty f. wužerja Šlödenka wuwjedže. Po krótkim zařwodže, wo wažnoſćí a rjanoſćí jerbiſkoho ſpěwa jednacym, pſchednoſchowasche ſo w 2 wotdželeniomaj 10 ſpěvow, kotrež ſo ſkoro bjez wuwzazá derje radžichu, tak ſo dyrbjachu ſo z džela woſpjetowac̄. Z tym ſo towarzſtwu a joho wjednikej na dželo nałożena pröca bohacze zaplači. Pſchede wſchim pak ſwjeſeleja naš poweſče, zo je ſo woſebje tež ežym, z džela dalokim hoſejzom derje lubilo, kotrež tu hiſčeze jomu ſwoj džaf za poczeſćowach wopht wuprajamy. — Špěvy, kotrež ſo pſchednoſchowachu, běchu wežo wſchě ſerbſke, a tak je tudomne towarzſtwo zaſy nowy dopofaz podało, zo ſo tola tež ežiſty

serbski koncert wuwjescz hodzi. A hdz nadz su druhe towařstwa, kotrež hižo dlēhe tajke swjedženje hotuja, dotalne spewy bôle pschetrjebale, dha smedža so tajke z prjedawšich lét ze wschem prawom zašy wospietowac̄, wosebje pak so nekotryžkuli druhošlowjanski, haj, skonczenie tež rjamy nemski kruch pscherbsejcz hodzi. To je pscherocy hishcze lepj, dyžli nemski spewac̄. Pschi dobrej woli zavjeſeže wscho dže. Duž dzeržmy so stareje zaſadu swojich wótcow: na serbskich swjedženjach dyrbja so jenož serbske spewy pschednoſchowac̄.

— Po liczenju 14. junija toho leta woschija Radwoć z mlyniskimi khězami, Hodlerjom a Hajom: 615 duschow (1890: 576) a to 495 katholikow, 120 lutherſkich; Boranech z Nowymi Boranecami 112 duschow, 61 katholikow, 51 lutherſkich; Kamjenej z Hajom 177 duschow, 126 katholikow, 51 lutherſkich; Měrkow 156 duschow a to 58 katholisko, 98 lutherſko wuznacza. Lutowęž 95 duschow a to 40 katholisko, 55 lutherſko wuznacza. Bronjo z Nowym Bronjom 118 duschow, mjez nimi 85 katholisko, 33 lutherſko wuznacza. Lipoj z Dubrawku 300 duschow a to 21 katholisko a 279 lutherſko wuznacza. Potajkim ma woſada zaſarowanych 1573 woſadnych. — Pschifarowani su (jenož z hichženjem i poſrjebam) Kheln ze schibjenczej korcžmu ze 105 katholikami a Stróżiſzech z 21 katholikami a 7 lutherſkimi. — Pschipokazani su katholikojo z Mjesvacžidsſeje woſady: Khajow ma 58 katholikow, Luh 28 katholikow, Nowa Wjes 6 katholikow, Měwkech 18 katholikow. Z Klukchanskeje woſady: Zdžer 82 katholikow, Brěmjenjo 85 katholikow, Wulka Dubrawa 25 katholikow. Z Minakalſkeje woſady: we Komſu, Krojteže a Adolfshütte je 21 katholikow. — W Radwoćskiej wucžerni je 205 džecži, mjez nimi 2 lutherſkej a w Zdžerje 44 džecži. Kr.

W zańdženym měſacu ſtej so w Vogtlandje dwě nowej staciji założiloi, a to w Olsnicach, hdz věchu 7. julijsa, a w Markneukirchen, hdz věchu 28. julijsa po polſchtvórtu ſta lětnym pscheterchinenju zas přeuje katholiske Bože ſlužby. We woběmaj měſtomaj budža netk porjadni, 4 króč za lěto, w poſrjebnymaj cyrkvičkomaj, kotrež so wot wyschuoſezow dobrocžinje k tomu pschizwolſtchaj, katholiske kemische. Nabozne wucžernje věchu tam hižo předy założene, kaž jo tež w zańdženym lěče tajkej w Schöneku a Bründbra założiſchtaj. Tak so zas po wjele zađzewkach twari, ſchtož bu psched 300 lětami pschez kurwiečcha Hendricha, wot joho pschinisnikow „pobožny“ pomjenowanym, z mocu powalane; katholiske duchowniſtvo, kž nowu wěru nje- pschija, bu z kraja wuhnate a katholiske Bože ſlužby buchu zaſazane. — Horjeka naſpomnijene Olsnichy so nimaja pschemeniež z Olsnicami w Hrudnych horach, kž maja hižo wot 3 lět ſem katholisko duchownoho a hdz so hižo nowa katholifta cyrkej natwari. Wot tam woſtaraja so tež Bože ſlužby w Gersdorfje 4 króč za lěto w hoſczeniu „Hwězdy“; w Hohndorfje 4 króč pola Horbrigec a w Stollbergu dwaj króč w lutherſkej cyrki ſwj. Marije. W tuthych měſtach namakaja so wſchudžom nabozne wucžernje, kaž wjiche toho w Lugawje. Wſchitko to bu w věchu poſledních lět tam hakle założene. Kr.

3 chłoho śweta.

Nemifa. W ſchachze „Pruski pryne“ w Bochumie (we Westfalskej) je 26. julijsa ze złym powětrom wuhlowy proch rozbuchnył. Hac̄ dotal ſu ſchachta 32 mortwych wucžahnysi. 9 woſobow je zranjenych.

Awstrija. W czeskim městaczu Brüx, ujedaloko Čoplic je so surove njezbožo stalo. Pod městom je dobre wulklo, a dawno so tute hžo dželašče. Přehez to pak je tež cyle město podryte. Přehez běženjo někajskoho pěška zemja počza spadowacž a so pułacž. Bě wjeczor wokoło džesacž hóžinach, hdyž na dobu wchě plunowe (gas) swéch wuhašných, a na wjac blakach a haſach nastachu wjac metrow wscheroke schkalby. Plunowe trubý běchň so rozlamaše. Bózž pocža so zemja wjescz a na 25 wulskich tvarjeni ſohu do zemje zjedze. Wot někotrych híšeže těchi a wuhene ze zemje hladachu. Druhe tvarjenja so rozputachu a zaſypnychu. Tež Boži wohén na wjac blakach wudýri. Dokelž běchň ludžo zahe doſez warnowaní, nictó wo živjenjo pſchischoł njeje. Ale poſteža tycac ludži ſr. hydlenjo zhibili, a ſchoda wucžimi na tsi milliony złothy (złoth je 2 hrivni).

Belgijska. W Belgijce ma ſo wot něcžiſchoho ministerſtwa nowy ſchulſki zakon wudacž, kotrež w ludowej ſchuli tež zas nabožini wucžiež dowoli. W dotalchim zakonju bě to w wchitlích wot ſtata džeržamych ſchulach zatažane. Katholikojo, kotsiž chechhu ſwoje džeeži w nabožinje kublač a we weroſejach ſwojeje cyrkwe rozwuſecž dacž, mejachu ſebi za ſwoje pjenježy ſchule zaſožiež, a ſo rozem, tež tamne wot ſtata začožene z dawkami podpierač. Tale ſurowa a ſudej tať ſchıldna njeſprawnoſć traſejche wjele lět, tež híšeže pod katholſkim ministerſtwom. Nowy zakon ſo hale lěſta ſejmej k wurađenju pſchedpoži, a dokelž ma ministerſtwo w nim wjetſchinu, ſo tež pſchivožmje. Pſchecžiwo njomu pak zbehá ſo liberalismus ze ſwojim cyklym ſpodižinje rožnemdrjenym pſchiviskom; a dokelž na pſchitojnym pucžu, w ſejmje a w nowinach a ludowych zhromadžiznach wudacžo zakonja zádžewacž njeſožeſe, bě na zańdženu njedželu 28. juliya wulku demonſtraciu ſvojich po cyklym kraju a wobſebe we wjetſkich městach rožscherjenych ludži zkazało. Kazaž ſo piša, pſchicžahný na 60 tycacow ludži z kraja do Brüssela a tam ze wchelatim wołanjom a ryczenjom pſchecžiwo nowemu zakonju ſchęzuwaſche. Tola najbóle wuznamjeniowachu ſo pſchi tutej harje liberalni wucžerjo, kotsiž ſo boža, zo ſwoje město pſchisadža. Tola njebudža drje tele demonſtracie njeſeriwoho ludu wotpohladanja knježeftwa pſheměnicž, ale ſkérſho wobkručicž, dokelž wjele měniſchi je wěriwy katholſki lud, kotrež pak ſo podobnych ſredkov hanbuje.

Bolharſka. Hacžrunje híšeže mějachmy pſched lětom za tutón kraj najwjetsche nadžije, dyrbimy ſo wuznačž, zo nětko joho wobſtojnoſće ſu džen a zrudniſche. Z morjenym Stambulowym drje je ſamostatnoſež Bolharſkeje ſobu k rowu ſchla. Wječh Ferdinand ſedži híšeže w poſku w Karlowych warach (Karlsbad) a množi dwěluja, hacž do cyka ſo zaſh do swojoho kraja wróži. Tať budže Bolharſka traſch bórzy rufka provincea. Ale ſo prascha, ſchto druhe wulkoměnſtwa tomu kraja, hacž budža poſkojnje k tomu pſchihladowacž. Bolharſkeje dla je cyka Europa hžo wjac króž w najwjetschim ſtraſche wójny byla, a ſchtó wě — tať nětko budža?

Naležnosć našoho towaŕſtwa.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 418. Jakub Hejna, mlynk z Kukowa, 419. Madlena Knježec z Marijneje Hwězdy, 420. Jakub Rjeda z Hory.

Sobustawy na lěto 1894: k. 667. Jakub Hejna, mlynk z Kukowa, 668. Jakub Rjeda z Hory.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena dań wučinještej 109,418 hr 52 p
K česci Bozej a k spomoženju dušow je dale woprował: W. z B. 1 hr.
Hromadze: 109,419 hr. 52 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 12,743 hr 39 p.

Dale je woprował r. 1 hr.

Hromadze: 12,744 hr 39 np.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: njemjenowana z Radworja 5 hr., při piwnej zabawje w Mišnarjec hosćencu nahromadzena 5 hr. 25 p.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Žiwnoscz na pschedań.

W Hafawje, małe poł hodzinu wot Radworja, je Bartušhlecz ţiwnoscz z 18—20 kórcami leżomnościami a z dobrymi, z džela nowymi twarzieniami hnydom na pschedań. Dalshe je zhoniež pola wobśedżera.

Pobožny wosadnič.

Modlitwy a kierlušche za katolickich Serbow. Brjadował a wudał

Michał Hórnik,

je pola redaktora „Katholickiego Pojśla” a w jenotslivych expedicijach pschedey na pschedań. Płacźizny su: w najlepszym zwiazku 4 hrivny; trochu mjenje pschedny ze złotym ręzkem 3 hr. 50 p.; do kože wjazany z čerwonym ręzkem 2 hr. 50 p., njewjazany 1 hr. 60 p. — Też drohotničhe zwiazki so na żadanjo wobstaraja.

XXI. hłowna skhadzowanka Serbskeje Studowaceje Młodziny dzeń 10., 11. a 12. augusta 1895 w Jekelic hosćencu w Huscey.

Sobotu 10. augusta: W 5 hodzinach posedzenie wubjerka.

Njedzelu 11. augusta: W 4 hodzinach hłowna zhromadźizna (witanjo, rozprawy, wólby, namjety, przednoški, spěwy).

W $7\frac{1}{2}$ hodzinach spěwanski koncert, pod wjedzeñjom knjeza J. Słodenka; po koncerće zabawa.

Pondzelu 12. augusta: Wulēt.

Na Žoſlce kwasu w Hrańcy bu módro-brunewofkate rubijskho namaſtane. Warkležanſki wincař je khowa.

Za posłiczeniu pomoc pschi natwarzienju swojoho loni wotpalenohho statoka džakuje so z tutym zjawnje Bacžonskim, Čornecžanskim, Haſlowiskim, Stružiſciežanskim a Horjaniskim

Wanałec swójba w Banecach.

Cžiščej Smolerjec knihičiščerjeje w Macžicžnym domje w Budžišinie.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeou sobotu
měsaca.

Placi lětnje na posće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkem do domu
slany 2 m. 25 p

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodiya w Budyšchinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 16.

17. augusta 1895.

Lětnik 33.

Prälat Jakub Buł.

Na swjedženju do njehes-wzacza swjateje Marije dońdze sem
wočko ſchęſčich depescha z Wildungen, zo je $\frac{1}{2}5$ hodžin popołdnju
knjez prälat Jakub Buł, biskopske požohnowanjo dóstawſchi, zbožnje
wumrěl. Nowinka, hac̄ runje hižo dležschi čaž wocząkowana,
zbudži pola wſchitkich, kotiž njeboho zaſlužbnoho měſchnika znaja,
wěrnu zrudobu. Runje w poſledních dnjach zdaſche ſo, jako by
dołha, czežka khorosz ſkončzne tola pſchewinjenia byla a nadžija,
zo lubowanym duchownym bórzy zas ſo domoj wrózgi a tu zas do-
społnie wotkorje, zwijeseli nas nutruje.

Prälat Buł, bohacze wobdarjeny, bě jedyn z najlepſich synow
serbskeje Lužic, wobkhovje ſebi ze ſwojim bjezporočnym duchownym
žiwjenjom a drje cžichim, ale plodnym ſtukowanjom, ze ſwojej
njeviſchēdnej zdželanoſću a zastojnifej nazhonjenioſću w chlej Sakskej
najczesczomnijſche wopomnijeczo, mjez Serbami pač wěrnuje džakowne
wutroby.

**Pohrebny budže knjez prälat póndželu dopołdnja 10 cžich
w Baczonju.** Čitarjo „Kath. Pósla“ ſu luboznije pſcheproſcheni, zo
bych u dobroczerzej serbskoho ludu poſlednju czeſcz wopokazacž pſchischli.

R. i. p.

Schto našma mlodość číta.

Cítanjo je tak wažne za kóždoho čílowjeka, zo by čas a pschiležnoſež k cítanju měl. Njedžíwanym-li na wobkhodne žinjenjo a na nowiny, kotrež k pómuczenju, k zábawje a k tomu kniža, zo bych uwozjewjaše, schto chec schto kúpicež abo pschedacž, zwostanje runje za křesčanstvoho čílowjeka telko cítanja, zo je kóždý k wobžarowanju, kíž cítaež njemóže. Wézo je jara wjese žbóžnych, kotsiž pišmika cítaež njemóže. Schto pak chył tohodla přecž, zo je cítanjo nabóžnych knihi wubjerny ſredk k podpjeranju pobožnoſeže? Schto bych u ktori a bědi zapocželi, njemóhli ſebi čas trochu z cítanjom pschirkotſiež? Na kotre myſle by bohaty pschijeho, njeby-li ſebi zbytny čas z cítanjom wupjelnit? Džen jako džen poſtieža ſo kóždomu stanové pschiležnoſež k cítanju, a z tutej pschiležnoſežu je ſo tež žadojež za cítanjom po cylym ſvěcze wuvila. Stari a mlodži cítaia a cítaia kaž z hłodom. Ale bohužel je nimo dobrých pišmow telko njeckmanoho wočiščanoho, zo wjacach zloho nadenidžentu hač dobroho. Woſebni hotovoſež na wudawanju njeckmanich pišmow maja židža a ſwobodni murjerjo. Preñejich móžemy ſo lohko wupaſež, dokelž z wjetſcha myeno ſpišacžela hížo ke fedžbnoſeži pochnuwa; pišma ſwobodnych murjerjow pak ſo tak lohko njeſpožnaja, dokelž maja křesčanske myena a ſłódu, leſnu rycž.

Schto pak ma to z naſhei mlodoſežu cínič? Mlodoſež trjeba wjedze- uja starých a z tym wobroczimy ſo cítanja dla na starých. Boni maja pytacž a rožnudjež, schto bych u džecži cítaie. Džecži ſu najdrožſche poſklady starých a běda jim, dadža-li jim pschec cítanjo njeckmanich wěcow do zahublenja pschincž. Džecžo njeſme cítaež, ſchtož nan abo macž pscheladalej njeſtaſ, hač je dobre abo zle. Njech ſu to netko knihi, njech ſu poprjan- cowe wobražki, njech titki, njech zawaſka, njech papjera, do kotrejež režnik mjaſo zawaſti. Djabol je pscheleneh, a njeſože-li ſo do dobreje ſwójby hinač dohćež, ſunje ſo z neſajtej ſchlebjertku papjery do domu. A je-li potom wočipnoſež džecža za zaſazanymi wěcam i z tajkim njeckmanym poczita- njom wubudžena, je jara cęzka wěc, džecžo psched dalskimi zrudnymi krocželemi zaſitacž. Mamym-li dobre džecžo, njetaji ſo nam z ničim. Hdyž pak nan abo macž widži, zo džecžo w kicze neſchtu mjelečo cíta a cítanje pschi pschibljenju starých khowacž pyta, potom je cítanje z cílej wěſtoſežu neſchtu zle, neſchtu tajke, cęzhož by ſo džecžo hanibovalo nanej abo maczeri prajicž.

Starých wézo, kotsiž katholickich pišmow nimaja, ale njeveriue nowiny cítaia, nimaja ſami wjacach prawoho rozſuda, schto je džecžom ſpomožne a njech ſo nježiwaſa, hdyž ſebi njeckmanikow wočahnu. Tele rjadki tež ne- cítaia a ſchtožkuli katholickie nowiny wo cítanju a cíehniidbje džecži piſaja. Njeje drje za katholiku ſwójbu wjetſchoho nježboža, hač hdyž niežo katholickie nječjita!

Nimo katholickoho, ſerbſkoho pišmowſtwa poſtieža tež němſke za tých, kíž chcedža neſchtu wjacach cítaež, jara ſpomožne a tuje wěcy, tak na pschiklad „Maria-Hilf“ a „Pelikan“. Te waſchim džecžom ſupujcže, ſami pak je tež pilnje cítajež!

Schtož ma ſwoje džecži doma, móže, ma-li dobru volu, prawje derje wobkedažbowacž, schto džecžo cíta. Schto pak tón cíni, kotsiž ma džecži na ſchulach w měſtach? Tež tón je wiňowatý, ſo wobhomicž wo tymi, ſchto džecžo cíta. Dyrbi džecži tajkim ludžom dacž, kotsiž ſwěru město starých we

więchęch węcach a tuż też w tuthym nastupanju wypielnia. Dyrbi pał też sam hież a dżecężu lódku pschehladacż, dokelż je za dżecężi w městach pschileżnoścż k čítanju złoho jara wulka. W knihkupstwach leża na prawie widżomnym městnje knihi ze zawjednym napisjom a to za jara tunje pjenieży. Dżecężo, kotreż w měszeje bydli, ma pjenieży a kipi tajfi jēd. Njezbożo je hotowe. Dobre dżecężi dachmy z domu a potom widżimy, zo su na zle pucze pschilichle. Na tym pał njeje nieżo druhe wina, hacż čítanjo zakazanych pišmow. Wopojajmy tohodla nasche dżecężi w městach čażesżich, zo bychmy widżeli, hacż nimaja papjerjanoho djabola. To płaeżi też tym, kotsiż maja dżecężi na službje. Za dżecężo maja starschi zamolwienjo dawacż, byrnje 20 lēt a starsche bylo. Tuż dyrbitej nan a macz też za tym hladacż ičto suu abo dżowka na službje čítataj! Dawa-li jim kniejsztwo pschileżnoścż k čítanju złoho, dyrbitaj z tajkeje služby; čítataj pał na swoju ruku zle, dyrbí so jimaż wzacż.

Hdżż pał nětko kózdy, kiz ma luboścż k čítanju, sam średki nima, zo by sebi dobre pišma k čítanju kupiļ abo pożężiļ, ma cyll winowatoścż, zo za dobre pišmowstwo staracż. By-li kózda mała woſada, kózda wjetſcha wjes swoju bibliotheku měla, bychmy jara wjèle złoho ze swęta zahnali. Dajeże naſchim wotroſęzaczym dżecżom pschileżnoścż, na swobodnych popoldniach, na zymſkich wjeziorach dobre knihi čítacż a wone wam njebehaja po ſchłubnych bjesiadach a do koreźmon, hdżż pjenieży a ſtrowotu wostaja, ale wostanu doma pod waſchimi wocžemi, rozwieczę ſo w dobrzych rjanych węcach a nabudu čeſtnych, rjeńſkich myſlow a nahladów. To pschejemy naſchej młodoſciż z chlej wutrobu!

**

Moje pucżowanjo.

(10. pokraczowanjo.)

Kak mamy sebi pał nětko Boži row a falwarſku horn za čas Khryſtuſa pschedſtajieč? — Z mějzañſkim murjemi, a to runje, hdżż wone róž nutš čimichu, mjezowaſche zahroda, kotrež ſluſtchę Žózefi z Arimatije, bohatomu měszanej. W tutej zahrodze ſtojeſche wulki a ſchérki kamień, kotrež mějſche podobnoſcż z člowieſkim nopoſom. Tohodla jón Jeruzalemſcy mjenowachu nopoſowa hora (němcy: Schädelſtätte, abo po židowskej ryži: Golgatha). Delka pschi zemi bě sebi Žózef do ſkaly row dypacż dal. Židža mjenujenj swojich morowych do zemje njehrjebachu, ale do ſkalowych dżerow ſumichu. Požožiſcho hiſhče tajke kamientne rowy bliże wopisam. Bohaczi sebi nětko hiżż za ſiwnienjo tajke rowy dypacż dachu. Tak też Žózef.

Hdżż běſche ſo w Jeruzalemje tón najnjeſprawniſchi wotſud wuprajū, hdżż běſhu Jeruzalemſcy ſudniko, najpoſledſho Pilatus, Ježuſa k ſmierci wotuſdžili, poſtajji ſo tamna ſkala abo kamientna hora w Žózefowej zahrodze k wuwiedzenju nječłowiſkoſto ſkutka. Bě waſchňo, zo ſo ſmiertne khostanjo ſtajuje na ſamym městnje njeuwuſiedże, ale zo tute ſudnik tózdy raz poſtaj. W hrodze Pilatuſa ſtojeſche Ježuſ, na hlowje černiowu krónu. Tudy ſo jomu čezečki fchijż na ramjo połoži, a wot tud joho njeſmilni woſach na falwarſku horu abo na Golgatha do tamnieje zahrody wjedžechu. Tutón pucż je fchijżowny pucż — wot Ježuſowoho wotuſdženja hacż do rowapołożenja. Hdždy pjatk ſo w Jeruzalemje pod naujedowanjom měchniſka tutón pucż čini. Wo więchęch ſtacjach njehodži ſo dopołazač, zo woprawdże ſu ſo po-dawki, kotrež ſo na nimi ežeſča, też tam ſtało. Ējſeſe trjechieč ſo to wſchu-

džom ani njemôže, dokelž tola pšechy nješmémym zabycž, zo su Romjenjo Jeruzalem do cyla zapuſčili. Ale nješmělomje wěstej ſtej hród Pilatuſa a Boži row, potajſim započatſk a kóne kſchijownoho pueža, a dale kalvarſka hora. Hród Pilatuſa mjenuje jo džens hród „Antonia“. Ze tukovska kaſharna. Nješměm zakomđicž, tudy něchtě k čeſeči mohamedſkých Turkow ſpomniež. Hdyž z cyhym proceſſionom tudy ſejedž kaſarnſkoho dwora ſo po-klanýchym a hdyž započachym ſo modlicž ſtojachu traſch na ſto mohamedſkých wojaſkow pſched nami. Ale žadyn z nich ſo njeviuſmja. Haj, pſchedſtajeni tych, kotsiž runje pſched nami ſtojachu, wróčzo wołachu, zo my njebychym pſhez holi napohlad w modlitwach moleni byli. Tak běſche tež na haſach, pſhez kotrež kſchijowny puež wjedže. Kéždy, Turka a žid, dželše z pueža, jězdní zlézechu z konja a tložachu joho na ſčenu, zo bychym my doſčez ruma měli. Stacie ſu pſhez jednore do kamjenja wurubane kſchijze z liczbničkami woznamjenjene.

Tutón kſchijowny puež ſu kſchecženjo hížo w najprěnſhim čaſu wo-ptytowali. Pozdžiſcho wudželičku ſvječi wótejo na to doſpolne wotpuſki. Franciſkanarjo paſt wot bamža pſched wjac leſtottkami dovolnoſez dôſtachu, tež w Europje w ſwojich cyrkwiach tajki kſchijowny puež zefajecž, tak ſo czi, kotsiž tudy jón wopytaja, ſamón wotpuſk dôſtanu. Pozdžiſcho ſo tute prawo na wſchě cyrkwi wuſcheſtre, tak ſo džens ſedmia cyrkwičku bjez njoho namakamy. Tež wonka pod njebeſami ſo tajke kſchijowne pucze poſtaſtichu, a to woſebje na hery. Tudy ſo radý na ſamíne dalokoſeže mježjenotliwymi ſtacijami ſedžbowasche, kaž w Jeruzalemje ſu. Tak namakamy w blízkoſeži tajki kalvarſku horu w Zborjelu, w Hirschbergu, kotrež dženſniſki džen „Kalvarienberg“ mjenuja, w Slankowje atd.

Rajki paſt netko Boži row a kalvarſka hora džens napohlad poſticežitej?
(Pofračowanjo.)

Schto paſt to?

II.

„Fórtral.“

Pſhez Bonecy dundajp widžach, kať ſo cyla wjes hiba. Wſcho thwataſche fe korežmje. Pſched wrotami ſtojeſche ſchwita džecži. Wrieſtakajo pſchijedže paſt tón, paſt tamón bur ze ſuſhodneje wſh, jedny w rjeňſkim wozu hačz druhi. Věch wežipny. Dyrbiach pozaſtačz a ſo hólcow wopraſhecz: „Schto paſt to?“ Rajwjetſchi z nich mutré ſebi z rukawom nós, pohladný bojažnje na mnje a džesche: „W korežmje budže »fórtral«.“

Nó, ſebi myſlach, to mózejch tu tež něchtě nažhonicž. — Zaſtupich tuž do korežmy a ſydzech ſo za ſthodom do kuežika. Na ſubi ſedžeſche hížo wjele burow, žiwnoſežerjow a khežkarjow, za dolhimi taſlami a živje ſo rozmoloſejo ſebi pſchipiwaču! Z kóne ſubje ſtojeſche pětne pſchitryte kuloſte blidko, z khmaňſkimi ſtolicami wobdate, kotrež věchu híſčeze nimale wſchě prözdne. Na blidku ſtojeſche zwoncžk a piſna potřeba.

Skazach ſebi ſchleūcu piwa. Ludižo wežipnyje na mnje pohladowachu, njeveždo, ſchto moħl bjež. Skonečnje pſchijym ſo ke mni derje zdrasęzeny poſhibliw mužit.

„To je czi džensa cžoplo“, poča na mnje ryčecž, pjezl ſebi rozpinajvo.
„Horec je“, praſach.

„Horco, horco — zatraſčuje horco; doma to ežlowjek tak nječejuje, ale hdjž dyrbisih ſo po ſvēze wokolo biež, to hakle pôznaſejch, po ežim ſu w ſkulowje wotrubu. A z wotkel dha my pschithadžecze?“

„Z daloka.“

„Z daloka?! Hm — haj! Nô, niežo wo to. A hdže ſeže ſo naſtajil?“

„Daloko!“

„Daloko?“ Tak, tak! Nô, ſchto ſebi chcu. Wy mi potajſkim njechacze rjec, z wotkel a hdže?“ wupraſchowaſche ſo mje dale?

To bě mi trjehil. Požbězech hlowu. Pohladnych kruže na njeho a prajach wažnje: „Sym jako weſit; pschiudn, ničto njewě, z wotkel, a du, ničto njewě hdže — ja ſam druhdy nje. — Tu macze, napičze jo ze minu.“

Wuvali na mije woczi a tykný nôš do mojeho karaučka — dojež hľuboko. „Pscheeželo“, praschach ſo nětko ja, „ſchto tu macze dženſa do zhromadžiny? Kocheyl byſcheje mi to prajež?“

„Radlubje. Pschijedže k nam naſch ſejmſki zapoſlanc, pschedſyda burſtoho towarſtwa a direktor ratařeſke ſchule — znaju wobeuſu jara derje — a změjetaj pschednoſchť wo hospodařtwje. Wſchak ſo mi zda, zo hižo jědžetaj — wôš wrijeſkota.“

Pschiftocži k woknu a zruna ſebi kabat. Wôš doježde a zaſta.

Za khwilkú zaſtupi starý, doſtojny kniež ze ſchědživimi wloſami — to bě kniež zapoſlanc. Za nim ſtupasche wo něſhto mało mlôdſhi, nimale mólicžki, ale pak tola ramjenjath kniež direktor, potom doſtojny kniež ſarař, wuežet a staroſta. Zhromadženi poſtažechu. Kniež ſarař pschedſtaji ſwojim woſadnym hnojeſtaj a hnydom započa ſo pschednoſchť. Direktor rycěſtche rjenje a běžniwje wo pôlnym hospodarjenju. Powučowaſche ratarjow wo wažnoſci hnojenja, wukladowaſche, kaž meli ſebi hnójnicy zaſožowacž, zo jim jadro hnoja njeby wotběžalo, — hdjž maja hnój wuwozowacž, a zo je potom trěbne, jón hnydom zavoracž; wuwetlowaſche, kaž maja w tej abo tamnej zemi woracž, ſchto po ežim ſhež a ſadžecž atd. atd. Wſchitec poſluchachu kedžblivje a muhi kchwiske z hlowu. Mi ſo pschednoſchť lubjeſtce. —

Hdjž běſte direktor dokončil, poſtaný staroſta a poſphta ſo wo rycž: „Schtož je nam, ežefezeni pschitomui, wjelewažený kniež direktor tu pschednoſchowal, je wſchitko „richtig“. Ja sym ſebi ſwoju hnójnicu tež tak zaſožil, zo by mi hnójowka njewotběžala, wuwozuju hnój kóždy raz w pschihódnym čaſu a jón hnydom zavoruju, hewak wuwjedri a njeje k ničom. A hlejče, wot toho čaſa, hacž tak ežinju, mam bohužel pschech rjane žita, lepſche hacž hdjž prjedy.“

Někotři ſo poſmjachu a kniež direktor naſpomnui: „Kniež staroſta je ſo jenož pscheprajíl, wón chyſtche rjec: Bohu džafowanu.“

Staroſta ſo zaphyi, prajeſtce hýſtce něſhto a běſte po rycži, na fotruž bě ſo zavěſeži dolho pschihotowal.

Na to ſtaže zapoſlanc a prajeſtce něhdže tole: „Moji lubi, vych ſebi pscháč, zo to, ſchtož my tu dženſa ſlyſcheli, njeby podarmo rycžane bylo. Rozumimje dyrbimy hospodařicž. Čaſh za rólniſtvo ſu hubjene. Dyrbimy lutowacž a wſchó k radže bracž. Hladajmy radſho, zo bychmy prawje rjany dobrý hnój za role meli, hacž zo na pschihé wozý a graty z hordofežu nje-rozumimje pjenježu rožmjetamy. Psycha a nadutoſč ſo najmienje nam buram a pschede wſchim nětko, hdjž tola ſkoru žadyn mjez nami wjac̄ hjež dolha njeje, pschihodži . . . .“

Na te waſchhujo ryczesche khwilu. Mnohomu to, kaž ſo mi zdaſche, po hubje njebe. Alle kniež farař ſo jomu w mjenje wſchēch podžakowa, kaž tež kniezej direktorej, a ſtončji potom zheromadžizmu. Hoſežo ſo porucžihu a wotjedžechu. Hoſpodarjo pak ſkazachu ſebi nowy farancž a pocžachu nětko ſwoj rožum pschedawacž.

„To žadny khumſcht ujeje“, měnjeſche jedyn, „rjenje wo hoſpodarjenju ryczež, hdyž ſo ſam žeje půluha pschedawacž njetriebajch.“

„To majež prawje, ſuſodo“, džecche druhi. „Tón direktor chee naš tu powiežowacž, jako býchmy joho pohonežojo byli. Ně, ani ſwojomu pohonežej njetriebali dženjiſiſchi džen tak porokowacž, kaž ſebi won to nam činič zwaži. Rječeh jenož ſuhta na mojim grunče worac, móže-li! Lohen ſo rycž — o ju! — ale dželacž! To ſam wém, hdyž derje pochnoju, budža že rjane — ale hnój mécž!“

„To džen je!“ znaſchečežiwi tſecži. „Stajnje nam porokowacše, ſtajnje powědaiſche: tak njejmecž ečinič, ale tak; wy ſo myliče atd., kaž býchmy wſchitých hlupi hóleby byli. Nea, ja ſym ſebi to pření a poſledni raz rjec dał, žeje wjac na tajki „výrtraſ“ njepondu.“

„Rjeryež tak, ſmótje“, napominasche zaſy druhi. „Mi je ſo direktorowý pschednosfach ſubil a myſlu, zo nikomu njeby k ſchłodze bylo, byli po joho radže ečiniš.“

„Dži mi, dži!“ húntorjeſche ſo předawachi. „Ty ſy tu runje wſchyny. Džeržiſch wčežnje z kniezami. Mojedla, ale naſ burow wóſtaj napokoj. Wſchako my ſamí derje doſez wém, tak a ſchto. Maſchi předowuic̄h mějachnu ſmorž a žane wulke ratariske pschednosfaki abo předowanja, a tak derje ſu hoſpodarili! Tež my tych wucežnych ludži njetriebamy. A ja runje tak ečinič njebudu, kaž tón ſrakač ſazaſche, a hdy bých ze ſwojoho ſubla ečeknycž dyrbjal — ně, nihdy na nihdy nie.“

„Sa myſlach, zo nam tu pschivjezu někaſkoho byka za nowu raffu, abo někaſte maſchinu“, ſmějeſche ſo malý, ſuchi burik —, „a woni mjež tym pschednzechu nam ſwoj rožum pschedawacž. Toho manu ſamí doſez.“

Někotři wažniſiſchi, rožumniſiſchi ratarjo ſtažechn a wothalichu ſo. Tež ja, wiđo wuſpěch zheromadžizny, zaplaeſiſch worezjizu a džech.

Wbohi burſki lud! ſebi myſlach. Zo ſu tola minozý hiſcheže tak nje- pschedistupni k wſchomu powieženju. Alle tak to bywa: jene ſymjeſchko padnje mjež ečernje, druhe na ſkalu, tſecž na pucž a jenož z rědka žane na dobru rolu. Tam pak njeſe a ponjeſe wužitk ſtokrōčny.

Lubjan.

3. Qužich a Šakſkeje.

Z Budýjhina. Czelo njeboho knieža vrálaty Buſka budže do wótcžimy pschedwjezene. Sobotu dopoldnia doúdže, pschedewodžane wot knieža kanonika fararja Škale do Drježdžan, tam budže w kapali wuſtawa khudých wuſtajene ſobotu a ujedželu, a póndželu dopoldnia 10 čižich budže w Bacžonju khowané.

Z Radworja. Twar tudomneje noweje cýrkwie nětko ſpěchňe dopředka kroži. Zakkadne murje ſu hižo haž porno zemi wumurjowane, haj, na połdnisſeſt ſtronje hižo wopravodžitu murju twarja. Jenož we wěži, hdyž je zakkad z betonowej podlohu pschedz 5 metrow hluboki, hiſcheže w zemi dželaja. Tež ečesjarjo maja hižo rjani licžbu pěſkoncowych stopow a ſkodženkow hotowych. — Hdy ſo zakkadny ſamjeń zapoloži a poſvjecži, njeſodži ſo

hjelpeče eyle z wěstoſežu prajęz. Nadžijomne ſo to poſleđuju njedželu abo, jeli by najdoſtojniſhi kniez biskop tehdom woteńez ujemohł, ſnadž na jemym džela-wym dniu poſleđnjoho tħdženja w auguſež ſtanje. — Pschiſpoſomnjenju: Družki mōža wſchę hiež. Woſebje kažane žana ujedostanje.

Z Worlce. Běchmy tu jara woſebi, hdyž minjem pjeti, 9. augusta, naſchu hrabinku Moniku ze Stolberg-Stolberg w pschiſnej ſerbſkej družęzej dräſeže widžachmy. Khudy khęzkar běſche ſebi ju ſwojemu jědnatomu džęſęzu za kmótru wupravyl, a wona wojeſla tutu žadøſę dopjelni, hdyž jako ſerbſka družka džęſčko do Khróſežie ke hčehęeniy dowjeze. Njech ſebi tuž tež naſhe čeſteň holey družęzu pschiſtu waža, hdyž widža taſki pschiſtak. Nadobnu kmótru pak njech žohnuje Bbh za wſcho, ſchtož ſerbſkemu ludej ze ſłowom, ſlutkom a pschiſtakdom dobreho woplažuje.

Z Marijuho Dola. 6. augusta pschiſia tudy 5 kniežnow draſtu cistercijskich mnichów. Wyſche woſtolnych a klóſchtręſkich duchownych a bližkich pschiſczeli běchu tež zaſtupnic̄ kralowſkich wyſchinoſczow, mjez drugimi tež woſkreſny hejtman v. Boſje na hnijomu ſwiatoczeńſcz pschiſteli.

Z Drježđan. Kralowſka wyſokoſez prync Maz, syn prynce Jurja, kotrež ſo na duchownſtwu pschiſhotuje, bu w Eichſtadtu, hdyž theologiju ſtuđuje, 26. a 27. julija za ſubdiacona a diacona ſwjećenym. Stawn kralowſkoho rodu po wyſchichu ſe ſwojej pschiſtomnoſću žadni ſwiatoczeńſcz. A lětu w tomjanym čeſtu dōſtanje prync Maz měſchniſku ſwjećiznu. Tu khwilu pschiſbywa w Höſterwicach w lětnym hrodze prynce Jurja; kaž ſo pověda, wopyta tež Lžicu, k najmjeñſhom Budyschin, w čeſtu nětčiſkich ferijow.

— 29. julija wumre w Veronie w Štalskej kniez Jan Neipert, kotrež bě z Čeſkeje rodžen, wot lěta 1856—1891 w Šaſkej jako duchowny ſlitkoval w Lipsku, Měiſchnje, Annaberku, Zwickawje a na poſledku 20 lět w Kamjenicach. R. i. p.

3 chloho ſwēta.

Němſta. Kęžbor pschiſbywaſche zaúdženym tħdžen w Zendželskej. Džen 6. augusta, na kotreimž dniu ſo psched 25 lětami bitva pola Wörtha doby, poda ſo wón na tež tam pschiſtomu wójnsku lwdž „Wörth“ a mjeſeche ryež, na tamne dobyčzo ſpominajo. To ſo Zendželežanam lubilo njeje. Skoro wſchę nowiny, tež te kniežeſtwa njeſſu wumzate, a woſebje „Standard“ fejžorej to wulcy porokuja. Wóni nocheinđa wo dobyčzu nad Francuzami a wo załoženju němſkoho fejžorſtwa ničo wjedžec. Haj „Standard“ porokuje hſchęje chlomu němſkomu kniežeſtwu, zo je njeſwérne bylo tež pschi wobſadženju afrikanskich koloniow. Hac̄runje ſebi Němſta dla tuteje „bitwy z pjerom“ njetrjeba žadny strach čžinicz, dha pak tola ſo z tutym poſlužuje, kajke počzahowanjo mjez Němſtej a Zendželskej tutón čzas wobſtoja.

— W klóſchtrje Beuron je zemrel prync Maria Edmund Radziwill. Njebohi ſo narodži 1842; bě haſle potajkim 53 lět starý. Wot mlodoſeže bě za duchowne powołanjo zahorjemy, a tak tež hdyž bě doroslk, na wjach universitach bohoſlowſtwo ſtudowaſche. Ma džesacz lět bě potom z kaplanom w Oſtrawo w Pbznanju. Tež zapoſlanc němſkoho ſejma bě dležſchi čzas. Potom pak zaſtupi do cyrkwiſkho rjadu ſwiatoho Benedikta, a bu tak do wſchelakich klóſchtrow poſlany. Napoſledku bě w Beuronie a bě za abta jeničkoho benediktſkoho klóſchtra w Portugalskej poſtaſenym. Ale prjedy hac̄ tam wotjedže, nadpadže joho čežka khorosz, kotrejž tež podleža. R. i. p.

— Z Roma so piša, zo je svjaty wóte njedžitvajo na wulku horecetu ežičeže strovy. Wschitcy jenož někak wosobni w lečeže Romi wopuščęza a do horow so sežahnu. Jenož svjaty wóte dyrbi w Romje wostacę. Joho lěkar, dr. Lapponi, wopystuje joho jenož junu za týdžen. Kóždy džen rano ma svjaty wóte w swojej kapalech Božu mšchu, njedželu pač w wjetšej, do kotrejž maju tež eži pschijstup. Dalsche znamjo strovoty je, zo wón wschědnie ežich kardinalow, biskopow a japoštołskich vikarow pschija a naležnošč jich diöceſow z nimi wurađuje.

Boškarſta. Wjerch Ferdinand je so do svvojeho hłowneho města Sofja wrocíl a bu tam jara svjatočnje mot wschich wobydleri pschijat. Vohko pač jomu tola pola wutroby być njemože. Nichto njewě, ſehto traſch ſo z nim a cyklom krajom w bližšim časju stanje.

Naležnoſće naſoho towaŕſtwa.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 421. Marija Delanowa z Wěteńcy, 422. gymnasiast Jurij Delan w Prazy, 423. Jakub Pjetaž z Nowoho Łusča.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 109,419 hr. 52 p
K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: W. 1 hr.
Hromadze: 109,420 hr. 52 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 12,744 hr 39 p.
Dale je woprował r. 1 hr. — Hromadze: 12,745 hr 39 np.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale je woprował: M. Š. z Radworja 15 hr. (za Bosćanski wołtař).
Zapáč Bóh wšem dobročerjam!

Khěžka na pschedaní.

W Brěmjenju (w Radworskej woſadze) je derje wutvarjenia khěžka 3 b ze zahrodnu na pschedaní.

Pschijspomujenjo: w ſuſodnej Ždžeri je katholska ſchuła. Kóždu přenju njedželu a kóždu ſředu ſu tam tež ſemſche a kóždu njedželu a svjath džen neſchpor. — Stajnoho džěla je w bližkoſeži doſez.

W o ž i e w j e n j o .

Schtwórtk 5. septembra pónđe **procession** z klóſchtra Marijneje Hwězdy do Krupki. Rano w 5 hodžinach Boža mšcha w klóſchtrje. Proſchu tajſich, fiž hevak radu do Krupki khodža, zo nochyci na Krupku zabycž, zo bychu ſo prawje bohacze woſbzeliſli na proceſſionje.

Jakub Scherc, wjednik.

Za poſkicženu pomoc pschi natvarjenju ſwojeje loni wotpaleneje bróžnje ſo z tutym ſwojim ſuſodam w Banecach, woſebje kublerzej Turſchej, kublerzej Čyžej w Stróžiſchžu, kublerzej Čyžej w Horje, kaž tež Bacžonſkim a Ěornečzanſkim kublerjam a wſchém Haſlowſkim zjawnje dzakuje

Wanaſec ſwojba w Banecach.

 Pschichodne ežiſlo „Kath. Poſołka“ wuñđe za tſi njedžele (7. septembra).

Ežiſež Smolerjec Inhičiſtečenje w Macžicžnym domje w Budyschinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třećeu sobotu
měsaca.

Placi lětnje na posce a
we kniharni 2 m., pod kři-
nym zwiazkom do domu
slany 2 m. 25 p

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzista Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 17.

7. septembra 1895.

Lětnik 33.

Prälat Jakub Buł †.

W poslednim číslle mōžachmy hischéze struchli powěszej pschijnejesz, zo je Bóh najdostojnišchoho knieza prälata Jakuba Buła z tohole swěta wotwolał, a swojich lubych cžitarjow na pschewodženjo do Bacžonja pscheproshęz. Na swjedženju Donybješwacza swateje Marije je Bóh swojoho swěrnoho služownika „z tutoho dola psłzow“ k sebi do wěcznoſeze powołał. Chcemy sptyacę w sczehowachym malym žiwnjenjopis tohole měſchnika podacę, kž běše krajny pschikkad njeuwstavaceje pilneje džěławoſeže, njeponalneje swědomitoſeže a lubozneje wopravdze měſchniskeje poſornosće, tohole wujadnhoho wótežinca, kž je hacž do poslednjoho zdychnjenja swojich narodobratrow horeo lubował.

Jakub Buł narodził so 6. měrca 1825 w Bejicach jako syn žiwnosčeřerja Pětra Buła a Hanu Školic (Schöležic) z Bacžonja. Psched drje wjac hacž ſtu lětami běchtaj na Bułec kuble w Bejicach dwaj bratraj byloj. Filip a Mots (Matej); prěnshi bě kublo doma dóstal, Mots je pak bu z druheje strony pucža (stareje drohi) žiwnosć natwarjena, kotrež wſchitey znaci „pola Motsa“ rěčahu. Z toho je so mějeno Motsec abo Motsiec zahadowalo hacž do džensniſchoho dnja, a mjenje bóle wſchitey su najdostojniſchoho knieza najlepje znali pod mjenom „Motsiec kniez“.

Hijo jako malý hólczeček pokazowaſche kniez Buł woſebne dary a tamne znamjenja duchownſkoho powołania, kotrež hschesčanſkeju starſcheju, woſebje pak pobožnu macž z tak nutrnej radoſežu napjelnjeja. Žadyn džiw tohodla, zo so wobdarjenomu hólczecej žane zadževki do pucža njekladžechu. Tuž na-

stupi młodżenc najebacż kudsonu swojeju starščeju tamny pucż, kotryž našci młodżencjo džeja, zo bych u k wyjšomu powołanju docpeli. Jako student běsche kniež Bułk jara žiwý a wjeseły, a hiſčče dženſniſki džeń wědža so staršči ludžo na wjesełoho dobroho „Motſtec ſtudentu“ dopomieć. W Pražy w ſerbſkim ſeminarije je joho wopomijeczo woprawdze žohnowane a žiwe w ſpomožnych ſkutkach, kotrež ſo hiſčče nětko po 50 latach jara wužitne a plódne wopofazuja. Zo bychmi jeno na jene ſpomili: kniež Bułk załoži z njeboh Maćiſławku a Chžom Serbowku. Tónle ſkutk ſamón by doſahal, zemrētonu kniezej ſtajne džafownie wopomijeczo zdžeržecz, pſchetož nimale cyłe literačne (abo piſomne) živjenjo a z tím cyłe duchowne živjenjo pola katholickich Serbow ma ſwoj zapoczątk, swoje korjenje w Serbowych, tamnym towarzſtwie ſerbſkoho ſeminara, kotrež ſerbſtich wucžomcow w narodnej ryczi ſubliuje a zwucžuje, hdyž ſo wſchē druhe wuwučowanjo w němſkej ryczi ſtawa a ſtač dyrbi. Tež w druhich wědomoſćzach běsche njeboh kniež Bułk tač wuſtojny, zo tež ſtudenczi Pražskoho (częſkoho) ſeminara ſebi pola njoho podpěru a powuczenjo w częſčich pſchedmijetach pytaču.

W léež 1850 djeńu 8. meje dňsta kniež Bułk wot biſkopa Dittricha měſchniſku ſwjecziznu. Biſkop Dittrich ze ſwojim mótrym rozjudom hmydom ſpózna, tač wuſtojny tónle młodý měſchnik je, tohodla poſla joho na nowy założeny katholicki wucžeſki ſeminar jako wucžerja a vicedirektora. Tač ſpomožne a wuſtojne je tam ſkutková, wo tym ſwědča joho wucžomcy, knieža wucžerjo, kotsiž ſu hiſčče žiwi a na ſwojohu něhdusloho wucžerja, hiſčče po nimale 50 latach, z wulkim džakom ſpominaja.

Schtož běsche w Pražy z taſkim žohnowanjom zapoczął, to wutworjeſche młodý měſchnik nětko we wótczinje z wulkej ſwěru a pilnoſežu. Sobuſtar Maćicy Serbskeje wot lěta 1847 bu wón 1853 za redaktora Časopisa Maćicy Serbskeje wuzwolem a je tutón čaſopis 14 lét hacž do lěta 1867 redigował a wudawał. Tehdom tež počza Nowy Zakoń pſchelozowacż. — Tola Bóh bě za Bułka druhe powołanjo pſchilhotował. Schthyri lěta pozdžiſho 1854 pſchesadži joho biſkop do herbſkich krajow a tam, w Drježdžanach, je wjelczeſčen kniež pſchez 40 lét ſkutková.

Z tym bu kniezej Bułkej nowy pucż wotewrjeny, na kotrymž mōžeſche swoje bohate wědomoſće nałożowacż a wutrjebacż. Wón ſam je to jako wjedzenjo Božeje radu ſpóznawał a częſčował, zo dyrbjeſche lubowanu Lužicu wopuſtſeſcie, zo by imieniųc dyſchepaſtřeſtwo woſebje mnogich Polakow a Francózow, kotsiž běchu w Drježdžanach žiwi, pſchial. Z tym drje bu mužowamy, ſwoje ſkutkowanjo Serbam lěto a bble wotczahowacż, a wón ſam krótko pſched ſwojej ſmjerču ſkoržeſche, zo je lubowanym Serbam ſo kaž wocuzbil, wón pak ſo z tym pokojesche, zo ſu do džela za Serbow druzy zaſtupili a „joho dželo pſcheszahmywſchi za Serbow ſo lepjje starali, dyžli by wón to moħl“. Tola ženieje njeopuszczí joho hlučoka, horca luboſez k ſwojim narodabratram, a wjac hacž jónu ſpominacše hacž do ſwojich poſledních dnjow na lubu Lužicu a jeje dobrých wobydlerjow ze ſylzami we wocžomaj.

Najprijeđi jako kaplan pſchi dwórſkej cyrkvi w Drježdžanach a wucžer na progymnasiju poſtajeny bu w léež 1859 direktor tuteje wucžerije a präfekt kralowſkoho wuſtawa za „kapalnych hóleów“; 1876 bu kniež Bułk ſuperior a farań pſchi katholicki dwórſkej cyrkvi a džesacż lét pozdžiſho 1886 präfes katholickiho duchowniſkoho konſistoria a přeni kralowſki dwórſki kaplan. We wſchēch tuthch zaſtojnſtwach wuznamjenjeſche ſo częſčen kniež runje tač

z wulkej wustojnoſežu kaž z pſchikkadownej ſwēru. Doſpołnije wobkniežujo francóſku a pôlsku rycę, zaſtarowasche w cyłych tych létach Francózow a Polakow w duſchepaſtystwie a je woſebje w prénishej ryci čaſeſiſcho pređowal, za Polakow paſ najbóle w ſpowědnym ſtole ſtukowaſ. Hač do poſlednich lét ſwojoho žiwienna puczowasche do wſchelakich miestow wótcžimy, zo by tam pſchebywacym Polakam a Čecham k pomocy był. Pſchi tajſim ſpomožnym ſtukowanju njeda ſo ani z najwjetſchimi czežemi wottraſhiež. Joho horliwe a tola pſchech cžiche a pomíne ſtukowanjo ſo lěto a bóle na najwjetſchich miestnach wažic̄ poča. W lěže 1886 bu wón za cžetnoho kanonika kapitla ſwiatoho Petra w Budyschinje pomjenowanym, najdostojniſchi kniez biskop wiſkutkowa jomu pſched někotrymi létami wyſoke wuznamienjenjo domiacovoho prälata Joho ſwiatoſćc, a Joho Majestoſć ſpožeži jomu rjad I. klasy jaſkſkoho gaſlužbnoho rjada. Woſebitu dowěriu wopokaſowasche jomu ſeje Majestoſć naſcha kralowa Karola, kotrež je tež w johu khoroeži joho ze wſchelakimi doppoſazami maczereſkeje staroſeže zwieseliła. Katholſki lud paſ wažesche ſebi jara wyſoko tak wuſtojnoho a pſchi wſchim pokornoſho měſchnika. Z powſchitkownoſtu dželbračza, kotrež ſo pſchi johu khoroeži wopokaſowasche, je ſpožnač, kaſ wjèle je wſkokoſtojny kniez cžiſche a mjeležo dobrotoſ wudželaſ, wo kotrež drje tudy ničo zhomiež njebiuž, kotrež paſ ſu do knihow žiwienna zapisané.

Wo joho zjawnym ſtukowanju w Drježdzañach móžemy dale hiſcheže naſpontuež joho trajace staroſež wo Drježdzañſki katholſki progymnaſium, kotrež je předy tak doſke lěta naujedowaſ, joho njeviſtaſauci přečen wo wuſtavh za ſyrotv w Starych Drježdzañach a za kħudych w Friedrichſtače, za kommuñikantow w Hubertusburku, wo Bonifaciowe towarzſtvo, kotrehož pſchedyda za Drježdzañſku diöceſu wón běſche a t. d. Tačo präſes abo pſchedyda katholſkoſtu duchownyſtu koniſtoria w Drježdzañach je ſebi pola wſchitkich poddatych duchownyſch a zaſtojnítow najlepſe a trajace wopomujięſzo załožil, že ſwojej ſpoživinej rozhlaſnoſežu, a pſchech jenakej dobrociwosežu a pſcheceſluoſežu tež pſchecežno najmijſchomu. Wſchitc kħwala johu nadobnu kharakter, po kotrejž najdostojniſchi kniez kħddy čas wſcho druhe a kħddyho druhoho předy dyžli ſebje ſamoſtu wopominaſche. — Ze wſchelakich naležnoſežow jeho rozhlaſneje staroſeže w herbiſtich krajach, njech je tudy jeno na Sebnich ſpomnjenie, hdež je załoženjo katholſkeje fary ſtuk johu nadobneje woporniwoſeže a njeviſtaſaceje dželawoſeže był.

(Skončenjeo pſchichodnje.)

Moje puczowanjo.

(11. poſracažowanjo.)

Pohrjebna cyrkje je hižo wot kejzora Konſtantina, potajſim pſched wjac hač pjaſtneče lěſtſtokami załožena. Ale wjac króž ſo wotpali, čaſežiſho bu zapuſcena, taſ zo ſu jenož podložki woſtale. Ma tute ſu w běhu lěſtſtokow wſchelake wěrywuznača cyrkwiežki a kapale twarili. Tač lieži ſo džens 46 woſebithych cyrkwiežkow a kapalkow, kotrež paſ ſu wſchitke wobdate wot jeneje murje a kotrež ſu wſchitke pod jenej tſečhi. Wone ſu porno ſebi a tež jena na druhi twarjene. A to wſchitka hromadže mjenuje ſo pohrjebna cyrkje. A tuta ſluſha z najwjetſchoho džela Gricham, potom laežanſkim katholifam, to ſmy my romſko-katholſcy, dale Armeňjanam, Abessynjanam a Koptam. Tucži

ju wjchitej kichezejenju, a to po wérje z nami cyle jenajc. Wschitcy maja Božu mschu, sydom sakramentow a t. d. Zenož ich cyrkwijska ryč je ryč ich kraja. To hiszceze by tež sobu najsuadniſche bylo. Ale wonie ju ſo wot zromadnho wjercha, wot ſwiatoho wóteca, wottorhli a ſtoja pſt pod ſwetnymi kniežerjemi (tač je pola grichiszeje cyrkwe w Ruskej fejzor wjerch cyrkwe, w Grichiskej kral a t. d.) abo pod woſebitymi cyrkwiaſtini zastojnitym, fotrež ſo patriarchathy mjenuju a zastojnich patriarchojo. Nekotre džele poſrjebeſneje cyrkwe ſuſcheja wjchitum hromadže, a z čaſom Božich ſlužbow dyrb̄ ſo tam wotměnječ. Skouežnje maja tež Turkojo, jako kniežerjo kraja, w poſrjebeſnej cyrkwi male wobſedzeſtwo. Z toho ſpóznajemy, tač wjele ſebi wjchē wérwyuznačza ſwjath kraja a jeho ſwjatuich waža. Tola mjez sobu bohužel poſchezene nejeſtu, ale w ſtajnym bědzenju. Brudnje je, zo runje tudy, na najſvjeczijch městuje efeſe zemje, poſchekora mjez kichezejanami nepoſchelstanje. Měſchinich a popja wſchelatich wérów ani mjez sobu nepoſwědaja, ani ſo neistrovja, a často ſo poſcheczivo druhovčivym ſurowoſeže ſtawaju. Rajkbrobljchi ſu drje Grichovo, fotiž bychu najradſcho z pomoci ruskich pjenjez wjchē druhe wérwyuznačza wuhnali.

Do poſrjebeſneje cyrkwe poſchindžesč poſchez wulki dwór. Tudy ſedža po ſtach poſchekupc̄ z wobrazami, z róžowcami, kichizikami a tež z cyrobu. Kóždy ſwoje twory pořueža. Hłowne a jenicke wrota ſtoja trochu do zadu, mjez tym zo ſu na prawich a lewych do předka tvarjenie kapalý, po tſioch a ſchtyrjoch na ſebi ſtojo. Ale do žaneje ujembožesč hinač hač poſchez jenicke wrota a potom poſchez cyrkę poſchinč. Zwoukowne cyrkwe poſticeža zrudny napohlad. Hačruuje cyrkę tež ženje žadny wupraſejm wiunjeſki ſtīl měla neje, a hačruuje je wona poſchez te wſchelake poſchitwarki jara zatwarjenia, by ſo tola rjana mjenovac̄ móhla. Ale wona je tač zaujerodžena a dodzeržaua, zo je zrudnje hladac̄. Kalk je z wjetſchoho džela wotpadal, haj, tež ſamo ſamjenje ſo z murje won wjeſez počznu. Haj, džery w njej hižo ſu, zo by ſo malý čłowjek nûts ſynečz móhł. A w nich tvarja hólbi ſwoje hnězda a wſchelake druhe ptac̄ki. Tač tam tež njemože čiſtota byč. Němo toho z woknami ſchaty won wiſaja, fotrež ſebi ſtražnikojo, tam bydlach, ſuſcha. „Kak je to móžno“, ſkyſchu ſo eže, luby čzitarjo, praschecz, zo móže na tutym ſwjathym měſeže takfi neporjad byč?“ Wina na tym je ſtajna poſchekora. Zo bychu ſo zaſtupjerjo wſchelatich wérów zjednočili a hromadže něſchtō čzinili, neje móžno, a žane wérwyuznačzo nejedowoli druhomu něſchtō wuporjedzieč, zo ſo poſchez to traſch nebychu móhli wuporjedžerjo wuporjedzenoho džela jako ſwojoho wobſedzeſtwo mocowac̄. Tač je ſo poſched dwachęzimi lětami ſtało, zo ūczaujſen fatholikojo węžu, fotraž je ſo w lěče 1808 ſpalila, poczachu na ſtaru podložk žaſh wutwarječ. Z mocu Grichovo dželacžerjow wotehnachu, a ſchtož běchu čzi hižo natwarili, žaſh wottorhachu. Taſke tam hiszceze džens leži. Brudnje, ale wérno!

Hdyž poſchez wrota do cyrkwe zaſtupimy, ſo z nowa ſtróžimy. Na prawich ſedža na wulki diwanje po turkowſkim waſchnju ze podtyknijewymi nohami turkowſchen ſtražnicę, wodowu ſafsu abo cigarette kurjo a ſebi ſwoj koſej warjo. Swoje čapki maja na hłownje, powědaja wótſe a pluwaja wokoło, kaž bychu w kočzimje byli. A to je traſch 15 kročzelow wot Božoho rowa wotſalene. Ma ſwjathych dňiach pač, woſebje na grichisſich, hdyž týſach ruskich putnikow do Jeruzalema poſchinidu, hiszceze na 50 woſakow tutu ſtražu poſylnuja. Je zrudnje, jara zrudnje, zo dyrb̄ Turka na měr mjez poſcheczjanami

w samiñych cyrkwiach hladac̄. Dobry pschiklad so jomu z tym njedava. Tuton preñi wulki a najwaznisihi dzel cyrkuje je kulosathy. Runje tak tež tſečha, na wjerjchku je jenicze wokno. Alle pschez tute došpoluje ſvečy do cyrkuje pschindze. Twar je podobny, kaž w Romje Pantheon, ale nic cyle tak wulki. Najprjedy widzis̄ na zemi kamien, wobdath ze źeleznym ploczicom, nad fotrymž mnohe lampki wišaja. To je kamien, na fotrymž je Žežuſowé czelo ležalo pschi žałbowanju. Njeſtco kroczelow dale je Boži row. Wón poſic̄za napohlad kapalki, je z mnogimi drohotnymi wobrazami a ſwecznikami a lampami psicheny.

Wón je kaž wſchitke druhe ſidowske rowy, kotrež sym po ſtach widział, założeny. Najprjedy pschindzeſch do pschedkomory, kotrež je traſch 3 metry dolha a ſcheroſka a 2 wyjoka. Wola Žežuſowoho rowa imenuje so tuta pschedkomora kapalka jandželow, dokelž mjeſachu tudy pobožne ſóniske rano po horjestaču widżenjo jandžela, kij jim praji: „Ježus njeje tudy, je horjestaň“. Z tuteje pschedkomory hakle potom pola wſchitkich rowow pschindzeſch do rowa ſamoho. Row je jenož połojcu tak wulki kaž pschedkomora, a na prawicy je wot ſiweje ſkały ławka wostajena. Na tutu ławku so, do rubow zawaſene czelo połozí, a durje jo z kamienjom zavrjechu. Sym pak tež rowy widział z dwiema ławkomaſ a ſamo z tſjomi. Te rowy bęchu za dwie a tſi czela poſtajene; Žežuſowy pak bę za jene jenicze. Tuta ławka, na kotrejž je Žežuſowe mortwe czelo tſi dny wotpočzovalo a z kotrejž je Žežus zaſy itaň a w swojej ujebeſkej kraſnoſci jako dobyčeř nad helu a ſatanom z rowa wuſchol, je džens ſcheczanſki wołtar a ſluſcha Gricham, Armenjanam a lačjanſkim katolikam. Tak tež tſoſi wobraz na wołtarju poſkazuje. Najwjetſki a ſrijedzny je grichiski, na prawicy armeniski a na lewicy lačjanſki. Bože ſluſby maja jo po rjadu. Tež ja mjeſach 27. hapyyla wulke zbožo, na tutym wołtarju ſenjezej wopor Božej mjeſch woprowač ſmeč. Hijo w noč dwanaćzich dže preñi mjeſchnik k wołtarjej. Wot tſjoch hacž do pjeeczich mjeſachu tu Grichojo, ſwiatoczne ſemische, potom Armenjenjo. Potom zaſy lačjanſen. Czasto jo stanje, zo hakle psched wječzorom poſledni mjeſchnik tudy k wołtarjej dže. So rozem, zo dyrbi na czwutrobu wostacz, a potom je to tež jenož tudy dovolene. Kóždy mjeſchnik chce tu Božu mjeſhu mječ, a hdys tu někto wjac̄ ſton na dobo je, hinač njeindze. Czita so pscheſy jena Boža mjeſha: wo horjestaču, kaž pola nas jutry. Jenož 20 minutow ſmeč czitač. A hdys poſlednje ſeženjo czitaſch, započznie hižo pschichodny: „Introibo ad altare Dei“.

Wobrazы ze Serbow.

VI.

Džesch-li pschez kulos do Delneje Lužic, pschindzeſch pschez mjeſto Wojerecy. Na lewicy widzis̄ dwórniſchežo, a sy-li něfotre ſta kroczelow dale doſchok, maſch zaſy na lewicy mjeſtno mera — ſečhow. Leži pôdla kapalki za murju. Zaſtupiſch-li do njoho, wopuszczis̄ ſwēt a ſwēt wopuszczisi tebje. W runych hrjadkach ſu tu czela wotemrētych wiſhyte, zo bychu na ſudnym dniu zefihadzale k węcznowi ſiwnjenju. A rowečk jako rowečk je wobklydnjeny wot rjanoho ſchtomika žarowacoho drjewa. Njeſtco ſu wjerby, njeſtco ſu kójny abo druhe ſchtomy, wo žarowanju wiſaja jim haſzy a haſzki a ſopjena ſ zemi; wjerjch wſchaf poſkazuje k njebeſam, k węcznej domiznje, wiſate haſzki

pał rycza žiwje a zrozumliwie, zo so w khłodnej zemi pſchihotuje cęelo na pſchebrajenjo ſudnogo dnia. A hdyż takie w khłodku ferchowa zaſtanjach, zmieruje ſo czi wutroba, bije pomalscho, bije z cžicha, kaž ličzo ſchtomow z cžicha ſchepa. Stojisch na zemi a pozběhniſech ſo k njebijesam. To drje možech pſchecy a wſchudze; na ferchowje pał, kaž tamny je, to dyrbisich. A ſhco to cžini? Rjany porjad a cžemny khłodk ſchtomikow na rowach. Njech ſo druhdze ferchow z rjanimi kwětkami luboznje ſměje, njech ſo hordži z drohotnymi pomnikami, tak nutrni pohnuež, kaž Wojerowſti, njemže žadyn.

Tohodla měnimy, zo by ſo pröca placzila, hdyž bychmy tež na naſchich katholſkich ferchowach poczeli, na rowy žarovace ſchtomiki ſadzecž. W ſchtomownjach ſu tak wſchelake na pſchedan. Pał maja formu kule, pał pyramidy, pał třehi, pał hriba, to wotměnja ſo pſchihódne; wſchě pał dawaja khłodk, wſchě wějheja halžki k zemi a pokazuja z wjeſchkom k njebijesam: tu ſy a tam maſch něhdy pſchińdž!

***

VII.

W lubych ſerbſkich pějnich ſpěwa ſo cžaſto wo lipje, a woprawdże zaſluži lipa, zo ſo wo njej ſpěva. Bohužel pał ſu ſo rjane cžajn mimyle, w fotrychž mějeſche ſerbſti lid nimo staroſče wo wſchědu hleb hſchěče tež ideale. Wſchitko kójj za złotym czeleczvom; duch ma nětvo mało wotkhwjenja. Beznajemny drje naſche domizm na rjanych Božich marträch; ale bohuzel ſwědečza muohę z nich bôle za bohatſtwo toho, kž je je ſtaſiš, hacž wo joho kſhesczanſtwje. Widžimy pał pſchejara khuduſchke, pał pſchejara woſebne.

Druhe znamijo ſerbſke ſemje je ſo nimale do cyka zhubilo — to je lipa. Sadownym ſchtomam je ſwoje měſtno wotſtuſila a z rědka hdy nadendžemý lipu, pod fotrejž móhli ſo zhromadžiež. A tola je lipa nie jenož wužitny, ale tež jara woſebny ſchtom. Wona je lubuſch ſvjateje Marije. W legendach ſvj. knježin Marije namaka ſo lipa tak cžaſto jako bydliszcze ſ Maczerje Božeje. Onadne měſtno Rbžant: ſhco powěda nam joho ſtaſizna? Na lipje namaka ſo poſtawa ſvjateje knježny. Pytamy-li pał dale wo ſtaſiznach hnadnych měſtnow, poſkaže ſo lipa w mnohich padach jako pſchebyt ſvj. Marije. Tohodla cžeſeſzimy a hajny lipy! To budže woprawdże rjamy wobraz ze Serbow a w Serbach, hdyž naſche dwory lipy debja, na fotrychž ſo k cžeſeſzi ſvjateje knježny jeje poſtawa abo wobraz widži. Pod jeje zakitczechem naſchini cyku ſerbſtu ſemju ſtaſiež, a wona wobkhova potom charakter ſerbſkoho a pobožnovo kraja. Jenož wěr na pobožnoſez plodži ſwěrnu narodnoſez.

***

3 Lužicy a Sazavje.

Z Budyšina. Srjedu 28. augusta wotměwaſe tudy „swobodne zjednoćeństwo katholſkich wučerjow serbskeje Lužicy“ swoju ſestu zhromadžiznu tutoho lěta. Hdyž bě ſo nahladna ličba zeſla, wotewri předsyda knjez Symank skhadzowanku ze znatym poſtrowom a poda dčeński porjad. Prjedy bač ſo k wuviču tutoho kročeſe, swječeſe předsyda 10 lětne wobstačo naſho zjednoćeństwa jako jubilej a da z krótkimi słowami přehlad plodnovo ſkutkowani a horliweje dželawosće w towarzſtwje a napominaše sobustawy, zo bychu tež w dalšim z pilnej ruku a krutej ſwěru heslo naſho zjednoćeństwa spěchowali. Z wulkej radoscu

postrowi zhromadzizna knjeza fararja Skalu přeni raz jako kanonika w swojej srjedziznje a předsyda wupraji dostojuomu knjezej w mjenje towarzista wutrobne zbožopřeča, na čož jomu wšityc přitomni třikróčnu horliwu sławu wunjesechu. Z krótkimi słowami podzakowa so knjez kanonikus za dōstatu česč a wupraji na tym swoju wjesołosć, zo serbscy wučerjo muž při mužu pilnje za zdžerženjo drohotnych kubłów našeje narodnosće skutkuja. Dalej jednase so wosebje wo nowej fibli, kotaž je nětka tak daloko hotowa, zo móžeštej so hižo číšć a naklad postajić. Štož zběrku knihow najkhmaňsich katholskich præparacijow nastupa, předpoži knjez předsyda wulku syłu materiala, z kotrymž hnydom małe kritiki jenotliwych exemplarow zjednoći. Na to scéhowachu wólby. Za předsydu wuzwolichu přitomni jenohlósnje knjeza Symanka, za městopředsydu knjeza Šoltu, za pismawjedzera podpisanoho, za druhoho pismawjedzera knjeza Wjaesława, za pokladnika knjeza Šewčika. Jako nowe sobustawy zamolwjachu so knjez P. Leo Lehmann w kloštrje Marijineje Hwězdze, knjez kaplan Rjenč-Budyski a knjez kaplan Šewčick-Workečanski. Wšityc či knjeza buchu za sobustawy přiwzaći, tak zo potajkim towarzisto ze 27 sobustawow wobstoji. Skónčenje wozjewi knjez předsyda, zo ma knjez Šolta-Radwoński 17. septembra swój 25. wučerški jubilej. Přichodna skhadžowanka wotbudže so w oktoberje w Khróscicach.

Jurij Słodeček. pismawjedzér.

Z Radworja. Džen 27. augušta pschinjeſe naſhej wofadže žadny ſwježenj. Ma nim jo zaſtađny ſamjen tuđomneje noweje cyrkwy ſwiatocžuje zaſpoloži a poſwječi. Zo býchmy trébne pschihoty k tomu čim lěpje wuwjedsi, rožděli ſo dželo na jenotliwe wšy. Městno, hdžež ma wulfi woſtarí ſtač a hdžež bě tež za poſwježenjo wosebith wulſtarí natwarjeny, mějeshče ſarska wjes Radwoř wupyhſicž. Njebě pak to jenož wýchedne wupyhſenjo woſtarja, ale cíly wulfi twar, wobſtojach ze 4 wyſokich wobwěucowaných ſtoprow, fotrež běchu horjeka na kſchiz a do kola wokoło z pletivami zwjazane. Šaſki pschichodneje cyrkwy běchu z mejkami wuſtajane a cyla podloha ze zeleninu a kwětkami poſlana. Ma městuje hlownych durjow ſtojeſche druhi pyjchny twar, wot Kamjenjanſkikh ſtajeny, na započatku wšy třeeče (Bronjanſke čjetnic wrata) a ſkončuje na pučzu z twarniſčeža na faru ſchtwórtu pletivowa pycha, fotraž Boranec zaſtuƿowasche. Druhe, jenož z džela katholske wšy (wosebje Luh) ſo pschi wupyhſenju z wobſtaranjom róžow a kwětkow wobdželichu. A na wicižu trébnych wěncow běſtej horujej rjadowni ſchulſkikh džecži „komandiowanej“, z fotrychž mějeshče kóžde 1 abo 2 wěncaj pschinjeſe. Šelko „ſóričkow“ tajkeje pychi je ſo na twaruiſčežo wuwježlo, njeſmy liežili, tola tóſichto je iich bylo; pschetodž na farje samej bě na 30 holecw popoldnjo a dwaj wjedžoraj hacž do 12 hožin wiło, a w druhich domach, wosebje w druhich wſach, běchu po-dobnje dželali. Tuž bě bjež džiwa, zo ſo po dokonjanym wupyhſenju cyle twarniſčežo wulſtomu kwětlowomu hojej runaſche. Tež druhe twarjenja, kaž ſtara ſarska cyrk, kſchizna cyrkvička, ſara, ſchula a wſchelake druhe domy běchu bohačež z khorhojemi, pletivami a wěncami wupyhſeue. — Tak bě ſo wosada dostojujne na wažny ſwiedženj a z dobom tež na pschihad swojoho wjichſhoho paſtvrja, najdostojniſhoho knjeza biſfopa pschihotowala. (Wojach, fotiž tu někotry dny pozdžiſho do kwartirów pschiuwdžechu a hýcheže pychi na twarjenjach widžachu, ſo mało čeſečeni njecžujachu, myſlo, zo bě ſo to

wschitko k jich powitanju stało.) — Wopis swjedženſkoho čzaha a pošvječenja samoho podam w psichichodnym čzile.

Z Lubija. Psched dlejsim čzajom je naſch luby „Posol“ hižo pschečeſelnje na wbohi Lubij spominal a po zdaczu jomu tež někotrych pschečeſelov mjez Serbami dobył. Nějſtym drje tu ſerbſka woſada, tola tež nic eyle njeſerbska, njeſlowjanska, dokelž mamy tu mjez Němcami tež Serbow, Polakow a Čechow; a tohodla cheemy tež ze ſwojimi ſuſodnymi Serbami dobre pschečeſtvo měč. Tola ſhoto cheemy? Su ſo runje z lěta minyłe, hač ſo w Lubiju rjana katholſka cyrkwiečka pošvječi, kotruž běchu nadobni dobroczerjo Lubijſkim katholikam natvaricž pomhalí. Tola mamy na njej hiſheže 39 000 hrivnow dolha! A tola dyrbimy hižo zaſy dale kročicž, dyrbimy dale twaricž: trjebamy nužnye katholſku ſchulu. Domiž tu ſhnle njebuđe, budža a woſtanu wobſtojnoscze Lubijſkeje katholſkeje woſady zrudne. Nětko wopytuje 56 džecži katholſku nabožnu wucžbu, kotraž ſo w měſčanskzej lutherskej ſchuli ſhuli wucži; ſicžba katholſkich džecži lěto wot lěta khetro roſeče. A hdyž ſo tež w Lubiju něſhoto hodžinow za tydženj džecži wo katholſkej wérje rozwucžuju: to je wſcho jara mało, hdyž ſu cyly druhi čzas w lutherskej ſchuli a mjez lutherskimi džecžimi, tak, zo wo katholſkich wěcach mało ſkycha, cíim bóle, hdyž ſu tež staršchi často jara ſiwey a džecžom dobri wucžerjo, dobrý pschitklađ njeſju. Jenož katholſka ſchula móže tutej duchownej nužy wotpomhač. Swěrny katholſki wucžet dyribi duchowneho podpěracž, zo bychu ſo njewinowate džecži w njewinowatoſeži a katholſkej wérje zdžerjale, k dobrym, swěrnym katholſkim křečeſčanam ſo wukublače. My trjebamy ſchulu, ale ſami ſebi ju njemóžem natvaricž. Su tu z wjetcha jenož khudži. Tohodla dyrbimy klapacž do ſmilnych křečeſčanskich wtrobow, dyrbimy w ſwojej wulkej nužy wo pomoc wołacž. Pomhaječe tež wy, lubi Šerbia! Je znate, zo ſeže doma za ſerbſke cyrkwie wjele woporow pschinjeſli a dyrbieče to tež hiſheže dale. Tola zaweſeže budža naſebacž to hiſheže někotromužkuli tež móžno, zo by tež na wbohi khudý Lubij ze ſchězedriwej ruku ſpomnil. Pomhaječe nam bórzy! Nětkole hiſheže je pschihódniſchi čzas, hdyž ſo hodži lóže ſchula założicž; bórzy budža wobſtojnoscze pschečeživo tomu. Tuž pomhaječe, priedy hač je pozdže! Tón, kž je njewinowate džecži tak jara lubowal a wuznamjenjal, tón, kž je prajil: „Daječe džecžatkam ke nni pschinječ a njeſwobarajče jím, pschetož taſtich je njebjefke kraleſtwo“, tón budže wam kódy dat bohacze mytowacž. — k.

Z Denbena pola Drježdžan. Njeđelu 18. augusta pošvječi tudy najdoſtojniſchi knjez biskop dr. Ludwik Wahl ſwjatocžnie nowu katholſku cyrkſe pschi wulkim wobdzělenju tamníchich wojađnych a bližſich hōſeži. Cyrkſe vejche pschepeſljenena. Tuta woſada, kotraž na 2000 duſchow ſicži, bu hafte psched někotrymi lětami założena a wupſchestréwa ſo na krajinu tak mjenowaných Plawniſkich dolinow (Plauenscher Grund). W bližſim čzaju dōstanje woſada, da-li Bóh, tež ſamostatnovo duchowneho, fararja. Hač dotal wotměwachu ſo kemiſte w jenym hōſežencu na rejwanſkej lubi. Nětko ma woſada krasny Boži dom, budže ſo dale rozſchěrječ a, kaž móžem ſo nadžijecž, na pobžnoſeži tež pschiberač. To je přenja katholſka cyrkſe, kotraž bu w Drježdžauſkim wokrjeſu, na wſach, po tak mjenowanej reformaciji pošvječena.

K.

Z Kulowa. Brudne njezbožo je ſo njeđelu na ranjo, 25. augusta w Kocžinje, hodžinu wot Kulowa zdalenej, ſtało. Kóždy, kž tu wjes

znajesche, je drje z bojošču wuprajíš, zo, hdyž tu trjebaj w nocu Boži woheň wudýri, ludžo lědma ze swojim živjenjom čeknu. A čohož su jo lěta dołho bojeli, to je jich potrjechilo. Na hródzach kublerja a wjesnóho pschedstvojicérja Serbina na hisheže njeznate waschhujo wokoło $\frac{1}{2}$ woheň wudýri. Hdyž Serbinec wotucíchu, běše hižo wšcho we wóhniu, tak zo že zakitom Božohu jandžela sami jeno spalenju wuežetných. Serbinec wotrocíš, kž na tych hródzach spase, je, so hacž na koseže spališ. Na 13 sehtu hoviažohu skotu tam w plomjenjach wosta. Spěchnije so woheň rožscheri na mhy a na druhe wohdlenja hacž k schuli, katraž stojo wosta. Runje tak khětje zapalichu so nimale wšchě twarjenja na wobemaj stronomaj wýh. Kóždy měješče dojč činiež, zo jeno sam wohnju čefnū; z najwjetšehi nuzu z najmjeñsha skót z hródžow spuschežachu. Pschi ūrowej spěchnoseži wohuja pak pschi wšchim prćowanju njeběsche móžno, wšchon skót wukhowacž a je so wschelakim jara wjèle pjeriny, tež swini a howiadlow spališo abo wopalilo. Rimale cyla draſta a wſchita domjaca nadoba, wſchitko, sktož w domach mějachu, je so njezbožownym ludžom spališo. Hdyž družy k pomoci pschiběžachu, njemožesche skoro nicto wjach do wýh. Jená žvyska, katraž po wýh běžešče, so na dobo zapali, a jeno z wulkej prću so radži, woheň na uje podnýsež; je pak tola khětce wopalena. Mějachu tam tež w jenym domje mužstvo, kž je z časami na ducha khory; tu je tež Boži jandžel widžomnje pomhal, zo so tón njezbožowny njeje spališ. Za něchtco hodžinow je so nimale cyla wjes, na 14 čisłow do procha pschewobročíla. Je hisheže wulke zbožo, zo tola na jenej stronje bróžuje stojo wostachu; ale na druhéj stronje nimaja ani tufka žita abo cyrobh za skót, ani schézepki drjewa ani draſty, z cyla nicžo hacž žam živjenjo a prózdne pola.

3 chloho swěta.

Němſta. Wot 25. hacž do 28. augusta wotměvaſche so hłowna z hromadžizna němſkých katholikow w Mnichowje. Běſche, kaž pře-dawſche, nanajbohatſho ze wſchěch stronou Němſkeje a samo tež z cizých krajow wopýtana. Sale, w fotrychž běchu jenotliwe z hromadžizny, běchu z wjetſha tak pschepjelnjene, zo dvrbjachu syly ludži hisheže wonka stacž. Tež cyłe město wobdželēſche so na rjanh wjedženjach. Naležnosće, wo fotrychž so jednaſche, běchu podobne, kaž w předadžich lětach, a we wšchim pořazowachu katholikojo, zo su mjez sobu pschejzene, a zo tež najlěpje nuzu naſchoho časa spóznanawaſja, a zo w swojej chrkwi pschede wſchim ſredkow namakaja, fotrež móža tutej nuzu wotpomhač.

— Na wjedženjach k 25. lětnomu wopomnječu na bitwū pola Sedana ju so tež katholiske towařtwa z prawom wobdželaſte; njewjeſeliny so pschi tym krawnych podawkow, ale dopomiuany so na zjednočenjo němſkich wjetchow a džakujemy so Bohu za hnadne wjedženjo, fotrež je naſhomu wótnomu krajej spožezene bylo.

Rusowſta. W někotrych provincach, woſebje w Wolhyniſkeje, je kholera wudýrila a hrozy z tym tež ſuſodnym krajem.

Naležnosće naſoho towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 424. M. Bobík z Pančic, 425. M. Pjech z Wěteńcy, 426. Jan Kětan ze Sl. Boršče, 427. Kata Žurec z Budyšina, 428—430. z Prahi: theolog

Pawoł Šolta, gymnasiast Jan Bryl, gymnasiast Mikławš Hejdan, 431. Müller (Čemjera) ze Smjerdzaceje, 432. Jakub Bräuer ze Špitala, 433. Jakub Wičaz z Prawoćic.

Sobustawy na lěto 1894: kk. 669. Kata Žurec z Budýšina, 670. Mikławš Frencl ze Sernjan.

Dobrowólne dary za towarzstwo: J. K. 75 p., njemjenowany 50 p.

Zemřete sobustawy: k. prælat a kanonikus Jakub Buk, præses katholskoho konsistoria a dwórski kapłan w Drježdžanach. — Haňža Delenkowa z Wutołčic. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena dań wučinještej 109,420 hr 52 p
K česci Bozej a k spomoženju dušow je dale woprowaž: njemjenowany 6 hr.
Hromadze: 109,426 hr 52 p

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 12,745 hr 39 p.

Dale su woprowali: njemjenowana z B. 50 p., r. k dorunanja 11 p.

Hromadze: 12,746 hr — p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Haňža Lubkec z Ralbic 13 hr. 50 p., Hana zwudowjena Symankowa z Bronja (lubjeny dar) 100 hr., hrabinka Monika ze Stollberg-Stollberg nad Worklecam 100 hr., Jakub Rječka z Khelna 50 hr., farař Sup. J. Juhr w Lipsku 10 hr.

Za Koćinjanskich wupalenyh: r. 15 hriwnow, Marija Kubáňkowa z Wutołčic 15 hr.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Exercicije za mužslih budža we Filipsdorfsje wot pónđzele 16. septembra wjekžor 6 hodžin hacž do pjatka rano.

Z tutym najpodwolnitscho wozjewjam, zo sym so do Radworja na dotal górníce pschekupštvo pschekupštvo, a zo chci swoje dotalne powołanjo jało bračka tež dale zaſtawacž. Lubym Serbam so pokornje poručam.

Mihal Rawka w Radworju.

Wutrobná proſtwa.

W noch 25. augusta je so wjes Kocžina ze surowym wohnjom cyłe zniczila. Wbožy wobydlerjo su lědva z nahim živjenjom plomjenjam wučekli, wſcha nadoba, wjele ſkotu a muſkomu džělej z nich tež cyłe žně su so jím spasile. Brudni ſtoja ujezbožowni psched rozpadankami swojego zboža a njevedža, hdže pomoch namakacž. Tu njejmě so khečežanska lubošč komđiež. Njezech tola kóždy z něčim pomha a to **hnydom**. Tuž prohynn wſchě naſche lube serbiſke woſady a wſy, zo bychu so nad ſwojimi naroda- a werry- bratrami ſmilili a z darami, rucijnym džělom a fórami jím na pomoc kchwatali.

R. Krause, farař w Kulowje.

J. Scholta, kapłan w Kulowje.

Serbin, gmejnſki pschedſtojer w Kocžinje.

Tutej proſtwej so najnaležniſcho pschizamkujo wozjewjam, zo dary za Kocžinjanſkich wupalenyh radlubje pschivozmijemy a dale wobſtaramy.

Redakcija „Katholiskoſtuho Poſola“.

Katholicki Posł

Wudawa so
prędu a třecu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Udowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Metodija w Budyschinu

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 18.

21. septembra 1895.

Lětnik 33.

Zrudnyj jubilej.

W Budyschinje, 20. septembra 1895.

Džensa, 20. septembra, je so 25 lét minylo, zo so rubježne čírjödy piemontského krála Viktora Emanuela pschez wrota Porta Pia do města Roma dobychu a svjatotmu wóteej pošledni džel jeho světuho knjejstva, cyrkvienského stata, rubichu. K wopomnijecžu tohole za wýché čžasť struchloho duja je italske wot Boha a cyrkvi je zdalene knježerstwo za Rom a Italsku wulke swjedženje zarjadowało. Tamm herjefarjo (z cyloho světa zbezauj lud, kž ani Boha, ani knjeza znac̄ njecha), kotsiž 1870 „italſki lud“ wuc̄injachu a tehdom wulki plebiscit (ludowu volu) wuwjedžechu, zo ma Romi bamžej wzath wostac̄ a Italska „zjednoczena“ bycz — čžasťmi herjefarjo abo jich potomnicich su tež dženja hischče „italſki lud“ a svječza 25 lětne wopomnijecžo tohole bjezbóžnho rubježstva. Zaždeleni wobydlerjo Italſkeje pač, wopraviski italski lud, kž je wschomu politiskomu wlivu zdalem a z njezměrnymi dawkami hač do freje wuc̄ezhnjeny a kotohož wolaňo za khlebom so z wojeřskej mocu pohlušchi, tón stoji nazdala.

Cžile svěrni katholikojo a katholikojo cyloho světa pač džensa žaruja že svjathym wótcem, kž je w swojim hrodze vatikanje kaž w jaštivje, a prosicha Boha wo pschitrotčenjo tohole čežekho domaprytanja. W cylym svěcžje so džensa modla wschitých věriwi za bamža a za cyli cyrkvi, zo by Boh svojoho naměstnika na zemi nafchoho svjatohho wócta Leona XIII. w jeho wjolej starobje trójschtowal, swojej cyrkvi pač wobradžil mér a zróst a kežew.

To je najmocnějscha brón pschecživo zlóscživomu skutkowanju swobodnoho murježstva, kotohož skutk je tež rubjenjo Roma bylo, a hdyž tež tale brón hnydom pomoc njeocpje, dha jej tola ſkúncžne dobhežo budže.

Njech tohođla svječza bjezbóžny skutk cži, kotsiž wo Bohu a jeho cyrkvi nježo wědžecž njechadža, my proshymy:

„Bo by swoju światu cyrkę chętliwą jedowacę a zdzierżecę — Prośmy cześć, święch nas.“

„Bo by japońskońskiego pastyrja a wijskości duchowne rządy we twojej świątej wierze chętliwą zdzierżecę — Prośmy cześć, święch nas.“

„Bo by nieprzychodzielów świąteje cyrkwię chętliwą ponizjęcę — Prośmy cześć, święch nas!“

Prälat Jakub Bułł †.

(Skonczony 5 czerwca 17.)

Hdyż ma kózdy dobry skutki a swérne dopiętlenie winowatościów hýzo tudy swoje myto we siebie, dha je Bóh swojego służownika hińczę w jasnego użycia hódnego czinił po słowach świątobliwego Pisma: „Kotrychż Bóh lubuje, tych schwika.“ Kózdy męschnik je z tonsuru pschiął też prawo a winowatość na czerniowu krónu na schodku Zbóżnika. Togoda je so, hdyż biskop jomu tonsuru tñiastki, modlił: „Knejż je mój podżel a moje herbstwo; ty sy, kotryż mi wróczę moje herbstwo.“ Każ kwietni z czerniowej króny dostawała się nieboh kniez Bułł w swoim żywieniu w schelakie czerpjenia w swojej czaseżiszej khorowatości. Wośebje poślednie lata majeście w schelakie wobyczajności niejeż, kotreż hakle pschi joho pośledniej czeżkej a dolnej khoroszczy prawie na zjawne pschiadżechu. Bo by muhojenio wośebje bolesnego czerpjenia docierał, poda so po radze derje mieniachich pscheżelów do kupjelów Wildungen. Czeżki bę jomu tón króćz wotpuczowanjo z Drjeżdżan było, jakoby by hýzo do przodka wędzał, zo so żywym wjac njezwroćzi.

We Wildungen sławny lekarz a operator dr. Mark, kotoruż bę portużem był, hnydom spóźna, zo wysołodostojnym kniez na kamień czećpi a radżesche jomu, zo by so operacji podeszysnął. Taże operacieji so tam po stach, a to z jasnego pschech zbożownie, dokonjeja, każ je też psched dwómaj létomaj Limburgski biskop ju derje pschetal. Tuż też na kniezu Bułku lekarz tajku operaciju 10. junija wuwiedże. Każ je kniez prälat czaseżischo wobkrueżał, nijeje operacija cyle njepradżena była, hacznunż nijeje njedostatk a czerpjenio cyle zbehnyła. Hdy bęsche wschod w prawym riedże wostało, by so za někotre dni operacija wospjetowacę dherbalu. Tola po prenjej operacji su tam khorosho na taże waſchnio lekowali, zo bu jomu, dokelż joho czeło to njeznięje, żywot jara nazymnieny; a na to zaſtupicju najstarszisze khorosze pucherja a żółka, z kotrejmiż majeście so wysołodostojnym kniez dwaj měiaci dołho czeżki będzież.

Tara zrudne a czeżki bęsche tele khorosko, czym czeżsche, dokelż khoros kniez hnydom spóźna, zo je wo joho żywienio ważene! Bórzby powoła swojego wuja, fararja Skalu z Budyschina, k sebi, zo by jomu swoje nutrne pscheżę za pad swojeje smiercze wozjewił, a to wośebje, zo chce na kózdy pad w Baczenionu pohriebany być. Tehdom bęsche we Wildungen farać Gutbrod z Bayerskeje, kij khoromu kniezej duchownu pomoc posficzęsche. Tola czećna pomoc jomu w czubie brachowaścę. Tuż pósla, dokelż khorosz dżen a bólę pschiberaścę, Teje Majestosz, nasza najmilościwsza królowa, jomu joho

služownika Rijenčku, kij mějše hevak w tu khwilu w Pilnicach tež královsku službu zařazavac̄. Někotre dny pozdžíšho poda ſo tež farař Škala druhji króč do Wildungen ke khoromu knjezej. Wobaj woſtaſhaj někto pſchi khorym na 7 njedžel dolho, jomu čežlunu a duchownu pomoc poſticejch. Duchowny pomocniſk běſche khoromu čim bôle trébm, dokelž we Wildungen, kaj ſmy hižo pſali, žadyn ſtajny duchowny njeje — a za tón cíh čas tam tež žadyn cíz duchowny na řešování njeſtchelyvaſche.

Zara čežka a bolestna běſche khoroſcz wýſokodſtojnho knjeza. Wón njemόžesche ničo jěſč, jeno pič móžesche trochu poſylnjace chroby; to pak ſta ſo bjeze wſchoho appetita, jeno z poſluſhnoſče pſchečzim ſtekařſtvi muſazam khory tajſtu chrobu k ſebi bjeſeſche, hačruntiž bě to kóžoh raz za njoho wulta čwila. Tydžen jako tydžen bu khoromu čeždo, chrobu wužiwac̄, hač ſkončnije poſlednej dwé njedželi jenicej hiſcheze wodu wužiwac̄. Někotre dny pſched ſmjerzu zdaſche ſo, jakoz by ſo khoroſcz zas k lepſhomu wobrocžic̄ chyla, khory zas nechtu wužiwac̄ pocža, a hižo móžachu ſo zas přenje poſojace powěſče do wotčinu poſlač. To pak běſche jeno na hwiſne wozinjenjo živjenſkeje moch, kotař bě ſo tak dolho ſurovym khoroſczam ſtajala. Schtwortk 15. augusta pocža khory wot ſo dawac̄, a to ſo njeda wjac̄ ſtajic̄. Věkar wuſweli to z tym, zo je ſo w žoldku jědmo tworilo, kotař je ſo něk pſchedzelo a žoldkou ſcženu wotewrilo. To pak je wěſta ſmjerz.

Njemόžem ſebi zapořeč, ſwojim čitarjam tule požbehowacu a natwarjacu khoroſcz a ſmjerz dobroho měſchnika trochu bliže wopisac̄.

Hnydom po čežkim ſhorjenju pſchihotowa jo najdſtojnici knjez na ſmjerz, dokelž bě pſchewědžem, zo ſurowe khoroſče njeſtchetraje. Tohodla běſche tež chle podath do Božeje wole. „Kaž Boh chce.“ Hdyž khoroſcz traſejſche a žanohu wobrocženja ſo poſazac̄ njeſtchache, dha drje ſebe nutriuje za wumóženjom žadaſche a praji: „Nječham wſchat ſo ſtajec̄, tola ſměry tež za zbožnui ſmjerz proſheč“ — bórži pak zas ſo ſpokoji, ſpóznawſchi, zo ze ſwojej khoroſču Božu wolu dopjelnya.

Kakij tróſt běſche za njoho modlitwa! Z wosebitej radoſežu joho napjelnjachu powěſče z domowiny, kaf ſo tam zjawiſje a privatnje za njoho modla. We ſwojich wulſkih boleſzach, zrudnej wopuſtězenoſći dohlíh nocow, hdyž njedžele dolho wóčka zandželieč a ſo ſam we loži wobrocžic̄ njemόžesche, wucžekasche ſo k modlitvam a čižhomu pobožnomu rozpominanju. Skoro pſchec̄ ležesche ze ſtyknjenym rukomaj. Doniž běchu moch hiſcheze trochu čerſtve, ſežehowasche chrfwinski officium, kotař duchowny bratr pſchi nim wótſe ſo modlesche; a hdyž jomu wjac̄ móžno njebeſche, tute modlitwy ſežehowac̄ dawasche ſebe najradſho tamne modlitwy ſpěvac̄, kotař bě w ſwojej młodoſeži ſo modlil, a to najradſho ſerbſki. Nic hinač hač ze ſylzami we wožomaj ſpominasche na lubu Lužicu, na ſwojich lubych Serbow. Hdyž jónu duchownoho bratra proſchesche, zo by jomu „Budž powitana, královna“ a ſo pſchizantowacu laurentiansku litaniu ſpěval, kaj ſo to pſchi proceſſionach ſpěva, dha pocža z hlubokim pohnucžom hóřen plakac̄ — ſpěv ſo podnuri w ſylzach tež pola ſpěvarja. Tež hevak mějſeſche ſerbſke modlitwy najradſho, a běſche, jakoz by ſo zasy widžal na klinje ſwojeje macžerje, kotař ſomu něžne ſlowa nutriuje modlitwy k Bohu a džecžovſtich poſtronow i njebeſej macžeri do rta kladžesche. Po tamnym ſpěvje praji: „O zo běchu tola Serbam jich pobožne ſpěv a kerluſche njebrali! ... Schthyreči ſe, w kótrýchž ſym zdalenj byl wot ſwojich lubych Serbow, njeje ſo mi

pschestalo styskac̄ po nich, po prěnich létach mojoho skutkovania mjez nimi.“ Hervak skyschesche tež woſebje rady modlitvu, z kotrejž bě jako student východne Macz Božin poſtröval, a psalm Miserere. — Kéždu njejedzeli a ſvjatuh džen dōstavaſche ſvjate woprawjenjo, z kotrohož moc w czežkej khoroſči wočako-vaſche a dōstavaſche. Kaf kruče a ſwernje ſo kózdy raz na ſvjatu hoſčinu pschihotowasche, je z toho ſpóznac̄, zo ženje, hac̄rumiž bě pschech z wulkej lačnoſću cžwilowanym, po diwanac̄ich ani krępti wody wjac̄ njenupi — ſchtož bě jomu jako czežen khorumu tola dowolene. Džen psched ſvjathym ſakubom wopryta joho tachant z Frizlara, kotromuž hiſchče jónu ſpovědž wot cyloho živjenja wotpoloži. Slodič měr woſchewjeſeſe joho duschi, bytne czežlo z khoroſču ſo ſamalo.

Za kózdu, tež najmjeňſhu ſlužbu mjeſeſche ſlowo abo pohladnjenjo džaka. Zas a zas wuprají, kaf je zbožowny, zo njeje w czechje cyle wopuſcheſeny. Pschi wſchitkim czeřepjenju njeſchecta wopominac̄, hac̄ je wſcho w riedže, zo mohl bjez bojoſče kniezowym hłos ſežchowac̄, a hždežkuli ſebi myſleſche, pytaſche hiſchče dobroty wudželec̄, tež po ſmjercehi hiſchče.

W tamnych dolhich nocach běſche móžno, do nadobneje wutroby tohole měchynika hhubſho pohladac̄ a joho czeſežomu kharakter zeſzac̄. Z wulkej luboſču ſpominasche tež na rjane lěta, w kotrychž je z mnohimi czeſežomuſnymi Polakami wužſche wobkhadžowanjo měl. „O zo bych to někomu mohl wſchitko wotkaſac̄, tola z knihi ſo njeſodži to wſcho naukuňmež, ale jeno z wobkhada ze ſobuſtanwami toho naroda ſamoho.“

W posledních dňach psched ſmjercu běſche joho horca žadoſč za wótcnym krajom zapſchiala. Hdyž ſo potajſkim khoroſč po zdaču vorjedzec̄ poča, běſche kruče wo tym ryc̄, z woſebithym wožom na železnicach do Drejždān w wróciež, a hdyž ſebi joho wothladarjo nježwérichu hñdom wotpučzovac̄, zo by naſtawace polepſchenijo ſo trjebaj njezahac̄ilo, praji: „Wý budžecze hiſchče tak dolho čžakac̄, hac̄ budže pozdže ... o hdy bych tola hiſchče por njejedzeli w domiznje mohl živh byc̄!“

Bóh běſche hinač wobzamkył. Na dnu Donjebjewzaca ſvjateje Marije běſche khory kniez rano w 6 hodžinach ſvjate woprawjenjo dōſtal. Wokolo 8 hodžin zaſtupi straſchne wrózezenjo, kotrež ſo wjac zaſtajic̄ njeſodžeſche, khory ſo bórzy tak pschemeni, zo ſebi joho wothladarjo prajachu: „Macz Boža drje po. njoho pschimđe.“ Lékariojwe ſlowo doda tomu wěſtoſče. Hdyž bě pschipoſdnju ſo khoroſč jara zhóřſhila, wotpóšla ſo wot khoroſho hžo dawno k tomu pschihotowanym telegramm na najdostojniſchohu knieza biskopa, w kotrymž ſo khory za wſchu luboſč a dobroczimac̄ džakowasche a wo biskopſke požehnowanjo pročheſche. Za voldra hodžinu bě tu wotmoļwjenjo wot najdostojniſchohu knieza a mójeſche ſo mręjacomu hiſchče wožiewic̄, hiſchče ležini ſebi wón z wulkej próni ſvjath kſchiz. Kaž mała woſada běchu woſolo njoho zhrromadženi joho měchyniſki pschezel, ſwerny ſlužownik a miłoſežiwa ſotra z Drejždān, kotrež poſlednie dny tu pschibywasche; a hdyž tueži wo požehnowanjo mręjacoho proſchachu, pozběhny wón hłos, hdyž bě hac̄ dotal jeno hiſchče ſchepat, a zrozemliwje modlesche ſo dwě modlitwje, po cžimž zhrromadženych požehnowa. Poſlednie poł hodžinu zdaſche ſo, zo wjac w ſebi njeſe, a $1\frac{1}{2}$ hodžin wudychny ſwoju duschi ... Duchowny pschecža, jako tudy jomu najblížſhi, zamkný jomu wočzi. Bóh chył joho duschi bóh ſohladac̄ dač ſwoju krajuſč!

Hisheže tón schtwórtk popołdnju móžesche so wócho wobstaracż, schtoż bě trébne za pschewjezenjo czeľa do wótenoho kraja. Namaka so tam metallowy kasheż z dwojim wékom, kotrejuž nutskowne mějesche schkleincu zaſadženu, tak zo móžesche so doma czeľo hisheže raz wohladacż, bjez toho zo by so kasheż wočzinjal, schtoż njeje dowolene.

Czeľo, woblecžene w prälaturowu kleriku a khóruh ze stolu, bu rano zahe do toho kasheža położene a po tamnišchej poruczoňosći do Wildungiskeje pohrjebneje kapale domjezene, hdzej bu kashežowe wéko z wołojom žalate a kashež zamknjeny. Pschipołdnju w 1 hodžinje wotjedże z czaħom z Wildungen a nazajtra, sobotu, rano w 8 hodžinach pschijedże czeľo do Drježdžan, hdzej bu w kapali nutskownoho katholiskoho kerchowa w kashežu wuštajene. Sobotu a njedželu tam mnoży Drježdžanscy wosadni pschitħadžachu, zo bħixu hisheže jóm u wobliczo wilej čeſčenoho měchnika wohladali a pschi kashežu so pomodlili. Sobotu popołdnju dokonja tam kniež farar Plewka pschi assīstencij i někotrych Drježdžanskich duchownych cyrkwinſke požohnowanjo.

Pohrjeb mějesche po žadanju žemrétoho so w Bacžonju stačż. Hdzej psched wjac hač 20 lětami so kruče na to dželacż pocża, w Bacžonju cyrknej f czeſčej najiwječiſcheje. Wutroby Ježuſoweje natwaricż, běſche to woſebicže witane mjeboh kniezej Bukej. Joho macż běſche z Bacžonja rodžena. Hdzej so potom twar zapocža a krocžel za krocželu Bohu spodobny ſtuk postupowasche, dha tež kniež Buki rjam wopomnik pobožnoſće a živeje wery katholiskich Serbow z wulkej wjesołosćju ſpēchowacż wiđesche a pomhaſche. Slajvjetscha staroſez pač tehdrom běſche, krajiſnej ħvatiñich tež itajnogo duchownoho zaſtaracžerja zaměſčicż. Tu běſche kniež Buki, fiz tule staroſez na so wza a ſlubi, zo duchownſke městno tam załoži. Za joho živjenjo pač njeſmiedžesche so ničjo wo tym wozjewicż. Tola nětfo, hdzej je kniež joho wotwolał, nježadžewa ničjo, tudj wozjewicż, zo je najdostojniſhi kniež prälat Buki městno duſchepaſtrja a tež městno organista pola cyrkwe w Bacžonju załožił, mježadajo ſebi za to ničjo, hač zo by na dniu joho ſmierze so tam kōđe lěto ſpēwanu requiem za njoho ħwecżi. Joho cyla wutroba ħuſchesche Bacžonjej a joho luboznej ħvatiñich. Tam pschi tutej a wosredž ſwojich lubych, kotrymž je wón kaž duchowny wóte, chħesche wotpocžowacż. Tuž bě poſtaſiļ, zo ma so joho czeľo do Bacžonja pschewjeſez a tam pohrjebacż.

Po žadanju žemrétoho zaſtaracžerja Bacžonuſkoho pschichodnoho farſkoho měſtna je so tež chle ſtačo. Póndželu rano pschijedże czeľu wóz z Drježdžan z czeľom njebočicžkoho. Hač psched wjes džehu jomu ſchula, ſpēwarjo, farar Skala z Budyschina a mnoży wosadni napſcheczo. Psched cyrkju bu kashež z woza na mary ſtajeny a tam farar Skala prenje požohnowanjo dokonja. Na to noscherjo, Bacžonuſch kěbatarjo a gmejnſch pschedstojerjo tamneje wokolinu, kashež do cyrkwe donjeſehu, hdzej žhromadženi duchowni bóržy ($1\frac{1}{2}$ 10 hodžin) officium po mortwych zapocžachu. Po wobzamknjenju tutoho ſwiečiſche najdostojniſhi kniež biſkop z oſiſtenciju īwjatočnym requiem, pschi kotrymž Bacžonuſki cyrkwinh khór lačzonki ſpēwasche, a wuspēwa pschi kashežu pschedpisanu abſoluciju („libera“).

Množy pobožni z Bacžonja a wokolinu kaž tež z druhich wosadow běchu pschijibli, tomule dobročerzej serbſkoho ludu poſlednju czeſčę wopokazacż, tak zo běſche cyrknej z pobožnymi pschewodžerjemi napjelnjena. Z duchownych bratrow žemrétoho bě so wokolo najdostojniſchoho knieza biſkopa 27 měchnikow žhromadžilo. Mjenujem tu wosebje dalskich kl. kapitularow Monſignore

seniora Kuczanę, kantora Blumentritta, scholastika Lusečanského, propsta Vineence z Marijineje Hwězdy a propsta Wenela z Marijinoho Dola, guardiana kapucinov z Rumburka, dvorského kaplana kanonika Willa, superiora Maaza, fararjow Halma a Plewku z Drježdán, fararjow Dučzana z Lipska, Müllera z Kamjenich a Hartmanna z Hubertusburga, kaplana Scholtu z Kulova, fararia Horniga z Reichenau a dr., dale fararia Jakuba z Německého, seniora římskokatolického předsíta Seyferta z Drježdán, tří schém sotry z Drježdán a t. d.

Po dokončené svátostné svěcenosti v církvi nastají so pohřební čáh k rovu v tym rjedže: za křížem dřechu schůdky dřeži a spěvarjo, potom duchovní v rochetach (khórach) ze zašvěcenými svěčkami, za tuthmi kachéz, neseny wot 8 křečtarjow a gmejných pschedstojerjow, a za kachézom mnohe pschedzelstvo zemřetvoh knjeza a vjele druhich pschedwodžerjow. Kow běše zemřetvomu začožerje abo fundatorej Baczoňského fariského městna z dobrým prawom pschi za kladným kamjenju církve, najblíže pschi wultkem woltariu, pschihotowanym; běše wumurjowanym a wudebjent. Pschi rovje spěváče knjez senior Monsignore Kuczanę ritualne modlitwy a pschedepoda čelo svojoho luboho pschedzela posvijeczené zemi. Na to mějše k. farar Škala němku pohřebnu rjež. Po říkách Zjevenja sv. Jana: „Budž swěrny hacž do kónca a dam tebi krónu živjenja“ rozloži svěru zemřetvoh měschnika v svátej službje pschedzivo svátej církvi a vótežinje, duchovním a světnym vyšchším a pschedzivo svojomu narodej, kotoruž je věčnje trajacu dobrotu wopokažal, a napominaše wosadných k výpochestawacemu džakej a nutným modlitwam za svojoho najvjetšeho dobročerja, všchitkých pat k svěrnому sežehrovaniu tutoho nadobnoho měschnika, kž je hacž do smíreče byl swěrny v hlubokej pokutnořeži, za čdož, kž so nadžíjam, jomu Boh da krónu živjenja. — Po tuthich říkách, kotoruž wopomněcžo na čežké njedžele pschi khoročožu nutnořež poškiceře, mějše vysokodostojný knjez scholastikus Lusečanský se rbské pohřebne předowanjo, kotrež mějše so takle:

Tak hym svátostné zemi pschedepodali, kotrež po Božím votsudže zemi sluscha, vótežiněk zemi čelo, kotrež je njejmírtva duscha v dalokéj cužbje po dolhím bolosčivym běženju wopuschczila. Tudy v čichim měsíce lubeje domowizných chyšče našch vysokodostojný bratr wotpocžowacž po dolhím začižbnym džele, tudy v Baczoňu chyšče do rova položený byč, hōdžez běše so joho njeboha macž narodžila. Ja njemžu v krotkém času joho zašlužbne skutkování we všchelakých zařízeních pschihuschnje wupowědowacž; chu jenož z krotka joho wuſtojnořež jako wucžet a joho lubořež k svojomu ludej našpomicz.

Njebohi pralat Buš narodži so v Zbyticach 6. měrca 1825; joho vubérne duchovné dary buchu býrzy spóznate, a tuž bu jomu puež k vyschším studijam pschihotowanym, kotrež v Praze v serbském seminaru započza a z najrjemším wispěchom dokonja. Sam hishče studujo, wucžeře hižo druhich, pschede všchim drje podpěraře svojich slabších towarzích v seminaru we všchelakých pschedmjetach, wosebje v cužích ryčzach a v mathematicy, ale tež druzý pschihthadžachu do serbského seminara, a dachu so wot Buša v čežkých pschedmjetach rozwucžowacž. Ja sam hym vjach kročz wot nětko vysokých duchovních a světných knjezích v Praze prajíč říkchal: „ja běch jako student často we Waščim seminaru, Buš je nas v mathematicach k pruho-

wanjam pschihotował." Też duchowna wyshność spózna tutu joho wustojność; a biskop Dittrich postaji Buča hmydom po dokonanych studijach za wucžerja w założonym wucžerstkim seminaru w Budyschinje. Tu niespokojí jo ē. Büt z tym, zo jenož jomu pschiměřene hodžiny wucžesche, nē, pschihotowasche tež wobdarjenych młodžencow, kotſiž chyčhu do Prahi, k jich studijam, zo bychu potom hmydom do wyshscheje rjadownje zaſtupicž a tak lēto dołhich studijow sebi zaſlutować móhli. Po někotrolétnym spomožnym ſtuſkowanju w Budyschinje wopuscheži Buč lubowanu Lužicu, dokelž bu jaſo wucžer powołany na Drježdanski progymnasium, t. j. kralovski katholiski wuſtar, kotryž ma pschede wšichim młodžencow, kotſiž w katholiskej dwórkowej cyrkvi ſpěwaja, a tež druhich najbóle ſchtyri lēta rozwučzowacž, zo bychu potom do wyshsich rjadownjow gymnaſija ſtupiež móhli. Tu wucžesche Buč na dwaceži lēt dołho, někotre lēta jaſo wucžer a potom jaſo direktor, a prœcowaſche ſo tež z wuſjadnymi hodžinami, w kotrychž wobdarjenych wucžomcow w Łaczoſkej a grefkej ryczi wudokonjeſche, zo bychu khalobnje pruhowanjo do wyshsich rjadownjow wobſtali. Zo njebohi prälat swoje druhe zaſtojnise džela zakhomdžil njeje, ale zo je runje jaſo ſpowjednik wjely wjach dokonjal, jako bē winowathy, je wſchitkim derje znate. Dokelž francóž, ežejc a woſebje derje pôlſen ryczeſche, ſpowjedachu ſo jomu nic jenož domjach woſadni, ale tež w Drježdánaſch bydlach cužy katholikojo, haj, kždolétnje puežowasche woſebje w jutrownym času do druhich mestow, zo by woſebje wbohim pôlſtim dželacžerjam pschiležnoſć ſ k jutrownej ſpowjedzi poſtiežal. Woſebitu dowéru ſ njomu mějachu tež miloſežive ſotry a tež ſtawy kralovſkej ſwojby, ſama kralowna wazesche ſebi joho wyſoko jaſo ſwojoho duchownoſho radžicžerja a wucžerja.

Rjebohi prälat Buč woſta, hacžrunje mjez Serbami nježelasca, we wérnej luboſcji ſwojemu ludej pschihileny. My Serbja ſmy mały lud, njeſmy widžani w ſwěže, a njeplacźimy jako tajcy wjely w zjawnym živienju; my njeſmy ſami pschicžina tohole woſuda. Někotryžkuli Serb, hdyž je k wjetſchej doſtojnoſci ſo pozběhnýl, hańbuje ſo potom za ſwój serbſki narod, a zabudže na njón, haj mjez Serbami ſamymi nadendžem ſruhdy toho a druhoſho, kž wobžaruje, zo je Serb. Rjebohi prälat Buč njeſluſteſche ſ k tajkim ludzom, wón lubowasche ſwój lud, a tale luboſcž pochnu joho, zo za njón dželasca, za njón woprowasche. Hijo jako student zahori wón ſwojich towarzichow ſ k luboſcži macžerneje rycze a załoži mjez nimi "Serbowku", to je wužši zwijazk mjez Serbami serbſkoſi seminaru ſ k doſpołniſhomu dowuſnjenju ſwojeje macžerneje rycze. Pilnje ſam wukniesche a z pomocu druhich ſlowjanſkich rycji ſwojich towarzichow naſviedowasche, zo bychu ſwoju ſerbſczinu ſlepje dorozemili. "Serbowch" wobkhowa ſwoju přenjotnu luboſcž hacž do staroby, a woſokaza to z rjantym darom, z kotrymž chyčſche hōdne wobeňdženjo jeje 50 lětnoſho wobſtača podpéracž. Ze studijow ſo domoj wróćiwiſhi wobdželeſche ſo najpiſliſcho na zaſčewanju ſerbſkoſi piſmowſtwa, wudawasche 14 lēt wědomostný "Časopis Mačzich Serbſkej" a tež druhe knihy, wobdželeſche ſo na ſerbſkich towarzichach. Hdyž nježelasca pozdžiſcho tak wjely ze ſłowom a piſmom za ſwój lud dželacž, woſta tola horca luboſcž ſ njomu w joho wutrobie, radu pschihadžeſche do ſerbſkich woſadow, wjeseleſche ſo, hdyž něſcht dobroho ze ſerbom zhoni; tak mějšeſche woſebitu radoſć, hdyž ſo tutón dom Boži ſwječesche; najrjeňſchi dopofaz joho woſorniweje luboſcze je cyrkej, piſci kotrejž tudy wotpočzujie, je ſara, tudy ſ k spomoženju cykleje woſolnoſeže założena,

założena z nalutowanego zamóżdżenia njeboho Ć. Buća. Moji lubi Baczónscy, wón słuscha k waſchim najwjetſhim dobroczęſerjam. Spominacze na njoho w dżakownej luboſezi, hdyz ſeże we waſchim kraſnym Božim domje, poruczeńcze w ſwojich paczjerach Bożej ſmilnoſezi tež duſchn toho, kotrohož czeło je za wulſkim wołtarjom poſrjebane, a hdyz macze ſwoje wobkhady na kęſchowje, zaſtańcze w modlitwie pſchi rowje założera waſcheje fary. Cheemj ſo poſtaracz, zo bychmy joho wobraſ moħli zhotowicž dacz; w tózdej ſwójbje dyrbjal joho wobraſ na czeſtym měſtne wiſacz, zo by ſtajnie we waſchim džakownym wopomnijeczu wostał. My wſchitej pał njeſteſtańmy, joho Bożej miloſezi poruczeńcę z krutej nadziju, zo wſchomocny dobroczęſiwy Bóh joho ſwētnu woporniwnu wutrobu bohače zaplači z njebeſkej zbbōnoſežu. Amen.

Pohrjebnu ſwiatoczoſež wobzamkny kniež kanonikus a farań Wernar ze ſerbskej litanijs, kotraž ſo pſchi poſrjebach ſpewa.

R. i. p.

Moje puczowanjo.

(12. poſraczowanjo.)

Wot Božoho rowa džemy w poſrjebnej cyrkwi traſch 30 kročzel, pſchez hłownu, złotapołunu cyrkſe Grichow, a ſtojimy pſched ſkhodom, kotryž ma na tſieczci ſtopjeńkow. Po tutych podamy ſo horje, a ſmy w nowej cyrkwi. Ze ſpodźiwanjom ſyſchimy, zo je to falwaſka hora. Hido předny ſy cžital, zo falwaſka hora njebe wſola, ale zo bě bôle ſkala. Swjata fejžorſka Helena je ju ze wſchęch stron wobbiez a zhladkowacž dała, a potom z drohimi marmiorowymi kamienjemi wobſadžecž. Wona mějeſche pſchi tym najlepſche a a najpobožniſche wotpohladanja. Tola ſchcola je, zo horu wjac nje-widzimy, ſafkaž je za čzas Chrystuſowym byla, a zo njemožemt ſwojej woči na kamieni zložiež, kotryž bě ſwedk Jezuſoweje ſmiercze. Toſamo plači tež wo Božim rowje. Tež tón je z nufka a z wonka wobbita a z druhiimi kamienjemi wobſadžanu. Kalwaſka hora nječzini tohodla do cyla wjac za-čiſchez hora, ale wſche ležaceje cyrkwie. Hłowny wołtař tudy ſluscha zaſy Gricham a je twarjem na městno, hdzež kſchiz ſtojeſche. Hischeze ſo džera ſchija pokazuje. Je runje pod wołtarjom. Hnydom pódla pał je katholſki wołtař a to na měſče, hdzež ſurowi wojacy Jezuſa na kſchiz pſchibivachu. Tute měſtacze ſo mjenuje, hač runje z muriemi wobmjezowane njeje, kapalka pſchibivanja, abo w nemſkih kniħach „Ainnagelungskapelle“. Z njei mjezuje kapalka hołoszniweje maczjerje z hnadowym wobražom. Tudy je maczter Boža pod kſchizom ſtała. Nimo toho je hischeze pſchez wulſi džel cłeje hora ſchafaiba widzecž, wo kotrejž ſo praji, zo je pſchi Jezuitowej ſmierczi naſtała. Wijno dže nam poweda, zo ſo tehdni zemja pukacze. Legenda pał je to hischeze dale wuwiedla prajich, zo ſchafaiba hač do ſrijedzizn zemje doſahujie, a zo je tam Hoładamowa hłowa, na kotruž je z Jezuſowych ſwiatych ranow kapła trewje padnyla. To je legendſke wudebjenjo wumóžniſkoho ſlutka. Na falwaſſej horje widzachmy ſtajnie mnogich pobožnych. Zdaſche ſo, jakož by tola tutón ſwiaty kuſk zemje, hdzež je Zbóžnik za wſchęch člowjekow z luboſeže wumrěl, člowjeku ſebiežiwoſež a pſchekoru wotdzeržowacž moħl. Ruscy putnikowje ze wſchědnoho ludu tudy hodziny doſho w najnutriňschej pobožnoſeži klecza a tež zhromadne kęſlue ſpewaja. Ruski wſchědny lud je jara nabožny a tež zniſteſliwy. Zenož wo jich nabožnych nawjedowarjach ſo to wobkueziež

njehodži. Na kalvaršku horn su kaž hnežda pýchitvarjene abo pschilépjene wschelake kapalki. Ženoz do jeneje z nich čemu tež w duchu dowieſež a to do kapaly „namakanja kſhiža“. Tuta je tež katolska. Wona pak leži troſč 10 metrow pod pohrjebnej cyrkwi, a tež kuff z bosa. Wona bě za Žežuſowym čas cisterna abo paſtýnja. W tropiſtich krajach ſo injenueſi za vyle ſlečzo deſež njeñđe, za to pak w naſeču wjac njeñđeli za ſobu. Tak je tež w Jeruzalemje. Woda deſchežovoho časa dhrbi ſo tohodla hromadjež za ſež. A to ſo stanje we wobſchernych podzemſtich ſkalathch rumach, kotrež ſo cisterny mjenuju. Pschi zapuſčenju Jeruzalema bit tuta cisterna z rožpadankami a drobjazom wupjelinena a mjez tym běchu tež kaž ſo ſwiatej Helenen wozjewi, tsi kſhiže z kalvarſkeje hory. Swjata Helena tohodla cisternu gaſhi wuprvzdnicž da, a wopravdze ſo tež tsi kſhiže tam namakachu, Žežuſowy a kſhižaj joho ſobu kſhižowanemu. Khoru buchu dōtkani z kſhižemi, a pſchez kotrež buchu hnydom wuſtrowjeni, tón bě prawy abo Žežuſowy. Tuta kapala je ežiſeže w ſwojej ſchaltnoſeži zdžeržana. Ze wſchekh ſtron widžiſh kamjen, kotrež je nehdv woda wobdała. Tsi wołtarje tam ſu, druhdy ſo tam tež Bože ſlužbu wotmewaja. Nad tutej kapalu maja Franciſkanojo ſwoje bydla, kotsiž maja runje ſlužbu w cyrkvi. Tež mjeſchinych, kotsiž checedža w Božim ronje na drugi džen Božu mſchu mēč, pola nich pſchenocuјa.

(Pofračowanju.)

3 Lujžic a Sakskeje.

Z Budyschina. Na tudomnym tachantſtwje buſchtaj 27. augusta knjezaj Pawoł Reime, farač w Käniгſcheinje a Jakub Škala, farač Maſcheje Lubeje Knjenje w Budyschinje, jako kanonikaj kapitla ſwiatoho Pětra ſwiatocznje inſtałowanaj. Najdostojniſchi kniež bislop, fiž mjeſeſhe w tutym konſiſtorialnym poſedzenju pſchedyſtvo, pokaza najprjedy na staroſež, po kotrež kóžde kollegium na to myſli, zo by njepoſlabjene a mlobne dale wobſtało; tuž je tež kapitl ſwiatoho Pětra wobzamknyl ſiežbu ſwojich čeſtynych kanonikow wudospolnicž, kotrež bě ſo ze ſaſtupjenjom jenovo (knjeza Lüčzanſkoho) do konſiſtoria a ze ſmjerču druhoſho (knjeza Buka) pomjeñſhila. Po kofazawſchi na wažnoſež tajkoho čeſtynho zaſtojnſtwa w staroſlawnym kapitle a ipominawſchi na pſchicžinu, z kotrechž je konſiſtorium ſpominjenu kniezow za tele dostojoſtvo wuzwilo, žadučhe najdostojniſchi kniež, zo buſchtaj ſwiatocznu pſchisahu (tridentinske wěry wuznacžo a pſchisahu tuttoho kapitla) wotpołożiſlo. Po dokonjanej pſchisazy pſchepoda kniež senior Monsignore Kuečank jako najſtarſchi ſobuſtaſ konſiſtoria nowymaj kanonikomaj inſignije dōſtatoſho dostojoſtwa: kanonikatski kſhiž na viškovym banče, na čož ſobuſtaſ konſiſtoria kaž tež tachntich duchowni a zaſtojnicj jinaj ſwoje zbožopſchecža wuprajichu. — Boh zdžerž kapitl ſwiatoho Pětra, kotrež je w čeſtich čaſach ſo jako ſtolp a twierdžizna naſcheje ſwiateje wěry we wótcnym kraju wopokazał, zo by tež dale hajil a zakitał ſtuk Chrystuſowym w naſhich woſadach!

— Ze ſmjerču knjeza prälata Buka ſu ſo we wobſadženju duchownych měſtow w drježdžanskej a budyschſkej diöceſh wulke pſheměnjenja ſtaſe. Na město knjeza Buka bu präſes duchownſkoho konſiſtoria w Drježdžanach kniež kanonikus a dwórfki kaplan Pětr Will. Dokelž bu hiſteže měſtno tječzoho dwórfkoho kaplana założene, buſchtaj nowaj dwórfkaj kaplanaj kniež Richard Halm, dotalny wojerſki farač, a Monsignore Eberhard Klein, dotalny dwórfki

kapłanu pryma Źurija, kotrejž w tu khwili hiſčeže žano ho nowoho kapłana nima. Zastojnictwo wojeſkoho fararja je Joho Majestosz tral knjezej Žakubej Rjenieczej, kapłanej pola Maſcheje Lubeje Knjenje a tachntſkomu vikarej w Budyschinje, pſchepodal. Knjez Rjencz ma swoje nowe zastojnictwo hižo preñjoho oktobra nastupicž. Z wutroby pſchejem⁹ swojemu čeſčenomu ſobudželaczerjej, fiž je tež Poſolej swoju pomoc radu a swěrje poſticzał, za wažne a čeſtne nowe powołanjo zbožo a Bože żohnowanjo, hacžruniž dyrbimy wobżarowacž, zo ſo nam joho pomoc jeli nie wozmje dha tola pſchitroſchi. Za wſchitku podpjeru w ſpišowaniu „Katholſkoho Poſola“ čeſčomnomu knjezej tudy tež zjawny džak wuprajamy.

— W Budyschinje budža z wotkham dom knjeza wojeſkoho fararja Rjencza netko tſi duchowne městna njewobsadžene: městnie preñjoho a druhoho kapłana pſchi cyrkwi Maſcheje Lubeje Knjenje a město katecheth. W Prazy w Benediktinskim klóſchtrje Gmausu drje ſo pječo młodžencovo na ſwiate powołanjo pſchitotuſa, a je mjez nimi tež jedyn Serb, knjez Andricki, tola budža hacze ſrijedz decembra na měſchnikow ſwietczeni. Potom ſnadž ſo netežiſchi wulki njedostatk duchownych we Lužicę zas trochu zaruna.

Z Radworja. Hdyž ſebi poſledni raz pſchitoty na poſwieczenjo zaſkładnoho kamjenia nowej cyrkwi wopisachmy, dyrbimy džensa hiſčeže na ſwiedzeń ſamón ſpomnicž. Swiatoczoſć zapoczątaſche ſo ze ſwiedzeńſtim czahom, kotrejž wot stareje farifeje cyrkwie k preñnim čeſtnym wrotam pſchede wſu čehnjeſche, zo by wot tam najdostojniſchego knjezq biskopa na twarniſčežo wjedl, mjez tym, zo běchu jomu kſchizero hižo hacž na Wjelkowsku drohu napſchežo jěchali. Czah wobſtojſeſche z wýſchſeſtu rjadowej ſchulſkich džeczi, dale z dwieju wotdželenjow družkow, ſchulſkich a multich, kotrež běchu, po ſchtyroch pornjo ſebi, po wulkoſci ſestajane, zapoczątaſo wot najmjeńſich ſchulſkich holežatow hacž do najwyjeſtich doroſzenych knjeznow. (Běſte jich něhdže ſto.) Za družkami kročeſtej wojeske towarſtvo a Katholſka Bjeſada, wobe z pſchitnymaj khorhowjomaj, za nimi duchowni, potom hoſčo, wosadni a ſyły pſchihladowanjow. Duchownych bě ſo 12 zechlo, mjez nimi k. probſt Bielkind z klóſchtra Marijineje Hwězdy, ſcholaſtitus Luſejanki, kantor Blumentritt, kanonikowje Werner, Reime (z Königshaina) a Skala. — Na twarniſčežo dokrocžiwoſchi ſo czah na dwie połoyce rozdželi, tak zo na kóždej stronje ſrijedžanskeje haſki ſtojeſchtaj předku dwaj rynkaj malych, zady nich dwaj rynkaj wulkih družkow a zady tutych na kóždej stronje jene towarſtwo, dale: deleka přek ſaſtupijero wosadnych wſow a rycerſtubłów, horjeka kſchizero do runeje fronty ſaſtupani a ſrijedža pſched wulkoſtne wupřyſchenym woſtarjom najdostojniſchi knjez biskop, woſdaty wot duchownych, tak zo cyle ſaſtupanjo rjenje zariadowany wobraz poſtiežeſche. Swiatoczoſć ſama zapoczątaſche ſo ze ſwiedzeńſtim předowanjom k. farſkoho administratora Wjeſele. Po nim ſo zaſkładny kamień a murje po poſtajenym waſchnju woſwjeſzichu. Na to hiſčeže najdostojniſchi knjez biskop w dlejszej rježi woſeſje woporliwoſč ſoſady khwaleſche a pſchecžo wupraj, zo bychmy ſo k létu nazymu w dokonjamym twarje zaſh zhromadžiež móhli. Khwaloſpěw „Tebe my Boža khwalimy“ ſwiatoczoſć ſtuceži. Na to ſo czah ze zwuczenej ſpěchnoſežu a wutwojnoſežu zaſh po přjedawſkim waſchnju zriadowa a wjedžeſche najdostojniſchego knjeza biskopa na faru, pſched kotrejž ſo hiſčeže jomu k paradnomu ſaſtupej (Parade-aufſtellung) do zbilnjenieje fronty zriadowa. Najdostojniſchi knjez biskop faru wopytawſhi hiſčeže ſamym wježor zaſh

do Budyschyna wotjedźe, po cęjim ſo tež towarzystwa, wosadni a pschiſladowarjo po nęćim rożenidzeczu. — Hdyž nětko na dokonjany ſwiedźeń wróćzo hladamy, mōžem⁹ rjec, zo je ſo wón tak derje po cyrkwiſkej doſtojnoscí, kaž tež w zwonkownym zarjadowanju a joho wiwiedźenju, kaž ſuny to tudy zwiczeñi, derje radžíl. — Zaſkadny kamien je hižo pſched lětami kniez kubler Pjeh z Bacžonja nowej cyrkvi daril, kaž je w swojim času zaſkadny kamien za Bacžonſku cyrkfe Radmoř daril.

Pſchiſpoſmienjo. Družlow by hiſcheze wjele wjaczy bylo, hdy běſte možno bylo, ſwiedźen na njeđeli pſchepoſožie. Nimo toho bě ſo tež někotrym, fotrež ſo njebedu pſchey swojim wosadnym duchownym we wſchim hac̄ do najmjeñſcej mōliczboſce poſluſhne wopofazale, wobdželeno pſchi družeczu jako khostianjo zaſozało. Tojske wnzamkujenjo wot wichelatich ſwiatopiszczoſow najlepje milodosež i poſluſhnomu a pſchitojuomu žiwienju poſnuwa.

Z Kulowa. Z Božej pomoci a po wulkej staroſeži a wobhlaſdnivoſeži naſchoho knieza fararia Krause je ſo wulkotny a rjany twar dokónecžil, kotryž dybí nětko ſlužicž i čeſeči Božej a i lepiſhomu ſobuežlomjekom, mjenujey twar naſchego khorowinje. Prjedy hac̄ ſo nětko tutón wuſtaſw za khoroch a za starych ſiprych ludži, za džecži a t. d. swojomu poſtajenju pſchepoda, mějſeſhe ſo Boži ſchit a Boža hnada na njón wuproſož. Tak bu tutón wuſtaſw ſrijedu 4. ſeptembra poſwieczenym a z tym wotewrjenym. Šwieczenjo wotměwaſche wysokodſtojny kniez prälat a archymēſchinſt probſt Anter z Laubana. Tutón kniez běſte z wjesoſežu i nam pſchischol naſebacž joho wysoku starobu, je 84 lět starý a změje, daſi Bóh, w pſchichodnym měſacu ſwoj dejmantný měchiniſti-jubilej, to reſa: budže tu 60 lět měchiniſt. Dopoldnia w 9 hodžinach poda ſo najdostojniſchi kniez do tutoho wuſtaſwa, wobdaty wot knieza fararia ſäkla z Hirſchfeldau a ſicki z Kämjenca, knieza hrodomſkoho kaplana Schenvežika a wosadneju duchowneju fararia Krause a kaplana Scholth. Tež kniem hrabinka Teresija Hoensbrooch a hrabinka Monika ze Stollberg nad Warklecami běſtej pſchijeloj, zo byſchtej wopýtaloy nowy wuſtaſw a pſchi joho ſwjecziznie a wotewrjenju pſchitomnej byloj. Tohorunja ſu ſo cyrkwiſch a gmeiñſch pſchedſtojicžerjo, družy nahladni wosadni a wjele ludu zchromadžili, zo bychu Boha proſyli wo žohnowanjo za wuſtaſw. Pſchi zaſtupej do nowoho twarjenja, fotrež bě rjenje wot kniežnow wudebjene, powitaſhetej dwě holežen wuſtaſwa najprjedy knieza prälata z malym hrónčkom jako wulkoho dobrocžerja nowoho domu, po fotrohož kſcheczeńſkim mjenje tež kheža „Adalbertift“ („ſwiatoho Božegocho wuſtaſw“) reſa, a potom wosadnoho knieza fararia jako wuſtojnoho wjednika cyloho twara. Na to ſo wſchiten podachu do maleje naſhwilueje kapalki w kheži, dokelž rumna wjetſcha kapalka hiſcheze mutſka njeje wutwarjena a změje ſo pozdžiſho wot naſchoho najdostojniſchoho knieza kardinala ſwjeczicž a konfektricž, dokelž budže ſo tam tež wopor Božej mſchě ſwjeczicž. Nětko zanjeſechu najprjedy tudomni kl. wucžerjo rjany ſpěw, na cžož kniez prälat pod aſſiſtenciju měchiniſtow pſchedpiſane modlitwy wuſpěva. Potom mějſeſhe wón mału ryc̄, w fotrež Bohu džak wuprají za nowy twar a tež wſchitkim, koſiſz ſu pſchi nim pomhali, a kujeñy na jich wulke a wažne winowatoſeže dopomini, fotrež změja nětko i Božej čeſeči tudy dokonjež. Po tutych ſlowach džecžhe kniez prälat z pſchitomnymi do jenotliwych wjetſchich iſtwow a ſalow, zo by je ze ſwjeczenej wodu poſtrjepil. Na kóncu wucžerjo hiſcheze rjany ſpěw pſchedniſechu, na cžož ſo z mutrem wotze- naſchom za wſchech dobrocžerjow nowoho domu ſwiatocžnoſcz ſkoneči. Njech nětk Bóh luby kniez ſwoju ruku ſtajnje džerži nad tutej khežu, zo by koždy,

fiš zaſtuſi, namaſkał pomoc a wuczeſ, a njech ſo Bože žohnowanjo woſ jom
rozſcherja daſko a ſcheroſo.

S.

Naležnosće našho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 434. Marija Henčec w kloſtrje Marijnej Hwězdze,
435. Michał Henč w Seignottes w Francózskiej, 436. Jurij Špon ze Słoneje Boršće,
437. Michał Hejduška ze Židowa.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 109,426 hr 53 p
K česci Božeſ a k ſpomoženju duſow je dale woprowaſ: r. 1 hr.
Hromadze: 109,427 hr. 52 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 12,746 hr — p.
Dale je woprowali: r. 1 hr. — Hromadze: 12,747 hr — p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: N. N. z Kukowa 9 hr., N. N. z Boranec 4 hr., N. N.
z Radworja 10 hr.

Za cyrkej w Lubliju: M. Š z M. 2 hr.

Za Koćinjanskich wupalenych: Jurij Lukaš z Budyšina 3 hr., nje-
menowana z Radwoſkeje wosady 5 hriwnow.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Wobožny woſadnič.

Modlitwy a ferluſche za katolickich Serbow. Brjadował a wudał
Michał Hórnič,

je poła redaktora „Katholickoho Poſoła” a w jednotlivych expedicijach pſcheſci
na pſchedań. Płacźny ſu: w najlepšim zwiazku 4 hriwny; trochu mjenje
pſchym ze złotym rězkom 3 hr. 50 p.; do kože wjazany z czerwonym rězkom
2 hr. 50 p., niewjazany 1 hr. 60 p. — Tež drohotniſche zwiazki ſo na žadanjo
wobſtaraja.

Quby Poſole!

Dowolam ſebi Tebje wo něſhto proſhez. Kaf rjenje ſo čítasche hdýž
Ty za wotpalenoſho wobſedžera **Juraſec** mlyna proſheſche a k ſbram na-
mołwiesche a pſchi tym projeſche: „Wón je tež ſobuſtar naſhoſho towaŕſtwa
ſwjatej Cyrilla a Metodija: čzohodla ty to w proſtwe za Koćinjanskich
wupalenych činiſ ſjeſy? Rjeſju ſnadj tam žane ſobuſtaiv spominjenovoſho
towaŕſtwa a taſ naſhoſho luboho Poſoła?”

Twój ſwérny ſobuſtar.

Džak.

Swój najwutrobniſi džak wuprajam hiſcej jónu wſitkim, kotřiž ſu
mi dzeń mojoho 25 lětnoho wučeřskoho zastojnſtwa w Radworju tajkomu
radostnomu a čeſcownomu ſčinili. — Zaplać Bóh wſitkim to najbohatſo
z čaſnymi a wěčnymi kublami.

W Radworju, 17. septembra 1895.

Petr Šolta, cyrkwiſki wučeř.

Katholoski Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Udowy czasopis.

Wudawany wot towařstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 19.

5. oktobra 1895.

Lětnik 33.

Krašný zářivý pokaz katholoského živjenja v serbské Lužici.

13. septembra vjedzor pozdje běsche Worklečanſke a Brunjowske knježtvo že zrozemjenjom Štiftovſkeje hrabink ſebi wotmyſli, na pſcheſtruchym jubilejnym dniu hamžowoho wurubjenja a zajecza, 20. ſeptembra, ſo z proceſſionom do naſchoho luboſho ſerbskohu hnadownoho měſta podač a tam ſwjatu knježmu wo pokoj a ſwobodu za ſwj. wóteca a cylu katholosku cyrkę nutrije proſyč. To bě zavěčeze rjana myſlička, ale čas pſchekrótka a zadženkov pſchewjele. Tola lóſcht a luboſez horý ſpowała! To naſta wam nětko hiba-njo a živjenjo! Telegraf ſchwörčesche, pjer ſchtrčesche, líſty létachu a korejty ježdžachu tam a jow. Haj njebo ſame je widžomnje dobru vše ſpěchowało, pſchetož bjez jeho žohnowanja ſo džen a ſwjatocnoječ tak pſche wſchu měru krajiňe myňloj njebyſtej. — Pjatč, 20. ſeptembra, ſwjeczesche ſo we Worklečanské hrodowej kapali rano $\frac{1}{2}/7$ Boža mſcha po mějenju ſwjatoho wóteca. Mjez njej běsche ſo na hrodowym dworje, dokelž bě kapala pſchepjelijena, mnohocž pobožnych ſeſčla: Škrózjanſki knjez kanonik z mlodym knjezom a mnohimi woſadnymi, Worklečanska ſchula, pſchez 60 katholikow z Kamjenca a Brunjowa z knjezom administratorom, dale pobožni z Njebjelčanskéje, Wotrowskeje, Vaczoniſkeje, Budyschskéje a Radworiskeje woſady. Po wuſpěvaných pſchilnichnych modlitvach a ze ſwjeczenej wodu poſtrjepjeni ſestupachu ſo wſchit do proceſſiona: Za kſchizom z krohovjomaj džesche ſchula, za dwěmaj mólečkymaj krohoježkomaj njeſechu 10 malých družkow pýchynie zdráſejenu poſtarwu Pražskoho Žežus-džecžatka, za kótrymž hrodowy kaplani z hólečkomaj na ežole ſerbskohu wotdželenja kročesche njeſo kſchiz z drohotnymi relikwijemi; ſerbskemu wotdželenju pſchidruži ſo z kſchizom a krohovjemi, wjedžene wot horka ſpomijennych třjoch knjezom, nemſke wotdželenjo, w kótrymž wulke němſke družki, mjez nimi jena hrabinka,

Brunjovsku svjatu Mariju njeſechu. Tu kantorjeſche Worklečjan Wincat, pređku Rhoſćan Schere. Lubozny, hnujacy a wulkotny bě to napohlad. Z njebojes ſvećejeſche ſlonečko na nas a radoſtne zavěſeže pſchewodžachu naſihi jandželjo peſtonjo. Močnje a nutrje měſchachu ſo zynki jerbiſkih a neimſkih kerluſhov, jerbiſkoho a neimſkoho róžowca do pſchewodžnih hronow hrudowiskoſho zwónčka . . . A kaſ hakle ſo nam wutroba horjeſche, hdjž we wulkim, dolhím proceſſionje — w jerbiſkim wodželenju naſiči ſo jenož muži na 400! — wot P. Taddeea z krohjemi a ze ſchulu nutš wjedženi, do hnadownieje Róženčanskeje cyrkwe zaſtupičmy a tu cyrkje hižo pſchepjeljenju wuhladachmy, kaſ zo měſachu wohobe družki dojež harý a procy, hacž k woltarjej ſo pſchedobycž. Hacž k woltarjej! Kaſ bě ſo tón tola pſchemenil! kaſ bě ſo wſchon zavalil do kvečlowej a ſvečežlowej phycli, kaſ ſo wobdał ze živymi roſlinami Worklečanskeje zahrody! A kaſ luboznje zhladowaſchtaj nětko Ježus-džecžatko a ſwj. Marija pod krónu zelenych ſchtomow a w paſmowym haju z evangelijskeje a epiftlowej strony na pobožnym lud, kž bě ſo tu ze wſchech kónčinow naſheje Lužic̄ jeſchoł, zo by ſo modlił za ſvobodu ſwj. wótcia a cykleje cyrkwe! Tež konječenjo běchu ze ſwojimaj krohjomaj pſchischiſli a nimo ſpomijených duchownych běchu tu hiſčeže knježa: can. schol. Lufčanski, kotryž mějeſche tu mijelčazu Božu mſchu, a tačgantſki předai Nowak z Budjichina, farar Vjedrich z Kralbic̄, kapłanaj Bur z Ubecka a Scholta z Kulova. Nětko mějeſche najprjedy knjež kanonik Wernat jerbiſke předowanjo, w kotrymž z rjanymi ſłowami nam rozeſtaja, cžohodla dženſa žarujemy a z cžoho paſ tež tróſcht czerpamy. Potom mějeſche P. Taddej wulke ſemſche z offiſitencu pſched wuſtajenym Maſtvoječiſkim a po Božej mſchi pſchitupichu na ſchthri ſta ludži, mjez uimi wjele muži a 6 hrabinkow, kotrež běchu z proceſſionom ſobu pſchischiſle, k Božomu blidu, zo bychu ſvjate woprawjenjo na bamžowe měnjenje woprowali. Hiſčeže mjez ſvjatym woprawjeniom ſtupi k. Nowak na flétku, zo by z neimſkimi ſłowami naš rozwučil wo tym, ſhto je ſwj. wótc na dženſnichim dnju zhubil a ſhto wón njeje zhubil a zahořejo naſ, zo bychmy jako wulka armeja modlerjow bamža wobdali a tež z Pětrowym pjenježkom na njoho kóžde ſeſto ſo dopomili. Po neimſkim předowanju pſchecžita ſo wot woltarja telegram wot bamža a wudželi k. kanonik Wernat ſvjate požohnowanjo. Šwjatomu wótcie běche ſo mijenujc tónle telegram pôſlal:

Eminency kardinalej Rampolli — w Romje.

,Lužičenjo pućuja na přeſtruchlym dnju zajeća k ſvjatej Mariji w Róženče, zo bychu tam za ſvobodu ſwj. cyrkwe a wo nawrócenjo džedžiſtwa (herbstwa) ſwj. Pětra ſo modlili, a bliža ſo ponižnje k Joho Swjatosci wo japoštolske požohnowanjo prošo.“

Šwjoba ze Stolberg-Stolberg.

Na to pſchińđe wot bamža tuta wotmołwa:

Hrabincy Stolberg-Stolberg.

Přeća katholikow do hnadownoho města Róžant pućowacych je ſvjaty wótc z radoscu přijał a wudžela wſitkim wot wutroby japoštolske požohnowanjo.

M. kardinal Rampolla.

Hdjž bě ſo hiſčeže wjac ſtow, k tutomu dnju woſebje ſtažanych ſvjecžatkov roždželil, poda ſo proceſſion w ſamym rjedže, kaſ bě pſchischiſli, zaſy do Worklec, hdjež bu w kapali ſvjatočnoſć z wuſpěwanjom někotrych modlitwow, pſalma a kerluſcha ſlonečena. Na tuthym dnju je naſch lud

z nowa zaſy hač na najrjeñſcho pokazał, ſak kručze a ſwérnje ſtoji ſe ſkaſe ſwj. Pětra, zo ſamo na dželawym dnu a runje w muznym a pſchihódnym čaſu wuſhwia w tak wulkotnej liczbje ſo pſched trónom kralowny njebies zéndže. Zawěſeże, Bóh je ze ſpodobanjom na nas hladal, a na drugich katholikow cyloho ſweta, a je widzomnie w tutych dňach ſwj. wótcia ſchítal a troſchtował; ſnadž jomu za njedolhi čas na naſche njepſchewacie modlenjo a proſhenja wróceſſi joho doſpolnu ſvobodu. To daj Bóh! —k.

Wólbny pſched durjemi.

Krajina wokoło Budyschina ſo zaſy na horec bitwu hotuje. Myžer-kublerje ſu hižo dawno ſwoje kanony na bitwiſchežo zwozylí; haj, ſu tež hižo potſeli a to ſamo z khétero wótrymi patronami, woſebje w Budyschiſkich nowinach. A hdyž je holk w tu khwili trochu woęzichnył, dha je to jenož wodychnjenjo za hlownu bitwu, kž dyrbí ſo na dnu 17. oktobra (ſchtwórk za týdžen) dobycz. Ze to wólbne wojowanjo, w kotrymž ma ſebi Budyschiſki wjeſny wólbny woſkres nowoho zaſtupjerja do ſakſkoho ſejma (landtaga) wuzwolicž. Dokelž ſo pſchi tym tež katholick Serbja w Budyschiſkej, Radivoeſkej, Baczoňskej a Zdžerjaniskej krajinje wobdzela, njemóže tež „Poſol“ ſvojich čitarjow w njewěſteſeji woftajieſ.

Koho mam ſo potajkim wolič? — Poſtajenaj ſtaj dwaj kandidataj: ff. kublerjej Smola ze Spytec a Mütterlein z Koblic. Kotry z njeju je naſch muž, ſpoznajemy najlepje, hdyž ſebi wobhlaſtam, wot koho ſtaj poſtajenaj. Kenjez Mütterlein je poſtajeny wot ryčeřkublerjow a džerži tohodla, taž ſo ſamo rozemni, jich ſtronu. Kenjez Smola pał je poſtajeny wot gmejnow, potajkim wot burów, žiwonoſcerjow, rjemieſlnikow a mjeniſkich hoſpodarjow. Wón džerži tohodla ſtronu ſrenjohho ſtawa na pſchecžo ryčeřkublerjam. A tajkoho zaſtupjerja my trjebamy. Schto je kniež Smola za ſreni ſtar činił, widzimy woſebje tež z joho zaúdženofeſe. Wón je wot ſmijereže njeboh knieža Rjeńča (Waldu) ſem hlowny konſumowy zarjadnik Towarſtwa Serbiſkich Burów, kotrež wot Lubija hač do Kamenca na 1200 ſobuſtaſow w leži. Wón załoži woſebite pobocžne burske towarſtvo za Hodžijsku krajinu. Wón załoži naſtuwařeni w Hodžiju a Małeſhecač. Wón je hižo wóſmnačeſe ſet w zarjadniſkej radze ſakſkoho kreditnoho towarſtwa w Drježdānach a jeho dowerník za Lužicu. — Schto pał je kniež Mütterlein hižo za poſchitkowne ſlepſche wuſlutkował, wo tym ſamo jeho pſchecželowje wjele powědacž njewěđa. Pödla wſchoho toho je kniež Smola znath dobyr a ſwérny Serb, wo kniežu Mütterleinje pał ſo to na žane waſhnyjo prajicž njehodži, wón drje je jako Serb rodženy, netko pał ze Serbami njedžerži. Naſch muž móže tohodla jenicež kniež Smola być. A njech ſo nichto z tym zamylieſz njeda, zo je kniež Mütterlein tež „bur“ a „Serb“. To ſu jerož paſle na nas. Kenjeſkowje wěđa, zo z groſami a baronami zwroćeža; tohodla poſtajichu tež serbiſkoho bura, ale wežo tajkoho, kž z nimi džerži. Tuž poſkazajmy, zo ſo na tajku prajeňku njelbimy. Njech ſo tež nichto z tym zamylieſz njeda, zo ſnadž ryčeřkublerjo (jeho njepſchecželowje) k. Smoli to a tamne wuſtajicž pytaja; pſchetož ſejmſkomu zapoſlancej ſo dže, taž nawoženi pſched kwaſom. Jeli hiſheze wſchě ſwoje njedopoloſnoſeje njeznaje, tehdom je zboni. Tuž wěmy, ſchto mam ſo tym džeržecž.

Potajkim naſch muž woſtanje ſ. Smoła. A hdyž tež nad tym nje-dweliujemy, zo budže ſrén ſtar, kaž džen ſkoro hinač mōžno ujeje, jenohlošnje za ſ. Smołu hloſowac̄, dha dyrbimy wolerjow tola na nekotre węch dopomniež:

1. Njech ſo w prawym čaſu za tym hlađa, hač mjenia wſchēch, kofsiž maja prawo wolicz, w zapisku ſtoja.

2. Hłowna węc pſchi wólbje ſamej je to, zo tež woprawdże wſchitcy wolicz du. Njech nichto hluſipje njepraji: „bjeze minje węc tež pónožje, mój hłos ničo njeuwiežni”, abo: „ja khwile nimam”. Kęzdy hłos ma ſwoju wažnoſć; a tohodla dyrbijch ſebi tež khwile wzac̄, byrnje nužniſche bylo. Smjerež ſo tež njeprascha, hač mja čłonjek khwile abo nic.

3. Njech tež nichto njeſkomidži. Lěpje poł dnja do čaſa, džiſli 5 minutow ſkomidži, Schtóż njevě, kotre hodžinu ſu w joho woſtrjeu poſtaſene, njech ſo z čaſom za tym prascha, najlepje poła gmeiñskoho pſchedſtojerja.

4. Njech tež kęzdy tych, kofsiž ſo komidža a wotwlaſkuja, ſobu woźmje. Komiteje njech po taſtich, kofsiž tu hiſchēče pobylu njeſtu, pōſcéluru. (Zony wu-czerež ſwojich mužow w prawym čaſu na wólbu!)

5. Schtóż by čiſtečjanu papjerku za Smołu njeđoſtał, njech ſebi ſam bělň papjerku, něhđe kaž poſtnu khartu wulku, ſčini a na nju z tintu na-piſa: Johann Schmole, Gutsbesitzer in Spittwitz.

6. Zeli bychu Mütterleinowe papjerki poorno Smołowym hinaſche a tohodla zwonkownje znač byle, mōža ſebi taſch, kofsiž ſu wot kniežow, ſchoſarjow abo druhich zaſtojnikiow wotwiſni, na ſčehowace waſchnju pomhač: woni njech Mütterleinowny papjerku woźmu, joho mjenio paſ njech z tintu pſchedſhmóru a w hſhe njoho napiſaja: Johann Schmole, Gutsbesitzer in Spittwitz.

7. Njech tež žorta dla nichto nikoho druhoho njewoli! pſchetož kęzde rozbrójenjo hloſow mōže pſchehnačzo zawiñyęſ.

Kaž poſledni raz w Kramienſtym woſtrjeu jedyn hižo po ſnedanju pſchiridže, zo njeby na popołdnoono ſkomidži, kaž tam žiwnoſćer Ž. z Ž. jenoho khoroho, jeno khoromoho a jenoho staroho z wožom na wólbu pſchivjeze, tak dyrbimy tež my wſchē hloſy hromadu brac̄.

Tohodla džieſe na dnju **17. oktobra** (pſchichodny ſchtwórtk za tydžen) muž pſchi mužu na wólbę a wuzwolęſe jenohlošnje knieza Smołu-Spyteczjanſkoho; pſchetož wón je muž, kiž naſche prawo a naſchu ſtronu za-stupuje; a jeničez taſkoho móžemý w ſejmje trjebačz.

* *

Nač ſwjeczimy naipſchihodniſho wažne kročele do žiwjenja?

Nač wſchelako ſwjeczą tola w ſwēcze wažne podawki! Ženi z jědžu a piečom bjeze wſchēje měrh, druzj ze ſpěwanjom, wojac̄ z exercirowanjom a t. d. Wjetſcha połojca wažnych podawkiow paſ ſwjeczi ſo njeđoſtojuje a ze zanjecha-njom Boha, w kofroho ruch dōnít c̄hloho ſweta leži.

Kſcheczeńska ſwójbja ſwjeczi wſchelake wažne dny: kſcheczeńna, kwaſy a pohrjeby — a ſhtož je nimo toho jara wažne, prenje dōſtacžo ſwj. ſakramentow poſkutu a wołtarja, wuſtup džecži ze ſtarſchisſkoho doma, njech je to do ſlužby, do wuežby abo do ſtudijow. Zo ſo kſcheczeńna wjeſele, ale hōdnuje ſwjeczic̄ hodža, wěm̄; a zo ſo mac̄ wocžatowanoho džecža na čežku hodžinu z dōſtacžom ſwj. ſakramentow pſchihotuje, je tola Bohu džakowanu, hiſchēče we

wjetšinje serbskich žwójbów stare dobre waſchuijo. Tež pſched dōſtačom ſwj. ſakramenta mandželſtva dōſtanjetaj nawoženja a ujewieſta ſwj. ſakramentaj poſtuhy a woſtarja. Mrežach wſchaf ſo węžo na puć do wečznoſće derje pſchihotuje. Alle kač dha ſtoji z tými, kotiž iž ſwójbje ſluſcheja bjez toho, zo bychrujuje wažnu kroczel ſobu činiſti? Wobdžela io tež woni na tajke waſchuije, kaž by ſo to ſwójbym ſluſchalo?

Pohladajmy najprije na prenjoſtbožne dōſtačo ſwj. ſakramentow poſtuhy a woſtarja! Njeby tu rjenje bylo, hdy bychru wſchitey, kotiž ſakramentaj hewaſ dōſtawaju, džecžo pſchewodželi a za uje ſwj. ſakramentaj woprowali? Kač ujèle wotvijuje tola wót prawje wotpołożeneje prenjeje ſpowědže, kač ujemiernje ujèle wot hōđnoho dōſtača prenjoſtbožne ſwj. woprawjenja. Na cyle živjenjo ma prenje dōſtačo ſwjatych ſakramentow ſwój wliw. A tola wiđzimy bohužel, zo starſhi a druzy ſwójbni tač čaſto khwile nimaja, ſwoje džecži na ſwj. ſakramentaj pſchihotowac̄. Za cželne wſchaf ſo naſche macžerje ſtaraja; ale kelfo jich je, kotrež ſwojomu džecži pomhaja, ſebi ſwědomjo pſchepytac̄? A tola je cyle naturſka węc, zo ſo džecžo tač rjec bjez wotpohladanja macžeri wiſpōweda. Z tym pſchewinje strach pſched ſpowědanjom ſamym a wiđzi w ſwjatym ſakramencze poſtuhy, zo je ſwj. cyrk w ſwojich měſchnikach woprawdže tež ſwērna macž ſwojich džecži. Kaž ma džecžo dowěri k cželnej macžeri, tač dowěri ſo potom tež měſchnikej. Pſchi tym ujetryeba ſo ničo wopacžne ſtač. Macž znaje ſwoje džecžo a tuž jomu jenož k prawomu wuznacžu ſpomha.

Runje tač je ze ſwj. ſakramentom woſtarja. Prenjoſtbožny pſchijtup k Božomu bliđu je najwažniſcha kroczel w cylem živjenju, móže bjež, zo nič ſama na ſebi, ale wěſeže we ſwojich ſczechwakach. Hōđuje dōſtate czechniye prenje ſwj. woprawjenjo žohniwanjo, ujehodniye dōſtate pač poſležo, za ſobu. Schtož dochyla wſchém ſtarſhim placži, mjenujej, zo za ſwoje džecži rózarije ſpewaja, to placži w czaſu pſched prením ſwj. woprawjenju džecži najbóle. Doniž ſo wot katechety wuečba džerži, dyrbi ſwójbja džen wote dnja ſwj. rózarije ſpewacž, njech je dželo tač nuzne hacž chee. Šwiaty Duh dava ſwoje darh radý a bohače, ale proſhemu chee wo uje bjež. Tohodla proſchěze w tym czaſu uje pſchewstawajcy a proſchěze w ſwjatych rózarijach, najvjeñſhej wſchitkých pobožnoſezow za wſchón, nič jeno proſty lud! A potom, hdyž maju džecži k prenjiomu ſwj. woprawjenju pſchijtupicž, džice ſobu wſchitey, kotiž hewaſ tež hižo ſwj. ſakramentu dōſtawacze. Ujeje zaněſeže zbožniſchoho woſomila na zemi, hacž hdyž cyla ſwójbja k Božomu bliđu ſtupi, zo by ſwieczila prenje ſwj. woprawjenjo ſwojoho džecža. Schtož to hiſcheze začuł ujeje, tón to ujewě; schtož pač je to jomu ſwieczuł, wiđzi w zhromadnym dōſtaču ſwj. ſakramenta woſtarja ujrijenſhe ſjednoezenjo ſwójbnych. Schto ſu wobjedy a druhe ſwójbne ujescela poruo tutomu? Nicžo, a hiſcheze jomu ničo.

Zo je tomu tač, za to ſwedeži dōſtačo ſwj. ſakramentow ſwójbnych pſchi preních Božich mſchach mlođzych měſchnikow. Tam zjednoeži ſo tóždny raz cyla ſwójbja pſchi Božim bliđu. Čzohodla nič tež tehdom, hdyž ſo ſyn abo džorwa ženi, hdyž mlođenc do prenjeje ſlužby, do wnežby abo do ſtudijow zaſtupi? Čzohodla nič tehdom, hdyž traſh džorwa zaſtupi do kniježnow? Za ſwójbju ſu tele kroczele ſwójbnych wiche wulch wažne, tač wažne, zo jo ſlepje ujesciž niemôža, hacž z dōſtačom ſwj. ſakramentow. Podarmo pač pytam pſchi kwaſach, pſchi woſthadže mlođencow do ſtudijow a t. d. ſtarſich a ſwójbnych pſchi Božim bliđu. Ničma dha nichčo wntrobu, zo by z dobrym pſchikladowm do

prečka schol? Pobrachuje drje tola jenož na napominanju a pšchitladiže, a wſchitke wažne kroczele do živjenja býchu ſo wot cyleje ſwójby z dôstacjom ſvi. ſakramentow ſwječíle. Njech pſchichodne jutry ſtoji ſwójba pſchi ſwójbie woſkolo ſwojojho džecža, hdyž ſt prenju mu ſwiatomu wopravjenju ſtupi; njech nje- minje ſo žadu ſwas bjez toho, zo nimo nawoženje a njewjetli ſtarſchi, bratja a ſotry ſvi. ſakramenty poſkutu a woſtarja dôſtanu; njepuſchczny naſchich ſynow do cužby, vředny hacž njeſmy ſi nimi žhromadnje ſvi. ſakramentaj dôſtali. To budže nowa móda, ale móda, koſraž ma poſne prawo a koſraž pſchinje ſzohuwanjo do naſchich domow a naſchej mložinje, dokelž je že zaſkadom za wſchě ſtaſy živjenja, zo ſlepſchoho býč njeſmý. *

Shto naſche džecži wſchitko ſlyſha.

W přenich pječ tħdženjach živjenja čłowjek ſnanu hiſcheže niežo njeſkycchi a njevidži. Wón cžuje. Hdyž je džecžo moſtre, hľodne, z hdyž je jomu horco abo zyma, dha ſchfrecži, ale nič tohodla, zo by neschto wędžalo, jenož dokelž to cžuje. Mikota-li nahleje ſwéch dla z wóčkomaj, njemžo ſo rjec, zo nahlu ſwécu widži, nē, wone jenož cžuje. Zo by ſlyſhalo, ſo na žane waſhnujo njepuſcheradža. W ſchettym a ſednym tħdženju pač wotužjeja ſwýký čłowjeka. Nadoſez ſtarſkich je, hdyž ſo džecžatko preni krocž na nje wuſmewknje abo hdyž preni krocž jazyčk napina a griegoli.

Nětko je wěſcze tež ſt prenju mu ſwiatomu živjenju wotužilo. Nětko pač maya tež wotroſeženi pſchecživo džecžu dwoju winowatoſč, mjenujen, džiwač, taž dotal, na eželo džecža a nimo toho ſwérne joho njeſmertnu duſchu fedžbu mécž. Věſche-li hžo dotalna winowatoſč czežka a poſna zamolwjenja, tak je nětko nowa, duchowna winowatoſč hiſcheže czežcha a zamolvicžiſcha.

Džecžowej wóčej a wſchey ſtej ſo wotužiſtoj jačo wotužiſchen duſche, a duſcha wita kóžohzac̄iſchež, dokelž dyrbí wuſkyč ſot wokolnoſče. Kajke zamolwjenjo nětko za wſchitlich, hdyž ſo njeſtaraja, zo by mloða duſcha jenož ežiſte, pōćziniwe wěch wohladala a wuſlyſhalo! Zo džecžo njehanicžiwe, ſchfödne wěch ežaſto njevidži, wěm, dokelž je tež najnjehańbicžiſhomu čłowjekoj nimale njemžne, ſo w ſwojej cylej granocžiwoſči pſched njewinowathymi poſkazacž. Zo pač bohužel ežaſto džecži ſlyſha, ſhtož je jim njemało ſchfödne, tež wěm; zle ſlowa du čłowjekoj lohko, tež pſched njewinowathymi, z huby. A bohužel pſchimne ſo zle jara, haj ſpodžiwnje lohko džecža.

Njechamy tu naſchich ſchfesęanskich ſtarſkich napominacž, zo býchu ſo pſched ſwojimi džecžimi wſchech njeſchistoſnych ſwarow abo, ſhtož by wjele hórsche bylo — ſakrow — zđerželi; to pač dyrbimy žadacž, zo býchu ſwojim wjetſchim džecžom a čzeladníkam wſchě hrözne ſlowa rycze zaſazali a ſo njeſtróžili wotročka abo ſrénka, cheyl-li tajſeje zaſaznje dla z domu hicž. Njech radſcho jene eželo ležo wostanje, hacž zo zle rycze čzeladných džecžo naſaza.

Pſchi znatej pobožnoſči naſchoho ludu drje ſo tajſe wech ežaſto njeſtaraja; ale ſt nam pſchimdu do domu cužy, pač handlerjo, pač zaſtojnic, pač wojach, taž w manevrach, a tu rěka, naſche džecži wobſtražicž pſched kóždhym zaſviednym ſlowom. Won z tajſkim handlerjom abo wojakom, tiž ſebi najmjenſtchi njeſchistoſny žort woſehje pſched džecžimi dovoli. Z domu z tajſkim rjemjeſtnym, njech je tħſher, ſedlač, murječ abo krawc, tiž plampate rycze wjedże. Njebarbjene woſka a durtje, roztorhany fanapej, z modhy wuſdženj fabat je mjenje zloho, hacž jenicek ſlowo, koſrež na duſchu naſchich

džecži schéodny zacžishež ſežini. Pokazaj, nano, zo ſu tebi twoje džecži naj-lubžhi poſklad na zemi; dawaj ſwedeženjo, kſchelčanſka macžer, zo žanoho woſomika njezabudžejch: Boh ſam běſche nehdý džecžo, ale wot ſwiateje kuježnje Marije, kaž z nježmernej luboſežu, tať tež z nježmernej kedžblivoſežu kublany. Z jeje čiſtoho horta njezuuđe žane ſlowo, kotrež možlo njezinowatoſež Žežus-džecžatka ranicž. Žeje ſwiatej wuſhi njebyſtej žanoho tajkoho ſlowa pſchelkylhalož.

Tuž dha, wy ſerbske macžerje, budčeze ſežehowarki ſwiatoho pſchikkada Marije. To dyrbi ſo wam prajicž. We wutrobach dobre, njekežbuječe tola ſtajnje na ſo a macže pſched waſchimi džecžimi druhdy rozyčowanja, kotrež wſhak ſu mjez wami njezinowate a njechčodne; ale, ale, mlode diſche waſchich džecži njezmēđa je ſkyſhcež. Ranicže li njezinowatoſež waſchich džecži pſchez tajſu njekežblivoſež, macže to čežko zamolviſež. Nježińče ſebi džecži wežipne za wećami, kotrež za džecži njejišu, a wostajče ſo rozmolwou, kotrež moža wežipnoſež džecži wubudžicž. Schtož je wam cyle njezinowate, z toho ſežini ſebi džecžo ſchtó wě ſhto. Njerježje waſchim džecžom lohkomyſlju row, do kotrehož ſwoju njezinowatoſež pohrjebaſa. Njevoblaſtanovanoež čiſtoth njevrčci džecžu tež waſche najhoreyſche wobželnosčezenjo.

**

3 Lutžich a Sakſkeje.

Z Budyschima. Nježelu 22. ſeptembra běſche w Scherachowje ſwiate ſimowanjo; 324 woſobow dôſta ſwiaty ſakrament. Najpoſtojnijſchoho kuježa biskopa bě wypoſkodſtojny kniež ſcholaſtik Lutſčanski pſchewodžal. Popoldniu po ſwiatocžnoſeži ſo kniež biskop do Budyschima wróči, kniež ſcholaſtikus pač woſta w Scherachowje, zo by tam nažajtra pruhowanjo nabožinu wotměl. Nježelu wječor bě katolíſke towarzitvo mužlích ſwiedženſki wječor w hoſćeniu „Dührnichen“ zarjadowalo. Tež kniež ſcholaſtikus ſo tam z woſadnymi duchowymi poda a zwijeseli pſchitomnych z rjanej ryczu. Hdyž ſo duchowni po 10 hodžinach zaſy domoj naſtajachu, mjeſeſche kniež ſcholaſtikus wulke njezbožo. Z hoſćenca wuſtupivſchi a hač bliže k puežej doſchedſchi njeprym w ežmowej noc̄i hrjebju, kotrež tam nimo zahrodki wježde, tuž do njeje ſtupi a to tak njezbožownje, zo ſebi lewu nohu zlama. Wutoru pſchivjeze ſo khoru kniež ze želežnicu do Budyschima a bu do ſwojoho wobydlenja donjeſem. Hač dotal je hojenjo čežkeje ſchéody cyle derje ſchlo, a ſměny ſo nadžijež, zo budže w nic pſchedolhim čaſu wjeledſtojny kniež zas ſwoju ſlužbu zaſtaracž mōc. Wulke njezbožo knieža ſcholaſtika je powſchitkowne dželbračzo wubudžilo; wón ſam pač najbóle wobžaruje, zo w doſež wulkej duchownej nužy, kotrež w tu khlwilu w Budyschinje mamy, njemože pomoci myč. — Boh chek ſoho bórži zas wuhojiež!

— Dotalny kaplan pſchi cyrkwi Nasheje Lubeje ſenjenje w Budyschinje kniež Jakub Rjencž je ſo 1. oktobra jako wojerſki farař do Drježdjan pſchewydlil. Boh pſchewodž čeſczenoho knieža do nowoho powołania ze ſwojim žohnowanjom!

— Tudy woſtu ſo ſrjedu 2. oktobra wulki jubilejſki ſerbiſki ſpěwanjski ſw jedžen. Drobníſchu rozprawu wo ſwiedženju mōžem ſe hafle w bližichim čiſle podačž. Zo je ſo jara derje poradžil, mōžem ſe z dobrým prawom wuprajicž, pokazujo na rožhud cyle njeſtronifſkoho němſkoho wopytarja, kž nam piša: „Węzorawſchi koncert je ſo mi nimo měry ſpodobał; na taſ wypoſkem wumjekſke woſchewjenjo njebež na žane waſchim pſchihotowanym.“

— W Drježđanach bu 26. septembra knijež dwórski kapłan Pětr Will jato präses duchownskoho konfiratoria w Drježđanach stajany.

Z Nadwórja. 28. septembra popołdniu $\frac{1}{2}$ hodzin wudzir w twarje- njach Handrikee khěžniſkeje žiwnoſcze woheń. Z bydlom běſche tam Triblerec swójba, kijž hakle bě pſched krótkim časom k nam pſchicžahnyła. Woheń tak spěchnije wokolo jo pſchimase, zo Triblerec, kotřiž doma njebečtu, mało z plo- mienjow wutochymy. Něčto dželanskeje draſtu a někotre stare meble, kotrež ſiſodža z delnjeſe jſtvy žwucžahachu, je wſcho, ſchtož zdžeržachu. Pozdžiſho ſo dohladachu, zo jo tež Pölleneke bróžnija zapala, dokež bě tam najkerje něčto palace zleczalo. Ludžo pak bvrzy woheń poduſychu. K.

— Wutoru 17. septembra ſwjeczeńſche tñdomny cyrkwiſki wucžer, knijež Pětr Scholka, swój 25. létny wosadny zaſtojnſki jubilej. Swjatožnoſz ſpočza ſo w cyrkvi z woſebitej ſwjedźenſkej Božej mſchu, kotruž ſchulſka ſwjatožnoſz (aktus) ſežehowaſche. A tomu běchu ſo we wupryſhenej jſtvi přenijeje rjadowneje woſadnaj duchownaj, wucžerjo, zaſtupjerjo ſchulſkoſho pſchedſtojerſtwa a wjſchſtej rjadowni ſchulſkich džecži ſezchli. Po wuprěwanju zawodnhoho kérliſcha ſpomi- naſehe k. administrator Wjelela na wažnoſz tajſkoſho ſwjedženja a wozjewi k. jubilarej žbožopſcheza duchowneje wjſchnoſeže a woſady. Na to k. wucžer Šlođenſk, kotruž bě tež zwonkownie wupryſheno ſchule zarjadował, tohorunja žbožopſchejace ſłowa ze ſtrony wucžerſtwa ryczeſche. Skónčenje hiſchęze preni ſchuler a prenja ſchulerka w mjenje ſchulſkich džecži derjezaſluženym džak wuprjifſtaj a pichy tym ſwoje dary: kurjerſke blidko (wot hólcow) a blidowu vaju (wot hólcow) pſchepodaſchtaj. Hewak bě knijež jubilar hiſchęze rjane piſanske blido (wot ſchulſkoſho pſchedſtojerſtwa), pýſchny čaſnik a tobakowu tyžku (wot ſerbſkoſho wucžerſkoho žwiaſzka) a wſchelake druhe dary dôſtal. — Pſchejemy jomu, zo bychu ſo wſchě tehdom wuprajene pſcheza w prawje bohatej měrje dopjeliſile.

Z kraja. Manevry ze ſwojimi wjeselemi a zrudobammi ſu nimo. Ženož dopomijeczo na „rjamych“ wojakow je hiſchęze žiwe. Tola pſchi wſchěch rjanoſćzach dyrbimy tež na někotre njerjane wěcy ſpomnič; a to najpriedy na reje. Sichto many wo ſchfódnoseži a zahubjacym wuliwje rejow džeržecž, je znate. Hdžž pak to hžo we wſchědnych rejach placzi, dha wjeli bôle wo tajſkich, hdžž běchu rejwanſke lubje pſchepielitjene z euzymi wojakami, to rěka z wulſkoſho džela z njeſchijſtijnym a njeħalbitym ludom (wo naſhich ſerbſkich wojakach to njeplacži). Tohodla dyrbjeſche ſo wočakowacž, zo budža ſo z najmjenjicha te holey, kotrež chedža do „pſchijſtojných“ ſluſhceč, tehdy rejow zdalowacž. Tola, ſichto ſo ſta? Samo tajke, kotrež jim hewak z puzja du, prenju nježdželu ſeptembra na ſwoje dobre pſchedewzaczę zabučhu. Ženož mała běſche čzrjódka „mudrych kniježnow“, kotrež pěkuje doma woſtachu. Žim rádlubje zaſluženu thwalbu wuprajamy. — Druha tajka njeļuba wěc ſu ſkóržby na hubjene hospody (kwartery), kotrež z někotrych wſow pſchijſtadžeja. Wojaſkej ſtricha, jeli ſo wón ze ſwojeſe ſtrony rozomnuje zadžerži, pſchijſtajne lěhwo, trébne poſluženjo a woſebje ſtrona a doſahaca jědž, a to w cžiſtych ſudobjach. Swójby, hdžž ſo to ſtało njeje, njeſmědža ſo poročej džiwiacž; pſchetož woni nječinja jenož ſebi ſamym haňbu (tu ſu ſebi derje zaſlužili), ale cyklej krajinje, haj cyłomu katholſkomu Serbowſtwu. A poroč je cžim bôle zaſluženym, hdžž tajke njeſchijſtusknoſeže wulhadžeja z nahrabnoſeže tajſkich ſwójbow, kotrež njetrjabaja na toleť hladacž a kotrež ſnadž hewak doſež

pijenjez na wschelake prózdnosće rozmjetaja. — Tute pokivu njech so
pschichodnje pčenje ſobu wobledžuju. — Ž. J.

Wólba na ſejm w 5. wjesnym wokrjeſu.

Ze ſmjerczu njeboh zapóſlance H. Kečka z Rodec je městu w pjatym wolsnym wokrjeſu wuprzednjene. Tuž ma ſo tež tu **17. oktobra nowy zapóſlanc** wuzwolicž. Tonle wofrejs wopſchija z najwjetſchoho džela Serbow jako wuzwolerjow, a wosebje tež katholickich Serbow Budylkeje, Radivojkeje a Baczoňkeje wosady. Za tuthych jako wérnych a ſwérnych Serbow a dobrzych kſchecjanſey zmyſlenych muži naſtanje netko praſchenjo: Koho mam 17. oktobra na ſejm wolić? Kajki dyrbi naſeh kandidat być? So wozemi, zo móže dobry katholicki Serb jenož tajkomu mužej ſwoj hlos dać, kiž jomu po datych wobſtojenjach w narodnym, hoſpodarſkim a kſchecjanſkim zmyſlenju najblize ſtoji; jenož tajkomu, kiž ma tež ſam mjenowane ſamotnoſeze a je teſame tež w naſchich wſchelatich ſerbičich zherwadžiñach, towarſtwach, ſwiedženjach a t. d. zjawiſje poſkaſal a wobſwědcžil. Tu njeje tež trébny jara wjele wučeniy muž, ale doſaha tež tajki, kiž ma ſtrowy ruzom a dobre naſlady a dobry wuſud; tež druhe akademijeh widželane rycze njeſi trébne, ſchtóž móže z krótka a derje zrozenliwje zjawiſje ſwoju naležnoſež poſchedniſež, je na ſejmje runje tał radu ſlyſham, kaž žadyn wnmjekſti rycznik. Njeboh Kečk z Rodec njeje ženie preł, zo je jenož 3 lěta do ludoweje ſchule thodžil, a tola je ſwoje zaſtojnſtvo derje na ſejmje zaſtał, a běſche rad wiđam, dokelž mějſeſche kharakter a běſche tež dobry Serb; runje tohodla wupraji ſo w poſledním poſedženju konſervativnho frakciona naſchoho ſejma (kiž ma poſtež 40 ſobuſtawow) jenohlónije, zo by pjaty wolsny wokrjeſ zaſi dobroho Serba na pschichodnje ſejm poſlal!

Tuž, lubi ſerbſch bratſja, poſkhaječe na tych, kotiž z wami derje měnja, njemjetaječe poſchi wólbe **17. oktobra** waſche hloſy preč, džieže wſchitc ſi wólbe a hloſuječe za toho wot ſwérnych Serbow poſtajenoho kandidata:

Kublerja Jana Smolu w Spytecach.

Mots Tružnik z Kufec.

3 ſrāja.

Wólby ſo poſhibližuju. Tohodla ſtupi tež ſerbičim hoſpodarjam winowatoſež bliže, zo býchu do ſejma muža poſlali, praktiſkoho, nazhonjenoho a wuſtojnnoho ratarja, kotriž burſke wobſtojnoscje do cyla znaje. Jakо tajko ho je ſebi „Towarſtvo Serbičich Burów“ knyeza kublerja Jana Smolu ze Spytec poſtajilo. Wosebje winowatoſež katholickich wolerjow je, za knyeza Smolu wuſtupić, dokelž je kſchecjanſki, tolerantny muž. Konſervativne towarſtvo a zwiaſt ratarjom ſtał knyeza Mütterleina z Koblic poſtajilo, a hdyž njechadu ſerbiči burſe po žadanju konſervativnych knyeza Mütterleina za kandidata měz, jich na njehanibicžiwe waſchnjo ſocialdemokratow, panſlavistow hanjachu. Schtó pak dyrbimy prajiež my katholich wolerjo wo zwiaſku ratarjom, kotiž chedža nam tež Mütterleina poſchinužovacž? ſchtó prajiež, wo tamnyh Barliňſkich nowinach, kotrež ſu organ zwiaſka ratarjow? Dokelž nocheinu katholikojo Bismarkej poſchi joho 80 létnym narodnym dnju holdowacž, woni katholikow

„waki, schézóny, helske schrunych (Höllenſchrungen) hnojove bruki a t. d. hanjachu, kotrež dýrbja ſo rozeptacž“. A wot taikohu „Bunda“ dýrbja ſebi katholické wolerjo ſwojoho kandidata poſtajiež dacž?

Katholické wolerjo! my paſ wſchitę jaſo zjawný protest pſchecživo tamnym Barlinskim hanjacym novinam wotedajnym na dniu wólby **17. října**, kóždy, a to muž pſchi mužu, njejživajc̄ na žadny žadžewk jaſo nuzinohu džela a t. d., a ujepraj žadny, mój hłbs niewuežni, ale wotedaj kóždy, fiž ma t tomu právo, ſwoj hłbs za

knjeza tublerja **Jana Smolka w Spytecaх.**

Naležnosće našeho towařstwa.

Sobustawy na leto 1895: kk. 438 Michał Haša z Ratarjec, 439. 440 z Budyšina: Michał Lusčanski, Jakub Delenk, 441.—443. z Radworja: Jan Lorenc, Jan Šmitk, Teresija Winklerowa, 444. Michał Kubaňk z Kamjenjejskoho Haja, 445. Michał Žofka z Bronja, 446. Jakub Ryčerja z Khasowa, 447. Handrij Böhmař z Kamjenej (tež na 96).

Sobustawy na leto 1894: kk. 671. Teresija Winklerowa z Radworja, 672. Jakub Ryčerja z Khasowa.

Na leto 1893: kk. 703. Jakub Ryčerja z Khasowa.

Dohrōwolne dary za towařstwo: J. D. za nawěštk 1 hr. 50 p.

Za cyrkę Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 109,427 hr. 52 p

K česci Božej a k spomoženiu dušow je dale woprowaſ: **Michał Haša po woli njeboh Hańče Delenckowej z Wutočic 100 hr.**

Hromadze: 109,627 hr. 52 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 12,747 hr. — p.

Dale je woprowaſ: r. 1 hr. — Hromadze: 12,748 hr. — p.

Za cyrkę Maćerje Božej w Radworju.

Dale su woprowaſi: **najdostojniſi knjez biskop a tachant dr. theol. Ludwik Wahl 1000 hriwnow**, Madlena Hojbikowa z Radworja 500 hr., N. N. z Radworja za bratrski wołtar 300 hr., N. N. z Radworja 3 hr.

Za cyrkę w Lubiju je so pola kapłana M. Šewčika wotedało: 5 hr. 5 p přez k. tachantskoho služownika Lukaša za předate stare póstowe znamki (marki), 50 hr., přez k. P. A. wot Šołćic ſwojich w Khanecach.

Za šulu w Lubiju pola samsnho: 10 hr. wot k. sup J. Juhra z Lipska, 9 hr. wot njemjenowanje přez k. prédarja Nowaka (za cyrkę a šulu).

Za nowu cyrkę w Kamjenicach (Chemnitz): njemjenowani z Budyškeje wosady 6 hriwnow.

Za Koćinjanskich wupalených: z Radworja 5 hr., njemjenowani z R. 9 hr., njemjenowany z Budyšina 2 hr.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Exercicije w Filipsdorffje za žón ſke zapocžnu ſo pſchichodnu pónadželu wjedzor w 6 hodžinach a ſkonečna ſo pjatki rano.

Swoju parnu maschinu na čiſčenje pjerja najpodwoſniſcho porucža

Jakub Delenk

w Budyſchinje na horniczej droži číjlo 34.

Cjíškej Smolerjec katholickéj čiſčenje w Maćicžnym domje w Budyſchinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na posče a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Euđowny časopis.

Wudawany wot towařstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 20.

19. oktobra 1895.

Lětnik 33.

Cjesczujicje Pražske Jezus-džeczatko!

Lubi čzitarjo „Pösla“ zuaja knižku, kotoruž je loni hrabinka Stollberg-Stollberg serbskemu ludej k Božomu džeczemu ežiščejecž dała: „Pražske Jezus-džeczatko a joho ežeczowanjo.“ *

Z krótka ſu w tutej knižce popišane ſtamizny hnadowneje poſtaƿy Jezus-džeczatka, a wubjerk rjanych a hnujachych modlitwov pohvoȝnej dušchi praji, kaf možje na pýchihódne waſchňo Jezus-džeczatko ežeczowacž a we wſchelakich mužach a ežecznostach je wo pomoc proſhez.

Serbiski lud je tutu knižku z radoſcju pſchijal. Za to ſvědči džen wote dnja pſchiberače ežeczowanjo taminoho hnadownoho džeczatka, kotorož kopija ſo tež we Workleczanſkej kapali namaka. Alle bjez dživa tež, zo lud tak rad a z tajlej dowěri Vojíškmu džeczatku ſo bliži, je dže tola tak mnogi hižo wot njoho wułyhčany. Dofez ludži je nam hižo wobkruczal, zo je Jezus-džeczatko jim pomhalo; a wſchědnie ſwecza ſo pſched nim džakue a proſtine ſwecžki.

Zo pak by tute ežeczowanjo a tutu dowěra k Jezus-džeczatkej hiſcheže pſchiberala, njech je tu dženja k joho ežeczji na tſi podawki ſpomnjenie, kotrež ſu ſo njeďawno w naſherj wokolinje ſtale.

We Workleczach běſche mloda žona ežeczen ſkhorila. Tak zlē pocža khorosž z njej zaſhadžecž, zo jeje pſchivuzn placzo po Workleczanſkoho kaplana běžachu, zo by ju druhí raz doma wobstaral, dokelž ſebi myſlachu, zo předy wumre, hacž by z Khrbičzic kniež doſchoł. Lětarzej z Ramjenica a z Šeniorowa njevědžeschtaj žanu druhu pomoc, hacž poſledni ſredk, kž w podobnych padach, hdjž ſo wo ſiwiénjo abo ſmjerč jedna, čzlowjeſka wuſchitnoſcž ualožuje:

* W Róžencze pola knieza wučerja Wjeūki, we Workleczach a w redakciji „Katholickoho Posola“ w Budyschinje je hiſcheže něſhto tajſkich knižow na kladže.

běchtaj wobzamkułej, wbohej khorej wowęžu kroj do žilu zapuščenicz. Hijo bě jo wonek t kumku kumku, cyla kista k tutej zwažliwej operaciji trébnych instrumentow bě jo do Workle pšchivjezla a hodžina k operaciji postajena na schtvrťk přenjoho augusta popoldniu w dwemaj.

Nutruñscho hač předy wobročichmu ſo wězo na tutym dnju k uaschomu Ježus-džeczatkej, k jeho czeježi woprowaſche ſo wopor Božeje mſchě a swěczachu ſo swězki w hrodowej kapali za na smjerež khorn. A hlej, hdyž ſekar pſchijedže, zo by z poſlednim poſyptom smjereži wopor wutorhym, namaka wſchon pſcheclapnjenym, zo ſo khora porjedza. Prajſeſche, zo ſebi tutón njenadžitý a nahly wobwrot k lepſchomu wujasnicz njemóže, a ménjeſche, zo je miloſežiwa ſotra, fotraž khorn wothladowaſche, tu pomhała. Říta pak a my wſchitey, fotřiž wſchohho ſwědne ſmy, njeſchivjujemy nikomu druhomu, hač Ježus-džeczatkej tajkule ſpodžinu pomoc. Khora je dawno hijo ſtanyla a nichto na ujej njewidži, kaf wjele je czeperila a kaf blizko bě ſtolej wěznoho ſudnika. —

W Vaczoniu czeſtejſeſche bur ſeta doſho na njehojomu khoroſcz. Džen a bôle jeho moey ſo zhubjachu, mjez tym ſo bohoſeje pſchiberačhu. Haj, ſurowe matry je wbohi poſledni čas wuſtač dyrbjal. Do jeho czebla běchu njedžinajacy džery wipanyle, kotrež ſo jědmjachu. Na pomoc, na wuſtrowjenju ſebi nichto njemjſeſche; khory ſam najlepje wedžeſche, zo jemiczen ſmjeret jeho wot matrow wuſvobodzicž móže. Tohodla žadaſche ſtyskliwje za ujej a běſche wſchon zrudny, hdyž jomu ſichto polēpſchenjo pſchejſeſche. Ale ſmjeret ſo dljeſeſche a bohoſeje ſtajuje pſchiberačhu. Tu dójta wbohi ſponujeni knižku wo Pražskim Ježus-džeczatku do rukow. Na měſeje začtu w ſebi wulfu doveru k tutomu džeczatku a nutruje proſchesche je wo zbbóznu ſmjeretu hodžinu. Stajuje daſche ſebi wot ſwojich džeczji z knižki cžitacž a rad kladjeſche ſebi knižku a ſwjeſzatko Ježus-džeczatka na wutrobu, prajo, zo je jomu potom ſlepje. Po jeho žadoſeji dzerzeſche ſo džewjeczniowſka pobožnoſez, kotrež dyrbjachu ſo wóſke pſchi nim modlicž. Swěczachu ſo swězki a ſwjeſzecche ſo Boža mſcha k czeježi Pražſkoho Ježus-džeczatka, zo by jomu zbbóznu ſmjeretu hodžinu bbrzy popiſhalo. A hlej, hdyž bě ſedy na džewjatym dnju ſo pobožnoſez z „Amen“ ſkónižila, wbohi czeperjet zbbózniye wſmy.

Dwanaczelétnoho hóležeca z Hórkow bě loni nazymu w Chróſcicach pos do nohi ſtuſal. Noha hnydom ſtraſhniye zaczeſkaſche a ſo bbrzy na wjach měſtinach jědmjeſche. Doſho traſeſche, předy hač zaſy zaži; ale tola zaži, wězo jenož po zdačzu. Pſchetoz leſta w ſeſze počza noha zaſy boleč, a to tak jara, zo hóležec hijo wot započzatka julija wjach do ſchule khodžicž njemóžeſche. Wbohej ſtarſchej naſožowac̄htaj wſchě móžne ſredki a móbleſchtaj ſo wjele, dokelž wědžeſchtaj, kaf pſchec ſuſinenjo cžlowieka cžasto na čas ſimjenja hnjenohho ſeſimi. Tola wſchó ſdaſche ſo podarmo. Noha dale bôle boleſche a bohoſeje ſtipaſche pſchecy dale horje po czele. Tež řejeſwarzidliſti ſekar jej ſchpatnije tróſchtowacſche, měnjo, zo je to jara woſtudla, doſhotrajaca wěc, zo tu ničo cžimicž njemóže.

Tu zaſkyſcha hóležecowa maczeſt wo proceſſionje, kotrež 20. ſeptembra z Workle do Rózanta z Ježus-džeczatkom pónidže. Hnydom ſebi kruče wot myſli, zo za Ježus-džeczatkom do hnadownoho města Rózanta pónidže, zo by jej wone za to khromohho hóleca wuſtrowilo. Knížku wo Pražskim Ježuſku cžitavici běſche njenuej zhoniła, kaf je tute džeczatko hijo cžasejſiho na maczeſtne proſtwy džeczji wuhojiło. Tuž tež wona połmu doveru na nje ſtaj.

Džesie, kaž bě slubiła, z processionom do Różanta a tu so poklafný píched samej postavu Luboščivojho Žežuška a modlesche ſo doſlo a nutnje za ſwojeho hyma. A Žežuš-džecatko a Różenczanſka macz Boža ſtoj ſo nad jeje hylzami ſmililov. Domoj píchischedſchi hyscheſche wot ſwojeho hyma, zo noha tak jara wjacj njeboſi. Razajtra móžeſche Miklawſch hižo do Chrýſtie ſt' ſwiatej ſpovědži hiež, węzo hyscheze jara thromije. Na treci džen, 23. sept., džesie hóležec za tři měsacy zaň preñ raz do Schrifte do ſchule a z wulfim wjeſelom maczeri powědaſche, zo je hižo zaň druhy „ſkočku běžal“. A wot toho dnia je ſo wjcha bolez ſhubila; noha je eyle ſtrouva.

Wec je ſo eyle tak mela, kaž je tu z krótkia napíſane, a kóždy móže ſo ſam pola ſtarſcheju a druhich, fotiſi ſu thromu nohu widzeli, napraſhovac̄. Potom njech ſudzi wo tutym podanuku kaž chec. My pak jmy ze zbožownym maj ſtarſhimaj a zbožownym hóležecom píchewſvědeženi, zo je tu Žežuš-džecatko dživ čimilo.

We Worfležanſkej kapali je ſo 6. řektobra po myſhporeje píched poſtavu Žežuš-džecatka ſerbſka a němſka džakovna pobožnoſez wotmela. Kapalka běſche wot pobožnoho ſudu eyle píchepjeluena. We wjchech wobližach móžeſche cžitac̄ huutu zahorjenoeſz a pobožnoſez. Zane wdežko njevoſta ſuché — — — — —

Tuž hwtataj tež ty, luby čitarjo, we wjchelakich nuzach a cžejnoſezach cžela a duſhe ſt lubomu Žežuš-džecatkej, a cžejcuj je woſobniſe z tým, zo ſo proujeſeh, ſwoju wutrobu joho najſwježiſchej wutrobic̄enj dale a bôle po- dobnu cžinic̄.

Dobhejerſka brón w cžejkých cžasach.

Schtó by radý njeſlyſhal wo hnadowym měſeče Lourdes wo džiwach, kotrež ſo tam wſchědnie ſtawaja. Wot lěta 1858 je male Lourdes ſo pícheměnilo do ſvetaſlavinoho města, je ſo eyle pícheměnilo wot toho cžafa, hac̄ je ſwjata Marija tak dobročiwa ſo tam wopofazała. W myeuowanim lěče zjewi ſo wona khudomu, njewinowatomu džejcžu, z myenom Bernadette, a to nic jenož jónu, ale wjacj króž. Tak cžastro hac̄ ſo najbóžniſha kniežna pobožnomu džejcžu pořazovac̄, mějeſche wona w ſvojimaj ſtykujenymaj rukomaj róžowc — a Bernadette móžeſche jenož píched njej klečzo, na njebeſtu žónku zhladovac̄ a ſo róžowc modlic̄. Hdyž bě ſo Marija tutej khudej holčez wjacj króž zjewila, porucí jej wona, zo dyrbi na wěſtym bleczku hrjebac̄, døelž dyrbjeſche tam fužol naſtač, z fotrohož mějeſche ſpomoženjo žörlíč po cykly ſvěcze. Tutoň fužol je naſtał a je hižo njeſic̄omnych ſpodživne wuhojil.

Duchowny fužol pak, z fotrohož dyrbjeſche ſvětej hyscheze wjacj žohno- wanja píchithadžec̄, mějeſche Marija w rukomaj — to je ſwjath róžowc, kotrež uajbóžniſha kniežna, ſežehujcy modlitwu pobožnoho džejcža, ze ſwojimi portami píchewodžec̄, kaž by w naſich cžasach, hdyž bě ſwet po zdacža tule modlitwu ſkoro zabył, nas wſchitkach w tutom džejcžu hyscheze jónu chyła róžowc wuežic̄, podobnje kaž nehdyn ſwjatohu Domunita; kaž chyła nam wžnamjenic̄, zo změrem w naſich njeveřiwyh, njeſhmantyh cžasach w róžowcu prawu pomoc; kaž chyła nam pořazac̄, zo dyrbi w cžejkých wojo- wanach a wichorach naſchoho cžafa ſwjath róžowc nam ſpodživna, móena a dobhejerſka brón byc̄ a woſtač. A tak bu tamna ſkala pola Lourdes ſvět-

sławna kłetka, z kotrejż je kralowna njejewa sama róžowec przedowała. Tehdyjski baniż Pius IX. je tute przedowanjo derje zrozumiał a tohodla swjaty róžowe często dżęzjom katholskiej cyrkwi poruczał. Hdyż joho jónu puczowarjo proschachu, zo by jim róžowec wojwiedził, prajesche jim, zo ma won też róžowec, a pokaza jim cyłe malý, njenahladny, a tola méniesche, zo je to najwjetshi pokład, ktryż w swoim hródze ma, dokelż je to róžowec, z kotrymż je so joho pichejczem hanu předownik Pius modlit, a z kotrymż je so pichede wschěni njeprzeczelemi wulhoral, a też won to czini, kruče so nadzijiejo, zo z nim do budźe. „Dajęce mi wójsko so modlach, a chci wschitkich njeprzeczelow pichewinę”; tute słowo sławnego baniża je wschudzom znate. Haj, tutón muž Boži wotkaza róžowec jako poślednie wopomnijeczo chłomu kichejčanom ludej, hdyż 10 měsacow piched swojej śmierci puczowarjam z Poitiers rjecku: „Spiewajęce twa wschitey hrondże ze swoimi śwojbami wjedzor róžowec! Namojo a maczerje, śnujo a dżowki, spiewajęce wschędnie tutu tak jednoru, rjanu, z wiele wotpuszami wobdarjeni modlitwu. Niech je wam to, moje dżeczi, moje poślednie słowo a wopomnijeczo, kotreż wam za-wostajam!” — Psihi druhej pichilejnosczi prajesche wóu tele słowa: „Swjaty róžowec je male sczyno a wjedzor tych, kotsią jón pilnje a pobożnje so modla, k tamuomu mirej, kij je w swj. sczynju śubieniu.”

Każ Pius IX. je też joho naślednik na stole Pétrowym swjaty róžowec ze wschej nutrnośczi a lubośczi pichet poryuczał. Hnydom w spoczątku swojego krujeżenia poświeczi Leo XIII. cyłe kichejčanstwo kralownie njejewes, a pośliczjeje wschitkim swoim śmiernym dżęzom swj. róžowec jako drohotny pokład, jako bohate żyrko hnadow, jako dobyczerſku bróni w naszych czechich czaſach, jako mócnym frēz, zo móhli z modlenjom ujebjo dobycz, zo by kruje nad kłudym, w hręchach żałoszaczym świetom so śmilił. Po tamnej krasnej encyklicy wot 1. septembra 1883, w kotrejż swjaty wótc poſtaj, zo ma so měsac źtoober k czechie kralowni swj. rózarija wjedzicż, sczehowachu hiszceje druhe, hdyż jo swj. róžowec sławiejsze. Swjaty wótc ma pichet wulku żadońc, zo by cylik kichejčanski wiet swj. róžowec jako bróni wuziwał picheczimo wschem njeprzeczelam naszeho zbożnoścze.

A woprawdze, swj. róžowec je tajka bróni, spodźiwnie mócnia, dobyczerſka, wulkotna — a tola tak jednora, lohka, zo móže kódy z njej wojować, niech je niestchnik abo wojak, cyrkwiniski wjech abo świetny, kłudy abo bohaty, stary abo młody, samo słaba ruciżka dżęsejza, spróona ruka schędzivca, tchepotaca ruka khoroho na lożu boloszczow.

Wažny a czeſki je nasz czaſ, czmowy a hrožacy kaž mróčzele, kotreż so zbehaja na njejeſach pichichoda. Swjata cyrkwi kroczi po kamejntnym puczu; wona kroczi, kaž jeje Wójski założer, po kichizowym puczu. Tohodla, hdyż so hiszceje luboſcž zehli w naszych wutrobach, luboſcž k wschej wjatej, z czerniemi krónowanej maczerti, tak słyszymi słowo, napominanjo swjatohu wótcu, hjejnym wschędnie do rukow swjatu, dobyczerſku bróni, swjaty róžowec.

Róžowec w rukach zmuižithych wojaków.

Hiszceje džens powieda so w Braksach w Tirolskej, kaf tam schpanisich wojach, hdyż w 30-lętniej wójnię Tirolsku dobyczerſich schkitachu, na tamniškim torhoszczęju wjedzor zhromadnije so róžowec modlachu. A żadny džin, zo wschędny wojak tehdrom sebi róžowec tak wažesche, hdyż też najsławniſhi wjednif

taminoho časa, Tilly, jón ženje z ruky njepruhčí. Před význej bitvou na bělej horje pola Prahy klečeše wón, růžovc se modlo, na stronje svojeho výchova Maximiliana I. před svěcením na jazboňské kniežny. Tuto Tilly, když je vjach hač 30 bitwou dobyl, noschecše růžovce přechet přchi sebi zjádovje na svojim mječu k češčí sv. Marie.

To činječe tež slavný princ Eugen, a hdyž joho wojach viděachu, zo jo wojebje pobožnje růžovc modli, prajachu: To budže býržy bitva, starý se tak vjele modli. Mož růžovca se wón přchede všečem džakowací, zo 5. augusta 1716 pola Peterwardina mōc Turkow přchewený.

Hdyž chycíše maršal Radecík runje přched bitvu pola Novara na konja, pytače wón měměnje něčto na zemi. Wojał, to wuhladavíšči, přichiběža jomu pomhač a pytače — a schto namaka? W travje ležejí růžovci, kotruž maršal wjesele přchiha a potom hmydom dobyčeřej bitvu započa.

W septembru a oktobru wýjistkoho léta 1870 němci wojacy w Francúzské jara mréjachu. Městacíko Górze pola Meče bě z khorymi a raněnými přchepjelujene. Všechnje w tuthm městacíku samym na 25—30 wojaforw mréječe. W tutom zrudnym času bě to jena modleřtska kniha, kotruž skoro všečit w rukoumaj džeržachu a z kotrejž so z hnujacej pobožnoſćí modlachu — tuta kniha bě sv. růžovc. Kdyždý wojał žadacše za nim, wón noschecše jón přchi sebi, wón měječe jón na khorložu, z mréjacej ruky jón kružíščho přchimaj ojerječe sebi jón kdyždý wojał sobu do rova. —

3 Lüžic a Sakskeje.

Z Budžichina. Z kniežom scholaſtikom Lüžčanskim so Bohu džaf jara derje porjedža, a je nadžia, jeliko něčjo so njeprchida, zo budže čeſečomu kniež zaš w adveněce mōc w dušchepastýstwje pomhač.

— Kaž šlyschimy, kniež präses Filip Rězał w Praži swoje zaſtojnictwo zloži a přchiníže do Dřeždžan jako dwórski kaplan k princej Žurjei. — Komu je význe zaſtojnictwo präsesa serbskohho seminara dōvěri, njeje w tu khyvílu hýšeče wěſte.

— Na naloženjyo z Roma pôjezele najdoſtojněšči kniež biskop knieža kaplana Bentnera ze Žitawy, když je so k tomu poſtiežil, do Roma na dalšíche theologiske studije. Kniež Bentner budže tam w němckim wustawje „Aluima“, kaž so tež z druhich němckich diöceſow mlodži měščnich studijow dla tam dawaja, a wostanje tam najſkerje dwě lécze.

— W narodnym živjenju serbskohho luda je so 2. dženě oktobra wulec význam čeſkow wodžel dokonjal. Pol sta lět bě so minylo, zo bě so pření serbski spěvanski svjedčení wotměl. Nasch serbski hudžbník Řečor bě tehdy pření króčz ze svojimi kompoſicijemi a serbskimi ludowymi pěnijemi z koncertom na zjawané stupil. Schtóž rozdžel mjez tehdomnymi a nětčíščim časom njeznaje, wulki wuznam tohole podawka zapřchíjez njezaměže. Boh, kotruž bě w tamnym času mjez serbskimi ludom muži zbudžil, kofíž ze svojim pýmowskim dželom drémace Serbštvo zaſy wubudžich, wón je tehdy tež serbskemu ludej muža daril, kotruž dyrbjesche ze svojimi hlosami wótežinske zahorjenjo a začnučejo zapalič. Nasch njezapočinith Žejler spěvý pěnijesche a nařík Řečor za nje hlosy dželacše. A kafa mōc w tyhle spěvach a hlosach leži! Po výšečch Serbach so wone zanošchowachu a spěvachu. Wone běchu so z Indo-wohu ducha narodžile a tohodla do luda výšeňdzechu a so w nim wobkhovachu.

Wulki jubilejny spěvanskii svjedžen, kotrýž 2. oktobra w Budyschinje svjedžachmy, móže ſo tohosla poſtaſčtny narodny džen nowoho Serbowſtwa mjenowac̄. A naſch lúd jón tež jako tajſi wobhladowaſche. Ze wſchěch ſtron ſerbiſkoho kraja běchu na svjedžen kchwatali. Hízo doſlo do započatka koncerta běchu wſchě měſtua w Lauec wulkej ſali z poſlucharjemi wobſadzene. Wiele luđi dyrbjeſche ſo domovj vrdečiež, doſel žanoho měſtua wjac namakac̄ njenoužachu.

Wo koncerte ſamym, kotrýž ſo hujdom po ſedmich hodžinach započa, bě poවſchitkovna kwalba klyſhcež. Móem ſe záčiſhcež, kotrýž je wón na poſlucharjom ežimil. Poවſchitkovuje bě po ſkončenju koncerta wuſud klyſhcež, zo ſo hac̄ dotal žadny ſerbiſki spěvanskii svjedžen tak poradžil njeje, kaž poſledni. Woſebje tječi džel, wobſtojacy z cykla Koſorowych spěwów, ze zwiazo- wacym textom, wot Friedlerja baſijenym, a z orkeſtrowym pſchewodom wuhoto- wanym wot dr. J. Wilka, poſla poſlucharſtwa wulku kwalbu žnejeſche. — Ř spěvaniju ſo svjedženſka hoſćina a bal pſchizamku. — Schtóž wopomni, kelfo próch a pſchihotov je tutón svjedžen žadał, ujezakomđi wěſče knjezeſi ſeminarskomu wychiſhomu wucžerzej Friedlerjej, kif je wſho zarjadował, a joho pomocnikam w ſwojej wutrobie najwyjetſhi džak zawađac̄.

— We Winje zemrě minjemu tjdžen knjež dr. phil. Otto Kleiber, professor gymnaſia tam, ſyn njeboh wucžerja Kleibera w Róžencze. Knjež Kleiber běſhe wjac lét ſobuſtaw naſchoho towařtwa a je tež w cuzziſe „Katholſkomu Poſołej“ ſvěrny byl. R. i. p.

Z Nadworja. Na ſvjatoho Michała mějeſche naſcha katholſka bjeſada ſwoju porjadnu zhrromadžizu, kotaž bě neſichto ſlabičho wopyptana, kaž druhé; doſelž běſhe wulki džel ſobuſtawow do Konjec na spěvanskii svjedžen wotjél. Kenjez administrator Wjefela wotewri w 6 hodžinach zhrromadžizu z katholſkim poſtrowjenjom a poda na to krótki politiſki pſchehſlad. Woſebje ſpomni něk̄ w dlejſiſce ryeži na zrudny jubilej 20. ſeptembra, hdžes buchu ſvjatomu wótej pſched 25 létami pſchez rubježne črjoddy, podpjerane wot piemontefiſkoho knjezeſtwa, poſlednje wobſedženſtwa kraja z Romom rubjene, a kaſ na tutym dnju tam knjezeſtvo zjednočene z Garibaldianami a ſvobodnymi murjerjemi woſidne ſvjedženje woldžerža. Pſchi tym k trbíchtej pſchijtaji, kaſ ſu katholikoſo Sakſkeje a tež wſchitkich druhich katholſkich a njekatholſkich krajow pſchez woſebite Bože ſlužby a zjawne modlitwy pſchecživo tomu protestowali, a woſebje, kaſ je naſche katholſke Serbowſtvo ſwoj protest pſchez wulkoſti proceſſion, kif ſo na tym dnju z Workle do Róžanta wjedžesche, wuprajilo. Tutón proceſſion bě wot katholſkoho zemjanſtwa Horijeje Šužic̄ zarjadowany. Na nim bjerjedu wjac hac̄ 1000 ſobuſtawow wſchě ſerbiſkich katholſkich woſadow a wulka licžba duchownych džel, kofiz̄ z tym poluzachu, kaſ kruče Šerbijske pſchi ſkale ſw. Petra ſtuja. Po tutym mějeſche hiſhce ſiſmatwiedžer, wucžer Kral, krótki pſchednoſtſk wó nehdviſhich kloſchtrach w Sakſkej předy zawiedženja noweje lutherſkej wěry.

K.

Z Nadworja. Zaúdženu pónoželu wjecžor wotměwaſche tudomie „Po- bočne Towařtvo Serbiſkých Burow“ a z nim zjednočena nalutowařnia ſwoju nazymſku hlownu zhrromadžizu. Na njej ſo woſebje dwaj namjetaj wo na- ſtupanju požčonkow pſchijeschtaj, a to najprjodey tón, zo ſo poſla wjacletnych požčonkow proviſija (wupožčenſte „khóty“) preñjoho léta wot 80 na 50 pjenjeſekow ponyži, a 2., zo móža ſo pjenjezy po potřebnoſći tež na wjac lét bjež wotpłaczenja wupožčiwac̄, tak zo móža ſobuſtaw, hdžes wažne

wini za to ręczę, też pożegonki na wjac h lęt dōstac̄, kotrež so ujetrjebaja kōždolētnje w jenajkich dżelach wotpłaezic̄. Tjto sobuſtawu dohladniſtwa, kotrychž čas bē wunidženy, so z nowa wuzwolichu. Z tym so zheromadžizua skóniži. — Schtož žiwjenje a ſkłowanjo nalutowańje powſchitkownie naſtupe, njech sobuſtawu tež dale zaſy pilnje na to dżerža, zo by woſebje čeledž hiſcheze bōle lutowała. Hdyž drje zwjeselaca liežba młodoſeže, hólcow kaž hólcow, swoje zbytkue tolerje na dań noſy, dha je jich tola pschech hiſcheze wjèle, kotiž cylu mždu na próznoſeže rozmijetaja. Ze to woprawdze źrindne znamjo, hdyž čzeladim 10, haj 20 lęt ſluži a hiſcheze ani pjeniežka na dani nima. Richtó so pozdžischo niepräſcha, kelko je wotrocž pscherejwał a pschečniš, kelko je dżowka na woſobm draſtu rozmijetała; ale iſto ſtaſ ſebi na hromadžilo, za tym so pschi wějtych vodenidženjach žiwjenja praſcheja. Tuž: lutowac̄! doniž je čas a pschiležnoſc̄. „Rjane“ lęta włodoſeže ſo żenje wjac h njevróča.

Z Konjec. Před někotrymi měsacami założi zo w Ralbicach spěwařske towařstwo za Ralbičanskú wosadu. Hač runje je towařstwo potajkim hiſće jara młoduške, a byrnjež žanohu blyščatoho mjenia njemelo, ujetrjeba so tola bojeć, do rjady druhich serbskich spěvařskich towařstwov stupić a z nimi wo dobyeo wojować na polu serbskoho spěwa. Dopokaz za to běše spěwanski swjedžeń, kotryž bē so 29. septembra w Konjecach wuhotował. Z wopředka kusk ze strachom, potom pak sylnišo a horliwišo klinčeše přez salu: „Naše Serbstwo z procha stawa“. Po tutym spěwje bē „Kanonenfieber“ nimo a jene číslo programa jakož druhе so jara derje poradzi. Ničoho druhoho so tež njenadžiach. Přetož dirigent, knjez wučer Wjacslawk-Konječanski a wšitcy spěwarzjo ſu za serbski spěw woprawdze zahorjeni, kaž bē derje widzeć. — A z krutej nadžiju, zo budže tute towařſtvo hiſće dolhe lęta ze swojim jasnym spěwom wěrnych Serbow zwjeseleć, wěscie wšitcy hosco přeni joho swjedžeń wopušćichu. — Na mnohe lęta!

Kl—k.

Po wólbe.

Wólba, kotraž je taſ wulke vědženje pschihotowała, je dokonjana: **bitwa dobyta!** Wuspěch wólbow je tutón:

Smoła w Spytecah 1720 głosów,

Mütterlein w Kobičicach 935 głosów,

Schrybać w Hnaschecach 129 głosów,

Lang w Drježdžanach 40 głosów.

Hdyž tónele wuspěch zhoničmy, bē naſcha prěnja myſlīčka: ſlava a džak lubym Serbam a buram, zo ſo njeſſu dali zamolicz, ale ežinili po radze derje měnjačeh. Wſchitkun wulfotny wójnski apparat, kotryž je Mütterleinowa ſtrona do bitwy wjedla, njeje nicžo pomhal. Ani nahladnoſež pschedžydſtwa konſervativnho towařſtwa a zwiazka ratarjow (Bund der Landwirthe), kotrež taſ mōcne za Mütterleina wuſtupowaschtēj — jakož by Smoła pschečiňnik konſervativnho zmyslenja był, ani wiſi ryczeři kublerjow a jich pschivisť, ani zjawne podpjeranjo wokrjeñych hamſkich nowinow „Bauhener Nachrichten“, kotrež w ſwojich rozprawach wo wólbowych zheromadžiznach jenož za Mütterleina piſachu: wjcho to njeje zamohlo ſtrowy rožſud serbskich burow zamolicz, kotiž ſebi do ſejma pscheja zaſtupjerja

ze swoje je srđizm, kiž wopravdže z nimi džerži. Konserwativne towarzstwo tež w tymle padže njeje zbožownie štutkowało. Pschećz dha je wone tač jara pschećzivo Smoli bylo, hdijž je tón tola runje tač konserwatyvni, kaž žadyn druh? Serbia ſu z cyla konserwatyvni bôle hač učotryžuli druh narod. Tohodla mielo ſpomijene towarzstwo trochu bôle za tym ſledžicž, kaž lud a w tymle padže serbski lud myſti.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 448. Michał Lipić z Českec, 449. Handrij Šmidl z Baćonja, 450. Madlona Naglowa z Kanec, 451 452 ze Žuric: Michał Wećlich, Mikławš Rachel, 453 Jakub Kokla z Wotrowa, 454—456. z Nowodwora: Jakub Sołta, Mikławš Wjenk, Jan Hajna, 457. Jakub Sołta z Kašec, 458. Marija Rychtarjec ze Smjerdžaceje, 459. Jurij Sołta z Pěskec, 460 Handrij Khěžka z Różanta, 461 Marija Zarjenkowa z Dobrošic, 462. Michał Wolenk z Kukowa, 463. 464. ze Swinańje: Jurij Pjech, M. Rjeda, 465—467. z Khrōście: Jurij Pjech, Michał Kokla-Lisak, Pětr Dórnik, 468. Jakub Mlyňk z Worklec, 469—471. z Wudworja: Jakub Zarjeňk, Mikławš Bryl, Marija Sewickowa, 472 Pětr Bětka z Kozarie, 473. Maria Kralowa z Jaseńcy, 474 Maria Hejdušcyna z Hórkow.

Sobustawy na lěto 1894: kk. 673. Marija Rychtarjec ze Smjerdžaceje, 674. H. Š. z B., 675. Handrij Khěžka z Różanta.

Dobrowólne dary za towarzstwo: J. Š. 25 p.

Zemřete sobustawy: Handrij Smola z Baćonja. — dr. Otto Kleiber, professor we Winje R i. p.

Za cyrkej Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadżena daň wučinjeſtej 109,527 hr. 52 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 hr.

Hromadže: 109,528 hr. 52 p.

Za cyrkwięku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 12,748 hr. — p.

Dale je woprował: njemjenowany z Budyskeje wosady 1 hr.

Hromadže: 12,749 hr — p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: na Rěčkec-Roztokec kwasu w Radworju 25 hr. 75 p., na Knoblochec-Madlenec kwasu w Kamjenjej 3 hr. 15 p., N. N. z Bronja 20 hr.

Za cyrkej w Lubiu: njemjenowany z Budyskeje wosady 6 hr., za šulu 6 hr., hromadže 12 hr, wot sobustawow žiwoho róžowca w Budyšinje za cyrkej a šulu 10 hr.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): njemjenowany z Budyskeje wosady 6 hrinnow.

Za nowu cyrkej w Plawnje: njemjenowany z Budyskeje wosady 6 hr.

Za Koćinjanskich wupalenych: P. T. N. z R. 8 hr., wudowa Z. z Budyšina 5 hr.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Čeſćenym Serbam wokołoſeže z tutym najpodwoſniſcho ſ wědženju dawam, zo mam wot nětka hotowe čzrije a fožane toſle we wulfim wubjerku a we wšichch wulfosézech po najtuńſich placzijnach na pschedan.

Józef Axmann, ſchewski miſchtir w Khrōſežicach.

Swoju parnu maſchinu na čiſezenjo pjerja najpodwoſniſho porucža

Jakub Delenč
w Budyšinje na hornęžickej drožy číſlo 34.

Čiſtej ſmoljerje ſnihičiſteženje w Macižnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na posče a
we kniharni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 21.

2. novembra 1895.

Lětnik 33.

Nic politika, ale wo politich.

Kralej ſvérne politiske zjednočenja a zwjazki proučujejo ſvérnu, powšitkowne wobſtojenja porjedzeč, kóžda strona na ſwoje waſhnijo. Tich wotpohladu ſu rjane a dobre, jich rycze ſlode, a tola nihdže žadny wiſpeč. Cykl ſwét je miſchkulance, haj, ſamo mjez ſobu ſo ſobnictawu jeneje a teje ſamſneje strony pſchimaja, kaž ſmy to pola poſlednich wólbow widželi. Z wotkel to? Bych tola rjekl, pſchi dobrým wotpohlađanju dyrbjało ſi dobroru kóncej wjefcz. Na dobrým wotpohlađanju ſamym njeje hiſčeze došeč, zaſtady, na kotrychž politiske strony ſwoje programy natwarjeja, dyrbja tež dobre bycz a to wone jenož potom ſu, hdvž ſo zložuňa na wolu Božu, kaž je eyle jaſna wuprajenia w Božich kaſnijach. Džesaeč Bože kaſnje ſu najstarší a najlepší politiski program, kóž je hiſčeze dženja tak wěrny a prawy, kaž pſched týsac lětami. Bohužel pak ſu politikojo mudraczeč, kotiž ſu pſchi ſwojim kójenju za rjantmi ſlowami zabyli na tutón najwěrčijschi program. Tohodla je naſcha winowatoſeč — ſmyli ſtawy politiskoho zjednočenja — ze wſchěmi mocami na to džělač, zo naſha strona Bože kaſnje za ſwoje heſlo ſčzini.

Wěry, zo w ſejmje politiske strony zaſonje džělač abo powalečja. Chcedža-li pak jenož po cžłowjeczeči mudroſci zaſonje dokonječ, nje-naſtanje ſenje ničžo kħmane.

Schto pomhaja zaſonje, kotrež z khostanjom hroža tomu, kóž Boha haní, hdvž tola mamy ſudnikow, kotiž do Boha njewěrja? Tu móže ſo jenož preni zaſon wudoſpolnicz z tym, zo druhí praſi: za ſudnika móže ſo jenož wěriw kħieſčan poſtaſiċz.

Schto pomhaja naſche zaſonje wo njedželskim a ſvjatocžnym měrje, doniž ſo jenož dawaja z džiwanjom na ſtrowotu ludži a nic tohodla,

dokelž tječja Božja kaznja praji: „Spomu, zo by fabat ſvjecžil!“ Tole je jenička wina za ſvjatožnj mér, ſtrwota ludži je jenož ſežhwk, ale ſvet je winu a ſežhwk pſheměnil. To je ta miſchkulanca.

Na kralamordarſtvo, a zbožklatrſtvo ſuň hžđo wſchelake zakonje pomeli; ale njebečnu kthmane a tuž ſu zařu Žběhnjene. Tež tohole je wina, zo je ſvet zabył na Božju kaznju: „Dyrbiſch nana a macz ežeſežiež, atd“. Bot kſheſežanſteje ežahniđby wiđimy tu ſmjerę mało w nětříſich ſwojbach. Tuž wotroſeže lud, ktorž ſo žaneje wojichnoſež njeboji. Wy mudri mužojo, kofsiž kolo ſveta wjerežiež, staraježe ſo za to, zo ma ſchtworta Božja kaznja zařu staru placžiwoſež a wažnoſež.

Tež heval mordarſtvo naſche zakonje khostaja; ſchto pak pomha, hdyž ſo jenomu mordarjej hlowa wotrubnje, druhomu pak ſo jenož měſac abo dvaž „ſeſtunki“ napali? Tón, kotorhož na wotprawniſchežo wjedu, namaka ſwoj wotſud pſcherutu, my pak mamy jón tak dolho za njeſprawny, doniž maja wěſte ſtawy ežlowjetſtwa prawo, zo ſo w duelli eyle ſwobodnje koneuje. Pjata Božja kaznja je za wſchek data. To pak tón ſudník njevě, tiž dženja mordarja k ſmjerěži, jutje k ſedženju na dvaž měſacaj wotjuđzi. Haj, hdež eče ežlowjet mudriſki bycž, hacž Boh, tam je kone wſcheye prawdy.

Scheſta Božja kaznja zaſazuje ſamano mandželſtwa. Naſche zakonje z civilnym mandželſtvoim pak dovoleja, ſchtož je Boh zaſazal. Kóžde dželenjo mandželſkich je ſamano mandželſtwa, byrnje tež hinač rěkało.

Ze zbytnimi Božimi kaznjami ma ſo podobnje. Zakonje wſchak mamy pſcherživo wſchém njeſkuſam, kotrež ſu tam zaſazane, ale wone nimaja prawoho ſtaſtada; wone ujezložuſa ſo na Božje kaznje, a tuž njeſju kthmane.

Schtož je rybje woda a ptacžkej powětr, to je živjenju ludow a ludži wola Boža — Božje kaznje; ſu element wſchoho živjenja.

Ežohodla pak w zjawnym a ludowym živjenju Božje kaznje tak mało placža? Dokelž ju naſchi politikojo w ſwojej zailepjenovſeži ſuj. cyrkvi ruch zvjažali a hubu zavrjeli. Cyrfek, noſchetta a iſchkitatka Božich kazni, dyrbi njeſležecž; jeje najlepſe ſtawy, cyrkwinſke rjady, njeſmeđa do kraja, a tohodla ju kaznje Božje do zabyeža pſchijchle. 25 lét dolho traje hžđo tale politika a njeſju tola hiſeže do toho pſchijchli, hžđe ſchpat teži. Ežim dleje to tak dale pońdže, ežim wjetſcha budže miſchkulanca. Tu je jenož jena rada, won na 25 lét že wſchěni politiſkimi wjednikami a rycznikami a nutr z cyrkwinſkimi rjadami. Wotwiazajuny cyrkvi ruch a wotewěmý jej zařu hort, a ſtqvižim — najlepſihi wuezež ežlowjetſtwa — nam po 25 létach doſkladnje pokazaja, zo ſuň nětko po dolhym bludženju to prawe trjechili.

Hdyž dha nětko politiske ſtrony pſchijndu a nas k pſchijtpjenju wabja, chcemy ſo khroble praſhcež: Kaf ſtoji pola was z Božimi kaznjemi? Zložuje ſo wasch program na nje abo nie? Potom nam ežežko njeſadije, prawu politiku podpjeracž, ale tkežiež na to dyrbiſky. Wſchudžom placži najwjačy wuznačo barby, tež w politicy: tuž njech ſo politiſch wjednikojo wuznaja!

* * *

Wuznaj ſwoju wěru bjez bojoſeže!

Pſched někotrymi lětami zemrěty hollandski minister Moddermann bějhe protestant, ale wěriwy a eyle ſprawny. Pſchi tom pak won katholſku cyrkvi jara ežeſežowasche, ežim bóle, dokelž ma w Hollandskej katholſka cyrkvi wulku

swobodu a tam tohodla krasuje rozkezéwa. Jónu, hdyž Moddermann w Haagu píšebywaſche, píschindže mlody muž k njemu, kiz bě prawa studoval a někto wo zaſtojnſtvo w ſtatnej ſlužbje povičheſche. Míniſter Moddermann ſo joho wopraſha: „Do kajkeje wěry píſchíſkuſcheſe?“ — Mlody katholík wotmolkwi: „Ja jym po prawom katholík, ale wo tu mi z cyla dale njeje.“ — „Schto?“ wotmolkwi Moddermann ſtauhwſchi, „Wý njevečeſe to ſebi wažiež, ſchto rěka, w katholíkſkej cirkwi rođemý a wočežnjený byc? Ja za was nimam žanoho zaſtojnſtva, píſchetož ſchtož ſwojomu Bohu ſvérnije njeſluži, tón tež ſwojomu krále njebudže ſvérnije ſlužiež.“ — Tomu potajkim ſo zlé zeſidže. — Bohužel, wſchidže miniftrowje a wyſoczej knježa tak nječežinu, kaž čeſečomu Moddermann.

3 Lužich a Sakskeje.

Z Budyschina. Knjezeſi ſcholaſticej Lufcjanſtomu ſo prawje derje w jedže. Džens ſobotu je lekar joho nozy gypſowym wobwiaž wotewzał, čzohodž jo khory trochu bojeſche. Wſchitc pak buchu wulcy zvjeſeleni, hdyž lekar wupraji, zo je noha derje a runje naprawjena. Knjez ſcholaſtikus, kiz je z wobwiazaney nohu hižo wjac nježel khodžic ſhypotal, zmjeje někto tydžen ſele z měrom ležiež, zo by ſo ſchkoda eyle ſkruežila, předy hacž khory zaſthodžic poſpyta.

— Kaž „Germania“ piſa, je knjez Michal Žur z Hóſka, kiz je hacž dotal kaplán w Lübecku pola Lublenca byl, za kaplana do Rybnika w Horujiſ Schlezynſkej powołany.

— Knjez Miklawſch Domajchka z Koſlowa je 6. oktobra toho ſtěta w kloſchtrje w Dſku ſvјatoeň ſlubý cíſterciſkoho rjada wotpoložil. Ma to je ſpomijeny knjez 21. oktobra nježche ſvječiſym dostał a 22. doſtojnnoſež ſubdiafona docepěl.

Z Banjeſic. Rježdu 20. oktobra běſehe konſervativne towarzſtvo za Kamjenc a woſolim u do tudomnoho hoſeženca ludowu zhromadžiſan powołało a z píſchednoſtchom wo: „wobſtojnouſeſach naſkoho čaja a politiske ſtrony“, wot f. von Schorlemer z Wulkohu Hajna wuhotowało, zo by, kaž knjez píſchedyda, komornik von Bünau nad Biſchheimom, prajeſche, propagañdu činiſlo za konſervativnu věc w naſcher woſolinje. Zajimava, derje, zrjadowana a hladch píſchednjeſena ryč wjerčeſeſche ſo w časju wot poſledních kejžorſtviſeſmſich wólbow 1893 hacž do najnowiſchoho čaja, rozpominajo, ſchto je ſo mjez tym mjez ſtronami píſheměniſlo, a kajke předy date ſlubjenja ſu ſo dopjelnile. Píſchedewſchim bě to píſhečeziwo reformatkej ſtronje naměřjene a ſo ſamo wě, kaž píſhecy a wſchidžom, píſhečeziwo ſocialnym demokratam, tutomu Meſſitej naſkoho čaja. Kyciňk wuzběhovasche dobre ſamotnoſeſe konſervativneje ſtrony a jeje jara khwalobne „wotpohlaď“, píſchedewſchim jeje wótežiſke zmyſlenjo píſchi píſhiziwoſenju znathch wojeſtſkych dawkow a jeje píſhečeziwjenju píſhečeziwo píſheliupſtomu zwijazkej (Handelsvertragej) z Rujovſkej, z tym dopofazuju, zo můža ſo tež konſervativni z knjezeſtvoſom rožkorice! Maſtupaj o handelsvertrag winowasche jón, zo je wón wina nižkich placžiſnow za ratarſke produkty. Ma druhzej ſtronje pak tež prajeſche, zo je nětežiſche zarjadowanjo burſy wina nižkich placžiſnow, woſeſje zorna, dokež, vyrmje tež ratař dyrbjal tunjo píſhedawac, je cyroba w měſtach a druhdže tola droha. Tuž píſheje ſebi razne zaſtročenjo píſhečeziwo burſy. To jomu kóždy píſchihloſuje. Ratarjam jako zarunianjo

za handelsvertrag pšcheje sebi namjet hrabje Kanica. A šepschomu pšchemějša (industrie) wobzamknychu ſo handelsvertragi: jako zarunano žadaja sebi ratarjo pšchijeczo Kanicowoho namjeta! Naſtupajo bohazabyčiňch zlých demokratow a jich njeprahceželskoho ſtuktuwanja pšcheživo ſtatej a fejžorſtwu da ryčník zrozemicz, zo dyrbja ſo z prawje kruhym zakonjom wo towarztwach a cíjschežu do cíjsta poddujycz. — Knejez von Schorlemer ryčežesche jednorje, jaſnje, zrozemliwje a ſchtóz wón wo konſervatiwnej ſtronje prajeſche, bě wěrno: wo tym bě kódy pšchevňdečenj. Ale ſchtóz je pšcheživo konſervatiwnym, to f. Schorlemer za mjeleža, to wón njeſpomni! Wón njeprajeſche, zo ſu konſervatiwni frontym zakonjam, kotrež cheedža pšcheživo demokratam měcz, tež w kulturkampfie pſchihloſovali a z tym katholikow njeſměrnje kjudowali. Tehdom dřežche jo katholikam, kaž nětke demokratam a ſchtó rukuje nam za to, zo ſo žadane krute zakonje tež pšcheživo nam zaſy njenaloža? Ma to, zo wſchě krute zakonje demokratow pſchewiniez njezamóža, zo to jenož wročzenjo ke kſcheježanstwu dokonja, ſnadž ryčník njeje pomyslił. A tomu pak ſluſcha pſchedewiſchim, zo tež katholifka cyklej by ſměla ſvobodniſte ſtuktuwač. Tomu pak zadžewaja woſebje konſervatiwii. Znajemy was, pſcheželjo, bôle z evangeliſkoho bunta a druhý z guſtawadolſkiſtch ſvjedženjow jako z rajchſtaga! Ale tež zadžerženjo konſervatiwnych na ſejmach njenóže nas z nimi pſchecželicz. Trjeba jo tu jenož ſpomnicz na ſtomiliſionovu ſakón a druhé zakonje pſcheživo Polakam a na njehödne zadžerženjo woſebje konſervatiwnych pſched ſtětom, hdyž rajchſtag Bismarkej, kotromuž sprawnoſez, prawo a wſchá legitimnoſez njeje wjací dyžli ewornowa nitfa, kotrejež dla ſo njepodknije, hdyž rajchſtag tomule Bismarkej hoſdowacz njechafše. Zadžerženje ſu hónni ſwojoho miſchtra: w konſervatiwnych nowinach jo mjez rynczkami cítač hodoži, tak rjany jubilejny dar bychu byle male němſke tróny. — Ryčník njeprajeſche tež, iſhto je lojnici „Ulmſtrzgeſež“ padnycz dal. Wón njeprajeſche tež ničo wo njeprahceželskum zadžerženju konſervatiwnych pſcheživo najboſtojmiſchomu f. biftopej pſched dwěmaj lětomaj, hdyž tón w ſejmje na znaty ſakón: „Oberauſſicht des Staates über die kath. Kirche“ wot ſéta 1876 tak nazdala ſpomni. Rajſti holt a iſchřef tehdom bě, jako by trón a kraj hromadu padał. A tón ſamý knyez v. Schorlemer, hačdruniz je ſam katholik, běſche jedyn z najhóřich herjekarjow. A tola je ſakón pſcheživo nam wurjadny a njeprawny. Tu ſo poſaza, ſchtó we wozjeſi foži tež! Ze-li jich zmyſlenjo tak pſcheželne a iprawne, kaž praja, dha njech wotſtronja najprijedy tutón ſakón. Ze-li pak nam wón, kaž praja, njechkoži, ežohodlo tak tajſi ſakón? Bjez džiwa by bylo, hdy by katholifci lid byl njenje patriotiſki, ale khroble prajimy: njech konſervatiwni a wſchitey družy ſu tak ſwěrni kaž my. To jo wě, za „Welfenfond“ a podobne my njeſſmy! — Schtóz ſkončenje naſche lokalne konſervatiwne towarzta naſtupa, mamý wſchu winu, jim njedowěřicz. Zich zaměry ſu zaměry tajkich wulkotublerjow zjednoczené ze „zvjažkom ratarjow“ (Bund der Landwirte), kotſiž cheedža małych lid a burów f ſwojemu ſepſchomu wutrijebač. To dopokazuje nam woſebje 1., wólba pſched dwěmaj lětomaj, hdyž ſo towarzto z wopredka za burſkoho kandidata f. Koſku wupraji, potom pak joho ſobuſtawij pſcheživo njomu za ryčežkublerſkoho kandidata dželachu, a 2., zaúdžena wólba wokolo Budyschina, hdyž chechju, kaž je znate, pſchež leſni manipulaciju serbſkomu ludej wocži wotrcęz! Ně, za konſervatiwnych, woprawdze pak ſvobodomyſlých, bycz nje-móžemy, abo dyrbja ſo hiſchež po naſchich zaſadach pſhemějč: dyrbja bycz konſervatiwni, kaž my Serbja ſmy! Na konſervatiwnej zhromadžiſnje

w Pancžicach, z fotrejež wušpěchom bě pſehedſyda k. von Bünau jara ſpotkujom, tam wſchak mócene pſchihloſowanjo a placanjo njebrachowatſe, dokelž: ſud nje-
wě, ſchtož ſo jomu — ujepraji.

I.

Z Kamjenic. W Kamjeńskim wokrjeſu budža nazymſke kontroliſte
z hromadžizm trjedu 6. nov. dopoldnja $\frac{3}{4}8$, $\frac{3}{4}11$ a popoldnju $\frac{3}{4}3$ hodžin
w Kamjeńcu, 7. nov. dopoldnja $\frac{3}{4}10$ hodž. w Sepizach (Schwepnitz), 7. nov.
popoldnju $\frac{1}{4}3$ hodž. w Kinsbörku, 8. nov. dopoldnja $\frac{1}{4}8$ a $\frac{1}{4}10$ hodžin
w Połęczińcach, 8. nov. popoldnju $\frac{3}{4}1$ hodžin w Wulfim Röhrsdořje, ſobotu
9. nov. dopoldnja $\frac{3}{4}9$ hodž. w Khróſćicach.

Z Drježđan. Poňdželu 28. oltobra běſche w Drježđanach jara
ſwjatočne połoženjo a poſwjeczenjo zakladnho kamjenja za nowu
wojerſku cyrkę. Tuta cyrkę ma dwojotna býč, za protestantſkich a kathol-
ſkich wojaſow tak założena, zo je jedyn džel wot drugoho cyle njeotwiſny,
tak zo móža katholiko a protestanci z dobom Bože ſlužby wotmewać, bjež
toho zo býchu jo mjez ſobu moſili; a tola ma wſcho cyrk býč, kaž jena
wulkotna cyrkę. — Po tymle kharakteru běſche ſwjatočnoſć połoženja za-
kladnho kamjenja tſoja, kaž býchu tež tſi zakladne kamjenje: jena ſwjatočnoſć
bě cyle katholika a dokonja poſwjeczenjo najdostojniſiſki kniež vikop, wobdaty
wot wojerſkoho fararia knieža Rjencza, dwórskich duchownych a druhich, druga
ſwjatočnoſć bě za protestantſki džel a tceža bě cyle wojerſta. Tež
toho Majestosé ſral Albert běſche pſchi wulkotnje pſchue ſwjatočnoſći
pſchitomny.

— Wtorku pſchipołdnju ſtaſ ſo wobě Majestosé ſral Albert a kralowa
Karola z extracząhom do Sybillenorta podałoj. Kralowſkej Wyſokoſeji prynceſ
Jurij a prynceſna Mathilda Jeju Majestosé pſchewodźeſtaj.

Z Prahi. Nowe žiwjenjo hiba ſo zasy w serbskim seminarje
w Prazy a čiſina, kotraž tu w prózduinach knjezeſe — bydleſe džen tu
jencz mało člowjekow w tak wulkim twarjenju — je ſo pomalku
zhubila. A to bjez džiwa; přetož serbski seminar hospoduje lětsa
33 wučomcow, wurjadne wulku ličbu. Bohoſłowcy ſu: Gustav Vogt
z Neukallenberka a Jurij Wingeř z Khróſćic w III. lětniku; Pawoł
Šołta z Wotrowa, Franc Müller ze Šérachowa, Jurij Hejduška
z Hórkow a Jan Ghezzi z Kamjenicy w I. lětniku. Gymnasiasci ſu:
Józef Wels z Kamjenca a Alfred Marschner ze Šérachowa w VII. rja-
downi; Jurij Delan z Wěteńcy, Jurij Saring z Drježđan a Pawoł
Pech z Drježđan w VI. rjadowni; Pawoł Driver z Kainjenicy, Pawoł
Düring ze Šérachowa, Pawoł Kurze z Wostrowca. Pawoł Kunježk
z Krjepjec, Richard Gottfried z Drježđan, Pawoł Rönsch z Kunners-
dorfa a Hugo Hain z Mišna w V. rjadowni; Karl Schindler z Mišna,
Pawoł Löbmann ze Šérachowa, Jan Rücker z Grunawy. Mikławš
Hajdan z Wotrowa, Jan Bryl ze Stareje Cyhelnicy, Franc Wels
z Drježđan, Bruno Hirsch z Radeberka a Ewald Wischek z Drježđan
w IV. rjadowni; Jan Wjeńka z Róžanta, Benno Rösler z Neukallen-
berka, Edwin Posselt z Wostrowca a Michał Mić z Dobroſic
w III. rjadowni a Mikławš Dórnik z Njebjelčic, Wilhelm Salm z Budys-
sina a Hendrich Kielmann z Wostrowca w II. rjadowni.

Priſpomnenjo redakcije: Z tutoho zapisa je widčeć, zo w tu
khwilu jeno 10 Serbja w Prazy studuja, ſtož je při 33 wučomcach jara
mało. Runje uětke, hdyž many wosebje we Lužicy tajku nuzu na

serbskich duchownych, to z čim wjetšim wobżarowanjom wopominamy. Na čim dha zaleži, zo synojo našich serbskich swójbow so bóle k studijam njewobroćeja? Tež starši maja wuzwolenjo přichodnoho powołania swojich synow trochu w rucey. Hdyž jich wot małosée w tym duchu nawjeduja, wutwori so tež samo wot so powołano za duchownstwo.

3 chłoho swęta.

Niemiecka. W Lipsku je so w minjemym tydzenju wotewrjenjo wulkoto-
wego hrodu za němſki fejzorſtvovery najwyjšschi ſud swjatočeſje wotbylo.
Pſehi swjatočeſjeſi běchu fejzor Wilhelm, kral Albert a prynce Jurij pſchi-
tomni. Wysočej knježa běchu dwě hodžinje pſchitomni, a podachu ſo fejzor
Wilhelm zaś do Barlina, kral Albert a prynce Jurij zaś do Tělan (Strehlen).

W tychle dňach je pruski minister ratarſtwa v. Hammerstein po
Schleswickske pucjoval, zo by wobſtojenja ratarſtwa ze ſamym nozborjenja
prinhewal. Zaſimowe je, iſtož adreſsa abo peticja, kotrež ſu jomu ſuſenje e
pſchepodale, praiji. Tam je injež druhim piſane: „Hacžruniž naſchi ratarjo nětke
z dwejotuej pôcu dželac̄a, dha nimaja, woſebje pſehi lohſej roli kož w Rybnickim
woſtrefu, žane myto za ſwoju pŕecu, ale dyrbja kožde lěto kapital pſchij-
ſadzeč. My dyrbimy knežiſčho dželac̄a, dyžli naſche ſtužowne džowi; hdyž
pak tute rjani mzdzu dôſtanu, ujewostanje nam ſamym žanohu pjenježka, zo
mohle ſebi my naſnužniſhu draſtu a domjacu nadobu ſupiež. Z hrózbu wiđimy,
fak ſo čas nam bliži, zo naš naſchi ujeſmilni wericžerjo z naſich wobſedzeń-
ſtow wuežerja. . . Za naš je jeno jedyn ſredk: powyſchenje žitnych
placziwu. Žito dyrbí zaś placziwu doepčež, hdyž bur ſam ſwój
wſchédny khléb ſebi zaſluži, a tomu nětke tak njeje!”

Poſledniſche ſłowa drje budža ratarjo injež býle wſchitey podpiſac̄,
hacžruniž ſu w započatku wuprajene ſłóržby tola thčtrje pſchehnate.

„Zwijažk ratarjow” pyta w tu khwili tež woſebje nad Rheinom a
we Weifſalſkej ſo zaſydliež. Knjez v. Ploeg tam wokolo pucžuje. Hacž dotal
je „Rheiniske towarſtvo burów” pod ujedzeniom ſwobodnogo knjeza v. Loë a
hrabje Hoensbrocha tam doſez pomožuje ſkutkovało. Nadžijanu ſo, zo tež
tam burja lejne ſubienja zwijažka a wotſchęžepjenje wot ſwojohu towarſtwa
kneže woſkowkaſaja, kaž ſebi to doma pſchejemy. My many ſami zwijažk
ratarjow: to je naſche ſerbſke burſte towarſtvo — a nietrjabam tajtich
cuzych „pſchecželow” z uarañſcheje Pruskeje, kotrež wſcho druhe předy hacž
naſch wuiſit pytaja.

— Nětko je jo lěto minylo, zo je hrabja Caprivi ſwoje zaſtojnſtwo
jako kancler němſkoſte ſeſtva zložil, a zo je na joho měſtno wjeſtch Hohen-
lohe ſtuſil. Schto je po pravom wina nahloho pſchewróta tehdom byla, njeje
jaſne; pſchetož hłowne pſchicžium, kotrež ſo tehdom injenowachu, njeje tež wjeſtch
Hohenlohe wotwobročil. Tež wón njeje mož zakon pſchecživo powrōbežerjam
(Umſtuzgeſež) pſchecžiſchečež. A iſtož ratarſtwo naſtupa, dha „zwijažk
ratarjow” runje hrabju Caprivi, jako naſhorschoho pſchecžiwnika ſwojich na-
mjetow k poſlepſchenju injenowac̄he a z cyla jako njeſchecžela ratarſtwa.
Z kanclerom Caprivi om dyrbjeſche tež pruski minister ratarſtwa v. Heyden hicž
a na joho měſtno pſchitidze knjez v. Hammerstein-Lorten. A niež z toho,
iſtož ſu wot Caprivi a žadali, njeſju tamni ratarjo w minjemym lēže
doſežahnyli: ani Kanizowy ſamjet ani dwojotnu pſenježnu měru (doppel-

wähnung). Tu zas widzimy, zo w wilejcej politicej często drugie wini żobu rycza hač te, kotrež „wschodni rozm poddanow” widzi. — Cześćny, swierm a merny charakter Capriowym, pak je jo tež tudy pokazał. Za cykle tute lato żwojohu wotpočzinka abo wotstronjenja njeje hrabja Capriwi nieżo pschećzivo nowomu knieżeństwu czinik, njeje schęzuwał, njeje ani jo dał do sejma wiśnolęż. Tak wjèle hinak ſo zadżerži wjelich Bismarck, kiz w Hamburgijskich nowinach njeprzechestanje żwojohu politiku pschećzivo politicy něteżijschego knieżeństwa zaſtupowacę a tutomu czeſkoty pschihotowacę!

Austria. Z Prahi. Čeſkosłowiańska narodopisna wuſtajeniua bu 23. oktobra ſwiatowej zavrjena. Bé to dželawny džen, ale tola ſo hřeheze raz pſchez 80,000 ludzi we wuſtajeney zhromadži, kotsiž chyechu tómule lubuſkej naroda prajez poſlednie boženje. Zahorjeny, kotrež bě wuſtajeniu wuſtworila, zwosta pſchi njez hač do konca. Wopytonari mějſeſte wuſtajeniua wſchho hromadže pſchez dwaj milionaj, poſlednie dny běſche njez nimi arey wójwoda Karl Ludwik. — Pschinjeſem ſo wuſtajeney hřeheze wobchernijschemu rožprawu.

— Hrabja Badeni, nowy pſchednyda ministerſtwa Nakufeje je w naſtupnej ryczi w ſejmje ſwoj program wozjewil. Wón praji, zo móže Nakufa jeno zbežowna bycž, hdź je wopravdže monarchiſka, zložena na trón Habsburgijskich. Tara khwalobne je, zo minijter Badeni jako dobry a ſeuth katholik wuſtinpuje. Joho rycž je wſchidžom dobry zacžiſhcz ežinika.

— We Winje bu Lueger za přenjoho mějšanostni wužwolem z 93 hloſami pschećzivo 44. Schtož ſi křeſeſanen ſocialni w Winje pschećzivo židowſkim liberalnym dokonjeli, je wſcheye khwalby a wobdzivanja hódné. Lueger je wólbi pſchijal, a budže byz dwěla tež wot kniežerſtwa jako mějšanosta pſchipóznatyi a wobtruczeny.

— We Wüherkej je liberalne minijterſtvo tež poſledni ſakoni pschećzivo katholiskej cyrkvi pſchećzishežalo. Tam maja nětko židža polne a přenje abo lepje jeniečke prawo. Wón bych u najradjeho wólbi Luegera za Winstoho mějšanostni pschećzisnly.

Rom. Swjaty wótc je pſchi ſwojich wýſokich létach hřeheze ſpodzivnje ežity a mórem. Pschećzivo 25 létomu „jubilejnemu ſwjedzeniye“ italijskich pschećzownikow cyrkvi je pſched krótkim protest wozjewil, w kotreym wobzaruje, zo liberalni a niewěrni zarjadowarjo njeſtu na joho ſchędzine wložy džinvali a žałostni njeprawdu, kotrež je jo jomu ſtała, chędža tak zwęczęz. Swjaty wótc pak ſo nadžija, zo Boža pſchedwidziwoſć ſas lepſche ežaj cyrtvi a bamžovſtvi popſcheje.

Italia, to reka, jeje wjednik Crispī, je ſo kruče na Portugalsku rožhuewał. Portugalski król puežuje w tu khwili po Evropie a wopytuje kralovſke dwory. Joho kniežerſtvo da tež w Romje joho wopyt pſchipowědziež. To běſche Crispīej jara witane. Rueže da do zjawiſcie ſtribicž, zo přenii katholiski król do Roma, do hrobu Quirinala pſchijidže, kotrež je Italija bamžej rubila. Tola ſwjaty ſtol da portugalskemu kralej powěcž, zo němōže we Vatikanje, wot bamža, pſchijaty byz, jeli do Quirinala dže. Tuž da król ſwój wopyt w Romje wotpowěcž. A ta to ſirowy hučv Crispī-a a joho pſchivisla wobja. A tola ſi Crispī na tejle haſibje ſam wina, dokelž tak lohkomysluje a zahe powěcž rožkherjež da; wón drje mějſeſte, zo móže z tajtim wozjewienjom portugalskoho krala k wopytej njež. Nětko je italske kniežerſtvo ſo jara hněwnije na portugalske walilo a „diplomaticke počahov-

wanja" piščikrōtschiło. To pak nježo njepomha: bamiž je jo jako mōenijski wopokazal dužli italske knježestwo, a býrnje tute tež, kaž pišaja, kulturfampf w Italſej započeče chylo.

Wat redakcije.

Prošnym ſvojich čitarjow wo zamolwjenju, zo dženijniſche ežiſlo ſnadž w prawym časju njeboſtami. Pišti piſčennobim džele w duchowniſcie ſlužbje njeje redaktorej možno bylo, rukopis za „Woſol“ tak piſchihotowac̄, zo by jo ežiſheče, kaž hewaſ, hač do pjatka 4. hodžin popoldnju dokonječe moħel.

— Dokelž je wulki džel čitarjow „Katholitkoho Woſola“ tež w bratſtuje „Wutroby Jézuſoweje“ a w „Zapoſchtolſtviu modlenja“ budže Woſol wat nětka foždy mječ měnjenjo modlenja tutohu bratſtwa wozjewieč, kaž jo dženſa hýžo stanje.

Naležnosće našoſto towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 475. August Robl ze Židowa. 476. Mikławš Buks Konjec, 477. P. Benedikt Chejnovský, konventual w klóſtrje w Oſeku.

Sobustawy na lěto 1894: kk. 676. August Robl ze Židowa.

Na lěto 1893: k. 704. N. N.

Na lěto 1892: k. 712. N. N.

Na lěto 1891: k. 726. N. N.

Dobrowolny dar za towařſtvo: P. B. 1 hr. 75 p.

Zemrěty sobustaw: Jakub Smota z Kaſec. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jézuſoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 109,528 hr. 52 p.

K čeſci Bozej a k spomoženju dušow je so dale woprowało: za swjećene wěcy 48 np. — Hromadže: 109,529 hr. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 12,749 hr. — p.

Dale je woprowało: r. 1 hr. — Hromadže: 12,750 hr. — p.

Za cyrkej w Lubiju: za cyrkej a šulu: z Worklec wot N. „za khude duše“ přez J. Š. 40 hr.

Za Koćinjanskich wupalenych: knjez senior Monsignore Jakub Kućank w Budyšinje 50 hr.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Za terciarow: Zemrěl je Jakub Smota z Koſchec. R. i. p.

Štomy bratſtrow „Jézuſoweje Wutroby“ a „Zapoſchtolſtwa modlenja“ maja modlitwy a druhé dobre ſutki w novembri Bohu woprowače: **Za maležnoſće katholikow w Němſkej.**

Khwalće Knjezowe mjeno.

Modlitna kniha za katholskich křesčanow wot H. D. — Druhi wudawk, je zwjazany do kože ze złotym abo rjanym hwěžkowym rězkom na přeđaň za 3 m. w redakciji Katholitkoho Posoła.

Cžeſčenym Serbam woſkluoſeže z tutym najpodwolniſcho ē wědženju dawam, zo mam wot nětka hotowe ežrije a fožane toſle we wulkim wubjerku a we wſchech wulkoſzach po najtuňsich placíznač na piſchedan.

Józef Armaun, ſchewſki miſčitr w Khróſcžicach.

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na posée a
we kniharni 2 m., pod kříz-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodijs w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 22.

16. novembra 1895.

Lětnik 33.

Zaposchtoſtvo modlenja.

Na niečo drje so džensniſchi džen bôle ujeſwari, hač na hubjene čaſy. „Koſti to tola jomu kónc woźnje? Schto budžemy tola hiſchęze wšcho do-čaſacę, jeli to tak dale pońdze?“ Wyſchimy často a husto ſkoržicę. Nejpravda a ujevera jo we wſchěch kutačkach wupjерatej, pobožnoſej, sprawnoszej a poccživoſej jo wſchudžom hani a wyſměcha. Schtóż chce k nečomu pſchijieč, w ſvěče neſchto płačieč — ujeverju, zo z poccživym křeſćianſkim žinjeniom daloko ſchikuje; z ujmeniſcha wneža nas pſchiklady, zo maſeh čim ujetechu moć a płačiwoſej, čim ſchibawſchi ſy. Na naſchich wyſokich ſchulach, tam jo zjawnje wneži, zo je Žežus Křyſtus, jeli nje jebat, dha tola jenož wſchědm c̄lowjet, kaž ſchtó druhi. A tajke zaſlate wnežby ſo ujeckhostaja, Bóh zwarnuj, ſaty, naſche kraje, płačja tajkim wnežerjam rjau mzdou z dawkou, ke kotrymž tež ty a ja pſchijuſhamoj. Znaty lutheriſki ſchęzuwať, předať Thümmel, wumjetowſche nam katholikam, zo z pječenym khlébom (wvj. woblatkom) pſchibójſtvo czerimy, pſchiruuaſche nas z ſetiſhlužobníkami, kotriž ſo pſched „lapami“ a „plundrom“ ſkoumy — lapy a plundr mjenuje wóni relitviye, kotrež ſo w Trieru khorajiu, potajkim Žežuſowu ſuknu a t. d.! — a Thümmela ſud wuwiniwowa. Nicžo ſo jomu ua tajke hanjenja ujeſta. Wěſty katholicki cyheleſchtrichwať pak bu k ſchęćzměſacňomu jaſtu zaſudzenym, dokelž bě lutheriſkich „hlypých“ mjenoval. Ze to prawda? Podobných wěčkow moħł doſež mjenowacę, moħł poſkaſacę na to, kaž ſmě kózdy cygan po ſwojej woli po naſchim kraju ezahačę, ujež tym zo žadym jesuit ani tsi dny pola ſwojeju ſtarſcheju pſchebywacę ujeſmě, byrnjež ſo jomu nje to najmjeniſche wopacžne dopoſkaſacę njemohlo, byrnjež wóni železny křiž nosyl a z horej luboſežu ſwój lud a kraj lubowala! — Haj, wjele, wjele bych wam powědacę moħł, nje jenož z naſchoho lubowanego kraja, ale z cyloho ſwěta! Alle ujeje mi to trjeba.

Wy sami wseho derje wężeze a rad mi pschihiłosujecze, zo su to struchle a bježbóžne časy, te našche časy!

Tola, luby psichezelo, mnemju so z tym spokojicž, zo na že časy skoržimi a je wobžarujemny? Směny ruch změrom do klinu połožiež a třehepotajey pschihiładowacž, kaf so njeprawda, bježbóžnoſež a njekhmanſtwo dale bble wu- pschecžera? Ně, a ně, a ně!

„Alle, mój luby, řehto dha cheemy cžinicž? Mamym ruch zwjažanej a hubu zatykam“, įnadrž mi znaipschezíwisch. „Ja pak cži wotmołwju: „Cžiūny, řehtož so hodži, a woſtajmy, řehtož schlodži!“ Stojimy frueže a njekhablajey kóždy na swojim městuje a konajny ſwér, řehtož cyrk, narod, stat a gmejna ſebi wot nas žada. Swědomicze trjebojny swoje prawa, woſebje pschi wolsbach; pschede wſchim pak hladajny, zo by mér a pokoj, derjemecžo a Bože spodobanjo kniežilo nad naſchej ſwojbu. Nječiňny, njeryczny, haj, njemyšlmy ani niežo, řehtož by so z luboſežu k Bohu a k bližchomu njezrunawalo. Potom budže pola nas domach, w naſchich wjeslach a woſadach, hižo něſchtokuli rjeñſcho a khwañſcho.

Alle z tym so nječiňny hiſcheže spokojicž. Wſchiten ludžo bjez wuwzaczá ſu naſchi bratſja, naſche ſotry, wſchich dyrbimy lubowacž, wſchém w jich niuzach a cženotach na pomoc khwatacž. Nic jenož z naſchich domow a woſadow, ně, z cyłohu ſwěta dyrbimy wotſtronjecž pomhač njeſeru, bļudnowěru, nje- prawdu a njekhmanſtwo wſchich družinow. Ze dha nam to móžno? Kaf mamy to zapoczež? To je móžno, haj, to je naſcha ſwjata wiñowatoſež. Žežus ſam je nam ſredk do rukow dał, je nam zaſtoſaił brón, z kotrejž dyrbimy woſowacž za prawdu a wěrnoſež, za kraleſtvo Bože na zemi. A tuta brón je modlitwa. Cžasto napomina naſ wón, zo bychmy ſo modlili: „Budźeže wotucženi a modleže ſo!“ „Modleže ſo bjez pſchecžacža!“ „Proſcheže, a budže wam date!“ a t. d.

Alle, njejwěrno, luby cžitarjo, jenotliwy wojał, njech by tež najkhmanſchu brón mél, wón tola pſchecživo njeſchecželej mało wiucžini, njecha-li ſo z muohimi druhimi wojałami zjednocžicž. To placži tež wo naſchim modlenju. Cžim wjac̄ ſo jich w modleju zjednocži, cžim ſkerje budža wiñyſcheni, dokelž je potom Žežus mjez nimi, kaž džen wón ſam to praſi: „Hdžej ſu dwaj abo tſjo w mojim mjenje zjednocženi, tam ſym ja mjez nimi!“ Z tutych ſłowow z dobom tež póznaſemy, zo Bóh naſ njeviñyſchi traſej naſchoho pacžerja, naſcheje nutriñoſež a pobožnoſež dla, ale jenož Žežusa dla, kotryž je z nami abo w kotrohož mjenje. Boha proſhymy. „Wo cžožkuli wy Bóte a w mojim mjenje proſycž budźeče, budźe wam date!“

Tuž dha, njeſmodlmy ſo kóždy ſam za ſo, ale zjednocžimy ſo mjez ſobu a zjednocžimy ſo woſebje z Žežuſom, z jeho najſwječiſher wutrobu. Zjed- nocžimy ſo z cyłym katholiskim ſwětom k wulkej armeji modlerjow pod naj- wiñyſchim naſjedowanjom Bojskeje Wutroby Žežuſoweje — w „Zapoſchtołſtwje modlenja!“

Schto je „Zapoſchtołſtwwo modlenja?“ Zapoſchtołſtwwo modlenja nje- žane bratſtvo, ale dobrý ſtutk, je zbbóžne zjednocženſtvo, kotrohož ſobuſtawu ſo prbciua, nutriñoſež modlenja w ſebi a w drugich ſpěchowacž po pschihiładze a po žadovſeži uajjwječiſcheje Wutroby Žežuſoweje, kotryž je ſtajniye žiw, zo by naſ zaſtupowal. (Wuſtawſki I.)

Zo by ſo wotpohlađanjo tutoho dobroho ſtutka docpělo, budže jara ſpomožne; zo ſo njeby jenož hortnje a znutſkownje modlił, ale tež druhe dobre

ſtutki, ſtutki zbožnoſeže a miloſeže dokonjał, egaſto k ſvjatym ſakramentam khodžil, Bože a crkvinke kaznje ſvēdomicę wobfedžbowal a ſlonežuje wjcho to ežinik, ſchtodz moglo kſchecžaniku pobožnoſež, ežefę Božu a zbožnoſež duſchow ſtutkownje ſpěchowacę. (II.)

Wſchitcy wěriwi wobeju rođow móža k tutomu pobožnomu ſtutkej pſchiſtupiež a hnady a wotpuſtki, wot japoſchtoſkoho ſtoła jomu ſpožžene, dōſtač. (III.)

K dōſtaču wotpuſtkow „Japoſchtoſtwa modlenja“ je trébne, zo ſobiſtawy pſchiſti raiſchich pačejerjach Bohu wopruja modlitwy, ſtutki a ežepjenja cyloho dnja na tamne ménjenje, na fotrež ſo Ježus Chrystus we woporje woltarja ſam wopruje. Niemo toho ſo jim porueža abo radži, wſchēdnuje džesatki rôžowca ſo modlicę za ſvjatohu wótea a za naležnoſeže crkviye, fotrež ſo jim pſchi započatku kóždohu měſaca wozjewja. (IV.)

Z wofebitej zahorjenioſežu dyrbja ſo wuznamjeniež „ſpěchowarjo“ a „ſpěchowarči“ a ze wſchej pröcu ſo wo to ſtaracę, zo by džen a bôle ſo ſpěchowala ežefę Božu, zbožnoſež duſchow a ežefžowanjo najſvjecžiſcheje wutroby Ježuſoweje. (V.)

Zbožny ſtut „Japoſchtoſtwa modlenja“ uawjeduje generalny direktor, fotrohož z pſchipóznačom japoſchtoſkoho ſtoła general jeñitorow pomjenuje. (Wuſtawki VI.).

To ſu hłowne ſady wuſtawów, fotrež je ſvjaty wó Leo XIII. ſam lěta 1879 „Japoſchtoſtwa modlenja“ dał. Hacę do tutoho lěta běſche „Japoſchtoſtwa modlenja“ z bratiwom „Wutroby Ježuſoweje“ zjednožene, nětko pak je wono ſamostatne. Schtóž ſo nětko do bratiwia „Wutroby Ježuſoweje“ zapisač da, ujeje z tym tež hižo ſobiſta „Japoſchtoſtwa modlitwy“, kaž to priedy běſche. A tež ujeje uichto z dobom ſobiſta bratiwia „Wutroby Ježuſoweje“, hdyž ſo do „Japoſchtoſtwa modlenja“ zapisač da. Tež dyrbí měſchnič, fotryž ma prawo, wěriwych do wobeju pobožneju zjednoczeñtowow pſchipimacę, za kóžde wofebity zapiski mienow měč.

Džen 24. augusta 1884 je bamž Leo XIII. z reſkriptom a 30. měrca 1886 z wofebitym breve tſi ſkhodženki abo ſtopnje „Japoſchtoſtwa modlenja“ pſchipóznał a wobkružił, kóždomu wofebite wotpuſtki pſchidželiwſchi.

Na zapisne liſcžiki, fotrež ſu do lěta 1886 ežijchecze, njemóže ſo po- tajkim nichťo wjach ſpijchecę, ale radži ſo wſchěm ſobiſtawan, zo bych ſo wo nowe ſerbſke cedulki poſtarali, fotrež ſvēdomicę wſchě najnowiſche pſchedpiſy a wotpuſtki gazuňmenjuja.

Tute nowe ſerbſke pſchipimace liſcžiki podawaja krótke „rozwučenjo“, z fotrohož tole wuwzachmy, zo bych my poſazali, kajte nětčiſche zarjadowanjo „Japoſchtoſtwa modlenja“ je:

„Zaměr „Japoſchtoſtwa modlenja“ je, najſvjecžiſche wotpohlaď Bohy ſkeje Wutroby (mjenujej: wunióženjo duſchow, nařazanjo hręſchniček, za- khowanjo njewiuwatoſeže, poſyljenjo ſprawnych, derjemecžo eyleje ſvjateje cyrkviye, z krótka: wobkruženjo a rožkherenjo kralefwa Božohu na zemi!) za ſwoje ſežiniež a z tutej Wutrobu a po jejym pſchikladže za zbožnoſež duſchow ſo modlicę. Tohoda je „Japoſchtoſtwa modlenja“ najrjeñicha a najdoſpolniſcha pobožnoſež k najſvjecžiſchej Wutrobie Ježuſowej.“

S ſobiſta tutohu pobožnemu zjednoczeñtwa móže kóždy byč, kž ſo wot ſpołnoměnjenohu měſchniča do njoho zapisač da a ſebi wotmyſli; z najmjeniſcha přeni ſkhodženki tuteje pobožnoſeže ſvēdomicę wobfedžbowacę.

Prěni skhodženík wobstoji w tym, zo sobuſtawu pschi raničich pacžerjach jwoje modlitwy, dobre ſtukki a čeřpjenja cyloho dnia na tamne ménjenjo horje wopruja, na kotrež ſo Ježus ſam pschi woporje Božeje mščě wopruje. Wěſta modlitwa tu ujeje pſchedpišana. Hžđo krótke zdychnjenjo z hortom abo z wutrobu doſaha . . .

Druhi skhodženík wobstoji w tym, zo ſo sobuſtawu wſchědnie cyli iſchtuežku ſwiatohu rôžowca modla za ſwiatohu wótnca a na měſacne ménjenjo.*

Tječzi skhodženík wobstoji w tym, zo ſo pak 7 sobuſtawow „Zapoſchtoſtvo modlenja“ zjednočešća, zo bychu po rjadu na kózdym dniu tydženja, abo 30, zo bychu ſo wotměnjejey na kózdym dniu měſaca z tym ménjenjom ſ ſwiatomu woprawjenju ſchl: „zo bychn Boha za tał mnohe a čežke hréchi čłowjekow zjednali, joho sprawny hněw wotwobroczli a ſebi wot njoho naſazanjo hréchnikow a rožsberjenjo ſwiateje wěry wuproſhli.“

Kóždy skhodženík ma ſvoje woſebite wotpriſti, kotrež ſu wſchě ſvěru na liſežiſtach woſuamjenjene.

Dokelž móže ſo, kaž prajachmy, kóždy z přenim skhodženíkom cyle ſpokojic̄ a potajkim niežo wjacy činięz njerjeba, hač pſchi raničich pacžerjach z krótſimi ſlowami abo z nutrnym zdychnjenjom jwoje pacžerie, džela a čeřpjenja naſtawacohu dnia na tamne ménjenjo Bohu woprowacž je „Zapoſchtoſtvo modlenja“ zjednočeſtivo, kotrež ſebi mjenje hač žane druhe wot ſwojich sobuſtawow žada a jim tola tał mnohe wotpriſti pſchiwobroczā (na přenim iſhodženíku měſacniuje 7 doſpolnych!). To čini tute zjednočeſtivo, zo by iſkerje docepēlo ſwoj wotpohlad, zo by wſchěch wěriwych zjednočeſilo ſ wulkej, ſ njelicžomue armeji modlerjow, kotsiž bychu zjednočeſeni z najwvjecžiſtej Wutrobu Ježuſowej ze wſchej mocu ſpěchowali čeſcž Božu a ſpomoženjo diſchow. Nichto ujemóže ſo tu wyrzečež, zo uima khwile, windwatoſež dopjelnięz. Kóždy to móže! Njech ſo tohođla žadyn z lubykh čitarjow a čitaréckow, ujech je bur abo čzeladny, wówka abo ſchulſke džecžo, — žadyn jenicki ujech ſo ujewuzamknje ſ wulkoho wójska Bohu lubykh modleri, z „Zapoſchtoſtvo modlenja!“

Dwoje zapoſchtoſtvo rozeznawa katholska cyrkje: Zapoſchtoſtvo, kotrež ſo dokonja z predowanjom, wudželenjom ſwiatykh ſakramentow a z wjedženjom cyrkwie; tuto je móžne jenož tym, kotrež je dowěrjene zaſtojnſtvo wuczerjow, měſchnikow a paſtryjow cyrkwie, a „Zapoſchtoſtvo modlenja“. Tute druhé zapoſchtoſtvo wukonjeja wſchitej, kotsiž přenimich zapoſchtoſtolow w jich ſtukowanju z modlenjom podpjeraja wo Bože žohnowanjo za jich pucžowanja proſcho. A ſ tutomu druhomu zapoſchtoſtwu ſu wſchitech kſhesčenjo, potajkim tež ty, wot Boha powołani.

Khryſtus ſam widžesche w tutym zapoſchtoſtwie modlenja ſwoj wulfi nadawſ ſwojoho zemíſtovo zimjenja. Tohođla wčinowaſche wón z tych 33 lét, kotrež na zemi pſchebywaſche, jenož tsi lěta zapoſchtoſtву ſtukowanja a 30 lét čiſhomu, potajnomu zapoſchtoſtву modlenja. Haj, ſamo w tjoſch lětach joho ſtukowanego zapoſchtoſtwa widžimy joho čajsto w ſamocže ſo modlicž druhdy pſchez cyli nōc. A ſchtož je Ježus tehdy, hdvž widžomne mjež čłowjekami pſchebywaſche, z tał wulkej horliwoſežu a nutrwoſežu činiuš, to čini tež učko hūſeže w ſvojej potajnej pſchitomnoſeži w najwvjecžiſtym

* Tute wožjewja „Katholſki Poſol“.

ſakramencze wołtarja, hdžež wón wodnjo a w noch bjez pſchěstacža w tabernaklu ſthowany ſo modli a ſo wopruje za ſpomoženjo čłowjeſtwa. Z luboſežu k nam čłowjekam pſchepjelnjena wutroba Žežuſowa je ſtajne živa, zo by w najſvjecžiſhim ſakramencze ſo njepſchěſtawajen na wołtarju za nas woprowala a w tabernaklu za nas ſo modliła. Tohoda je naſcha ſwjata kſchęſzanska wiñowatoſež, zo wſchědnie wſchitke naſche modlitwy, džela a čerepjenja z modlitwami a woporom Bójsceje Wutroby Žežuſowej zjednočiwiſhi je Bohu wohrnujem po woli a měnjenju tuteje ſvjateje wutroby. Zjednočena z wutrobu Žežuſowej, „na kotrejž ma njebeſki Wóte ſwoje ſpodobanjo“, budže ſo tež naſcha ſlaba, kſhuduſhka a njehbódnia modlitwa Bohu ſpodobač, haj, budže pola njoho wſchitko zamče.

A kaf tróſchtina a pozběhovaca je potom za kóždoho ſobuſtawa taſkoho zjednočenjewa myſliečka: ze ſwojej modlitvi bjeru ja džel na wulcottnym zbožownym ſtukowanju katholſkeje cyrkve, z japoſchtoſtivom modlenja pſchiſpěwan ja k tomu, zo ſo pohaňo a kluđuowérni k wěrnoſeži pſchithila, zo hréſchnich ſo nařazaja, zo čeſež Boža a zbožnoſež duſhov ſo pſchijporja. Za drje ujemóžu w zjawnym živjenju za węc Božu wuſtipicž, ujemóžu předowacž, do poħanskich krajow jako miſſionar čahuež, ujemóžu tež wjele jačnožnyh davacž, zo bych z tym rožſchérjež pomhał kralěſtvo Bože — ale ja měžu ſo modlicž, ſo modlicž, zo by Bóh wuſtojnych dželacžeri ſkal do ſwojeje wiñicy, zo by žohnoval džela a prdeowanja biſkopow, měſchniſkow a muñichow, zo by zaniežal nadpady bjezbožníkow a njepſchecželov cyrkve a t. d.

Na ſudnym dnju hafle žhonimy, kelfo ma ſo ſvet džakovacž poboznej modlitwe. Tam ſo počaže, kaf je ežicha modlitwa čaſto wotwobročala khostaci rukui Božu, kaf je cykle wſy a města a kraje pſched zniženjom wiñowała, kaf je ſlawne bitwy dobyla, kaf je wona do ſvetowych podawkow z mócnnej rukui zapſchimowała a na nje wjacy wliwa měla, hacž učotryžkuli wjereh a minifter, kotsiž měnjaču, zo ze ſwojej mudroſežu a ze ſwojimi wójſtami ſvet woſtnježa!

Tuž dha budžnyh wſchitcy tajey „japoſchtoſlojo modlenja“, horlini a wutrajui! —

Z Lujzech a Sakskeje.

Z Budyschina. Schtyrjo kandidacži duchowuſtwa, kotsiž ſo w tu khrvílu w benediktinskim klóichtrje Ēmaus w Praži na ſwiatu měſchniſku ſvjecžizniu pſchihotuja, k. Miklavſch Andrieki, Pawoł Rjenečka, Pawoł Kretichmer a Židvor Klauš, buchu minjenu mědželu w klóichtrkej cyrkvi w Praži na diakonow ſvjecženi. Měſchniſku ſvjecžizniu dōſtaua w Budyschinie 8. decembra.

— Na rowje njebož knjeſa ſcholaſtika Hórnika je ſo něchto dñijow do Wopomnječza Wſchěch Khudych Duschow kraſny wumjelſey wubžělanty pomnik wotkrył. — Blížſe wopisanjo podam y pſchichodnje.

Z Nadworja. Njedželu 2. novembra mějeſche tudomna „Rath. Bjeſada“ ſwoju porjadnu zhrromadžizmu. Pſchedsyda, kujez farſki administrator Wjeſela, ju po zwucženym waſhiju wotewri a poda měſacžnu rozprawu wo cyrkviuſkim a politiſkim živjenju wſchelatich krajow. K tomu pſchida kujez wucžet kral wopis kupy Madagaskar, hdžež ſu Franchowje runje ſtraſhnu wójnu dobyli, a wosebje wopis jeje wobydlerjow a jich nabožnoho a towařeſhnoho živjenija. Tęczi džel zhrromadžizmu wucžinjeſche malý pſchednosch ſu kujiſkých cyrkviuſkich

ſtawiznow, kotrejž wo čjaſu iwo rozpada Mieſchinjanſkoho biskopſtwa (1581) hacž do naſchich dnjow jednaſche a pſchede wſchim ſtukowanju ſlawnych tachantow Leinenritta, Widderina, Saudria a biskopa Woſkoho z Khróſczie wopijowaſche. (3 Budyskich tachantow ſu nimo wſchelakich czyczch byli: 3 z Budyschyna, 1 z Rjeſhwac̄idla, 5 z Kulowa, 1 z Kukowa, 2 z Khróſczie a 1 z Ruknicy). — Pſehichodna zbrromadžzina budže ujedželu 24. novembra.

Z Kalbic. Ujedželu 3. novembra wotměwaſche Kalbiczańska katolicka bjeſada ſwoju porjadniu mějačzniu zbrromadžzini. Wona wotewri ſo z kérliuchoſom: „C parla wſchitich knježinow“ —. Potom rozeſtaja ſo zbrromadžzinem w krótkim rozhlađe, tak měl křeſtečan wſchitke ſwoje myſle, ſłowa a ſtuki zrjadować. Kaž jo tón, kž chec tſeleć, malu křivku poméri, tak dyrbjal katolik — ujemóže-li pſchech ujepořeđenje ſwojeje duſhe zbožnoſez pſched wočomaj ſebi džeržec — tola chle z krótką pſched kóždym započatkom rozpomnieć: Tak wobſtoju z mojim zadžerženjom pſched najſwj. Wntr. Ježuſowej, pſched najſwj. ſakramentom woltarja, pſched najbožnijschej knježni Marii? Tole krótkie rozpominanjo zakita nas pſched wopacžnymi myſlemi, ſłowami a ſtukami a dawa naſchomu cyklu ſiwijenju najlepſchi zaměr. Dokelž ſo pſchi wotewrjenju kóždeje naſcheje zbrromadžziny ſwjata knježna Marija woſebicze pcočeječi, křiſtachym dale napominanjo, zo chyli ſwjatu knježni lubowac̄, kaž zbožym Dominikus Baſucci, kž běſe hejzo jako džeczo do ſwojich modlitvnych knižkow napijal: „Ja bych ſo na popjel ſpalic̄ chył z luboſeče k najzbožnijschej knježnje Mariji; chył ju tak lubowac̄, kaž ju najsiwječiſcha Trojice lubuje!“ Po krótkim wodychuienju křiſtachym dokladne wopijanjo winstawa za wuhoejanjo khorych na pluca: Görbersdorf w Schlezynſkej. Sobuſtan bjeſady, kotrejž je ſebi Brehmerowu winstaw ſam wobhlađał, ujewopijowaſche jóni jenoz jaſnje, ale poſkazowaſche tež na tv, zo maja wiſlawy taſtolo zaměra wulfu wažnoſez za ſwibne a ſocialne ſiwijenjo. Tu w Serbach hiſčeje mało zuate a to je ze ſchfodu. Skończenje wobzamkuſhu zbrromadžzini, zo chedža 15. decembra zbrromadžnje ſwj. ſakramentaj poſkuſt a woltarja w farkej cyrkvi dôstac̄. Pſche proſchujueny tu tež naležnje wſchitich, kotsiž tam ujeběchu, wo prawje bohate wobdželenjo! Z doſpěwanjom zaspěwanoho kérliuſha ſkonečni ſo bjeſada. Budź křwalem ſežus Khrystus!

Z Workee. Na Wſchich ſwiatych je ſo tež w naſher hrodonwnej kapali „Japoſchtolſtwo modlenja“ ſwjatočnje zawiedlo. Z daloteje wokolnoſeče běchu pobozni cřeječowarjo Wutroby Ježuſowej k nam pſchijichli, tak zo běſe kapala hejzo hodžinu do časa eyle pſchepjeljnena. — Schtož wěmy, je „Japoſchtolſtwo modlenja“ tež w Budyschynje, Wotrowje, Rjeſhjelčicach a w Marijinej Hwězdje hejzo pſched wſach ſetam ſaujedžene.

Z chloho ſwēta.

Němſta. Portugalſki kral Karl I., kž wjerchowſke dworž Evropy wopytuje, pobu tež w Němskej. Pſchez kóln jědžeſche do Potsdamia a Barlina. Kaž ſmy hejzo pſiali, chyſche kral tež do Roma na wopryt pſchijec̄; dokelž pak bu jomu wožjewjene, zo joho ſwiaty wótc pſchijec̄ ujemóže, jelizó do Quirinala (bamžej rubjenoho hrobu italskoho krala) pſchijndže, bu w Romje joho wopryt wotpověđenym. W ſwojim hněwje chyſche Crispi kralej tež to k lubu ſejmec̄, zo ſebi žadasche, zo Barlinſki dwór ujedybjal portugalſkoho krala tak

pschijecz, kaž drugich mócnarjow. Tola Barlinjski dwór njeje na knjeza Crišpi-a poštchal, ale kejzor je krala Karla najpschocézelnischo a že wschéni czeſczeni povital.

— Němjski sejm je na 3. decembra powołany. To wjèle časa f dželu ujezméje, pschetož kaž dołho budže tracz, a zapóšlancz pónidža zas na hody dom.

— Kaž wólby na jaski sejm w někotrych wólbinach nařeheje wótežim khétru wójmu pschijotowacu, taf je dopjelniowaca wólba na němjski sejm psched krótkim w dwémaj wokrjesomaj Pruskeje horec wojowanjo wubudžilo. Jedyn bě hobrski wokrje Dortmundske, hdżcz sfénežnie socialny demokrat dr. Lütgenau a nacionalliberalny radzieżel Möller napiszezo ſebi ſtojeſchtaj, mjez kótrymajz bě wužsza wólba trébna. Kandidat za centrum njeđoſta doſez hloſoj. Dokelž ſu nacionalliberalni pschijahani njeſchocézelojo katholskeje cyrkwi a tohodla tež centra, ujemoběſe centrum za Möllera bycz, tola tež socialnogo demokrata katholik woliez ujemobě, tuž centrum wida parolu: zdžeržeze ſo tón kórež wólby. Pschi wužszej wólbe dōſta nětka w Dortmundze socialny demokrat wjetſchinu. Na to žałostne poroki nacionalliberalnych pschecžiwo centrej a katholikam, zo jim njeſju pomhalo. Tomu pak mōžemy napiszeziwicž, zo ſu hač dotal nacionalliberalni wschudžom, hdžcz ſo mjez socialnym demokratom a katholikom jednaſche, socialnomu pomhalo.

Druhi wokrjes je Pszczyna-Rybnik (Pleš-Rybnik). Tam běſe centrum swobodnoho knjeza v. Hüene poſtaſilo, Polacy pak ryežnik Radwanſkoho. We wólbe dobu ryežnik Radwanjski pschecžiwo hewak jara wistojnomu a zaſtužnomu knjezej v. Hüene. Polakam ſo za zło méez ujemobě, zo ſebi zapóšlance žadaja, kiz tež jich ryež rozem, ſchtož pola knjeza v. Hüene njeje, kiz ſo swojim wolerjam ani poſkozał njeje. Wólbe wjedniſtvo centra tam njeje wuſhikuje ſutkowalo; pschi wólbach je tola hlowna węc, zo jo wjedniſtvo wo tym wobhoni, kaž je ſu zmyſlem, pschetož wſchudže ſebi tón kažacz njeda, koho ma woliez.

Awstrija je w tu khwilu woſebitu fedžbnoſež na ſo zložila dla wólby mějčanofstw we Winje. Kaž ſuny piſali, ſu wólby do Winſfeje mějčanofſeje radu tak wulfotym wuſpēch za "kſchecžanjskich socialnych" (ſtrona pschecžiwo pschemócnym židam) méele, zo maja kſchecžanſcy socialni pschecž dwě tſcežniue ſydlow we Winſkim magistraze (mějčanſkej radze). Duſha cyloho dotalninho hibanja je dr. Queger. Toho ſu z 93 hloſami pschecžiwo 44 hloſam za prěnjoho mějčanofstu wuzwolili. Wólba dyrbjeſehe pak ſo wot kejzora, t. r. knježerſtwa wobkrneziež. Dokelž bě nowy pschedyda ministerſtwa hrabja Badeni (prjedawſchi naměſtuil Galicije) ſprawnoſež za ſwoje heſlo wndał, běſe powſchitowna nadžija, zo budže Badeni wobkruczenjo Quegera jako mějčanofstu kejzorej radziež. To pak ſo njeje ſtał. Kejzor Franc Józef je Quegerez wobkruczenjo zapowiał. Kaž je to tola pschijchlo? Najebačz wſchitke přečzo Badeni-a a joho pschecželow je węſte, zo ſu wiherſky židža a ſwobodni murjerjo na rakuſle knježerſtvo čiſtceželi a zo je knježerſtvo jím f woli bylo. Pschi cyklej naležnoſeži je Badeniove ministerſtwa wjèle z nje-wěronoſežu wojovalo a ſebi jara zechkodžalo. Pschetož nětka ſu naležnoſeže jara zaſhmjatane. Tónle tydženj je Winſka mějčanſka rada Quegera z nowa za mějčanofstu wuzwolila, a tutón tež wólbi pítiſiał, na čož je zaſtipjeć knježerſtwa mějčanſku radu rozpuſtežil. Tuž změje Win z nowa zas žałostne njeněrh dla nowowólborow za mějčanſku radu, kaž psched někotrymi měſacami,

a je drje cyle wějte, zo „křesťanschen sozialni“ w starej moch do rādu začupja. Češto potom z toho naštanje, njehodži jo do předka prajiež. Žida, boha- přejerja, křesťanského liberalnouho by křežerstvo, kaž je jo dotal stało, bjez dwěla wobkruežilo — jeno woprawdžitoho křesťana nje, dokelž mohlo to židovskim mbenarjam ujelube byč.

Bolharska. Wjérch Ferdinand je na tym, swoju wěru píchedač, zo by swój trón zdžeržal. Mějach doložno so hžo wo tym piša, zo dyrbí malý prýne Boris, tis je křesťanski křesťen, w prawosławnej (grichistek abo ruské) wěrje woczechnjem, a dokelž tale wěra žamu drugu (tež křesťansku) křesťenici njepřichyňnaje, píchedač křesťen byč. Hac̄ruň je wjérch Ferdinand předny wuſtanu k tomu píchedenici dál, zo by swojemu synu křesťansku wěru zavěščík, je tola někto ſlubil, zo chce žadanjo dopjetnicz a swojoho syna Borisa píchedač daciež. To ma ſo pječza na jeho píchedodnym narodnym diju (we wulfum róžku 1896) ſtačz.

W Turkowſkej ſu žalostne njemery. Nimalé kóždy džení pſehinjeſe dotal nowe powěſeže wo krejpiſelecžu w tym abo drugim měſeze; zda ſo, jakož by tam wójna wo wěru mjez turkami a křesťanami (armenijskimi) wudyrila. Turkowſka nima telko moch, zo by njemery poduſyla; wona drje wojaſow ſezele, chce tež 40,000 reservistow povolacž — nima pak žamch pjeniez, zo by wojaſow placziež mohla, wšečě kaž a banki ſu prýzdne.

Naležnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 478. Marija Rječyna z Budyšina, 479. Jan Měrčink z Hrubjelčic, 480. Jan Smola z Kaſec, 481. 482. z Njebjelčic: Jurij Kubic, Jakub Leňš, 483. Michał Ella z Budyšina.

Sobustawy na lěto 1894: kk. 677. Jan Měrčink z Hrubjelčic, 678. Jurij Kubic z Njebjelčic, 679. Jan Smola z Kaſec.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 109,559 hr.
K čeſci Božej a k spomoženju dušow je ſo dale woprowało: r. 1 hr.
Hromadže: 109 560 hr. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 12,750 hr. — p.

Dale je woprowało: r. 1 hr. — Hromadže: 12,751 hr. — p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: z Njebjelčic 10 hr., na Grubertec-Pjetášec kwasu w Radworju 13 hr. 10 np., na Šusterec-Měrčinkec kwasu w Bělšecach 40 hr. 80 np., N. N. z Bronja za swj. Bosčanowy wołtař 5 hr., Drimmeleč kmótřiſtvo w Radworju 5 hr., N. N. z Dalic 100 hr., N. N. z Khasowa 2 hr., N. N. z Radworja 30 hr., po njeboh Jana Šenku z Bronja 30 hriwnow (zapozdžene), ze zawostajensta ſi Wórše Hadanki z Pěškem

Za nowu cyrkej w Plawnje: njemjenowana z Budyšina k wopomnječu na njeboh nana 1 hriwnu.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Listowanjo: Do Delan. Požadany nastawk do džensniſho čiſla wjacy njenádžeſe.

 Píchedodne čiſlo „Rath. Poſoła“ wuſdže za tři njedžele (7. decembra).

Cíličký Smolerjec ſnihičiſtceřenje w Maćicžnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posłanie

Wudawa so
prēnju a třećeu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Eudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 23.

7. decembra 1895.

Lětnik 33.

Amotsja pschi křečjenecj.

"Data je mi wjehitka mōc na njebju a na jemi. Džicze tohodla, a wnečeže wjehitke ludy a křečijce jich w mjenje Wóteca a Syna a Ducha svjatotoho." (Mat. 28, 18. 19.) To větche poruczoſtež, kotrež našch Žvóžnit svojim japoſchtołam da, prjedy hacž do njebjes īpě. Po tutej poruczoſteži měli ſo popravom jeno doroſčenii křečijce, pschetož najprjedy maja ludy ſo wuežicž a potom halle móže, "schtož wěri, ſo křečijecž dacž."

Tola, dokelž nictbó, schtož njeje křečjem, ujemóže do njebjes pschińecž, ſu hižo swječi japoſchtołojo tež male džecži křečili, a w dalsich lětstotkach cyrkwe Křryſtuſoweje bu powſchitkowne prawidlo, zo džecži krótka po narodže tež swjatu křečjenecu dôſtachu. W našich cžasach je to nic jeno pola katholickich powſchitkowne prawo, ale tež pola protestantow, kotsiž w tejle a w někotrych druhich wěcach w ſtutku cyrkwiſke podawizym pschiſpožnuwaja, kotrež hewak w swojej wuežbje přeja.

Dokelž pak male džecžo hiſčče wěrež a ſwoju wěru wuznacž njemóže, je cyrkje zaſtojnſtwo a doſtojnſtwo kmótrów założila, kotsiž w mjenje džecža wotřekuijenjo diabola a joho ſtutkov a joho hordženſtwa wupraja a wěru do trojenničkoho Boha a do ſtutka wumóženja wuznaja. Z tym pak kmóthja tež ſlubja, zo chcedža tule za ſwoje mōcžo wuznatu wěru we nim pschec̄y zakitacž a za wočehnjenjo ſwojoho mōcžecža w tutej wěrje, hdj by trjeba bylo, ſo pschichodnje staracž. Kéždy widži, zo je to ſwjata winowatoſtež, kotrež kmótr pschi tym na ſo wozmje, a zo je wón w ſwědomju zwjazanym ju dopjelnicž. Zo katholicka cyrkje to takle zrozemi, haj, zo wona kmótrów za podobnych starschim džecža ma, je z toho widžecž, zo je wona zadžewk maudželſtwa mjez kmótrom a joho mōcžecžom poſtaſiła.

Někto ſo praschanym, hacž je to móžno, za džecžo, kotrež ſo katholicki wočahnycež nima a njebudže, wěru wuznacž, kotrež ma a dyrbí měč katholicki

kmótr za wopacžnu, hacž je to móžno, winowatosež na so wzacž: Za chcu so za to staracž, zo tele džecžo so we wérje wocžehnje, kotrež mam ja za wopacžnu, kotrež ja wobžaruju? — A runje tak dyrbimy so hrachcež, hacž je to móžno, zo njekatholski, n. psch. protestantski kmótr to wjeho za katholske džecžo, kotrež joho wérzu njezméje a w ujej so njewocžehnje, wupraji a slubi?

Tuž dyrbimy zas a zas prajiež, Katholiskim džecžom daježe katholisch kmótrów, njekatholiskim džecžom kmótrów i ich wérzy!

Kóždy džerž swóje, hdijž je wo tym pschewděžem; wchitke měšchenjo we wěcach wérzy je njeprawe a k dobroru njevjedze.

Moje pucžowanjo.

(13. pofracžowanjo.)

Džens chcu eže, swérny čitarjo, po dlějschim pscheterhnijenju, kotrež so dla pscheydlenja wobeńcz njehodžesche, z pohrjebneje cerkvi na druhe wopomijenſte mějtno Jeruzalema dowieſež, na templowu horu. Tute mjenio ma hora, dokelž na nju kral Salomon přeni templ po Božej porucžnoſczi natvari. Po babylonskim pscheydlenju ſebi tu židža na rozpadaní tohoſamoho druhí templ natwarichu, kotrež kral Herodes za Chrystuhovh čas powjetſchi a porjeſiſhi. Tuta hora je jene z najſtarſchich měſtnow, wo kotrež zvijate piſmo spomina. Wona, prjedy hacž so templ na nju natvari, rěkaſche hora Moriah. Tudy dyrbiesche Abraham wopor poſluſhnoſče pschinjeſz a swojoho syna Iſaka woprowacž. Cyle templowe namějtno wučzinja džens tceži džel cyłoho Jeruzalema. Hacžrumje ſu mohamedſey Turkojo hewak zniſliwi a czuzych radž do swojich ſwiatnicow puſchečeja, woni tudy wuwzaczō ežinja. Psched traſch tſicežimi lětami bě do cyła njemóžne za kſchecžana, ſem pschinjež. Kotsiž ſu to ſpytali, ſu tež živjenjo pschihadžili. Tež džens hiſceže dyribi kóždy pschez němſki konſulat (němſki konſul je wot Turkowſkeje pschibznaſtih ſchkitowar a dohladowar wſchech w Jeruzalemie pschewywachych němſkich poddanow) wot paſchowſtwa (paſchowſtwo traſch je kommandantura, a kommandant paſcha, němſki: Paſcha-Amt) dowolnoſez za wopyt dobycž. Dowolnoſez docpěvſchi, dōſtachmy dweju wojaſow ſobi, katraž dyrbieschtaj nas ſchkitowacž.

Tſi hłowne twarjenja ſu tu woſebje napadne a wopomnjeſza hódne. A to najprjedy: kamjenitny dom, tež po swojim twarcu Omaru „Omarowa moſcheja“ mjenowanu, němſki: Felsendom. Tutón je wósnrožk a kraňne wumjelſch tvarjeny. Spisacžerjo mjenuju jón radž: parlu mauriſkoho twarskoho ſtla. Wot wonka je na wſchech ſtronach, wot horka hacž dele, z drohimi porcelinowymi kachlicami wobhadtany. Nutſka kniježi ſwiatocznia ežemnoſcž, tak zo něčto minutow trjebaſch, prjedy hacž ſo na nju zwucžiſch a něčto widziſch. Wokna ſu wſchě pod fulwatym krywom, a w tak piſanych woheniowych barbach, kajkež móže jeno orientalſki duh zefatajecž. Srjež moscheje je ſkala, na dwanacž metrow w pscherežku a na tſi metry wyſoka. Tuta je wjēſchek horu Moriah. Tudy je potajkim to bylo, hdjež čchyſche Abraham swojoho syna woprowacž, a w ežaſu židowſkeju templow je tudy hłowny woltař za krawne ſpalne wopory ſtał. Mohamedſey maja wſchelake legendy, tutu ſkalu naſtupace. Tak woni praja, zo wona we powetſe wiſa. Ale hdijž pod nju ſtupimy, ſchtož je po někotrych stopjenach móžno, widziſmy, kaf kruče wona na swojim podložku ſtoji. Alle njejměſch njewěriwe wobliežo pokazacž, hewak živjenja wěſty njejjn. Pod ſkalu, praja dale, je Mohamed ſo modlił,

a dokelž bě dlejšíchi, hacž rum pod ſkalnou výškou, je džéru do ſkály wutlbczil. Hdyž Mohamed do njebojs ſtpejſeche, chycsche ſkala ſobu, ale arcjandžel Michal ju zdžerža, a wotczíſhcz joho ruky je na ſkale hýſheče widžecz, t. r. džéra do ſkály a pječz ſchfalbom. Wulka fantafija pak ſ tomu ſluſha, že toho dwón z pječzimi porftami wunamaſac̄. A tak hýſheče ſebi woni něchtózkuſli wo tutej ſkale baya, a ſamí tež kruče wérja. Moſcheja je traſh we woſnym létſtoſtu natwarjenia. W čaſu kſchizmých čzáhov (Kreuzzüge) bě poſ ſtpejſeche ſchheſzanska cyrkje, a nětko hýž zaſy ſedm ſtow lét pod znamenjom poſmějaca žaloſeži, kotrež ſo wulki na njej zmahuje. Nadžijamy pak ſo, zo čaſas tak dolhi wjach njeje, hdyž tam poſmějac ſpaduje, a na joho měſtno ſo z nowa znamjo wumóženja a ſchheſzanstwa, ſujath kſchiz, pozběhujie.

Bóle pak hýſheče to pſchejemy druhomu twarjeniu, kotrež tudy na templowym uamejčeče widžimy, uinejuijcy moſcheji al-Alla. Tuta je jako ſchheſzanska cyrkje k čeječzi Mlačerje Božej w ſchtrvórtym létſtoſtu twarjenia; je rjana baſiliſka. Hdyž Turkojo ſwiaty kraj wobſadžichu, z ujeje moſcheju ſežinichu. W kſchizmých čzáhach bu drje tež ſwojomu prénjomu powołanju wróćzo data, nětko pak zaſy ſluži ujewěriwomu ludej a tež ju kromuje poſmějac. K woběmaj twarjeniomaj, kamjeńtomu domu a moſcheji al-Alla je někotryžkuſli kamjeń, někotryžkuſli ſtolp staroſtoho templa Salomoua a tež druhoſtoho templa wutriebam. Ale něžo ſo bliže pſchepytowac̄ ujējmě, tomu ſo cži ani čaſ, ani pſchiležnoſc̄ njeđowoli. Tež pod zemju drje tudy někotry wažny pomnik wotpočzuje, ale, za tym pytačz, Turkojo njeđowola.

Tceče wažne twarjenio na templowej horje je „*ark Antonia*“, t. j. Autonijowý hród. Tute twarjenio bě Pilatuſowe ſudniſtvo. Tudy ſo Žejuſowe wotſudženjo k ſmjeręzi wobkručeži, a tudy na ſchodze Žejuſ ſtojeſche jako: *Eece homo, tudy tež ſo jomu czežki kſchiz na ramjo połoži, a wottud ſo joho „boleszíwý pucz“ (via dolorosa) abo kſchizowy pucz započza.* Staroſto twarjenio pak tež wjach ujeſtoji, dženjiſtche je jenož na podložki staroſto twarjenie. Škhd, na kotreym je Žejuſ ſtał, pak je w Romje w cyrkvi „Santa Seala“. Po tuthym ſchodze ſmeſh jenož „po koſenach“ horje ſtupac̄, na cdož je wotprift ſpožezem. — Druhe taſte ſwiate ſchody na mnohich hradownych měſtinach ſu po tuthym twarjene. (Pofračzowanjo.)

Róžowc w rukach starých ludźi.

Münſterski najdostojniſchi knyez biskop pſche na konci ſwojoho paſtýřſkoho líſta „wo wukublanju džeczi“: *Wobrocžam ſo hýſheče z krolikim ſlowežkom na starých, zechedziwienych domiach, na džédon, a wonki, abo na zeſtarjenych pſchivužnych, kotrež ſu w ſwójsbje živi. Tež jich napominam, zo byhuy ſchfitali móliczkich; tež woni dyrbja pomhač, byrnje jich ſtawu wjach njeſez nocheyle, byrnje ſamo wobozanu ſtol abo khoroložo wjach wopnich hýſhečežiž njeſomhli. „O kaf rad“, ſnadž budža prajicž, „kaf rad byhuy pomhali. Alle my džen tol a wjach k ničomu njeſom; ſam wjchitkum jenož k wobčežnoſczi!“* Njeryczeče tak, czeſečomni veteranojo z wojeſtwa tutoho žiwijenia, do kotrehož ſwoje wnučata zaſtupicž widžicze. Žena móčna brón je wam najebac̄ wſchu cželmi kiprofež tola hýſheče zbyla: wasch róžowc; tóni jenož ſebi wzmicze ſobu do khoroloža. Hýſheče móžecze ſo modlicz za tych ſwojich, haj, nětrole hafke tak prawje ſo modlicz, nutrenje, wobſtajniſe, z wuſpěchom ſo modlicz — a tu chehli hýſheče prajicž, zo k ničomu njeſeče? Njeje dha Móžes ſwojomu

ludej nicžo pomhał, hdyz wón zdalemj wójskoho bědženja w dole, na samotnej horje ruci k modlitwje pozbehny? Runje joho modlitwa wusutkowa dobyczo tych, kotriž w dole wojovali. „Zo jhm měščnik a někto samo biskop“, prajeſche mi jónu wjerech církvi, „za to mam ſo džakowacž róžowcej mojeje wovki.“

Tuž dha njewěſhejcze hlowu, wy lubi starí, khorí a braſchniwi! Hdyz cze wnušk abo wnučka rano poſtrowi, połož jomu, ſtará wovka, zefchedźivjem vžeddo, žohnujo zmorskejemu rufu na młodu hlowčku; a hdyz wo dijo joho wjesejty hlos do twojeje cíjichomneje komorki zaletuje, pſchim ſo róžowca a porucž młodu njewinowatoſć do ſchitka Maczjerje Božeje. Sudny džen, kotryž wſcho zjawnie cžinič budže, inadž ſvatej pokaze, zo ſy ty z twojim modlenjom wjac̄ wusutkowała, hacž krobli bědžerjo w zjawnym živjenju, wjac̄, hacž wjèle druhich.

—k.

Nadſho nic.

Wſlednja kermuſcha w katholſkich woſadach je ſo minyla, a to je derje, dokelž ſo pſched kermuſchami telko pſchecziwo druhej Božej kazni hréſchi, kaž hewał za cykle lěto nic.

Kermuſche same na ſebi a wulke kolfas̄y maja ſwoju jara dobru ſtronu. Blízke krejne pſcheczelſtwo traſch by we muhých padach ſo wocuzbmilo, njebychu-li pſcheczeljo pſchi kermuſchach a wulkich kolfas̄ach ſo zaſy widželi. A je-li ſo tu a tam brat abo ſotra, abo hewał bližki wuj w běhu lěta někak rozhněwał: na kermuſku a kolfasu ludži dla dže a — wiſhitko je zaſy w prawym rjedže. Pſchekorý ſo druhich pſchitomnych dla dale njepletu a po kermuſhi je ſtary hněm zabýth, wutroba zaſy wo žadlawu czežu wolóžena, a měr a pſcheczelnoſć mjež pſcheczelſtwom. Vjez kermuſche by vjezdno mjež pſcheczelemi ſtajnje roſilo.

„Alle pſched kermuſku honja ſo cžrjodi džecži po proſchenju, kotrež hewał za cykle lěto njeprøſcha. Šak na puežach zakhadžeja, kaž ſo nimo ſwj. Křižow a církviow cžerja, njejdižiwaſo na to, zo w tabernaklu živu Bóh na wſchitkach zhladuje, to njecham tu dale rozpominacž. Schtóż ma wěriwu wutrobu, toho boli, hdyz to wſcho widži.

„Wótcze naſchow“ ſo wjèle wot proſherſkich džecži wuspěwa, ale kaž? To je praſhenjo, na kotrež wotmołwy njetrjabamy. Vjeze wſchitkeje nutrijeſće trjeba ſo tu Bože mjenou njezužitnje, a zavěcže njezohnuje Bóh taſle naproſhene dary. Tuž, ſube hoſpožy, chcečeſi džecžom tkanca dačž, tkajecže jim napſchecziwo, zo bychu hafle njezapoczelí pacžerje we waſchich domach ſpěvacž. Nimače potom z najmjeniſcha podžel na tym, zo njezužitne wžiwanjo Božoho ſlova a mjena cžeripicze. Nutrina modlitwa je wſchudžom a pſchec̄ dobra; praſhamy-li pak ſo, hacž ſebi wot džecži ſpěvacž damy, kotrež po tkancach krodža, potom tola prajimy: Nadſho nic!

* * *

Z Lujzich a Šafſteje.

Z Budyschina. Dutſe budže najdostojniſchi knjez biskop dopoldnia w 9 hodžinach w tachantſkej církvi ſvjaty ſakrament měščniſkeje ſvjecžizny 5 knjezam diakonam wudželez. Tuži knjezovo ſu ſchtyrjo ze ſerbſkoho ſeminaru w Praži: kt. Miklavſch Andrieki z Pančić, Pawoł Rjencžka z Budys-

schina, Pawoł Kretschmer z Ostrica a Isidor Klaus ze Seitendorfa, a kniež Hottenrott, kij je w Maincu theologiju studował. Za wschitlich su hižo zaſtojnſtwa poſtajene. Kniež Andricki pschinđe za kaplana do Ralbic, hdjež je po pschecadženju knieza Schewelika do Lubija kaplansktwo njevoſbadžene woſtač ſyrbijsko; kniež Rjencžka dôftanje zaſtojnſtvo tachantskoho vifara a katechety w Budyschinje; kniež Klaus je za kaplana w Žitarovje poſtajeny a kniež Kretschmer za kaplana w Königshainje. Budyschiske kaplansktwo pola farſkeje cyrkvi Naſcheje Lubeje knjenje dyrbi w tu khwilu hiſcheže njevoſbadžene woſtač. Nadžijam su, zo pschichodne lěto tež dalskej nužy hiſcheže woſpomha, dokelž dwaj kniezaj w Prazy, Jurij Winger z Khróſczie a Gustav Vogt z Neukallenberka pola Schérachowa, a dwaj kniezaj w Maincu, Alureden a Grohmann, ſvoje ſtudije dokonjeja.

Schtwórk tohole thdženja bu na tudomnym tachantskvi kniež Anſelm Rožinger jako nowy präfes ſerbijskoho ſeminara w Prazy woſkručenym. Na jeho město pschinđe jako farar do Šebnic kniež Miklavšč Zářejk, rođeny z Dženifec, dotalny prěn kaplan w Chemnicach. Za kaplana do Chemnic pschinđe nowoſvjeczeny měſchnik Hottenrott.

— Kniež Filip Rězak, dotalny präfes ſerbijskoho ſeminara w Prazy, naſtupi ſvoje zaſtojnſtvo pola Joho Kraloſkeje Wyſokosče prynca Jurija 15. decembra. — Bóh daj wſchitlim kniežim ſpomózne ſkulowanjo a bohate žohnowanjo!

Z Rjebjelčic. Na dnu ſvјatohu Handrija ſvjecježehu naſch čeſeženu doſtojny kniež farar G. Kubasch 25 lětne woſomu jecžo ſvojo ho měſchniſtwa. Na thmle ſvjedženju tež naſcha woſada wutrobnym podžel bjerjeſhe. Hižo měſacy dolho bě naſcha ſchulſka mlodojež ſkladovała — a dobročiví ſudžo ſu brachowace dodali —, zo mohla wot darjenych pjenjež doſtojnomu kniezeji fararzej dwě džecžacej Korhovi, kotrejž ſo na ſchulſki khör w cyrkvi poſtajitej, jako jubilejny dar poſvjecžic. Korhovi ſtej wot wumjelſkoho wuſtava ſotrow Oſianderec w Nauensburgu jara kraſnje zhotowjeney. Ženu z Korhovoj debi wumjefte ſvjecžo ſvjateje ſwójby, druhu pak woſraz ſi. jandželow pěſtonow. Wječor psched ſvjedženjom pschicžahnych ſchulſke džecži, wjedžene wot ſwojoho wucžerja knieza kantora Braunera w pschym čahu z nowymaj Korhovomaj a z piſanymi lampami na faru. K powitanju zaklinę ſpěvne zaſtanicžko kniezeji jubilarej napſchezo. Pschedopodawajo jomu Korhovi pschednje ze ſchulerjow najwyſeſhi z proſto-džecžowſtmi ſlowami zbožopſchezo ſchulſkich džecži. K tomu pschizamkuhu ſo woſadni gmejneſen pschedſtojerjo a cyrkwinjenj ſtarſchi. Zato dar woſadny pschedpoda gmejneſki pschedſtojer. Zur kniezeji jubilarej rjanu drohotnu ſcholu a rochet, zjednočuju z tym wutrobné zbožopſchezo woſady. Hnuth wot tajich woſokazimow čeſežomnoſeže džakowac̄he ſo kniež jubilar zaſtupnikam woſady a ſchulſkim džecžom, tute napominajo, zo bych u po ſlowach runje wuſpěwanohu kérliſcha k čeſeži Božje macžerje pschedy ſiwe byle a ſo prýcowale a tak psched Mariju Božiu macžer k Ježuſej, jeje ſynej, ſo dowjeſz dale. — Bóh wichohomōcny ſpožek doſtojnomu kniezeji jubilarej dopjeljenjo wuprajenych pschedzow: wón daj jomu čiſlomu na čeſle a duchu po dalskich 25 lětach złoth jubilej dočzakac!

B.

Z Hatow. Pjat 29. novembra popoſduju w 4 hodžinach wuſidže w domjskim khežkarja Lorencego woheň. Wózky pschilhwatačnym haſcherjam ſo peradži, z pomoci Worklečjanſkeje, Budworjanſkeje a Ralbicjanſkeje ſylarw

woheń na mjenowane domske wobmjezowac̄. Poła Lorencec njebě nichčo doma, hač ſtaruſchka žona, ktraž praji, zo je ſo horfa paſic̄ zapocžalo. Tuž ma ſo za to, zo je woheń z wuhenja wuſchol.

3 chloho swęta.

Němſla. Wutoru 3. decembra bu němſki ſejm wotewrjeny. Srjedu w 2. pojedzenju běſche wólba pſchedſydwia. Za prēnjoho pſchedſydu wužwoli ſejm dotalninho pſchedſydu, ſwobodnoho knieza v. Buol-Berenberga, kiž je ſobuſtaw centra. Wotedatych bu 293 głosow, 229 bě za Buola, 58 cedulaow bě njeſpopijanych, 1 njeplacživa. Za prēnjoho měſtopſchedſydu bu wužwoleny Schmidt (Eberfeldſki), ſobuſtaw ſwobodnomyslueje ſtronu, ze 169 głosami a za druhoſho Spahn z centra ze 170 głosami.

Auſtrija. Njeſpokojnoſež, ktraž je kniežerſtvo z wobkruženjom dr. Luegera jako měſečanosth Wina wubudžilo, je powſchitkowna a njeje ſo hýſehe zmrerovala. Nimo židovſich uowinow ſu nimale wſchitcy w tym pſchezjene, zo je kniežerſtvo ſebi z tym jara zechlodžalo. Nowiſchi ſezechwſk poſledniſchich podawkow je tón, zo ſu w rafuſkim ſejmje „katholſku ludowu ſtronu“ założili. Je to črjódka katholſkich zapoſlancow, pod wjedzenjom tirolſkoho barona Dipauli-a, hač dotal 17 muži, kotaž ſu z Hohenwartovoſho kluba wniſtipili, dokelž hrabja Hohenwart, kiž heval tež dobrý katholik rěkaſche, je hač dotal ze ſwojim popuſczežowanijom a džiwanjom na kniežerſki liberalismus katholſke hibanjo w Rakuſkej jenož hacžil. — Za Luegera we Winiſe ſtajnje nowe dopokužna dowěry a pſchwiſnoſeże podawaja. Wondanjo běſche tam antisemiticka zhromadžizna žonſkich, ktraž bě tak derje wopytana, zo dyrbjeſche ſo zhromadžizna zamkuhež, dokelž bě ſala za zhromadžiznu pſchemala. Žonſte wſchak derje wědža, ſchto maja, wuſpinane ze židowſkej moci, wuſtač, a tohodla pytaſa wuſwobodženjo z tohole wiſwa. Zarveſeže je wulki čas, zo město Win zas kſchecžanſki, katholſki charakter dobužde.

— Wölby za čeſki ſejm ſu tónle wuſpěch mèle: 172 zaſtupjerjow čeſkih a 70 zaſtupjerjow němſkih naležnoſczow. Mjez 70 němſkimi ſtaj ſkonečnje tež 2 katholíkai, jedyn z njeju je znaty duchowny Ambros Oppiš z Warnsdorfa.

— Wölby do Pražſkeje měſczaſkeje rady mějachu tónle wunoſck: 49 Staročechow, 41 Młodocžechow.

Rom. Swjatyh wótc bě ſo pſched někotrymi njeđelemi trochu nazymni, tak zo bě khétero dybawy. Po porucžnoſeži lekarja je ſo někotre dny zjawných audiencow zdžeržał, tež bu dwoje konſistorium wotſtorečene. Někto je khoroſatoſež zaſy zbehnjenia, tak zo je bamž zas woboje konſistorium wotbycz možl.

— Raz telegram z Roma wozjewia, je bamž 4. decembra wulfowójwodu Sakſko-Weimarſkoho pſchijal; wulfowójwodze bu wulka čeſcž jakož druhim wjercham wopokaſowana, a trajeſche wopyt poł hodžiny. — Za njeſbožownych Armenow je swjatyh wótc 50 000 lirow (über tow) darił, jako podpěru za zaſtajene ſwójby wot Turkow morjenych Armenow.

Danſla. W tuthym protestantſkim kraleſtvuje je ſo katholſka cyrkej we poſledních lětach jara rožčherila. W zaſdženym lečež bu tohodla japoſchtolſka präfektura na japoſchtolſki vikariat pozběhnjenia a kniež v. Euch bu na biskopa poſvyczeſem. Swjathy wótc bamž Leo XIII. je nět wosebitu ſiſt na tutoho biskopa poſtaſl, w fotrymž poſtaji, zo dybci ſo na wulkej, ale mało wobydlenej kupje Islandje katholſka miſſionſka ſtacijā założicž. Tuta kupa, kiž je z króč

tať wulką, kaž němſke ſejzorſtwu, ſluſcha k Danskemu kraleſtwu. Hac̄ dotal tu po reformaciji njebě žana katholíka woſada. Nětč ſo dwaj mějchňikaj we Rajſkaviku zafydlitaj, a ſo woſeſje na wothladanjo wuſadnych khotych wobrocžitaj.

K.

Turkowſta. Po najnowiſchich powěſčach zda ſo, zo ſu ſtraſchuje uje- měry w Armeňſkej nimale ſkóniczene. Armenojo wobliczeja jim načinjenu ſchodus na 10 millionow a praja, zo je w njemčrach wſchō hromadže na 40,000 woſobow wo živjenjo pſchijſhlo.

China. Zo katholíſſa cyrkę w tutym wulkim pohaniſkim ſejzorſtwje na naſladnoſeſi wſchēdnie pſchibera, na to poſkuje to, zo bu za chineſiſkoho wotpóſlancu pſchi francouſkum kniejerſtwje w Parizu katholik pomienowanym, Tſching-Tſchanč, kž je ze zemjanſkeje ſwobdy, kotaž je hižo pſched 200 lětami k naſcej wérje pſchitupila. — W ſuſodnym Japaniſkim fejzorſtwje je ſebi tamniſchi awſtriſki wotpóſlanc Tapanku za mandželſſu wužwoliſ. Zańdženy mějac bu taſama, hdyž bě předy w katholíſkej wérje rozmuczena, w katedrali w Tokijo pſchez tamniſchoho archybifkopa w pſchitomnoſeſi naj-wyſchich zaſtojnifikow, européſkich wotpóſlancow a ſobuſtawow zemjanſkich ſwójbow hſhežena.

K.

Wſchelcžiznij.

* (Hdyž maſch pſchiležnoſeſ.) Kardinal Melchers, hdyž běſche hſheže archybifkop w Kölne, wopyta jónu wjeſnu ſchulu w Eifelskich horach. Wón pruhowaſche holczata hſhežanſku wužbu, a to ſakrament firmowanja. Holczka, kotaž bě zawołal, derje wotmołwiesche. Dale ſo archybifkop praſhеſche: „Je firmowanjo nužnje k zbožnoſeſi trébne?“ Holczka wotmołwi po katechismu „ně“, a pſchitajti cyle prawje: „Hdyž paſk je pſchiležnoſeſ k tomu, njeſmě ſo zaſtomdžieſ.“ — „To ſy derje wotmołwia“, rjeknu najdoſtojujiſchi kniez a pruhowaſche nětko dale wo ſakrameneze mandželſtwa. A zaſh ſo wo- prácha druheje holczki: „Ma, bđečzo, je mandželſtvo nužnje k zbožnoſeſi trébne?“ — „Ně“, wotmołwi ta, a drje tohodla, zo by tež tajfeje kħwalbý dōſtala, pſchitajti: „Hdyž paſk je pſchiležnoſeſ k tomu, njeſmě ſo zaſtomdžieſ.“ — Zo wotmołwienjo wjele wjeſela načini, móžejch ſebi myſličz.

* Dr. Ringſeis, bayerski tajny radžicžer, powěda ſejeho wacu ſtaſižnici: „Jónu jědzech z mojim nanom na kraj won. Doſejezechmoj ſtaru žonku, kotaž cžežti korb na kribjecze njeſeſche, kž ju k zemi dele klobjeſche. Nan jej poſkieži, zo móže ſo ſobu na wóz ſynež. Z wulkim džakom žonka to pſchija, zdžerža paſk cžežki korb na kribjecze. „Staſeje tola korb dele!“ praji nan. Tola žonka, cyle wuſtróžana pſchi ſamej tajfej myſličz, zawoła: „Bože- dlače tola, to by pſchewjele bylo! To je tola doſež, zo móžu ſo ja ſobu wjeſz; korb wſchaf ja ſama ponjeju.“

* (Dobre lěkaſtvo.) We wſy D. běſche ſo muž ſtraſchuje do picža daſ; běſche ženjeny a mějſeſche jara pěknu mandželſſu a čirjódku džecži. Hdyž bě wón ſtróžby, njemöžeſche ſebi nictó ſepečhoho dželacžerja a lubožniſchoho mandželſkoho a nana pſchecž. Hdyž paſk bě ſo wopil, njebě z nim žane čzinjenjo. Po něčim bu z njoho tajfi picžk, zo njechaſche nictó wjac nicžo z nim čziniež méež. Toho ſobudželacžerjam běſche joho žel, bôle paſk hſheže wboheje žony a wbohich džecži. Zo bychu joho wuhojili, zryežachu ſo z lěkarjom. Hdyž dha joho pſchichodny wječor zaſ w hrjebi ležacoho namakachu, wzachu a donjeſechu joho dom. Potom pôſlachu po lěkarja, a tón čzinjeſche, jakoz by ſebi zapith ežlowjet nohu zlamał był, połoži

ju do schenow a zawijaza nohu. Potom piečka z wodu zaś k sebi pshinjeſechu. Hdyž tón tu naprawu pytni, ménjeſehe woprawdže, zo je ſebi nohu złamal. Tak dyrbjeſehe někto na 6 nježdžel we ſožu ležecz a njejmědžeſehe žanohho palence ani piwna pieč. Staniswſki dawajſehe jara fedžbu na ſwoju nohu a po radze lekarjowej ſałowaſehe jo tež dale kózdroho wopojacoho napoja, jeno zo tola zaſ tajſkuho nježboža měl njeby. Tak bu člowiej wot pieča wuhojemy. — Hafle po někotrych lětach, hdyž žadny strach wjac njebeſehe, zo mohl do stareje žłobjeſehe padnycz, jomu joho pſcheeſeljo wuznachu, ſchto ſu z nim zworali. Wón bě z tym cyle ſpokojom.

Naležnosće naſoho towařſtwia.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 484. M. Hobrak z Dobruše, 485. dr. Jan Grólmus, direktor w Lipsku, 487. 488. z Worklec: Pětr Piware, Jakub Pjekar, 489. Hafna Šołcina z Časec. 490. Madlena Knežkowa z Njeradec, 491. Miklawš Haška ze Sulſec, 492. Jan Delenk z Wutołčic, 493. Marija Rjenčowa z Čornec, 494. Boscij Šolta z Łazka, 495. Madlena Cyžowa z Nowoslic, 496. Jan Glücklich z Miłkec, 497—499. z Radworja: Jan Šenk, Jan Zynda †, Marija Mičyna, 500, 501. z Bronja: Miklawš Rječek, Pětr Kudžela, 502. Karl Jaenich z Khelma, 503. 504. klôztr Marijny Doł za 2 ex.

Sobustawy na lěto 1894: kk. 680. Pětr Piware z Worklec, 681. Madlena Knežkowa z Njeradec, 682. Miklawš Haška ze Sulſec, 683. Boscij Šolta z Łazka, 684. Karl Jaenich z Khelna.

Na lěto 1893: k. 705. Miklawš Haška ze Sulſec.

Dóbrowolny dar za towařſtvo: z Nowoslic 4 hr.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena dań wučinjeſtej 109,560 hr

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: zbytk w starych nalutowanskih knižkach čo. 28 560 („Fonds za twar cyrkwe w Baćonju aho Čornečach“) 1 hr. 23 p., zbytk w nowych nalutowanskih knižkach čo. 40 118 („Fonds za twar cyrkwe w Baćonju“) 12 hr. 45 p., r. k dorunjanju 32 p.

Hromadze: 109.574 hr. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 12,751 hr. — p.

Dale je woprowal: N. N. z Łazka jako džak za wusłyšanu próstwu 1 hr.

Hromadze: 12,752 hr. — p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: wot jeneje hry w Budyšinje 1 hr. 75 p., na Korenkec-Pětrancec kwasu w Radworju 95 hr. 20 p., N. N. z Boranec 5 hr.

Za cyrkej w Lubiju: Boscij Šolta z Łazka 4 hr.

Zapłac Bóh wšem dobroćerjam!

Zjawny džak.

Po ſtruchlym nježbožu, kotrež bě Boža njezuſledžita rada na naſich ſtatok dopuſteſila, ſmy z Božej pomocu ſwoj dom zaſy natwarili. Mnozy dobrí ludžo ſu nam pſchi tým ze wſchelatimi darami, rucžnym dželom a ſtrami ſlutkownje pomhali. Tuž je někto naſcha winowatoſež, zo ſwoj wutrobnym džak, kotrež w pobožnej modlitwje ženje njezabudzemy, ſwojim dobroćerjam tudy tež zjawnje wuprajimy. **Zapłacz ſim Bóh bohače!**

Šwójba Serbinec w Nowoslicach.

Cžiſčej Smolerjec kňihciſčerjeſnie w Macziejnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posł

Wydawa so
pręniu a tręciu sobotu
miesiąca.

Plaći lětnje na poscę a
we knihařni 2 m., pod kríž-
nym zwjazkom do domu
słany 2 m 25 p.

Edowy czasopis.

Wydawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinie.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 24.

21. decembra 1895.

Lětnik 33.

Přehezhanjo Armenjanow.

W poslednim čijile smy pišali, zo su njemery w Turkowſkej přehezivo Armenjanom so nimale skončile. Tomu bohužel tak njeje.

Hakle přiched krótkim su armeniſch wobydlerjo Konstantinopla wo pomoc wołali, w zjawnjej ſkórzbie, kotaž je ujewuprajicze ſtruchla. W njej so praji:

"Armenijska mréje. Skutk zaniczenja dale traje. 100 000 Armenjanow je někto zabitych. 500 000 je ich hřezech živych; moni ju do lejow a horow rozežekali, hřezech so z koruſchami a zelami hłodu-wumręcza wobručz vytaja. Hłod a žyma staj inez czekancami straschnje pozakħadžaloj. W mjenje człowieč-
noſeče a kſchečeauſtwa wumręcze nas!"

Londonske nowiny "Daily News" tole wobkruczeja a dale powědajú:

"Kſchečeauſu w Małej Aſiiji chedža z mocu do Islamu (mohamedan-
ſkeje njeveru) pſchewobroziež. Tysacy Armenjanow su wot swojeje wěry wot-
padnili, zo bychu živjenje zdžerzeli. W Zehme zemrěchu 52 Armenjanowje
jako marträroj, w Uzonje ſkocžichu 55 do rěti, zo bychu wonječeſezenju wu-
czętli, a zatepichu jo, inez tym zo Turkojo z brjoha do nich tſělachu. W Hochu
bu 85 woſobow podobne ſkonecowanych. W Moraſchu bu jendželski duchowny
pomału do ſmjerze ežwelowam, dokelž pſchi swojej wěreje wosta. Dwaj
protestantskaj předarnej a jedyn měſchnik w Kharpuče wumrěchu marträſkeje
ſmjerze. Tysacy młodych žonow a holcov ſczahachu do haremon (turkowſkich
mječeſtnych domow.)"

A pſchi wſchim tym jo z Turkowſkeje piſa, zo je „měr a porjad“ zas
wobstajeny. To je ſkutk Islamu. Hdyž něhdže w Africu nětaſtſhoſu kupca,
dokelž je febi pſcheluboko nuts zwěril, zaraža, dha jo cyka diplomatiſja zběhnje
a po ſtach tysacow ſo zarunajna žada — ale hdyž fanatiſch Turkojo cyky
kſchečejanſki lud, fiž ma praſtaru kulturę, žadlawje mordnuja, potom europiſka
diplomatiſja nicžo na to njeve hač: „to je znutſkowna naležnoſć Turkowſkeje!“

Deno jedyn je energijski protest pschecežiwo nječlowjecžomu zahadženju pozběhnył: Leo XIII. Z wosebithym listom žada sultana, zo by kchecžanow zaříkal a wſcho činił, zo by takim krewjepſcheležam kone ſežinil. Tež budže ſvjathy wótc wſchitlich biskopow a patriarchow orienta napominaež, zo bych u mjez kchecžanami wſchě myſle na wječeženjo poduſyli. Viſt abo notu je bamž tež wſchitkim mócnarstwem pôſlał; budža ſo te ſkonečnje na ſvoju winowatoſež jako kchecžanſke moch dopominaež?

Armenijska je kchecžanſki kraj, kraj prakſchecžanstwa. Wjetſchi džel Armenjanow je w přenich lětſtofach kchecžanſta do bludow monofyſitow zapadnył a twori gregorianſke kchismatiſke zjednočenjo. Katholikos w Ečzniadežni je jich wjech; jich mjeñſchi džel je ze ſvjatym ſtolum zjednočenym a twori armenijsku cyrkę z patriarchom, kž je w Konſtantinoplu, a nehdze 20 biskopami. Piſmowistwo tychle kchecžanow je jara wiwite; krasne ſu nabožne baňne, mjez nim hordozne krluſke k čeſečzi Mačjerje Božje. Pschi tychle bědženjach hac̄ do zniczenja drje ſo armenijska kultura pohrjeba, hdyž tajke rjane nadžije hiſceže pſched krótkim wubudžesche. Europska „kultura“ pat pſchihladuje a chce (kaž ſo zda) wbohomu ludej ſo wukrawicž dac̄.

Moje pucžowanjo.

(14. pokračowanjo.)

Kóždi pſatſk pſchipoſdnju ſo wot Antonijowoho hrodu, kotrež je džensk turkowſka kaſarma, z proceſſionom pod naujedowanjom franciſkanow ſvjatočných kchizowych pucž po ſchtyrnacze ſtacijonach hac̄ k Božomu rowu wotměwa. Wſchē ſchtyrnacze ſtacijony, kotrež ſu jenož z holymi do kamenja wurubanymi kchizemi z čiſlom ſtacijona woznamjenjene, pak zavěſeže na tym ſamym měſeče njeſtoja, na kotrež je ſo ſvjathy podawš, kž ſo w kóždym wosebje čeſečzi, wopravdže ſtal. Njeſtěmý pſchecz zabycž, zo je Jeruzalem mjez tym wjac̄ krocž zapuſzeny a jónu pſchez romiſkoho wójnifkoho naujedowarja Tita eyle do procha a popjela pſchewobročenym. Tohodla tež měſčanske haſy wjac̄ tak njeńdu, kaž za Khrystiſkowy čas. Zavěſeže pak dženſniſki kchizowych pucž ſo z wopravdžitym, ale dženſniſchi džen nam njeznamy trjechuj, a hjez dwěla wěſtaj ſtaj zapocžatſk a kone: Pilatowe ſudniſtwo, kalvarſka hora a Boži row.

Srijedz kaſarmſkoho dwora, hdžez maja wojac̄ hewač ſwoje wuwužowanja, leži kamenj z kchizom a z čiſlom „I.“ (Prěni ſtacijon.) Tudy ſo wſcho poſlatuji, a ze znamjenjom ſvjatoho kchiza ſo pobožnoſež započežne. Na ſto turkowſkich wojakow nam pſchihladovashe, ale žadyn ſo ani njewuſmja, ani někak njehödnie njezadžerža. Mohamedanej dyrbí ſo z čeſečzi pſchipožnaež, zo drje chce wón ſam pſchi ſwojich modlitvach njeſolem vycž, zo pak wón tež wſchěm druhowěriwym tu ſamu ſprawnoſež wopokazuje.

Z kaſarmy džechmy won po haſach, pſchi kóždej ſtaciji pſchedpřipane modlitwy ſpěwajey. Hacžrunje, luby kchecžano, w twojej farſkej cirkvi kchizowych pucž dokonjejo, tón ſamy wotpuſk dobužesč, kaž w Jeruzalemje, dha tebi tola tudy, hdžez je Zbóžnik ſam prěni raz z čežkum kchizom tutón pucž činił, wutroba horliwíſcho bje, a ſtare dopominenja tamneje najwažniſcheje a najswjecžiſcheje hodžimy žiwiſcho pſched duch ſtupaja. Tež na čiſlum pucžu nam wſchitcy, židža a Turkojo a kchecženjo druhich wuznacžow, z pucža džechu, zo nas njebychu w pobožnoſeži molili. Žeždni žlězechu

z knja abo woſola, a joho k muri tloczachu, zo bychmy my doſez ruma meli. Zawſeſeze, tajka znejſliwoſc je wulch khvalobna a ſezechowanja hóDNA.

Tu dyrbju pak hnydom tež neschto do pridla ſpominc, iſtož ſym pozdjiſiho w Konſtantinoplu wiđazl. Beſ meje Božim Čeſtom. Schto k tomu prajich, zo ſme jo zjawni wobkhad z Raſiſvjeczim w Konſtantinoplu, w błownym mēcze mohametaniſma, po haſach wotmēvac, a to na ſchtyrjoch mētinch, wot ſchtyrjoch błownych cyrkwiow wukhadzejo. Mjeliczonina čriſjoda džeczi, młodzencow a knježinow w běkých draſtach džeja pſched Raſiſvjeczim, róžowc ſpewajo. Hudžby piſkaja ſwiatoczne kerluſche. Turkowſch wojacy a berojo (policiſtojo) na rjad kedžbuja. Haſy, po kotrych procession dže, ſu wotzamknene, žadyn wóz njeſme za tón čas tam jec. Twarjenja ſu z khorhovemi a zelenymi halžkami ſwiatoczne pſchene. Ale nic jenož kſcheczeſenjo ſwoje domy pſcha, tež Turka njeda ſebi wzac, ſwoju forhoj z poſuieſacom wupowisnyc, a tak Ježuſej pod wobliczom khleba, kotrohož njeznaſe, počeczeſic. Zawſeſeze hnujačy piſhiklad ſprawnoſcze, kafki jón pola nas podarivo pytam. — Zo pak to pſchec a wſchudzom tak njeſe, pokazuja nam wſchelake njeſery a ſurowoſcze něceſiho časa meje Turkami a Armenjanami.

Vſchichodnje templowu horu wopuſchecimy a ſo na Woliowu horu a horu Zion podam. (Poſtraczeniſte w pſchichodnym řeſe.)

Za khorych a ſtroných.

(Z kraja.)

Na woběmaj ſtronomaj katholſkoho ſerbskoho kraja uamaſam ſužolaj čzelnoho derjemecza a duchownoho zboža; ſtaj to wuſtaſaj miłosęziwych ſotrow w Budyschinje a w Kulowje. Kaf ſo ſotry w njeſebiczej luboſczi ſyrotam a bědnym džeczom wopruja, kaf pſchez ſwoje nutrue proſtwy za ſwojich dobročerjow a cylu wofolinu Bože žohnowanjo wuproſcha a kaf pſchez ſwoje knježniſce počecze a khudobne živjenjo kraju piſhiklad dawaja, to njechamy tu dale rožestajec. Spominač wſhat na to dyrbimy, hdyz ſebi na nje pomyslimy.

Druha je ta wina, kotaž nam dženſa ſlabe pjeru do ruky kladže, je to dopomieniſte na to, kaf luboſcziwje a wuſtoſiwe miłosęziw ſotry khorych w naſich domach wothladaja. Wézo je wothladanjo khorych powołanjo miłosęziwych ſotrow. Schtož je hdz pſchi khorym a ſmertnym ſožu pſcheywał, móže wědzeć, ſchto to reka, czeſčen khoroſho wothladac. W khoriwach, hdzež maja wſchē trébne piſhupravu za khorych, traſek ſu hſchecze wobčezeſcze z khorym někaž znejſliwe. Piſhuridzemli pak do domow ke khoram, hdzež čaſto doſez na najuznajſhim pobrachuje, potom njeſeměny wjac wopſchimy, kaf je ſotram móžuo, z janidželskej luboſczi a ſezechnoſczi ſtruchle čaſhy pſchi khorym piſheneſe a wutrac. A to dyrbimy wiđec. Z milymi wobčtom, ſtajne pſcheczelna, z khvatkom a wuſhikom zaſtara ſotra khoroſho ze wſchim, ſchtož trjeba; wodnjo a w noč je kódy wokonit k poſluženju hotowa; ipara, hłodu a lacznoſcze njeznaſe, jelizo ma jenož khory, za čimž poždychnje. Šwojeje draſty ſo njeſeleſe, a chcesh-li wědzeć, hdze chce wotpočiowac, wotmołwi tebi: do cyla nic. Schtož we wójnje khroble wojuje, ſchtož pſchi njezbožu z měrnym wobčkom ſtrachej napſcheczivo dže a ſo wobara, njech je

khwalby hódu; schtož pał miloſćizwa sotra pſchez dolhe ežaſy pſchi ložu khorohó wutraje, njemože ſwét wukhwalicž a mytowacž.

A tola namakam jenož mało naſčich lubowanych khorych pod ſwérnym wothladanjom miloſćizwych ſotrow. Cžohodla to? Mnozy ſebi myſla, zo tajke wothladanjo ſ dopłaczienju a miloſćizwej ſotse ſ doſluženju njeje. Nicžo wo wſchim tym. Sotra nježada ſama za ſo ničo, a schtož chceſh dacž, to dacž jako jałmožni do wuſtawa ſotrow; zliczbowanja njeznaja. Poſlužicž pał ſebi do cyła miloſćizwa ſotra njeđa; je džen jeje radoſež w Božiu, zo ſama wſchitkim poſluži. Tuž popſcheinmy tola naſchim khorym z najmjenjscha w poſlednjej khorosćzi tu eželnu dobrotu, zo jim miloſćizwu ſotru ſ dohlađanju wuproshym! Stary nan a zmorszczena maczečka ſo tebi hiſcheže w njebjesach za tule poſlednju dobrotu podžafujetaj.

Alle nie jenož eželne dobroty wopofazuje miloſćizwa ſotra khoromu; wulke ſu tež duchowne wofſchewjenja, kotrež jomu poſtieža. W pobožnej modlitwie rozmnoži w khorym krutu doveru na Božu miloſć a ponijne podaćzo do Božeje wole. Samo najrjenschi pſchikląd ſežerpnosće wubudiži w khorym bjez ſlowow, ſežerpnosć a naſhilnosć, ſwoj kſtiž z poſladnjenjom na ežerpijacoho Zbóžniča ežijche zniſeſz. Samo ežežen a ſmieritne khory pſcheradža we wobthadze z miloſćizwej ſotru wjesolu nadžiju, pał na wofkhorjenjo, pał na zbožni ſmiercz. A je-li po Božej radze wobzamknijene, zo khory wjac z khoroloža njeſtanje, potom njemóžemy jomu w poſlednim běženju ſeſcheje pomocy popſchein, hacž miloſćizwu ſotru. Ke khoromu, kotorož ſotra wothladuje, njeſtomđzi węſcje měſtchin ſe ſw. ſakramentami mręjachch, dokelž ma wona nažhonjenjo, hdj je ežas, po knieza ſlaž, a dokelž ma wona hnadi, zo khorohó ſ wjesolomu dōſtaču poſlednjeje duchowneje cyroby poſhnuje. A hdjž ju ſwiate ſakramenty dōſtate, a khory ſo rožzohnuje ze ſwětom a ze ſwojimi, potom je zaſy miloſćizwa ſotra, kotoraz kaž rjeſ, hdjž wſchitko płaſta a ſo rudži, z polnej nutrnoſci ſo modli modlitwy mręjachch, zo bych u dōſtali wſchē wotpuſki a hnady, kotrež ſwjata cyrkę ſwojim ſwěrnym džecžom w poſlednim wokomiku tutoho živjenja poſtieža. Wona ſo zmuži a połoži ruku mręjacoho nana, mręjaceje maczeſie na hłowežku džecža ſ poſlednjomu ſtarſhiſtomu požohnowanju, wona wokrjepi z rucžku džecža w poſlednich zdychowanjach woblicžo ſtarſcheju ze ſwječenjej wodu a ežini tak tež najmjenſche džecžo dostojune, zo ſobu wojuje pſchežiwo nadpadam złoho ducha w ſmierczi.

To ſu zaſy ſtuki duchowneje ſmilnoſće, kotrež ſwojoho runječza pytaja. Hdjž dha wiđźimy, ſchto miloſćizwa ſotra khoromu je, ſpóznaſem, zo ničo ſeſthe a mudriſche ežiniež njemóžemy, hacž naſchim khorym po móžnoſći miloſćizwu ſotru powołacž. Z tym połźimy ſebi ſami a wofſchewimy naſčich khorych w najhórſkich běženjach.

Alle njebudžmy ſebiežni! Njecham jenož wo tym ryczež, kaſ nam miloſćizwe ſotry ſluža, chceſh wjele wjac tež jim dobrotu wopofazacž. Tuž chceſh ſo ſ preñjomu za nje modličž, zo by jim Bóh wſchē hnady poſtiežil, kotrež w ſwojim ežekim powołanju trjebaſa. Ke druhomu pał chceſh mili bjež pſchežiwo miloſćizwym ſotram a chceſh jich wuſtawu podpjerač ze wſchém, z ežimž nas Bóh żohnuje a ſchtož móžemy parowacž. Njech Bože džecžatko tež miloſćizwym ſotram wobradža pſchez ruku miloſćizwych ſobu-
ežlowjekow!

3 Lujzich a Sakſkeje.

Z Budyschina. Srjedu 11. decembra swjetczeſche tudy nowoſwjeczeny męſchnik, knyzez Pawol Bentſchka, syn męſzauſkeje woſadu, swjatovečnje ſwoj prěni wopor Bože je mſchě. Zbromadženi duchowni w cyrkwinſkich draſtach podachu ſo $\frac{3}{4}9$ hodžin na tachantſtwo, hdžez w prěnjej ſali nowoſwjeczeny męſchnik klečeſche a hdžez běchu ſo tež joho bližſchi pſcheceſlo zbrromadžili. Hdžz bě knyzez farař Škala joho pſcheprony, zo by ſo do cyrkwy podal a wulkotny ſtut, na kotryž je ſo tak dolho a ſwěrni pſchihotował, nětko prěni krócz dokonjal poklätny ſo młody męſchnik pſched ſwojej mačerju, zo by wo jeje mačerſke požohnowanjo proſyl. Na to ſo nastaji ſwjatovečny čyah do cyrkwy po tymle rjeđe: Za khotchowjeni džechu vreñje rjadowny tachantskeje ſchule, potom něčto malych a wulkich družkow w serbſkej a němſkej draſeſe, mjez nim dwě luboznej malej serbſkej družen, kotrejj kózda na krafnym pucałku zelenu a złotu krónu ujeſeſtej. Za družkami džechu duchowni z knyžem primiciantom, kotromuž ſo zbrromadženi pſcheceſlo, woſadni a hoſežo pſchizamkuju. Hdžz běchu ſo w tachantskej cyrkwi poła wulkoho wołtarja pſchisluſhne modlitwy wiſpěwale, męſeſche knyzez farař Kaiser z Plavna, primiciantowu wuij, pređowanjo, w kotrymž z wiſtovnymi a pohnivaczymi ſłowami powołanjo duchownego jako wiuczerja, męſchnika a paſtryra wuložowasche. Pſchi ſežhovacej Božej mſchi, kotraž ſo ze ſwjatočnym Veni Creator Spiritus zapoczą, ſlužachu tudomni duchowni młodomu męſchnikej a ſpěvaſche cäcilianſke towarzitvo Mitterowu miſſu. Mač knyeza primicianta, joho tjo brathja a dwě ſotje dobrítachu z joho rufi ſwjate wopravjenjo. Po Božej mſchi zanjeſe knyzez primiciant Te Deum, kotrež zbrromadženi duchowni ſo wotměnjeſey z khorom wiſpěwachu. Nápoſledku wudželſche młody męſchnik pſchitomnym nowomęſchniſte požohnowanjo. — Wulfu liežbu frejnych pſcheceželow a drugich hoſeži zbrromadži po cyrkwinſkich ſwjatovečnoſežach w tudomnej katholſkej towarzitvo kwaſna hoſežina. Wſchitej, kotrychž tudy ſlaſchachmy, běchu wo tom pſchezejene, zo tajſtoho „duchownſkoho kwaſa“ hiſhčeze dožiwili ujeſſu. Woſebje bě tutom woſtaſnjem ze „žiwyimi wobrazami“, kotrež ſo na jewiſchežu katholſkeje towarzitve jara derje ſtajež hodžachu, a kotrež něčto ſobuſtaſow tudomnogo katholſkogo towarzitwa knyženow wiwjeđe. Pſched ſtajeſche ſo: 1. faſ młodzene, zaepiwoſhi ſwět a joho probždnu pſchu, ſebi wuzwoli ſwjate powołanjo z kſchidom, ežeńjowej krónu a liliu, zo by złotu krónu sprawnoſeže dobył; 2. ſtukowanjo męſchnika, woſebje pſchi khoroložu; 3. ſymboliſki wobraz na jſwježiſchego ſakmenta (nimo mery rjany); 4. ujewoblakowane podjeczo (jara lubozny) a 5. tablo pſchitomnych wulkich a malych družkow. Pſchi dwómaj poſlednimaj wobrazomaj ſo za fuliſami ſpěvaſche. Wobrazy ſo jara ſpodoſachu.

— „Krajan“ je wuſchol. Trochu zapoždžil ſo je, ale woſebje tohodla ſo to zda, dokelž druhe protyki hižo w ſežje wiſkhadžaja. Nádzijamaj pak ſo tola, zo hiſhčeze časa doſež pſchitndže, zo mohlo jón Bože džeczo wobradžiež. Tež ſežta je ſo rjenje wiſhotował, faž ſo za tajſtoho staroſto dobroho hoſeža pſchistoji. Stary je, pſchetož 29. krócz eži do domu pſchitndže, a dobrý je, wo tom pſcheswedežiſh ſo, hdžz jeno trochu do njoho poſladaſch. „Krajan“ eži praji, kajke ſwjate dny doma maſch, kajke Bože ſlužby ſo poła naš džerža, ſchtož žana druha protyka wědzež a tohodla tež prajiež ujemnože. — K tomu pſchitajam: trěbne je, zo wſchitke exemplarj (1300) rožpichedamj, hewaſ ujemnoža ſo wudawki za jeje naſklad zarunacž. Tuž ujeſch ſebi kóždy

kupi „Krajana“, też tón, kíž hížo ma žánu druhu protky. Schtož zabawny džél nastupa, je dość zajimawý. Po wobščernym pschehladže wo hłownych podawkach minjenohó lěta (wosebje pola nas) sežehuja někotre jara zajimawé powdanečka wot nászych młodých spisowarjow, tež někotre mjeníše jara zajimawé kufki. Pschidate su tež lětſa někotre wobrazy do texta a pschivjazana do kózdroho „Krajana“ je podobizna nieboh prälata Buča, tohole wulskoho dobrzežerja Serbow a woſebje Bacžořskeje woſady. Tale podobizna ſo jara derje k tomu hodži, zo ju z protky wirtěnijech a ſebi za ſchleicu ſežnič dafch, zo by wobraz doſtojnoho měſchnika a nadobnoho dobrzežerja twoju ſtuvi debil. Protyla plací zas 25 p., a je w expidicjach „Katholſkoho Poſoła“ a woſebje tež pola flamarjow na píchedan.

W kłoshtrie Marijuej Hwěždže je minjemu njedželu nowojuwječem měſchnik Miklawš Andrieki swój prěm wopor Božje mſchě juwječil. Dokelž píchi ſwijatočnoſeži ſami njejsmy pödla býč móhli, njemóžemy bližſeje rozprawy podać.

Z Nadworja. Psched třiomu njedželemi mějeſche tudomna „Bjeſada“ ſwoju porjadniu zhromadžizmu, kotrež k píchedyda po zwieženym waſchijnu wotewri. W ſežehowacej měſaczej rozprawje wopisowaſche woſebje czerpjenja ſchęſčanskich Armenjanow ze ſtrony Turkow. Na to mějeſche k wuczeř Šlodenk dlejſchi pícheduňoſek wo Saleſiańskich towarzſtwach, kotrež maya nadawf: wot ſtarſich zanjerodžene abo wopuſchězene džeczi wukublač. Kēznič poda najprjedy ſiwiennoběh jich załožerja Don Bosco, dale pschehlad jich rožberjenja a poſaza móžnoſež, zo móže tež wſchědný čłowjek do tutych towarzſtwow zaſtipieč. Na to ſo hiſtice někotre mitskowne naležnoſeže wuradžichu. Z tym ſo zhromadžizna ſkonči.

Z Ralbic. Njedželu 8. decembra mějeſche tudomna „Katholſka Bjeſada“ ſwoju porjadniu měſacjmu zhromadžizmu, kotaž bě bohacze wopýtana. Pschitomnych bě 64 ſobuſtawow. Wona wotewri ſo z kérliſhom: „Zechla je krajna róža“ — Hdyž bě ſo z krótkimi ſlowami rozeſtajalo, ſak ſwieži najzbóžničku ſiwejmu Mariju czeſezachu, podachu ſo zhromadženym někotre ſponjatowanja hódně wiprjienja ſwjathych, ſak móhli kózdy ſchęſčan najlepje a najſpomóžničho píchecžiwo ſpotowanjam a wabjenjam zvoho ducha woſowacž. Hłowny džél zhromadžizmu wniežinjeſche pscheduňoſek wo „džělanju teſtamenta“. Nabožna wiuowatoběž je, zo kózdy ſchęſčan jako nuſničat ſwojoho zamóženja teſame po dobrym ſwědomjn rozdželi, zo njeby trjebaſ po joho ſmjerěž do wopacjnych rukow píchijeho. Džělanjo teſtamenta pak je dale tež nuznje trěbne, dyribiſi ſo wola kózdroho ſwěrnje dopjeluńeč. Často stanje ſo, zo mjez píchivuznymi zemrétoho, kotrež bě zakomđžík, rozdželenjo ſwojoho zamóženja zarjadowacž a napisane zaſtoſtajęč, naſtanu njeſchęſziedniwoſź, njeļubožnoſež a njeſchęſzeliwo. Cyle njeprawje a njemudrje čžini čłowjek, hdyž ſwój teſtament hacž do poſlednjeho wokamikujena wotſtorkuje. Hdyž hížo ſlowa a naſominanja píchivuznych, kotsiž fe khrovomu wo dokoujenju teſtamenta ryža, někotrohožkuli zaſtrža, dha je wjèle wažniſche a za khoroſho wulcy ſpomóžne, hdyž móže ſo w khroſeži ſlec wſchitkich čžainych ſtaroſczow a wſchitkoho njeſměra. Z čžiomu ſzimnym tohodla ſwój teſtament; ſmjeręž píchivuđe njenadžich, taž — „paduch w noch“. — Po krótkim wodychenjenju ſlyſhachym wo dwěmaj fužolomaj čžainych dobrotoſi a duchownoho derjemecža. Staj to wuſtarowaj miloſčiwych ſotrow w ſkulowje a w Budyschinje. Tute miloſčiwe ſotry ſu najlepſeſhe zaſtaraczeſki naſzych khorych. Kózdy z nas chęt ſo za to staracž,

zo by sebi w khoroszci tajtule miloszczivu sotru wuprosyl. — Po nětko szézho-wacych wólbach spominashe jo hischeze na 25 lětny założeniski swjedzien, kotryž noscha Bjesoda k lětu wotdzerži; chec tónsamu tež hódiuje a doitojuje jaſo jubilej swjedzic z tym, zo sebi khorhoj kupi. Ze ſłowami: „Khwalem a czeſezem budž najswjedzicſhi ſakrament woltarja“ a z doſpěwanjom zaſpěwanoho kerluſcha ſkoneči jo bjesoda.

— k.

Z Prahi. Kaž je hižo znate, powoła jo knizej Filip Rězak, dotalny präfes ſerbiſkoſe ſeminara w Prazy, za kaplana k prenecí Jurijej do Drježdžan. Na joho měſtno ſtupi knizej Aljelin Rožinger, farař w Sebnicach. Pjatki 13. hodownika je nowy knizej präfes do Prahi pſchijet, zo by ſvoje zaſtojnſtvo naſtupil. Na dwórniſchczu wočakowac̄taj joho najſtarſzej wuežomeaj, zo byſchtaj joho pſchijſtſchnje poſtroniloſi. Wjedzor wotmē ſo potom mała ſwjatočnoſež we wulkim „muſeu“; wuz̄omey rožňovowachu jo z wotkhađaczym knizezem präfesom, kotryž ani dwě ſeče dolho woſpjetneje khorowatofſež dla ſerbiſi ſeminar nařjedowarž ujemóſeſe, a powitachu nowoſeho knizeza präfesa do ſwojeje ſriedzizym. Hischeze jomu porycza wotkhađac̄i knizej krotke ſlowęſka, ſpomni na rjamy čas ſwojohu pſchewywanja w ſerbiſkim ſeminarje, měnjo, zo je w tutym domje wjac wjefela hac̄ zridobu nažhonil, a proſcheſeſe ſkonečnje ſwojich dotalnych wuežomcom, zo byſtu ſo w paczterjach čaſcziſiſho na njoho dopomnili. Nowy knizej präfes pſchewza nětko ſwoje zaſtojnſtvo, ſwojemu přjedownikej ſo džakujo za wſhni pröcu a ſlubi, ſo ſwero wo to starac̄, zo by tuton ſtary, ſlawny wuſtar wſcheco dale ſežel a ſo rozwiniwał; a tomu daj Boh zbožo! — Jedyn ſerbiſi a jedyn němki ſpěw ſkonečiſchtaj ſwjatočnoſež; a ranu zahe ujeſeſe wotkhađac̄oſe knieza ſpětſhym čah ze złoteje Prahi, z čeſkoho kraja, do hłownoho města lubuje jaſſteje wóbcziny.

. . . a.

3 chłoko ſweta.

Němka. Pruski minister nntſkonnych naležnoſežow v. Kölleſ je dyrbjal ſwoje zaſtojnſtvo złozic̄. Toho naſtupnik je knizej von der Recke von der Horſt.

Rom. Swjath wótc je tamnym 30,000 frankam, kotrež bě za wbohich pſcheczehanyh Armenjanow patriarchej Azarianej do Konstantinopla pósłal, dalszych 20,000 frankow pſchijpoložil za podobnie pſcheczehanyh ſcheczianow druhich wobrjadow.

— Sobotu 14. decembra zemr̄ w Romje kardinal Melchers, přjedawſki archybifkop w Kölne. Kardinal Melchers bě jedyn z wuznawarjow w času kulturkampfa. Tehdom bu do jaſtwa wotviedzeny, doteſl bě kázniſam ſwojeje cyrkwiſe ſwerny a ſo njeſprawnym zaſtonjam ſtaji. W jaſtwie bu w zapiskach wiedzenty jako „korbyplec̄et Melchers z Kölna“. — Ćeło zemr̄etoho kardinala budže do Kölna pſchewyżene, zo by tam we wulkotnym domje w rjedze Kölñjanſtich archybifkopow pothowane bylo, k čomuž je ſežor Wilhelm dowolnoſež dal.

Pſcheczivo Budyskſkim nowinam „Bauzen er Nachrichten“, kotrež w nowiſkim čaſu husto pſcheczivo katholſkej cyrkwi někajſi wupad pſchinjeſu a w čiſle minjeneje ſredy praſa, zo jeſuitojo wopacžnu pſchijſahu k zakitej ſpowědnoho ſyglu wueža a zo je to katholikam samym hrébzu pſchijhotowało, poſkazujemy na to, ſichto Luther wo ſpowědnym ſyglu praſi. Praſhachu ſo joho, hac̄ ſmě farař, kij je w ſpowědzi wo ſkonecowanju džeſeža zhoñil,

świedżenjo dawacż pſchećzivo mordarskiej macžeri. Na to wotniolkwi Luther: „Na Jane waſhnu! Pſchetoż dyrbimy cyrkwiſke a ſwētne prawo rozeznawacż. Dokelż wona ſo ujeje mi ſpomedała, ale ſenjezej Chrystuſej, a dokelż to Chrystus tajne mia, dyrbju to tež ja tajne mēcz a runjewon prajież: Ta ujejsym niežo ſlyſchal.” — Schtoż „jeſuitſku moralku” naſtupa, mōžemy prajież: Njech jeno ſu wſchitey po teſle moraley — fotruž tola my katholikojo lēpje znajemy hač dopiſowař ſpomijemnych Budylſkich uowin — ſwērnje živi. To budże katholikam a protestantam jenak ſpomožne za čas a wēznoſę, pſchetoż w njej ſo niežo ujenamaka, ſchtoż by pſchećzivo Chrystuſej a joho wuežbje bylo.

Naležnosće našoſe towaŕſta.

Sobustawy na lěto 1895: kk. 505. Jan Ulbrich z Maſsec, 506. M. M. z B., 507. Michał Kóć z Brjemjenje, 508. Jan Čorlich ze Zdžerje, 509. Jan Müller z Borſeč, 510. Michał Buč z Budyšina, 511. Mikławš Kral z Baćonja, 512. Michał Henč ze Smjeckeč, 513. Hana Pjechowa z Časec, 514. Pětr Walda z Pozdec, 515. Marija Nowotnowa z Prawočic, 516—518 ze Sernjan: Michał Dobis, Michał Janca, Madlena Hermanowa, 519. Jurij Kilank z Różanta, 520. Michał Krawe z Dobrošic.

Sobustawy na lěto 1894: kk. 685. N. N. z B., 686 Hana Pjechowa z Časec, 687. Marija Nowotnowa z Prawočic, 688. 689. ze Sernjan: Michał Lipič, Michał Dobis, 690. Michał Krawe z Dobrošic.

Na lěto 1893: kk. 706. Mich. Lipič ze Sernjan, 707. Michał Krawe z Dobrošic.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena dań wučinjeſtej 109,574 hr
K čeſci Bozej a k ſpomoženju dušow je dale woprowaſ: njemjenowany 11 hr.
Hromadže: 109,585 hr. — p.

Za cyrkvičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 12,752 hr. — p.
Dale ſtej woprowaſo: njemjenowana z Marijnoho Doła 5 hr., H. z S. 1 hr.
Hromadže: 12,758 hr. — p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale ſu woprowali: Jurij Wingeř, stud. theol. w Prazy 10 hr., J. n. a m. z N. J. 7 hriwnow.

Za cyrkej w Lubiju: J. n. a m. z N. J. 7 hr., njemjenowany 50 p.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): J. n. a m. z N. J. 6 hriwnow.
Zapátać Bóh wšěm dobroćerjam!

Za terciarow: Žemrěla je iotra Teresija Güntherc. R. i. p.

Štawy braſtwwow „Jězusoweje Wutroby” a „Zapoſčtoſtwa modlenja” maja modlitwy a dobre ſlutiſi w januaru woprowaſež: **Zo by 1400 lětny jubilej pſchiwzacja ſkhejezanſtwa w Francózſkej hōdnje ſwjeczeny był.**

K r a j a n

katholska protyka za Hornju Lužicu

na pſhestupne lěto

1896

je wuſhōl a w expedicijach „Katholiskoſkoho Poſoła”, kaž tež poſta klamarjow za 25 p. na pſchedaní.

Wopichlječo za lětniſ 33. „Kath. Poſoła” podamž z 1. čiſtom 1896, lotrež za dwě niedziele (4. januara) wuſhōl.
Reditačia.

Cjichc Šmolerjec katholizacije w Macjicijnym domje w Budyšinje.